Yazarlar ve Şairler Sözlüğü

736 Şair ve Yazarın hayatı ve eserleri
ile ilgili güncellenmiş bilgiler

Yazarlar ve Şairler Sözlüğü

736 Şair ve Yazarın hayatı ve eserleri
ile ilgili güncellenmiş bilgiler

Copyright©Birleşik Tomurcuk

Genel Yayın Yönetmeni

Erdal Çakıcıoğlu

Editör

Tûba Öztürk

Grafik Tasarım

Zeynep Güleç

Basım Yeri

Eflatun Matbaası - İstanbul

Tel.: (0212) 278 28 03

İstanbul - 2012

Yeşilce Mah. Aytekin Sok. Nu.: 46 Kağıthane - İstanbul

Tel.: (0212) 279 56 26 (Pbx) **Faks:** (0212) 278 66 14

www.birlesikbasim.com.tr

YAZARLAR VE ŞAİRLER SÖZLÜĞÜ HAKKINDA

Bu eser, ders kitaplarında adı geçen Türk ve Dünya Edebiyatının yazar ve şairlerini tanıtmak amacıyla, öğrencilerimize yardımcı olması için hazırlanmıştır.

Kitapta adı geçen yazar ve şairlerimizin hayatları ile ilgili bilgiler verildikten sonra sanatsal kimlikleri, anlayışları ve eserleri hakkında bilgiler verilmiştir. Her yaştan öğrencinin kolaylıkla kullanabileceği bu kaynakta, yazar ve şairlerimiz soyadı sırasına göre tanıtılmıştır. Soyadlarını kullanmayanlar ve Soyadı Kanunu'ndan önce yaşamış olanlar tanındıkları isimleriyle kullanılmıştır.

*"Yazarlar ve Şairler Sözlüğü"*nün öğrencilerimize ve öğretmenlerimize faydalı olacağını umuyoruz.

Yayın Kurulu

İÇİNDEKİLER

A

ABACI, Tahir 15
ABALIOĞLU, Nadir Nadi 15
ABALIOĞLU, Yunus Nadi 16
ABASIYANIK, Sait Faik 17
ABAY 18
ACAROĞLU, Mehmet Türker 18
ADA, Ahmet 19
ADIVAR, Adnan 19
ADIVAR, Halide Edip 20
AGÂH EFENDİ 21
AĞAOĞLU, Adalet 22
AĞAOĞLU, Samet 22
AHMEDÎ 23
AHMET CEVDET PAŞA 24
AHMET MİTHAT EFENDİ 24
AHMET RASİM 25
AHMET VEFİK PAŞA 26
AHMET YESEVÎ 27
AISOPOS [EZOP] 28
AKALIN, L. Sami 28
AKANSU, Kenan 29
AKBAL, Oktay 29
AKÇAM, Dursun 30
AKÇURA, Yusuf 30
AKENGİN, Yahya 31
AKGÜN, Nahit Ulvi 31
AKIN, Gülten 32
AKIN, Sunay 32
AKSAL, Sabahattin Kudret 33
AKSAN, Doğan Naci 34
AKSOY, Ömer Asım 34
AKTAY, Salih Zeki 35
AKTUNÇ, Hulki 35
AKYÜZ, Gülsüm 36
AKYÜZ, Kenan 36
ALAIN 37
ALANGU, Tahir 37
ALATLI, Alev 38
ALCOTT, Louisa May 38
ALİ KUŞÇU 39
ALİ SUAVİ 40
ALİ ŞİR NEVAÎ 40
ALKAN, Ahmet Turan 41
ALKAN, Elif Su 42
ALKAN, Erdoğan 42
ALOVA, Erdal 43
ALTAN, Ahmet 43
ALTAN, Çetin 44
ALTAN, Mehmet 44
ALTINKAYNAK, Hikmet 45
ALTIOK, Metin 45
ALUS, Sermet Muhtar 46
AMADO, Jorge 47
AMICIS, Edmondo De 47
ANAR, İhsan Oktay 48
AND, Metin 48
ANDAÇ, Feridun 49
ANDAY, Melih Cevdet 49
ANDERSEN, Hans Christian 50
ANDRIÇ, Ivo 51
APAYDIN, Talip 51
APOLLINAIRE, Guillaume 52
ARABUL, Muzaffer 52
ARAGON, Louis 53
ARAL, İnci 53

ARAT, Reşit Rahmeti 54
ARAZ, Fatma Nezihe 54
ARDAĞI, Adnan 54
ARIT, Fikret 55
ARİF, Ahmet 55
ARPAD, Burhan 56
ASAL, Yusuf 57
ASENA, Orhan 57
ASYA, Ârif Nihat 58
ÂŞIK KEREM 59
ÂŞIK ÖMER 59
ATABEK, Erdal 59
ATABEYOĞLU, Selahattin Enis 60
ATACANOĞLU, Ata 60
ATAÇ, Nurullah 61
ATALAY, Besim 62
ATASÜ, Erendiz 62
ATAY, Cahit 63
ATAY, Falih Rıfkı 63
ATAY, Oğuz 64
ATEŞ, Toktamış 64
ATILGAN, Yusuf 65
ATİLLA, Osman 65
ATSIZ, Hüseyin Nihal 66
ATSIZ, Yağmur 66
AUSTER, Paul 67
AUSTEN, Jane 67
AVCIOĞLU, Doğan 68
AYBEK, Musa Taşmuhammedoğlu 68
AYDEMİR, Şevket Süreyya 68
AYDIN, Mehmet 69
AYGÜN, Güzide Sabri 69
AYHAN (ÇAĞLAR), Ece 69
AYKAÇ, Fazıl Ahmet 70
AYMAZ, Abdullah 70
AYTMATOV, Cengiz 71
AYVAZ, Ülkü 72
AYVAZOĞLU, Beşir 72
AYVERDİ, Sâmiha 73
AZAR, Adnan 73

B

BÂBÜR ŞAH 75
BACH, Richard 76
BACON, Francis 76
BAHADINLI, Yusuf Ziya 76
BAHAÎ (Mehmet Efendi - Şeyhülislâm) 77
BÂKÎ 77
BAKİLER, Yavuz Bülent 78
BALEL, Mustafa 78
BALKAR, Tuğrul Asi 79
BALKIZ, Ali 80
BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı 80
BALZAC, Honore De 81
BANARLI, Nihat Sami 81
BANGUOĞLU, Tahsin 82
BAŞAR, Şükûfe Nihal 82
BAŞARAN, Mehmet 83
BAŞGÖZ, İlhan 83
BAŞKUT, Cevat Fehmi 84
BATU, Selahattin 84
BATUR, Enis 85
BATUR, Suat 84
BAUDELAIRE, Charles 86
BAYBURTLU ZİHNİ 86
BAYDAR, Mustafa 87
BAYDUR, Memet 88
BAYKURT, Fakir 89
BAYSAL, Faik 90
BEHRAM, Nihat 90
BEHRAMOĞLU, Ataol 91
BEHRENGİ, Samed 91

BEKİROĞLU, Nazan 92
BEKTAŞ, Cengiz 92
BELGE, Murat 93
BELLİ, Şemsi 93
BENER, Vüs'at O. 94
BERFE, Süreyya 94
BERK, İlhan 95
BERKANT, Muazzez Tahsin 96
BERKÖZ, Egemen 96
BEYATLI, Yahya Kemal 96
BEYAZIT, Erdem 98
BEYDEBA 98
BEZİRCİ, Asım 99
BİLBAŞAR, Kemal 99
BİLGE, Kilisli Rıfat 100
BİLGİNER, Recep 100
BİNYAZAR, Adnan 100
BİRAND, Hikmet 101
BİRSEL, Sâlah 101
BOCCACCIO, Giovanni 102
BOLAYIR, Ali Ekrem 102
BORATAV, Pertev Naili 103
BOYSAN, Aydın 104
BÖLL, Heinrich 104
BÖLÜKBAŞI, Rıza Tevfik 105
BRECHT, Bertolt 106
BUDAK, Abdülkadir 106
BUĞRA, Tarık 106
BULUT, Abdülkadir 107
BURDURLU, İbrahim Zeki 108
BURİAN, Orhan 108
BUYRUKÇU, Muzaffer 109

C

CAMUS, Albert 110
CANBERK, Eray 110
CANSEVER, Edip 111
CARNEGIE, Dale 111
CELALÎ 112
CENAP ŞAHABETTİN 112
CERVANTES 113
CEYHUN, Demirtaş 113
CHATEAUBRIAND, François Rene de . 114
CHRISTIE, Agatha 114
CILGA, Abbas 115
CICERO, Marcus Tullius 115
CİMCOZ, Adalet 115
CİRAVOĞLU, Öner 116
COELHO, Paulo 116
CORNEİLLE, Pierre 117
CORTAZAR, Julio 117
CÖMERT, Bedrettin 118
CUMABAYULI, Mağcan 118
CUMALI, Necati 119
CÜCELOĞLU, Doğan 120
CÜCENOĞLU, Tuncer 121

Ç

ÇAĞAN, Sermet 122
ÇAĞLAR, Behçet Kemal 123
ÇAKICIOĞLU, Erdal 123
ÇALAPALA, Rakım 124
ÇAMLIBEL, Faruk Nafiz 125
ÇANKAYA, Erol 125
ÇAPAN, Cevat 126
ÇEHOV, Anton Pavloviç 126
ÇELEBİ, Asaf Halet 127
ÇELİK, Nevzat 127
ÇELİK, Sevdakâr 128
ÇEVİK, Gökçe 129
ÇINARLI, Mehmet 129
ÇİÇEKLİ, Ali 129

ÇOKUM, Sevinç 130
ÇOLPAN, Abdülhamit Süleyman 130
ÇORBACIOĞLU, Fazıl Hayati..... 131
ÇOTUKSÖKEN, Yusuf 131
ÇUBUKÇU, İbrahim Agâh..... 132

D

DADALOĞLU 133
DAĞCI, Cengiz 133
DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü 134
DAMAR, Arif 135
DANİŞMENT, İsmail Hami 135
DANTE, Alighieri 136
DAUDET, Alphonse 136
DAYIOĞLU, Gülten 137
DEDE, Abdurrahim 137
DEDE KORKUT 138
DEFNE, Zeki Ömer..... 139
DEFOE, Daniel 139
DEMİRASLAN, İlhan..... 140
DERVİŞ, Suat 140
DICKENS, Charles 140
DIRANAS, Ahmet Muhip..... 141
DİL, Şahinkaya..... 142
DİLAÇAR, Agop 142
DİLMEN, Güngör 143
DİNAMO, Hasan İzzettin 143
DİZDAROĞLU, Hikmet..... 144
DOĞAN, Aydın 144
DOĞAN, Mehmet H. 145
DORSAY, Atilla 146
DOSTOYEVSKİ, Fiyodor Mihayloviç..... 147
DÖLEK, Sulhi 147
DURBAŞ, Refik 148
DURSUN K., Tarık..... 148
DURU, Orhan 149
DÜRDER, Baha 149

E

ECO, Umberto..... 150
EDGÜ, Ferit..... 150
EDİBOĞLU, Baki Süha..... 151
EDİP AHMET YÜKNEKÎ 151
EHRENBURG, İlya..... 152
ELÇİN, Şükrü..... 153
ELIOT, Thomas Stearns..... 153
ELMAS, Yılmaz..... 154
ELOĞLU, Metin 154
ELÖVE, Ali Ulvi 155
ELUARD, Paul 155
EMİR, Sabahat 156
ENDE, Michael 156
ENDERUNLU VÂSIF 157
ENGİNÜN, İnci..... 157
ERAY, Nazlı 158
ERBİL, Leyla 158
ERCİLASUN, Ahmet Bican 158
ERCİŞLİ EMRAH 159
ERDİNÇ, Fahri 159
ERDOĞAN, Bekir Sıtkı 160
ERDOĞAN, Fatih 160
ERDURAN, Refik 160
ERGİN, Muharrem 161
ERGUN, Sadettin Nüzhet 161
ERGÜLEN, Haydar 162
ERGÜVEN, Abdullah Rıza 162
ERHAN, Ahmet 163
ERHAT, Azra 163
ERSOY, Mehmet Âkif 164
ERSÖZ, Cezmi 165
ERTAYLAN, İsmail Hikmet..... 165
ERTEM, Sadri 166
ERTEPINAR, Coşkun 167
ERTOP, Konur..... 167

ERTUĞRUL, Muhsin 168
ERZURUMLU EMRAH 168
ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI 169
ES, Hikmet Feridun 169
ESENDAL, Memduh Şevket 169
EŞREF 170
EVLİYA ÇELEBİ 170
EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi 171
EYÜBOĞLU, Sabahattin 172

F

FATMA ÂLİYE HANIM 173
FAULKNER, William 174
FELEK, Burhan 175
FİRDEVSÎ 175
FİŞEKÇİ, Turgay 175
FLAUBERT, Gustave 176
FRANCE, Anatole 176
FUZÛLÎ 176
FÜRUZAN 177

G

GASPIRALI, İsmail 179
GEÇER, İlhan 179
GENCAN, Tahir Nejat..... 180
GENÇAY, Güngör 180
GERÇEK, Selim Nüzhet 181
GEVHERÎ 181
GEZEN, Müjdat..... 182
GIDE, Andre 182
GİRGİNSOY, Naci 183
GOETHE 183
GOGOL, Nikolai..... 184
GORKİ, Maksim..... 184
GÖĞÜŞ, Beşir 185
GÖKÇE, Enver 185
GÖKŞEN, Enver Naci 186
GÖKTULGA, F. Celal (F. Celalettin)..... 186
GÖKYAY, Orhan Şaik..... 187
GÖLPINARLI, Abdülbaki 187
GÖVSA, İbrahim Alaattin 188
GRIMM, Jakob 188
GRIMM, Wilhelm 188
GÜLER, Mehmet 189
GÜNÇE, Ergin 189
GÜNDÜZ, Aka 190
GÜNEL, Burhan 190
GÜNEY, Eflatun Cem 191
GÜNEY, Yılmaz (PÜTÜN) 192
GÜNGÖR, Erol 193
GÜNGÖR, Necati 193
GÜNTEKİN, Reşat Nuri 194
GÜNYOL, Vedat 195
GÜRELİ, Nail 195
GÜRPINAR, Hüseyin Rahmi 196
GÜRPINAR, Melisa..... 197
GÜRSEL, Nedim 197
GÜRTUNCA, M. Faruk 198
GÜVÂHÎ 199
GÜZELSOY, İsmail 199

H

HACI BAYRAM-I VELÎ 200
HACIHASANOĞLU, Muzaffer 200
HAFIZ, Nimetullah 201
HAFIZ [ŞİRAZLI] 201
HALICI, Feyzi..... 202
HALİKARNAS BALIKÇISI 202
HALİLOĞLU YAHYA BURGAZİ 203
HALMAN, Talat Sait 203
HAMSUN, Knut 204
HANÇERLİOĞLU, Orhan 205

HÂŞİM, Ahmet 206
HATÂYÎ 207
HEMINGWAY, Ernest..... 207
HEPÇİLİNGİRLER, Feyza 208
HESSE, Hermann 208
HIZLAN, Doğan..... 209
HİSAR, Abdülhak Şinasi 209
HOMEROS 210
HUGO, Victor..... 211

I

IBSEN, Henrik 212
ILGAZ, Afet 212
ILGAZ, Rıfat 213
IRGAT, Cahit 215
ISTRATI, Panait 215
IŞINSU, Emine..... 216

İ

İBN-İ BATUTA 217
İHSAN RAİF HANIM..... 217
İLDENİZ, Türkan 218
İLERİ, Selim 218
İLHAN, Attila..... 219
İNAL, Gülseli 220
İNAN, Âfet 220
İNCE, Özdemir 221
İPEKÇİ, Abdi..... 221
İSHAKÎ, Ayaz 222
İZ, Fahir 222
İZGÜ, Muzaffer..... 222

K

KABACALI, Alpay..... 224
KABAKLI, Ahmet 225
KADI BURHANETTİN 225
KAFAOĞLU BÜKE, Asuman 226
KAFKA, Franz 226
KAFTANCIOĞLU, Ümit 227
KALPAKÇIOĞLU, Fethi Naci 227
KAMU, Kemalettin..... 228
KANIK, Orhan Veli 228
KANSU, Ceyhun Atuf 229
KAPLAN, Mehmet..... 229
KARAALİOĞLU, Seyit Kemal 230
KARACAOĞLAN 230
KARADAĞ, Eşref 231
KARAER, Mustafa Necati 231
KARAHAN, Abdülkadir 232
KARAKOÇ, Sezai 232
KARAKOYUNLU, Yılmaz 233
KARAKURT, Esat Mahmut 233
KARAKUŞ, Hidayet 234
KARALİYÇEV, Angel İvanov 235
KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri..... 235
KARASU, Bilge..... 236
KARAY, Refik Halit 237
KARTAL, Numan..... 238
KAŞGARLI MAHMUT 238
KÂTİBİ 240
KÂTİP ÇELEBİ 240
KAVUKÇU, Cemil 241
KAYGILI, Osman Cemal 241
KAYGUSUZ ABDAL..... 242
KEMAL, Mehmet 243
KIPLING, J. Rudyard 243
KISAKÜREK, Necip Fazıl 244
KIYAFET, Hasan 245
KOCAGÖZ, Samim..... 245
KOCATÜRK, Vasfi Mahir..... 246
KONGAR, Emre 247
KORAY, Kenan Hulusi..... 247

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin 248
KORYÜREK, Enis Behiç 249
KOZANOĞLU, Abdullah Ziya 249
KÖKLÜGİLLER, Ahmet 249
KÖPRÜLÜ, Fuat 250
KÖROĞLU 251
KUDRET (SOLOK), Cevdet 251
KULİN, Ayşe 252
KULİZADE, Celil Mehmet 253
KUNDERA, Milan 253
KUNTAY, Mithat Cemal 254
KURDAKUL, Şükran 254
KUTLAR, Onat 255
KUTLU, Ayla 255
KUTLU, Mustafa 256
KUTLU, Şemsettin 256
KÜÇÜK İSKENDER 257
KÜLEBİ, Cahit 257
KÜR, Pınar 258

L

LA FONTAINE 259
LAGERLOF, Selma 259
LAMARTINE,
Alphonse Marie Louise Prat de 260
LÂTİFÎ 261
LE GUIN, Ursula K. 261
LEVENT, Agâh Sırrı 262
LİVANELİ, Zülfü 262
LONDON, Jack 263
LOTI, Pierre 263

M

MAALOUF, Amin 265
MADAK, Didem 266
MAKAL, Mahmut 266
MAKAL, Tahir Kutsi 267
MALLARME, Stephane 267
MANN, Thomas 267
MARQUEZ, Gabriel Garcia 268
MAUPASSANT, Guy De 268
MAUROIS, Andre 268
MAYAKOVSKİ, Vladimir 269
MELVILLE, Herman 269
MEMET FUAT (Mehmet Fuat BENGÜ) 270
MENTEŞ, Murat 270
MERAY, Seha L. 271
MERİÇ, Cemil 271
MERİÇ, Nezihe 272
MERİÇBOYU, Abdulkadir 272
MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ 273
MILLER, Henry 274
MİNNETOĞLU, İbrahim 274
MİRAÇ, Yaşar 274
MİYASOĞLU, Mustafa 275
MOLIERE 276
MONTAIGNE 277
MORAN, Berna 277
MUALLİM NACİ 278
MUMCU, Uğur 279
MUNGAN, Murathan 280
MUSAHİPZADE CELÂL 280
MUTLUAY, Rauf 281
MÜFTÜOĞLU, Ahmet Hikmet 281
MÜLDÜR, Lale 282
MÜTERCİM ÂSIM 283

N

NÂBÎ 284
NÂBİZÂDE NAZIM 285
NADİR, Kerime 285
NÂHİT, Tahsin 286

NÂİMÂ 287
NAMIK KEMAL 287
NASRETTİN HOCA 288
NAYIR, Yaşar Nabi 289
NÂZIM HİKMET (RAN) 290
NECATÎ 291
NECATİGİL, Behçet 291
NEDÎM 292
NEF'Î 292
NERUDA, Pablo 293
NESİMÎ 293
NESİN, Aziz 294
NEYZEN TEVFİK (Tevfik KOLAYLI) 295
NİYAZİ-İ MISRÎ 295
NUTKU, Özdemir 296

O

ODABAŞI, Yılmaz 297
OFLAZOĞLU, Turan 297
OĞUZCAN, Ümit Yaşar 298
OĞUZKAN, Ferhan 299
O'HENRY 299
OKAY, Haşim Nezihi 299
OKTAY, Ahmet 300
OKTAY RİFAT (HOROZCU) 300
OKUMUŞ, İnci 301
ONAN, Necmettin Halil 301
ONARAN, Mustafa Şerif 302
ONGUN, İpek 302
ORAL, Ünver 303
ORHAN KEMAL 304
ORHON, Orhan Seyfi 305
ORTAÇ, Yusuf Ziya 305
ORWELL, Georges 306
OTYAM, Fikret 306
OY, Aydın 307
OZANSOY, Halit Fahri 307
OZANSOY, Munis Faik 308

Ö

ÖCAL, Cemal Oğuz 309
ÖĞMEL, Hülya 309
ÖMER HAYYAM 310
ÖMER NİDA (BIÇAKÇI) 310
ÖMER SEYFETTİN 310
ÖNDER, Mehmet 312
ÖNGAY, Mehmet Necati 312
ÖNGÖREN, Vasıf 313
ÖRİK, Nahit Sırrı 313
ÖZ, Erdal 314
ÖZAKMAN, Turgut 314
ÖZCAN, Celal 315
ÖZDEMİR ASAF (ARUN) 315
ÖZDEMİR, Emin 316
ÖZDENOĞLU, Şinasi 316
ÖZDEŞ, Oğuz 317
ÖZEL, İsmet 317
ÖZEL, Sevgi 318
ÖZER, Adnan 319
ÖZER, Kemal 319
ÖZERDİM, Sami Nabi 320
ÖZGENTÜRK, Işıl 320
ÖZKAN, Ali İzzet 321
ÖZKAN, Hakkı 321
ÖZKIRIMLI, Atilla 321
ÖZLÜ, Demir 322
ÖZLÜ, Tezer 323
ÖZÖN, Mustafa Nihat 324
ÖZTELLİ, Cahit 324
ÖZYALÇINER, Adnan 325

P

PALA, İskender 326
PAMUK, Orhan 327
PAR, Arif Hikmet 328
PAZARKAYA, Yüksel 328
PEÇEVÎ 329
PERİDE CELAL 329
PİRHASAN, Barış 330
PÎR SULTAN ABDAL 330
POE, Edgar Allan 331
POLO, Marco 331
PORTER, Eleanor Hodgman 332
POUND, Ezra 332
PUŞKIN, Aleksandr 333
PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali 333

R

RACINE 334
RADO, Şevket 335
RAUF, Mehmet 335
RECAİZADE MAHMUT EKREM 336
RECEPOĞLU, Altay Suroy 337
REGÜ, Şükrü Enis 337
REMARQUE, Erich-Maria 338
REŞAT ENİS (AYGEN) 338
RIMBAUD, Arthur 339
ROUSSEAU, Jean-Jacques 339
ROWLING, JOANNE K. 340
RUHÎ (BAĞDATLI) 341

S

SABA, Ziya Osman 342
SABAHATTİN ALİ 342
SABUNCU, Başar 343
SÂDİ 343
SAFA, Peyami 344
SAINT-EXUPÉRY, Antoine De 345
SALINGER, Jerome David 345
SALİHOĞLU, Mehmet 345
SAMANOĞLU, Gültekin 346
SAMİPAŞAZADE SEZAÎ 346
SARAÇ, Tahsin 347
SARAMAGO, Jose 347
SARTRE, Jean Paul 348
SAYAR, Abbas 348
SCHILLER, Friedrich 349
SCOTT, Walter 349
SELÇUK, İlhan 350
SELİMOĞLU, Zeyyat 350
SEMEDİ, Ziya 351
SENECA, Lucius Annaeus 351
SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati 351
SERTEL, Mehmet Zekeriya 352
SEVENGİL, Refik Ahmet 353
SEVÜK, İsmail Habip 353
SEYDA, Mehmet 354
SEYDÎ ALİ REİS 355
SEYRANÎ 355
SEZER, Sennur 356
SHAKESPEARE, William 356
SHAW, George Bernard 357
SILAY, Celal 358
SİNAN PAŞA 359
SİYAVUŞGİL, Sabri Esat 359
SONGUR, Sadık 360
SOPHOKLES 360
SOYSAL, Sevgi 361
SOYTÜRK, İlhan 362
SOYUER, Halil 362
STEINBECK, John 363
STENDHAL 363
STEVENSON, Robert Louis 364

SU, Mükerrem Kâmil 365
SÜLEYMAN ÇELEBİ 365
SÜLEYMAN NAZİF 366
SÜREYA, Cemal 366
SWIFT, Jonathan 367

Ş

ŞAFAK, Elif 368
ŞAHİN, Osman 369
ŞARDAĞ, Rüştü 369
ŞASA, Ayşe 370
ŞATIROĞLU, Âşık Veysel 370
ŞEHRİYAR, Muhammet Hüseyin..... 371
ŞEMSETTİN SAMİ 371
ŞENSOY, Ferhan 372
ŞEYH GÂLİP 373
ŞEYHÎ 374
ŞİNASİ 374
ŞİRİN, Mustafa Ruhi 376
ŞOLOHOV, Mihail Aleksandroviç..... 376

T

TAGORE 377
TAHİR, Kemal 377
TALAS, İ. Hakkı..... 378
TALU, Ercüment Ekrem 379
TAMARO, Susanna 379
TAMER, Ülkü 380
TANER, Haldun 381
TANİLLİ, Server 382
TANJU, Sadun 382
TANPINAR, Ahmet Hamdi 383
TANRIÖVER, Hamdullah Suphi 384
TANSEL, Fevziye Abdullah 384
TANSEL, Oğuz 384
TARANCI, Cahit Sıtkı..... 385
TARCAN, Selim Sırrı 386
TARHAN, Abdülhak Hamit 386
TARIMAN, Betül 387
TARLAN, Ali Nihat 388
TAŞER, Suat 388
TAŞKIN, Mümtaz Zeki 389
TAŞLIOVA, Şeref 389
TECER, Ahmet Kutsi 390
TEK, Müfide Ferit 390
TEKİN, Latife 391
TELLİ, Ahmet 392
TEPEYRAN, Ebubekir Hazım 392
TERZİBAŞI, Ata 393
TEVFİK EBÜZZİYA 393
TEVFİK FİKRET 394
TEZ, İlhami Bekir 395
TEZEL, Naki 396
TİMUÇİN, Afşar 396
TİMUROĞLU, Vecihi 397
TİMURTAŞ, Faruk K. 398
TİRALİ, Naim 398
TOKGÖZ, Ahmet İhsan 399
TOLKIEN, J. R. R. 399
TOLSTOY, Lev Nikolayeviç 400
TOPRAK, Ömer Faruk..... 401
TOSUNER, Necati 402
TOY, Erol 402
TÖR, Vedat Nedim 403
TUĞCU, Kemalettin 403
TUĞTEPE, Süha 404
TUNCOR, Ferit Ragıp 404
TUNÇ, Ayfer 405
TURANLIOĞLU, Uluğ..... 405
TÜLBENTÇİ, Feridun Fazıl 406
TÜRKALİ, Vedat 406
TÜRKAY, Osman 407
TÜRKMEN, A. Ünal 408
TÜTENGİL, Cavit Orhan 408

U

UÇARI, Ercüment 409
UÇUK, Cahit 409
ULUNAY, Refi Cevat 410
ULUSOY, Mustafa 410
UNAMUNO, Miguel De 411
URAL, Yalvaç 411
UŞAKLI, Ömer Bedrettin 411
UŞAKLIGİL, Halit Ziya 412
UYAR, Tomris 413
UYAR, Turgut 413
UYAROĞLU, İsmail 414
UYGUNER, Muzaffer 414
UYGUR, Nermi 415
UYSAL, Ahmet 415
UZUNER, Buket 416

Ü

ÜMİT, Ahmet 417
ÜNAYDIN, Ruşen Eşref 418
ÜNLÜ, Mahir 419
ÜNSEL, Ziya 419
ÜSTÜN, Nevzat 420

V

VAHAPZADE, Bahtiyar 421
VÂLÂ NURETTİN 422
VASCONCELOS, Jose Mauro De 422
VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet 423
VERLAINE, Paul 423
VERNE, Jules 424
VERGILIUS, Publius 424
VOLTAIRE, François Marie Arouet 425

W

WHITMAN, Walt 426
WILDE, Oscar 426

Y

YAĞCI, Öner 427
YAĞCIOĞLU, Halim 427
YALÇIN, Hüseyin Cahit 428
YAŞAR KEMAL 428
YAŞAR REYHANÎ 430
YAŞIN, Özker 431
YAVUZ, Hilmi 431
YENİŞEHİRLİ AVNÎ 432
YESARİ, Mahmut 433
YETKİN, Suut Kemal 433
YILDIRIM, Ecem 434
YILDIZ, Bekir 435
YİĞİTER, Ümran Nazif 435
YİĞİTLER, H. Zekâi 436
YÖNTEM, Ali Canip 436
YUND, Kerim 437
YUNUS EMRE 437
YURDAKUL, Mehmet Emin 438
YURTTAŞ, Hüseyin 439
YUSUF HAS HÂCİP 440
YÜCE, Ali 440
YÜCE, Can Bahadır 441
YÜCEL, Can 441
YÜCEL, Hasan Âli 442
YÜCEL, Tahsin 442
YÜZBAŞIOĞLU, Muammer 443

Z

ZARİFOĞLU, Cahit 444
ZİYA GÖKALP 445
ZİYA PAŞA 446
ZOLA, Emile 447
ZORLUTUNA, Halide Nusret 447
ZWEIG, Stephan 448

A

ABACI, Tahir (1951 -)

İstanbul'da doğdu. Liseyi Malatya'da okuduktan sonra, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nü ve Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık ve yayıncılık yaptı.

Yazın yaşamına, Malatya'da yayımlanan gazete ve dergilerde başladı. *Yeni Dergi, Yarına Doğru, Milliyet Sanat, Türkiye Yazıları, Sanat Olayı, Varlık, Birikim, Defter, Adam Sanat* dergilerinde şiir, öykü, eleştiri ve inceleme yazıları yayımladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Odaları Utandıran Dağlar, Basit Şeyler, Nasrettin Hoca (çocuklar için şiirler), Hüznengiz, Sıcak Hayat, Sevdavi, Zamanın Yüreğindeki Gece*

Öykü: *Gelin Ömrümüz*

Roman: *Ağır Akan Su, Aynada Bir Yüz, İkinci Adım*

Deneme-İnceleme: *Bir Zamanlar Anadolu'da, Yahya Kemal ve Ahmet Hamdi Tanpınar'da Müzik, Harput-Elazığ Türküleri*

ABALIOĞLU, Nadir Nadi (1908 - 1991)

Fethiye'de doğdu. Cumhuriyet gazetesinin kurucusu Yunus Nadi'nin oğludur. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Lozan Üniversitesi Siyasal Bilgiler

Fakültesi Sosyal Bilimler Bölümü'nü bitirdi. Yurda dönünce, bir süre öğretmenlik yaptı. Milletvekili, senatör oldu. *Cumhuriyet* gazetesinde başyazarlık yaptı.

Gazetede başyazı, köşe yazısı, deneme, makale türlerinde yazılar yazdı.

Başlıca eserleri: *Sokakta Gürültü Var (gazete yazıları), Atatürk İlkeleri Işığı Altında Uyarmalar (makale), Perde Aralığından (anı), İki Sovyet Rusya (gezi yazısı), Sil Baştan (başyazılar), Olur Şey Değil (deneme-anılar), Dostum Mozart (deneme)*

ABALIOĞLU, Yunus Nadi (1880 - 1945)

Fethiye'de doğdu, Cenevre'de vefat etti. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Mektebi'ne girdi. Burada okurken, Baba Tahir'in çıkardığı *Malûmat* gazetesinde yazarlığa başladı. İstibdada karşı dernek kurmak suçuyla, Midilli Kalesi'nde üç yıl hapis yattı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İstanbul'a dönerek *İkdam, Tasviri Efkâr* gazetelerinde makaleler yazdı. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Selanik'te çıkardığı *Rumeli* gazetesinde başyazarlık yaptı. 1911'de Aydın milletvekili seçilerek parlamentoya girdi. 1918'de kurduğu *Yeni Gün* gazetesinin 375. sayısından sonra, İngilizlere karşı tavır aldığı makaleleri yüzünden tutuklanacağını anladı ve Ankara'ya gitmek zorunda kaldı. Gazetesini burada çıkarmayı sürdürdü. Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı bağımsızlık savaşına basın yoluyla destek verdi. 1920'de Muğla milletvekili seçilerek TBMM'nin altıncı seçim dönemine kadar bu görevinde kaldı. Asıl ününü gazeteci olarak kazandı. Onun 7 Mayıs 1924'te kurduğu *Cumhuriyet* gazetesi, günümüzde de yayımını sürdürüyor.

Atatürk ilkelerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlılığını, tüm yazılarında dile getirdi. Cenevre'de ölen yazarın anısına, *Cumhuriyet* gazetesince her yıl, birçok dalı kapsayan bir yarışma düzenlenir.

Başlıca eserleri: *Ankara'nın İlk Günleri, Babıali'nin Millî Hareketi Dağıtmak ve Mustafa Kemal'i Tutuklama Girişimi, Ali Galip Olayı, Birinci Büyük Millet Meclisi'nin Açılışı ve İsyanlar, Çerkez Ethem Güçlerinin İhaneti, Kurtuluş Savaşı Anıları*

ABASIYANIK, Sait Faik (1906 - 1954)

Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenimini tamamlamadan İsviçre ve Fransa'ya gitti. Orada da öğrenimini yarım bırakıp üç yıl sonra yurda döndü. Bir süre ticaretle uğraştı. Gazetecilik yaptı. Daha sonra, babasından kalan gelirle ve yazarlıkla yaşamını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına, şiirle başladı. Oldukça başarılı şiirleri vardır. İlk öykülerini (*İpekli Mendil, Zemberek* vb.) Bursa'da, lise öğrencisiyken yazdı. Basılan ilk yazısı, *Uçurtmalar* adıyla *Milliyet* gazetesinde çıktı. Tanınmasını sağlayan ilk öyküleri ise *Varlık* dergisinde yayımlandı.

İnsanlara, doğaya ve her şeye, sıcak bir sevgiyle baktı. Çocukluk, gençlik izlenimlerini, günlük yaşantılarını şiirsel bir dille anlattı. Konuya, olaya fazla önem vermedi. Öykülerinde çoğunlukla balıkçılar, yoksullar, avareler, düşüp kalktığı, sohbet ettiği, selamlaştığı, uzaktan yakından gördüğü insanlar yer aldı. Çalışkan, işinde gücünde insanlar gördükçe kentten, kalabalıklardan sevinç duydu; kötülüklerle karşılaştıkça kırlara, kıyılara, sakin adalara, balıkçılara sığındı. Ada ve deniz öykülerinde kahraman sayısı az ve belli, kent öykülerindeyse dikkati dağıtacak kadar bol ve çeşitlidir. O, insanları, kırları, denizi, doğa parçaları ve hayvanlarıyla yaşamayı ayrılmaz bir bütün olarak gördü.

Kendine özgü bir anlatımı vardır. Herkesin anlayacağı biçimde, arı bir Türkçe kullandı. Öykülerini insanı büyüleyen, şaşırtan, süssüz, kısa, hareketli cümlelerle yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Semaver, Sarnıç, Şahmerdan, Lüzumsuz Adam, Mahalle Kahvesi, Havada Bulut, Kumpanya, Havuz Başı, Son Kuşlar, Alemdağ'da Var Bir Yılan, Az Şekerli, Tüneldeki Çocuk, Mahkeme Kapısı*

Roman: *Medar-ı Maişet Motoru (Birtakım İnsanlar), Kayıp Aranıyor*

Şiir: *Şimdi Sevişme Vakti*

ABAY (1845 - 1904)

Çağdaş Kazak edebiyatında, Abay Kunanbayev'in yeri çok ayrıdır. İlk eğitimini özel hocalardan aldı. Sonra Semey'de, medrese eğitimi gördü. Arap, Fars ve Rus edebiyatlarını yakından tanıdı. Ayrıca klasik Osmanlı şairlerini de tanıdı. Kazakların yaşamlarını eleştirel bir süzgeçten geçirerek lirik şiirler yazdı. Kazakları çağdaş bir eğitime yönlendirip onları göçebe hayat düzenlerini bırakarak yeni meslekler edinmeleri konusunda özendirdi. Fikirlerini daha çok düz yazılarla belirtti. *Kara Sözder* (Halk Sözleri) adıyla bir kitapta toplanan nesirlerinin çoğu, 1890'lı yıllarda kaleme alındı. Kazakların ünlü edebiyatçılarından Muhtar Avezov (1897-1961), 4 ciltlik büyük romanının adını *Abay Jolı* (Abay Yolu) koymuştur. Bu romanda Abay'ın Kazaklar için yapmak istediklerini, Kazakların gerçek uygarlığa nasıl ulaşacakları anlatılır. Mezarı, Semey iline bağlı Abay ilçesindedir.

ACAROĞLU, Mehmet Türker (1915 -)

Bulgaristan'ın Razgrad kentinde doğdu. İlköğrenimini Razgrad'da tamamladı. Adana Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gezi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğünden emekli oldu.

Bibliyografya alanında çalışmalar yaptı. Gazetelerde, yeni yayınları tanıttı.

Başlıca eserleri: *Çocuk Şiirleri Antolojisi (derleme), Bulgar Hikâyeleri Antolojisi (çeviri), Ozanlar ve Yazarların Hayatları, Edebî Eserler Sözlüğü, Türk Halk Bilgisi ve Halk Edebiyatı Üzerine Seçme Yazılar Kaynakçası, Türk Halk Ozanları ve Destanları Kaynakçası, Açıklamalı Atatürk Kaynakçası, Balkan Halk Biliminde Türk Etkileri, En Ünlü Dünya Yazarları, Bulgaristan'da Türkçe Yer Adları Kılavuzu*

ADA, Ahmet (1947 -)

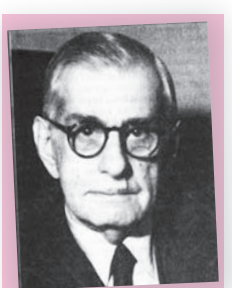
Adana'nın Ceyhan ilçesinde doğdu. Ceyhan Lisesi'nde okurken, öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kaldı. Çeşitli işlerde çalıştı. Kayseri'de devlet memurluğu yaptı.

Yazın yaşamına 1970'te başladı. Şiir ve yazıları, *Hâkimiyet Sanat, Saçak, Dönemeç, Somut* gibi dergilerde yayınlandı. İlk şiirlerinde İkinci Yeni akımından etkilendi. Daha sonra Ahmet Arif ve Nihat Behram'ın doğa betimcilikleri ve ses tonlarından esintiler taşıyan şiirler yazdı. Yöresel öğelerle bezeli, lirik, yumuşak şiirleriyle günümüz toplumcu gerçekçi şairlerinin başarılı bir temsilcisi oldu.

Başlıca eserleri: *Gün Doğsun Gül Üstüne, Acıyla Akran, Yaz Kırlangıcı Olsam, Aşk Her Yerde, Vakit Yok Hüzünlenmeye, Günyenisi Lirikler, Yitik Anka (ilk üç kitabının toplu basımı), Taş Plak Gazelleri, Küçük Bir Anmalık, Begonyalı Pencere*

Ödülleri: *1981 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü (Gül Doğsun Gül Üstüne ile/ Ali Cengizkan ve Adnan Azar'la paylaştı), 1991 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü (Aşk Her Yerde ile), 1992 Yunus Nadi Şiir Ödülü (Vakit Yok Hüzünlenmeye ile)*

ADIVAR, Adnan (1881 - 1955)

Gelibolu'da doğdu. Tıbbiyeyi bitirdi. II. Abdülhamit döneminde, Avrupa'ya kaçtı. Berlin Tıp Fakültesi'nde iç hastalıkları asistanı oldu. II. Meşrutiyet'ten sonra İstanbul'a döndü. Tıp Fakültesi'nde profesör olarak çalıştı. Osmanlı Meclisi'nde İstanbul milletvekili oldu. İstanbul'un işgali üzerine, Anadolu'ya geçti. Ankara Hükümeti'nde sağlık bakanlığı ve içişleri bakan vekilliği yaptı. 1926-1938 yıllarını İngiltere ve Fransa'da geçirdi. Yurda dönüşünde, *İslam Ansiklopedisi* Yazı Kurulu başkanı olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergi ve gazetelerde denemeler, düşünce yazıları yayımladı.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Dur Düşün, Hakikat Peşinde Emeklemeler*

Çeviri: *Felsefe Meseleleri [Bertrand Russell'dan]*

Diğer eserleri: *Faust-Tahlil Tecrübesi (inceleme), Osmanlı Türklerinde İlim (inceleme), Tarih Boyunca İlim ve Din (monografi)*

ADIVAR, Halide Edip (1884 - 1964)

İstanbul'da doğdu. Üsküdar Amerikan Kız Koleji'ni bitirdi. Özel olarak Rıza Tevfik Bölükbaşı'dan edebiyat, sosyoloji, felsefe; Salih Zeki'den matematik dersleri aldı. Mısır'ı, İngiltere'yi gezdi. İstanbul Kız Öğretmen Okulu'nda, İstanbul Kız Lisesi'nde, vakıf okullarında öğretmenlik; Beyrut, Lübnan, Şam'da Türk kız okulları genel denetçiliği yaptı. Üniversitede Batı edebiyatı okuttu. İzmir'in işgali üzerine, "Fatih" ve "Sultanahmet Mitingleri"ndeki söylevleriyle İstanbul halkını coşturdu. İngilizlerce, başta Mustafa Kemal olmak üzere, altı kişiyle birlikte o da idamla cezalandırıldı. Anadolu'ya kaçtı. Millî Mücadele'de, Sakarya ve Dumlupınar Savaşlarına katıldı. Rütbesi başçavuşluğa kadar yükseldi. Cumhuriyet'in ilanından sonra, Avrupa'ya gitti. Fransa, İngiltere, Hindistan üniversitelerinde profesörlük yaptı. 1939'da yurda dönerek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü oldu. 1950-54 döneminde, milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

"Millî edebiyat" ile "yeni dil" tartışmaları sırasında, sade bir dille ortaya çıktı. Romantizmden realizme doğru bir gelişme gösterdi. Çeşitli dergilerde çıkan inceleme ve öyküleriyle tanındı, sonraları romanlarıyla dikkati çekti. İlk romanlarında aşk temasını, kadın psikolojisini işledi. Kurtuluş Savaşı yıllarında yurt sevgisini, kurtuluş ülküsünü destanlaştırdı. Sonra, belli tarihsel

dönemlerin toplumsal özelliklerini öne alarak gelenek ve göreneklerin yön verdiği yaşama düzenini konu edinen töre romanları yazdı. Romanlarında canlı, güçlü kişilikler yarattı. Kadın kahramanları, simge derecesinde yüksek özellikli, bir yanlarıyla çarpıcı ve etkileyicidir. Roman olayları çoğunlukla İstanbul'da, kendi yaşadığı zamanlarda geçer. Ruh çözümlemelerine yer verir. Çoğunlukla dil ve anlatımı özensiz, ancak dile getirilen düşünceler sağlamdır.

Başlıca eserleri:

Roman: *Seviyye Talip, Heyula, Raik'in Annesi, Handan, Son Eseri, Yeni Turan, Mev'ut Hüküm, Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Kalp Ağrısı, Zeyno'nun Oğlu, Yolpalas Cinayeti, Sinekli Bakkal, Tatarcık, Sonsuz Panayır, Döner Ayna, Akile Hanım Sokağı, Kerim Usta'nın Oğlu, Sevda Sokağı Komedyası, Çaresiz, Hayat Parçaları*

Öykü: *Harap Mabetler, Dağa Çıkan Kurt, İzmir'den Bursa'ya, Kubbede Kalan Hoş Seda*

Anı: *Mor Salkımlı Ev, Türk'ün Ateşle İmtihanı*

Oyun: *Kenan Çobanları, Maske ve Ruh*

İnceleme: *İngiliz Edebiyatı Tarihi, Üniversite Kafası ve Tenkit, Edebiyatta Tercümenin Rolü, Türkiye'de Şark-Garp ve Amerikan Tesirleri, Talim ve Terbiye, Babür Han, Hamlet*

AGÂH EFENDİ (1832 - 1885)

İstanbul'da doğdu. Tıp öğrenimini yarıda bırakarak Tercüme Odası'nda memur oldu. Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Almanca ve Rusça biliyordu. Paris elçiliğinde kâtiplik yaptı.

Şinasi'yle birlikte, ilk Türk özel gazetesi sayılan *Tercüman-ı Ahval*'i çıkardı. Batılı anlamdaki gazeteciliği yerleştirmeye çalıştı. Yeni Osmanlılar Cemiyeti'nin yöneticilerindendi.

1866'da gazetesi kapatılınca, Fransa'ya gitti. Yurda dönüşünde, çeşitli devlet görevlerinde bulundu. Atina büyükelçiliği görevindeyken, orada vefat etti. Mezarı İstanbul'dadır.

Server İskit'in, *Tercüman-ı Ahval ve Agâh Efendi* adlı bir incelemesi vardır.

AĞAOĞLU, Adalet (1929 -)

Nallıhan'da doğdu. Ankara Kız Lisesi'nden sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Ankara Radyosu'nda dramaturgluk, "Radyo Tiyatrosu" müdürlüğü, TRT'de program uzmanlığı yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sahne ve radyo oyunları yazdı. Daha sonra öykü ve romana yöneldi.

Başlıca eserleri:

Oyun: *Evcilik Oyunu, Çatıdaki Çatlak, Sınırlarda Aşk, Tombala, Kendini Yazan Şarkı, Yaşamak, Kendini Yazan Şarkı, Çağımızın Tellalı*

Roman: *Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Gülü, Bir Düğün Gecesi, Yaz Sonu, Üç Beş Kişi, Hayır, Ruh Üşümesi*

Öykü: *Yüksek Gerilim, Sessizliğin İlk Sesi, Hadi Gidelim, Romantik Bir Viyana Yazı*

Deneme: *Geçerken, Karşılaşmalar, Başka Karşılaşmalar, Öyle Kargaşada Böyle Karşılaşmalar*

Anı: *Göz Temizliği, Gece Hayatım*

AĞAOĞLU, Samet (1909 - 1982)

Karabağ'da (Kafkasya) doğdu. Ankara Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Fransa'da ekonomi doktorası yaptı. Yurda dönünce, Ekonomi ve Ticaret bakanlıklarında çalıştı. Manisa milletvekilliği ve bakanlık görevlerinde bulundu. İstanbul'da vefat etti.

Öykülerinde, iç sıkıntıları içinde bunalan kişilerin yaşamlarını ele aldı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Strasburg Hatıraları, Zürriyet, Öğretmen Gafur, Büyük Aile, Hücredeki Adam, Katırın Ölümü*

Gezi yazısı: *Sovyet Rusya İmparatorluğu*

Anı: *Babamın Arkadaşları, İlk Köşe*

İnceleme: *Kuvayı Milliye Ruhu*

AHMEDÎ (? - 1413)

Asıl adı, Tacettin İbrahim bin Hızır'dır. Doğduğu yıl ve yer hakkında kesin bilgi yoktur. Sivaslı ya da Kütahyalı olduğu söylenir. Mısır'a gidip dersler aldığı, Germiyan Beyliği'yle Aydınoğulları Beyliği'nin hizmetinde bulunduğu bilinmektedir. Sonradan Osmanlı sarayına girmiş, Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından Emir Süleyman, Ahmedî'yi yanına almıştır. Sultan I. Mehmet zamanında, divan kâtipliğiyle görevli olduğu Amasya'da vefat etmiştir.

Kendinden sonra gelen klasik edebiyat şairlerini etkilemiştir. Dili düzgün, betimlemeleri canlı ve renkli, söyleyişi kendine özgüdür. Şiirlerinde, taşkın bir lirizm görülür. Genellikle din dışı şiirler yazmıştır. Edebiyat, tıp, tarih, sözlük gibi değişik alanlarda çeşitli eserler vermiştir.

Başlıca eserleri:

Divan: *8506 beyitlik bir eserdir.*

İskendernâme: *1390'da Emir Süleyman'a sunmuştur. Konusu Firdevsî ve Nizamî'den alınmakla birlikte, kendisinin eklediği bölümler vardır.*

Cemşîd ü Hurşîd: *Emir Süleyman'ın isteğiyle yazılan eser, 1403'te tamamlanmış ve I. Mehmet'e sunulmuştur. Bu mesnevî, Selmân-ı Sâvecî'nin aynı addaki eserine dayanır.*

Tervîh ül'-Ervâh: *Tıpla ilgili bir mesnevîdir.*

Mirkaat ül'Edep: *Arapça-Farsça manzum bir sözlüktür.*

Mîzân ül'Edep ve Mîyâr ül'Edep: *Arap ve Fars dil bilgisiyle ilgili iki kasidedir.*

AHMET CEVDET PAŞA (1822 - 1895)

Bulgaristan'ın Lofça kasabasında doğdu. İlk ve orta öğrenimini orada yaptıktan sonra, İstanbul'da medrese öğrenimi gördü. Farsça ve Fransızca öğrendi. Çeşitli devlet görevlerinde çalıştı. Vak'anüvislik (resmî tarih yazıcılığı) yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Tarih yazımına çağdaş bir anlayış getirmeye çalıştı. Olayların neden-sonuç ilişkisini araştırdı. Ayrıca Türk dilinin yalınlaşması yolunda çaba harcadı. Eserlerinde, zamanına göre yalın, kısa, özlü cümleler kullandı.

Başlıca eserleri: *Kavaid-i Türkiye (Türk dil bilgisi, ders kitabı), Belagat-i Osmaniye (Osmanlı edebiyatı bilgileri), Tarih-i Cevdet (12 ciltlik tarih kitabı), Kırım ve Kafkasya Tarihçesi*

AHMET MİTHAT EFENDİ (1844 - 1912)

İstanbul'da doğdu. Orta hâlli bir esnafın oğluydu. Çocukluğu, sıkıntılarla geçti. İlköğrenimini, Vidin'de yaptı. Niş Rüştiyesi'ni bitirdi. Rusçuk'ta devlet memurluğuna başladı. Bir yandan da Fransızca öğreniyor, *Tuna* gazetesine yazılar yazıyordu. İstanbul'a dönüp *Ceride-i Askeriye, Basiret* gazetelerine yazdı. Küçük bir basımevi kurup *Dağarcık, Kırkambar* dergilerini; *İbret, Devir, Bedir* gazetelerini çıkardı. Rodos Adası'na sürüldü. İlk romanıyla oyunlarını burada yazdı. Abdülaziz tahttan indirilince, İstanbul'a döndü. *Takvim-i Vakayi*, Matbaa-i Âmire müdürlüklerinde bulundu. Gazetecilik tarihimizde önemli yeri olan *Tercümân-ı Hakîkat* gazetesini kurdu. Devlet görevlerini sürdürüp Avrupa'yı gezdi, birçok okulda öğretmenlik yaptı. İstanbul'da, kalp krizinden vefat etti.

Kalemini, halk eğitimi yolunda bir araç olarak kullandı. Çok zaman sanat değeri zayıf, dağınık ama dili amacına uygun, sade eserleriyle döneminin hâce-i evveli (ilköğretmeni) oldu, halkı aydınlattı.

Matematikten askerliğe, öykü ve romandan edebiyatın bütün türlerine kadar telif-tercüme, iki yüze yakın eser verdi. Hemen her türde roman yazıp Türk edebiyatına konu bolluğu getiren de odur. Serüven, gezi ve fen, korku romanları ya da tarihsel, duygusal, gerçekçi, natüralist romanlar yazarken, hep halka bir şeyler öğretme amacı güttü. Bu yazış biçimi, sık sık romanı bir yerde durdurarak açıklamalar yapmasına neden oldu. Bilgilerini sıraladıktan sonra, kaldığı yerden romanını devam ettirdi. O, zamanının en çok okunan romancısıdır. Halkın psikolojisini çok iyi bilirdi; yalın bir dili, açık bir anlatımı vardı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Hasan Mellah yahut Sır İçinde Esrar, Hüseyin Fellah, Dünyaya İkinci Geliş, Felatun Bey'le Rakım Efendi, Karı Koca Masalı, Paris'te Bir Türk, Çengi, Süleyman Musli, Yeryüzünde Bir Melek, Acaib-i Âlem, Henüz On Yedi Yaşında, Dürdane Hanım, Esrar-ı Cinayat, Jön Türk*

Öykü: *Letaif-i Rivayat (Söylenegelen Güzel Öyküler) dizisindeki 25 ciltlik öykü kitabından, ancak iki tanesi günümüz Türkçesiyle yayımlanabilmiştir. Yeniçeriler ve Obur*

Kâinat adlı tarih dizisi, 15 cilttir. *Masababat-ı Leyliye (Gece Söyleşileri, 20 Cilt),* Doğayla ve tarihle ilgili onlarca eseri ve Fransızcadan yaptığı onlarca çevirisi vardır.

Onun yaşamı ve eserleriyle ilgili Mustafa Baydar'ın, Cevdet Kudret'in, Orhan Okay'ın, Şevket Rado'nun kitapları yayımlanmıştır.

AHMET RASİM (1865 - 1932)

İstanbul'da doğdu. Çocukluğu annesinin yanında, yoksulluk içinde geçti. Mahalle okullarından sonra girdiği Darüşşafaka'yı birincilikle bitirdi. Posta Telgraf Nazırlığı Fen Kalemi'ne memur oldu. Edebiyat sevgisi nedeniyle memuriyeti sürdürmedi. *Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Hakîkat, İkdam, Malûmat, Sabah, Yenigün, Akşam, Tasvir-i Efkâr, Vakit, Zaman, Cumhuriyet* gazetelerinde çalıştı. İstanbul milletvekili oldu. İstanbul Heybeliada'da vefat etti.

Öykü, roman, anı, fıkra, inceleme ve araştırma alanlarında yüzü aşkın eser verdi. Şiirleri, gazete ve dergilerde kalmış yazıları da vardır. Roman adıyla basılan eserleri, genellikle birer uzun öyküdür. Yaşamdan alınan konular, romantik bir tutumla işlenmiştir. Asıl başarısını fıkra, söyleşi, anı türlerindeki eserlerinde gösterdi. Çocukluk yıllarından başlayarak kaleme aldığı anılarında ve fıkralarında renkli, canlı bir anlatımla bir dönemin panoramasını verdi; toplumsal yaşayışın çeşitli yönlerini yansıttı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kitâbe-i Gam*

Öykü: *İlk Sevgi, Bir Sefilenin Evrâk-ı Metrukesi, Meyl-i Dil, Afife, Tecrübesiz Aşk, Asker Oğlu, Ömr-i Ebedî, Hamamcı Ülfet, Fuhş-i Atik*

Anı, fıkra, makale, gezi: *Gecelerim, Makalât ve Musahabât, Şehir Mektupları, Tarih ve Muharrir, İki Hatırat, Üç Şahsiyet, Romanya Mektupları, Cidd-ü Mizah, Eşkâl-i Zaman, Muharrir Şair Edip, Gülüp Ağladıklarım, Muharrir Bu Ya, Falaka, Ramazan Sohbetleri*

Tarih: *Resimli ve Haritalı Mufassal Osmanlı Tarihi, İstibdattan Hakimiyet-i Millîyeye*

AHMET VEFİK PAŞA (1823 - 1891)

İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini mühendishanede yaptıktan sonra, Paris elçisi Reşit Paşa'nın çevirmeni olan babasının yanına gitti. Üç yıl Paris'te, Saint-Louis Lisesi'nde okudu. İstanbul'a dönüşünde, Tercüme Odası'na atandı. Sonra iç ve dış memurluklarda yükselerek Tahran büyükelçisi, Encümen-i Dâniş üyesi, Muhakemât Dairesi başkanı, Paris elçisi, Evkaf bakanı, Darülfünûn "Hikmet-i Tarih" öğretmeni, iki kez Maarif bakanı, Mebusan Meclisi başkanı, Bursa valisi, iki kez de sadrazam oldu. Son görevinden İstanbul'da ölümüne kadar geçen dokuz yıl boyunca, Rumelihisarı'ndaki yalısına çekilerek kendini bütünüyle bilim ve edebiyata verdi.

Görevlerinden uzaklaştırılıp boş kaldıkça, kendini edebiyat ve bilim çalışmalarına verdi. Tanzimat Dönemi'nde, Milliyetçilik ve Türkçülük akımlarının ilk büyük temsilcisi oldu. Avrupa'da gelişen Türkoloji hareketlerine paralel olarak, bizde de dil, tarih ve halk bilimi çalışmalarında çığır açmıştır. Vali olarak kaldığı dört yıla yakın süre içinde Bursa'da kurduğu tiyatronun her bakımdan gelişmesi, halkta tiyatro sevgisinin kökleşmesi için çalıştı.

Başlıca eserleri:

Türk dili ve tarihi üzerine çalışmaları: *Mümtebât-ı Durub-ı Emsâl, Hikmet-i Tarih, Fezleke-i Tarih-i Osmanî, Şecere-i Evsâl-i Türk, Lehçe-i Osmanî*

Oyun-manzum çeviri: *Savruk, Adamcıl, Kocalar Mektebi, Kadınlar Mektebi, Tartüf, Okumuş Kadınlar*

Düz yazı-çeviri: *İnfial-i Aşk, Don Ciovani, Dudu Kuşları*

Uyarlama: *Azarya, Yorgaki Dandini, Zor Nikâhı, Zoraki Tabip, Dekbazlık, Tabib-i Aşk, Meraki*

Öteki çevirileri: *Hernani (V. Hugo), Hikâye-i Hikemiyye-i Mikromega (Voltaire), Telemak Tercümesi (Fenelon), Cil Blas (Le Sage)*

Sevim Giray'ın *Ahmet Vefik Paşa* adlı eseri, yazarı, yaşamı ve eserleriyle tanıtmaktadır.

AHMET YESEVÎ (? - 1166)

XI. yüzyılın ikinci yarısında, Batı Türkistan'ın Sayram kasabasında doğdu. Babası, Şeyh İbrahim'dir. Yedi yaşındayken babası öldü. Ablasıyla birlikte, Yesi kasabasına yerleşti. İlköğrenim yıllarını orada geçirdi, sonra Buhara'ya gitti. Buhara'da, o dönemin ünlü bilgin ve mutasavvıflarından Şeyh Yusuf Hemedânî'ye bağlandı, onunla birlikte dolaştı. Onun üçüncü halifesi olarak Buhara'da şeyhlik postuna geçti. Bir süre sonra, Yesi'ye döndü; ölümüne kadar orada kalarak tasavvufi düşüncelerini yaymaya başladı. Mezarı üstündeki türbesi, Timur tarafından yeniden yapılmıştır.

Tasavvuf şiirinin öncüsüdür. Düşüncelerini yayabilmek için, hece ölçüsü ve yalın bir Türkçeyle tasavvufi şiirler söyledi. *Hikmet* adı verilen bu şiirler, öz

açısından tasavvufa, biçim açısından Türk halk edebiyatına yaslanan öğretici şiirlerdir. "Hikmet"ler Türkistan'dan Volga boylarına ve Anadolu'ya kadar geniş bir alanı etkileyerek izleyici buldu. Anadolu'da, Yunus Emre'den başlayarak yeni bir şiirin doğmasına yol açtı.

Anadolu'ya gelerek Ahmet Yesevî'nin düşüncelerini aktaran kişiler arasında Tapduk Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli de bulunmaktadır. Ahmet Yesevî'nin Anadolu'nun Türkleşmesinde de önemli payı olmuştur.

AISOPOS [EZOP] (MÖ VI. YÜZYIL)

Yunan masalcısıdır. Yaşamı hakkındaki bilgiler azdır. Kambur, zeki bir Frigyalı köle olduğu, özgür kaldıktan sonra, Doğu'ya birçok yolculuk yaptığı söylenir. Masalları XIV. yüzyılda, Yunanlı rahip Plaunudes tarafından, *Aisopos'un Hayatı* adlı kitapta bir araya getirildi. Konusunu halktan alan ve hayvanların başından geçen olayların anlatıldığı bu masallar yoluyla ahlak dersi verilir. Fransız yazarı La Fontaine, Aisopos masallarından esinlendi. Aisopos'un masalları, dilimize, başta Nurullah Ataç olmak üzere birçok yazar tarafından çevrildi.

AKALIN, L. Sami (1924 -)

İstanbul'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli yerlerde edebiyat öğretmenliği yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Giderek araştırma ve inceleme alanında yoğunlaştı. Çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İnsan Türü, İnsan Boyutları*

İnceleme-Araştırma: *Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Erzurum Bilmeceleri, Türk Mânileri*

Antoloji: *Japon Şiiri, Çin Şiiri, Hint Şiiri, Zenci Şiiri*

Sözlük: *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*

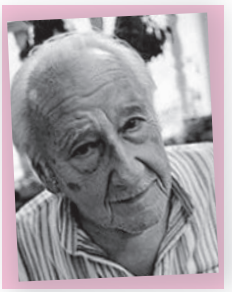
AKANSU, Kenan (1923 -)

İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün son sınıfından ayrıldı. Devlet memurluğuyla geçimini sağladı.

Şiire, *Doğan Kardeş* dergisinde çocuk şiirleri yazarak başladı. *Varlık, Türk Dili, Petek, Çocuk Yuvası, Öğretmen* dergilerinde şiirleri yayımlandı. Şiirlerinde iyilik, güzellik, doğruluk temalarını işledi.

Başlıca şiir kitapları: *Yanık Türkü, Çocuk Bahçesi, Çocuk Dünyası (antoloji), Zeytin Gözlüm, Buruk Yaşantı, Mutluluk Beni Arasın*

AKBAL, Oktay (1923 -)

İstanbul'da doğdu. İstiklal Lisesi'ni bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde okudu. Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda çalıştı. Çeşitli gazetelerde sanat, edebiyat, kitap tanıtma yazıları yayımladı. Gazetelerde köşe yazarlığı yaptı.

Eserlerinde, gelenek ve göreneklerin katı kuralları arasına sıkışmış kişilerin sıkıntılarını dile getirdi. Düş kurmalar, iç diyaloglar ve çağrışımlarla zenginleştirdiği işlek bir dili vardır. Devinimli, kısa cümlelere dayalı bir anlatım yolu izler.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Önce Ekmekler Bozuldu, Aşksız İnsanlar, Bizans Definesi, Bulutun Rengi, Berber Aynası, Yalnızlık Bana Yasak, Tarzan Öldü, İstinye Suları, Karşı Kıyılar, Lunapark, Ey Gece Kapını Üstüme Kapat*

Roman: *Garipler Sokağı, Suçumuz İnsan Olmak, İnsan Bir Ormandır, Yeşil Ev (çocuk romanı), Düş Ekmeği, Akşam Kuşları*

Anı-Günce: *Şair Dostlarım, Günlerde, Anılarda Görmek, Yeryüzü Korkusu, Geçmişin Kuşları*

Deneme-Söyleşi: *Dost Kitaplar, Konumuz Edebiyat, Yazmak Yaşamak, Ölümsüz Oyun, Atatürk Yaşadı mı, Hiroşimalar Olmasın, Zaman Sensin, İlkyaz Devrimi, Temmuz Serçesi, Gençler Bize Bakıyor, Yaşamı Yeniden Kurmak, Atatürkçülük Savaşı, Atatürk Bir Gün Gelecek, Önce Şiir Vardı, Dünyaya Açılmak, Vatan Mahzun Ben Mahzun, Yaşayıp Görmek, Geçmişin İçinden, Susmak mı Konuşmak mı, Tarih En Büyük Yargıç, Bir de Simit Ağacı Olsaydı, Anı Değil Yaşam*

Asım Bezirci'nin *Oktay Akbal* adlı bir incelemesi vardır.

AKÇAM, Dursun (1930 - 2003)

Ardahan'da doğdu. Cılavuz Köy Enstitüsü'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı.

Milliyet gazetesinin açtığı yarışmada, *Analar ve Çocuklar* röportajı ile birinciliği kazanınca, sesini duyurdu. Eserlerinde, kırsal kesim insanlarının yaşam mücadelelerini, sorunlarını işledi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Masal, Ölü Ekmeği, Taş Çorbası, Köyden İndim Şehire, Kafkas Kızı, Alman Ocağı*

Roman: *Kanlı Derenin Kurtları, Generaller Birleşin*

Röportaj: *Analar ve Çocuklar, Doğunun Çilesi, Kan Çiçekleri, Altta Kalanlar*

AKÇURA, Yusuf (1876 - 1935)

Volga Irmağı kıyısındaki Simbrisk'te doğdu. İstanbul Harp Okulu'nu bitirdi. Daha sonra Paris'te, siyasal bilgiler öğrenimi gördü. Türkçülük düşüncesini yaymak için Rusya'ya gitti. Kazan'da tarih, coğrafya ve Türk edebiyatı okuttu. İstanbul'a dönüşünde, Türk Ocağı'nın kurucuları arasında yer aldı. *Türk Yurdu* dergisini çıkardı. Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu'ya geçerek Ulusal Mücadele'ye katıldı. Kars milletvekilliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Eserlerinde, Türkçülük akımını savundu.

Başlıca eserleri: *Üç Tarz-ı Siyaset, Rusya'daki Türk Tatar Müslümanların Şimdiki Vaziyeti ve Emelleri, Siyaset ve İktisat, Muasır Avrupa'da Siyasi ve İçtimai Fikir Cereyanları, Tarih-i Siyasî Dersleri (altı cilt)*

AKENGİN, Yahya (1946 -)

Bayburt'ta doğdu. Yavuz Selim İlköğretim Okulu'ndan sonra Erzurum Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. TRT Ankara Radyosu Tiyatro Dairesi'nde çalıştı.

Hisar dergisinde yazı ve şiirleri yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İstesen, Akşamla Gelen, Çağ Sürgünü, Saatler ve Çehreler, Ötelerden Kimselere Anlatamadım, Sözümüz Var*

Roman: *Dönüş Acıları, Özlem Yokuşları, Yaralı Dağlar, Oğuz Dede*

Oyun: *Eski Çarıklar, Aile Bağları*

AKGÜN, Nabit Ulvi (1918 - 1996)

İstanbul'da doğdu. İzmir Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Liselerde felsefe öğretmenliği yaptı.

Şiirleri *Yücel, Değirmen, Kovan, Varlık, Fikirler, Kaynak, Yeditepe* dergilerinde yayımlandı. İlk şiirlerinde, romantik aşk duygularını işledi. Daha sonra, bireyin türlü durumlarını tema olarak ele aldı. Şiirlerinde kişinin toplum karşısında duyduğu tepkileri içtenlikle yansıttı.

Başlıca şiir kitapları: *Birisi, Karanlıkta Bir Ağaç, Gerçek Düş, Evren Türküsü, Ağaçlar Uyanınca, Eksilen Gökyüzü, Güneş Açınca*

AKIN, Gülten (1933 -)

Yozgat'ta doğdu. Ankara Kız Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre memurluk yaptıktan sonra, avukat oldu.

Şiirleri *Hisar, Türk Dili, Mülkiye* dergilerinde yayımlandı. Önceleri şiirlerinde, kişinin iç çatışmalarını dile getirdi. Daha sonra, toplum sorunlarını ele aldı. Şiirlerinde, halk şiirinin söyleyiş özelliklerinden, halk ağzının uyumlu, temiz, işlek dilinden yararlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Rüzgâr Saati, Kestim Kara Saçlarımı, Sığda, Kırmızı Karanfil, Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı, Ağıtlar ve Türküler, Seyran Destanı, İlahiler, Sevda Kalıcıdır, Sonra İşte Yaşlandım, Sessiz Arka Bahçeler, Uzak Bir Kıyıda*

Düz yazıları: *Şiiri Düzde Kuşatmak, 42. Gün*

AKIN, Sunay (1962 -)

Trabzon'da doğdu. Ailesi, onun daha iyi eğitim görebilmesi için, 10 yaşındayken İstanbul'a taşındı. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nü bitirdi.

İlk şiirleri, *Yeni Olgu* ve *Milliyet Sanat* dergilerinde yayımlandı. *Yeni Yaprak* ve *Olmaz* adlı şiir dergilerinin yayımlanmasına katkı sağladı. Anlık ilhamlara dayanan ve genellikle kısa olan şiirleri, Orhan Veli'nin şiirindeki bazı özellikleri

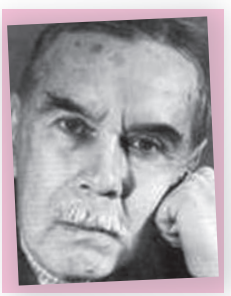
günümüzde sürdüren bir yapıya sahiptir. Ayrıca, bu tür şiirlerde genellikle rastlanmayan, yumuşak, lirik bir tonu vardır. Şiirlerinde özellikle ince yergi ögelerini kullanmadaki rahatlığı ile dikkat çeker. Cemal Süreya'nın etkisinde sürdürdüğü şiirlerde, dil oyunlarına dayalı yoğun bir alaycılık ve şaşırtma bulunur.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Makiler, Antik Acılar, Kaza Süsü, 62 Tavşanı, Şairler Matinesi (derleme),Küçük Asker... Küçük Asker (derleme), Şiir Cumhuriyeti (Sefa Fersal ile birlikte) Ve Şaire... Ve Şaire, Kırılan Canlar*

Deneme-Roman: *İstanbul'un Nazım Planı, Ayçöreği ve Denizyıldızı, Kızkulesi'ndeki Kızılderili, Önce Çocuklar ve Kadınlar, İstanbul'da Bir Zürafa, Onlar Hep Oradaydı, Kırdığımız Oyuncaklar, Kule Canbazı, Tuncay Terzihanesi, Ay Hırsızı, Çorap Kaçığı, Bir Çift Ayakkabı*

AKSAL, Sababattin Kudret (1920 - 1993)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Daha sonra, belediyeye bağlı kuruluşlarda çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Varlık, İnsan, Oluş dergilerinde yayımlanan şiirleriyle adını duyurdu. 1947'den sonra öykü ve oyun türlerinde eserler verdi.

Şiirlerinde yaşama sevincini, öykü ve oyunlarında psikoloji gözlemlerini işledi. Şiirin bir düşünceyi, bir duyguyu en güçlü biçimiyle veren sanat olduğuna inandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Gazoz Ağacı, Yaralı Hayvan*

Şiir: *Şarkılı Kahve, Gün Işığı, Duru Gök, Elinle, Bir Sabah Uyanmak, Eşik, Çizgi, Zamanlar, Bir Zaman Düşü, Buluşma [Bütün şiirleri, Şiirler (1988) adlı kitapta toplanmıştır.]*

Oyun: *Evin Üstündeki Bulut, Şakacı, Bir Odada Üç Ayna, Tersine Dönen Şemsiye, Kahvede Şenlik Var, Kral Üşümesi, Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi, Önemli Adam*

Deneme ve eleştiri: *Geçmişle Gelecek*

AKSAN, Doğan Naci (1929 - 2010)

İzmir'de doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde profesör oldu.

Varlık, Türk Dili dergilerinde çıkan şiir ve yazılarıyla tanındı. Dil bilimi alanında önemli çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri: *Anlam Bilimi ve Türk Anlam Bilimi, Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilimi, Türkçenin Gücü*

AKSOY, Ömer Asım (1898 - 1993)

Gaziantep'te doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Türk Dil Kurumu'nda genel yazmanlık görevinde bulundu.

Dil ve halk bilimi alanlarında çalışmalar yaptı. Kimi pek çok kez basılan 60'a yakın eseri vardır. Ölümünden sonra kütüphanesi Gaziantep Üniversitesi'ne bağışlandı.

Başlıca eserleri: *Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü (dört cilt), Derleme Sözlüğü, Bölge Ağızlarında Atasözü ve Deyimler, Dil Üzerine Düşünceler Düzeltmeler, Gelişen ve Özleşen Dilimiz, Özleştirme Durdurulamaz, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (üç cilt), Dil Yanlışları, Yine Dil Yanlışları*

AKTAY, Salih Zeki (1896 - 1971)

Isparta'nın Şarkikaraağaç kasabasında doğdu. Ortaöğrenimini Konya İdadisi'nde tamamladı. Afyon Ticaret Lisesi'nde müdürlük, İstanbul'un çeşitli liselerinde öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Tanzimat'tan beri Batı'yı örnek tutarak gelişen şiirimizi, çağdaş Avrupa edebiyatlarının hareket noktasını oluşturan eski Yunan ve Latin uygarlık ve edebiyatına bağlama çabaları da görülmüştü. Yahya Kemal Beyatlı ile Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun da katıldığı bu kısa süreli akımın (nev-Yunanilik) en ateşli yandaşı ve sanat hayatının sonuna kadar uygulayıcısı, Salih Zeki oldu. Bir ara İslam mistisizmine yöneldiyse de ne bu mistisizmi ne de eski Yunan ruhunu kavrayabildi.

Türk Yurdu, Yeni Mecmua ve *İçtihat* dergilerinde yayımladığı şiirlerle tanındı. Hece ölçüsüyle değişik konular arayan bir şair kimliğinde göründü. Yunan mitolojisinden esinlenmeye çalışıyor, belli sözcüklerin çağrışım gücüne dayanarak özgün olmak istiyordu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Persefon, Asya Şarkıları, Pınar, Rüzgâr, Rüzgâr ve Dallarda Şarkılar, Titan, Laton*

Öykü: *Mine Çiçekleri*

Manzum ve mensur tiyatro: *Mağara (manzum tiyatro), Hallâc-ı Mansûr (manzum-mensur tiyatro)*

Derleme: *Emin Bülent'in Şiirleri*

Çeviri: *Ovidius'un Deyişler (Metamorphoses) adlı eseri*

Diğer: *Mitoloji*

AKTUNÇ, Hulki (1949 - 2011)

İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini askerî okullarda tamamladı. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı.

Soyut, Yeni Edebiyat, Yeni Dergi, Papirüs, Türkiye Defteri dergilerinde yazdı. Öykülerinde, olayları atlamalı kesitlerle sundu. Konuyu gizleyerek dolaylı anlatım yolunu tuttu.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Gidenler Dönmeyenler, Kurtarılmış Haziran, Ten ve Gölge, Bir Yer Göstericinin Hayatı, Güz Her Şeyi Bilir*

Roman: *Bir Çağ Yangını, Son İki Eylül*

Şiir: *Sır Kâtibi, Islıkla Tarihçe, Adresim Aynalar, Şarkılar, İnsan Aşklarının Külüdür, Istıraplar Ansiklopedisi, Bir Şeyin Varoluşu, Firak, Sönmemiş Dizeler*

Sözlük: *Büyük Argo Sözlüğü*

AKYÜZ, Gülsüm (1949 -)

İstanbul İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. 1980'e kadar, İstanbul'da ilkokul öğretmenliği, daha sonra yayıncılık yaptı. Bazı gazetelere yazılar, radyo ve televizyonlara çocuk programları hazırladı.

Toplumsal sorunları yansıtan şiirleriyle tanındı. Daha sonra çocuk kitaplarına yöneldi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Eylül Deyişleri, Sevdamız Çiçeklenir Zulada, Mayıs'ta Üzgündür Gönlüm, Akdeniz'in Rengi Mavi*

Çocuk kitabı: *Kente Gelen Çam Ağacı, Arı ile Papatya, Bir Dilim Ekmek İçin, Damlacık, Doğum Günü Armağanı, Herkesin Bir İşi Var, Kuşlar Kralı Kim Olacak?, Doğanın Öfkesi, Başak'ın Çevre Günlüğü, Hayvanlarla Konuşan Çocuk, Ayşe'nin Günleri*

AKYÜZ, Kenan (1911 - 1996)

Yanya'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde edebiyat öğretmenliği yaptı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde profesör oldu. İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat tarihi, eleştiri ve inceleme alanlarında eserler verdi.

Başlıca eserleri: *Tevfik Fikret, Batı Etkisinde Türk Şiiri Antolojisi, Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri, Fuzuli Divanı*

ALAIN (1868 - 1951)

Fransız yazar ve filozoftur. Felsefe öğretmenliği sınavını vererek Paris'te felsefe öğretmenliği yaptı. 1914'te, gönüllü olarak I. Dünya Savaşı'na katıldı. Bu savaşta geçirdiği acı deneyimleri, Mars ya da Yargılanan Savaş adlı kitabında anlattı.

XX. yüzyılın başlarında Fransa'da, Montaigne, Hegel ve Comte öğretilerinin etkilerini taşıyan felsefi bir yaklaşımın simgesi oldu. Daha çok, aydınlatıcı öğretmen kişiliğiyle ve düşüncelerini dile getirdiği deneme ve söyleşileriyle ün yaptı. Parlak bir üslupla ele aldığı bu yazılarını, konularına göre topladı. Söyleşileriyle olduğu kadar estetik üstüne görüşleriyle de önem taşır.

Başlıca eserleri: *Mutluluk Üstüne Düşünceler, Eğitim Üstüne Düşünceler, Güzel Sanatlar Sistemi, Estetiğe Ön Hazırlık, Çağlar ve Düşünceler, Tanrılar*

ALANGU, Tahir (1916 - 1973)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü, roman türleri üzerine eleştiri yazılarıyla halk bilimi ve edebiyat tarihi alanlarındaki çalışmalarıyla tanındı. Yazıları *Yeni Türk, Değirmen, Yenilik, Dost, Yeditepe, Ataç* dergilerinde yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Çalgılı Kahvelerdeki Külhanbey Edebiyatı ve Numuneleri, Kalevala (destan özeti, inceleme), Sait Faik İçin, Ataç'a Saygı (anma kitabı), Cumhuriyet'ten Sonra Hikâye ve Roman (üç cilt, inceleme), Billûr Köşk Masalları, Keloğlan Masalları, Ömer Seyfettin (monografi), 100 Ünlü Türk Eseri (iki cilt, inceleme-antoloji), Türkiye Folkloru El Kitabı*

ALATLI, Alev (1944 -)

Liseyi Tokyo, Japonya'da okudu. Ekonomi & İstatistik lisansını ODTÜ, Ekonomi ve Ekonometri Yüksek Lisansını Fulbright bursu ile gittiği ABD, Vanderbilt Üniversitesi'nden aldı. İlahiyat, Düşünce ve Medeniyet Tarihi üzerinde yoğunlaştı. 1974'de Türkiye'ye döndü, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinde öğretim görevlisi, Devlet Planlama Teşkilatı'nda kıdemli ekonomist olarak çalıştı. California Üniversitesi (Berkeley) ile ortak psiko-dilbilim çalışmaları yürüttü.

Başlıca eserleri:

Yaseminler Tüter Mi Hala?, İşkenceci, Kadere Karşı Koy A.Ş.,Viva La Muerte (Yaşasın ölüm), Nuke Türkiye, Valla Kurda Yedirdin Beni, O.K. Musti Türkiye Tamamdır, Schrödinger'in Kedisi: 1. Kabus, 2. Rüya, Gogol'un İzinde: 1. Aydınlanma Değil Merhamet! 2. Dünya Nöbeti, 3. Eyy Uhnem Eyy Uhnem, Aydın Despotizmi, Eylül, Hayır Diyebilmeli İnsan

ALCOTT, Louisa May (1832 - 1888)

ABD'li yazar. Bir öğretmenin kızıdır. Çocuk denilecek yaşta, oyuncaklar, bebek giysileri yaparak hayatını kazanmaya çalıştı. Bir süre sonra da öğretmenlik yapmaya başladı. Yazı yazma hevesi, işte bugünlere rastlar. İlk yazıları, küçük hikâyelerdi. Bunları, o dönemde çıkan dergilere gönderdi. Bu hikâyelerin birçoğu yayınlandı. Yazdıklarından para kazanmaya başladı. Böylece yazar oldu.

Daha çok, çocuklar için yazdığı romanlarla tanındı. Yapıtlarında, herkesin her yerde yaşayabileceği olayları ele alıp işledi. Çok keskin bir gözlem gücüne sahipti. Yarattığı tipler (kahramanlar), çok canlıdır.

Başlıca eserleri: *Hastaneden Çizgiler, Küçük Kadınlar, Küçük Erkekler, Jo'nun Çocukları, Jo Teyze'nin Karalamaları, Eski Kafalı Kız, Sekiz Kuzen*

ALİ KUŞÇU (? - 1474)

Türk astronomu. Semerkant'ta doğdu. Babası Türkistan ve Maveraünnehir emîri Uluğ Bey'in doğancıbaşısı Muhammet'tir. "Kuşçu" adının buradan geldiği söylenir. İlköğrenimini Semerkant'ta yaptı. Sonra, Bursalı Kadızade Rumî'den ve Uluğ Bey'in kendisinden matematik ve astronomi öğrendi. Kirman'a giderek öğrenimini tamamladı. Uluğ Bey'in kurduğu rasathaneye müdür oldu ve onun *Zîc* (yıldızların yerlerini ve hareketlerini gösteren cetvel) adlı eserine yardım etti. Gürgani tahtında oturan Uluğ Bey, oğlu Abdüllatif'in ihaneti sonucu öldürülünce, Semerkant medreselerindeki derslerine son verdi ve hacca gitmek üzere Tebriz'e geldi. Tebriz'de, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan kendisiyle çok ilgilendi ve yanında alıkoydu. Bir ara, Osmanlılarla barış konuşmalarını yürütmek üzere, elçi olarak Ali Kuşçu'yu Fatih'e yolladı. Ünlü bilgine hayran olan Fatih, kendisinden İstanbul'da kalmasını istedi. O, bu daveti ancak elçilik görevini bitirdikten sonra gerçekleştirebileceğini bildirip Tebriz'e döndü; bir süre sonra, bütün ailesini alarak İstanbul'a geldi. Osmanlı-Akkoyunlu sınırında, Fatih'in emriyle büyük bir törenle karşılanıp Ayasofya medresesine müderris oldu. İstanbul'da vefat etti.

Başlıca eserleri: *Unkud-üz-Zevahir fi Nazm-ül-Cevahir (Mücevherlerin Dizilmesinde Görülen Salkım), Riselet-ül fi'l Hey'et (Astronomi Risalesi), Risalet-ül-Fethiye (Fetih Risalesi), Mahbub-ül-Hamail fi keşif-il-Mesail (Meselelerin Keşfinde Tılsımların en Makbulü-ansiklopedik eser)*

ALİ SUAVİ (1839 - 1878)

İstanbul'un Cerrahpaşa semtinde doğdu. Babası Çankırı'nın Çay köyünden olup İstanbul'da kâğıt parlatıcılığı yapan Hüseyin Ağa'dır. Davutpaşa İskele Rüştiyesi'nde birkaç yıl okudu; medrese eğitimi görmeyip cami dersleriyle kaldı. Girdiği sınavda başarı göstererek Bursa Rüştiyesi'ne ilk öğretmen olarak atandı. Sami Paşa'nın aracılığıyla Filibe Rüştiyesi'ne atandı. Sonra Sofya'da ticaret mahkemesi başkanlığı, Filibe'de yazı işleri müdürlüğü yaptı. 1867'de İstanbul'a döndü. *Muhbir* gazetesinde yazarlık yaptı. Devlet aleyhinde şiirleri nedeniyle gazete kapatıldı, o da Kastamonu'ya sürüldü. Oradan Paris'e kaçtı. *Muhbir* gazetesini çıkarmak için Londra'ya gitti. Daha ilk sayıda, Yeni Osmanlılar ve diğer erkânla arası bozuldu. Namık Kemal ve Ziya Bey'in desteklerini çekmeleri üzerine, gazete kapandı. Sultan Abdülaziz tahttan indirilince İstanbul'a döndü. Galatasaray Lisesi'ne müdür oldu; ancak kısa zaman sonra bu görevden alındı. Bu olaydan sonra, Abdülhamit'e düşman kesildi. Sultanı tahttan indirmek için İngilizlerle anlaştı. Çevresine topladığı beş yüz kadar göçmenle Çırağan Sarayı'nı bastı. Burada öldürüldü.

Bilinen eserleri: *Kamus-ül-Ulum vel-Maarif, Ali Paşa'nın Siyaseti, Hukuk-üş-Şevari, Hive Hanlığı*

ALİ ŞÎR NEVAÎ (1441 - 1501)

Herat'ta doğdu. Uygur Türklerinden Gıyasettin Kiçkine Bahşi'nin oğludur. Sultan Hüseyin Baykara'nın sütkardeşi ve çocukluk arkadaşıdır. Gençliği Meşhed, Herat ve Semerkant'ta geçti. Hüseyin Baykara Herat'ı aldıktan sonra, otuz iki yıl onun yanında, devlet hizmetinde bulundu. Yaşantısı boyunca, sanat ve siyaset alanlarında en çok sözü geçenlerden oldu. Herat'ta vefat etti.

Eserlerinde, Türk ruhunu belirtmeye çalıştı. Türkçeye büyük önem verip Türk dilinin gelişmesi için büyük çaba harcadı. Farsçanın resmî dil olarak hüküm sürdüğü, Fars edebiyatına özenilen bir çağda, Türkçenin en az Farsça kadar güçlü bir dil olduğunu kanıtladı. Horasan'da açtığı sanat çığırıyla, ünü bütün Türk dünyasına yayıldı. Eserleri Anadolu, Rumeli, Kırım, Azerbaycan, İran, Irak ve Hindistan Türkleri arasında, yüzyıllar boyu hayranlıkla okundu.

Eserlerinde, çağının toplumsal yaşamında aksayan yönlerini belirtti; iki yüzlü softaları, bilgiyi küçümseyen, bilgisizleri değerli sayanları yerdi. Büyüklük taslayan, görevini kötüye kullanan devlet görevlilerini eleştirdi; alçak gönüllülüğü övdü, sözü düşünerek kullanmayı öğütledi. Nazım ve düz yazı alanlarında birçok eser verdi.

Başlıca eserleri:

Muhakemetü'l Lûgateyn: *(İki Sözlüğün Yargısı, düz yazı) Türkçenin Farsçadan üstün olduğunu kanıtlamak için yazmıştır.*

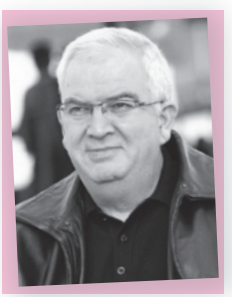
Mecâlisü'n-Nefâis: *(Nefis Meclisler, düz yazı) Türk edebiyatında yazılmış ilk şairler tezkiresidir.*

Mîzânü'l-Evzân: *(Ölçülerin Tartısı, düz yazı) Türklerin kullandığı nazım ve müzik biçimlerini anlatır.*

Garaib'ül-Sıgar, Nevadirü'ş-Şebap, Bedaiü'l-Vasat ve Fevaidü'l-Kiber adlı dört Türkçe divanını, *Hazainü'l-Maani* adıyla bir arada topladı. 32 harfle yazdığı gazellerini, konularına göre de bölümledi. Dört Türkçe divanında 55.000 beyit vardır. Farsça divanında ise 12.000 beyit bulunmaktadır.

Bir şairin ustalığının ve başarısının ölçüsü olan *Hamse*'si önem taşır. 46.000 beyitlik ***Hamse***'sini, iki yılda yazdı. Bu eserinde, *Hayretü'l Ebrar, Ferhad ü Şirin, Leyla vü Mecnun, Seb'a-i Seyyar, Sedd-i İskenderî* adlı mesnevîler vardır. *Mahbûbü'l-Kulûb ise* Herat ve çevresiyle, toplumsal ve kültürel yaşayışla ilgilidir.

ALKAN, Ahmet Turan (1954 -)

Sivas'ta doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini bu şehirde tamamladıktan sonra, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset ve İdare Bölümü'nü bitirdi.

İlk köşe yazısını, 1974'te, Sivas'ta çıkan yerel *Anadolu* gazetesinde yayımladı. 1976-77 arasında, *Fedai* adlı haftalık dergiyi yönetti. *Hadiselerle Hakikat* gazetesinin yazı işleri müdürü olarak çalıştı. 1978'de Ankara'da yayınlanan

Hasret ve *Genç Arkadaş* dergilerine katkıda bulundu. Mezun olduktan sonra Sivas'a dönüp, *Hakikat* gazetesinde kadrolu iki yıl kadar çalıştı. Bir muhasebe bürosunda üç yıl çalıştıktan sonra, 1985'te Cumhuriyet Üniversitesi'nde göreve başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde denemeleri yayınlandı. 2008'de üniversiteden emekli olarak İstanbul Üsküdar'a taşındı.

Başlıca eserleri: *Birinci Meşrutiyet Devrinde Ordu ve Siyaset (doktora tezi), İstiklal Mahkemeleri, Ağaç, Doğu ve Batı Karşısında Cemil Meriç, Yatağına Kırgın Irmaklar, Altıncı Şehir, Ateş Tecrübeleri, Üç Noktanın Söylediği, Ubeydullah Efendi'nin Amerika Hatıraları*

ALKAN, Elif Su (1962 -)

Ayvalık'ta doğdu. İstanbul'da büyüdü. Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi'ni ve Brüksel'de Ceria Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu'nu bitirdi. İstanbul'a dönüşünde, bir süre Fransız Konsolosluğu'nda çalıştı. *Günaydın* gazetesi dış haberler bölümünde gazeteciliğe geçti. 1984'te Paris'e yerleşti. 4 yıl Türkiye Büyükelçiliği'nde görev aldı. Yaklaşık 15 yıldır Sipa Press Fotoğraf ve Basın Ajansı'nda çalışıyor.

Şiirleri *Varlık, Türk Dili* ve *Babar* dergilerinde, Fransa'da *Aujourd'hui Poeme, Poesie/Premiere, Ve, Midi* dergilerinde yayımlanıyor. Şiirlerinde, önceleri çocukluk özlemlerini, genç kızlık duygularını dile getirdi. Büyük kentlerin yaşantısı, kendi yaşamını da dalgalandırdı. Kabuğunu kıramayınca, yabancı ülkelere gitti. Ama İstanbul özlemi, içinde her geçen gün büyüdü. Düşlerin şairi, aslında gerçek yolculuğu hep kendi iç dünyasında yapıyor.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Umut, Mayıs Sevgili, İstanbul Çok Uzaklarda (Kendi çevirisiyle Fransızca olarak da yayınlandı)*

Çeviri: *El Elden Üstündür (Sovyet çocuk öyküleri), Rus Çocuk Öyküleri, En Güçlü Kim (Sovyet çocuk öyküleri)*

ALKAN, Erdoğan (1935 -)

Şarkışla'da doğdu. Samsun Lisesi'nden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Kaymakamlık yaptı. TRT'de, Turizm Bakanlığında, Millî Prodüktive

Merkezinde çalıştı. *Türk Dili, Varlık, Yazko-Edebiyat* dergilerinde çıkan şiir ve çevirileriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Güneş Tozları, Kerem Gibi, Kuş Ormanı, Kıyı, Eylül Çalgıcısı, Elimde Güller ve Rüzgâr*

İnceleme: *Sembolizm, Şiir Sanatı*

Çeviri: *Rimbaud'dan Seçme Şiirler, Gerçekçiliğin Boyutları, Elsa'nın Mecnunu (Aragon'dan), Yürekteki İspanya ve Oduncunun Türküsü (Pablo Neruda'dan) Espri Sanatı (Sigmund Freud'dan), 100 Aşk Şiiri (Mollarme'den)*

ALOVA, Erdal (1952 -)

Ankara'da doğdu. Ortaöğrenimini, Ankara'da tamamladı. Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'ndeki öğrenimlerini yarıda bıraktı.

Sanat Emeği, Militan, Yeni Dergi, Adam Sanat dergilerindeki şiirleriyle tanındı. Kavafis, Neruda, Nevzal'dan çeviriler yaptı.

Başlıca şiir kitapları: *En Son Çıkan Şarkılar, Giz Dökümü, Bitik Kent.*

ALTAN, Ahmet (1950 -)

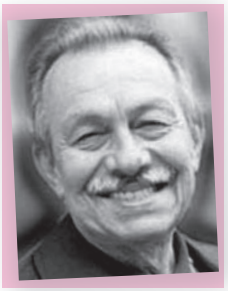
Ankara'da doğdu. İstanbul Kültür Koleji'nden sonra, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli gazete ve televizyonlarda çalıştı. Köşe yazarlığı yaptı. Romanlarında, toplumun sıkı kurallarıyla kuşatılan kişinin iç çatışmalarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Dört Mevsim Sonbahar, Sudaki İz, Yalnızlığın Özel Tarihi, Tehlikeli Masallar, Kılıç Yarası Gibi, Aldatmak, İsyan Günlerinde Aşk, En Uzun Gece, İçimizde Bir Yer, Ve Kırar Göğsüne Bastırırken*

Deneme: *Geceyarısı Şarkıları, Karanlıkta Sabah Kuşları*

ALTAN, Çetin (1926 -)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Milletvekili seçildi.

Sanat yaşamına, şiirle başladı. Daha sonra oyun ve roman türlerinde eserler verdi. Romanlarında toplumsal değişiklikler, baskılar karşısında özgürlük arayan bireyin sorunlarını işledi. Oyunlarında toplumsal gelişmeler sonunda parçalanan etik değerlerini yitiren ailelerin dramını anlattı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Büyük Gözaltı, Bir Avuç Gökyüzü, Viski, Küçük Bahçe*

Öykü: *Rıza Bey'in Polisiye Öyküleri*

Oyun: *Çemberler, Mor Defter, Suçlular, Dilekçe ve Tahteravalli, Yedinci Köpek, Komisyon, Telefon Kimin İçin Çalıyor*

Seçilmiş köşe yazılarından oluşan kitapları: *Taş, Onlar Uyanırken, Suçlanan Yazılar, Gölgelerin Gölgesi, Şeytan Aynaları, Kadın, Işık ve Ateş*

İnceleme: *Atatürk'ün Sosyal Görüşleri*

Anı: *Bir Yumak İnsan, Kavak Yelleri ve Kasırgalar*

Çocuk kitabı: *Alfabe*

ALTAN, Mehmet (1953 -)

Çetin Altan'ın oğlu ve Ahmet Altan'ın kardeşidir. İlk, orta ve yüksek öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1979 yılında doktora yapmak için Fransa'ya gitti. Paris I. Pantheon Sorbonne Üniversitesi'nde, Türkiye-IMF ilişkilerini inceleyen çalışmasıyla 1980 yılında uzman, Türkiye'nin ABD ve SSCB ile ilişkilerini inceleyen teziyle de iktisat doktoru oldu. 1984 yılında Türkiye'ye dönen

Altan'ın, Paris'teyken yazdığı denemeleri Kanatlı Karınca adlı kitapta topladı. Akademi Kitabevi Deneme Ödülünü alan bu kitaptan sonra, tezinden esinlenerek yazdığı Süperler ve Türkiye adlı bilimsel çalışması yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Kanatlı Karınca, Süperler ve Türkiye, Marks'tan Sevgilerle, Darbelerin Ekonomisi, Matadorun Ölümü, 'Köylüler Ne Zaman Manşet Olur', İkinci Cumhuriyet'in Yol Hikayesi*

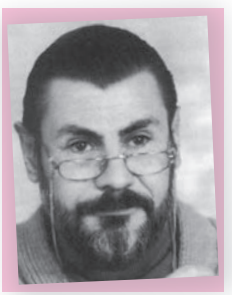
ALTINKAYNAK, Hikmet (1945 -)

Niğde'de doğdu. Ankara Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Edebiyat dergileri yönetti.

Dergi ve gazetelerde yayımlanan kitap değerlendirme, eleştiri ve inceleme yazılarıyla tanındı. Çocuk edebiyatı ve yardımcı ders kitapları alanlarında eserler verdi.

Başlıca eserleri: *Edebiyatımızda 40 Kuşağı (inceleme), Orhan Kemal (monografi), Zamanla (eleştiri), Kutlu Günlerimiz, Deyimlerimizin Dili, Arkadaşım Bilgisayar, Ev Ödevi, Fındık Kabuğuna Girer Kale Kapısına Sığmaz, Bizim Ünlüler*

ALTIOK, Metin (1940 - 1993)

İzmir'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini burada tamamladı. Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Memurluk ve öğretmenlik yaptı. İlk şiirleri, 1970'lerde yayımlandı. İlk şiir kitabı *Gezgin*'de Servet-i Fünun'dan, Ahmet Haşim'den, Ahmet Muhip Dıranas'tan İkinci Yeni ve 1960'ların şiirlerine kadar izler vardır. Kendi kuşağının en duygulu, en romantik şairleri arasındadır. Yalın bir dil kullanmasına karşın, benzetme yapmayı, anlaşılması kolay imgeler oluşturmayı denedi. Halk şiiri biçimlerinden de yararlandı. Olgunluk dönemi sayılabilecek *Kendinin Avcısı* kitabındaki şiirlerde, daha kendine özgü bir sese,

romantik, acılı ve yalın bir söyleyişe ulaştığı görülür. Simgeler, alegori ve mecazlardan ölçülü bir tutumla yararlandı, şiirimizdeki lirik geleneğe bağlandı.

Başlıca eserleri: *Gezgin, Yerleşik Yabancı, Kendinin Avcısı, Küçük Tragedyalar, İpek ve Kılaptan, Gerçeğin Öte Yakası, Dörtlükler ve Desenler, Süveyda, Alaturka Şiirler, Yel ve Gül, Hesap İşi Şiirler, Şiirin İlk Atlası (şair ve şiir üzerine denemeler), Bir Acıya Kiracı (bütün şiirleri)*

Ödülleri: *1980 Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü (Kendinin Avcısı kitabıyla, Ahmet Telli ile paylaştı), 1991 Cemal Süreya Şiir Ödülü (Gerçeğin Öte Yakası ile)*

ALUS, Sermet Muhtar (1887 - 1952)

Ahmet Muhtar Paşa'nın oğludur. Dönemin tanınmış paşa çocukları gibi, özel hocalar tarafından eğitildi. 1906'da Galatasaray'ı bitirdi. Sonra Hukuk Fakültesi'ne girip, *Hanımlara Mahsus Gazete*'de bazı makaleleri yer aldı. 1910'da diplomayı alınca, yargıçlık veya avukatlık yapmak istemedi; babasının müdürü olduğu Askerî Müze'ye girdi. İkinci Meşrutiyet'le birlikte, basın hayatına karikatürleriyle girdi. *Davul* ve *El-Üfürük* dergilerine karikatürleriyle katkıda bulundu.

İstanbul'la ilgili yazılarının çoğunu *Akşam* gazetesinde yayımladı. *30 Yıl Evvelkiler* başlığı altında başlayan yazılarını *Masal Olanlar, İstanbul Kazan Ben Kepçe* izledi. Zaman içinde *Tan, Son Posta, Cumhuriyet* gibi gazetelerde, çok sayıda makale daha yayımladı. Dergi ve gazetelerde yayımladığı yazıların sayısı bini geçip, birçok değişik konuyu kapsıyordu. *Tarihten Sesler* dergisinin de kadrosunda yer aldı. Tarihçi Reşat Ekrem Koçu'nun isteği üzerine, hazırlık aşamasında olan *İstanbul Ansiklopedisi*'ne yüzlerce bilgi yolladı ama ne yazık ki ansiklopedi, "G" harfini aşamadı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kıvırcık Paşa (beyazperdeye de aktarıldı), Harp Zengininin Gelini, Rüküş Hanımlar, Hayalanmalar, Bir Varmış Bir Yokmuş, Eski Çapkın Anlatıyor, Eski Konaklar, Nanemolla*

Piyes: *Dert, Zincirleme, Helal Mal, Duvar Aslanı, Yıldızlar Barıştı*

İstanbul yazıları: *30 Yıl Önce İstanbul, Eski Günlerde, İstanbul Kazan Ben Kepçe, Masal Olanlar, On İkiler*

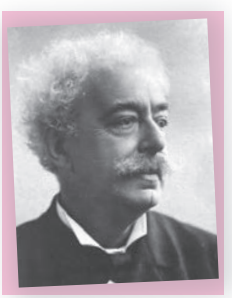
Diğer: *Türkçe-Fransızca Askerî Müze Rehberi, Türkçe-Fransızca Lugat*

AMADO, Jorge (1912 - 2001)

Brezilyalı yazar. Gazetecilikle birlikte, politikaya girdi. Toplumcu gerçekçi romanlarıyla tanınır. Kaba bir dille yazılmış yapıtlarında, ülkesinin sömürülüşünü anlatır. Özellikle de çeşitli etnik gruplardan oluşan yoksul sınıflarla bunları ezen zengin toprak sahiplerinin baskılarını yansıtmaya çalışır. Güney Amerika'da feodal düzene ve bunlarla iş birliği yapan kapitalizme karşı savaşım veren yazarlardan biridir.

Başlıca eserleri: *Karnaval Ülkesi, Kakao, Ter, Evliyalar Ülkesi Bahia, Ölü Deniz, Kıyının Efendileri, Tarçın ve Karanfil Kokulu Gabriela, Sonsuz Topraklar, Gecenin Çobanları, Tereza Batista*

AMICIS, Edmondo De (1846 - 1908)

İtalyan eğitimci ve yazardır. Ülkemizde, Çocuk Kalbi adıyla tanınan eseriyle adını duyurdu. Bu eser çocuk, okul, aile ilişkilerini anlatan eğitici bir çocuk romanıdır.

Yaptığı gezilerin izlenimlerini yazdı. Öğrencilerin yaşantılarını, davranışlarını heyecanlı ve duygulu bir dille anlattı.

Başlıca eserleri: *Çocuk Kalbi (İlk kez İbrahim Alaettin Gövsa tarafından 1930'da çevrildi), İstanbul, Dostlar, Okyanus Üstünde, Öğretmenin Romanı*

ANAR, İhsan Oktay (1960 -)

Yozgat'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İzmir'de tamamladı. Lisans, master ve doktora öğrenimini Ege Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde yaptı.

İlk öyküsü *Kâfirler İçin Apologya,* Nisan 1985'te *Morköpük* dergisinde çıktı. İlk romanı *Puslu Kıtalar Atlası,* Hulki Aktunç'un ön sözüyle yayınlandı. Hulki Aktunç Anar'ı, "tarihlerden yeni tarihler, ülkelerden yeni ülkeler, kentlerden yeni kentler, kişilerden de yeni kişiler üreten bir ravi-yi ahbar" olarak niteledi. Yapıtlarının, tarihsel roman olmaktan öte, tarihsel olandan yeni bir roman çıkaran, diğer yandan da romanı yeniden tarihselleştiren yapıtlar olduğu belirtildi. *Kitab-ül Hiyel/ Eski Zaman Mucitlerinin İnanılmaz Hayat Öyküleri* adlı romanında, bir efsaneden yola çıktı. Efsanede, gücünü uzun saçlarından alan Samson'un yerine, gücünü aklından ve aklının gittikçe uzayan gücünden alan insanın trajedisi fantastik bir serüvenle işleniyor. *Efrâsiyâp'ın Hikâyeleri* adlı yapıtı İngiltere'de, 476 Oyuncuları tarafından sahnelendi.

Başlıca eserleri: *Puslu Kıtalar Atlası, Kitab-ül Hiyel, Efrâsiyâp'ın Hikâyeleri, Amat, Suskunlar*

Ödülleri: *2009 Erdal Öz Edebiyat Ödülü*

AND, Metin (1927 - 2008)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Sahne sanatları alanında, Avrupa ve ABD'de çalışmalar yaptı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile Basın Yayın Yüksek Okulu'nda öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Forum, Değişim, Dost, Türk Dili, Milliyet gibi dergi ve gazetelerde yazıları yayımlandı. Tiyatro üzerine eleştiri ve araştırma yazıları yazdı.

Başlıca eserleri: *Gönlü Yüce Türk, Kırk Gün Kırk Gece (seyirlik oyunlar üzerine inceleme), Kavuklu Hamdi'den Üç Orta Oyunu, Türk Köylü Dansları, Geleneksel Türk Tiyatrosu, 100 Soruda Türk Tiyatrosu, Tanzimat ve İstibdat Döneminde Türk Tiyatrosu, Tiyatro Kılavuzu, Oyun*

ve Büyü, Osmanlı Tiyatrosu, Dünyada ve Bizde Gölge Oyunu, İnsanüstülük Taslayanların İçyüzü, İlk Türkçe Oyunlar, Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları, Atatürk ve Tiyatro, Türk Tiyatrosu ve Evreleri

ANDAÇ, Feridun (1954 -)

Erzurum'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Erzurum'da yaptı. İstanbul Marmara Eğitim Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre aynı fakültede öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Deneme, eleştiri ve incelemeleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Deneme, eleştiri ve inceleme: *Gerçekçilik Yolunda, Yazınsal Gerçekçiliğin Boyutları, Işık Ol Günüme Ağ, Söz Uçları Yazı Burçları, Edebiyatımızın Yol Haritası*

Biyografi: *Vedat Günyol, Salâh Birsel, Fakir Baykurt, Orhan Asena, Oktay Akbal, Timur Selçuk*

Söyleşi ve röportaj: *Söz Uçar Yazı Kalır, Türkân Soray'la Yüz Yüze, Adalet Ağaoğlu Kitabı*

Aldığı ödüller: *1987 Akademi Kitabevi Ödülü, 1994 Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü, 2000 PEN Yazarlar Derneği Röportaj Ödülü*

ANDAY, Melih Cevdet (1915 - 2000)

İstanbul'da doğdu. Ankara Gazi Lisesi'ni bitirdi. Yükseköğrenim için gittiği Belçika'dan, II. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine, öğrenimini tamamlayamadan ayrılmak zorunda kaldı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğünde ve Ankara Kitaplığı'nda çalıştı. İstanbul Belediye Konservatuvarı Tiyatro Bölümü öğretmenliğinden emekli oldu.

Şiirleri; *Varlık, Yaprak, Yeditepe, Papirüs, Yeni Dergi, Gösteri* dergilerinde yayımlandı. Cumhuriyet gazetesinde denemeleri çıktı.

Orhan Veli Kanık ve Oktay Rifat'la birlikte, *Garip Hareketi* adı verilen yeni şiirin öncülerinden oldu. İlk şiirlerindeki romantik ögeleri bırakarak

toplumsal temalara yöneldi. Düz yazılarında düşünceye dayalı, şiirsel, özlü bir anlatım kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Garip (Orhan Veli ve Oktay Rifat'la), Rahatı Kaçan Ağaç, Telgrafhane, Yan Yana, Kolları Bağlı Odysseus, Göçebe Denizin Üstünde, Teknenin Ölümü, Sözcükler, Ölümsüzlük Ardında Gılgamış, Tanıdık Dünya, Yağmurun Altında, Güneşte*

Deneme: *Doğu-Batı, Konuşarak, Gelişen Komedya, Yeni Tanrılar, Sosyalist Bir Dünya, Dilimiz Üstüne Konuşmalar*

Gezi yazısı: *Sovyet Rusya - Azerbaycan - Özbekistan - Bulgaristan-Macaristan*

Oyun: *İçeridekiler, Mikado'nun Çöpleri, Dört Oyun (Yarın Başka Koruda, Dikkat Köpek Var, Ölüler Konuşmak İsterler, Müfettişler)*

Roman: *Aylaklar, Gizli Emir, İsa'nın Güncesi, Raziye, Yağmurlu Sokak*

Anı: *Akan Zaman Duran Zaman*

ANDERSEN, Hans Christian (1805 - 1875)

Danimarkalı masal yazarı. Bir ayakkabı tamircisinin oğluydu. Kopenhag Kral Tiyatrosu Dans Bölümü'ne girdi. Bu dönemde yazdığı şiirler, romanlar, oyunlar, gezi yazıları ve masallar, tanınmasını sağladı. Kralın yardımıyla birçok Avrupa ülkesini dolaştı. Yurdumuza da geldi.

Kendine özgü masal anlatma yöntemiyle çocuk edebiyatına gerçek bir yenilik getirdi. Derlediği ve yazdığı masallarda, halk deyişlerine yer verdi. Masallar adıyla yayımlanan eseri, birçok dile çevrildi. Masalları, dilimize *Çirkin Ördek Yavrusu, Uçan Sandık, Karlar Kraliçesi, Parmak Kız, Kibritçi Kız, Küçük Siren, Yiğit Kurşun Asker* gibi adlarla çevrildi. Ayrıca, *Andersen Masalları* adı altında baskıları da yapıldı.

ANDRIÇ, Ivo (1892 - 1975)

Sırp yazar. Bosna-Hersek'in Travnik kentinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Saraybosna'da, yükseköğrenimini ise değişik üniversitelerde (Viyana, Zagreb, Graz) yaptı. Çeşitli diplomatik görevlerde bulundu.

İçinde yetiştiği yörenin halklarını, geleneklerini, yaşam biçimlerini anlatan öykü ve romanlarıyla bilinir. Yapıtlarında, Osmanlı paşalarının, serüvencilerin, Katoliklerin, Ortodoksların, Musevilerin, Çingenelerin, papazların, dervişlerin, tüccarların, zanaatçıların dar yaşam çevreleri içindeki sınırsız özlem ve düşlerini dile getirdi.

Başlıca eserleri: *Drina Köprüsü, Gün Batarken, Uğursuz Avlu, Bosna Hikâyeleri, Irgat Simon, Ver Elini Çocukluk*

APAYDIN, Talip (1926 -)

Polatlı'da doğdu. Ortaöğrenimini Çifteler Köy Enstitüsü'nde, yükseköğrenimini Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü'nde tamamladı. Ardından, Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı.

İlk şiir ve öyküleri öğrencilik yıllarında, *Köy Enstitüleri* dergisinde yayımlandı. Daha sonra, çeşitli dergilerde yazdı. Konularını kırsal kesimden alan öykü ve romanlarıyla tanındı. Eserlerinde köy ve kasaba insanlarının doğayla ve toplumsal güçlerle ilişkilerini ele aldı.

Başlıca eserleri:

Köy notları: *Bozkırda Günler*

Şiir: *Susuzluk*

Öykü: *Ateş Düşünce, Öte Yakadaki Cennet, Koca Taş, O Güzel İnsanlar (çocuk öyküleri), Yolun Kıyısındaki Adam, Duvar Yazıları, Kökten Ankaralı, Yangın (çocuk öyküleri), Hendek Başı, Hem Uzak Hem Yakın, Öykülerle Çizgiler*

Roman: *Sarı Traktör, Yarbükü, Emmioğlu, Ortakçılar, Ferhat ile Şirin, Toprağa Basınca (çocuk romanı), Define, Yoz Duvar, Kente İndi İdris,*

Vatan Dediler, Köylüler, Toz Duman İçinde, Tütün Yorgunu, Dağdaki Kaynak (çocuk romanı)

Anı: *Karanlığın Kudreti, Akan Sulara Karşı*

Oyun: *Bir Yol*

APOLLINAIRE, Guillaume (1880 - 1918)

Fransız şair. Babası İtalyan, annesi Polonyalıydı. Roma'da doğdu, Paris'te öldü. Monaco, Nice ve Cannes'daki okullarda okudu. Paris'te muhasebecilik, Almanya'da özel öğretmenlik yaptı. Dergi çıkarıp yönetti. I. Dünya Savaşı'na katıldı.

Kübizmin ve sürrealizmin (gerçeküstücülüğün) yaratıcısıydı. İlk şiirinde romantik, lirik ve simgeci özellikler öne çıkar. Sonra bunları terk edip çok anlamlı bir biçim denemesine girişti; görsel ve sessel bir şiir dünyasının kapısını açmaya çalıştı. Şiirlerinde, köklü bir değişime uğramakta olan toplum ve kültür yaşamının etkileri görülür.

Türkçedeki şiirleri: *Bir Aşk Kırgınının Şarkısı (çev. Cemal Süreya), Apollinaire'den Şiirler (çev. Necati Cumalı)*

ARABUL, Muzaffer (1917 - 1997)

İstanbul'da doğdu. Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. Bir yıl Tapu ve Kadastro Okulu'nda öğrenim gördü. Kadastro fen memurluğu, muhasebecilik, gazetecilik ve reklamcılık yaptı.

İlk şiirleri, *Yücel* dergisinde yayımlandı. Daha sonra *Türk Solu, Güney, Yazko-Edebiyat, Gerçek Sanat* dergilerinde yazdı. Şiirlerinin yanında, roman türünde eser verdi. Eserlerinde, toplumcu çizgide göründü.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sana Ne Olmuş, İnsana Saygı, Eğri Tahtalar, Eski Bir Çağ, Tam Güneşin Altı, Ertelenmiş Şarkılar*

Roman: *Çakrazlar*

Diğer eserleri: *Toplumsal Eylem (makale-köşe yazısı), Ebussut Efendi (inceleme)*

ARAGON, Louis (1897 - 1982)

Fransız şair ve yazardır. Paris'te doğdu. Tıp öğrenimi yaptı. Önceleri dadaizm ve gerçeküstücülük (sürrealizm) akımları doğrultusunda eserler verdi. Daha sonra "toplum için sanat" ilkesini benimseyerek çağdaş Fransız yeni gerçekçilik akımının öncüleri arasında yer aldı. II. Dünya Savaşı'nda, Fransa'nın işgaline karşı tavır aldı. Şiirleriyle direnişe katıldı.

Şiirin yanı sıra roman ve deneme türlerinde eserler de yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Parisli Köylü, Can Sıkıntısı, Elsa'nın Gözleri*

Roman: *Bale Çanları, Kibar Semtler*

ARAL, İnci (1944 -)

Denizli'de doğdu. Manisa İlköğretim Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı.

Öyküleri *Türk Dili, Varlık, Dönemeç, Soyut, Türkiye Yazıları, Sesimiz* dergilerinde yayımlandı. Eserlerinde, güncel sorunlar içinde olan kişileri, toplumsal konumlarından soyutlamadan, kadın duyarlılığıyla işledi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ağda Zamanı, Kıran Resimleri, Uykusuzlar, Sevginin Eşsiz Kışı*

Roman: *Ölü Erkek Kuşlar, Yeni Yalan Zamanlar, Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm, İçimden Kuşlar Göçüyor*

ARAT, Reşit Rahmeti (1900 - 1964)

Kazan'da, Eski Ücüm kasabasında doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Kızılyar'da yaptı. Berlin Üniversitesi'nde Profesör W. Bang'ın öğrencisi olarak Türkoloji okudu. Aynı üniversitenin Felsefe Fakültesi'ni de bitirdi. Daha sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi profesörlüğüne getirildi. Türkiye Enstitüsü müdürlüğü yaptı. Özellikle Uygur Türkleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanındı.

Başlıca eserleri: *Uygurlarda Hekimlik, Türkçe Tufan Metinleri (W. Bang ve Gabain ile) Oğuz Destanı (W. Bang ile,) Uygurca Yazılar Arasında, Kutadgu Bilig, Atabet'ül Hakayık, Türk Şivelerinin Tasnifi, Eski Türk Şiiri*

ARAZ, Fatma Nezihe (1922 - 2009)

Konya'da doğdu. Ankara Kız Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Psikoloji ve Felsefe Bölümü'nü bitirdi. İstanbul'da yaşamını yitirdi.

Sanat yaşamına, şiirle başladı. Daha sonra biyografi, inceleme ve oyun türlerinde eserler verdi. *Meydan Larousse* ve *Türkiye* ansiklopedilerinin yayın kurullarını yönetti.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Benim Dünyam*

Biyografi ve inceleme: *Fatih'in Derun-u Tarihi, Anadolu Evliyaları, Dertli Dolap, Mevlânâ'nın Romanı, 28 Peygamber, Gelin Canlar Bir Olalım, Mustafa Kemal'le 1000 Gün*

Oyun: *Bozkır Güzellemesi, Öyle Bir Nevcivan, Ballar Balını Buldum, Afife Jale, Savaş Yorgunu Kadınlar*

ARDAĞI, Adnan (1922 - 1998)

Pazar'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Matematik-Astronomi Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Birçok şiiri bestelendi. Şiirin yanı sıra, "Adnan Çakmakçıoğlu" adıyla çocuk edebiyatı alanında eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir Masal Gibi, Kapılar, Çocuk Şiirleri, Şarkıların Vatanı Kalplerdir, Öğretmenin Dünyası, Soyut, Acı, Mustafa Kemal Atatürk, Güz Şöleni*

Öykü: *Bizim Evin Savaşları Güzeldir, Son Ders*

Çocuk kitabı: *Nasrettin Hoca, Küçük Taka, Yaralı Sığırcık, Zavallı Korkuluk*

ARIT, Fikret (1918 - 1989)

İstanbul Robert Kolej'in orta kısmını bitirdi. Banka ve gezi acentası memurluğu, çevirmenlik yaptı. Sonra, yazar olarak *Yeni İstanbul* gazetesi, *Anadolu Ajansı, Hayat* dergisinde çalıştı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Mansila, Güzel Yuvam, Maziden Gelen Sesler, Bu Hayatı Yaşamak Lazım, Muhtar, Kader Böyleymiş, Hep Bu Topraklar İçin, Küçük Fedailer (çocuk romanı), Garip (çocuk romanı), Transfer Ahmet*

Öykü: *Türk Havacılık Hikâyeleri, Tutsak Doğanlar*

İnceleme: *Adlarını Göklere Yazdıranlar, Havalarda İlk Türk Kadınları*

ARİF, Ahmet (1927 - 1991)

Diyarbakır'da doğdu. Diyarbakır Lisesi'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli gazetelerde düzeltmenlik, sekreterlik yaparak geçimini sağladı. Ankara'da vefat etti.

Şiirleri *İnkılâpçı Gençlik, Meydan, Seçilmiş Hikâyeler, Yeryüzü, Beraber, Yeni Ufuklar* dergilerinde yayımlandı. Toplumsal gerçekçi şiir akımının temsilcilerindendi. Şiirlerinde halk türkü, ağıt ve masallarının içli ve gür sesini duyurmaya çalıştı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Hasretinden Prangalar Eskittim*

Mektup: *Cemal Süreya'ya Mektuplar*

Ahmet Arif hakkında, Refik Durbaş'ın şairle yaptığı konuşmayı içeren *Ahmet Arif Anlatıyor* adlı çalışma ile şiiri üzerine Ahmet Oktay'ın yazdığı *Karanfil ve Pranga* adlı bir inceleme vardır.

ARPAD, Burhan (1910 - 1994)

Mudanya'da doğdu. "Ahmet Hisarlı" ve "Birisi" imzalarını da kullandı. İstanbul Ticaret Okulu'nu bitirdi. Tekel tütün fabrikası muhasebe servisinde ve özel şirketlerde memurluk yaptı. *Servet-i Fünun*/ *Uyanış* dergisinde çıkan ilk öykü ve yazılarından sonra *İnanç, Yurt ve Dünya, Adımlar, Yığın, Yürüyüş, Yeditepe, Türk Dili* dergi ve gazetelerinde yazdı.

Salâh Birsel, İhsan Devrim'le birlikte *ABC Kitapevi*'ni, sonra *Arpat Yayınevi*'ni kurdu. *Memleket, Hürriyet, Vatan* gazetelerinde çalıştı. *Vatan*'da fıkra yazarlığı yaptı. *Cumhuriyet*'te haftada bir köşe yazısı yazdı. Son yazılarında, çoğunlukla İstanbul'un sorunlarına değindi. Eski İstanbul kesitleri çizdi. Öykü ve romanlarında, toplumcu gerçekçi açıdan olayları ve kişileri ele aldı. Almancadan yaptığı çevirilerle de edebiyat ve kültür dünyamıza katkı sağladı. Alman ve Avusturya edebiyatları üzerine iki antoloji ve bir edebiyat tarihi yayımladı. 1963 Türk Dil Kurumu Ödülü'nü, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 1988 Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü'nü aldı. Ölümünden sonra, oğlu Ahmet Arpat tarafından yeni kitapları yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Şehir 9 Tablo, Dolayısıyla, Son Perde (Naşit'in yaşam öyküsü), Taşı Toprağı Altın*

Öteki kitapları: *Tunadan Şimale Avrupa (gezi), Perde Arkası (1924-1927 yıllarındaki İstanbul tiyatroları üzerine yazılar), Uçuş Günlüğü, İlk Gece (tiyatro eleştirileri), Gezi Günlüğü (1962 TDK Deneme-Eleştiri-Gezi Ödülü), Avusturya Yol Yazıları, Operet 8 Tablo (tiyatro öyküleri), Oyun 6 Tablo (tiyatro öyküleri), Alnımdaki Bıçak Yarası (roman), Direklerarası (Son Perde'ye tiyatro yazıları eklenerek), Yeditepe Olayları, Hesaplaşma (anı), Yok Edilen İstanbul: Gözlemler Belgeler Anılar, Bir İstanbul Var İdi (haz. Ahmet Arpat), Türk Tiyatrosundan Anılar (haz. Ahmet Arpat)*

ASAL, Yusuf (1973 -)

Adana'nın Ceyhan ilçesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Ceyhan'da tamamladı. 1996'da, Erzincan Eğitim Fakültesi'ni bitirdi. Şanlıurfa ve Iğdır'da öğretmenlik yaptı. Halen İstanbul'da bu görevini sürdürmektedir.

Erzincan ve Iğdır'da, kültür ve edebiyat konulu programlar yaptı. 2001'de, *Balarısı* adlı tiyatro grubunu kurdu (Bir yıl sürdü).

Başlıca eserleri:

Şiir: *Anneye, Gözlerine Yazdığım Şiirler*

Öykü: *Aklını Kaybeden Kral, Acemi Doktor, Ağaç Kurdu, Alaycı Çöplük Kargası, Altın Hırsızı, Ardıç Kuşu, Görünmezlik İksiri, Ormanda Şenlik, Pire Adası, Yaşlı Pencere Böceği, Yılancı Cüce, Güneş Ülkesinin Anahtarı, İyilik Biriktiren Kız, Kralın Kızı, Sihirli Kramponlar, Yılankale Büyücüsü*

Çocuk Romanları: *Güvercinler, Kardan Adam, Lokman Hekim'in Sırrı, Macera Avcıları*

Oyun: *Doğa, Yolgeçen Hanı, Karagöz ile Hacivat*

ASENA, Orban (1922 - 2001)

Diyarbakır'da doğdu. Diyarbakır Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirip çocuk hastalıkları uzmanı oldu. Çeşitli illerde doktorluk yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra, oyun yazarı olarak tanındı. Oyunlarında, değişik çevrelerden seçtiği kadın ve erkek tiplerinin yanı sıra, tarihsel kişileri de işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Masal, Kıt Kanaat*

Oyun: *Korku, Tanrılar ve İnsanlar, Hürrem Sultan, Karacaoğlan, Kapılar, Tohum ve Toprak, Gecenin Sonu, Ana, Fadik Kız, Korkunç Oyun, Simavnalı Şeyh Bedrettin, Atçalı Kel Mehmet, Geçkin Kız, El Kapısı, 16 Mart 1920, Karagöz Emekli, Şili'de Av, Ölü Kentin Nabzı, Ali (çocuk oyunu), Ölümü Yaşamak, Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe, Yıldız Yargılaması, Candan Can Koparmak*

ASYA, Ârif Nihat (1904 - 1975)

Çatalca'da doğdu. Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi'ni ve İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. 23 yıl öğretmen olarak çeşitli illerde ve Kıbrıs'ta çalıştı. Adana milletvekilliği yaptı. Emekli olduktan sonra, *Yeni İstanbul* ve *Babıali'de Sabah* gazetelerinde siyasi ve edebî fıkralar yazdı. Ankara'da vefat etti.

Bayrak, yurt, ulus, kahramanlık, tarih, din, aşk, doğa temalarını işlediği şiirlerini *Çağlayan, Türk Yurdu, Hayat, Hisar, Defne* gibi dergilerde yayımladı. Aruz, hece ve serbest ölçüyü birlikte kullandı. Coşku, yoğun anlatım ve halkça söyleyiş, şiirinin özellikleriydi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Heykeltıraş, Yastığımın Rüyası, Ayetler, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, Kubbe-i Hadrâ, Aynalarda Kalan*

Özdeyişler: *Kanatlar ve Gagalar*

Düz yazıları: *Enikli Kapı*

Rubaileri: *Kıbrıs Rubaileri, Nisa, Kova Burcu, Avrupa'dan Rubailer*

ÂŞIK KEREM (XVI. Yüzyıl)

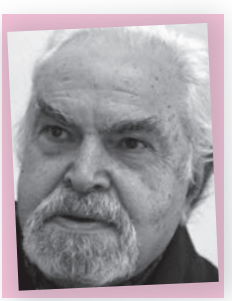
Ünlü *Kerem ile Aslı* hikâyesinin kahramanı olarak tanınan Kerem'in, 16. yüzyıl âşıklarından olduğu bilinmektedir. Hikâyeye göre, Kerem İsfahan şahının oğludur. Şahın hazinedarı Ermeni keşişin kızı Aslı'ya âşık olur. Bir Müslüman'a kızını vermek istemeyen keşiş, kızını alır kaçar. Kerem, peşlerine düşer; şehir şehir, köy köy onları izler. Sonunda, bütün engeller ortadan kalkar. Evlendikleri gün Kerem içinden gelen bir ateşle tutuşup yanar, kül olur. Külleri süpürmeye uğraşan Aslı da tutuşarak yanar.

ÂŞIK ÖMER (? - 1707)

Konya'nın Gözleve köyünde doğduğu sanılmaktadır. Belli bir eğitim aldığı ve bir ordu şairi olduğu, şiirlerinden anlaşılmaktadır. Yeniçeri olarak birçok sınır kalesinde bulunmuş; bazı savaşlara katılmış; imamlık, hafızlık, dervişlik etmiş; İstanbul'da uzun zaman kaldıktan sonra Varna, Bursa, Sakız, Sinop, Bağdat illerini, Tuna kıyılarını gezmiştir.

Şiirlerinde, klasik edebiyatın etkisi görülür. Yabancı sözcüklerle dil kurallarını, klasik şiirin mazmunlarını çok kullanır. Koşma, deyiş, semai, varsağı, destan, Türkmanî, kalenderî gibi hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde bir içtenlik, bir kendine özgülük göze çarpar.

ATABEK, Erdal (1930 -)

Adapazarı'nda doğdu. Kabataş Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirip iç hastalıkları uzmanı oldu. Çeşitli kurumlarda doktor olarak çalıştı.

Milliyet, Toplum ve Hekim, Cumhuriyet, Bilim ve Sanat dergi ve gazetelerinde yayımlanan, toplum sorunlarına değinen yazılarıyla tanındı. Gençlik ve sorunlarını ele alan kitaplar yazdı.

Başlıca eserleri: *Alkol ve İnsan, İnsan Sıcağı, Sözüm Sanadır, Kendi Yurdunda Sürgünsün, Kışkırtılmış Erkeklik-Bastırılmış Kadınlık, Kuşatılmış Gençlik, Gençlik Duvarları Yıkıyor, Kırmızı Işıkta Yürümek, Belki de Sensin, Beyaz Balinayı Sevmek, Çocuklar Büyükler ve Tavşanlar*

ATABEYOĞLU, Selahattin Enis (1892 - 1942)

Antalya'da doğdu. Gürcistan Atabek hanedanı soyundan Jandarma Albayı Ahmet Enis Bey'in oğludur. Babasının görevi nedeniyle, çocukluk yılları Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde geçti. Hukuk Fakültesi'nde öğrenciyken I. Dünya Savaşı çıkınca, eğitimini yarıda bırakıp yedek subay olarak savaşa katıldı. Ayan Meclisi kâtipliği, deniz yolları denetçiliği, yazı işleri ve yayın şefliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Yazı hayatına *Rübap* dergisinde başladı. 1928'den sonra edebî çalışmaları görülmedi. Eserlerinde, I. Dünya Savaşı ve Mütareke yıllarının yozlaşmış İstanbul çevrelerini anlattı. Naturalist özellik taşıyan bu roman ve öyküler açık saçık ve ahlaka aykırı bulunduğu için, kütüphanelere sokulmadı. Bir kısmı da yayınlanmadığı için kayboldu.

Başlıca eserleri:

Roman: *Neriman, Zaniyeler, Sara, Cehennem Yolcuları, Orta Malı, Ayarı Bozuklar, Endam Aynası, Mahalle*

Öykü: *Bataklık Çiçeği, çeşitli dergi ve gazetelerdeki öyküleri*

ATACANOĞLU, Ata (1922 - 1989)

Marı'da doğdu. Köy okulundan sonra, Taşkent Türkmen Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Sonra, Aşkabat Pedagoji Enstitüsü'ne devam etti. Moskova'da Sovyet Yazarlar Birliği kurslarına katıldı.

Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra, yayın yaşamına atıldı. Genç Komünist, Türkmenistan Yazarlar Birliği ve Türkmenistan Kitapseverler Cemiyeti'nde önemli görevlerde bulundu.

Taze Yıl Geldi (Yeniyıl Geldi) adlı ilk şiiri, 1941'de yayımlandı. 2. Dünya Savaşı sırasında yazdığı şiirlerle tanındı. Şiirleri Rusça, İngilizce, İspanyolca,

Bulgarca ve Lehçeye çevrildi. Şiirlerindeki başlıca temalar, insan-toprak-su arasındaki sıkı bağlar, sevgi, insan ve dünyanın geleceğine ilişkin sorunlardır. Birçok ödülün sahibidir.

Başlıca eserleri: *Sallançağım Sahraa Menim (Salıncağım Sahra Benim), Öçme Ocağım (Sönme Ocağım), Aylı Ağşam (Aylı Akşam), Men Size Baryaan (Ben Size Gitmekteyim)*

ATAÇ, Nurullah (1898 - 1957)

İstanbul'da doğdu. İlkokuldan sonra, dört yıl kadar Galatasaray Lisesi'nde okudu. Bir süre Edebiyat Fakültesi'ne devam etti. Daha çok kendi kendini yetiştirdi. Fransızca öğrendi. Öğretmenlik yaptı. Cumhurbaşkanlığı çevirmenliğinden emekli oldu. Ankara'da vefat etti.

Cumhuriyet'ten önce *Dergâh* dergisinde yayımlanan şiirleri, makale ve tiyatro eleştirileriyle edebiyat çevrelerinde tanındı. Cumhuriyet döneminde *Akşam, Milliyet, Vakit, Cumhuriyet, Ulus* gazetelerinde deneme, eleştiri yazıları yazdı. Çeviriler yaptı. Genç yazar ve şairleri tanıttı. Türkçenin özleşmesi için büyük çaba harcadı. Devrik cümlelere dayalı yeni bir dil ve anlatım biçimi yarattı. Denemelerinde genel kabul görmüş konuları ele alıp yeniden değerlendirdi.

Başlıca eserleri:

Deneme-söyleşi-eleştiri: *Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri, Sözden Söze, Ararken, Diyelim, Söz Arasında, Okuruma Mektuplar, Günce, Prospero ile Caliban, Söyleşiler, Günce 1-2, Dergilerde*

Ayrıca Nurullah Ataç'ın Yunan, Latin, Fransız, Rus klasik ya da çağdaş yazarlarından, elliye yakın çevirisi vardır.

Asım Bezirci'nin *Nurullah Ataç* ve Mehmet Salihoğlu'nun *Ataç'la Gelen* adlı incelemeleri vardır.

ATALAY, Besim (1882 - 1965)

Uşak'ta doğdu. İstanbul Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Öğretmenlik, Millî Eğitim Müdürlüğü yaptı. TDK'da, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde çalıştı. Milletvekili seçildi.

Arapça ve Farsça biliyordu. Türk dili üzerine değerli çalışmalar yaptı. Türkçenin özleşmesi yolunda çaba harcadı.

Başlıca eserleri: *Türk Büyükleri ve Türk Adları, Bektaşilik ve Edebiyatı, Türk Dili Kuralları, Onuncu Yıl Destanı, Divanü Lûgat-it Türk (dört cilt), Türkçemizde Men-Man, Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme, Türkçede Kelime Yapma Yolları, Arapça ile Türkçenin Karşılaştırılması, Kur'anı Kerim'in Türkçe Çevirisi, Türk Dilinde Ana Kelimeler veya Türkçede Türetme Sözlüğü*

ATASÜ, Erendiz (1947 -)

Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede uzun yıllar öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra, farmakognozi profesörlüğünden emekliye ayrıldı.

Feminist bilinçle kaleme aldığı öyküleri, 1981'den bu yana *Sanat Edebiyat, Düşün, Çağdaş Türk Dili, Varlık* gibi dergilerde; edebiyat sorunları, kitap, kadın özgürlüğü, laik toplum ve Cumhuriyet devrimleri üzerine deneme, inceleme ve makaleleri *Saçak, Çağdaş Türk Dili, Cumhuriyet Kitap, Varlık, Papirüs* gibi dergilerde, *Cumhuriyet, Aydınlık* gibi gazetelerde yayımlanmaktadır. Dört romanı, altı öyküsü, dört deneme kitabı ve çeşitli ödülleri vardır. Kimi öyküleri başka dillere çevrilmiş, İngiltere, ABD, Fransa, Almanya ve Hollanda'da yayımlanan öykü antolojilerinde yer almıştır. *Dağın Öteki Yüzü* adlı romanı İngilizceye çevrilip İngiltere'de yayımlandı. *Lanetliler* Almancaya, *Bir Yaşdönümü Rüyası* Yunancaya çevrildi.

Başlıca eserleri: *Kadınlar da Vardır, Lanetliler, Dullara Yas Yakışır, Onunla Güzeldim, Dağın Öteki Yüzü, Taş Üstüne Gül Oyması, Uçu, Gençliğin O Yakıcı Mevsimi, Benim Yazarlarım, Kadınlığım-Yazarlığım-Yurdum, Bir Yaşdönümü Rüyası, İmgelerin İzi, Kavram ve Slogan, Açıkoturumlar Çağı*

ATAY, Cahit (1925 -)

Çorum'da doğdu. Lise öğrenimini yarıda bıraktı. Köy öğretmenliği ve memurluk gibi çeşitli işlerde çalıştı.

Konularını köy ve kasaba yaşamından alan oyunlarıyla tanındı.

Başlıca oyunları: *Pervaneler, Pusuda, Sahildeki Kanepe, Hamdi ve Hamdi, Karaların Memetleri, Ana Hanım-Kız Hanım, Ormanda, Sultan Gelin, Kırlangıçlar, Palabıyık, Gültepe Oyunları, Kuma (senaryo), Amele Hıdır*

ATAY, Falih Rıfkı (1894 - 1971)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Arkadaşlarıyla çıkardığı *Tanin* gazetesinde, Ulusal Mücadele'yi destekledi. Cumhuriyet'ten sonra, milletvekili oldu. *Hakimiyeti Milliye, Milliyet, Ulus* gazetelerinin başyazarlığını yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Köşe yazısı, anı, makale, gezi yazısı ve söyleşi türlerindeki yazılarıyla tanındı. Atatürk devrimlerini savunan yazılar yazdı. Batılılaşma çabalarına katkıda bulundu. Türkçenin geniş anlatım olanaklarına kavuşmasında emeği geçen yazarlarımızdandı. Canlı, akıcı bir anlatımı; kısa cümleli, halkın anladığı sözcüklerle örülü bir dili vardı. Gezi yazılarında, gezdiği gördüğü yurt içi ve yurt dışı yerlerin bireysel ve toplumsal özelliklerini ustalıkla yansıttı.

Başlıca eserleri:

Gezi yazısı: *Faşist Roma Kemalist Tiran, Kaybolmuş Makedonya, Deniz Aşırı (Brezilya gezisi), Yeni Rusya, Moskova-Roma, Bizim Akdeniz, Taymis Kıyıları, Tuna Kıyıları, Hint, Yolcu Defteri, Gezerek Gördüklerim (seçmeler)*

Anı: *Ateş ve Güneş (Suriye ve Filistin savaş anıları), Zeytindağı, Atatürk'ün Bana Anlattıkları, Mustafa Kemal'e Mütareke Defteri, Çankaya, Batış Yılları, Atatürk'ün Hatıraları, Atatürk Ne İdi?*

Gazete yazıları: *Eski Saat, Niçin Kurtulamamak, Çile, İnanç, Kurtuluş, Pazar Konuşmaları, Bayrak*

Roman: *Roman*

İnceleme: *Baş Veren İnkılâpçı (Ali Suavi üzerine), Atatürkçülük Nedir?*

ATAY, Oğuz (1934 - 1977)

İnebolu'da doğdu. Ankara Maarif Koleji'nden sonra, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ni bitirdi. Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde öğretim üyeliği yaptı.

Öykü ve romanlarında, toplumun kurallarıyla çatışan okumuş kişilerin iç dünyalarını ele aldı. Eserlerinde yergi ve taşlama ögelerine yer verdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Bir Bilim Adamının Romanı, Günlük, Eylembilim*

Öykü: *Korkuyu Beklerken*

Oyun: *Oyunlarla Yaşayanlar*

Yıldız Ecevit'in hazırladığı Oğuz Atay biyografisi *"Ben Buradayım..."* 2005 yılında yayınlandı.

ATEŞ, Toktamış (1944 -)

İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Aynı üniversitede profesör oldu.

Vatan, Milliyet, Cumhuriyet gazeteleriyle çeşitli dergilerdeki Atatürk devrimlerini savunan yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Demokrasi, Türk Devrim Tarihi, Kemalizmin Özü, Osmanlı Toplumunun Siyasal Yapısı, Siyasal Tarih*

ATILGAN, Yusuf (1921 - 1989)

Manisa'da doğdu. Balıkesir Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Kısa süre öğretmenlik yaptı. Sonra, çiftçilikle yaşamını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti. Öykü ve romanlarında köy ve kent izlenimlerini, yoğun bir duyarlıkla, özgün bir dille anlattı. Türlü sıkıntılar içinde bunalan kişilerin yaşamlarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Aylak Adam, Anayurt Oteli*

Öykü: *Bodur Minareden Öte*

Çocuk kitabı: *Ekmek Elden Süt Memeden*

ATİLLA, Osman (1922 - 1978)

Gedik Ahmet Paşa İlkokulu'nu, Afyon Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Afyon Halkevi'nde çalıştı. Sonra Ankara'ya taşındı. *Ülkü* dergisi yazmanlığında, TDK'da, Ankara Üniversitesi Basımevi Teknik Müdürlüğünde, Tarım Bakanlığı Yayınlar Müdürlüğünde memurluk yaptı. Afyon'dan milletvekili seçildi. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı danışmanlığından sonra emekli oldu.

Halk şiiri geleneğine bağlı bir şairimizdir. Yurt ve doğa sevgisini işleyen şiirleriyle tanınmıştır. Yalın, akıcı bir söyleyişe sahiptir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İnaz Köyü Eğitmeni Hasan Koçak'ın Türküsü, Sabahleyin, Güpegündüz, Baştanbaşa, Gözlerimin Söylettiği*

Seçki (antoloji): *Memleket Şiirleri, Afyonkarahisar Türküleri, Türk Kahramanlık Şiirleri Antolojisi*

ATSIZ, Hüseyin Nihal (1905 - 1975)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Malatya, Edirne ve İstanbul'da edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul kütüphanelerinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Mecmua, Orhun, Orkun, Ötüken dergilerinde, "Türkçülük" hareketini savundu. Varsağı ve koşma biçimindeki şiirlerini, *Yolların Sonu* adlı kitapta topladı. Konularını eski Türk yaşantısından alan romanlarıyla tanındı. Tarih ve edebiyat tarihi alanlarında pek çok incelemesi vardır.

Başlıca eserleri:

Roman: *Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt, Ruh Adam*

İnceleme-araştırma: *Edirneli Nazmi, Türk Tarihi Üzerine Toplamalar, Dokuz Boy Türkler ve Osmanlı Sultanları Tarihi, Türk Edebiyatı Tarihi, Osmanlı Tarihi, Türk Tarihinde Meseleler*

ATSIZ, Yağmur (1939 -)

İstanbul'da doğdu. Hüseyin Nihal Atsız'ın oğludur. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdi. Sonra Almanya'ya gidip Bonn Üniversitesi'nden mezun oldu. Televizyon ve radyo kurumlarında film yapımcısı ve politik yorumcu olarak çalıştı.

Şiirleri *İstanbul* dergisinde çıktı. *Nokta, Pazar Postası, Yeni Yüzyıl, Milliyet, Tercüman, Türk Edebiyatı* gibi gazete ve dergilerde yazdı.

Başlıca eserleri: *Yeni Türk Edebiyatından Seçmeler ve Çağdaş Alman Edebiyatında Türkiye İzlenimleri, Bloknot-Çekmece Yazıları, Amerika'nın Afganistanları, Bir Nal Koleksiyoncusu: Türkiye, Cervantes-İnebahtı'nın Tek Kollusu, Kırk Yaşlarda Bir Kadın, Günlerimiz, Unutulan Şehir, Meçhûl Genç Gazeteciye Mektublar*

AUSTER, Paul (1947 -)

ABD'nin New Jersey kentinde doğdu. Columbia Üniversitesi'nde İngiliz, Fransız ve İtalyan edebiyatı üzerine eğitim aldı. Yazarın *Duman* ve *Surat Mosmor* isimli senaryoları ünlü yönetmen Wayne Wang tarafından filme çekilmiştir. Daha sonra Lulu Köprüde isimli kitabını da kendisi filme çekmiş, hem senarist hem de yönetmen olarak yapıtın tüm aşamalarında bulunmuştur.

Başlıca eserleri: *Cam Kent, Son Şeyler Ülkesinde, Yalnızlığın Keşfi, Leviathan, Şans Müziği, Yükseklik Korkusu, Hayaletler, Timbuktu, Cebi Delik, Kilitli Oda, Köşeye Kıstırmak, Yanılsamalar Kitabı, New York Üçlemesi, Kehanet Gecesi*

AUSTEN, Jane (1775 - 1817)

İngiliz yazarın, kadınların yaşamlarında bahsettiği incelikler ve ustaca dalga geçercesine anlatım tarzı kendi döneminde tarihte oldukça önemli bir yer katmıştır. Kadın bir yazar ve şair olarak o dönem için üstün bir başarıya ulaşmıştır. Göğüs kanserinden ölen Jane Austen öldüğünde henüz 42 yaşındadır ve Winchester Katedrali'ne gömülmüştür.

Roman yazmaya 1789'da başlar, 1802'de kendi tanımıyla büyük ve garip biri tarafından (Tom Lefroy) evlenme teklifi alsa da kabul etmez. İkilinin yaşadığı ilişki *Aşkın Kitabı (Becoming Jane)* adlı filmde işlenmiştir. Başlıca eserleri sinemaya uyarlanmıştır.

Başlıca eserleri: *Akıl ve Tutku, Aşk ve Gurur, Umut Parkı, Emma, Northanger Manastırı (Ölümünden sonra yayımlanmıştır.), İkna, (Ölümünden sonra yayımlanmıştır.)*

AVCIOĞLU, Doğan (1926 - 1983)

Bursa'da doğdu. Fransa'da siyasal bilimler ve ekonomi öğrenimi gördü. *Akis, Kim, Ulus* dergi ve gazetelerinde çalıştı. *Yön, Devrim* dergilerini yönetti. İstanbul'da vefat etti.

Bilimsel eserleriyle adını duyurdu.

Başlıca eserleri: *Türkiye'nin Düzeni, 31 Mart'ta Yabancı Parmağı, Devrim Üzerine, Millî Kurtuluş Tarihi, (üç cilt), Türklerin Tarihi (üç cilt)*

AYBEK, Musa Taşmuhammedoğlu (1905 - 1968)

Şura dönemi, Özbek edebiyatının önde gelenlerindendir. Taşkent'te doğdu. 1922-1925 yılları arasında, Taşkent Pedagoji Teknik Okulu'nda okudu. Sonra öğrenimini, Orta Asya Devlet Üniversitesi'nde sürdürdü. Leningrad Sosyal Bilimler Fakültesi'ne devam etti.

Özbek halkının 1916'da bağımsızlık isteği, yazarın *Kutlug Kan* eserinde gerçek ifadesini buldu. 1943'te, Özbekistan Bilimler Akademisi üyeliğine seçildi. *Nevaiy* romanıyla Sovyet Devlet Ödülü'nü aldı. Eserleri, 20 cilt hâlinde yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Tuyğular, Dilber, Devr Kızı, Öç, Bahtıgül, Sağındık, Temirçi Cora*

Roman: *Nevaiy, Kutlug Kan, Altın Vadiyden Şebedeler, Kuyaş Karaymas, Ulug Yol*

AYDEMİR, Şevket Süreyya (1897 - 1976)

Edirne'de doğdu. Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Yüksek öğrenimini, Moskova Doğu Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde yaptı. Yurda dönünce öğretmenlik ve çeşitli kurumlarda yöneticilik yaptı. Ankara'da vefat etti.

Ekonomik ve sosyal konularda eserler verdi.

Başlıca eserleri: *Suyu Arayan Adam, Tek Adam (üç cilt, Atatürk'ün yaşamı), Toprak Uyanırsa (anı-roman)*

AYDIN, Mehmet (1923 -)

Emirdağ'da doğdu. Afyon Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Şiirlerinde, ülke gerçeklerini yalın bir biçimde dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Özgürlüğe Açılan Eller, Işığın Kavgası, Halkın Soluğu, Şiirsiz Kalmasın, Yeryüzü Sancısı, Yürekte Yanan Dünya*

İnceleme: *Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi, Hasan Hüseyin Korkmazgil*

AYGÜN, Güzide Sabri (1886 - 1946)

İstanbul'da doğdu. Özel öğrenim gördü. Hoca Tahir Efendi'den edebiyat dersleri aldı. Duygu ve hayale dayanan romanlar yazdı. Kadın romancılarımız içinde yaygın şöhrete sahip olanlardan ilkidir. Meşrutiyet ve Cumhuriyet devrinin ilk yıllarında, halk arasında çok tutulan kara sevda romanları yazdı. Eserlerinin birçok baskısı yapıldı, bazıları da birkaç kez filme alındı.

İlk eseri *Münevver,* 1899'da *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edildi. 1901'de de kitap hâlinde basıldı. Ayrıca Sırpçaya çevrildi.

Başlıca eserleri: *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrûkesi (Ölmüş Bir Kadının Mektupları), Yaban Gülü, Nedret, Hüsran, Hicran Gecesi, Gecenin Sırrı, Nejla, Mazinin Sesi*

AYHAN (ÇAĞLAR), Ece (1931 - 2002)

Datça'da doğdu. İstanbul Atatürk Lisesi'nden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Memurluk, kaymakamlık, yayınevlerinde düzeltmenlik görevlerinde bulundu.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde imgesel bir dil kullandı. Yeni motiflerle kurduğu şiiri "İkinci Yeni" akımının özgün örneklerinden oldu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kınar Hanımın Denizleri, Bakışsız Bir Kedi Kara, Devlet ve Tabiat, Zambaklı Padişah, Çok Eski Adıyladır, Yort Savul*

Anı: *Defterler*

Günce: *Başıbozuk Günceler*

Söyleşi: *Yalnız Kardeşçe*

AYKAÇ, Fazıl Ahmet (1884 - 1967)

Babası, mutasarrıftı. Bu nedenle, ilk ve ortaöğrenimi Gümüşhane, Musul, İstanbul gibi çeşitli kentlerde yaptı. Özel olarak Arapça ve Farsça öğrendi. Bir süre Senayi-i Nefise Mektebi'ne (İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi) devam etti. Paris Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin kurslarını mektupla tamamladı, oradan diploma aldı. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'nda, Galatasaray Lisesi'nde öğretmenlik yaptı; Düyûn-u Umumiye'de çalıştı. Elazığ'dan milletvekili seçildi.

Edebiyata 1908'de, "Fecr-i Âti" akımı içinde şiirler yazarak girdi. *Tanin* gazetesinde yayınladığı yergi (taşlama) şiirleriyle tanındı. Aruz ve hece ölçüsünü başarıyla kullanan şairin dili, oldukça yalındır. *"Hiciv geleneği, onunla gerçek mizaha dönüşür. İğnelemek, alay etmek, kimi zaman da yermek..."* (A. Özkırımlı) Gazete ve dergilerde yayınlanan yazılarındaysa, ruh bilimsel ve eğitimsel ögeler ağırlık taşır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Divançe-i Fazıl, Harman Sonu, Fazıl Ahmet (seçmeler)*

Fıkra-makale-söyleşi: *Kırpıntı, Şeytan Diyor ki*

AYMAZ, Abdullah (1949 -)

Kütahya'nın Emet ilçesi Hacımahmut Köyü'nde doğdu. İlkokulu, Hacımahmut Köyü'nde okudu. İmam Hatip Lisesi ve Yüksek İslam Enstitüsü'nü İzmir'de okudu. Lise yıllarında, *Gurbet* dergisinde yazıları yayınlandı. Tire ve İzmir'de öğretmenlik yaptı. *Sızıntı* dergisinde, yazıları yayınlandı. Özel

vakıf yöneticiliği ve eğitim hizmetlerinde bulundu. 1988 yılından bu yana gazetecilik yapmaktadır. *"İsmail Yediler, Hüseyin Bayram, Safvet Senih"* gibi takma adlarla kitaplar yayınladı.

Başlıca eserleri: *Yaratılış ve Kader, Peygamberler, Kaderin İlmi İspatı, Ölüm ve Diriliş, Kur'an ve İlimler, Zekâ Tomrukları, Hep Taze Mucize, İbadetlerin Getirdikleri, Ruhlar ve Ötesi, Şüpheler Üzerine, Sen Yusuf musun, Kelimeler Armonisi, Hadislerin Işığında Hadiseler, Onlar Yıldız Gibiydiler, Duyduklarım-Gördüklerim, Hatıralar Işığında, Mercan Mağaraları, Gaybın Haberleri, Hikmet, Dışa Yansıyan İç Dünyamız (1-2), Miraç Şehsuvarı, Hücre Devleti*

AYTMATOV, Cengiz (1928 - 2008)

Kırgızistan'da doğdu. Köy ve bölge okullarından sonra, Cankul Baytar Okulu'ndan mezun oldu. 1953'te, Kırgızistan Tarım Enstitüsü'nü bitirdi. Deneme çiftliklerinde çalıştı. Moskova Gorki Enstitüsü'nde öğrenim gördü. Eserleri, 1952'den sonra yayımlanmaya başladı. Sovyet Yazarlar Birliği üyesi oldu. Bu örgütün genel sekreterliğini yaptı. 1962'de, "Lenin Edebiyat Ödülü"nü aldı. Almanya'da vefat etti.

Öykü, uzun öykü, roman ve tiyatro türlerinde eserler verdi. Eserlerinde Kırgız efsane ve destanlarından yararlandı. Simgesel anlatımı başarılıdır. Doğa ve yurt sevgisini işledi. Eserleri birçok dile çevrildi. Fransız şairi Aragon, *Cemile* adlı uzun öyküsü için, *"Bence, bu uzun öykü dünyanın en güzel aşk öyküsüdür."* demiştir.

II. Dünya Savaşı'nın ülkesine etkilerini, eserlerinin çoğunda yansıttı. Doğduğu toprakların insanlarını, onların gelenek ve yaşam biçimlerini, sevinç ve acılarını, şiirsel bir dille ama gerçekçilikten uzaklaşmadan anlattı.

Başlıca eserleri: *Cemile, Al Yazmalım Selvi Boylum, Deve Gözü, İlk Öğretmen, Toprak Ana, Kopar Zincirlerini Gülsarı, Beyaz Gemi, Erken*

Gelen Turnalar, Deniz Kıyısında Koşan Ala Köpek, Gün Uzar Yüzyıl Olur, Kıyamet, Fujiyama (oyun)

AYVAZ, Ülkü (1955 -)

Bayburt'ta doğdu. İstanbul Davutpaşa Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nü bitirdi.

Tiyatro ve radyo oyunlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *İşlerin Yolunda Gitmesine Engel Olan Kim, Gri Oğulları*

Oyun: *Şahane Lunapark (çocuk oyunu), Yeniden Yaratma, Yaşasın Gökkuşağı (çocuk oyunu), Papatya (çocuk oyunu)*

İnceleme: *Duvardan Gelen Sesler*

AYVAZOĞLU, Beşir (1953 -)

Sivas Lisesi'ni ve Bursa Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra, gazeteci oldu. *Tercüman, Türkiye, Zaman* gazetelerinde çalıştı. İstanbul'da yaşıyor.

Ayvazoğlu, edebiyatla ilgili inceleme ve eleştirileriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Gülnâme, Kaknus*

Deneme, eleştiri: *Geçmişi Yeniden Kurmak, Halk Şiirinden Tarihe, Defterimde Kırk Suret, Altı Çizili Satırlar, Yaza Yaza Yaşamak*

Araştırma, inceleme: *Aşk Estetiği, Yahya Kemal, Güller Kitabı, Tarık Buğra, Geleneğin Direnişi, Peyami, Şehir Fotoğrafları, Divanyolu*

Ödüller: *TYB Yılın Yazarı Ödülleri (Aşk Estetiği ve Güller kitabı ile)*

AYVERDİ, Sâmiha (1905 - 1993)

İstanbul'da doğdu. Kendisi gibi Türk kültürüne büyük hizmetlerde bulunan sanat tarihçisi ağabeyi Ekrem Hakkı Ayverdi'den sonra, ailenin ikinci ve son çocuğu olarak dünyaya geldi. Babasının ve bütün ailenin sevgi çemberi içinde, eski büyük aile tipinin dadılı halayıklı havasını soluyarak büyüdü. Büyük dayısının kızı Semiha'yla birlikte, çocukluk ve gençlik yıllarının yaklaşık yirmi yılının yaz aylarını Çamlıca'da geçirdi. 1921'de, Süleymaniye İnas Numune Mektebi'ni bitirdi. Daha sonra özel eğitim gördü. Kusursuz Fransızca öğrendi. On altı yaşındayken bir kaymakamla evlendirildi. Nadide adlı bir kız çocuğu doğurduktan sonra ayrıldı. Kendini kızına ve yazmaya adadı.

32 yaşındayken ilk romanı *Aşk Budur* yayınlandı. Daha sonra peş peşe diğer romanları basıldı. Hepsi de tasavvuf ve manevi aşkla yüklü olan bu eserler, kısa zamanda dikkat çekti. O yıllarda, basının Necip Fazıl, Refii Cevat, Adile Ayda gibi adları, hakkında övgü dolu yazılar yazdılar. 1946'dan sonra, tür değiştirerek romanı bırakıp fikirsel, toplumsal ve tarihî eserlere ağırlık verdi.

Başlıca eserleri: *Aşk Bu İmiş, Batmayan Gün, Mabette Bir Gece, Ateş Ağacı, Yaşayan Ölü, Son Menzil, Yolcu Nereye Gidiyorsun, Yusufçuk, Mesihpaşa İmamı, Kenan Rıfaî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık, İstanbul Geceleri, Edebî ve Manevi Dünyası İçinde Fatih, İbrahim Efendi Konağı, Boğaziçi'nde Tarih*

AZAR, Adnan (1956 -)

Rize'de doğdu. Türk Eğitim Derneği Kayseri Koleji'ni ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nü bitirdi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde bir süre Sosyal Bilimler okudu. *İstanbul 24*

Saat (1991), Batık Aşklar Müzesi (Altın Koza En İyi Kurgu Ödülü, 1995) adlı sinema filmleriyle, kimi TV dizilerinin yönetmenliğini üstlendi.

Şiirleri, 1976'dan başlayarak çeşitli edebiyat ve sanat dergilerinde yayınlandı. Şiirin yanı sıra, bir bölümü *Adam Öykü* dergisinde, *Uçurumlar* üst başlığıyla yayımlanmış kısa öyküleri ve senaryo çalışmaları da vardır. Kökleri Orhan Veli'ye kadar uzanan duru, yalın bir söyleyişle yalın şiirler yazdı.

Başlıca eserleri: *Unutmak Suları, Parçalanmış Zamanlar, Yeni Zaman, Rüzgâr İstasyonu*

Ödülleri: *1982 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü (Unutmak Suları ile)*

B

BÂBÜR ŞAH (1483 - 1530)

Fergana'da doğdu. Asıl adı, Gazi Zâhirettin Muhammet Bâbür'dür. Hint-Türk İmparatorluğu'nun kurucusudur. 11 yaşındayken, Fergana'da emir olan babasının ölümü üzerine, tahta çıktı. Yaşamı savaşlarla, tehlikeli serüvenlerle geçti. Mezarı Kâbil'dedir.

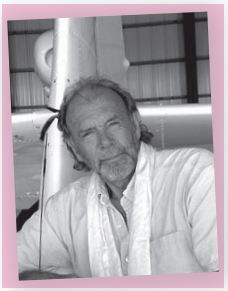
İyi bir komutan, yönetici, ileriyi gören bir diplomat, güçlü bir şair ve yazardır. Türkçe konuşup şiirlerini ve anılarını Türkçe yazar, Farsçadan başka birkaç Doğu dilini daha bilir, iyi saz çalar, beste yapardı. Aynı zamanda, hattat ve nakkaştı.

Şiir ve düz yazı türlerinde eserler vermiştir. En tanınmış eseri, Çağatay Türkçesi düz yazısının en güzel örneği sayılan *Bâbürnâme*'dir. Ali Şir Nevai'den sonra Çağatay şiirinin en güçlü şairi kabul edilir. Şiirlerinde, yaşam karşısındaki duygularını içtenlikle dile getirmiştir.

Başlıca eserleri: *Bâbürnâme, Bâbür Divanı, Aruz Risalesi (Türkler tarafından aruzla yazılan bazı nazım biçimleri hakkında bilgi vermektedir.) Mübeyyen (Dinî bir öğretici kitaptır.) Risâle-i Vâlidiyye (Mesnevi tarzında yazılmış bir risaledir.)*

B

BACH, Richard (1936 -)

ABD'li yazar, kurgu ve hayal konusunda birçok eser yazdı. Kitaplarının çoğunu kendi hayatından esinlenerek yazdı. Hava Kuvvetleri'nde pilot olarak çalıştı. Ardından birçok işe girdi. Kitaplarının çoğunda bir şekilde uçmaktan bahsetti.

1936 yılında yem bulmak için uçmak yerine hızlı ve akrobatik uçmayı seçen bir martının hikâyesini anlatan kitabı, *Martı*'yı yazdı. Kitap 10.000 sözcükten daha az olmasına rağmen kurgu ve kurgu dışı kitaplar arasında en çok satan oldu. *Rüzgarla Uçmak*'a kadar en çok satanlarda yer aldı. *Rüzgarla Uçmak* 1972'de 1 milyondan fazla kopya sattı. Bach 1977'de, *Martı* filmini çektiği sırada, aktris Leslie Parrish ile evlendi.

BACON, Francis (1561 - 1626)

İngiliz filozofu ve deneme yazarı. Londra'da doğdu. Hukuk öğrenimi yaptı. Parlamento üyeliği, saray avukatlığı, başsavcılık, kralın mühürdarlığı görevlerinde bulundu.

Felsefede, metodolojinin kurucusu sayılır. *Essays (Denemeler)* adı altında topladığı yazıları, deneme türünün en güzel örneklerinden kabul edilir.

BAHADINLI, Yusuf Ziya (1927 -)

Yozgat'ta doğdu. Pazaröreni Köy Enstitüsü'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Milletvekili seçildi.

"Aydın Su" takma adıyla, okul sözlük ve antolojileri hazırladı. Öykü ve romanlarında, genellikle Yozgat ve Orta Anadolu köylerinin yaşamını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Gülliceli Kâzım, Güllice'yi Sel Aldı, Gemileri Yakmak, Açılın Kapılar, Devekuşu Rosa*

Öykü: *İtin Olayım Ağam, Haççа Büyüdü Hatiş Oldu, Geçeneğin Karanlığından*

Kaynak kitaplar: *Dünya Edebiyatından Seçme Eserler Kılavuzu, Deyimler ve Kaynakları, Türkçe Deyimler Sözlüğü*

BAHAÎ (Mehmet Efendi - Şeyhülislâm) (1595 - 1654)

Dîvan şairi. Hasancan ailesinden, Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Medrese öğrenimi gördü. Kadılıklarda bulundu. Anadolu ve Rumeli kazaskerliği yaptı. Son görevi, şeyhülislâmlıktı. "Şeyhülislâm Bahaî" diye anılır.

Az ve özü amaç edinen, özellikle gazellerinde büyük ustalık gösteren bir şairdir. Hem çağındaki hem de sonra gelen şairler üzerinde etkili oldu. Gazellerine birçok nazireler ve tahmisler yazıldı. Dil ve anlatımındaki akıcılık, buluşlarındaki incelik ve mazmunlarındaki seçkinlikle dikkati çekti.

Başlıca eserleri: 1933'te basılan *Dîvan*'ın yazma nüshaları İstanbul kitaplıklarındadır.

BÂKÎ (1526 - 1600)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı, Mahmut Abdülbâkî'dir. Babası, Fatih Camisi müezzinlerindendir. Çocukluğunda bir süre saraç çıraklığı yaptı, sonra medreseye girdi. Yazdığı bir övgü şiiriyle Kanuni okullarında müderrislikle görevlendirildi. Daha sonra kazaskerlik görevleri de yaptı ama çok istediği hâlde, şeyhülislâm olamadı. Yaşadığı çağın en büyük şairi kabul edilerek "Sultan-uş-Şuara" (Şairler Sultanı) unvanını aldı.

Daha çok gazel ve kasideleriyle tanındı. Şiirlerinde neşe, coşkunluk ve rintlik vardır. Şiirlerindeki "aşk", dünya aşkıdır. Tasavvufi aşkı, hemen hiç

işlememiştir. *Divan*'ında münacat, naat gibi dinsel şiirler yoktur. Doğrudan, Kanuni övgüsüyle başlar. Şiirlerinde doğa önemli bir yer tutar. İç âleminden çok, dış âlemi dile getirir. Doğayı canlı tablolar hâlinde anlatır. Şiir diline temiz, akıcı İstanbul Türkçesini getirmesi, onun en önemli başarısıdır. Türkçeyi pürüzsüz ve ustalıkla kullanmıştır. Birçok şiirinde halk diline yaklaşan, halk deyimleriyle süslenmiş, sade bir dil vardır.

Başlıca eserleri:

Divan: *4508 beyit ve 659 manzumeden oluşur.*

Mevâhibü'l-Ledünniyet: *Şihâbeddin Ahmet'ten çevrilmiş siyer kitabı*

Fezâil-i Cihâd: *Ahmet bin İbrahim'den çeviri*

Fezâil-i Mekke: *Osmanlıların Mekke'de yaptırdıkları eserlerden söz eder. Ahmet bin Mekki'den, sade bir dille çevrilmiştir.*

BAKİLER, Yavuz Bülent (1936 -)

Sivas'ta doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. TRT'de çalıştı. Avukatlık, Kredi ve Yurtlar Kurumu müdürlüğü, Kültür Bakanlığı danışmanlığı görevlerinde bulundu.

Hisar dergisinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde, ülkemizin değerlerini işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yalnızlık, Duvak, Sivas'a Şiir, Seninle, Harman, Bir Gün Baksam ki Gelmişsin*

Gezi yazısı: *Üsküp'ten Kosova'ya, Türkistan Türkistan*

İnceleme: *Sözün Doğrusu 1-2, Elçibey, Mehmet Akif'te Çağdaş Türkiye İdeali, Arif Nihat Asya İhtişamı, Azerbaycan Yüreğimde Bir Şahdamardır*

BALEL, Mustafa (1945 -)

Sivas'ta doğdu. Sivas Lisesi'ni, sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Ardahan Lisesi'ndeki Fransızca öğretmenliğinin ardından, Fransa'da Poitiers Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptı. İstanbul

Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde Fransız edebiyatı ve çeviri, İstanbul Bahçelievler Lisesi'nde Fransızca ve edebiyat dersleri verdi.

Edebiyat yaşamına, *Yeni Ortam* gazetesinde yazdığı kitap tanıtma yazıları ve edebiyat eleştirileriyle başladı. Gazete ve dergilerde yayımladığı öyküler, eleştiriler ve çevirileriyle tanındı. Ansiklopedilerde çalıştı. Kendi çıkardığı *Öykü* dergisini yönetti. Eserlerinde, erkek egemen olarak bilinmesine karşın toplumda el altından uzlaşmalı bir şekilde sürdürülen anaerkil bir yapının varlığını su yüzüne çıkardı. Anlatımının sıcaklığı ve insan ruhunun derinliğine inmedeki inceliğiyle dikkatleri çeken, toplum-birey ilişkisi içinde toplumsal konuları işlediği öykü ve romanlarında, belli bir hüzün hâkimdir.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Kurtboğan*, *Kiraz Küpeler*, *Gurbet Kaçtı Gözüme*, *Turuncu Eleni*, *Karanfilli Ahmet Güzellemesi*, *Etiyopya Kralının Gözleri, Nöbetçi Ayakkabıcı Dükkânı (çocuk) Dedemin Bakır Koltukları (çocuk), Le Transanatolien (Fransızca öykü)*

Roman: *Peygamber Çiçeği, Asmalı Pencere, Bizim Sinemamız Var (çocuk), Cumartesiye Çok Var mı? (çocuk)*

Masal: *Çember Tiyar (derleme)*

Gezi: *Bükreş Günleri*

Anlatı: *İstanbul Mektupları / Avrupa Yakası*

BALKAR, Tuğrul Asi (1960 -)

İzmir'de doğdu. Kemal Atatürk İlkokulu'nu, Hürriyet Ortaokulu'nu, İzmir Atatürk Lisesi'ni ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Zorunlu hizmetini Kars'ta yaptı.

Şiirle lise yıllarında tanıştı. Şiirin bir yaşama ustalığı olduğunu, Ankara'da öğrendi. Bir süre, Ankara'da yayınlanan *Sanat Rehberi* dergisini yönetti. Şiir ve yazıları *Adam Sanat, Cumhuriyet Kitap, Kıyı, Nitelik, Önder, Parantez (Almanya), Pencere, Promete, Su, Şiirlik (Almanya), Varlık, Yamaç, Yarın, Yaşam İçin Şiir, Yeni Biçem* gibi dergi ve gazetelerde yayınlandı.

Başlıca eserleri: *Bir Sevinç Depremi, Vazgeçmeler Ustası*

Ödülleri: *1993 Sabri Altınel Şiir Ödülü*

BALKIZ, Ali (1945 -)

Sivas'ta doğdu. Malatya Ticaret Lisesi'nden sonra Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli liselerde meslek dersleri öğretmenliği yaptı.

İlk öyküsü, 1986 yılında *Varlık* dergisinde yayımlandı. Öykü kitapları çeşitli ödüller aldı. Doğayla bütünleşen, yaşamı ve insanları doğayla kucaklaştıran, kaynaştıran toplumsal gerçekçi çizgide öyküler yazdı. Öykülerinde, tüm olumsuzlukların içinde bir yaşama sevinci çıkartmaya çalıştı. Okuyucuyu yaşama bağlamaya, yaşamdan zevk almaya, paylaşmaya çağıran, bunun olanaklı olduğunu ve ancak bizlerce yaratılabileceğine işaret eden bir tutum takındı.

Başlıca eserleri: *Karadeniz Dağ Kartalı, Karın Altı Kardelen, Yaşam Bir An'lar Toplamıdır, Bütün Ülke Yeşil Vadi, Güller Kitaplara, Dolmuşta Bir Kadın*

BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı (1889 - 1978)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'ni, İstanbul Üniversitesi Tıbbiye Bölümü'nü bitirdi. Öğretmen okulunda öğretmenlik ve çeşitli üniversitelerde öğretim üyeliği yaptı. Milletvekili seçildi. Ankara'da vefat etti.

Çeşitli konularda köşe yazısı, makale, inceleme ve araştırmalarının yanında oyun, öykü ve roman da yazdı.

Başlıca eserleri:

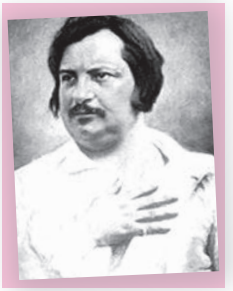
Öykü: *Yalnızlar*

Roman: *Batak*

Oyun: *İnanmak, Ölüler, Sait Çelebi, Hayvanlar, Akıl Taciri, Kafa Tamircisi, Andaval Palas, Kütük, Dolap Beygiri, Karagöz Ankara'da, Küçük Şehit*

İnceleme: *Türk'e Doğru*

BALZAC, Honore De (1799 - 1850)

Fransız romancısı. Hukuk öğrenimi gördü. Bir süre avukatlık yaptıktan sonra, kendini edebiyata verdi.

Gerçekçi romanın kurucusu sayılır. Eserlerinde, yaşamı tüm yönleriyle anlattı. Zengin ve ünlü olma isteği, aşk, özlem, yükselme hırsı, geçim mücadelesi başlıca konularıdır. Eserlerinin kişilerini, genellikle yakından tanıdıkları arasından seçti. Bu yönüyle çağına tanık oldu, denilebilir.

Dilimize çevrilen başlıca eserleri: *Üvey Ana, Goriot Baba, Albay Chabert, İki Yeni Gelinin Anıları, Vadideki Zambak, Vendetta, Bilinmeyen Şaheser, Top Oynayan Kedi Mağazası, Maskeli Aşk, Esrarlı Bir Olay, Köylüler, Sönmüş Hayaller, Üç Hikâye, Asiler, Otuz Yaşında Bir Kadın, Gizli Başyapıt, Evde Kalmış Kız*

BANARLI, Nihat Sami (1907 - 1974)

İstanbul'da doğdu. İstiklal Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Liseler için hazırladığı edebiyat ders kitaplarıyla tanındı. *Yahya Kemal Enstitüsü*'nün kurucuları arasında yer aldı. *Kubbealtı Akademi Mecmuası*'nda yazıları çıktı.

Başlıca eserleri: *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Yahya Kemal Yaşarken, Yahya Kemal'in Anıları, Türkçenin Sırları, Şiir ve Edebiyat Sohbetleri, Bir Dağdan Bir Dağa, Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri, Kültür Köprüsü*

BANGUOĞLU, Tahsin (1904 - 1989)

Drama'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmen olarak çalıştı. Almanya'ya gidip doktora yaptı. Dönüşünde, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde öğretim üyesi oldu. Milletvekilliği, senatörlük yaptı. TDK başkanlığı görevinde bulundu. Dil alanındaki çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Ana Hatlarıyla Türk Grameri, Dil Bahisleri (iki cilt), Devlet Dili Türkçe Üzerine, Türkçenin Grameri*

BAŞAR, Şükûfe Nihal (1896 - 1973)

İstanbul'da doğdu. Eğitimine, özel hocalardan ders alarak başladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nü bitirdi. Uzun süre İstanbul Kız Lisesi'nde coğrafya ve edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Başlangıçta, Tevfik Fikret'in etkisinde aruz ölçüsüyle şiirler yazdı. Zaman içinde, millî edebiyat akımının ilkelerine uygun olarak hece ölçüsünü kullandı. Devrinin tüm şairleri gibi, Edebiyat-ı Cedide, Fecri Ati ve Millî edebiyat akımı arasında sıkıştı kaldı. *Güneş, Varlık, Ayda Bir, Çınaraltı, Şadırvan* gibi dergilerde yayınlanan ve çoğu heceyle yazılmış şiirlerinde lirizm ve kadınsı bir içtenlik dikkat çeker. Millî uyanış hareketi içinde de yer aldı. Türk Kadınlar Birliği'nin kurucuları arasındadır.

Başlıca eserleri:

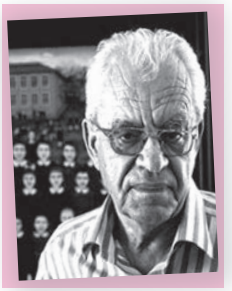
Şiir: *Yıldızlar ve Gölgeler (aruzla yazılmış şiirler), Hazan Rüzgârları, Gayya, Yakut Kayalar, Su, Sıla Yolları, Sabah Kuşları, Yerden Göğe, Şükufe Nihal/Şiirler (ölümünden sonra toplu şiirler)*

Roman: *Renksiz Istırap, Yakut Kayalar, Çöl Güneşi, Yalnız Dönüyorum, Domaniç Dağlarının Yolcusu, Çölde Sabah Oluyor*

Öykü: *Tevekkülün Cezası*

Gezi notları: *Finlandiya*

BAŞARAN, Mehmet (1926 -)

Lüleburgaz'da doğdu. Kepirtepe ve Hasanoğlan Köy Enstitülerini bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Yücel, Varlık, Yeditepe, Yön, İmece, Yeni Ufuklar, Yansıma, Yeni Dergi, Gösteri, Yazko-Edebiyat dergilerinde yayımlanan şiir ve öyküleriyle tanındı. Eserlerinde, kırsal yaşamın ve öğretimin sorunlarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Ablat Ağacı, Karşılama, Nisan Haritası, Kocakent, Pıtraklı Memleket, Gök Ekin, Meşe Seli, Günler Tuz Rengi, Sis Dağının Başında Borana Bak Borana, Eylülün Kızgın Soluğu, Koca Bir Troya Dünya*

Köy notları: *Çarığımı Yitirdiğim Tarla*

Öykü: *Aç Harmanı, Zeytin Ülkesi, Elif Diye Bir Türkü, Sürgünler, Dilsiz Oyun, Boyalı Irmak*

Roman: *Mehmetçik Mehmet*

Deneme: *Tonguç Yolu (Köy enstitülerini konu alır.)*

Anı: *Sabahattin Eyüboğlu ve Köy Enstitüleri, Özgürleşme Eğilimleri ve Köy Enstitüleri*

Çocuk kitapları: *Kuş Dili (masal), Akça Kız (masal), Aç Kapıyı Bezirgan Başı (masal), Evvel Evvelken Deve Tellaken (masal), Yağmur Gelini (masal şiirler), Armutlu Tarla (masal şiirler), Söğütler Ses Verince (masal şiirler), Çiçeklerin Dili (masal şiirler), Güneşin Türküsü (masal şiirler)*

BAŞGÖZ, İlhan (1921 -)

Sivas'ta doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde asistan oldu. Halk Edebiyatı kürsüsünün kaldırılması üzerine, bir süre öğretmenlik yaptı. Daha sonra ABD'ye giderek Indiana Üniversitesi'nde öğretim görevlisi oldu.

Halk bilimi üzerine çalışmalarıyla tanındı. Yazılarını *Seçilmiş Öyküler, Dost, Yeni Ufuklar, Türk Dili, Sanat* dergilerinde yayımladı.

Başlıca eserleri: *Doğu Anadolu'da Folklor Derlemeleri, Türk Halk Edebiyatı, İzahlı Türk Halk Edebiyatı Antolojisi, Mânilerimizden, Köroğlu, Karacaoğlan, Ali İzzet Özkan, Folklor Yazıları, Yunus Emre, Vay Başıma Gelenler (çocuk kitabı)*

BAŞKUT, Cevat Fehmi (1905 - 1971)

Edirne'de doğdu. Öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1928 yılında başladığı gazetecilik yaşamını, 1963 yılına kadar sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

Konularını günlük yaşamdan, olay ve kişiler arasındaki gülünç çatışmalardan alan oyunlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Röportaj: *Geceleri Bizi Kim Bekliyor?*

Roman: *Dişi Aslan, Kadın Bir Defa Sever, Valde Sultan'ın Gerdanlığı*

Oyun: *Büyük Şehir, Ayarsızlar, Hacı Kaptan, Küçük Şehir, Koca Bebek, Paydos, Sana Rey Veriyorum, Soygun, Kadıköy İskelesi, Makine, Harput'ta Bir Amerikalı, Kleopatra'nın Mezarı, Tablodaki Adam, Öbür Gelişte, Hacıyatmaz, Göç, Buzlar Çözülmeden, Hepimiz Birimiz İçin, Üzüntüyü Bırak, Ayna, Emekli, Ölen Hangisi, Dostlar*

BATU, Selahattin (1905 - 1973)

Eceabat'ta doğdu. İstanbul Yüksek Veteriner Okulu'nu bitirdi. Almanya'da doktora yaptı. Dönüşünde, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde öğretim üyesi oldu. İstanbul'da vefat etti.

Şiir, deneme, gezi yazısı, oyun türlerinde eserler verdi. Suut Kemal Yetkin'le birlikte, haftalık *Sanat ve Edebiyat Gazetesi*'ni çıkardılar.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bursa'da Yeşiller, Rüzgârlı Su*

Deneme: *İnsan ve Sanat*

Gezi yazısı: *Romancero, İsviçre Günleri, Avusturya ve Venedik Günleri, İspanya Büyüsü*

Oyun: *Kerem ile Aslı, Güzel Helena, Oğuzata*

BATUR, Enis (1952 -)

Eskişehir'de doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul ve Ankara'da tamamladı. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde başladığı yüksek öğrenimini, Paris'te bitirdi.

Yazı yaşamına, sinema eleştirileriyle başladı. *Yeni Dergi, Türk Dili, Oluşum* gibi dergilerde şiir ve yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Eros ve Hgades, Bir Ortaçağ Yalnızlığı, Nil, Kandil, Meseller Kitabı, Sarnıç, Tuğralar, Gri Dîvan, Koma Provaları, Perişey, Darp ve Mesel, Opera 1-4004, Doğu-Batı Dîvanı, Kanat Hareketleri, İblise Göre İncil*

Deneme: *Ayna, Şiir ve İdeoloji, Tahta Troya, Babil Yazıları, Otuz Kuş Birden Olmak, Bu Kalem Bukalemun, Eşittir Sonsuz, Kediler Krallara Bakabilir, Söz'lük, Küçük Kıpırtı Tarihi, Kırkpare, Yazının Ucu, Saatsiz Maarif Takvimi, Kesif, Yolcu, İki Deniz Arası Siyah Topraklar, Seyrüsefer Defteri, Bu Kalem Melûn, Aciz Çağ*

Gezi-Günlük: *Paris, Ecekent, Mazruf, Bekçi, Issız Dönme Dolap*

Antoloji: *Kara Mizah Antolojisi, Modern Dünya Edebiyatı Antolojisi, Unutulmuş Şiirler Antolojisi*

BATUR, Suat (1957 -)

Kastamonu'da doğdu. Ortaöğrenimini Kastamonu Göl Öğretmen Okulu ile Eskişehir Yunus Emre Öğretmen Okulu'nda tamamladı. İstanbul

Atatürk Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nden sonra, Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı.

Yaşadığımız günlere tanıklık eden öykü ve romanlarında, kişinin çevresi ve toplumla ilişkisini irdeledi. Halk kültürü ve edebiyatı alanında inceleme-araştırmalar yaptı. Çağdaş eğitime yönelik çocuk ve ders kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Kırmızı Bisiklet, Bir Hatıra*

Roman: *Anneannem*

İnceleme: *Örnekli/Açıklamalı Türk Halk Edebiyatı*

Derleme: *Sözleri ve Besteleriyle Marşlarımız, Gördüklerim Duyduklarım (Evliya Çelebi'den), Ülkelerin Aynası (Seydi Ali Reis'ten), Mevlânâ'dan Öyküler, Nutuk (Söylev) (Atatürk'ün Nutuk adlı eserinin yalınlaştırılmış ve kısaltılmış metni), Şiir Antolojisi (iki cilt)*

Ders kitabı: *Güzel Konuşma ve Yazma 4-5, 6-7-8 (iki kitap), İlköğretim Türkçe Eğitimi Yazı Çalışmaları 1-8 (sekiz kitap), Bireysel ve Toplu Etkinlikler 1-2-3 (üç kitap)*

Çocuk kitabı: *Bilmece-Bulmaca ile Öğreniyorum (dört kitap), Eşeğin Öyküsü, Oduncu ile Aslan, Kaplumbağa ile Akrep, Aslan ile Tilkiler*

BAUDELAIRE, Charles (1821 - 1867)

Fransız şairdir. Paris'te doğdu. *Kötülük Çiçekleri* adlı kitabı yayımlanınca tanındı. Şiirlerinde, biçim güzelliğine önem verdi. Şiirleri, sembolistler için çıkış noktası oldu. Deneme, eleştiri, öykü türlerinde eserler de verdi.

Başlıca eserleri: *Enkazlar, Yapma Cennetler, Esrar ve Haşbaş, Füzeler, İşte Kalbim, Paris Sıkıntısı, Kötülük Çiçekleri*

BAYBURTLU ZİHNİ (1797 - 1859)

Asıl adı, Mehmet Emin'dir. Bayburt'ta doğdu. Bir süre Erzurum ve Trabzon medreselerinde okuduktan sonra, 1816'da İstanbul'a giderek on

yıl kâtipliklerde bulundu. Rusların Erzurum ve Bayburt'u işgal etmelerinin acısını yaşadı. İstanbul'a döndü. Abdülmecit'e bir cülûsiye sundu. 1846'dan sonra Hopa, Of, Karaağaç, Ünye, Sürmene'de görev yaptı. Trabzon'dan Bayburt'a giderken, yolda hastalanarak Olasa köyünde vefat etti.

Aruzla yazdığı şiirlerini topladığı bir *Divan*'ı ve *Mesnevi*'si vardır. Tanınmasını sağlayan ise âşık tarzı şiirleridir. Sayısı az olan bu tarz şiirlerde, başta yergi ve taşlama düşkünlüğü olmak üzere XIX. yüzyıl saz şiiri özellikleri görülür.

Dili, hece ölçüsüyle söylediği şiirlerinde bile zaman zaman ağdalıdır; ancak son derece yalın dizeleri de vardır. *Divan*'ındaki şiirlerin dili ise sanatlı ve süslüdür.

Başlıca eserleri:

Divân-ı Zihni: *Oğlu tarafından bastırıldı.*

Sergüzeştnâme-i Zihni: *Baş kısmında, yaşamını anlatır. Sonraki bölümlerde hicivler, destanlar, koşmalar yer alır.*

Kitâb-ı Hikâye-i Garîbe: *Bayburtlu Abdullah Efendi'nin serüvenini anlatır. Düz yazıdır, araya manzum parçalar eklenmiştir.*

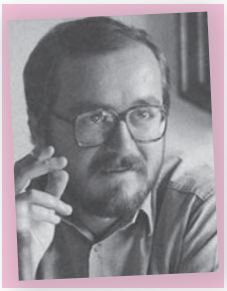
BAYDAR, Mustafa (1920 - 1976)

Gümülcine'de doğdu. Edirne Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra, gazeteciliğe başladı. İstanbul'da vefat etti.

İnci, Yücel, Varlık dergilerinde ve Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan inceleme yazılarıyla, sanatçılarla yaptığı görüşmelerle tanındı.

Başlıca eserleri: *Atatürk Diyor ki (Atatürk'ten özdeyişler), Atatürk'le Konuşmalar, Yeni Türk Hikâyecileri Antolojisi, Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar (elli sanatçı ile yaptığı görüşmeler), Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları, Zoraki Diplomat'ın Dedikleri (Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile görüşme), Atatürk ve Devrimlerimiz*

BAYDUR, Memet (1951 - 2001)

Ankara'da doğdu. 1974'te sosyoloji eğitimi için İngiltere'ye giderek Londra Üniversitesi'nde eğitim gördü. Öğrenimini yarıda bırakarak Türkiye'ye döndü. Kısa öyküler yazdı. İlk yazısı, 1979'da *Yeni İnsan* dergisinde yayımlandı. *Milliyet Sanat, Gösteri, Kitaplık* ve *Sanat Dünyamız* dergilerinde yazı ve öyküleri çıktıktan sonra, 1982'de Afrika'ya giderek Kenya'daki Toplu İletişim Okulu'nda sinema tarihi, sinematografi ve tiyatro üzerine dersler verdi.

Dışişleri Bakanlığında çalışan eşinin atandığı görev yerleri nedeniyle, değişik ülkelerde bulundu. *Cumhuriyet* gazetesinde yazılar yazdı. İspanya'ya gidip Madrid Uluslararası Akdeniz Tiyatro Enstitüsü'nün kurucu üyeleri arasında yer aldı. 1992'den sonra Bonn Tiyatro Bienali'nin Türkiye danışmanlığı görevinde bulundu. Oyun yazarlığına, Afrika'dayken başladı. Oyunlarında Türkçe dil kullanımı konusunda oldukça başarılı oldu. ABD'de tedavi gördüğü kanser rahatsızlığından sonra, genç sayılabilecek bir yaşta, İstanbul'da yaşamını yitirdi.

Başlıca eserleri: *Sessiz Güvercinler Ülkesinde Cumhuriyet Yazıları, Mektuplaşmalar, Sinema Yazıları, Bütün Eserleri, Lozan Gün Gece/ Oyun Ölüm/ Kuşluk Zamanı, Toplu Oyunları 5: Maskeli Süvari/ Menekşe Korsanları, Toplu Oyunları 4: Elma Hırsızları/ Yalancının Resmi/ Genel Anlamda Öpüşme/ Çin Kelebeği, Toplu Oyunları 3: Yeşil Papağan Limited/ Sevgi Ayakları/ Kamyon, Tensing, Kutu Kutu, Uccello'nun Kuşları, Yangın Yerinde Orkideler, Cumhuriyet Kızı, Toplu Oyunları 1: Doğum/ Limon/ Yalnızlığın Oyuncakları/ Kadın İstasyonu, Toplu Oyunları 2: Düdüklüde Kıymalı Bamya/ Aşk/ Vladimir Komarov, Gözün Kahverengi Suyu Hikâyeler*

Ödülleri: *1984 Sanat Kurum En Başarılı Oyun Yazarı (Limon), 1988 İnönü Vakfı Tiyatro Ödülü- İkincilik, 2000 4. Afife Tiyatro Ödülleri, Cevat*

Fehmi Başkut Özel Ödülü, (Güne Bakan Cam Kırıkları), İlk Kez O Yıl Sahnelenmiş Olan En Başarılı Yerli Oyunun Yazarı

BAYKURT, Fakir (1929 - 1999)

Burdur'da doğdu. Gönen Köy Enstitüsü ile Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik, ilköğretim denetçiliği yaptı. Emekli olduktan sonra, yaşamını Almanya'da sürdürdü. Duisburg'da vefat etti. Mezarı İstanbul'dadır.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Şiiri köy notları, öyküleri ve romanları izledi. Eserlerinde, kırsal kesim insanlarının bilincindeki ve bilinçaltındaki isteklerini, tepkilerini, belli başlı çelişkilerini, sanatın gereklerini de göz önünde tutarak yazdı. Sanatın amacının, hem konusu olan insanı hem de okuyanı bulunduğu durumdan biraz daha ileri sıçratmak olduğuna inandı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Yılanların Öcü, Irazca'nın Dirliği, Onuncu Köy, Amerikan Sargısı, Kaplumbağalar, Tırpan, Köygöçüren, Keklik, Kara Ahmet Destanı, Yayla, Yüksek Fırınlar, Koca Ren*

Öykü: *Çilli, Efendilik Savaşı, Karın Ağrısı, Cüce Muhammet, Anadolu Garajı, On Binlerce Kağnı, Can Parası, İçerdeki Oğul, Sınırdaki Ölü, Gece Vardiyası, Barış Çöreği, Duisburg Treni*

Toplum-eğitim yazısı: *Efkâr Tepesi, Şamaroğlanları*

Halk öyküsü: *Kerem ile Aslı, Kale Kale*

Çocuk romanı: *Topal Arkadaş, Yandım Ali, Sakarca, Sarı Köpek*

BAYSAL, Faik (1922 - 2002)

Kadıköy Saint Joseph Lisesi'ni, İstanbul Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Pertevniyal Lisesi'nde Fransızca öğretmenliği, çeşitli şirketlerde memurluk ve çevirmenlik yaptı.

Edebiyata şiirle girdi. Çeşitli sanat dergilerinde (*Servet-i Fünun, Büyük Doğu, Varlık* vb.) yayınladığı hikâyeleriyle tanındı. Daha sonra romana yöneldi. Hikâye ve romanlarında köy, kasaba, kenar mahalle insanlarının yaşamını sergiledi. Özellikle sefalet ve serseriliğe kaymış insanların dramını, toplumsal gerçekçi bir anlayışla vermeye çalıştı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İlk Defa, Beyaz Şiirler*

Öykü: *Perşembe Adası, Sancı Meydanı, Militan, Tota, Güller Kanıyordu, Ilgaz Teyze Öldü, Kırmızı Sardunya, Elleri Sesinin Rengindeydi, Terlikler*

Roman: *Sarduvan, Rezil Dünya, Drina'da Son Gün, Ateşi Yakanlar, Voli*

Sancı Meydanı kitabıyla, 1969 Sait Faik Armağanı'nı aldı.

BEHRAM, Nihat (1946 -)

Kars'ta doğdu. İstanbul Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdi. Gazetecilik Yüksek Okulu'nda okudu. Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle adını duyurdu.

Başlıca eserleri:

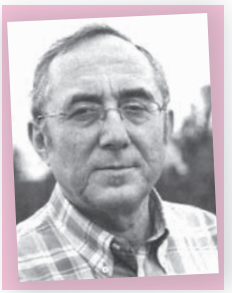
Şiir: *Hayatımız Üzerine Şiirler, Fırtınayla Borayla Denenmiş Arkadaşlık, Dövüşe Dövüşe Yürünecek, Hayatı Tutuşturan Acılar, Irmak Boylarında Turaç Seslerinde, Savrulmuş Bir Ömrün Günlerinde, Yine de Gülümseyerek*

Roman: *Gurbet, Lanetli Ömrün Kırlangıçları*

Çocuk kitabı: *Kuyruğu Zilli Tilki, Göğsü Kınalı Serçe*

Biyografi: *Darağacında Üç Fidan*

BEHRAMOĞLU, Ataol (1942 -)

Çatalca'da doğdu. Çankırı Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Şehir Tiyatroları'nda dramaturg olarak çalıştı. Çevirmenlik yaptı. Bazı belediyelerde sanat danışmanlığı görevlerinde bulundu. Yazarlar Sendikası başkanlığı yaptı.

Sanat yaşamına, *Varlık* dergisinde yayımlanan şiirleriyle başladı. Çeşitli dergiler çıkardı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir Ermeni General, Bir Gün Mutlaka, Yolculuk Özlem Cesaret ve Kavga Şiirleri, Ne Yağmur Ne Şiirler, Kuşatmada, Mustafa Suphi Destanı, Dörtlükler, Şiirler, İyi Bir Yurttaş Aranıyor, Kızıma Mektuplar, Eski Nisan, Türkiye Üzgün Yurdum Güzel Yurdum, Bebeklerin Ulusu Yok*

Bütün şiirleri, *Bir Gün Mutlaka* ve *Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var* kitaplarında toplandı.

Antoloji: *Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri Antolojisi*

Deneme: *Yaşayan Bir Şiir, Şiir Dili Ana Dili*

BEHRENGİ, Samed (1939 - 1968)

Azeri asıllı İranlı yazar. Tebriz'de doğdu. Azerbaycan köylerinde öğretmen olarak on bir yıl çalıştı. Halk bilimi derlemeleri yaptı. Aras Irmağı'nda cesedi bulundu. İranlı yetkililerin intihar ettiğini öne sürmelerine karşın, öldürüldüğü sanılıyor.Masallarıyla çağımıza ışık tuttu.

Başlıca eserleri: *Küçük Kara Balık, Bir Şeftali Bin Şeftali, Bir Günlük Düş ve Gerçek, Deli Dumrul, Ulduz Kız ve Konuşan Bebek, Bir Vardı Bir Yoktu, Ulduz ve Kargalar, Sevgi Masalı, Pancarcı Çocuk, Kel Güvercinci*

BEKİROĞLU, Nazan (1957 -)

Trabzon'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini aynı kentte yaptıktan sonra, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Dört yıl lise öğretmenliği yaptı. KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne öğretim görevlisi olarak girdi. Orhan Okay yönetiminde sürdürdüğü *Halide Edip Adıvar'ın Romanlarının Teknik Açıdan Tahlili* konulu doktorasını tamamladı. Aynı bölümde, öğretim üyesi olarak çalıştı. *Şair Nigâr Hanım* konulu çalışmasıyla doçent oldu. 1998'den beri aynı fakültede açılan Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yaptıktan sonra, 2001'de profesör oldu. Çeşitli dergilerde çok sayıda bilimsel makale, deneme ve öyküsü yayımladı.

Başlıca eserleri: *Nun Masalları (öykü), Şair Nigâr Hanım (inceleme), Halide Edip Adıvar (inceleme), Mor Mürekkep (deneme), Yusuf ile Züleyha/ Kalbin Üzerine Titreyen Hüzün (şark mesnevîsi), Mavi Lale/ Yitik Lale (deneme), İsimle Ateş Arasında (roman), Cümle Kapısı (deneme, TYB 2003 Yılı Deneme Ödülü), Cam Irmağı Taş Gemi (öykü, TYB 2006 Yılı Hikâye Ödülü), La: Sonsuzluk Hecesi (roman-mesnevi), Yol Hâli (deneme)*

BEKTAŞ, Cengiz (1934 -)

Denizli'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da yaptı. Münih Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. Yazarlar Sendikası başkanlığı yaptı.

Dost, Türk Dili, Türkiye Yazıları, Yazko-Edebiyat dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

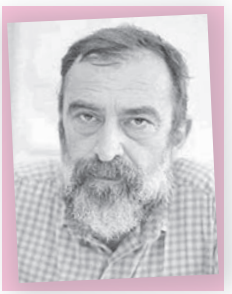
Şiir: *Kişi, Akdeniz, Mor, Dört Kişiydiler Bir de Ben, Yeryüzünün Yüreği, Yerdeli Gökdeli, Zeytinli Fırın Sokağı, Güz Ey, Fide*

Deneme: *Bedri Rahmi Nakışlı Bir Deneme, Benim Oğlum Bina Okur, Duvarların Dışı da Senin*

İnceleme: *Bodrum, Antalya, Yuva mı Mal mı, Mimarlıkta Eleştiri*

Çocuk kitabı: *Koca Rıza, Ebemevi, Ustayla Çırak, Sevgiyle Yap*

BELGE, Murat (1944 -)

İngiliz Lisesi'ni, İstanbul Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde, asistan olarak göreve başladı. Londra'ya giderek doktorasını yaptı. Dönüşte, aynı görevini sürdürdü. 1980'den sonra üniversiteden ayrıldı, bazı arkadaşlarıyla *İletişim Yayınları*'nı kurdu. Yeniden üniversitedeki görevine döndü.

Yazı yaşamına, çeviriler yaparak girdi; *Yeni Dergi, Papirüs, Ant, Halkın Dostları* vb. dergilerde yayınladığı eleştiri ve incelemeleriyle tanındı. "Toplumcu sanat" ilkesini benimseyen bir eleştirmendir.

Başlıca eserleri: *Taribten Güncelliğe, Marksist Estetik, Türkiye Dünyanın Neresinde, Edebiyat Üstüne Yazılar, Boğaziçi'nde Yalılar ve İnsanlar, Tarih Boyunca Yemek Kültürü, Başka Kentler Başka Denizler 1-2-3, Sanat ve Edebiyat Yazıları, Militarist Modernleşme Almanya, Japonya ve Türkiye*

BELLİ, Şemsi (1929 - 1995)

İlk ve ortaokulu Malatya'da okudu. Haydarpaşa Lisesi'ni, Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi. Öğretmenlik, gazetecilik, parti genel yazmanlığı yaptı.

Şiire, halk şiiri geleneğine uygun koşmalar yazarak başladı. Sonra Orhan Veli'nin başlattığı Garip Akımı'na bağlandı; nükte ve yergi yanı ağır basan serbest şiirler yazdı. Daha çok romantik aşk şiirleriyle tanındı. Bu arada, mizah yazıları da yazan şair, duyuş ve düşünüş yönünden her çağa ve kuşağa seslenme çabasındaydı.

Başlıca eserleri: *Köy Akşamları, Bahar Şarkısı, Başşehir Sokağı, Güz Çiçeği, Şeytan Diyor ki, Bahar Güneşi, Boncuk Kutusu, Karpuz Dilimi, Gelin Telleri, Uykusuz Trenler, Sabırtaşı, Anayaso*

BENER, Vüs'at O. (1922 - 2005)

Samsun'da doğdu. İlkokulu Erzincan'da, ortaokulu Sivas'ta okudu. Bursa Işıklar Askerî Lisesi ve Harp Okulu'ndan sonra, 1953'e kadar orduda görev yaptı. 1957'de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kamu kuruluşlarında çalıştı; 1992'de emekli oldu. 1950'de *New York Herald Tribune* gazetesiyle *Yeni İstanbul* gazetesinin ortaklaşa düzenledikleri öykü yarışmasında *Dost* adlı öyküsüyle dikkat çekti. *Seçilmiş Hikâyeler, Varlık, Yeditepe* dergilerinde yayımladığı öykülerle tanındı. Öykülerinden *Dost* Fransızcaya, *Batak* Almancaya, *İlki* İngilizceye çevrildi. Hakkında, *Vüs'at O. Bener: Bir Tuhaf Yalvaç* (Norgunk, 2004) adlı bir kitap yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Dost, Yaşamasız, Siyah-Beyaz, Mızıkalı Yürüyüş, Kara Tren, Kapan*

Oyun: *Ihlamur Ağacı, İpin Ucu*

Roman: *Buzul Çağının Virüsü, Bay Muannit Sahteci'nin Notları*

Ödülleri: *1963 Türk Dil Kurumu Tiyatro Armağanı (Ihlamur Ağacı ile), 1980 Abdi İpekçi Armağanı (İpin Ucu oyunuyla, paylaştı), 2005 İstanbul Kitap Fuarı Onur Yazarı (Vefatı nedeniyle eşi Ayşe Bener tarafından kabul edildi.)*

BERFE, Süreyya (1943 -)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Süreyya Kanıpak'tır. Çanakkale Lisesi'ni bitirdi; bir süre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü.

İlk şiiri *Düzlem* dergisinde, 1963'te yayınlandı. 1966'dan başlayarak *Papirüs, Şiir Sanatı, Soyut* gibi dergilerdeki şiirleriyle tanındı. Bir

yarışmada *Kasaba* adlı şiiri birincilik kazanınca ünlendi. İkinci Yeni akımı etkileriyle şiir yazarken, toplumsal olayların yoğunluk kazanması ve Nâzım Hikmet'in eserlerinin üst üste yayınlanması nedeniyle yön değiştirdi. 1960 kuşağı olarak anılan İsmet Özel, Ataol Behramoğlu, Refik Durbaş, Egemen Berköz gibi şairler arasında yer aldı. Ama çok kökenli şiir duyarlılığıyla siyaseti ve ideolojiyi dolaysız biçimde üstlenmedi. Eserlerinde tutarlı bir çağrışım zinciri, tutarlı bir görüntü sevgisi ve her şeye bakmak isteyen bir derviş tarzı sezilir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Gün Ola, Savrulan, Hayat ile Şiir, Ufkun Dışında (toplu şiirler), Şiir Çalışmaları, Ruhumun, Kalfa, Seçme Şiirler, Nâbiga, Seni Seviyorum*

Çocuk kitabı: *İlkokullar İçin Matematik, Çocukça, Eksik Alfabe*

Ödülleri: *1966 TMTFK Kültür Yarışması (Kasaba şiiriyle birincilik), 1992 Cemal Süreya Şiir Ödülü (Şiir Çalışmaları ile), 2002 Behçet Necatigil Şiir Ödülü, 2002 Orhan Murat Arıburnu Şiir Ödülü*

BERK, İlhan (1918 - 2008)

Manisa'da doğdu. Balıkesir Necati Bey İlköğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik, Ziraat Bankası'nda çevirmenlik yaptı. Bodrum'da vefat etti.

Şiirlerinde, özden çok biçim üzerinde durdu. "İkinci Yeni" adı verilen soyut şiir anlayışını benimsedi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Güneşi Yakanların Selamı, İstanbul, Günaydın Yeryüzü, Türkiye Şarkısı, Köroğlu, Galile Denizi, Çivi Yazısı, Otağ, Atlas, Kül, Deniz Eskisi, Şiirin Gizli Tarihi, Delta ve Çocuk, Galata, Güzel Irmak, Pera, Tümceler Geliyorum, Şenlikname, Çok Yaşasın Sayılar, İstanbul Kitabı*

Özyaşamöyküsel anlatı: *Şifalı Otlar Kitabı, Bir Uzun Adam*

Günce: *El Yazılarıma Vuruyor Güneş*

Söyleşi: *Kanatlı At*

Deneme: *Şairin Toprağı, İnferno, Logos, Poetika*

BERKANT, Muazzez Tahsin (1900 - 1984)

Selanik'te doğdu. İstanbul Fevziye Lisesi'ni bitirdi. Bir bankada çevirmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Halk arasında çok okunan, aşk konusunu işlediği popüler romanlarıyla tanındı. Birçok romanı filme alındı. Çeviri ve uyarlama eserleri de vardır.

Başlıca eserleri: *Sen ve Ben, Aşk Fırtınası, Bahar Çiçeği, Sonsuz Gece, O ve Kızı, Kezban, Bir Genç Kızın Romanı, Dağların Esrarı, Küçük Hanımefendi, Sarmaşık Gülleri, Sabah Yıldızı, Bir Bahar Akşamı*

BERKÖZ, Egemen (1941 -)

Karadeniz Ereğlisi'nde doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çevirmenlik ve metin yazarlığı yaptı. Şiirleri *Ataç, Devinim, Dost, Soyut, Yeditepe, Yelken* gibi dergilerde yayımlandı. 1960'lı yıllarda şiir yazan kuşağın "*İkinci Yeni*"ye en yakın şairlerindendir.

Başlıca eserleri: *Çin Askeri Ah Devran, Yalnızlıklar! Yalnızlıklar! Bu Kitapta Sen Nerdesin, Yalnız ve Birlikte*

BEYATLI, Yahya Kemal (1884 - 1958)

Üsküp'te doğdu. Asıl adı, Mehmet Agâh'tır. İlköğrenimini Üsküp'te, ortaöğrenimini Selanik Lisesi'nde başlayıp İstanbul Vefa Lisesi'nde tamamladı. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okumak üzere Fransa'ya gitti. Paris'te dokuz yıl kaldıktan sonra, İstanbul'a döndü. Yayımlanan şiirleriyle geniş bir ün kazandığı bu yıllarda, üniversitede uygarlık tarihi, Batı edebiyatı tarihi, Türk edebiyatı tarihi okuttu. Bir yandan da gündelik gazete ve dergilere Kurtuluş Savaşı'nı destekleyen

yazılar yazdı. Lozan Konferansı'na giden Türk kurulunda danışman olarak bulundu. Büyük Millet Meclisi'ne Urfa'dan milletvekili seçildi. Türkiye-Suriye Sınır Tahdidi Heyeti'ne murahhas olarak atandı. Varşova, Madrid orta elçilikleri, Lizbon elçiliği görevlerinde bulundu. Yozgat, Tekirdağ, İstanbul milletvekilliklerinden sonra; Pakistan'a büyükelçi oldu. Bu görevinden emekli oldu. İstanbul'da vefat etti.

Malûmat ve *İrtika* dergilerinde "Mehmet Agâh" adıyla yayımladığı ilk şiirlerinde, Servet-i Fünûn etkisi altındaydı. Paris'te okuduğu yıllarda, derslerini izlediği Fransız tarihçisi Albert Sorel'in *"Dünyada henüz keşfedilmemiş iki şey vardır: Coğrafyada kutup ve tarihte Türklük."* sözü onu etkiledi. J. Moreas, Baudelaire ve Verlaine gibi çağdaş Fransız sembolistlerinin öz şiir anlayışını benimsedi. Bir ara şiirin ilk kaynaklarına gitmek amacıyla, neo-helenist bir denemeye giriştiyse de çok geçmeden ulusal tarihe döndü. Kendini Türk uygarlık tarihini incelemeye verdi. Tanzimat, Servet-i Fünûn ve Fecr-i Âti şiirinin bizim zevkimize uygun düşmediği inancıyla, Batı kopyacılığından öz benliğimize dönmeyi düşündü.

Şiirlerinin yanı sıra makale, gezi, anı, deneme, fıkra, mektup, öykü, monografi türlerinde yazılar yazıp çeviriler yaptı. *Yeni Mecmua, Nedim, Şair, Dergâh, İnsan, İstanbul, Salon, Türk Yurdu, Büyük Mecmua, Akademi, Aile, Yeni Hayat* gibi dergilerde; *Tevhid-i Efkâr, Tasvir-i Efkâr, Akşam, Cumhuriyet* ve *Hürriyet* gazetelerinde yazdı.

Şiir ve düz yazılarını, sağlığında kitap hâline getirmedi. Eserleri, ölümünden sonra Yahya Kemal'i Sevenler Cemiyeti, Yahya Kemal Enstitüsü ve Müzesi tarafından yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyla, Rubailer ve Hayyam Rubailerini Türkçe Söyleyiş, Bitmemiş Şiirler*

Düz yazı: *Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Siyasi Hikâyeler, Siyasi ve Edebi Portreler, Edebiyata Dair, Çocukluğum Gençliğim ve Edebi Hatıralarım, Tarih Müsahâbeleri, Mektuplar ve Makaleler*

BEYAZIT, Erdem (1939 - 2008)

Maraş'ta doğdu. İlkokul ve lise öğrenimini burada tamamladı. Yüksek-öğrenimine, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde başladı. Geçim zorluğu yüzünden, 1961'de öğrenimini devam zorunluluğu olmayan Ankara Hukuk Fakültesi'ne aktararak askere gitti. Askerliğini, yedek subay öğretmen olarak Burdur-Yeşilova ilçesi Çuvallı köyünde yaptı. Askerlik dönüşü fakülte değiştirerek yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Edebiyat öğretmenliği, kütüphane müdürlüğü yaptı. İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın kuruluşu sırasında genel sekreter olarak çalıştı. Daha sonra, Sanayi Bakanlığı İnsan Gücü Eğitim Dairesi başkan yardımcısıyken bu görevinden ayrılarak *Akabe Yayınları*'nın ve *Mavera* dergisinin yönetimini üstlendi. Yeniden memurluğa döndü. DPT'de sözleşmeli personel olarak çalışırken, 1987'de Kahramanmaraş'tan milletvekili seçildi. 1991'de İstanbul'a yerleşti.

Tok, kavgacı, destana yatkın bir üslupta söylediği şiirlerinde, ince duyarlılıklar işledi. Şiirleri *Açı, Çıkış, Yeni İstiklal, Büyük Doğu, Diriliş, Edebiyat, Mavera* ve *Yedi İklim* dergilerinde yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sebep Ey, Risaleler, Şiirler*

Gezi: *İpek Yolu'ndan Afganistan'a*

Ödüller: *Türkiye Yazarlar Birliği 1988 Şiir Ödülü (Risaleler ile) TYB 1983 Gazetecilik Ödülü (İpek Yolu'ndan Afganistan'a ile)*

BEYDEBA (MÖ I. Yüzyıl)

Hint filozofu ve yazarı. Asıl adının Ketku olduğu, Bakü'de doğduğu söylenmektedir. Sonradan Hindistan'a yerleşmiştir.

Öykülerinde, hayvanlar yoluyla bazı dersler verir. Ünlü eseri *Kelile ve Dimne*'yi Hint Sultanı Debşelem'e sunmuştur. Eserde, sultanların nasıl davranmaları gerektiği, hayvanlar arasında geçen olaylar biçiminde aktarılmıştır. *Kelile ve Dimne*'deki öyküler, başta Mevlânâ'nın *Mesnevi*'si olmak üzere, birçok Türk şair ve yazar tarafından eserlerinde kullanılmıştır.

BEZİRCİ, Asım (1927 - 1993)

Erzincan'da doğdu. Erzurum Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Özel şirketlerde çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan edebiyatımızın temel sorunlarına ilişkin araştırma, değerlendirme yazılarıyla tanındı. Nesnel ve bilimsel yöntemle eleştiri anlayışını temel aldı. Çalışmalarıyla birçok edebiyat olayına açıklık getirdi.

Başlıca eserleri: *Çok Kapılı Oda (deneme), Edip Cansever (inceleme), Günlerin Götürdüğü-Getirdiği, Bilimden Yana, Okudukça, Orhan Veli Kanık, Ahmet Hâşim, Nurullah Ataç, Dünden Bugüne Türk Şiiri (Antoloji) On Şair On Şiir (eleştiri), Seçme Romanlar (inceleme), İkinci Yeni Olayı (inceleme-eleştiri), Sababattin Ali, Nâzım Hikmet ve Seçme Şiirleri, Orhan Kemal, Seçme Hikâyeler (inceleme) Pir Sultan, Rıfat Ilgaz, Oktay Akbal, Deyimlerimiz Sözlüğü*

BİLBAŞAR, Kemal (1910 - 1983)

Çanakkale'de doğdu. Edirne Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Tarih Bölümü'nü bitirdi. Öğretmen olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarındaki olaylar, genellikle Batı Anadolu kasabalarında geçer. Eserlerinde, sıradan insanların ezikliklerini yalın bir dille anlatır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Anadolu'dan Hikâyeler, Cevizli Bahçe, Pazarlık, Pembe Kurt, Irgatların Öfkesi*

Roman: *Denizin Çağırışı, Ay Tutulduğu Gece, Cemo, Memo, Yeşil Gölge, Yonca Kız (çocuk romanı), Başka Olur Ağaların Düğünü, Kölelik Dönemeci, Bedoş, Zühre Ninem*

BİLGE, Kilisli Rıfat (1873 - 1953)

Kilis'te doğdu. Öğretmen okulunu bitirdi. Hukuk öğrenimi gördü. Edebiyat ve İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

Çevirileri, sözlük ve araştırmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Kitab-ı Dede Korkut, Divan-ı Lûgat-it Türk, İbn-i Mübenna Lûgatı, Sultan Veled'in Divanı Türkîsi, Mâniler*

BİLGİNER, Recep (1922 - 2005)

Adana'da doğdu. Konya Lisesi'ni bitirdikten sonra, bir yıl İstanbul Gazetecilik Enstitüsü'nde okudu, 1944'te gazeteciliğe başladı. Sanat yaşamına şiirle başladı. *Gazeteciden Dost* oyunundan sonra, oyun yazarı olarak adını duyurdu.

Genellikle kendi haklarını aramaktan yoksun bırakılmış kişileri ele alarak toplumsal sorunlara dikkat çekti. Daha sonra duygusal ve yaşantı ağırlıklı oyunlara yöneldi.

Başlıca oyunları: *Gazeteciden Dost, İsyancılar, Ben Devletim, Utanç Dünyası, Sarı Naciye, Yunus Emre, Parkta Bir Sonbahar Günüydü, Karım ve Kızım, Kıskanç*

BİNYAZAR, Adnan (1934 -)

Diyarbakır'da doğdu. Dicle Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli orta ve yükseköğretim kurumlarında öğretmenlik yaptı. Türk Tarih Kurumu ve Kültür Bakanlığında çalıştı.

Çeşitli dergilerde öykü, kitap tanıtma, inceleme, eleştiri türlerinde yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Yazmak Sanatı (Emin Özdemir'le), Toplum ve Edebiyat, (deneme-eleştiri), Dedem Korkut'tan Öyküler, Âşık Veysel (inceleme-antoloji), Kültür ve Eğitim Sorunları, Ağıt Toplumu (inceleme), Yazın ve Bilim Dilimiz (Metin Öztekin'le), Türk Dilinde 25 Ünlü Eser*

BİRAND, Hikmet (1906 - 1972)

Karaman'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Karaman'da tamamladı. Daha sonra Halkalı Ziraat Okulu'nu bitirdi. Almanya'da Bonn Üniversitesi'nde, doğa bilimi üzerine uzmanlık eğitimi aldı. Felsefe doktorası yaptı. Yurda dönünce, Yüksek Ziraat Enstitüsü Botanik Bilimler Bölümü'nde profesör oldu. Ankara Üniversitesi'nin rektörlüğünü yaptı. Ankara'da vefat etti.

Ülkemizin doğa güzelliklerini, güçlü gözlem gücüyle betimleyen kitaplar yazdı. Ormanlarımızı duygulu, yalın bir dille anlattı.

Başlıca eserleri: *Büyükadanın Yeşil Örtüsü, Anadolu Manzaraları, Keltepe Ormanlarında Bir Gün, Türkiye Bitkileri, Kurak Çorak, Alış Ağacı ile Sohbetler*

BİRSEL, Sâlah (1919 - 1999)

Bandırma'da doğdu. İzmir Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Fransızca öğretmenliği, iş denetçiliği ve Ankara Üniversitesi Basımevi müdürlüğü görevlerinde bulundu. TDK Yayın Kolu başkanlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiiri, *Gündüz* dergisinde yayımlandı. Sonra *Seçilmiş Hikâyeler, Sanat ve Edebiyat, Nokta, Yenilik, Varlık, Papirus, Türk Dili* dergilerinde yazdı. Şiiri, duygunun baskısından kurtarıp zekâsının ürünü yapmak istedi. Okurun benimsediği alışılmış kalıpları sarsmaya çalıştı. Genellikle taşlama havasında yazdı. Şiir yanında deneme, günce, anı türlerinde eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dünya İşleri, Hacivat'ın Karısı, Ases, Kikiriname, Haydar Haydar, Köçekçeler, Bütün Şiirleri*

Günce: *Günlük, Kuşları Örtünmek, Hacivat'ın Günlüğü, Yaşlılık Günlüğü*

Deneme: *Sen Beni Sev, Kendimle Konuşmalar, Şiir ve Cinayet, Kurutulmuş Felsefe Bahçesi, Paf ile Puf, Halley Kimi Kurtarır, Yapıştırma Bıyık, Bir Zavallı Sarı At, Asansör, Kediler*

Anı: *Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, Kahveler Kitabı, Boğaziçi, Şıngır Mıngır*

BOCCACCIO, Giovanni (1313 - 1375)

İtalya'da Floransa'da doğdu. Küçük bir toprak sahibinin evlilik dışı oğludur. Baba evinde büyüyüp özel dersler aldı ve kendisini yetiştirdi. Ticaret ve bankacılık eğitimi için Napoli'ye gönderildi. Sürekli okudu, Akdeniz kültürlerini inceledi. Astronomi, hukuk, edebiyatla ilgilendi. Grekçe öğrendi. Şiirler, öyküler yazdı. Napoli'de uzun yıllar yaşadıktan sonra, Floransa'ya döndü. Certaldo'da yaşamını yitirdi.

Petrarca ile birlikte Rönesans hümanizminin temelini attı. Konuşma dilinde yazılan edebiyatı, antik çağ ve klasik eserlerin düzeyine yükseltti.

Başlıca eserleri: *Rime, Filocolo (düzyazı), Filostrato (şiir), Elegia di Madonna Fiammetta (roman), Decameron (öyküler), Commento alla Commedia (Dante'nin Tanrısal Komedya'sının yorumu)*

BOLAYIR, Ali Ekrem (1867 - 1937)

İstanbul'da doğdu. Namık Kemal'in oğludur. Babasının mutasarrıf olarak bulunduğu Rodos ve Sakız adalarında, özel dersler gördü. 1887'de İstanbul'a geldi. Sultan II. Abdülhamit devrinde mabeyin kâtibi oldu. 18 yıl sonra Kudüs mutasarrıfı oldu; Beyrut ve Cezayir valiliği yaptı. Dârülfünûn'da, Maltepe Askerî Lisesi ile Galatasaray'da edebiyat dersleri verdi. İstanbul'da vefat etti.

Servet-i Fünûn devri şairlerindendir. Küçük yaşta şiir yazmaya başladı. İlk şiirlerini *Mirsâd, Maârif* ve *Malûmat* dergilerinde yayımlattı. 1896'da Servet-i Fünun topluluğuna katıldı. *Vasiyet* adlı şiiriyle tanındı. Tevfik Fikret'in bir makalesini değiştirmesine kızarak topluluktan ayrıldı. Şiirinde -Fikret gibi- nazmı nesre yaklaştırma, halkın hayatını anlatma, realist şiir yazma çabası içindeydi. Üslubuyla Mehmet Âkif'e rehberlik etti. Çanakkale ve İstiklal Savaşı yıllarında millî kahramanlık şiirleri yazdı. Hece veznini denedi. Edebiyat tarihi, tiyatro ve çocuk edebiyatıyla ilgili eserleri de vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: Kasîde-i Askeriyye (Namık Kemal'in Hürriyet Kasîdesi'ne nazire), Kırmızı Fesler (yergi), Ruh-i Kemal, Zılâl-i İtham, Çocuk Şiirleri, Ordunun Defteri (Nazım-nesir karışık millî şiirler), Şiir Demeti (çocuk şiirleri), Vicdan Alevleri, Tâir-i İlâhî

Diğer: *Namık Kemal, Lisanımız, Bârîâ (tiyatro)*

BORATAV, Pertev Naili (1907 - 1998)

Gümülcine'de doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Türkiyat Enstitüsü'nde iki yıl asistanlık yaptı. Almanya'ya gitti. Yurda dönünce, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde halk edebiyatı dersi okuttu. Halk Edebiyatı Kürsüsü'nün kaldırılması üzerine, öğretim üyeliğine Fransa'da devam etti. Paris'te vefat etti.

Halk edebiyatı ve halk bilimi alanındaki çalışmalarıyla tanındı. Bu alandaki çalışmalarıyla halk bilimi ve edebiyatımıza büyük katkılar sağladı.

Başlıca eserleri: *Köroğlu Destanı, Folklor ve Edebiyat, Halk Edebiyatı Dersleri, İzahlı Halk Şiiri Antolojisi (H. Vedat Fıratlı'yla), Pir Sultan Abdal (Abdülbaki Gölpınarlı'yla), Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği, Zaman Zaman İçinde (tekerlemeler-masallar), Az Gittik Uz Gittik (masal), 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı, 100 Soruda Türk Folkloru*

BOYSAN, Aydın (1921 -)

İstanbul'da doğdu. 1939'da Pertevniyal Lisesi'ni, 1945'te Güzel Sanatlar Akademisi'ni (Mimar Sinan Üniversitesi'nin Mimarlık Bölümü) bitirdi. Mesleğini, 1999'a kadar ara vermeden sürdürdü. Türkiye Mimarlar Odası'nın kurucuları arasında yer aldı; yönetim kurulu üyesi, ilk genel sekreteri ve İstanbul şube başkanı oldu. 1957-1972 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde ders verdi. Ulusal ve uluslararası mimarlık yarışmalarında ödüller kazandı. Kendi kitaplarını basmak için *Bas Yayınları*'nı kurdu. Aralıksız olarak on yıl *Hürriyet* ve üç yıl *Akşam* gazetelerinde köşe yazıları yazdı.

Başlıca eserleri:

Mizah: *Paldır Güldür, Yangın Var, Umut Simit, Yalan, Oldu mu Ya!, Fısıltı, Dostluk, Aldanmak, Söylesem Bir Türlü*

Gezi: *Dünyayı Severek I-II-III, Yollarda, Uzaklardan*

Roman: *Yıl 2046 Uzay Anıları*

Deneme-Anı: *İstanbul Esintileri, Leke Bırakan Gölgeler, Yaşama Sevinci, Sev ve Yaşa, Damlalar, Zaman Geçerken, Aynalar, Yüzler ve Yürekler, Felekten Bir Gün, İstanbul'un Kuytu Köşeleri, Neşeye Şarkı, Nereye Gitti İstanbul?*

BÖLL, Heinrich (1917 - 1985)

Alman roman ve öykü yazarı. Köln'de doğdu. Liseyi bitirince, önce bir kitapçının yanında çalıştı. Sonra üniversiteye yazıldı. Savaşın başlamasıyla askere alınınca, öğrenimi yarıda kaldı. II. Dünya Savaşı boyunca, çeşitli cephelerde bulundu. Tutsak düştü. Savaştan sonra, öğrenimini sürdürdü. 1972'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

I. Dünya Savaşı'nı izleyen yoksulluk yıllarını ve II. Dünya Savaşı'nın acılarını, tüm eserlerinde yansıttı. Eserlerinde savaşı anlatmakta birlikte, insanların nasıl savaştıklarını değil, savaşın onları ne hâle getirdiğini gösterdi. Aynı zamanda, bu acıları geride bırakarak geçmişi unutmuş gibi görünen Alman refah toplumunu da eleştirdi. Öykü ve romanlarının yanı sıra, yergi yazarı olarak da ülkesindeki toplumsal gerçekliğin anlamsız yönlerine eğildi. Özellikle son yıllardaki deneme, makale ve demeçlerinde savunduğu görüşlerle, ülkesinde çok tartışılan bir yazar hâline geldi. Devletin yapısındaki otoriter eğilimlere karşı bireyin haklarını, demokratik hukuk devletini savunup yeniden silahlanma çabalarını eleştirdi.

Başlıca eserleri:

Öykü ve roman: *Trenin Tam Saatiydi, Cüce ile Bebek, Ademoğlu Nerdeydin? Babasız Evler, Ve O Hiçbir Şey Demedi, Dokuz Buçukta Bilardo, Katharina Blum'un Yitik Onuru, İlk Yılların Ekmeği, Savaş Çıktığında, Savaş Bitince, Fotoğrafta Kadın da Var, Özenli Kuşatma, Geride Kalanlardan Son İstek*

Oyun: *Bir Yudum Toprak*

Gezi yazısı: *İrlanda Günlüğü*

BÖLÜKBAŞI, Rıza Tevfik (1869 - 1949)

Edirne'de doğdu. Tıp Okulu'nu bitirdi. Eğitim bakanı, devlet şûrası başkanlığı görevlerinde bulundu. Osmanlı Hükûmeti adına Sevr Antlaşması'nı imzalayan kurul içinde yer aldı. Cumhuriyet'ten sonra, yurt dışına çıkarıldı. Af çıkınca yurda döndü. İstanbul'da vefat etti.

Saz şiiri geleneğinden yararlanarak duygulu, içten şiirler yazdı. Felsefe, edebiyat, edebiyat tarihi alanlarında da eserler verdi.

Başlıca eserleri: *Serab-ı Ömrüm (şiirler), Rıza Tevfik'in Tekke ve Halk Edebiyatı ile İlgili Makaleleri (Abdullah Uçman tarafından hazırlandı.)*

BRECHT, Bertolt (1898 - 1956)

Alman şair ve tiyatro yazarı. Tıp öğrenimi yarıda bırakarak I. Dünya Savaşı'na hasta bakıcı olarak katıldı. İlk eserlerinde, savaşın yılgınlığını dile getirdi. Bu sırada, müzikli oyunlar yazdı. Nazi yönetimine karşı çıkarak Fransa'ya, sonra Danimarka ve Finlandiya'ya gitti. 1948'de Almanya'ya döndü. Yeni oyunlarını sahneledi. Eserlerinde, sahnede gösterilenin yalnızca bir oyun olduğunu izleyicilere sürekli anımsatan "epik tiyatro" biçimini uyguladı. Birçok oyunu ülkemizde, devlet tiyatroları ve özel tiyatrolarca oynandı. Eleştirmenlerce Genco Erkal, ülkemizde Brecht'in oyunlarını en başarılı yorumlayan sanatçılardan biri olarak kabul edilir.

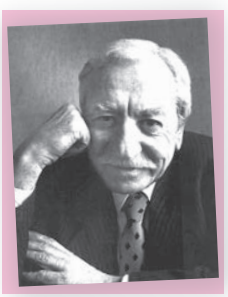
Başlıca eserleri: *Galile Galile, Mahagony Kentinin Yükselişi ve Batışı, Cesaret Ana, Kafkas Tebeşir Dairesi*

BUDAK, Abdülkadir (1952 -)

Hafik'te doğdu. Ortaöğrenimini Ankara'da tamamladı. Memurluk yaptı. İlk şiiri, *Defne* dergisinde çıktı. Şiirlerinde özgün buluşlarıyla dikkati çekti.

Başlıca eserleri: *Geçti İlk Yaz Denemesi, Şimdi Yaz, Gömleğim Leylâ Desenli, Bir Gül Çocuk (çocuk şiirleri), Sevdanın Son Kerem'i, Yanlış Anka Destanı, Aşk Beni Geçer, Endişeli Fesleğen*

BUĞRA, Tarık (1918 - 1994)

Akşehir'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Tıp, Hukuk ve Edebiyat fakültelerindeki öğrenimlerini yarıda bıraktı. Akşehir'de *Nasrettin Hoca* gazetesini çıkararak gazeteciliğe başladı. Sonra, çeşitli İstanbul gazetelerinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü, roman, fıkra, gezi yazısı ve oyun türlerinde eserler verdi. *Oğlumuz* adlı öyküsünün

1948'de *Cumhuriyet* gazetesi yarışmasında ikincilik kazanmasıyla ve *Çınaraltı* dergisinde yayımlanan öyküleriyle dikkati çekti. Daha sonra roman ve oyuna yöneldi.

Eserlerinde, insanı ön plana çıkardı. Onun mutluluğu, özgürlüğü ve sorunları üzerine eğildi. İnsanın kendisiyle, başkalarıyla, toplumla ve doğayla çatışmaları, yazarın çıkış noktası oldu. Hareketli, şiirsel, yoğun bir anlatımla, izlenimlerle sarılı, çevre, kişi ve olayların soyut derinliğine indi. *"Hikâye de roman da dille yaşar. Dilin mükemmel, yani değişmez hâline yaklaştıkça yaşar."* düşüncesiyle şive taklitlerinden, gelip geçici dil görüntülerinden kaçtı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Siyah Kehribar, Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, İbiş'in Rüyası, Firavun İmamı, Dönemeçte, Gençliğim Eyvah, Yağmur Beklerken, Yalnızlar, Osmancık, Dünyanın En Pis Sokağı*

Öykü: *Oğlumuz, Yarın Diye Bir Şey Yoktur, İki Uyku Arasında, Hikâyeler*

Oyun: *Ayakta Durmak İstiyorum, Dört Yumruk, Yüzlerce Çiçek Açtı, Akümülatörlü Radyo*

Dil ve edebiyat üzerine yazıları: *Düşman Kazanmak Sanatı*

Fıkra: *Gençlik Türküsü*

Deneme: *Bir Çağın Adı*

Gezi yazısı: *Gagaringrad*

BULUT, Abdülkadir (1943 - 1985)

Anamur'da doğdu. Akşehir İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Sanat ve edebiyat dergilerindeki şiirleri ve eleştirileriyle tanındı. Şiirlerinde ülkemizin gerçeklerini dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sen Tek Başına Değilsin, Acılar Yurdumdur, Kahveci Güzeli (çocuk şiirleri), Gözyaşları da Çiçek Açar, Yurdumun Şiir Defteri, Ülkemin Şiir Atlası*

Çocuk romanı: *Üveyikler Göçerken*

BURDURLU, İbrahim Zeki (1922 - 1984)

Burdur'da doğdu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. İzmir'de vefat etti.

Halk şiiri geleneğinden yararlanarak şiirde yeni bir anlatış biçimi geliştirmeye çalıştı. Doğduğu yörenin renklerini ve yaşamını şiirinde işledi. Antolojiler, masal kitapları ve eğitim-öğretim kaynakları hazırladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Toprak İnsanları, Toprağın İçindeki Toprak, Burdur'daki Mahallemiz, Keloğlan, Basık Tavşan, Bir Köyden Bir İnsan, Lefkoşe, Minnacık Ada, Günaydın Yavru Kıbrıs, Atatürk'üm, Sev Beni, Açıyor mu Kıbrıs'ımın Gülleri, İzmir'in Mor Atları*

Antoloji: *Şiirimizde Öğretmen, Öğretmen Şairler Antolojisi, Atatürk Şiirleri Antolojisi*

Masal kitapları: *Nar Güzeli, Dileği Gerçekleşmeyen Kız, Güllü Padişah, Mavi Pullu Balık, Üç Yumak, Kendi Bir Karış Sakalı Üç Karış, Keloğlan Masalları*

Derleme: *Ömürsün Nasreddin Hoca, Pamuk Bacı, Köroğlu Destanı, Günaydın Anneciğim, Ülkemin Efsaneleri*

Kaynak kitapları: *Uygulamalı Yeni Kompozisyon, Uygulamalı Cümle Çözümlemeleri*

İnceleme: *Romanlarıyla Reşat Nuri Güntekin, Dilbilgisi Açısından Yapıtlarımız*

Roman: *Memiş Can*

Öykü: *Anılardan Öyküler*

BURİAN, Orhan (1914 - 1953)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'ni bitirdikten sonra, devlet bursuyla gittiği İngiltere'de Cambridge Üniversitesi'nde İngiliz dili ve edebiyatı öğrenimi gördü. Ertesi yıl göreve başladığı Ankara Üniversitesi İngiliz Edebiyatı

Bölümü'nde profesörlüğe kadar yükseldi. Bu arada Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde "Batı Edebiyatı ve Tiyatro Tarihi" dersleri verdi. 1947-49 yılları arasında ABD'de, Princeton Üniversitesi'nde kendi alanında araştırmalar yaptı. İngiliz, Amerikan ve çağdaş Türk edebiyatlarına ilişkin Türkçe, İngilizce yazıları, çevirileriyle tanındı. Deneme ve eleştirilerini, 1936'dan başlayarak 1950'ye kadar *Yücel* dergisinde, daha sonra kendi çıkardığı *Ufuklar* dergisinde yayımladı. *"Bir örnek taklidi değil, bir arayış sistemi; zaman içinde kendini tanıma çabası"* olarak algıladığı Türkiye'ye özgü bir hümanizm anlayışını savunup, bu çerçevede Türk kimliğinin, Türk görünümünün İngiliz kaynaklarında yansıması üzerinde durdu. Başta Shakespeare olmak üzere Tagore, Huxley, Sygne, Barrie, O'Neil, Arthur Miller'den çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri: *Byron ve Türkler, Mütarekeden Sonrakiler (antoloji, B. K. Çağlar ve H. Y. Şehsuvaroğlu ile), Ceylan Çocuk (oyun), Canın Yongası (oyun), Denemeler-Eleştiriler (haz. V. Günyol)*

BUYRUKÇU, Muzaffer (1928 - 2006)

Niğde'de doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Toprak Mahsulleri Ofisi'nde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarının konularını, İstanbul'un kenar semtlerinde yaşayan yoksul kişilerin dertli yaşamlarından aldı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Katran, Acı, Korkunun Parmakları, Bulanık Resimler, Kuyularda, Cehennem, Kavga, Mağara, Şarkılar Seni Söyler, Günlerden Bir Gün, Hüzünlü Kar Çiçekleri, Her Yer Karanlık, Bin Hüzün*

Roman: *Gürültülü Birkaç Saat, Bir Olayın Başlangıcı*

Günce: *Arkası Yarın, Sıcak İlişkiler*

Anı: *Arkadaş Anılarında Orhan Kemal, Dillerinde Dünya*

C

CAMUS, Albert (1913 - 1960)

Fransız yazar ve romancısı. Cezayir'de doğdu. Felsefe öğrenimi gördü. Amatör tiyatro ve gazetecilikle uğraştı. 1957 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Eserlerinin kahramanları, yaşadıkları ortama yabancılaşmış, mutsuz kişilerdir.

Başlıca eserleri: *Düğünler, Yabancı, Sizip Efsanesi, Anlaşmazlık, Bir Alman Dosta Mektuplar, Doğrular, İsyan Eden İnsan, Veba, Düşüş, Mutlu Ölüm, Sürgün ve Krallık*

CANBERK, Eray (1940 -)

Haydarpaşa Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İlkokul öğretmenliği ve yayıncılık yaptı. Şimdi *Ana Britannica Ansiklopedisi* yazı kurulunda çalışıyor.

1960 sonrası şairlerindendir. Şiirin yanı sıra deneme, çeviri çalışmaları da vardır. Şiirlerinde, toplumcu ve insancı bir yaklaşımla, günlük yaşamdan süzüp çıkardığı görüntüleri işler. Duyarlı, yalın bir söyleyişe sahiptir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kuytu Suları, Yüreğin Burkulduğu An, Ebrular, Toplu Şiirler*

Deneme, inceleme: *Şiir ve Şair Üzerine Aykırı Düşünceler*

Derleme: *Çağdaş Vietnam Şiiri, Sevda Türküleri, Seçilmiş Yergi Şiirleri, Dünya Aşk Şiirleri Antolojisi, Nobelli Şairler Antolojisi*

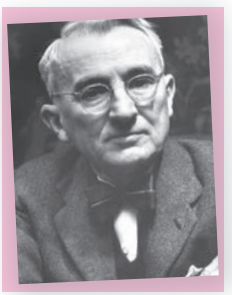
CANSEVER, Edip (1928 - 1986)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Yüksek Ticaret Okulu'ndaki öğrenimini yarıda bırakıp ticarete atıldı. İstanbul'da vefat etti.

Yücel, Fikirler, Edebiyat Dünyası, Nokta, Yenilik, Yeditepe dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Kapalı, anlaşılması güç, okuyucuyu çaba harcamaya yönelten bir şiir anlayışı geliştirdi. "İkinci Yeni" adı verilen şiir anlayışının önderlerinden oldu.

Başlıca şiir kitapları: *İkindi Üstü, Dirlik-Düzenlik, Yerçekimli Karanfil, Umutsuzlar Parkı, Petrol, Nerede Antigone, Tragedyalar, Çağrılmayan Yakup, Kirli Ağustos, Sonrası Kalır, Ben Ruhi Bey Nasılım, Sevda ile Sevgi, Şairin Seyir Defteri, Yeniden, Bezik Oynayan Kadınlar, İlkyaz Şikâyetçileri, Oteller Kenti*

CARNEGIE, Dale (1888 - 1955)

ABD'li yazar. Yoksul bir ailenin çocuğuydu. Üniversiteyi bitirdikten sonra satıcılık, tiyatro oyunculuğu yaptı. Bir kuruluşta, başarılı konuşma sanatıyla ilgili dersler verdi. Bu derslerin büyük ilgi görmesi üzerine, Dale Carnegie Enstitüsü'nü kurdu; uzun süre yönetici oldu. İngiltere'de konferanslar verdi. Mutlu ve başarılı olmanın yollarını anlattı. Bu tür konuşmalarını, ABD radyolarında sürdürdü.

Yapıtlarında, bireyin olaylar karşındaki tutumunun önemini belirtmeye çalıştı. Ona göre herkes, karşısındaki engellerden kendisine üstünlük sağlayacak biçimde yararlanabilir.

Başlıca eserleri: *Söz Söylemek ve İş Başarmak Sanatı, Dost Kazanmak ve İnsanlar Üzerinde Etki Yapmak, Üzüntüyü Bırak Yaşamaya Bak, Ünlü Adamların Bilinmeyen Yanları, Nasıl Kazandılar ve Nasıl Yükseldiler*

CELALÎ (1815 - 1853)

Halk şairidir. Bayburt'ta doğdu. Asıl adı, Ahmet'tir. Erzincan, Erzurum, Bayburt yöresinde yaşamını geçirdi. Şiirlerinde, halkın sorunlarını gerçekçi bir gözle yansıttı.

Onun hakkında; *Bayburtlu Celâlî Hayatı ve Şiirleri* (M. Kemal Yanbeğ), *Bayburtlu Celâlî Halk Ozanı* (Salim Maşlak) adlı inceleme kitapları yazıldı.

CENAP ŞAHABETTİN (1870 - 1934)

Manastır'da doğdu. Askerî Tıbbiye'yi bitirdi. Paris'te ihtisas yaptı. Yurda dönünce, doktor olarak çalıştı. Emekli olduktan sonra, Edebiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi oldu. İstanbul'da vefat etti.

Servet-i Fünûn dönemi şair ve yazarlarındandır. Konularını aşk ve doğadan alan şiirleriyle, ülkemizde sembolizmin öncüsü sayılır. Yabancı sözcük ve tamlamalarla dolu süslü bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Şiirleri: *Sadettin Nüzhet Ergun tarafından Cenap Şahabettin adlı kitapta toplandı.*

Gezi yazısı: *Hac Yolunda, Avrupa Mektupları*

Makale: *Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Harp, Nesr-i Sulh, Tiryaki Sözleri (özdeyişler)*

Oyun: *Körebe*

CERVANTES (1547 - 1616)

Miguel de Cervantes Saavedra, İspanyol yazarıdır. Alcala'da doğdu. Bir doktorun oğludur. Babasının sürekli yer değiştirmesi yüzünden, düzenli bir öğrenim görmedi. Okuyarak, üniversitelerin, ünlü kişilerin derslerini izleyerek kendini yetiştirdi. Askerliği meslek edindi. Türklere karşı açılan İnebahtı Deniz Savaşı'nda sol elini yitirdi. 1575'te, denizden İspanya'ya dönerken, Türklere esir düştü. Cezayir'e götürülüp beş yıl tutsak kaldı. Serbest bırakılınca İspanya'ya döndü, Madrid'de yazarlığa başladı. Kralın levazım müdürlüğüne atandı. Hesaplarında kuşku bulunduğu için hapsedildi. Yaşamının son yıllarında yayımladığı Don Kişot romanıyla büyük ün kazandı. Mezarı Madrid'dedir.

Çağdaş romanın kurucusu olarak kabul edilir. Doğallık, anlatımda açıklık ve sadelik, eserlerinin ortak özellikleridir.

Başlıca eserleri:

Roman: *Don Kişot, La Galetea, Persiles ve Sergismunda'nın İşleri (4 cilt)*

Öykü: *Uyarıcı Öyküler*

Oyun: *Sekiz Komedya ve Sekiz Ara Oyun*

CEYHUN, Demirtaş (1934 - 2009)

Adana'da doğdu. Adana Lisesi'nden sonra, İstanbul Devlet Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. Bir süre Adana Belediyesi'nde çalıştı. İstanbul'da kitabevi yönetti. İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarında, iç monologlarla gelişen dinamik bir gerçekçilikle halkın yaşantısını yansıttı. Toplumsal gerçeklerin kökenine yöneldi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Tanrıgillerden Biri, Sansaryan Hanı, Çamasan, Apartman (iki uzun öykü), Babam ve Oğlum, Eylül Hikâyeleri*

Roman: *Asya, Yağmur Sıcağı, Cadı Fırtınası*

İnceleme: *Haçlı Emperyalizm, Yağma Edilen Türkiye, Bir Yeni Dev, 20. Yüzyıl ve Edebiyat, Babıali'nin Şu Son 40 Yılı, Osmanlılarda Aydın Kavramı*

Deneme: *Entellektüelden Entele*

Anı-gezi yazısı: *Yüz Yaşındaki Delikanlı Bulgaristan, Çağımızın Nasrettin Hoca'sı Aziz Nesin, Bütün Dünyadan Özür Diliyorum*

Çocuk kitabı: *Avşalı Çocuk, Savaş ve Küçük Barış, Ada'nın Kuşu, Horozlu Ayna*

CHATEAUBRIAND, François Rene de (1768 - 1848)

Fransız yazar. Subaylık yaptı. Dünyanın birçok yerini gezdi. Ülkemize de geldi. Berlin, Londra elçisi ve dışişleri bakanı oldu.

Eserlerinde duygulu bir dil kullandı. Doğa, aşk, geçmiş zaman özlemi, dinsel inançlara bağlılık konularını işledi.

Başlıca eserleri: *Atala, Rene, Napoleon Mezar Ötesinden Anılar, Paris'ten Filistin'e Yolculuk*

CHRISTIE, Agatha (1890 - 1976)

İngiliz romancı. Londra'da doğdu. I. Dünya Savaşı'nda Belçika'da hastabakıcılık yaptı. Annesi yazmaya özendirdi. 80 yaşında 80. kitabını yayımladı. Londra'da vefat etti.

Polisiye romanları ve oyun yazarıdır. Kitapları birçok dile çevrildi.

Başlıca eserleri: *Tavuskuşu Cinayeti, Filler de Hatırlar, Akroyd'un Katli, Fare Kapanı, Ölüm Kapıda Bekliyordu, Şeytan Dönemeci,*

Ölüm Meleği, On Küçük Zenci, Ölümün Sıcak Eli, Ecelin Çağrısı, Noelde Cinayet, Porsuk Ağacı, Koltuktaki Ölü, Ölüm Büyüsü, Cinayet Kulübü

CILGA, Abbas (1935 -)

Kangal'da doğdu. Pamukpınar Köy Enstitüsü'nden sonra, İstanbul Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Öğretmenlik, ilköğretim müfettişliği yaptı.

Çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarıyla tanındı. Eserleri birçok ödül aldı.

Başlıca eserleri: *Kedi Kavgası (fabllar), Yusufçuk (manzum masal), Yaramazlar Kuyusu (roman), Müjdeci Hüsnü (roman), Şaşar Ali (roman), Kim Sevmez Uğur Böceklerini (roman), Tomcik ile Bilek (roman), Dedemin Öyküleri (öykü), Atmacalar Ağladı (öykü)*

CICERO, Marcus Tullius (MÖ 106 - 43)

Latin söylevci. Soylu bir aileden gelir. Roma'da yaşadı. Yunanlı yazarların eserlerini okudu. Söylev sanatı dersi aldı. Bir süre avukatlık yaptıktan sonra, Yunanistan'a gidip Zenon'un derslerine devam etti. İtalya'ya dönünce, güçlü konuşma tekniğiyle girdiği davaları kazandı.

Dünyanın en ünlü söylevcilerinden sayılır. Dil ve anlatımının sağlamlığı, düşüncelerini planlı biçimde sıralaması ve inandırma yeteneğiyle söylev sanatının başarılı örneklerini verdi.

Başlıca eserleri: *İhtiyarlık, Dostluk, Yasalar Üstüne, Devlet Üstüne*

CİMCOZ, Adalet (1910 - 1970)

Çanakkale'de doğdu. "Fitne-Fücur" imzasını da kullandı. Ortaokul ve lise öğrenimini Almanya'da yaptı. Almanya'dan dönünce ağabeyi, yönetmen ve seslendirmen Ferdi Tayfur'la dublaj rejisörü olarak çalıştı. 1951'de Maya Sanat Galerisi'ni kurdu. Bu, Türkiye'de açılan ilk özel galeridir. İstanbul'da vefat etti.

1936'dan ölümüne dek seslendirme sanatçısı olarak çalıştı. Birçok ünlü sanatçının hayranlık uyandıran sesi oldu. Alman edebiyatından *(Bertolt Brecht, B. Traven, Georg Büchner vb.)* çeviriler yaptı. *Franz Kafka'dan Milena'ya Mektuplar*'la Türk Dil Kurumu 1962 Çeviri Ödülü'nü kazandı.

Başlıca çevirileri: *Ölüm Gemisi (B. Traven, roman), Sezuanın İyi İnsanı (B. Brecht, oyun ve üç öykü), Milena'ya Mektuplar (Franz Kafka), Dinamit (B. Traven, öyküler), Leonce ile Lena (Georg Büchner, oyun), Galileo Galilei (B. Brecht, oyun), On Dakika Sonra Buffalo (Günter Grass), Bay Puntila ile Uşağı Matti (B. Brecht, oyun), Eğlentili Bir Gömme Töreni (Tibor Dery, öyküler), Kafka'nın Sevgilisi Milena (Margarete Buber-Neumann), Adanmış Topraklar Üstünde (sosyal taşlama, Efraim Kişon)*

CİRAVOĞLU, Öner (1948 -)

Trabzon'da doğdu. Edebiyata şiirle başladı; ardından, basın dünyasına geçti. Kitap tanıtma yazılarıyla tanındı. Derleme çalışmaları yaptı. Yardımcı ders kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri: *Sevgi Yazıları (kitap tanıtma yazıları), Kalepark, Atatürk-Kurtuluş Şiirleri Antolojisi (G. Kayaoğlu'yla), Büyük Yolların Haydudu, Attila İlhan'ın Yaşam Öyküsü, Çocuk Edebiyatı*

COELHO, Paulo (1947 -)

Brezilyalı yazar ve söz yazarı. Bir süre gazetecilik de yapan Paulo Coelho, 1986 yılında Hristiyanların Batı Avrupa'dan başlayıp İspanya'da Santiago de Compostela kentinde sona eren geleneksel hac yolculuğunu yaptı. Bu deneyimini *Hac (The Pilgrimage)* adlı kitabında anlattı. 1988 yılında yayınlanan romanı Simyacı, Coelho'yu en çok okunan çağdaş yazarlardan biri yaptı. 42 ülkede yayınlanan, 26 dile çevrilen Simyacı, benzersiz bir başarıya ulaştı ve bu kitap sayesinde Gabriel Garcia Marquez'den sonra en çok

okunan Latin Amerikalı yazar oldu. Kurduğu Paulo Coelho Enstitüsü, ülkesindeki yoksul çocuk ve yaşlılara yardım etmektedir. Coelho, UNESCO'nun Kültürlerarası Diyaloglar programında danışman olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda İsviçre'nin Davos kentindeki Dünya Ekonomik Forumu'nu düzenleyen Schwab Vakfı'nın yönetim kurulundadır.

Başlıca eserleri: *Elif, Beşinci Dağ, Işığın Savaşçısının Elkitabı, On Bir Dakika, Piedra Irmağının Kıyısında Oturdum ve Ağladım, Simyacı, Şeytan ve Genç Kadın, Veronika Ölmek İstiyor, Zahir, Hac, Portobello Cadısı, Kazanan Yalnızdır, Brida*

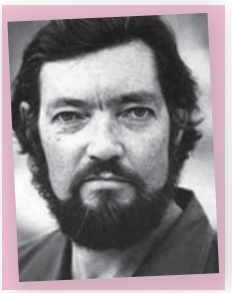
CORNEİLLE, Pierre (1606 - 1684)

Fransız oyun yazarı. Molière ve Racine'le birlikte, 17. yüzyılın en büyük üç Fransız tiyatrocusundan biridir. Corneille, "Fransız trajedisinin kurucusu" olarak tanındı ve kırk yıla yakın bir süre yapımcılık yaptı. Rouen'de doğdu. Rouen Cizvit okulunda okudu. Soylu bir ailenin oğlu olmasına karşın, Fransızlar için büyük değer taşıyan "de" ekini kullanmadı. Bir süre, avukat olan babasının yanında çalıştı. Sonra tiyatroya geçti. Önce *Mélite* adlı komediyi yazdı. Eserin ilgi görmesi üzerine, komedi yazmayı sürdürdü. Asıl ününü, *Le Cid* adlı oyunuyla sağladı.

Tragedyanın ustası olarak kabul edildi. "Akla uygunluk" ve "üç birlik" gibi kuralların dışında, klasik tiyatronun kurallarına uymaktan kaçındı.

Türkçeye çevrilen eserleri: *Le Cid (5 perdelik manzum tragedya, Ahmet Mithat), Seyyid (İsmail Hami Danişment), Horas (M. Ali Tevfik), Nikomet (K. Nami Duru), Sinna (5 perdelik tragedya, İ. H. Danişment)*

CORTAZAR, Julio (1914 - 1984)

Arjantinli romancı ve öykücü. Arjantin'de eğitim gördü. Üniversitede öğretim görevlisiyken Peron yönetimine karşı girişilen eyleme katılınca hapse girdi, daha sonra üniversiteden ayrıldı. İlk kısa öykü kitabı Bestiario 1951'de yayımlandı.

Öykülerinde fantastik ögelere yer verdi. Gerçek dünyayla olağandışı yaşantıları iç içe geçirdi. Edgar Allen Poe'nun yapıtlarını İspanyolcaya çevirdi. Cortazar, bütün yapıtlarına sinen deneysel yazın arayışını gündelik yaşamın gerçekliğiyle ustaca birleştirerek dilin sınırlarında dolaşmış, biçim ve anlatıda sürekli bir yenilik arayışında olmuştur. *Seksek* bu arayışın en önemli örneklerinden biridir.

Başlıca eserleri: *Oyunun Sonu, Gizli Silahlar, Kazananlar, 62 Maket Seti, Manuel'in Kitabı, Mırıldandığım Öyküler, Seksek*

CÖMERT, Bedrettin (1940 - 1978)

Vezirköprü'de doğdu. Sivas Lisesi'nden sonra, Roma Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Orada felsefe doktorası verdi. Ankara Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalıştı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. İtalyan edebiyatından çeviriler yaptı. Çeşitli dergilerde inceleme ve eleştirileri yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak*

İnceleme: *Giotto'nun Sanatı, Croce'nin Estetiği, Eleştiriye Beş Kala*

Çeviri: *Sanatın Öyküsü (E. H. Gombrich'den)*

CUMABAYULI, Mağcan (1893 - 1938)

Kazak Türklerinin büyük şairidir. Güney Kazakistan'da doğdu. İlköğrenimini, doğduğu yerde yaptı. Sonra, Çala Kazak Medresesi'ne devam etti. Yeni tarzda öğretim yapan bu medresede Arapça, Farsça ve Türkçe derslerinin yanında, Türk boylarının tarihi de okutuluyordu. Öğrenimine, Ufa'daki Galiya Medresesi'nde devam etti. Kazak şairi Mircakıp Duvlat'tan Rusça öğrendi. Bu sayede Rus ve Avrupa şairlerini okuma olanağı buldu. *Kazak* gazetesinde şiirleri yayımlandı. Ombı Rus Öğretmen Okulu'nu bitirdi.

1919'da *Bostandık Tuvı* (Özgürlük Bayrağı) gazetesinin düzeltmeni oldu. Taşkent'e gitti. Burada *Çolpan, Sana, Ak Col* gazete ve dergilerinin yayımlanmasına katkıda bulundu. 1929'da, Sovyet hükûmeti tarafından tutuklandı. 1935'te, Maksim Gorki'nin yardımıyla hapisten kurtuldu. Almatı'da tekrar tutuklandı ve bir daha kendisinden haber alınamadı.

Lirik şiirleriyle tanınmıştır.

Başlıca eserleri: *Çolpan, Ölender, Mağcan Cumabayef Ölenderi, Sunkar Cırı (çeviri), Akboz At (çeviri), Pedagogika, Mağcan Cumabayef Şığarmaları*

CUMALI, Necati (1921 - 2001)

Florina'da (Yunanistan) doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Urla ve İzmir'de avukatlık yaptı.

İlk şiirleri, Urla Halkevi'nin dergisi *Ocak*'ta çıktı. Şiirlerinin temalarını aşk, ayrılık, özlem, acı, gündelik yaşam, toplum ve dünya durumu oluşturdu. 1955'ten sonra şiiri öykü, oyun ve romanla birlikte yürüttü.

Düz yazı türlerindeki eserlerinin konularını, kırsal kesim insanlarıyla onların sorunlarından aldı. Süssüz, mecazsız, duru, iç ve dış gözlemi kuvvetle yansıtan bir dili vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kızılçullu Yolu, Harbe Gidenin Şarkıları, Mayıs Ayı Notları, Güzel Aydınlık, İmbatla Gelen, Güneş Çizgisi, Yağmurlu Deniz, Başaklar Gebe, Ceylan Ağıdı, Üç Güneş, Bozkırda Bir Atlı*

Oyun: *Boş Beşik, Ezik Otlar, Vur Emri (1. kitap), Susuz Yaz, Tehlikeli Güvercin, Yeni Çıkan Şarkılar (2. kitap), Nalınlar, Masalar, Kaynana Ciğeri (3. kitap), Derya Gülü, Aşk Duvarı, Zorla İspanyol (4. kitap), Gömü, Bakanı Bekliyoruz, Kristof Kolomb'un Yumurtası (5. kitap), Mine, Yürüyen Geceyi Dinle, İş Karar Vermekte (6. kitap)*

Roman: *Tütün Zamanı, Yağmurlar ve Topraklar, Acı Tütün, Aşk da Gezer*

Öykü: *Yalnız Kadın, Değişik Gözle, Ay Büyürken Uyuyamam, Makedonya 1900, Kente İnen Kaplanlar, Dila Hanım, Revizyonist, Yakub'un Koyunları, Aylı Bıçak*

Deneme: *Niçin Aşk, Senin İçin Ey Demokrasi, Etiler Mektupları*

Günce: *Yeşil Bir At Sırtında*

CÜCELOĞLU, Doğan (1938 -)

1938 yılında, Mersin'in Silifke kasabasında 11 çocuklu bir ailenin 11. çocuğu olarak dünyaya geldi ve ortaokulu orada bitirdi. Ankara ve Kırklareli'de liseyi bitirip İstanbul Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun oldu. ABD'de Illinois Üniversitesi'nde Bilişsel Psikoloji doktorasını yaptı.

Türkiye'de Hacettepe ve Boğaziçi üniversitelerinde çalıştı, Fulbright bursu ile Berkeley'deki Californiya Üniversitesi'nde ziyaretçi öğretim üyesi olarak bir sene görev aldı.

1980-1996 yılları arasında ABD'deki Fullerton şehrinde Californiya Eyalet Üniversitesi'nde görev yaptı.

1996'dan bu yana Türkiye'de üniversite öğrencilerine, öğretmenlere, ana-babalara ve iş adamlarına yönelik seminerler, konferanslar ve atölye çalışmaları düzenlemektedir. Psikoloji üzerine birçok kitap yazmıştır ve bunların hepsi eğitici kitaplardır.

Başlıca eserleri: *İnsan İnsana, İnsan ve Davranışı, İçimizdeki Çocuk, İyi Düşün Doğru Karar Ver, Yetişkin Çocuklar, İçimizdeki Biz, Savaşçı, 'Keşke'siz Bir Yaşam İçin İletişim, 'Mış Gibi' Yaşamlar, Başarıya Götüren Aile, Bir Kadın Bir Ses, Korku Kültürü, İletişim Donanımları, Onlar Benim Kahramanım*

CÜCENOĞLU, Tuncer (1944 -)

Çorum'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nü bitirdi. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalıştı. Günümüz oyun yazarlarındandır.

Başlıca oyunları: *Kör Döğüşü, Öğretmen, Kadıncıklar, Dosya, Çıkmaz Sokak*

ÇAĞAN, Sermet (1929 - 1970)

Robert Kolej'de okudu. Bazı tiyatro topluluklarında oyuncu ve dekor sorumlusu olarak görev yaptı. Tiyatro tutkusu nedeniyle mühendislik eğitimini son sınıfta bıraktı. Ankara Devlet Tiyatrosu'nda, Sahne Z topluluğunda, Arena Tiyatrosu'nda ve Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'nda sahne tasarımı ve oyunculuk yaptı. 1966'da, Fakir Baykurt'la birlikte Türkiye'de ilk kez bir sendika tiyatrosu (TÖS) kurdu. İstanbul Üniversitesi Gençlik Tiyatrosu, Gen-Ar Tiyatrosu, Ankara Yenişehir Tiyatrosu gibi topluluklarda yönetmenlik yaptı. Türkiye Öğretmenler Sendikası Tiyatrosu'yla bütün Türkiye illerini kapsayan turne yaptı.

Tiyatro dergisi ile bazı dergi ve gazetelerde tiyatro üzerine yazıları yayımlandı. Bazı oyunları Fransızca ve İngilizceye çevrildi. Alman edebiyatı üzerine araştırmalarından ötürü, 1957'de AFC hükûmetince Schiller Ödülü kazandı. İstanbul Sanat Tiyatrosu'nda yazdığı ödüllü oyunu *Ayak Bacak Fabrikası*'nın provaları sırasında geçirdiği kalp krizi sonucunda yaşamını yitirdi.

Başlıca eserleri: *Bütün Oyunları-Ayak Bacak Fabrikası/ Savaş Oyunu, Mrozek'in Polisleri*

Ödülleri: *1964 Erlangen Uluslararası Tiyatro Şenliği dördüncülük ödülü (Ayak Bacak Fabrikası ile), 1967 Nancy Tiyatro Şenlikleri birincilik ödülü (Savaş Oyunu ile), 1966 Erlangen Uluslararası Tiyatro Şenliği*

birincilik ödülü (Savaş Oyunu ile), 1968 Asaf Çiyiltepe Ödülü (Mrozek'in Polisleri ile)

ÇAĞLAR, Behçet Kemal (1908 - 1969)

Erzincan'da doğdu. Zonguldak Yüksek Maden Mühendisliği Okulu'nu bitirdi. Fransa'da, mesleğiyle ilgili incelemelerde bulundu. Yurda dönünce, İktisat Bakanlığında çalıştı. Halkevleri denetçiliği yaptı. Milletvekili seçildi. 1960'tan sonra TRT'de çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Atatürk devrimleri, ulusal duygular, yurdumuzun güzellikleri üzerine, halk şiiri geleneğinden beslenen şiirler yazdı. Bazı şiirlerinde "Âşık Ömer" adını kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Erciyes'ten Kopan Çığ, Burada Bir Kalp Çarpıyor, Benden İçeri, Battal Gazi Destanı*

Manzum Oyunları: *Çoban Atilla*

Gezi Yazısı: *Hür Mavilikte*

Diğer Eserleri: *İlköğretim Destanı, Namık Kemal (inceleme), Dolmabahçe'den Anıtkabir'e Kadar, Atatürk Denizinden Damlalar, Bugünün Diliyle Atatürk'ün Söylevleri*

ÇAKICIOĞLU, Erdal (1952 -)

Erzurum'da doğdu. Ardahan Lisesi'nden sonra, yüksek öğrenimini Erzurum'da tamamladı. Ardahan-Göle ve İstanbul'da, edebiyat öğretmenliği yaptı. Otuz yıl öğretmenlik yaptıktan sonra emekli oldu. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Edebiyatla ilişkisi, lise öğrenimi sırasında katıldığı bir öykü yarışmasında aldığı birincilikle başladı. Önce yerel gazetelerde başlayan öykü ve şiir serüveni, yükseköğrenimi sırasında *Öykü*

dergisiyle başlayıp ulusal dergi ve gazetelere taşınarak sürdü. Öğretmenliğinin yanı sıra, çizgi roman ressamlığı yaptı, çizgi film çalışmalarına katıldı. Katıldığı çeşitli öykü ve şiir yarışmalarında birincilik ödülleri aldı. Çeşitli yayınevlerinde editörlük, yayın yönetmenliği görevlerinde bulundu. Edebiyatın her türünde, çok sayıda eseri vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Çocuklar için Şiirler*

Öykü: *Yeni Bir Bahar Yeni Çiçekler (çocuk), Duyuyor musun Yorgo, Ceren (okul öncesi, 10 kitap), Balçiçek (çocuk, 10 kitap), Alican (çocuk, 20 kitap), Deniz'in Oyuncak Tavşanı (çocuk), Havada Uçan Sandık (çocuk)*

Roman: *Uyan Dimme Gün Işıyor, Düş Gemisi (çocuk)*

Oyun: *Sevgi'ydi Adı, Tutsak, Leyleğimi Arıyorum, Önce İnsan, Oyun*

Masal: *Masal Ülkesine Yolculuk, Keloğlan Masalları*

Araştırma-İnceleme: *Türk Atasözleri Sözlüğü, Türkçe Deyimler Sözlüğü, Dünya Edebiyatından Seçme Yazarlar-Seçme Öyküler (Antoloji), Türkçe Sözlük, Altın Kalemler (derleme, 20 kitap), Türkçe Büyük Sözlük, Kültür Hazinem (25 kitap)*

ÇALAPALA, Rakım (1909 - 1995)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Lisesi'nden sonra, Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Öğretmenlik, dergilerde sekreterlik, yazı işleri müdürlüğü görevlerinde bulundu. *Atlas Yayınevi*'ni kurdu.

Çocuk şiirleri ve öyküleriyle tanındı. Daha sonra romana yöneldi.

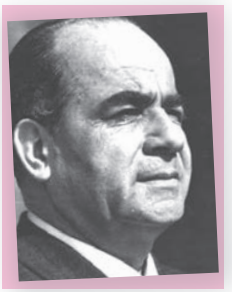
Başlıca eserleri:

Öykü: *Aşk İnsanı Güzelleştirir, Işıklı Pencere*

Roman: *87 Oğuz, Mustafa, Köye Giden Gelin*

Şiir: *Yavrukurt Şiirleri*

ÇAMLIBEL, Faruk Nafiz (1898 - 1973)

İstanbul'da doğdu. Tıp Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bırakıp Kayseri, Ankara ve İstanbul'da öğretmenlik yaptı. 1946-1960 yılları arasında İstanbul milletvekili oldu. Akdeniz'deki bir gezi sırasında, gemide kalp yetmezliğinden vefat etti.

Şiire, I. Dünya Savaşı yıllarında aruzla başladı. Sonra *Millî Edebiyat* akımının etkisinde kalarak hece ölçüsüyle şiirler yazdı. Edebiyatımızda *Beş Hececiler* olarak anılan topluluğun şairlerindendir. Duygu ve düşünceyi bir arada yürüten, romantik, realist konu ve yaşamları işleyen şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde sade bir dil kullandı. Konularını Anadolu'dan aldı. Fıkra, oyun, roman türlerinde eserleri de vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şarkın Sultanları, Gönülden Gönüle, Dinle Neyden, Çoban Çeşmesi, Suda Halkalar, Bir Ömür Böyle Geçti, Elimle Seçtiklerim, Akarsu, Tatlı Sert, Akıncı Türküleri, Heyecan ve Sükûn, Zindan Duvarları, Han Duvarları*

Oyun: *Canavar, Akın, Özyurt, Kahraman, Yayla Kartalı*

Roman: *Yıldız Yağmuru*

ÇANKAYA, Erol (1953 -)

Manisa'nın Turgutlu ilçesinde doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli yayınevi ve reklam ajanslarında çalıştı.

Adam Sanat, Birikim, Sanat Olayı, Soyut, Yansıma, Yazko-Edebiyat, Yeni Dergi gibi dergilerde şiir, deneme ve eleştirileri yayımlandı. Önce bol sözcüklü ve uzun şiirler yazdı. Son dönemde, daha yalın ve tutumlu bir söyleyişe, lirik bir anlatıma yöneldi.

Başlıca eserleri: *Cehennem Biziz, Asıl Adı Gökyüzü*

Ç

ÇAPAN, Cevat (1933 -)

İstanbul Darıca'da doğdu. Robert Kolej'i ve İngiltere'de Cambridge Üniversitesi İngiliz Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Üniversitesi'nde 1968'de doçent, 1975'te profesör oldu. Çeşitli üniversitelerde görev yaptı. Devlet Tiyatroları Edebi Kurul Başkanlığı, ansiklopediler ve yayınevlerinde danışmanlık yaptı.

İlk şiiri, 1952'de *Varlık* dergisinde yayınlandı. Daha sonra *Yeditepe, Seçilmiş Hikâyeler, Yücel* dergileri şiirlerine yer verdi. Şiirlerinde yaşam sevincini, umut ve geleceğe dönük güven duygusunu işledi. *Pazar Postası*'nda tiyatro eleştirileri yazdı. *Dönem, Şiir Sanatı, Papirüs, Yeni Dergi, Milliyet Sanat* ve *Adam Sanat* dergilerindeki şiir ve şiir çevirileriyle üretken bir yazın adamı olarak tanındı. İlk şiir kitabı *Dön Güvercin Dön* 1986'da Behçet Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı.

Başlıca eserleri:

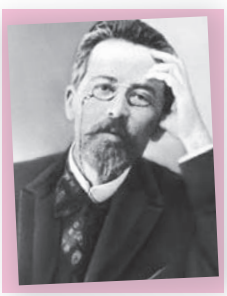
Şiir: *Dön Güvercin Dön, Doğal Tarih, Sevda Yaratan, L'biver est fini, Şiir Çevir Denize At*

İnceleme: *İrlanda Tiyatrosunda Gerçekçilik, Değişen Tiyatro, Çağdaş Bir Oyun Yazarı: John Whiting*

Antoloji: *Çin'den Peru'ya, Çağdaş Yunan Şiiri Antolojisi, Çağdaş İngiliz Şiiri Antolojisi, Çağdaş Amerikan Şiiri Antolojisi, Dünya Yazınından Seçilmiş Aşk Şiirleri, Şiir Atlası (3 cilt)*

Ödülleri: *1986 Behçet Necatigil Şiir Ödülü (Dön Güvercin Dön ile)*

ÇEHOV, Anton Pavloviç (1860 - 1904)

Rus öykü, oyun, roman yazarı. Kırım'da doğdu. Moskova'da tıp öğrenimi görüp doktor oldu. İlk öykülerini, *Çeşitli Öyküler* adı altında yayımladı. O yıllarda, *İvanov* adlı oyunu da başarılı bulundu. Bunun üzerine, art arda ünlü oyunlarını yazdı.

Eserlerinde, çaresiz kişilerin umutsuzluğunu başarıyla yansıttı. Öykülerinde, büyük

olaylar, ilginç sonlar bulunmaz. Bir insanlık durumunu, bir kişinin sıradan yaşantısından bir kesiti sunar.

Başlıca eserleri: *Martı, Üç Kızkardeş, Vanya Dayı, Vişne Bahçesi, Bozkır, Korkulu Gece, Kara Keşiş, Büyücü Kadın, Üç Hemşire, Altı Numaralı Oda, Meçhulün Hikâyesi*

ÇELEBİ, Asaf Halet (1907 - 1958)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nin son sınıfından, Adliye Meslek Okulu'na geçti. Okulu bitirince zabıt kâtipliği, bankacılık, memurluk yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Soyut şiirleriyle tanındı. İlhamını, eski Doğu uygarlık ve masallarından alan egzotik şiirler yazdı. Klasik edebiyatımızla ilgili incelemeler de yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *He, Lâmelif, Om Mani Padme Hum*

Diğer kitapları: *Divan Şiirinde İstanbul (antoloji), Mevlânâ, Molla Câmi, Eşrefoğul Divanı, Nâima, Ömer Hayyam*

ÇELİK, Nevzat (1960 -)

Kastamonu Boyabat'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Uygulamalı Sanat ve Endüstri Yüksek Okulu birinci sınıfındayken tutuklandı. 7 yıl cezaevinde kaldı. İlk şiiri, cezaevindeyken yayınlandı. *Şafak Türküsü* kitabı, Akademi Kitapevi Başarı Ödülü kazandı ve üst üste yeni baskıları yapıldı. 1987'de basılan *Müebbet Türküsü* kitabı da büyük başarı kazandı. Yankılar üzerine, serbest bırakıldı. İstanbul'da, *OM Yayınevi*'ni kurdu. İlk şiirlerinde Ahmet Arif ve Nâzım Hikmet etkisi belirgindir. Zeki buluşları, uyak kurmadaki özgün becerisiyle dikkat çekti.

İlk dört kitabından sonra, uzun süre sessiz kaldı. 1998'de yayınlanan *Sevgili Yoldaş Kurbağalar* ise kendini yinelemediğini, yeni şiir alanlarına açıldığını gösterdi. Şiirini ses ve tema özellikleri bakımından genişletip zenginleştirdiği görüldü. Bu eserde, bir yandan Attila İlhan etkileri taşıyan, bir yandan da İkinci Yeni'nin olumlu özelliklerini özümsemiş bir şiire ulaştı. Günümüz Türk şiirinin en dikkate değer şairleri arasındadır.

Başlıca eserleri: *Şafak Türküsü, Müebbet Türküsü, Suda Seken Hayat, Yağmur Yağmasaydı, Sevgili Yoldaş Kurbağalar, Bağışlanmış Hüzün (roman), Sen Giderken (öykü)*

Ödülleri: *1984 Akademi Kitapevi Şiir Başarı Ödülü (Şafak Türküsü ile), 1987 Hasan Hüseyin Şiir Ödülü (Müebbet Türküsü ile), 1987 Poetry International Ödülü (Müebbet Türküsü ile), Pen Club American Center tarafından onur üyeliği*

ÇELİK, Sevdakâr (1950 -)

Kars'ın Arpaçay ilçesinde doğdu. 1970'te, ilkokula dayalı altı yıllık Cılavuz Öğretmen Okulu'nu bitirip iki yıl köy öğretmenliği yaptı. 1975'te, "edebiyat" dalında yükseköğrenimini tamamladı. Yurdun çeşitli yerlerindeki ortaöğretim kurumlarında Türkçe-edebiyat öğretmenliği yaptı.

1980-90'lı yıllarda, mizah öyküleri çeşitli dergilerde yayımlandı. Yerel gazetelerde mizah sayfaları hazırladı. İlk edebi ürünleri şiirdir. Sonra, farklı türlerde eserleri yayımlandı. Karikatür, mizah öyküsü, şiir, aforizma, mektup, deneme vb. türlerde verdiği ürünler, yurt içi ve yurt dışı yayın organlarında yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Toprak Adamlar*

Çocuk Öyküleri: *Arkadaşım Kitap, Marangozun Üç Çırağı, Mutluluğun Resmi, Vakit Nakittir Dostlar*

Çocuk Romanları: *Bir Çocuğun Güncesinden, Hoşça Kal İstanbul*

ÇEVİK, Gökçe (1981 -)

İstanbul'da doğdu. Çağlayan Lisesi'nden sonra, 2004 yılında Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nü bitirdi. Mezun olduktan sonra, tekstil dış ticaret alanında iş hayatına atıldı. Yazarlığın yanı sıra, halen aynı sektörde iş hayatına devam ediyor.

2000-2011 yılları arasında yazdığı şiir ve denemelerden derlediği ilk kitabı *Aynılık Vakti*, 2011 yılının nisan ayında okuyucularıyla buluştu. Farklı web sitelerinde köşe yazarlığı yapan ve ikinci kitabının hazırlıklarını sürdüren Çevik, Nobel ödülü sahibi Fransız yazar Andre Gide'nin *"Anı yazmak ölümün elinden bir şey kurtarmaktır."* cümlesine duyduğu inançla, yazma aşkının hiç bitmeyeceğini ifade ediyor.

ÇINARLI, Mehmet (1925 - 1999)

Ermenek'te doğdu. Antalya Lisesi'nden sonra Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Maliye Bakanlığında çeşitli görevlerde bulundu.

İlk şiirleri *Çınaraltı* ve *Doğu* dergilerinde yayımlandı. Kurucusu olduğu *Hisar, Çağrı, Türk Edebiyatı* dergilerinde şiir, deneme ve eleştirileri çıktı. Aruz ölçüsünü günümüzde başarıyla kullanan bir şair olarak kabul edildi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Güneş Rengi Kadehlerde, Gerçek Hayali Aştı, Bir Yeni Dünya Kurmuşum, Zaman Perdesi*

Makale ve deneme: *Halkımız ve Sanatımız, Söylemek Yaraşır, Aynı Yolda*

Anı: *Sanatçı Dostlarım*

ÇİÇEKLİ, Ali (1932 - 1997)

Elbistan'da doğdu. Düziçi Köy Enstitüsü'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İnceleme-araştırma kitaplarının yanı sıra, ders kitapları da hazırladı.

Başlıca eserleri: *Divan-ı Lûgat'it Türk, İslâmlık Öncesi Türk Edebiyatı, Yunus Emre, Kompozisyon Kılavuzu*

Ç

ÇOKUM, Sevinç (1943 -)

İstanbul'da doğdu. Beşiktaş Kız Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik, dergi yöneticiliği yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra öykü ve romanlar yazdı. Eserlerinde, büyük kentin yoksul ve orta gelir gruplarının yaşantılarını konu aldı. Kahramanlarının iç dünyalarını çözümledi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Eğik Ağaçlar, Bölüşmek, Makine, Derin Yara, Onlardan Kalan, Rozalya Ana, Al Çiçeğin Moru, Gece Kuşu Uzun Öter, Beyaz Bir Kıyı, Bir Eski Sokak Sesi*

Roman: *Zor, Bizim Diyar, Hilâl Görününce, Ağustos Başağı, Arada Kalmış Tebessüm, Lacivert Taşı, Tren Burdan Geçmiyor, Gece Rüzgârları, Gül Yüzlüm, Deli Zamanlar, Çırpıntılar*

Senaryo: *Beyaz Sessiz Bir Zambak, Yeniden Doğmak*

Deneme-Anlatı: *Kayıp İstanbul (Hevenk), Vaktini Bekleyen Tohum, Güzele Bakan Karınca*

ÇOLPAN, Abdülhamit Süleyman (1897 - 1938)

Andican'da doğdu. Önce eski okulda, daha sonra Andican ve Taşkent'te üniversitede okudu. Türkçe, Arapça, Farsça ve Rusçayı iyi derecede öğrendi. 1913-1914 yıllarından başlayarak *Kalender, Mirzakalender, Andicalik* ve *Çolpan* adlarıyla eserler verdi. Şiirleri *Sedai Türkistan, Sedai Fergana* ve *Türkistan* gibi gazetelerde yayımlandı.

1925'ten sonraki eserlerinde, toplumsal gerçekçiliğe yöneldiği görülür. Şiirlerinin yanı sıra gezi yazısı, makale, deneme, öykü, tiyatro türlerinde de eserler verdi. 1991'de "Ali Şir Nevaî Devlet Ödülü" verildi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Tang Sirleri, Uyğaniş, Bulakler, Yene Aldim Sazimni*
Öykü ve roman: *Kar Koynide Lale, Yav, Keçe ve Kündüz*
Oyun: *Halil Fereng, Çorining İsyanı*

ÇORBACIOĞLU, Fazıl Hayati (1925 - 1990)

Çorum'da doğdu. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Ticaretle uğraştı.

Sahne ve radyo oyunlarıyla tanındı. Toplumdaki kişilerin zayıf yönlerini, güldürü açısından ele aldı. Konuyu heyecan verici bir sürprizle sonlandırması, oyunlarının genel özelliğidir.

Başlıca eserleri: *Radyo Oyunu Yazma Tekniği, Satılık Şapka, Kabzımal Cemile, Hamido Kaçırıldı, Koca Sinan, Köprünün Hikâyesi, Erkek Satı, Bergamut*

ÇOTUKSÖKEN, Yusuf (1947 -)

Eskişehir'de doğdu. Pendik Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Liselerde öğretmen ve İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Birçok ansiklopediye dil ve edebiyat konularında yazılar yazdı. Dergilerde edebiyat incelemeleri, yazım ve sözcük sorunlarıyla ilgili yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Atasözlerimiz, Türkçede Ekler-Kökler-Gövdeler, Deyimlerimiz, Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü, Denemelerin Kıyılarında, Türkçe Anlamdaşlar ve Karşıt Anlamlılar Sözlüğü, Atatürk'ten Seçme Düşünceler, Nasrettin Hoca Fıkraları*

ÇUBUKÇU, İbrahim Agâh (1928 -)

Kadirli'de doğdu. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi.İslam felsefesi konusunda doktora yaptı. Aynı fakültede profesör oldu. Hacettepe Üniversitesi'nde Türk düşünce tarihinde felsefe dersleri verdi.

Bilimsel eserlerinin yanı sıra, ilahi biçimindeki şiirlerinde dinsel aydınlanmayı ve dinsel kültürün getirdiği ruh temizliğini işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Neyleyim, Susma Bülbül, Garip Çeşme, Dilek, Zambak, Çıra, Bahar, İlden İle Şiirler*

Deneme: *İnsan ve Mutluluk Üzerine Denemeler*

İnceleme: *Gazzali ve Batınılık, Gazzali ve Şüphecilik, İslam Felsefesi'nde Allah'ın Varlığının Delilleri, Mezhepler, Allah ve İslam Felsefesi'yle İlgili Makaleler, Gazzali ve Kelam Felsefesi, İslam'ın Temel Bilgileri, İslam'da Ahlak ve Mutluluk Felsefesi, İslam Düşüncesi Hakkında Araştırmalar, İslam Düşünürleri, İslam'da Ahlak ve Manevi Vazifeler, Yunus Emre ve Düşüncesi, 40 Hadis ve Yorum, Türk İslam Felsefesi, Türk Düşünce Tarihinde Felsefe Hareketleri, Türk-İslam Kültürü Üzerine Araştırmalar ve Görüşler*

D

DADALOĞLU (XVIII - XIX. Yüzyıl)

Doğum ve ölüm yerleriyle tarihleri kesin olarak bilinmiyor. Asıl adı Veli'dir ve Âşık Musa adlı halk ozanının oğludur. Toroslarda yaşayan göçebe Türkmenlerin Avşar boyundan olduğu, Kozan, Erzin, Payas dolaylarında yaşadığı, Avşar beylerinin yanında kâtiplik, imamlık yaptığı biliniyor.

Şiiri, tarihsel ve toplumsal olaylardan kaynağını alır. Osmanlı Devleti, Derviş Paşa komutasında Fırka-i İslahiye adlı bir orduyu, göçebe ayaklanmalarını bastırarak onları değişik bölgelere yerleştirmekle görevlendirir. Aşireti, Sivas dolaylarına yerleştirilir. Şiirlerinde, Osmanlı devletinin bu yerleştirme politikasına karşı Türkmenlerin ayaklanışını işledi, bu anlayışa dayalı bir şiir geliştirdi. Dili ve söyleyişi çağdaşlarına oranla yalın, klasik şiirin etkisinden uzaktı. Aşk ve doğa güzelliklerini işleyen koşmaları Karacaoğlan'ı, koçaklamaları Köroğlu'nu çağrıştırır.

Şiirleri, önce Taha Toros tarafından toplandı: *Dadaloğlu (Adana, 1940)*. Daha sonra, yaşamını ve sanatını konu alan birçok araştırma yapıldı.

DAĞCI, Cengiz (1919 - 2011)

Kırım'ın Yalta kentinin Kızıltaş köyünde doğdu. Çocukluğu kıtlık, deprem gibi doğal yıkımların yanı sıra, baskı altında geçti. Ortaokulu, Akmescit'te bitirdi. İki yıl Pedagoji Enstitüsü'nde okudu. II. Dünya Savaşı

başlayınca, okulunu bitiremeden askere alındı. Sovyet tank teğmeni rütbesiyle, Almanlara tutsak düştü. Savaşta Almanlar yenilince, serbest kaldı ve 1946 yılında sığınmacı olarak Londra'ya gitti. 1990'a kadar lokanta işletmeciliği yaptı. Londra'da vefat etti.

Romanlarında, Kırım Türklerinin çektiği acıları anlattı.

Başlıca eserleri: *Korkunç Yıllar, Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı, Ölüm ve Korku Günleri, O Topraklar Bizimdi, Kolhozda Hayat, Dönüş, Genç Temuçin, Badem Dalına Asılı Bebekler, Üşüyen Sokak, Benim Gibi Biri, Anneme Mektuplar, Yansılar*

DAĞLARCA, Fazıl Hüsnü (1914 - 2008)

İstanbul'da doğdu. Harp Okulu'nu bitirdi. Önyüzbaşıyken, kendi isteğiyle ordudan ayrıldı. 1960-64 yıllarında *Türkçe* adlı bir dergi çıkardı.

Harp Okulu'ndaki öğrencilik yıllarında, *Varlık* dergisinde çıkan şiirleriyle adını duyurdu. *Kültür Haftası, Yücel, Aile, İnkılapçı Gençlik, Yeditepe, Türk Dili, Yenilik, Vatan, Kültür Dünyası, Çağrı, Ataç, Türk Yurdu, Yön* ve *Devrim* dergilerinde şiirleri yayımlandı. İstanbul'da vefat etti.

Şiirleri, çoğunlukla epik-dramatik, lirik-didaktik ve toplumsal gerçekçilik niteliklerinde görüldü. Bireysel tutkularla toplumsal gerçekleri bol mecazlarla, imge ve simgelerle ortaya koydu. Sürekli bir değişim içinde oldu. Söyleyişi güçlendiren tekrarlara, günlük konuşmaların yanı sıra arı dile yer verdi.

Başlıca eserleri: *Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Daha, Çakır'ın Destanı, Toprak Ana, Aç Yazı, İstiklal Savaşı-Samsun'dan Ankara'ya, İstiklal Savaşı-İnönüler, Sivaslı Karınca, İstanbul-Fetih Destanı, Anıtkabir, Batı Acısı, Mevlânâ'da Olmak-Gezi, Özgürlük Alanı, Cezayir Türküsü, Türk Olmak, Yedi Memetler, Çanakkale Destanı, Dışarıdan*

Gazel, Kazmalama, Yeryağ, Vietnam Savaşımız, Kubilay Destanı, Haydi, 19 Mayıs Destanı, Vietnam Körü (destan-oyun), Hiroşima, Malazgirt Ulularması, Kınalı Kuzu Ağıdı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Horoz, Hollandalı Dörtlükler, Çukurova Koçaklaması, Nötron Bombası, Yunus Emre'de Olmak, Çıplak, İlk Yapıtla 50 Yıl Sonrakiler, Uzaklara Giyinmek

Çocuk şiirleri kitabı: *Açıl Susam Açıl, Kuş Ayak, Arkaüstü, Yeryüzü Çocukları, Yanık Çocuklar Koçaklaması, Balina ile Mandalina, Yaramaz Sözcükler, Göz Masalı, Şeker Yiyen Resimler, Yazıları Seven Ayı, Cinoğlan, Hin ile Hincik, Güneş Doğduran, Kaçan Ayılar Ülkesinde*

DAMAR, Arif (1925 - 2010)

Çanakkale'de doğdu. İstanbul Yenikapı Ortaokulu'nu bitirdikten sonra, İstanbul Erkek Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli illerde çalıştı.

Dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı. Toplumsal konularda, halk deyişlerinden yararlanarak şiirler yazdı. İstanbul'da vefat etti.

Başlıca şiir kitapları: *Günden Güne, İstanbul Bulutu, Kedi Aklı, Saat Sekizi Geç Vurdu, Alıcı Kuş, Seslerin Ayak Sesleri, Alıcı Kuşu Kardeşliğin, Ölüm Yok ki, Ay Ayakta Değildi, Acı Ertelenirken, Günden Güne, Yoksulduk Dünyayı Sevdik*

DANİŞMENT, İsmail Hami (1899 - 1967)

Merzifon'da doğdu. Babası Cebel-i Garbî mutasarrıfı Emir Mehmet Kâmil Bey'dir. Ortaöğrenimini Beyrut ve Şam'da tamamladı. İstanbul'da Mektebi Mülkiye'yi bitirmeden önce, Fransa'da Paris College'de Fransızca okudu. İstanbul Maliye Okulu, Edebiyat Fakültesi ve Mülkiye Mektebi'nde dinler tarihi ve siyasi tarih dersleri verdi. Bağdat'ta Hukuk Mektebi müdürlüğü yaptı. Kendi çabasıyla çıkardığı *Memleket* gazetesiyle *Hâkimiyet-i Milliye, İrade-i Milliye* gazetelerinde yayımlattığı yazılarıyla Millî Mücadele'yi destekledi. Sivas Kongresi'ne katılan delegeler arasında yer aldı. Cumhuriyet'ten sonra, resmî bir görev almadı. Kendini tamamıyla Türk ve İslam tarihi araştırmalarına verdi. Çalışmalarını otuzdan fazla kitapta topladı.

Çoğunlukla birkaç Batılı yazarın eserlerinden yaptığı alıntılarla oluşturduğu, pek bilimsel değer taşımayan diğer bazı eserlerinde, batılılaşma yanlılarını eleştirip Türk-İslam geleneğinin her alanda Avrupalıların öncüsü olduğunu savundu. İslam geleneğini överken, bir yandan da Türklerin İslam âleminin lideri olduğu fikrini savundu. Eserlerinde, Türk milliyetçiliğinin pek çok temel savını dile getirdi. İstanbul'da vefat etti.

Başlıca eserleri: *Açıklamalı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, Türkler ve Müslümanlık, Açıklamalı İslam Târihi Kronolojisi, Batı Kaynaklarına Göre Batı Uygarlığının Kaynağı Olan İslam Uygarlığı, Batı Kaynaklarına Göre Eski Türk Seciye ve Ahlakı, Batı Kaynaklarına Göre Eski Türk Demokrasisi, İstanbul Fethi'nin İnsani ve Medeni Değeri, 31 Mart Vak'ası*

DANTE, Alighieri (1265 - 1321)

İtalyan şairdir. Floransa'da doğdu. Felsefe ve ilahiyat öğrenimi gördü. Politik etkinliklerinden dolayı, sürgüne gönderildi. Yirmi yıl sürgünde yaşadı.

Rönesans'ı hazırlayan sanatçıların başında gelir. Şiiri tutkuların, siyasal kinlerin, uğraşların yanında, döneminin biliminin, inançlarının ve imgelerinin de anlatımıdır. Avrupa edebiyatı üzerinde etkisi büyüktür.

Dilimize çevrilen eseri: *İlahi Komedya*

DAUDET, Alphonse (1840 - 1897)

Fransız romancıdır. Nimes'te doğdu. Öğretmen yardımcılığı yaptı. Paris'e yerleşti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Sonra öykü ve roman yazdı. Yazılarında şiirli bir anlatım, güçlü bir gözlem görülür. Naturalist romancılardandır.

Başlıca eserleri: *Değirmenimden Mektuplar, Casus Çocuk, Jack, Pazartesi Hikâyeleri, Taraskonlu Tartaren*

DAYIOĞLU, Gülten (1935 -)

Emet'te doğdu. İstanbul Atatürk Kız Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Hukuk Fakültesi'ne devam etti. Dışarıdan öğretmen okulu diploması aldı. Öğretmenlik yaptı.

Çocuk ve gençlik edebiyatı alanındaki eserleri ile tanındı. Eğitim ve öğretim sorunlarıyla ilgili görüşlerini çeşitli gazete ve dergilerdeki yazılarıyla dile getirmiştir.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Döl, Geride Kalanlar, Geriye Dönenler, Uçan Motor, Kırmızı Bisiklet, Leylek Karda Kaldı, Şenlik Günü, Kır Gezisi, Azat Kuşu, Deli Bey, Kumluktaki Yavru Martı, Sıcak Ekmek, Uçurtma, Neşeli Boyacı, Küskün Ayıcık, Yaşanmış Hayvan Öyküleri*

Roman: *Fadiş, Dört Kardeştiler, Suna'nın Serçeleri, Yurdumu Özledim, Ben Büyüyünce, Dünya Çocukların Olsa, Ölümsüz Ece, Parbat Dağının Esrarı, Midas Kartalının Gözleri, Tuna'da, Uçan Kuş, Yeşil Kiraz, Akgüvercin ile Yeşilsakalım'ın Aşkı*

Bilim kurgu: *Akıllı Pireler, Işın Çağı Çocukları, Mo'nun Gizemi*

Gezi yazısı: *Kafdağı'nın Ardına Yolculuk, Bambaşka Bir Ülke, Amerika'ya Yolculuk, Okyanuslar Ötesine Yolculuk, Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk, Kangurular Ülkesi Avusturalya'ya Yolculuk, Doğal Güzellikler Ülkesi Kenya'ya Yolculuk*

DEDE, Abdurrahim (1954 -)

İskeçe'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Yunanistan'da yaptıktan sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçti. Şiir, öykü, halk bilimi ve tarih araştırması dallarında eserleri vardır.

Başlıca eserleri: *Batı Trakya Türk Folkloru, Batı Trakya Mânileri, Rumeli'de Bırakılanlar, İlhanlı Destanı, Tarih ve Memleketim, Rodoplarda Alp-Erenler*

DEDE KORKUT (?)

Dede Korkut Hikâyeleri'ni anlatan ozan olduğu söylenir. İslamlık'tan önceki Türk ozanlarının toplum içindeki şairlik, bilicilik (kâhinlik), müzisyenlik gibi görevlerini kendinde toplamış, onları İslami bir renk altında sürdürmüştür.

Dede Korkut Hikâyeleri, konularını halkın günlük yaşamından, inançlarından, gelenek ve göreneklerinden almıştır. Eserde adı geçen Oğuz hükümdarının Bayındır Han; Kazan Bey'inse tüm Oğuz beyleri olduğu sanılmaktadır. Dede Korkut ise Korkut Ata'dır; ulu, bilge, bilgisi ve görgüsüyle örnek bir kişidir.

Eserin geniş adı; *Kitâb-ı Dede Korkut Alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzan (Oğuz Boyu'nun Dili ve Dede Korkut Kitabı)*'dır. Akkoyunluların egemen olduğu Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, XV. yüzyılın ortalarında yazıya geçirildiği sanılıyor. Eser, destan-öykü niteliği taşır.

Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türk halk edebiyatının en güzel ürünü olduğu üzerinde, tüm araştırmacılar birleşir. Edebiyat tarihçisi Fuat Köprülü, *"Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut'u öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar."* der. Kitabın, bugüne kadar iki kopyası bulunmuştur: 1. Dresden kopyası, 2. Vatikan kopyası. Dresden Kral Kitaplığı'nda korunan birinci kopyada, 1 girişle 12 öykü vardır. Her iki kopyanın da giriş bölümünde, kitaba adı verilen kutsal ozan Dede Korkut'un kişiliği anlatılmış, özdeyişleri sıralanmıştır. Dresden kopyasındaki 12 öykünün ikisinde, Oğuzların kendi iç çatışmaları; ikisinde, doğaüstü varlıklara (*Azrail, Tepegöz*) karşı giriştikleri mücadeleler; geri kalan sekizinde de komşuları olan devlet ya da beyliklerle yaptıkları savaşlar anlatılır.

Bütün öykülerde, genel olarak, yiğitlik havası eser. Bundan başka, kimi kahramanlar olağanüstü güce sahiptirler, kimilerinin vücut yapıları bile doğalın üstündedir, kimileriyse Tanrı gücüyle kerametler gösterir. Öyküler, bu bakımlardan destan özelliği taşırlar. Fakat düz yazıyla yazılmaları, kısa olmaları, ayrıntılar üzerinde durmamaları bakımlarından, destandan ayrılırlar. Destan çağı geçtikten sonra, halk arasında oluşan ve destan-öykü niteliği gösteren bu tür öyküler "halk hikâyesi" türüne girer.

Eserde, nazımla düz yazı karışık olarak kullanılır. Öykücünün ağzından söylenen yerler hep düz yazıyla yazılmış; fakat heyecanlı olaylar sırasında, kişilerin ağzından söylenen ve olaylar karşısında kişilerin duygularını bildiren yerler nazımla yazılmıştır.

DEFNE, Zeki Ömer (1903 - 1992)

Çankırı'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Galatasaray Lisesi edebiyat öğretmenliğinden emekli oldu.

Çınaraltı, Sanat ve Edebiyat, Hareket, Şadırvan, Zeytin Dalı, Edebiyat Dünyası, Çağrı dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı.

Halk şiiri geleneğinden yararlanarak yerli motiflerle bezenmiş lirik şiirler yazdı. Şiirlerinde ince bir halk dili kullandı. Erzurum, Eğin, Ilgaz, Isparta, Bursa, İstanbul, Konya üzerine yurt güzellemeleri yazdı.

Başlıca eserleri: *Denizden Çalınmış Ülke, Sessiz Nehir, Kardelenler*

DEFOE, Daniel (1660 - 1731)

İngiliz romancıdır. Londra'da doğdu. Dinsel eğitim gördü. Devlet görevlerinde çalıştı. Gazetecilik yaptı.

Romanlarının yanında şiir, öykü, dinsel yazılar da yazdı. Asıl ününü 60 yaşında yazdığı *Robinson Crusoe Hayatı ve Şaşırtıcı Serüvenleri* adlı romanıyla sağladı. Bu roman, gerçekçilik örneği olarak kabul edildi. Kendini aradan çekip olayları kahramanın ağzından aktardı. Canlı bir anlatım biçimi vardır.

Başlıca eserleri: *Robinson Crusoe, Yosma, Büyük Peter'in Yaşamı*

D

DEMİRASLAN, İlhan (1928 - 1980)

Gelibolu'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirip iç hastalıkları uzmanı oldu. Yurdun çeşitli yerlerinde doktor olarak çalıştı. Trabzon'da vefat etti.

Sanat yaşamına, koşma biçiminde şiirler yazarak başladı. Sonra, yeni şiir anlayışında şiirler yazdı. Şiirlerinde çocukluk ve gençlik anılarının izleri göründü. Son şiirlerinde dış dünyaya, öteki insanların duygularına açıldı.

Başlıca şiir kitapları: *İncir Ağacı, Eller Ekmeğe Doğru*

DERVİŞ, Suat (1905 - 1972)

İstanbul'da doğdu. Özel öğrenim gördü. Bir süre Berlin Konservatuvarı ile Edebiyat Fakültesi'nde okudu. Yurda dönerek gazetecilik yaptı. *Yeni Edebiyat* gazetesini çıkardı.

Önceleri, romanlarında kadınların toplumsal yaşamlarından kesitler sundu. Sonradan sosyal konulara yöneldi. Toplumsal gerçekçi çizgideki romanlarını yalın, duru bir dille yazdı.

Başlıca eserleri: *Kara Kitap, Ne Bir Ses Ne Bir Nefes, Hiçbiri, Ahmet Ferdi, Behice'nin Talipleri, Fatma'nın Günahı, Ben mi, Buhran Gecesi, Gönül Gibi, Emine, Hiç, Çılgın Gibi, Fosforlu Cevriye, Ankara Mahpusu*

DICKENS, Charles (1812 - 1870)

Landport'ta doğdu. Küçük bir memurun sekiz çocuğundan ikincisidir. Çocukluğu sıkıntılar içinde geçti. Londra'ya yerleştiler; babası, bir borç yüzünden hapsedildi. Düzenli bir öğrenim görmedi. 11 yaşından başlayarak yaşamını kazanmak zorunda kaldı. Fabrika işçisi, noter kâtibi olarak çalıştı, boş zamanlarında sürekli okuyarak kendini yetiştirdi. Bir gazetede muhabirlik yaparken yazmaya başladı. "Boz" takma adıyla gülmece öyküleri yayımladı. İlgiyle okunan bu

yazılarını sonradan *Boz'un Skeçleri* adlı iki ciltlik bir kitapta topladı. Kitap geniş bir ün kazandı.

Üretken bir yazardı. Bu yüzden eserlerinin tümü kusursuz değildi. Eserlerinde insan kişilikleri çizmekte çok üstün bir başarı gösterdi, çocukluğundan beri yakından görüp tanıdığı yoksul kişilerin yaşamını anlatırken, başarılı bir duygulandırma gücüne ulaştı. Güçsüz, mutsuz kişilerin yaşamlarını anlatırken, İngiliz toplum düzenindeki bozuklukları sergiledi. Paranın bozduğu, tutsak aldığı insanları konu edinip katı ve tutarsız insanlarla iyi ahlaklı ve dürüst insanları karşılaştırdı. İngiltere'de eleştirel gerçekçiliğin sürdürücüsü oldu. Gerçekçi, ayrıntılı betimlemelerde usta olup insanla çevresi arasındaki kopmaz bağı başarıyla anlattı. Kişilerin ruhsal yapılarına ve çevreye de derinden bakmayı başardı. Yalnızca gülünç olayları, kişileri anlattığı eserleri de vardır.

Öykü ve oyunlar da yazdı. Asıl başarısı, birçoğu ülkemizde de defalarca yayımlanan romanlarında oldu.

Başlıca eserleri: *Pikvik'in Serüvenleri, Oliver Twist, Nicholas Nickleby'ın Yaşamı ve Serüvenleri, Barnaby Rudge, Martin Chuzzlewit, Bir Noel Şarkısı, Çan Sesleri, David Copperfield, Kasvetli Ev, Zor Zamanlar, Büyük Umutlar, İki Şehrin Hikâyesi, Antikacı Dükkânı*

DIRANAS, Ahmet Muhip (1909 - 1980)

Sinop'ta doğdu. Ankara Erkek Lisesi'nden sonra, Ankara Hukuk Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde okudu. Çeşitli kurumlarda yöneticilik yaptı. Ankara'da vefat etti.

"Muhip Atalay" imzasıyla *Millî Mecmua*'da çıkan ilk şiirlerinden sonra *Servet-i Fünûn, Görüş, Varlık, Çığır, Ağaç, Gündüz, Oluş, Yücel* dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı.

Bireysel ve estetik bir şiir görüşüne bağlıydı. Şiirlerinde yeni bir duyguluk, ses, biçim güzelliği ve sağlam bir dil yapısı vardı. Hece ölçüsünü başarıyla kullandı. İnsanın iç dünyasını, tarih, metafizik, doğa temalarını, güzellik karşısındaki hayranlığını, yaşama sevincini mecazlı, simgesel, çoğunlukla destansı bir söyleyişle dile getirdi.

Tiyatro türünde eserleri de vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şiirler, Kırık Saz (Tevfik Fikret'in şiirlerinin günümüz diline çevirisi)*

Oyun: *Gölgeler, O Böyle İstemezdi, Çıkmaz*

DİL, Şahinkaya (1931 - 1998)

Çorum'da doğdu. Adana Erkek Lisesi'nden sonra bir süre Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam etti. Sümerbank ile Kültür Bakanlığında çalıştı.

Varlık, Türk Dili, Yelken, Türk Düşüncesi, Yenilik, Yücel, Hisar, Çağrı dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Mısra Mısra, Ebemkuşağı, Ağaran Dünya, Kapalı Kapıyı Açmak, Işık Çığlığı, Yorgun Ölü, Seni Yaşamak, Yorgun Sularda Aşk, Gül Rüzgârı, Alaca Soluk*

Antoloji: *Resimli Türk Kadın Şairleri, Çağdaş Türk Şiirinden Örnekler, Nisan Şafağı, Şairlerden Atatürk'e*

DİLAÇAR, Agop (1895 - 1979)

İstanbul'da doğdu. Robert Kolej'i bitirdi. Aynı okulda öğretmenlik yaptı. Atatürk'ün isteğiyle TDK başuzmanlığına getirildi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde dilbilim tarihi okuttu. İstanbul'da vefat etti.

Türk Ansiklopedisi'nin hazırlanmasına katkıda bulundu. *Türk Dili* dergisinde inceleme yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Azerî Türkçesi, Batı Türkçesi, Lehçelerin Yazılma Tarzı Türk Dil ve Lehçelerinin Tasnifi Meselesi, Devlet Dili olarak Türkçe, Wilhelm Thomsen ve Orhon Yazıtlarının Çözülüşü, Türk Diline Genel Bir Bakış, Dil-Diller-Dilcilik, Türkiye'de Dil Özleşmesi, Kutadgu Bilig İncelemesi*

DİLMEN, Güngör (1930 -)

Tekirdağ'da doğdu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Filoloji Bölümü'nü bitirdi. Amerika'da tiyatro eğitimi gördü. İstanbul Şehir Tiyatroları'nda rejisör yardımcısı ve İstanbul Radyosu Tiyatro Şubesi'nde metinler servis şefi olarak çalıştı. Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğretim üyesi oldu.

Sanat yaşamına, *Yücel* dergisinde yayımlanan şiirleriyle başladı. Sonra oyun yazarlığına geçti. Oyunlarının konularını genellikle Türk tarihinden ve Antik Yunan söylencelerinden aldı.

Başlıca eserleri:

Oyun: *Canlı Maymun Lokantası, Midas'ın Kulakları, Kurban, Akad'ın Yayı, İttihat ve Terakki, Midas'ın Altınları, Bağdat Hatun, Midas'ın Kördüğümü, Ak Tanrılar, Deli Dumrul, Hasan Sabbah, İnsan ve Devlet, Anadolu: Söylenceden Gerçeğe, Aşkımız Aksaray'ın En Büyük Yangını*

Çocuk kitabı: *Mavi Orman, Kuyruklu Masallar*

DİNAMO, Hasan İzzettin (1909 - 1989)

Akçaabat'ta doğdu. Sivas Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çevirmenlik ve özel öğretmenlik yaparak yaşamını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra konularını Kurtuluş Savaşı'ndan alan romanlar yazdı. Şiirlerinde çocukluğunu, insan-doğa sevgisini, barış özlemini, özgürlüğü, toplumsal acıları dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Adsız Kitap, Deniz Feneri, Karacaahmet Senfonisi, Özgürlük Türküsü, Mapushanemden Şiirler, Sürgün Şiirleri, Gecekondumdan Şiirler, Çoban Şiirleri, Nazım'dan Meltemler, Tuyuğlar*

Roman: *Kutsal İsyan (sekiz cilt), Ateş Yılları, Savaş ve Açlar, Kutsal Barış (yedi cilt), Öksüz Musa, Musa'nın Mapushanesi, Koyun Baba, Musa'nın Gecekondusu, Açlık, Türk Kelebeği, Adalet Sıtması, Anadolu'da Bir Yunan Askeri*

Öykü: *Savaşta Çocuklar*

Anı: *6-7 Eylül Kasırgası, II. Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları*

DİZDAROĞLU, Hikmet (1917 - 1981)

Zile'de doğdu. Erzurum İlköğretmen Okulu'ndan sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Ankara'da vefat etti.

Dergi ve gazetelerde makale, söyleşi, fıkra, eleştiri ve inceleme türlerinde yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Biyografi: *Huzûrî, Namık Kemal, Cenap Şahabettin, Abdülhak Hamit, Şinasi, Ataç, Ömer Seyfettin, Müftüoğlu Ahmet Hikmet, Ahmet Rasim*

Dil konusundaki kitapları: *Türkçede Sözcük Yapma Yolları, Türkçede Fiiller, Dilcilere Saygı, Tümce Bilgisi*

İnceleme: *Halk Şiirinde Türler*

DOĞAN, Aydın (1947 -)

Keban'ın Lorikan köyünde doğdu. Çiftçi bir ailenin üçüncü oğludur. Küçük yaşta babasını yitirdi. Aile sarsılınca, 10 yaşlarında Elazığ'ın Kesrik mahallesinde aristokrat bir ailenin yanına evlatlık verildi. Okuma yazmayı ve kitap sevgisini orada öğrendi. Birçok zanaat dalında (terzi, kunduracı, şapkacı, berber vb.) çıraklıklar yaptı. 19 yaşında Ankara'ya gitti. Bu kentte yeni arkadaşlıkları, sanat ortamını sevdi. Resim, tabela işleriyle, berberlikle de bir süre ekmeğini kazanan Doğan, özellikle tiyatroya karşı olan tutumunu hep korudu ve bu sayede dünyanın dev oyun yazarlarının eserlerini okudu. Tiyatronun her alanında görev yaptı.

1968'de arkadaşlarıyla kurduğu toplulukla Ankara'nın yazlık sinemalarında komediler oynadı. 1974'te bir günlük gazetede kısa dönem muhabirlik yaptı. İlk öyküleri, 1976'da Ankara'da çıkan *Savaş* gazetesinin sanat sayfalarında, *Radyo Televizyon Dergisi, Başkent, Çığ (Yugoslavya)* vb. dergilerde yer aldı.

Hıdırlardan Biri öyküsü, *Yapıt* dergisi ödülünü kazandı. Yazılarında "Aziz Aydın Doğan, A. Aydın Doğan, A. Doğan" imzası dışında takma adlar da kullandı.

Arkadaşlarıyla amatör olarak kurdukları Kardeş Tiyatrosu'nda yazarlık ve yönetmenlik yaptı. *Delioğlan* oyununa Çankaya Belediyesi'nin 1990'da düzenlediği Gençlik Tiyatrosu Oyun Yarışması'nda övgüye değer plaketi verildi. 1979'da *Yaba Sanat* dergisini kurdu. Aynı dergi, 80'li yılların ortasında *Yaba Öykü* adını alarak öyküye ağırlık verdi. Bir süre çıkamayan dergiyi, 1999 sonunda *Yaba Edebiyat* logosuyla yeniden yayınladı.

Başlıca eserleri: *Halkın Cönk Defteri (çağdaş şiir antolojisi), Afişte Ölen Adam (öykü), Kör Pencere (öykü), Delioğlan ve Diğerleri (tiyatro, 5 oyun), Halkın Cönkü (tematik halk şiiri antolojisi), Güneşli Bayır (öykü), Kara Fıkralar, Islak Kaldırımlar (roman), Şehname'den Seçme Hikâyeler (Firdevsi'den), Bir Taşralı Gencin Günlüğü, Günlerin İzi 1 (günlük izlenimler, anılar, eleştiriler)*

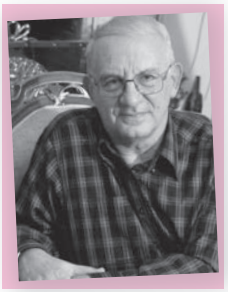
DOĞAN, Mehmet H. (1931 - 2008)

Adana'da doğdu. Adana Lisesi'nden sonra, Hava Harp Okulu'nu bitirdi. Pilot olarak çalıştı. İngilizce öğretmenliği yaptı. İzmir'de vefat etti.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Çeşitli dergilerde eleştiri, deneme, inceleme türlerinde yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Tekrarın Tekrarı (eleştiri), 100 Soruda Estetik, Birikime Dayanmak (eleştiri), Şiirin Yalnızlığı (eleştiri-deneme), Çağının Tanığı Olmak, Yazıdan Bakmak, Hece Taşları (antoloji), Şiir ve Eleştiri*

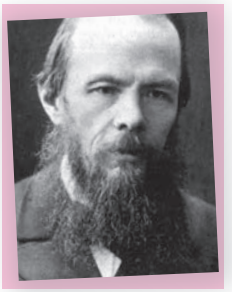
DORSAY, Atilla (1939 -)

İzmir'de doğdu. Galatasaray Lisesi ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (şimdiki MSÜ) Yüksek Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. 1966'dan sonra *Cumhuriyet* gazetesinde sinema üzerine yazmaya başladı ve sonra bunu asıl meslek olarak seçti. *Cumhuriyet*'te 27 yıl sürekli yazdıktan sonra, *Milliyet* ve *Yeni Yüzyıl*'da yazdı. Çoğu sinemayla ilgili olmak üzere, bugüne dek 29 kitap yayınladı. Türk sineması eleştirilerini, yemek kültürü, şehircilik ve yaşam kültürü üzerine yazılarını ayrı kitaplarda topladı. TRT 2'de, açıldığı 1985'ten beri film programları yapıyor. "Sinema 100 Yaşında" kuşağında önemli klasikler sundu. Şimdi, "Sinema Büyüsü" kuşağını hazırlayıp sunuyor. 1986-1995 yılları arasında TRT Radyo 3'te müzik programları yaptı. Sayısız yerli-yabancı dergide yazıları yayınlandı. Birçok festivalde jüri üyeliği yaptı. Ayrıca başlangıcından bugüne dek İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin yürütme kurulundadır. FIPRESCI-Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu'nun Türkiye temsilcisidir. *Legion d'Honneur-Palmes Academiwues Nişanı, TDK Basın Ödülü, İstanbul, İzmir ve Antalya festivalleri Emek Ödülü* gibi birçok ödülü bulunuyor.

Başlıca eserleri: *100 Yılın 100 Filmi, 100 Yılın 100 Yönetmeni, 100 Yılın 150 Oyuncusu, Düşen Yapraklar Geçen Yıllar Işık ve Gölge Yazıları, Hayatımızı Değiştiren Filmler, Ne Şurup-Şeker Şarkılardı Onlar, Sinema ve Çağımız, Sinema ve Kadın, Sinemamızda Çöküş ve Rönesans Yılları, Benim Beyoğlum, İşte Büyü Zamanı Tutkulu Sinema Yazıları, Sümbül Sokağın Tutsak Kadını, Bir Kıtadan Öbürüne Yaşam ve Ölüm Kentleri, Bir Eleştirmenin Objektifinden, Sinema... ve Unutulmayanlar, Dorsay'ın Penceresinden*

DOSTOYEVSKİ, Fiyodor Mihayloviç (1821 - 1881)

Rus romancıdır. Moskova'da doğdu. Askerî mühendislik eğitimi aldı. Subay oldu. Çara karşı eylemlerinden dolayı Sibirya'ya sürüldü. Petersburg'da vefat etti.

Eserlerinde psikolojik çözümlemelere yer verdi. İç çatışmaları başarıyla yansıttı. Çeşitli halk tiplerini, acı çeken, suçlu insanları romanlarının kahramanı olarak seçti.

Başlıca eserleri:

Roman: *İnsancıklar, Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler, Budala, Delikanlı, Ezilenler, Kumarbaz, Ölüler Evinden Anılar, Yeraltından Notlar, Ecinniler*

Öykü: *Öteki, Ev Sahibesi, Bir Yufka Yürekli, Namuslu Bir Hırsız, Beyaz Geceler, Ebedi Koca, Uysal Bir Ruh, Bir Adamın Düşü, Bobok*

DÖLEK, Sulhi (1948 - 2005)

İstanbul'da doğdu. Deniz Lisesi'nden sonra, Deniz Harp Okulu'nu bitirdi. Amerika'da gemi yapımı ve makine mühendisliği eğitimi gördü.

Akbaba dergisinde yayımlanan gülmece öyküleriyle tanındı. Televizyon dizileri yazdı. Gazete ve dergilerde yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Korugan, Geç Başlayan Yargılama, Kiracı, Teslim Ol Küçük, Truva Katırı, Kirpi*

Öykü: *Vidalar, Aynalar*

Deneme: *Balığın Şarkısı, Habis'in Serüvenleri*

İnceleme: *İçimizdeki Yasakçı*

Biyografi: *Yergi Nükte ve Fıkralarıyla Yusuf Ziya Ortaç*

Çocuk kitabı: *Yeşil Bayır, Kestane Şekeri, Arkadaşım Dede, Üçüncü Kattaki At*

D

DURBAŞ, Refik (1944 -)

Erzurum'da doğdu. İzmir Namık Kemal Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. *Cumhuriyet* gazetesinde çalıştı.

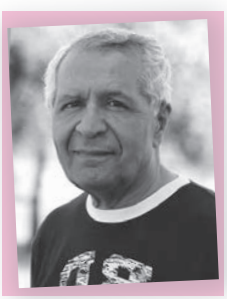
Çeşitli dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde yaşamına bağlı gerçekleri, duyarlılıkları etkin bir söyleşiyle dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kuş Tufanı, Hücremde Ayışığı, Çırak Aranıyor, Denizler Sincabı (çocuk), Çaylar Şirketten, Kırmızı Kanatlı Kartal (çocuk), Nereye Uçar Gökyüzü, Siyah Bir Acıda, Bir Umuttan Bir Sevinçten, Adresi Uçurum, Menzil, Kimse Hatırlamıyor, İki Sevda Arasında Kara Sevda, Düşler Şairi, Seçme Şiirler, Tilki Tilki Saat Kaç (çocuk), İstanbul Hatırası*

Deneme: *Yazılmaz Bir İstanbul, İki Sevda Arasında Karasevda, Yasemin ve Martı*

DURSUN K., Tarık (1931 -)

İzmir'de doğdu. Ortaokuldan sonra okuyamadı. Yaşamını gazetecilikle kazandı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra öyküye yöneldi. Öykülerinin konularını gençlik serüvenlerinden, işçilerin yaşamlarından, esnaf ve küçük memurların yaşam mücadelelerinden aldı. Bunları şiirli bir dille, yoğun bir duyarlılıkla işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Devriâlem (Cengiz Tuncer'le)*

Öykü: *Hasangiller, Vezir Düşü, Güzel Avrat Otu, Yabanın Adamları, 36 Kısım Tekmili Birden, Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep, İmbatla Dol Kalbim, Ona Sevdiğimi Söyle, Ömrüm Ömrüm, Aşk Allahaısmarladık*

Roman: *Rıza Bey-Aile Evi, İnsan Kurdu, Denizin Kanı, Alçaktan Uçan Güvercin, Kurşun Ata Ata Biter, İyi Geceler Dünya, Ağaçlar Gibi Ayakta, Bizimkisi Zor Zanaat*

Çocuk romanı: *Hoşça Kal Küçük*

Masal: *Deve Tellal Pire Berber İken, Bir Küçücük Aslancık Varmış*

DURU, Orhan (1933 - 2009)

İstanbul'da doğdu. Afyon Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre veterinerlik yaptı. Ardından gazeteciliğe başladı. İstanbul'da vefat etti. Sanat yaşamına şiirle başladı. Çeşitli dergilerde yayımlanan öyküleri ile tanındı. Öykülerinde toplumun aksayan yönlerini ironili bir anlatımla dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bırakılmış Biri, Denge Uzmanı, Ağır İşçiler, Yoksullar Geliyor, Şişe, Bir Büyülü Ortamda, Sarmal, Fırtına*

Deneme: *Kısas-ı Embiya, Kıyı Kıyı Kent Kent, Mavi Gezi, Hormonlu Kafalar, İstanbulin*

Anı: *Opera'daki Hayalet (S. Duru'yla)*

DÜRDER, Baha (1912 - 1983)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü ve İstanbul Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. Tekirdağ'da vefat etti.

Dergilerde yayımlanan öykü, kitap tanıtma, tiyatro ve edebiyat konularında araştırma yazılarıyla tanındı. Eğitim-öğretim kaynak kitapları yazdı.

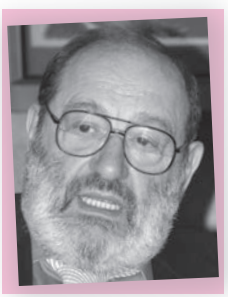
Başlıca eserleri:

Okul piyesi: *Bir Cesaret Rekoru, İsimsiz Facia, Kürsüden Uzakta, Tahta Adamlar, Kör Kuyu*

Diğer eserleri: *Namık Kemal'in Romanları (inceleme), Halide Edip, Uygulamalı Türkçe Öğretimi (Haydar Edizkun'la), Okunacak Romanlar (derleme), Şairler-Edipler-Muharrirler, Roman Anlayışı*

E

ECO, Umberto (1932 -)

İtalyan bilim adamı, yazar, edebiyatçı, eleştirmen ve düşünürdür. Dünya kamuoyunun gündemine *Gülün Adı* ve *Foucault Sarkacı* gibi romanlarıyla giren İtalyan yazar, aynı zamanda Orta Çağ estetiği ve göstergebilim dalının ustalarındandır. Eco, 1971'den bu yana Bologna Üniversitesi'nde profesör olarak çalışmaktadır. Tarihçi, filozof, Orta Çağ uzmanı, James Joyce üzerine derin araştırmalar yapmış bir yazardır.

Başlıca eserleri: *Gülün Adı, Alımlama Göstergebilimi, Foucault Sarkacı, Günlük Yaşam'dan Sanata, Önceki Günün Adası, Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti, Avrupa Kültüründe Kusursuz Dil Arayışı, Ortaçağı Düşlemek, Yorum ve Aşırı Yorum, Somon Balığıyla Yolculuk, Yanlış Okumalar, Beş Ahlak Yazısı*

EDGÜ, Ferit (1936 -)

İstanbul'da doğdu. Güzel Sanatlar Akademisi'nin son sınıfındayken Paris'e gitti. Orada felsefe, seramik ve sanat tarihi okudu. Yurda döndükten sonra, askerliğini yedek subay öğretmen olarak yaptı. Reklam şirketinde çalıştı. *Ada Yayınevi*'ni kurdu.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra dergilerde yayımladığı öykülerle tanındı. Eserlerinde ele aldığı kişilerin değişik toplum ve çevre baskıları karşısında durumlarını, ruhsal çözümlemelerle işlemeye çalıştı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Kaçkınlar, Bozgun, Av, Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı (uzun öykü), Bir Gemide, Çığlık, Binbir Hece, Doğu Öyküleri, İşte Deniz, Maria, Do Sesi, Avara Kasnak, Nijinski Öyküleri*

Roman: *Kimse, O (Hakkari'de Bir Mevsim adıyla sinemaya uyarlandı.)*

Şiir: *Ah Min-el Aşk, Dağ Şiirleri*

Deneme: *Ders Notları, Yazmak Eylemi, Şimdi Saat Kaç, Devam*

EDİBOĞLU, Baki Süha (1915 - 1972)

Antalya'da doğdu. İstanbul Hayriye Lisesi'ni bitirdi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Gazetecilik yaptı. Ankara ve İstanbul radyolarında çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Servet-i Fünûn, Ülkü, Aile, Cumhuriyet, Varlık dergi ve gazetelerinde yayımlanan eserleriyle tanındı. Bunlarda aşk ve doğa temalarını işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Cenup, Gece Yağmuru, İşaret, Karanlıkta Geçen Gemiler*

Öykü: *Sel Geliyor*

Antoloji: *Türk Şiirinden Örnekler, Atatürk İçin Bütün Şiirler (Faruk Çağlayan'la)*

Biyografi: *Falih Rıfkı Konuşuyor, Ünlü Türk Bestekârları*

Anı: *Bizim Kuşak ve Ötekiler*

EDİP AHMET YÜKNEKÎ (XII. Yüzyıl)

Edip Ahmet'le ilgili kesin bilgiler yoktur. *Atabet'ül Hakâyık*'ın 469. dizesinde kendisini, *"Edip Ahmet atım edep pend sözüm"* (Adım Edip Ahmet, sözüm edep ve öğüttür.) diye tanıtır. Esere eklenen hakkındaki bilgilerin de yazarı ve eseri yeterince tanıttığı söylenemez. Parçaların birinde, onun

"anadan doğma kör olduğu" belirtilir. Bir başka parçada, "edipler edibi, fazıllar başı" diye nitelenerek eseriyle birlikte övülür. Bir başka parçaya göre, babasının adı Mahmut Yüknekî'dir.

Eserden çıkarılan sonuçlara göre, XI. yüzyıl sonlarıyla XII. yüzyıl başlarında yaşamış, Arapçayı, İslam dinini iyi öğrenmiş, Karahanlılar döneminin en güçlü şairlerinden biridir. Halk tarafından ermiş sayıldığını, adının XV. yüzyıl sonlarına kadar unutulmadığını, Ali Şîr Nevâî'den öğreniyoruz.

EHRENBURG, İlya (1891 - 1967)

Rus yazar. Kiev'de doğdu. 1905 devriminin ardından, arkadaşı Buharin'le birlikte, ileride Bolşevikleri oluşturacak gruba katıldı. Devrimci olaylara karıştı ve on yedi yaşında tutuklandı. Yine on yedi yaşında, Paris'i gördü. 1917 Rus Devrimi'nde bulundu. İlk önce şiirler yazdı. Sonra, 1921 yılında ilk romanı olan *Julio Jurenito*'yu kaleme aldı.

Sovyet savaş muhabiri olarak Fransa'ya, oradan da Yurttaş Savaşı'na katılmak üzere İspanya'ya gitti. Paris'in düşüşünde bulundu, faşizm karşıtı aydınların yanında yer aldı. Paris'teki yılları, aynı zamanda edebiyat alanında en yoğun üretimde bulunduğu yıllardır.

Kızıl Yıldız gazetesinin savaş muhabiri olarak ülkesine döndü. Yazdığı savaş anıları büyük ün getirdi. Bütün dünyayı dolaştı, elliden fazla eser verdi.

Önemli romanları *Paris Düşerken, Fırtına, Dipten Gelen Dalga* Türkçeye çevrildi. Yazarın en büyük eseri sayılan bu üçleme, 1936-1952 arasında dünyanın politik durumuna ışık tutar. Üçleme, yalnızca Sovyetler Birliği'nde 8,5 milyon basıldı ve 2 kez Stalin Ödülü aldı.

Başlıca eserleri: *Julio Jurenito, On Üç Pipo, Tröst, Jana Ney'in Aşkı, Paris Düşerken - Fırtına - Dipten Gelen Dalga (üçleme)*

ELÇİN, Şükrü (1912 - 2008)

Florina'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Bir süre liselerde öğretmenlik yaptı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde profesör oldu.

Şükrü Elçin, Türk halk bilimi alanında araştırma ve inceleme yaptı.

Başlıca eserleri: *Kerem ile Aslı Hikâyesi, Anadolu Köy Orta Oyunları, Türk Bilmeceleri, Halk Edebiyatı Araştırmaları, Halk Edebiyatına Giriş*

ELIOT, Thomas Stearns (1888 - 1965)

ABD asıllı İngiliz şair ve yazardır. Saint Louis'te doğdu. Harvard, Sorbonne ve Oxford üniversitelerinde öğrenim gördü. 1914'te İngiltere'ye yerleşti. Öğretmenlik, banka memurluğu gibi işlerde çalıştı. *Criterion* dergisini çıkardı. 1948'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

1915'te *Poetry* dergisinde yayımlanan şiirlerinde, Fransız sembolistlerin etkisi sezilirse de *Kutsal Orman* adlı denemesiyle lirizme yöneldi. 1923'te yazdığı *Çorak Ülke* ile İngiliz-Amerikan Yeni Edebiyat Okulu'nun ustalarından biri sayıldı. Yazdığı denemelerin "genelleyici denemeler", "tek tek yazarları inceleyen denemeler" olarak iki grupta ele alınmasını önerir. Eleştirmenliğinin ilk dönemindeki "genelleyici deneme"lerini daha etkili görür. Eliot, XX. yüzyıl başındaki yenilikçi şiir ile eleştiriye damgasını vurmuştur.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şiirler, Çorak Ülke, Dört Kuartet*

Oyun: *Katedralde Cinayet, Aile Toplantısı, Kokteyl Parti*

Deneme-eleştiri: *Şiir ve Eleştiriden Yararlanma, Elizabet Çağı Denemeleri, Şiir ve Şairler Üstüne, Yaşlı Devlet Adamı*

ELMAS, Yılmaz (1937 - 2007)

Samsun'da doğdu. Akpınar Köy Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çaltı, Gerçek Sanat, Varlık, İnsancıl dergilerinde yazıları yayımlandı. Çocuk edebiyatı ve folklor alanlarındaki çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Samsun Bilmeceleri, Gelişen Türkçemiz, Uluslararası, Çocuk Sergisi (çocuk oyunu), En Güzel Öğrenci Fıkraları, Meyro, Küçük Karıncanın Yiğitliği, Geleceği Biz Kuracağız, 1979 Çocuk Yılında Çocuklara Armağan, Yunus Emre, Mavi Benekli Sardalya, Cem Okuma Dizisi (10 kitap), Engin İlk Okuma Dizisi (8 kitap), Kelile ve Dimne, Güneşe Koşan Çocuk, Kitap Yazıları (dergilerde çıkan kitap tanıtma yazıları)*

ELOĞLU, Metin (1927 - 1985)

Şair Kısıklı İlkokulu'nu, Üsküdar Sultantepe Ortaokulu'nu bitirdi. Dört yıl Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde okudu. Akademi bitmeden askere alındı. Askerlik dönüşünde, kısa bir süre Yıldız Bahçeler Müdürlüğünde çalıştı. Daha sonraki yaşamını ressamlık yaparak ve şiir yazarak sürdürdü.

İlk şiirleri, Garip akımının izlerini taşır. Açık, anlaşılır, esprili, toplumsal sorunları içeren şiirlerdir. İkinci dönemde ise kapalı, soyut, alışılmış dil kurallarına ters düşen, daha çok kelimelere ağırlık veren şiirler yazdı. Bunlarda da İkinci Yeni'nin etkileri görülür. *"Şiirlerinin ortak özellikleri, aşk, yaşama sevinci, küçük tersliklerin yarattığı öfkeler, toplumsal aksaklıkların eleştirisidir."* (Gelişim Hachette)

Başlıca Eserleri: *Düdüklü Tencere, Sultan Palamut, Odun, Horozdan Korkan Oğlan, Türkiye'nin Adresi, Ayşemayşe, Dizin, Yumuşak G, Rüzgâr Ekmek, Ay Parçası, Önce Kadınlar*

Dizin'le 1972 TDK Şiir Ödülü'nü aldı.

ELÖVE, Ali Ulvi (1881 - 1975)

Selanik'te doğdu. Öğrenimini Selanik'te tamamladı. Öğretmen okullarında ve Gazi Eğitim Enstitüsü'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalarıyla tanındı. Hece ölçüsüyle, yalın bir dille çocuk şiirleri yazdı. *Dağ Başını Duman Almış* marşının söz yazarıdır.

Başlıca eserleri: *Çocuklarımıza Neşideler (Çocuk şiirleri), Türk Dil Grameri (Jean Deny'den çeviri), Türkçe Hekimlik Terimleri Üzerine Bir Deneme (Şefik İbrahim İşçil'le), Bir Yazı Meselesi Üzerine, Bir Uygurca Yazı*

ELUARD, Paul (1895 - 1952)

Fransız şairdir. Çocukluğu hastalık içinde geçti. Bu yüzden düzenli bir eğitim göremedi. I. Dünya Savaşı'na katıldı. İspanya İç Savaşı'nda cumhuriyetçileri destekledi. II. Dünya Savaşı'nda ülkesinin işgal edilmesi üzerine, direniş hareketine katıldı.

İlk şiirlerinde, kuralsızlığı kurallaştırma, ön yargılardan kurtulma ilkesiyle yola çıkan dadaizm akımına katıldı. Sonra, gerçeküstücülük (sürrealizm) akımının kurucuları arasına girdi. II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu akımdan da ayrılarak toplumcu şiir anlayışını benimsedi. Aşk ve özgürlük şairi olarak tanındı.

Başlıca eserleri: *Ödev ve Kaygı, Açık Kitap, İstenen Şiir ve İstenmeyen Şiir, Şiir ve Gerçek, Yaşamaya Değer, Çifte Karanlık, Görmek, Politik Şiirler*

EMİR, Sabahat (1943 -)

Kula'da doğdu. İstanbul Kız Lisesi'nden sonra, Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Devlet Basımevi'nde çalıştı. Konservatuvarda öğretim üyesi oldu.

Öğrencilik yıllarında *Hisar, Varlık* dergilerinde yayımlanan öyküleriyle adını duyurdu. Daha sonra ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik kaynak kitaplar yazdı.

Başlıca eserleri:

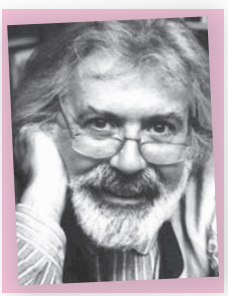
Öykü: *Ceviz Oynamaya Geldim Odana, Öküz Kafalı Şaban Bey Destanı, Geceyle Gelen, Zamane, Bir Sepet Kiraz, Ağlayan Soytarı (çocuk öyküleri), Keloğlan Uzayda (çocuk öyküleri)*

Roman: *Sancılı Bir Gün*

İnceleme: *Türk Piyeslerinden Derlenen Türk Halk Deyimleri, Büyük Eserler, Mektup Yazma Sanatı*

Derleme: *Ünlü Yazarlardan Seçme Denemeler, Ünlü Yazarlardan Seçme Hikâyeler*

ENDE, Michael (1929 - 1993)

Almanya'da dünyaya geldi. On altı yaşındayken askere çağrılınca eğitimini sürdürdüğü Waldorf okulundan ayrıldı. Savaştan sonra 1948-1950 yılları arasında bir drama okuluna katıldı, aktörlük yaptı, skeçler ve kısa oyunlar yazdı. Fantezi romanı *Bitmeyecek Öykü*'yle dünya üzerindeki milyonlarca çocuğu büyüleyen Michael Ende, 64 yaşında, Stuttgart'ta mide kanseri sonucu yaşamını yitirdi.

Yazın hayatına 1950'lerde kabare senaryoları yazarak başlayan Ende'nin en çok ses getiren kitabı 1979'da yayımlanan The Neverending Story'ydi (Bitmeyecek Öykü). Roman 30'dan fazla dile çevrildi ve uluslararası alanda çok satanlar listesine girdi.

Başlıca eserleri: *Ayna İçinde Ayna, Bitmeyecek Öykü, Büyü Okulu, Cim Düğme ve Lokomotifçi Lukas, Cim Düğme ve Vahşi 13'ler, Çıplak Gergedan, Dilek Şurubu, Momo, Özgürlük Hapishanesi, Pimpirik ile Sümsük, Santa Cruz'a Giden Uzun Yol*

ENDERUNLU VÂSIF (? - 1824)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Osman'dır. Enderun saray okulunda yetiştiği için "Enderunlu" takma adıyla anılır. III. Selim döneminin son yıllarından başlayarak sarayda peşkir ağası, anahtar ağası, kiler ağası gibi görevlerde bulundu. Kendi isteğiyle "hâcegânlık" rütbesiyle saraydan ayrıldı. İstanbul'da vefat etti.

Nedim'in başlattığı yerelleşme akımının XIX. yüzyıldaki en önemli temsilcisiydi. Muhammes ve gazelleri, özellikle şarkılarıyla tanındı. Şiirlerinde, İstanbul'un önemli bir yeri vardı. İstanbullunun konuştuğu Türkçe, başta Boğaz olmak üzere gezinti yerleri, halkın giyim kuşamı, binicilik, balıkçılık, cirit ve ok atma gibi geleneksel yönler, onun şiirlerinin en çekici yanıydı. Şiirlerine yer yer alaycı bir açıdan, halk deyimlerini, kadın konuşmalarını, gündelik yaşamı, çağının görüş ve düşüncelerini kattı. Ölmeden önce şiirlerini yaktığı söylenirse de *Vâsıf Dîvanı* Mısır'da ve İstanbul'da iki kez basılmıştır.

ENGİNÜN, İnci (1940 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Marmara Üniversitesi'nde profesör oldu.

Yeni Türk edebiyatı alanında yaptığı çalışmalarla tanındı. Çeşitli dergilerde tiyatro eleştirileri yazdı.

Başlıca eserleri: *Halide Edip Adıvar'ın Eserlerinde Doğu-Batı Meselesi, Atatürk Devri Fikir Hayatı (Kaplan, Birinci, Uçman'la), Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Halide Edip Adıvar, Abdülhak Hamid, Cenap Şahabettin, Mukayeseli Edebiyat, Atatürk Devri Edebiyatı (Kaplan, Kerman, Birinci, Uçman'la), Ahmet Mithat Efendi'nin Tiyatroları*

ERAY, Nazlı (1945 -)

Ankara'da doğdu. İstanbul Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdi. Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çevirmen olarak çalıştı.

Çeşitli dergilerde çıkan öyküleriyle tanındı. Bireysel ve toplumsal acıları öyküleştirmede başarı gösterdi. Eserlerinde kadın duyarlılığını yansıttı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ah Bayım Ah, Geceyi Tanıdım, Kız Öpme Kuyruğu, Hazır Dünya, Eski Gece Parçaları, Aşk Artık Burada Oturmuyor, Yoldan Geçen Öyküler, Kuş Kafesinde Tenor, Monte Kristo, Rüya Sokağı*

Roman: *Pasifik Günleri, Orphee, Deniz Kenarında Pazartesi (anı-roman), Arzu Sapağında İnecek Var, Aşkı Giyinen Adam*

ERBİL, Leyla (1931 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Kadıköy Lisesi'ni bitirdi. Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. İskandinav Havayollarında, Devlet Su İşlerinde çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan öykü ve yazılarıyla tanındı. Eserlerinde toplumsal baskılara baş kaldıran kişilerin yaşamlarını ele aldı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Hallaç, Gecede, Eski Sevgili*

Roman: *Karanlığın Gülü, Mektup Aşkları, Tuhaf Bir Kadın, Cüce, Üç Başlı Ejderha, Kalan*

ERCİLASUN, Ahmet Bican (1943 -)

İzmir'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de tamamladı. 1963'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1967'de Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ne asistan olarak girdi. Kars'tan derlediği metinlere dayanarak hazırladığı *Kars İli Ağızları-Ses Bilgisi* adlı teziyle 1971'de "doktor" unvanını aldı. 1976 Haziranı ile 1977

Ağustosu arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Seattle şehrinde University of Washington'da konuk araştırıcı olarak bulundu. 1979'da, *Kutadgu Bilig'de Fiil* adlı teziyle doçent oldu. 1986'da, Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ne profesör olarak atandı ve bu fakültenin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kurdu. Türk dili, edebiyatı, çağdaş Türk lehçe ve şiveleri konusunda pek çok eseri vardır.

Başlıca eserleri: *Arpaçay Köylerinden Derlemeler, Bugünkü Türk Alfabeleri, Kars İli Ağızları-Ses Bilgisi, Kutadgu Bilig Grameri-Fiil, Dilde Birlik, Uygur Halk Masalları (Şekür Turan'la), Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri (Ortak), Moğolistan ve Çin Günlüğü, Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü, Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*

ERCİŞLİ EMRAH (XVII. Yüzyıl)

Van'ın Erciş ilçesinde doğdu. XVII. yüzyılın ilk yarısında yaşadı. *Emrah ile Selvi Han* adlı öyküsünün kahramanıdır. Osmanlı-İran savaşları sırasında, Van'ı kuşatan Şah Abbas tarafından tutsak edilip götürülen Selvi Han'ın ardından, İsfahan yoluna düşer. Yıllarca sevdiğini arar. Sonunda birbirlerine kavuşurlar. Kendinden sonra gelen birçok saz şairini etkilemiştir.

ERDİNÇ, Fahri (1917 - 1986)

Akhisar'da doğdu. Balıkesir İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Bir süre Ankara Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde öğrenim gördü. Öğretmenlik yaptı. Ankara Radyosu'nun tiyatro bölümünde çalıştı. 1949'da Bulgaristan'a gitti. Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra çeşitli dergilerde yayımlanan toplumsal gerçekçi çizgideki öyküleri ve oyunlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şen Olasın Halep Şehri, İşte Böyle*

Öykü: *Akrepler, Asi, Memleketimi Anlatıyorum, Diriler Mezarlığı, Canlı Barikat, Türkiye Hikâyeleri*

Roman: *Acı Lokma, Kore Nire, Kardeş Evi*

Oyun: *Göç*
Anı: *Kalkın Nazım'a Gidelim*

ERDOĞAN, Bekir Sıtkı (1926 -)

E

Karaman'da doğdu. Kuleli Askerî Lisesi'ni ve Harp Okulu'nu bitirdi. Daha sonra Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Subay öğretmen olarak görev yaptı.

Klasik ve halk edebiyatı kaynaklarından yararlanarak yeni bir şiir yaratmaya çalıştı. Cumhuriyet'in *50. Yıl Marşı*'nın sözlerini yazdı.

Başlıca eserleri: *Bir Yağmur Başladı, Dostlar Başına, Kışlada Bahar, Binbirinci Gece*

ERDOĞAN, Fatih (1954 -)

İzmir'de doğdu. Robert Kolej'den sonra, Boğaziçi Üniversitesi'ni bitirdi. Yayıncılık yaptı. Çocuk dergileri çıkardı.

Çocuk edebiyatı alanında yaptığı çalışmalarla tanındı.

Başlıca eserleri: *Pan ve Çiçeği, Canım Sıkılıyor, Bir Fil Masalı, Kemancı Ayı Masalı, Fili Yuttu Bir Yılan, Güneş Nereye Gitti, Ablam Bana Dil Çıkardı, Onu Seviyorum, Korkunç Korkuluğun Korkusu, Tavan Arasında Eski Lamba, Geçiyordum Uğradım, Kuşumu Kim Kışkışladı, Ayşegül'e Ne Oldu, Korsan Kitap Çetesi, Aşkım Çoban Yıldızı*

ERDURAN, Refik (1928 -)

İstanbul'da doğdu. Robert Kolej'i bitirdi. ABD'de Cornell Üniversitesi'nde tiyatro öğrenimi gördü. Tiyatro eleştirileri, mizah öyküleri yazdı. Çeşitli gazetelerde fıkra yazarlığı yaptı.

Oyunlarında, çeşitli toplum kesimlerindeki açmazlara, kuşaklar arasındaki görüş ayrılıklarına eğildi. Çeşitli katlardan ve değişik kültürel düzeylerden gelen kişiler arasındaki sorunları güncel görünümleri içinde ele aldı. Paranın olumsuz etkileriyle aydın kişilerin sorumlulukları üstünde durdu.

Başlıca oyunları: *Deli, Bir Kilo Namus, Cengiz Hanın Bisikleti, İp Oyunu, Karayer Köprüsü, İkinci Baskı, Büyük Jüstinyen, Aman Avcı, Ayı Masalı, Direkler Arasında, Uçurtmanın Zinciri, Kartal Tekmesi, Kelepçe, Turp Suyu, Canavar Cafer, Tamirci*

ERGİN, Muharrem (1925 - 1995)

Azerbaycan'da doğdu. Balıkesir Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde profesör oldu. Dil alanında incelemeler yaptı. Lise ve üniversiteler için kaynak kitaplar hazırladı.

Başlıca eserleri: *Türk Dil Bilgisi, Osmanlıca Dersleri, Dede Korkut Hikâyeleri, Oğuz Kağan Destanı, Orhun Abideleri*

ERGUN, Sadettin Nüzhet (1901 - 1946)

İstanbul'da doğdu. Üsküdar Lisesi'nden sonra, Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Beyazıt Kütüphanesinde çalıştı.

Halk edebiyatı ve klasik Türk edebiyatı konularında araştırmalar yaptı. Antolojiler hazırladı.

Başlıca eserleri: *Halk Şairleri (üç cilt), Gevherî, Pir Sultan Abdal, Bektaşî Şairleri, Tanzimata Kadar Muhtasar Türk Edebiyatı Tarihi Numunesi, Karacaoğlan, Kâtibî, Kuloğlu, Şeyhülislâm Bahayi, Namık Kemal, Âşık, Cenap Şahabettin, Samih Rıfat, Şeyh Galip, Baki Divanı, Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri, Ali Nihat Hayatı ve Eserleri, Aka Gündüz Hayatı ve Eserleri, Türk Musikisi Antolojisi (iki cilt), Bektaşî Şairleri ve Nefesleri, Hatayi Divanı*

ERGÜLEN, Haydar (1956 -)

Eskişehir'de doğdu. Ankara Aydınlıkevler Lisesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Halen reklamcılık yapıyor. Çeşitli dergilerde şiirleri yayımlandı. Klasik ve çağdaş şiirimizin birikimlerini bilinçle, ustaca özümsemiş, kuşağının önde gelen şairlerinden biridir.

Başlıca eserleri: *Karşılığını Bulamamış Çocuklar, Sokak Prensesi, Sırat Şiirleri, Eskiden Terzi, Kabareden Emekli Bir Kız Kardeş, 40 Şiir ve Bir, Karton Valiz, Ölüm Bir Skandal, Keder Gibi Ödünç, Üzgün Kediler Gazeli, İçli Zarf*

Şiir çevirileri: *Mevsim (Wole Soyinka), Yağdığını Düşünüyorum (Wole Soyinka)*

Ödülleri: *1981 Gösteri Dergisi Şiir Yarışması İkincilik, 1996 Behçet Necatigil Şiir Ödülü, 1996 Halil Kocagöz Şiir Ödülü, 1998 Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülü (Cahit Külebi Jüri Özel Ödülü), 1998 Akdeniz Altın Portakal Şiir Ödülü*

ERGÜVEN, Abdullah Rıza (1925 - 2001)

Avanos'ta doğdu. Yozgat Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İsveç'e giderek İsveç Dili ve Edebiyatı okudu. Stockholm Üniversitesi'nde Türkçe okutmanı olarak çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve çevirileriyle tanındı. Günlük duyarlılıkla, rahat bir dille duygu ve düşüncelerini yansıttı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yalnızlar, Seviden Yana, Güneşe Açılmak, Yanık Topraklar, Burdan Öte, Kırmızı Horoz, Toprak ve İnsan, Denize Karşı, Anamız Ağlamış Bizim, Milyonlar Kalkacak Ayağa*

Roman: *Yarınları Beklerken*
Antoloji: *Türk Halk Yazını*
İnceleme: *Yunus Emre*

ERHAN, Ahmet (1958 -)

Ankara'da doğdu. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleri ile tanındı. Şiirlerinde toplumsal sorunları kendi gerçeğiyle iç içe yansıttı.

Başlıca şiir kitapları: *Akdeniz Lirikleri, Alacakaranlıktaki Ülke, Yaşamın Ufuk Çizgisi, Ölüm Nedeni Bilinmiyor, Kuş Kanadı Kalem Olsa*

ERHAT, Azra (1915 - 1982)

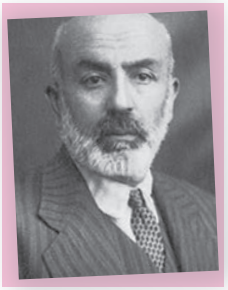
İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Belçika'da tamamladı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ni bitirdi. Klasik filoloji asistanlığı ve doçentliği yaptı. Sonra ayrılarak İstanbul'da çeşitli gazetelerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Tercüme dergisindeki çevirileriyle adını duyurdu. Çeşitli dergi ve gazetelerde düşün, edebiyat sorunlarına ilişkin yazı ve denemeleri yayımlandı. Batı kültürü ile Türk kültürü arasında bir köprü kurmaya çalıştı. Eski Yunan kaynaklarını Türkçeye çevirdi.

Başlıca eserleri:

Çeviriler: *Sophokles, İlyada (A. Kadir'le), Aristophanes, Hesiodes (Sabahattin Eyuboğlu'yla), Odysseia*
Gezi yazısı: *Mavi Anadolu, Mavi Yolculuk*
Deneme: *İşte İnsan-Ecce Home, Sevgi Yönetimi*
Çocuk kitabı: *Troya Masalları*
Mektup: *Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı*
Sözlük: *Mitoloji Sözlüğü*

ERSOY, Mehmet Âkif (1873 - 1936)

İstanbul'da doğdu. Fatih Rüştiyesi'ni, İstanbul İdadisi'ni bitirdikten sonra, Halkalı Baytar Mektebi'nden mezun oldu. Umur-i Baytariye ve İslah-ı Hayvanat genel denetçi yardımcılığı göreviyle Rumeli, Anadolu ve Arabistan'da denetlemelerde bulundu. Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi'yle Edebiyat Fakültesi'nde edebiyat dersleri okuttu. Eşref Edip'le *Sırât-ı Müstakim* ve *Sebilü'r-Reşat* dergilerini çıkardı. I. Dünya Savaşı'nda Almanya'ya inceleme gezisine gönderildi. I. Millet Meclisi Burdur milletvekili seçildi. *İstiklal Marşı*'nı yazdı. Abbas Halim Paşa'nın davetlisi olarak Mısır'a gitti; Kahire'deki Camiatü'l-Mısrıyye Üniversitesi'nde Türk edebiyatı okuttu. İstanbul'da sirozdan vefat etti.

Kur'ana Hitap adlı ilk şiiri, *Mektep* dergisinde yayımlandı. Küçük yaşta iyi bir din eğitimi görmüş, Arapça, Farsça, gençlik yıllarında da Fransızca öğrenmişti. "İslam birliği" düşüncesinin egemen olduğu şiirlerinde biçim olarak klasik şiirin ögelerine bağlandı, aruzu kullandı. Yalın bir söyleşi geliştirdi. Yaşadığı günlerin güncel konularını ustalıkla "fotoğraf gerçekçiliği" diyebileceğimiz bir betimleme gözlemi içerisinde halkın diline yakın kişisellik taşıyan bir üslupla işledi. *Küfe, Seyfi Baba* gibi şiirlerinde konusunu toplum yaşayışından, günlük yaşamdan seçerek öykülemeye dayanan anlatımcı şiirin örneklerini verdi. Aruz ölçüsünü Türkçenin inceliklerine uygun bir söyleyişle uyguladı. Lirik-epik şiirlerinde ilhamını gerçek yaşamdan; lirik-didaktik şiirlerinde ise konularını din kaynaklarından aldı. Ona göre edebiyat ahlakı, toplumsal yararı amaç edinmelidir.

İlk kitabının adı olan *Safahat*'ı sonraki kitaplarının genel adı olarak benimseyip şiirlerini yedi kitapta topladı.

Başlıca eserleri: *Safahat, Süleymaniye Kürsüsünde, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde, Hatıralar, Asım, Gölgeler*

Düz yazı: *Kur'andan Âyetler ve Nesirler*

ERSÖZ, Cezmi (1959 -)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. Yazın dünyasına, edebiyat dergilerinde yayımlanan şiir ve eleştirileriyle girdi. Reklam yazarlığı ve gazetecilik yaptı. *Cumhuriyet, Güneş, Özgür Gündem, Aydınlık* gibi günlük gazetelerde yazıları ve röportajları yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Zarfını Ben Açardım Sana Yazdığım Mektupların, Yok Karşılığı Yüzünün, Yine Seninle Geldi Hayat, Şizofren Aşka Mektup, Şehirden Bir Çocuk Sevdin Yine, Suçtur Umutsuzluğa Kapılmak, Son Yüzler, Saçlarının Kardeş Kokusu, Ölürsem Beni Seninle Ararlar Şimdi, Kırk Yılda Bir Gibisin, Kafka Market, Hayallerini Yak Evi Isıt, Haritanın Yırtılan Yeri, Derinliğine Kimse Sevgili Olamadı, Bana Türkçe Bir Ekmek Ver, Ancak Benzerim Öldürebilir Beni*

ERTAYLAN, İsmail Hikmet (1899 - 1967)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra Mülkiye Okulu'nu bitirdi. Edebiyat ve Fransızca öğretmenlikleri yaptı. Azerbaycan'a giderek Bakü Üniversitesi edebiyat tarihi öğretmenliği, eğitim denetçiliği yaptı. Dönünce İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çalıştı, İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat yaşamına çocuk şiirleri, öykü ve roman yazarak başladı. Daha sonra edebiyat tarihi alanında yoğunlaştı. Klasik Türk edebiyatı şair ve yazarlarının monografilerini yazdı.

Başlıca eserleri:

Çocuk şiiri: *Kır Çiçekleri*

Öykü: *Ateş Olur da Yakmaz mı, Beynamazın Otuz Üç Gecesi*

Roman: *Vuslat-ı Memnûa (Yasak Kavuşma)*

Edebiyat tarihi çalışmaları: *Türk Edebiyatı Tarihi (dört cilt), Yunan Edebiyatı Tarihi, Lâtin Edebiyatı Tarihi, Çağatay Edebiyatı, Behçetül-Hadâyık fi Mev'izet'il Halâik, Maarifname (Yusuf Sinan Paşa'dan)*

Biyografi: *Abdülhak Hamid, Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Vefik Paşa, Nabizade Nazım, Namık Kemal, Recaizade Ekrem, Şinasi, Tevfik Fikret, Ziya Paşa, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, İsmail Safa, Koca Ragıp Paşa ve Fıtnat Hanım, Tevfik Fikret Hayatı ve Eserleri, Dante ve Eserleri*

E

ERTEM, Sadri (1898 - 1943)

Binbaşı İbrahim Ethem Bey'in oğlu Mevlevî şairlerinden Hasbi Dede'nin torunudur. Üsküdar Askerî Rüştiyesi'nde, Üsküdar İdadisi'nde okudu. Darülfünun Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Kurtuluş Savaşı'na yedek subay olarak katıldı. Ankara'da yayınlanan *Kuvay-ı Milliye* ve *Yeni Gün* gazetelerinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. İstanbul ve Ankara okullarında felsefe öğretmenliğinde bulundu. Kütahya milletvekili olarak Büyük Millet Meclisine girdi.

Faniler Arasında adlı ilk öyküsü, *Ümit* dergisinde çıktı. İlk öykülerinde toplumsal ilişkileri sosyal gerçeklere değil; planları önceden belirlenmiş ve toplumca kabul edilmiş kuramsal bilgilere dayalı olarak anlattı, bir tür güdümlü gerçekçilik yaptı. Öykülerinin başlıca niteliği; Yeni Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Atatürk devrimlerini savunur bir eleştiri anlayışıyla yazmasıdır. Köy ve köylü sorunlarına eğildi. Eleştiri dozu sert, kesin yargılara varan bir düşünce çizgisinde "tez"li öyküler çığırını açtı. Öykü ve romanlarında işlediği başlıca konular arasında; kapitülasyonlar, köylü-tüccar, patron-işçi ilişkileri, büyük endüstri-küçük atölye çatışmaları vb. vardır. Öyküleriyle çağdaş öykücülüğümüzün ilk temsilcileri arasında yer aldı. Fıkraları düşünce ve üslûp yönünden daha güçlüdür.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Silindir Şapka Giyen Köylü, Bacayı İndir Bacayı Kaldır, Bay Virgül, Bir Şehrin Ruhu*

Roman: *Çıkrıklar Durunca, Düşkünler, Yol Arkadaşları*
Gezi: *Bir Vagon Penceresinden*

ERTEPINAR, Coşkun (1914 - 2005)

Kayseri'de doğdu. Sivas Öğretmen Okulu'nu ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik ve Millî Eğitim Bakanlığında çeşitli kademelerde yöneticilik yaptı.

İlk şiiri *Muhit* dergisinde yayımlandı. Genellikle bireysel duyguları, yurt güzelliklerini doğal, duru bir anlatımla dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dönülmez Zaman İçin, Kaderden Yana, Mevsimlerin Ötesinden, Güzel Dünya, Şu Dağlar Bizim Dağlar, Zaman Bahçesinde, Destan Atatürk, Küçük Dünyamın İçinden, Dorukta Rüzgâr Var*
Düz yazı: *Tek Adam*

ERTOP, Konur (1936 -)

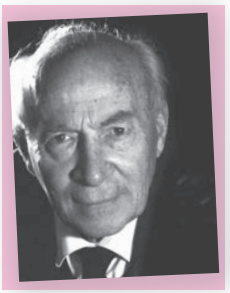
İstanbul Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün son sınıfından ayrıldı. Uzun zaman *Cumhuriyet* gazetesinde düzeltici olarak çalıştı. *Meydan-Larousse Ansiklopedisi* ve *Kaynak Kitapları*'nın yazı kurulunda bulundu. *Gelişim Yayınları*'nda, *Büyük Larousse Ansiklopedisi*'nin yazı kurulunda çalıştı.

Kitap tanıtma yazıları, eleştiri ve incelemeleriyle tanındı. Özellikle edebiyata ilişkin incelemeleri önemlidir. Toplumcu bir sanat anlayışına ve titiz bir çalışma yöntemine sahiptir. Dil ve anlatıma çok özen gösterir.

Başlıca eserleri: *Cumhuriyet, Emperyalizmle Savaşım, Tanzimattan Günümüze Türk Hikâye Antolojisi, Aziz Nesin'e Saygı, Pir Sultan Abdal'dan Onat Kutlar'a, Cumhuriyet Dönemi Düşünce Yazıları Seçkisi*

E

ERTUĞRUL, Muhsin (1892 - 1979)

İstanbul'da doğdu. Mercan Lisesi'ni bitirdi. Sahne yaşamına atıldı. Tiyatro öğrenimi için Paris'e gitti. Yurda dönünce, İstanbul ve Ankara'daki şehir ve devlet tiyatrolarında oyuncu, yönetmen, genel müdür olarak çalıştı. İzmir'de vefat etti.

Türk tiyatrosunun gelişmesine büyük katkılar sağladı. Tiyatroyu halka ulaştırmak için çalıştı.

Başlıca eserleri: *Yasin Efendi (Georges Courteline'den uyarlama), İhtilâl (L. Andreyev'den çeviri), Renkli Fener (Hans Müller'den çeviri), Baba (A. Strinberg'den çeviri), Söz Söyleme Sanatı (Henry Casson'dan çeviri), İnsan ve Tiyatro Üzerine Gördüklerim*

ERZURUMLU EMRAH (XVIII - XIX. Yüzyıl)

Erzurum'un Ilıca ilçesine bağlı Tanbura köyünde doğdu. Doğum ve ölüm tarihleri kesin olarak bilinmiyor. Yaşamı üzerine bilinenler, halk arasında dolaşan söylentilere ve şiirlerine dayanır. Bunlara göre, Erzurum'da medrese eğitimi görmüş; Sivas, Tokat, Kayseri, Konya, Çankırı, Kastamonu, Niğde gibi birçok yere gitmiş; Tokat ilinin Niksar ilçesinde vefat etmiştir.

Hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirleri vardır. Fuat Köprülü, aruzla yazdığı şiirlerinin bir sanat değeri taşımadığını, gerek nazım tekniği, gerekse dil açısından kusurlu olduğunu ve basit, kaba bir taklitten öte gidemediğini söyler. Âşık geleneğine bağlı kaldığı şiirlerinde usta bir söyleyişe ulaştığı, yerli bir zevki dile getirdiği görülür. Aruzla yazdığı şiirleri, Erzurumlu Abdülaziz tarafından *Divân-ı Emrah* adıyla, 1916'da bastırıldı. Daha sonra yaşamı ve şiiri hakkında çeşitli araştırmalar yapılıp kitaplar yazıldı. Vehbi Cem Aşkun'un, Eflatun Cem Güney'in, Mehmet Fuat Köprülü'nün, Murat Uraz'ın ve Orhan Ural'ın çalışmaları, bu eserlerden bazılarıdır.

ERZURUMLU İBRAHİM HAKKI (1703 - 1780)

Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğdu. Derviş Osman Efendi'nin oğludur. İlköğrenimi babasından aldı. Dokuz yaşında, babasıyla Siirt'in Aydınlar (Tillo) bucağına giderek Şeyh İsmail Fakirullah'a bağlandı. Hicaz ve Mısır'a gitti. İstanbul'a giderek saray kitaplığından yararlandı. 1764'te Aydınlar'a dönerek Fakirullah'ın tekkesinde ömrünü okuyup yazarak tamamladı.

Dinî bilimlerden edebiyata, psikolojiden matematiğe, hatta astronomiye kadar çok değişik alanlarda eserler verdi. Şiirleri, Yunus Emre'yi hatırlatan insan sevgisiyle doludur. Şiirlerini coşkulu bir söyleyişle ve tasavvuf düşüncesinin etkisiyle söylemiştir.

Başlıca eserleri: *Erzurumlu İbrahim Hakkı Divanı (İlâhiname), Marifetname (Astronomi, coğrafya, matematik, tıp, öğretim yöntemleri, karakteroloji, davranış kuralları gibi pek çok konu İslâmî açıdan ele alınıp değerlendirilir.), İnsan-ı Kâmil, Kenzü'l-Futûh*

ES, Hikmet Feridun (1910 - 1992)

İstanbul'da doğdu. İtalyan Lisesi'nin son sınıfından ayrılarak gazetelerde çalışmaya başladı. Gazete ve dergilerde yayımlanan fıkra, makale, öykü, röportaj türlerindeki yazılarıyla tanındı. Dünyanın az bilinen bölgelerine giderek yaptığı bol resimli röportajları ilgi çekti.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kalbimin Kadını, Cinayet Gecesi*

Görüşme: *Bugün de Diyorlar ki (edebiyatçılarla görüşmeler)*

ESENDAL, Memduh Şevket (1883 - 1952)

Çorlu'da doğdu. Düzenli bir öğrenim görmedi. Millî Mücadele Dönemi'nde Ankara'ya geçti. Orta elçilikle Bakü'de görev yaptı. İstanbul'da kısa bir süre öğretmenlikten sonra Tahran, Kâbil, Moskova elçiliklerinde bulundu. Elazığ ve Bilecik milletvekilliği yaptı. Ankara'da vefat etti.

İlk 35 öyküsüyle *Miras* adlı romanı, 1925'lerde *Meslek* dergisinde çıktı. 1934'te yayımlanan *Ayaşlı ve Kiracıları* dışında, 1946'ya kadar siyasi çalışmaları nedeniyle eser yayımlamadı. Öykü ve romanlarında, özellikle sıradan insanların yaşamlarını anlattı. Bu kişileri günlük yaşamları içinde, sorunlarıyla, yalın bir biçimde yansıttı. Yaşamdan aldığı konuları konuşur gibi temiz bir dille, içtenlikle, süssüz yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Ayaşlı ve Kiracıları, Vassaf Bey, Miras*

Öykü: *Hikâyeler I-II, Otlakçı, Mendil Altında, Sahan Külbastısı, Veysel Çavuş, Bir Kucak Çiçek, İhtiyar Çilingir, Hava Parası, Bizim Nesibe, Kelepir*

EŞREF (1847 - 1912)

Gelenbe'de doğdu. Manisa'da Arapça, Farsça okudu. Çeşitli ilçelerde kaymakamlık yaptı. II. Abdülhamit'in döneminde Mısır'a kaçtı. Yazılarıyla baskılara karşı mücadele etti. Meşrutiyet ilân edilince yurda döndü. Kırkağaç'ta vefat etti.

Kaside, gazel, kıt'a, muhammes biçimlerini kullanarak yergi şiirleri yazdı. Bu şiirlerle baskı yönetimine, haksızlık, yolsuzluk ve geriliklere karşı mücadele etti.

Başlıca eserleri: *Ducal, İstimdat, Hasbihal yahut Eşref ve Kemal, Şah ve Padişah, İran'da Yangın Var*

EVLİYA ÇELEBİ (1611 - 1682)

İstanbul Unkapanı'nda doğdu. Sarayın kuyumcubaşısı Mehmet Zilli'nin oğludur. Özel ders alıp medresede okudu. IV. Murat zamanında saraya alındı. Enderuna girerek dört yıl sonra sipahi oldu. Yaşamının elli yılı geziyle geçti. Nerede öldüğü, kesin olarak belli değildir.

Gezi edebiyatımızın en büyük yazarıdır. Açık, sürükleyici, tatlı ancak biraz abartılı bir anlatımı vardır. Zamanının konuşma dilini kullanır. Çağdaşları gibi süslü nesre yönelmemiştir. Yanlarında görev aldığı birçok devlet

adamıyla veya onlardan aldığı görevlerle Anadolu, Suriye, Irak, Hicaz, Mısır, İran, Azerbaycan, Kırım, Rumeli, Balkanlar, Macaristan, Avusturya, İsveç, Lehistan, Rusya, Sudan, Habeşistan'ı dolaştı. Gezilerinde gördüğü her şeyi, yaşayışları, izlenimiyle birlikte yazmıştır.

Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, on cilttir. Yolculuk notlarını toplayan bu eseri, dil, folklor, coğrafya, tarih, etnoğrafya, toplumbilim bakımlarından çok önemli bir kaynaktır. Üç yüzyıl öncesi yaşantımızı, XVII. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin hemen bütün kentlerini, kasabalarını, o dönemin diğer ülkelerini son derece ilgi çekici bir üslupla gözlerimizin önüne serer. Bu üslup özelliğinin yaratılmasında, bulunduğu yerlerin, aldığı görevlerin, müzik kültürünün, her mizacı okşayan tatlı sohbetlerinin izlenimleri büyük olmuştur.

Seyahatnâme, ilk kez 1848'de Kahire'de Bulak matbaasında *Müntehabât-ı Evliya Çelebi* adıyla yayımlandı. 1896'da Necip Asım Bey ile Ahmet Cevdet Bey, Pertev Paşa kopyasını temel alarak yayımladılar. 1902 yılına kadar, ancak altı cildi yayımlayabildiler. 7 ve 8. ciltler, 1928'de Tarih Kurulunca, 9, 10. ciltlerse 1923'te Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlandı.

EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi (1911 - 1975)

Görele'de doğdu. Trabzon Lisesi'nden sonra, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi diplomasını almadan Paris'e gitti. Burada beğendiği ustaların resimlerini kopya etti. Van Gogh, Gauguin, Cezanne onu mesleğine bağlayan ressamlar oldu. Türkiye'ye dönünce çeşitli resim yarışmalarına katılarak dereceler elde etti. Askerlik dönüşünde ilk şiir kitabı *Yaradana Mektuplar* yayınlandı.

Modern resim anlayışını şiire uyarladı. Göz alıcı sıfatlarla renklendirdiği şiirlerinde derin bir halk sevgisi görülür. Köy türkülerinden, köy nakışlarından yararlandı. Halk deyişleriyle yüklü bir dil kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yaradana Mektuplar, Karadut, Tuz, Üçü Birden, Dördü Birden, Dol Karabakır Dol, Yaşadım (ölümünden sonra)*

Gezi yazısı: *Canım Anadolu, Tezek*

Sanat yazısı: *Delifişek*

Diğer kitapları: *Bin Bir Bedros (resim kitabı), Resme Başlarken, Kardeş Mektupları*

EYÜBOĞLU, Sabahattin (1908 - 1973)

Akçaabat'ta doğdu. Trabzon Lisesi'ni bitirdi. Yükseköğrenimini Fransa'da yaptı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi oldu. Millî Eğitim Bakanlığında denetçi ve Talim Terbiye Kurulu üyesi olarak çalıştı. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde sanat tarihi okuttu. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun ağabeyidir. İstanbul'da vefat etti.

Yazılarında, eski edebiyatımız ve kültürümüzle günümüz arasında bağlar kurdu. Halk edebiyatının önemini vurguladı. Dünya klasiklerinden çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Mavi ve Kara, Sanat Üzerine Denemeler*

İnceleme: *Yunus Emre'ye Selâm, Pir Sultan Abdal, Gökyüzü Mavi Kaldı (Yaşar Kemal'le), Köy Enstitüleri Üzerine, Bütün Yazıları I ve II (söz sanatları-görsel sanatlar)*

Çeviri: *Denemeler (Montaigne), Bütün Masallar (La Fontaine), Batan Dörtlükler (Hayyam), Devlet (Eflâtun)*

F

FATMA ÂLİYE HANIM (1862 - 1936)

İstanbul'da doğdu. Edebiyatımızda ilk kez çeviri yapan, kadın haklarından ve kadın-erkek eşitliğinden ilk kez söz eden, hakkında ilk kez monografi yazılan yazardır. Tanzimat döneminin ünlü devlet adamı Ahmet Cevdet Paşa'nın kızıdır. Özel öğretmenlerden Fransızca, tarih, edebiyat ve felsefe dersleri aldı.

Yazmaya, Fransızcadan yaptığı çevirilerle başladı. İlk çevirisi, o dönemde edebiyatla uğraşmak kadınlar için hoş karşılanmadığından, "Bir Hanım" imzasıyla yayınlandı. Sonraları, "Meram Mütercimi" olarak tanındı. Birçok makalesi bu adla yayınlandı. *Nisvân-ı İslam* adlı anı kitabı Fransızca, İngilizce ve Arapçaya; *Udî* adlı romanı Fransızcaya çevrildi. Felsefeye merakı, gençliğinde başladı. Babasıyla birlikte Aristotales ve Platon'la İbn-i Rüşt ve Gazali'nin felsefelerini karşılaştırdı. 1904'te ilk felsefe tarihini yazdı. Kahramanları kadın olan öykü ve romanlar yazdı. En önemli eseri sayılan *Muhâdarât*'ta bir kadının ilk aşkını unutamayacağı tezini çürütmeye çalıştı. Romanlarında, zaman zaman toplumsal sorunları ele alıp felsefeye yer verdi. *Udî* adlı romanında, müziğin felsefeyle ilişkisine değindi. Kadın-erkek eşitliğine inandı ve her iki cinsin aynı eğitim olanaklarından yararlanmasını istedi. Çok kadınla evliliğe karşı çıktı. Boşanmada kadınların da söz hakkı olması gerektiğini savundu.

Başlıca eserleri:

Roman: *Hayal ve Hakikat (Ahmet Mithat'la), Muhâdarât, Ref'et, Udi, Enin*

Çeviri: *Meram (roman)*

Anı-inceleme-mektup: *Nisvan-ı İslam, Levayih-i Hayat, Taaddüt-ü Zevcata Zeyl, Namdaran-ı Zenan-ı İslamiyan, Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı*

Tarih: *Kosova Zaferi-Ankara Hezimeti*

Felsefe: *Teracim-i Felasife*

FAULKNER, William (1897 - 1962)

ABD'li yazar. Missisipi'nin Oxford Bölgesi'nde doğdu. Dört erkek kardeşi vardı. Faulkner, en büyükleridir. I. Dünya Savaşı'na havacı olarak katıldı. Fransa'ya kadar gitti. Barış yapılınca, Amerika'ya döndü. İki yıl üniversitede okudu. Yarım bıraktı.

Tüm vaktini okuyup yazmakla geçirdi. Yazdıkları, önceleri hep şiirdi. Hayatınıysa badanacılık yaparak kazanıyordu. Sonraları postacılık görevine geçtiyse de ilgisizliğinden, işten kovuldu. 1925'te, yine Avrupa'ya gitti. Oradan dönünce, çeşitli yerlerde badanacılık, dağıtıcılık, doğramacılık, çiftçilik, fabrika bekçiliği gibi işlerde çalıştı.

Bilinç akımı tekniğine göre yazılmış romanlarıyla tanındı. Dış dünyadan çok, insanın iç dünyasını yansıtmaya çalıştı. Anlaşılması güç çapraşık bir dili, zor okunan bir üslubu vardır. Yapıtlarında güney eyaletlerini uzun uzadıya anlatır ama bölgecilikten öteye, evrensele uzanır. Simgeler, ruh çözümlemeleriyle dolu, çoğunlukla destan havası taşıyan romanları, karamsarlık, acılık, ağlatı (tragedya) yüklü bir ortamda geçer.

Başlıca eserleri: *Askerlerin Ücreti, Gürültü ve Kızgınlık, Tapınak, Ağustos Işığı, Yaban Palmiyeleri, Köy, Toz Toprak İçinde, Ayı*

FELEK, Burhan (1889 - 1982)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Ticaret Bakanlığında hukuk danışmanlığı, liselerde öğretmenlik ve avukatlık, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti başkanlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Vakit, Millet, Yeni Ses, Milliyet, Tan, Cumhuriyet gazetelerinde fıkra ve mizah öyküsü yazarlığı yaptı.

Başlıca eserleri: *Hint Masalları (gezi yazısı), Felek, Vatandaş Efendi (mizah öyküleri), Eski İstanbul Hikâyeleri, Yaşadığımız Günler, Nasrettin Hoca*

FİRDEVSÎ (934 - 1020)

İranlı şair. Tus'ta doğdu. Çiftçilik yaptı. Eski İran tarih ve destanlarını okuyarak kendini yetiştirdi. Ünlü eseri *Şehnâme*'yi yazdı. Şehnâme'de İran tarihi, destan diliyle anlatılır.

FİŞEKÇİ, Turgay (1956 -)

Balıkesir'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık stajı yaptı.

Sanat Emeği dergisinin yazı işleri yönetmeni oldu. Bir süre de *YAZKO*'da çalıştı. İlk kez, *Sanat Emeği* dergisinde yayınlanan şiirleriyle adını duyurdu. Genellikle kısa, yalın ve lirik şiirler yazdı.

Başlıca eserleri: *Aşk Hep Yeni Başlar (B. Brecht-çeviri), Fotoğraflarla Nâzım Hikmet, Türk Yazınından Seçilmiş Umut Şiirleri, Körler Alfabesi (H. M. Enzensberger-çeviri), Kumral Gökkuşağı, Sevdalara Doyulamadı, Unutulmaz Bir Andı Görüp Geçtiğim, İnsan Üstüne Sorular Yanıtlar, Hep Yanımda Kal, Yitik Bahar, Dip Sevgi, Arı Bakış, Raylar Üzerinde Avrupa, Ayçiçeği Özlemi, Türk Yazınından Seçilmiş Doğa Şiirleri, Sevgi Bağları, Marienbad Ağıtı (J. W. von Goethe-çeviri), Hep Seni Sevdim (roman)*

F

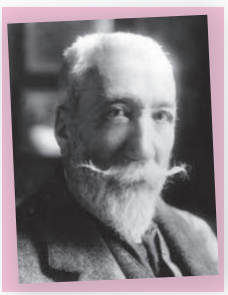
FLAUBERT, Gustave (1821 - 1880)

Fransız romancı. Rouen'de doğdu. Hukuk öğrenimi gördü. Birçok yeri gezdi. Bu arada ülkemize de geldi.

Dünya edebiyatının en büyük gerçekçi romancılarından sayıldı. Tüm yaşamını edebiyat çalışmalarıyla geçirdi. Romanlarında kendini geriye çekip kahramanlarını öne çıkardı. Biçime önem verdi. Eserlerinde, yaşamın kısaltılmış bir örneğini sunmaya çalıştı.

Başlıca eserleri: *Madame Bovary, Salambo, Üç Hikâye, Bilir Bilmezler, Gönül ki Yetişmekte, Duygusal Eğitim*

FRANCE, Anatole (1844 - 1924)

Fransız yazar. Paris'te doğdu. Babası kitapçıydı. İyi bir eğitim gördü. Yayıncılık, gazetecilik yaptı.

Gerçekçi bir bakışla yazdığı roman ve öyküleriyle tanındı. İçinde yaşadığı halkın durumunu, yönetimin çarpıklığını, toplumsal çelişkileri anlattı. Kilisenin ve ordunun ulusal çıkarlar için değil, belli bir azınlığın hizmetinde olduklarını savundu.

Başlıca eserleri: *Tanrılar Susamışlardı, Kırmızı Zambak, Epikür'ün Bahçesi, Mavi Sakalın Yedi Karısı, Penguenler Adası, İbtilâlin Çocukları, Komik Hikâye, Dostumun Kitabı*

FUZÛLÎ (? – 1556)

Bağdat dolaylarındaki Hille ya da Kerbela'da doğduğu sanılmaktadır. Asıl adı Mehmet, babasının Süleyman'dır. Oğuzların Bayat boyundan gelmektedir. Çok iyi bir öğrenim gördü. Küçük yaşta Arapçayı, Farsçayı, devrinin bilimlerini öğrendi. Irak'tan dışarı çıkmadı. Bağdat, Kerbela, Necef

illerinde yaşadı. İran hükümdarı Şah İsmail Bağdat'ı ele geçirince, ona *Beng ü Bade* (Esrar ve Şarap) mesnevisini sundu. Kanuni'ye, ordudaki paşalara kasideler yazdı. Osmanlı devleti kendisine, evkafın gelir fazlasından 9 akçelik bir maaş bağladı. Nişancı Celalzâde Mustafa Çelebi'ye gönderdiği ünlü *Şikayetnâme* adlı mektubunda, bu aylığı bir türlü alamadığını belirtti. Zamanında gerekli ilgiyi görmedi; son yılları yoksulluk içinde geçti. Bir veba salgınında vefat etti.

Şiirlerini Azerî Türkçesiyle yazdı. Çoğunlukla gazel, kaside türleriyle aşk temasını işledi. Tasavvufî bir aşktı, bu. O, acı ve çile şairiydi. Aşkı bu yönüyle gördü. Ayrılık, dert ve üzüntüyü aradı; kavuşmayı, neşeyi ve mutluluğu istemedi. Acı çekmenin insanı olgunlaştırdığı, yücelttiği düşüncesindeydi. Yüzyıllar boyu, halk ve klasik şiirimiz üzerinde derin bir etkisi olmasında deyiş özelliğinin, dil ustalığının, duygularını insancıl bir içtenlikle işleyişinin büyük rolü vardır. Mazmun kullanmaktaki ustalığı, onun en önemli özelliklerindendi. Beyitlerinin, ilk bakışta anlaşılan sade bir anlatımı vardı. Bir de bunun altında, ancak düşünülüp bulunabilecek derin bir anlam gizlenmişti. Şiiri, tam anlamıyla lirikti; içten söylenmişti. Düşünce, heyecan ve üzüntüsünü olduğu gibi okuyucunun yüreğine aktardı. Şiirlerinde engin bir insan sevgisi, romantik bir lirizm dize dize işlenir. Aşk, en güçlü anlatım yeteneğini onun şiirlerinde bulur. Üç dilde, çok eser vermiş bir şairdir.

Başlıca eserleri: *Türkçe Divan, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Terceme-i Hadis-i Erbâin (Kırk Hadis Çevirisi), Sohbetü'l-Esmâr, Hadîkatü's-Süedâ (Mutlulukların Bahçesi), Fuzûlî'nin Mektupları*

FÜRUZAN (1935 -)

İstanbul'da doğdu. Ortaokuldan sonra öğrenimini sürdüremedi. Bir süre tiyatro topluluğunda çalıştı.

İlk öyküsü, *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinde yayımlandı. Kişileri, olayları; insancıl, abartısız, iyimser bir bakış açısıyla ele alan öyküleri edebiyat çevrelerinde ilgi ile karşılandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Parasız Yatılı, Kuşatma, Benim Sinemalarım, Gecenin Öteki Yüzü, Gül Mevsimidir, Su Ustası Miraç, Yedi Öykü, Sevda Dolu Bir Yaz*

Şiir: *Lodoslar Kenti*

Roman: *47'liler, Berlin'in Nar Çiçeği*

Oyun: *Redife'ye Güzelleme, Kış Gelmeden*

Diğer eserleri: *Yeni Konuklar (Almanya'daki Türk işçileriyle yaptığı röportajlar), Die Kinder der Türkei (Türkiyeli Çocuklar, Almanca yayımlanmış çocuk kitabı), Ev Sahipleri (gezi yazısı), Balkan Yolcusu*

G

GASPIRALI, İsmail (1851 - 1914)

Kırım'da, Bahçesaray yakınlarındaki Avcıköy'de doğdu. Babası Gaspıralı olduğundan, bu adla anıldı. Tanınmış bir düşünce adamı ve gazeteciydi. *Tonguç, Alem-i Nisvan, Kahkaha* dergilerini çıkardı. 10 Nisan 1883'te yayımına başladığı *Tercüman* gazetesi, Türk dünyasında yankılar yaptı.

Kırım'da öğretmenlik yaptı. 1874'te İstanbul'a geldi. Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumla yakından ilgilendi. Yazdığı makalelerde, yapılması gereken işler konusunda görüşlerini açıkladı. Paris'e de giderek Batı düşüncesini araştırdı. Bu düşüncelerin yeni ve yararlı olanlarının İslam dünyasında yayılmasına çalıştı. Eğitim sisteminin yeni yöntemlere göre düzenlenmesi için çaba harcadı. Bu amaca yönelik okullar açtı. Osmanlıcaya karşı çıkarak tüm Türklerin anlayabileceği ortak bir Türkçe olması gerektiğini savundu.

Başlıca eserleri: *Rusya Müslümanları, Avrupa Medeniyetine Bir Nazar-ı Muvazene, Mektep ve Usul-i Cedid Nedir?, Beden-i İnsan*

GEÇER, İlban (1917 - 2004)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Basın Yayın Genel Müdürlüğü, Ankara Radyosu, İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğünde çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde geçen yılların özlemini, aşk duygularını, yaşantılarını, anılarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Büyüyen Eller, Belki, Yeşil Çağ, Hüzzam Beste*

Biyografi-inceleme: *Cahit Sıtkı Tarancı, Ömer Bedrettin Uşaklı*

Antoloji: *Cumhuriyet Döneminde Türk Şiiri*

GENCAN, Tahir Nejat (1892 - 1980)

Ahlat'ta doğdu. Bitlis Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli okullarda Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda okutman olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Dil bilgisi alanında yaptığı çalışmalarla tanındı.

Başlıca eserleri: *İlkokul Dil Bilgisi, Ortaokul Dil Bilgisi, Yazın Bilgileri, Türkçe Öğreniyorum (yabancılar için), Dil Bilgisi, Örnek Türkçe, Okul Sözlüğü, Yazın Terimleri Sözlüğü*

GENÇAY, Güngör (1934 -)

İstanbul'da doğdu. Uşak Lisesi'ni ve İstanbul Matbaacılık Okulu'nu bitirdi. İşportacılık, PTT memurluğu yaptı. Uzun süre bir bankada çalıştı.

Türkiye, Yeditepe, Türk Düşüncesi, Diyelim, Doğu dergilerinde çıkan şiirleriyle tanındı. *Gerçek Sanat* dergisini çıkardı. Toplumsal gerçekçi çizgideki şiirlerinde, ezilen kesimlerin sorunlarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sabah Rıhtımı, Balıklar Ovası, Oğul, Dövülü Yürek, Vurgunsuz Sabahlara Uyanmak, Barut Yüklü Yıldızlar, Annem Beni Yetiştirdi, Kısacalar, Ağmalar, Denize Akan Yangın*

Diğer kitapları: *Genç Şairler Antolojisi (üç cilt), Cahit Sıtkı Tarancı (inceleme), Askercilik (anı-öykü), Düşüncenin Musluğundan (özdeyişler)*

Çocuk şiirleri: *Günaydın, Öğretmenler Günü Şiirleri, Anneler Günü Şiirleri, Cumhuriyet Bayramı Şiirleri, 23 Nisan Şiirleri, Belirli Gün Şiirleri*

Çocuk öyküsü: *Bayrağım, Alageyik, Anneciğim, Arı Kovanı, Aya Seyahat, Hacivat-Karagöz-Keloğlan, Korku, Mevsimlerin Dili, Nisan Bir, On Dört Bin Gözlü Böcek, Şehzade ile Dev, Tehlikeli Köprü, Vakvak Kardeş, Keloğlan Dizisi (dört kitap), Pamuk Prenses Dizisi (dört kitap), İnsanlık Tarihi Dizisi (dört kitap), Kuyubaşının Kuşları*

Diğer çocuk kitapları: *Büyük Gün (oyun), 1001 Masal Dizisi (dört kitap, masal), Belirli Günler, Nasrettin Hoca Fıkraları*

GERÇEK, Selim Nüzhet (1891 - 1945)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Cenevre Üniversitesi'nde okudu. Yurda dönünce öğretmenlik yaptı. Basma Yazı ve Resimleri Derleme müdürlüğü yaptı.

Gazete ve dergilerde yayımlanan tiyatro eleştirileri, bibliyografya yazılarıyla tanındı. Halk bilimi, tiyatro ve gazetecilik tarihi ile ilgili araştırmalar yaptı.

Başlıca eserleri: *Türk Temaşası, Türk Gazeteciliği, Meddah-Karagöz Oyunu, Tiyatro Tarihi (Yunan-Lâtin tiyatrosu), Tiyatro Bilgisi*

GEVHERÎ (XVII. Yüzyıl)

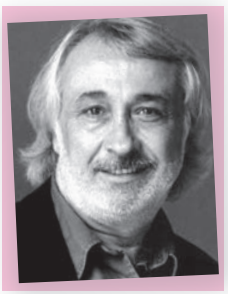
Doğum tarihi ve yeri hakkında kesin bilgi yoktur. Kırım'da doğduğunu, asıl adının Mehmet olduğunu söyleyen araştırmacılar vardır. Şiirlerinden çıkardığımıza göre Şam, Arabistan, Rumeli'de dolaşmış, İstanbul'da bulunmuş, şair Mehmet Bahri Paşa'nın divan kâtipliğini yapmıştır. Medrese öğrenimi gördüğü anlaşılmaktadır. 1737'den sonra öldüğü sanılmaktadır.

Klasik edebiyatın etkisiyle şiirlerinde yabancı sözcüklere, mazmunlara, aruz ölçüsüne de yer verir. Heceyle, sade bir Türkçeyle söylediği koşma, türkü, türkmani tarzındaki şiirleri, yüzyıllar boyu saz şairlerimize örnek

olmuştur. Şiirlerinde yeni bir biçim, ince bir duyarlık, üstün bir dil zevki görülür. Aşk, ayrılık, gurbet, sevgiliden yakınma gibi temaları işleyen koşmalarında çok başarılıdır. İçten ve acılı bir söyleyişi vardır. Şiirleri, ilk kez 1928'de derlenmiştir.

GEZEN, Müjdat (1943 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Belediye Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde okudu. Birçok tiyatroda sahneye çıktı, filmde oynadı.

Radyo, televizyon skeçleri ve oyun türlerinde geniş kitlelerin beğendiği ürünler verdi. Çeşitli gazete ve dergilerde gülmece öyküleri yayımladı.

Başlıca eserleri: *Kuzucuk, Eşeğin Karnındaki Elmas, Acaip Şiirler Antolojisi, Ustalarım, Aptal Hamdi, Ben Çocukken, Bir Bulut Olsam, Komikler Ağlamaz, Sak Üstünde Damdağan, Galiba Ben Sanatçıyım, Oyunculuk Eğitimi, Babam*

GIDE, Andre (1869 - 1951)

Fransız deneme ve roman yazarı. Paris'te doğdu. Birçok ülkeyi dolaştı. Eserlerinde, yaptığı gezilerin izleri görülür. 1947'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Yazı yaşamına, sembolik şiirler yazarak başladı. Deneme ve roman türlerinde ünlendi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Dar Kapı, Pastoral Senfoni, Kalpazanlar*

Deneme: *Narkissos Üstüne İnceleme, Urien'in Yolculuğu, Aşka Teşebbüs, Bataklıklar, Vesileler, Yeni Vesileler, Sanat Baskıdan Doğar*

Şiir ve düzyazı şiir: *Andre Walter'in Şiirleri, Dünya Nimetleri, Hacı Ya da Sahte Peygamber Üzerine İnceleme, Savurgan Evladın Dönüşü, Yeni Nimetler, Thesee*

Tiyatro: *Saul, Philoktetes, Kral Kandaules, Bat-Şeba, Oidipius, Persephone, On Üçüncü Ağaç, Robert Ya da Genel Çıkar, Dönüş*
Öykü: *Vatikan Zindanları, Isabelle, Kadınlar Mektebi*
Gezi yazısı: *Kongo Yolculuğu, Dindiki, Çad Dönüşü*

GİRGİNSOY, Naci (1924 - 1982)

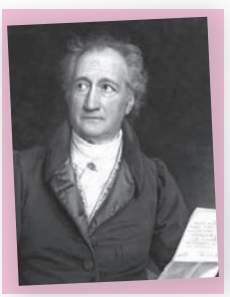

İzmir Ticaret Lisesi'ni 35 yaşında bitirdi. Vardiya işçiliği, laborantlık, DDY'de memurluk, istasyon şefliği, SEKA'da kitaplık memurluğu, sosyal işler şef yardımcılığı, yayın şefliği yaptı. 25 yıl *SEKA Postası* gazetesini yönetti.

Deneme, eleştiri ve öyküleriyle tanındı. Öykülerinde insanı, doğayı, özgürlüğü, mutluluğu anlatmaya çalıştı. Yazdığı tek romanında ise, gençlik çağının, olanaksızlıklar, yoksulluklar nedeniyle, nasıl yitip gittiğini yansıttı.

Başlıca eserleri:
Öykü: *Mavi'nin Ölümü*
Deneme, eleştiri: *İpek Böceği*
Roman: *Gençlik Çıkmazı*
Aldığı ödüller: *Varlık dergisi eleştiri, Türk Hava Kurumu Makale, Tercüman, Son Havadis, Akbaba Dergisi, Hikâye Ödülleri*

GOETHE (1749 - 1832)

Johann Wolfgang von Goethe, Alman şair ve yazardır. Frankfurt'ta doğdu. Babası, kralın danışmanıydı. İlköğrenimini özel öğretmenlerle yaptı. Latince, Yunanca, İtalyanca, İngilizce, Fransızca, İbranice öğrendi; resim, müzik, eğitimi gördü. Leipzig'te başladığı hukuk öğrenimini, Strasburg'da tamamladı. İlk şiir ve oyunlarını, yükseköğrenimi sırasında yazdı. Öğrenimini

bitirince Frankfurt'a döndü. Weimar dükünün çağrısı üzerine Weimar'a yerleşti, bir ara iki yıl kadar süren İtalya gezisine çıktı.

Şiir, tiyatro, anı, roman gibi edebiyatın tüm alanlarında eserler verdi. Romantizm akımının Alman edebiyatındaki öncüsü oldu. Lirik bir şairdi ve şiirin, iç duyguların anlatımı olduğuna inanırdı. "Lid" (şarkı) adı verilen lirik şiirlerinin çoğunda, yaşadığı çeşitli aşk serüvenlerinin izlenimlerini anlattı. Konusu felsefe olan şiirleri de vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yeni Şarkılar, Roma Elejileri (ağıtları), Batı-Doğu Divanı, Gürgen Kralı, Hazine Avcısı, İlk Cadılar Bayramı*

Oyun: *Iphigenie Tauris'te, Egmont, Torquato Tasso, Faust, Pandora*

Roman: *Genç Werther'in Acıları, Wilhelm Meister'in Çıraklık Yılları, Wilhelm Meister'in Gezi Yılları, Gönül Bağları*

Otobiyografi: *Şiir ve Hakikat*

GOGOL, Nikolai (1809 - 1852)

Nikolai Vasilievich Gogol, Rus yazardır. Çeşitli işlerde çalıştı. Sonunda, yaşamını yazarlıkla kazandı. Her türde eser verdi. Roman, şiir ve oyunları birçok dile çevrildi.

Eserlerinde doğa güzelliklerini, halkın köksüz inançlarını okuyuculara duyurdu. Küçük Rus kasabalarında yaşayan halkın yaşantısını anlattı. Yergilerinde mizahi bir anlatım kullandı.

Başlıca eserleri: *Ölü Canlar, Müfettiş Taras Bulba, Mayıs Gecesi, Bir Delinin Hatıra Defteri, Palto, Fayton, Burun, Portre, Eski Zaman Beyleri, Kumarcılar, Dava, Petersburg Hikayeleri, Evlenme*

GORKİ, Maksim (1868 - 1936)

Asıl adı Aleksei Maksimovich Peşkov olan Rus yazar yoksul bir ailenin çocuğuydu. Yaşamını kazanmak için birçok işte çalıştı. Düzenli bir eğitim görmedi. Kendi kendini yetiştirdi.

Romanları, öyküleri, oyunlarıyla gerçekçiliğe yeni bir boyut getirdi. Eserlerinin büyük bölümü dilimize çevrildi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Foma, Ana, Halk Düşmanı, Matveya Kojemyakin, Klim Samgin'in Hayatı, Artamonovlar, Küçük Burjuvalar, Arkadaş, Fırtınanın Habercisi, Çocukluğum, Üçler, Soytarı, Ekmek İşçileri, Düşkünler, Ekmeğimi Kazanırken, Benim Üniversitelerim, Çocukluğum, İnsanlarımız, Danko'nun Yüreği*

Öykü: *Yirmi Altı Erkek ve Bir Kız, İtalya Hikayeleri, Yol Arkadaşım, Bozkırda*

Oyun: *Ayaktakımı Arasında, Sonuncular, Yazlıkçılar, Barbarlar*

GÖĞÜŞ, Beşir (1915 - 1999)

Gaziantep'te doğdu. İlköğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunda raportör, *Türk Ansiklopedisi*'nde danışman, Öğretmen Okulları genel müdür yardımcısı ve Bakanlık başdenetçisi olarak çalıştı. İzmit'te vefat etti.

Türkçe ve edebiyat eğitimine etkinlik getirmeye çabaladı. Bu amaçla ortaokullar için okuma, dil bilgisi ders kitapları, sözlükler hazırladı.

Başlıca eserleri: *İlkokullarda Türkçe Öğretimi Kılavuzu, Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi*

GÖKÇE, Enver (1920 - 1981)

Kemaliye'de doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Kısa süre öğrenci yurdu yöneticiliği yaptı. Daha sonra yaşamını gazetelerde çalışarak kazandı. Ankara'da vefat etti. Çeşitli dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde halk şiirinin söyleyişinden ve halk dilinin zenginliklerinden yararlandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dost Dost İlle Kavga, Panzerler Üstümüze Kalkar, Şiirler*

İnceleme: *Eğin Türküleri*

GÖKŞEN, Enver Naci (1916 - 1986)

İstanbul'da doğdu. İstanbul İlköğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi ve Eğitim Enstitüsü'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Öykülerinin yanı sıra dil ve eğitim alanındaki yazıları, eleştiri ve kitap tanıtma yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *İnan Bana, Son Çare, Durakta Bir Adam, Çardak Altı, Elebaşı, Dördüncü İyilik, Ayça, Başyiğit Genç Osman, Estergon Kalesi, Plevne Siperlerinde*

İnceleme: *Çocuklar İçin Edebiyat, Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız, Kompozisyon İlkeleri ve Antoloji*

Biyografi: *Mehmet Emin Yurdakul, Behçet Kemal Çağlar*

Çocuk kitabı: *Masal İçinde Masallar, Nasıl Yetiştiler, Dağarcık, Nar Tanesi, Armağan, Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk, Hoca'dan Fıkralar, Armağan*

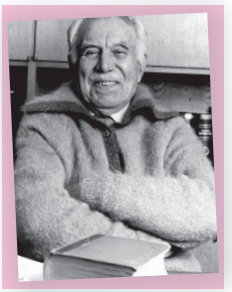
GÖKTULGA, F. Celal (F. Celalettin) (1895 - 1975)

Mercan İdadisi ile Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Sinir hastalıkları uzmanı oldu. Bakırköy Akıl Hastalıkları Hastanesi'nde doktorluk ve başhekimlik yaptı.

İlk öyküsü *Kadın Cehennemi, Servet-i Fünun* dergisinde çıktı. Öykülerinde olaylar ilginç, tipler genellikle üstün yaradılışta kişilerdi. Mesleğinin getirdiği olanaklardan yararlanarak zararsız delilerin yaşam serüvenlerini öykülerine konu yaptı. Gözlem gücü ve anlatımındaki canlılıkla, gelenek ve göreneklerin çarpıcı yönlerini ustaca işledi. Eski konak ve yalıların sosyal yaşantısını, bir kuyumcu titizliğiyle yansıttı.

Başlıca eserleri: *Talâk-ı Selâse, Kına Gecesi, Eldebir Mustafendi, Avurzavur Kahvesi, Salgın, Rüzgâr (Fıkralar, öyküler), Çanakkale'deki Keloğlan*

GÖKYAY, Orhan Şaik (1902 - 1994)

İnebolu'da doğdu. Ankara İlköğretmen Okulu'ndan sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli liselerde öğretmenlik, İngiltere'de öğrenci denetçiliği, Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yaptı.

Halk şiir geleneğinden yararlanarak yazdığı şiirleriyle tanındı. Lirik-epik şiirlerinde, ulusal konuları işledi. Edebiyat tarihine ilişkin araştırmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Birkaç Şiir*

Diğer eserleri: *Bugünkü Dille Dede Korkut Masalları, Kâbusnâme, Kâtip Çelebi'den Seçmeler, Eşkâl-i Zaman (Ahmet Râsim'den), Hannâme (Özbek destanı), Destursuz Bağa Girenler (eleştiri)*

GÖLPINARLI, Abdülbaki (1900 - 1982)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan sonra, Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Liselerde öğretmenlik yaptı. Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde doktorasını verdi. İstanbul Üniversitesi'nden emekliye ayrıldı. Klasik edebiyat ve tasavvuf konularındaki incelemeleriyle tanındı.

Başlıca eserleri: *Melamilik ve Melamiler (monografi), Yunus Emre Divanı, Divan Edebiyatı Beyanındadır (inceleme), Pir Sultan Abdal, Kaygusuz Abdal-Hatayi-Kul Himmet, Şeyh Galip, Divan Şiiri (4 cilt), Nasrettin Hoca, Alevî-Bektaşi Nefesleri, Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin, Sosyal Açıdan İslam Tarihi, 100 Soruda Tasavvuf, 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar, Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi, Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*

GÖVSA, İbrahim Alaattin (1899 - 1949)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. İsviçre'de pedagoji ve psikoloji öğrenimi gördü. Dönüşünde öğretmenlik, Millî Eğitim denetçiliği yaptı. Milletvekili oldu. Ankara'da vefat etti.

Şiire, aruz ölçüsüyle yazarak başladı. Daha sonra Millî Edebiyat akımını benimseyerek hece ölçüsüyle şiirler yazdı. Çocuk şiirleri türünde güzel örnekler verdi. Eğitim, biyografi, ansiklopedi alanlarında önemli çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

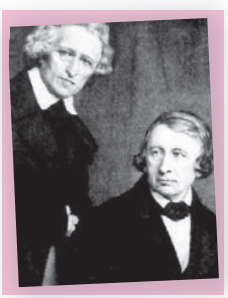
Şiir: *Çocuk Şiirleri, Güft ü Gû, Çanakkale İzleri, Acılar, Söz Oyunları*

Ansiklopedi: *Meşhur Adamlar Ansiklopedisi (4 cilt), Türk Meşhurları Ansiklopedisi*

Biyografi: *Süleyman Nazif*

Gülmece öyküsü: *Şen Yazılar*

GRIMM, Jakob (1785 - 1863)
GRIMM, Wilhelm (1786 - 1859)

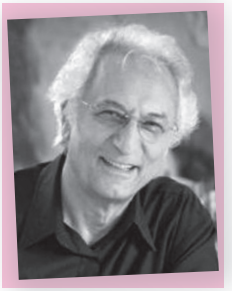

Grimm kardeşler, Alman masal yazarlarıdır. Honan kentinde doğdular. Üniversite öğreniminden sonra Alman dili, halk bilimi, tarihi, çocuk edebiyatı üzerinde çalıştılar. Alman masallarını birlikte yazdılar. Köy köy kasaba kasaba dolaşıp akşam sohbetlerinde, yüzyıllardır anlatılan eski Alman efsanelerini, masallarını, şiirlerini derleyip edebi üslupla yeniden yazmışlardır. Bu masallar Alman dilinin bütün inceliklerini taşır. Çünkü Grimm kardeşler bu masalları derleme sırasında Alman dilini bütün teferruatlarıyla incelemişler ve dilin bugünkü hâlini almasında büyük katkı sağlamışlardır.

Başlıca eserleri: *Gençlik Hikâyeleri, Masallar, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Mavi Işık, Kırmızı Başlıklı Kız, Parmak Çocuk, Hansel ve Grethel, Pamuk Prenses, Ormandaki Ev, Rapunzel, Seçilmiş Grimm Masalları, Sibirli Sopa, Dans Eden Papuçlar, Su Perileri, Altın Kaz, Altın Saçlı Prenses, Bremen Mızıkacıları, Fareli Köyün Kavalcısı, Çizmeli Kedi*

GÜLER, Mehmet (1944 -)

Çepni'de doğdu. Pamukpınar İlköğretmen Okulu'ndan sonra, Necati Bey Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat ve Türkçe öğretmenliği yaptı.

Çeşitli dergilerde öykü, deneme ve eleştirileri yayımlandı. Öykü dalında birçok ödül aldı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ak Badanalı Ev, Bir Eski Sevda, Ferhat Gibi, Aşkı Çeyrek Geçe*

Roman: *İstanbul Kanatlı Ben, Kesekağıdı Ustaları*

Çocuk kitabı: *Okul Bir Türküdür, İkizler, Keloğlan, İçim Dışım Gökkuşağı, Aydede'nin Öpücüğü, En Güzel Gülücük Oyunu, Üst Geçit, Yüce, Adım Çocukların Olsun, Balonlar Gökyüzünün Olsun, Yedi Renkli Dünya Çocukları*

GÜNÇE, Ergin (1938 - 1983)

Giresun'da doğdu, Ankara'da bir uçak kazasında vefat etti. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üç kez yurt dışında ekonomi ve planlama konularında eğitim gördü. Bir süre Başbakanlık danışmanlığı yaptı, ODTÜ'de öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Değişim, Dost, Papirüs, Yeni A gibi dergilerde yayımlanan şiirleri, *Genç Ölmek* ve *Türkiye Kadar Bir Çiçek* kitaplarında toplandı. Ölümünden sonra, bütün şiirleri topluca yayınlandı. *"İkinci Yeni"*den izler taşıyan şiirlerinde, kendine özgü bir renk ve imge dünyası yarattı.

Başlıca eserleri: *Cümbüşçübaşı, Et, Avlanırken Bir Korku, Albatros Adı Bir Gün Gelecek, Geçmiş Zaman Tevellüdü*

GÜNDÜZ, Aka (1886 - 1958)

Selanik'te doğdu. Asıl adı, Emin Ali'dir. Kuleli Askerî Lisesi'ni bitirdi. Harp Okulu'ndaki öğrenimini yarıda bıraktı. Bir süre Paris'te hukuk ve güzel sanatlar öğrenimi yaptı. II. Meşrutiyet'ten sonra, İstanbul'da gazeteciliğe başladı. Millî Edebiyat akımı içinde yer aldı. İstanbul'un işgali üzerine, Malta'ya sürüldü. Cumhuriyet'ten sonra Ankara milletvekili oldu. Ankara'da vefat etti.

Halkın acılı yazgısını dile getiren yalın, sıcak bir dille yazdığı romantik-gerçekçi ve popüler romanlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Dikmen Yıldızı, Odun Kokusu, Bir Şoförün Gizli Defteri, İki Süngü Arasında, Üvey Ana, Aşkın Temizi, Zekeriya Sofrası, Mezar Kazıcılar, Yayla Kızı, Eğer Aşk, Bir Kızın Masalı*

Öykü: *Türk Kalbi, Kurbağacık, Bu Toprağın Kızları, Hayattan Hikâyeler*

Oyun: *Muhterem Katil, Yarim Osman, Mavi Yıldırım*

Şiir: *Bozgun*

GÜNEL, Burhan (1947 -)

İskenderun'da doğdu. Konya Erkek Lisesi'nden sonra, Hava Harp Okulu'nu bitirdi. Hava subayı oldu.

Çeşitli dergilerde öykü ve kitap eleştirileri yayımlandı. Öykülerinde, kentin kenar mahallelerinde yaşayan dar gelirli insanların acılı ve sıkıntılı yaşamlarını yalın bir dille anlattı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Ökse, Umut Zamanı, Yağmurla Gelen, Aksayan, Acının Askerleri, Kalanlar ve Gidenler, Ve O Güzel Kadının Çocukları, Eski Desenler, Yasak Odası, Baraka*

Öykü: *Sevgi Bağı, Başka Bir Yaz, Dünyanın En Güzel Kadını, Yine Bir Gülnihal, Nergiz, Bisiklet Günleri, Fayton, Evet Aşk, Aşkı Seçtim, Karanfil ve Hançer, Çiçekler Korunağı*

Çocuk kitabı: *Evcilik Oyunu, Ağlama Bebeğim, Dost Eller, Sevinç Dolu Bir Akşam, Kayısı Ağacı, Penceredeki Çocuk*

Günce: *Günlerden*

İnceleme: *Benzer Romanlar, Karşı Yazılar*

Şiir: *Sonsuz ve Gizli*

GÜNEY, Eflatun Cem (1896 - 1981)

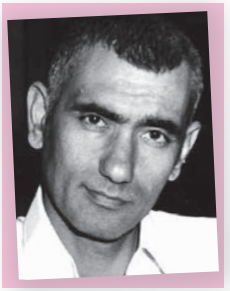
Hekimhan'da doğdu. Ortaöğretimini Sivas'ta tamamladı. Çeşitli illerde Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. Topkapı Sarayı Müzesi müdür yardımcılığı, Halk Eğitimi başkanlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Halk öykü, masal ve söylencelerini yapı ve havalarını bozmadan edebi eser düzeyine çıkardı. Türk halk bilimi ürünlerini başarılı bir biçimde değerlendirerek masal yazarı oldu. Halk şairleri üzerine incelemeler yaptı.

Başlıca eserleri: *Matem Sesleri (şiir), Erzurumlu Emrah (biyografi-inceleme) Dertli Kaval, Nar Tanesi (masal), Sabır Taşı (masal), Halk Şiiri Antolojisi, En Güzel Türk Masalları, Zümrütanka (masal), Halk Türküleri (2 cilt), Akıl Kutusu (masal), Âşık Garip (halk öyküsü), Bir Varmış Bir Yokmuş (masal), Nasrettin Hoca Fıkraları, Evvel Zaman İçinde (masal), Dede Korkut Masalları, Kerem ile Aslı (halk öyküsü), Tahir ile Zühre (halk öyküsü), Gökten Üç Elma Düştü (masal), Az Gittim Uz Gittim (masal), Atatürk'ün Hayatı ve Eserleri (inceleme), Folklor ve Eğitim (inceleme), Folklor ve Halk Edebiyatı (inceleme)*

GÜNEY, Yılmaz (PÜTÜN) (1937 - 1984)

Adana'da doğdu, Paris'te yaşamını yitirdi. İlk ve ortaöğrenimini Adana'da tamamladı. Pamuk işçiliğinden muhasebeciliğe kadar çeşitli işler yaptı. Film şirketlerinde memur olarak çalıştı. Edebiyatla ilgilendi. Şiir ve öyküler yazdı. Ankara Hukuk ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde bir süre öğrenim gördü. Ankara'da Atıf Yılmaz'la tanışıp senaryolarına yardımcı oldu, ona asistanlık ve oyunculuk yaptı. 1961'de, 1,5 yıl hapse mahkûm oldu. 1966'da *At Avrat Silah* filmiyle yönetmenliğe başladı. İlk önemli yapıtı olan *Seyyit Han*'ı, 1968'de tamamladı. Türkiye'de "Çirkin Kral" olarak tanındı ve sevildi. 1970'te çektiği *Umut*, Türk sinemasının en iyi filmlerinden biri olarak gösterilir. 1972'de siyasal olaylara karıştığı gerekçesiyle tutuklandı. 1974'te serbest kaldı; *Arkadaş* filmini çekti. Cezaevindeyken şiir, roman, senaryolar yazdı. 1981'de yurt dışına kaçtı. Paris'te mide kanserinden vefat etti.

Başlıca eserleri:

Yayınlanmış senaryoları: *Umut, Umutsuzlar, Arkadaş, Seyyit Han, Ağıt, Endişe, Aç Kurtlar, Acı*

Diğer kitapları: *Hücrem, Salpa, Sanık, Selimiye Mektupları, Soba Pencere Camı ve İki Ekmek İstiyoruz, Faşizm Üzerine, Paris Komünü Üzerine, Oğluma Hikâyeler, Boynu Bükük Öldüler*

Ödülleri: *1972 Orhan Kemal Roman Armağanı (Boynu Bükük Öldüler romanıyla), 1970 Altın Koza Ödülü (Umut filmiyle), Baba filmiyle Altın Koza Ödülü (geri alındı), 1982 Cannes Film Şenliği'nde Altın Palmiye ödülü (Yol filmiyle/ Missing filmiyle paylaştı)*

GÜNGÖR, Erol (1938 - 1983)

Kırşehir'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Kırşehir'de tamamladıktan sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Aynı fakültede asistan oldu. 1965'te psikoloji doktoru oldu. ABD Colorado Üniversitesi'ne bağlı *Institue of Behavioral Science*'de çeşitli konularda araştırmalar yaptı. 1982'ye kadar aynı fakültede sosyal psikoloji dersleri verdi. Selçuk Üniversitesi rektörlüğüne atandı.

Türkiye'nin belli başlı fikir dergilerinde ve gazetelerde çeşitli konularda pek çok makale ve ansiklopedilerde alanıyla ilgili maddeler yazdı.

Başlıca eserleri: *Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik, İslam'ın Bugünkü Meseleleri, İslam Tasavvufunun Meseleleri, Dünden Bugüne Tarih-Kültür-Milliyetçilik, Türk Tarihi*

Çevirileri: *Sosyal Psikoloji (David Krech), İktisadi Gelişmenin Merhaleleri (R. W. Rostow), Batı Düşüncesinde Büyük Değişme (Paul Hazard), Dünyayı Değiştiren Kitaplar (Robert B. Downs)*

GÜNGÖR, Necati (1949 -)

Malatya'da doğdu. Malatya Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. Reklam yazarlığı, gazetecilik yaptı.

Oluş, Yansıma, Yeni Dergi, Türkiye Defteri dergilerinde çıkan yazı ve öyküleriyle tanındı. Öykülerinde gözlemlediği insanların yaşam kavgalarını dile getirdi.

Başlıca eserleri:

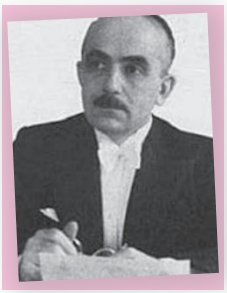
Öykü: *Yolun Başı, Sevgi Ekmektir, Bu Sevda Ölmek, Hayatımın Yedi Hikâyesi, Unutulmaz Bir Kadın Resmi, Sinema Kuşu Sevgilim, Masal Kuşu, Hikâyemde Hayvan Var*

Röportaj: *Bir Taşralının İstanbul Nostaljisi*

Çocuk kitabı: *Babamın Sedefli Çakısı, Anne Baba Köpek Al, Çocuklara Dede Korkut Öyküleri*

GÜNTEKİN, Reşat Nuri (1889 - 1956)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Öğretmenlik ve Millî Eğitim Bakanlığı denetçiliği yaptı. Çanakkale milletvekilliğinden sonra, Paris Elçiliği Kültür Ataşeliğinde bulundu. Tedavi için gittiği Londra'da vefat etti.

Anadolu halkının yaşantısını, sorunlarını, kişisel duygularla inançlarını süssüz, yapmacıksız, konuşulan Türkçenin tüm sadelik ve açıklığıyla dile getirdi. *Çalıkuşu* romanından önce, küçük öyküler, tiyatro eleştirileri ve oyunlarıyla dikkati çekti; bu romanıyla ünü genişledi. İyimser bir kişiliği vardı. İyi bildiği sahne tekniğini, romantizme kayan ve idealizm altında, bazen mizahla karışık olaylara uyguladı. İnsan sevgisine geniş ver verdi. Denetçilikle adım adım gezdiği Anadolu'yu, gördüklerini, duyduklarını, kendine özgü tipleri, geleneklerle görenekleri, toplumsal dertleri, pek derine inmeyen bir gözlemle anlattı. Yaşadığı çağın konularını; geleceğin mutlu günlerini hazırlamak, daha iyi insanlar yaratmak endişesiyle işledi. Kendini, daha güzel yarınları hazırlayan bir ülkü mimarı saydı. Eleştiri, makale, çeviri, anı, öykü, roman, tiyatro türlerinde yüzü aşkın eser yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Çalıkuşu, Damga, Dudaktan Kalbe, Bir Kadın Düşmanı, Acımak, Yeşil Gece, Yaprak Dökümü, Kızılcık Dalları, Gökyüzü, Eski Hastalık, Ateş Gecesi, Miskinler Tekkesi, Kavak Yelleri, Harabelerin Çiçeği, Gizli El, Akşam Güneşi, Değirmen, Son Sığınak*

Öykü: *Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Leylâ ile Mecnun, Olağan İşler, Aşk Mektupları, Eski Ahbap, Roçild Bey*

Oyun: *Balıkesir Muhasebecisi, Tanrıdağı Ziyafeti, Hançer, Eski Rüya, Ümidin Güneşi, Bir Köy Öğretmeni*

Gezi yazısı: *Anadolu Notları*

GÜNYOL, Vedat (1912 - 2004)

İstanbul'da doğdu. Saint-Benoit Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Paris'te doktora yaptı. Yurda dönünce, Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda, *İslam Ansiklopedisi* yazı kurulunda çalıştı. Üniversitede Fransızca okutmanlığı, Atatürk Erkek Lisesi'nde Fransızca öğretmenliği yaptı.

Yücel, Yeni Ufuklar dergilerindeki kitap tanıtma yazıları, deneme ve eleştirileriyle tanındı. Düşün ve sanat yaşantımızın gelişmesinde, genç sanatçıların yetişmesinde nesnel eleştiri anlayışı ile yol gösterici oldu.

Başlıca eserleri:

Deneme ve eleştiri: *Dile Gelseler, Yeni Türkiye Ardında, Devlet İnsan mı, Bu Cennet Bu Cehennem, Çalakalem, Orman Işırsa, Daldan Dala, Bilinç Yolunda, Güleryüzlü Ciddilik, Sanat ve Edebiyat Dergileri, Gölgeden Işığa, Yaza Yaza Yaşarken, Güne Doğarken, Dünden Bugüne*

Günce: *Giderayak Yaşarken, Uzak Yakın Anılar*

GÜRELİ, Nail (1932 -)

İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da bitirdi. Özel Gazetecilik Okulu'nda okudu. *Hizmet, Son Posta, Akşam, Haber Ajansı, Vatan, Hürriyet, Milliyet* gazetelerinde çalıştı. Gazeteci olarak Londra'da görev yaptı. Gazeteciler Cemiyeti başkanlığı yaptı.

Gazeteciliğe, röportajla başladı. Köşe yazıları yazdı. Gülmece yönü ağır basan öyküler kaleme aldı.

Başlıca eserleri: *Evde Kalmış Kızlar (röportaj), Yöre Yöre Türkiye (röportaj), Bilimsel Lokum (öykü), Mürekkep Balığı, Onuncu Ses, Atatürk'ten Sonra Atatürk, Seçim Otobüsü, İhtilalin Gülleri, Cehennem Kahkahası, Gerçek Tanık Korkut Özal*

GÜRPINAR, Hüseyin Rahmi (1864 - 1944)

İstanbul'da doğdu. Mahmudiye Rüştiyesi'nden sonra, Mülkiye'ye girdi. Özel öğretmenlerden Fransızca öğrendi. Hastalığı, öğrenimini yarım bıraktırdı. Adliye Umur-i Cezaiye Kalemi'nde, Ticaret Mahkemesi Âza Mülâzımlığında, bir süre Nafia Nezareti Tercüme Kalemi'nde çalıştı. II. Meşrutiyet'ten sonra memurluktan ayrılarak yaşamını yazılarıyla kazanmaya başladı. 1908'de, *Tercüman-ı Hakikat* dergisini çıkardı. *Sabah, Vakit* gibi gazetelerde çalıştı. Kütahya milletvekili oldu. Otuz yılı aşkın ömrü Heybeliada'daki köşkünde geçti, orada vefat etti.

Realist ve naturalist bir roman anlayışını savundu. Toplumsal yaşayışta Tanzimat'la başlayan ikiliği ve toplumsal yapıdaki değişmeleri konu aldı; büyük konaklarda ve yalılarda yaşayan insanlardan, kenar mahallelerde yaşayan yoksul halka kadar toplumun her katından kişiyi romanlarında anlattı. Ona göre edebiyat, toplumun yararı için vardı. Bu nedenle, doğrudan halka seslenme, halkı eğitme yolunu benimsedi. Güçlü bir gözlem gücü vardı. Romanlarında, olayların akıcılığını durduran felsefi açıklamalara dalıp konunun birlik ve bütünlüğünü bozan ayrıntılara girdi. Karagöz, orta oyunu, meddah hikâyelerimizden yararlandı. Geniş halk kitlelerinin anlayabilmesi için, eserlerini konuşma diliyle, süssüz, sade bir üslupla yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Şık, İffet, Mürebbiye, Metres, Tesadüf, Nimetşinas, Şıpsevdi, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Gulyabani, Cadı, Toraman, Hayattan Sayfalar, Hakka Sığındık, Son Arzu, Tebessüm-ü Elem, Cehennemlik, Efsuncu Baba, Ben Deli miyim, Tutuşmuş Gönüller, Billûr Kalp, Kaynanam Nasıl Kudurdu, Kokotlar Mektebi, Mezarından Kalkan Şehit, Utanmaz Adam, Eşkıya İninde, Dünyanın Mihveri Kadın mı Para mı?*

Öykü: *Kadınlar Vâizi, İki Hödüğün Seyahati, Namusla Açlık Meselesi, Katil Buse, Tünelden İlk Çıkış, Gönül Ticareti, Melek Sanmıştım Şeytanı, Eti Senin Kemiği Benim*

Oyun: *Hazan Bülbülü, Kadın Erkekleşince*

GÜRPINAR, Melisa (1941 -)

Çamlıca Kız Lisesi ve Beyoğlu Ticaret liselerini bitirdikten sonra, bir süre İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde öğrenim gördü. Öğrenimini, İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde sürdürdü. Konservatuvarı bitirdikten sonra, tiyatro öğrenimini Londra'da sürdürdü. BBC Türkçe Servisi'nde kültür programları yaptı. İstanbul'da matbaa yöneticiliği, dergi yönetmenliği yaptı. Amatör ve profesyonel birçok tiyatronun kurucu üyesi oldu. Sonraları, tiyatroyla ilişkisini eleştirmen olarak sürdürdü.

İlk yazısı, 1959'da *Vatan* gazetesinde yayınlandı.

Başlıca eserleri: *Umut Pembeleri (şiir), Yeni Bir Gün Şarkısı (şiir), Gece Yarısı Notları (şiir), Ara Beni Sevgilim Sözcüklerin İçinde, Yalnızlık Mevsimi (şiir), Yaz Mektupları (şiir), İstanbul'un Gözleri Mahmur (şiirsel öyküler, Halil Kocagöz Şiir Ödülü), Yeni Zaman Eski Hayat (oyun, 1993 Avni Dilligil Ödülü), Çocukluğum ve Ölümüm (şiir), Uçup Giden Kent (çocuk romanı), Okul Arkadaşım (gençlik romanı), Salkımsöğütlerin Gölgesinde (düzyazı-şiir), Kitap Benim Kanadım (çocuklar için şiirsel anlatı), Her Harf Bir Melek (şiir), Ada Şiirleri (2003 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü)*

GÜRSEL, Nedim (1951 -)

Gaziantep'te doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve Paris Sorbonne Üniversitesi Çağdaş Fransız Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı yerde, karşılaştırmalı edebiyat doktorası yaptı. Halen Sorbonne Üniversitesi'nde Türk edebiyatı dersleri veriyor ve Fransa Bilimsel Araştırmalar Ulusal Merkezi'nde (CNRS), Türk edebiyatı üzerine araştırma başkanı olarak çalışıyor.

1966'dan sonra yazıları *Yeni Ufuklar, Yeni Dergi, Yeni Edebiyat, Birikim, Milliyet Sanat* ve *Gösteri* gibi dergilerde yayınlandı. Kitapları 12 dile çevrildi.

Başlıca eserleri:

Roman: *İlk Kadın, Boğazkesen, Resimli Dünya, Şeytan, Melek ve Komünist, Allah'ın Kızları*

Öykü: *Cicipapa, Uzun Sürmüş Bir Yaz, Kadınlar Kitabı, Sevgilim İstanbul (Komutanın Tavşanları adıyla Fransızca), Son Tramvay, Sorguda, Öğleden Sonra Aşk, Yedi Dervişler*

Biyografi: *Aragon, Doğumunun Yüzüncü Yılında Dünya Şairi Nâzım Hikmet, Sağ Salim Kavuşsak*

Gezi: *Balkanlara Dönüş, Pasifik Kıyılarında, Seyir Defteri, Gemiler de Gitti, Güneşte Ölüm, Çıplak Berlin, İzler ve Gölgeler*

Şiir: *Uzun Bir Ayrılık İçin Kırk Kısa Şiir*

Araştırma: *Şeyh Bedrettin Destanı Üzerine, Çağdaş Yazın ve Kültür, Yerel Kültürden Evrensele, Nâzım Hikmet ve Geleneksel Türk Yazını, Yaşar Kemal'i Okumak, Yaşar Kemal: Bir Geçiş Dönemi Romancısı, Paris Yazıları (2 cilt), Başkaldıran Edebiyat, Bozkırdaki Yabancı*

Ödülleri: *1976 TDK Öykü Ödülü (Uzun Sürmüş Bir Yaz ile), 1985 Fransız Pen Kulübü Jüri Özel Ödülü (Sevgilim İstanbul ile), 1987 Haldun Taner Öykü Ödülü (Sevgilim İstanbul ile, Muratban Mungan'la paylaştı), 1990 Radio France Internationale Uluslararası En İyi Öykü Ödülü, 1992 Struga Plaket ödülü*

GÜRTUNCA, M. Faruk (1904 - 1982)

Edirne'de doğdu. Edirne İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Öğretmenlik, gazetecilik yaptı. Çocuk dergileri çıkardı. Milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

Şiir, oyun ve roman türlerinde eserler yazdı. Yurt ve ulus konularını işlediği epik şiirleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İlk Memba, Çocukların Şiir Kitabı, Anadolu, Bu Aslana Dokunmayın, Kıbrıs Destanı*

Oyun: *Kanlı Akşam (manzum oyun), Dağ Başında Aşk (manzum oyun), Oğuz Han (piyes-destan), Büyük Hakan Alp Aslan (manzum oyun), Tuna Gülü*

GÜVÂHÎ (XVI. Yüzyıl)

Kaynaklarda, hakkında fazla bilgi yoktur. Sipahi olarak Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Seferi'ne çıktığını biliyoruz. Geyveli olarak gösterilirse de Geyve'ye sonradan yerleştiği ve orada öldüğü sanılmaktadır. Kâtip Çelebi; asıl adını Mehmet, babasının adını ise Abdullah olarak verir. Dönemin tezkire yazarları, *"Şiirlerinde zarafet yoktur."* yargısında bulunmuştur. Klasik edebiyat ölçüleri içinde bu yargı doğru gibi görünse de, özellikle *Pend-Nâme*, dil ve folklor açısından büyük önem taşır.

Başlıca eserleri: *Pend-nâme, Kenzu'l-Bedayi (Güzel Sözler Kaynağı, Yavuz Sultan Selim adına Türkçe atasözlerini derlediği bir eserdir.)*

Güvâhî'nin ayrıca 117 beyitlik *Gurbet-nâme* ve 396 beyitlik *İbret-nâme* adlı mesnevi tarzında iki küçük eseri daha vardır.

GÜZELSOY, İsmail (1963 -)

Iğdır'da doğdu, İstanbul'da büyüdü. Ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan ayrılıp İsveç'te Umea Üniversitesi İsveç Dili ve Edebiyatı okudu. Üç yıl bu ülkede yaşadı.

Dergi ve gazetelerde denemeler, öyküler yazdı. *Gergedan Sanat Dergisi* için yalnızca fotoğraflar kullanarak bir öykü yayınladı. Sonra, kendi deyimiyle "mikro-roman" üzerinde çalıştı. 15-20 sayfalık bu çalışmaların roman olduğunda ısrar etti, ancak bunlardan derlenmiş kitabı, "öykü" türünde değerlendirildi.

Başlıca eserleri: *Ruh Hastası, Seni Seziyorum/Kitab-ı Mukadder, Sincap, Rukas-Perde Açılıyor, Çıt Yok, Değil Efendi'nin Renk ve Korku Meselleri, İyi Yolculuklar, İstanbul'un Gezi Rehberi - 2 Günde Tarihi Yarımada, İstanbul'un Gezi Rehberi - 2 Günde Pera ve Boğaz*

H

HACI BAYRAM-I VELÎ (1352 - 1430)

Ankara yakınındaki Solfasol köyünde doğdu. Asıl adı, Numan'dır. İyi bir öğrenim gördükten sonra, Ankara'da Melike Hatun'un yaptırdığı Kara Medrese'de müderrislik yaptı. Gördüğü bir düş üzerine, tasavvuf yolunu seçti. Şeyh Hamid-i Veli'ye (Somuncu Baba) bağlandı. Onunla birlikte, Mekke ve Şam'a gitti. Sonra Ankara'ya yerleşti. Bayramîliği yaydı. Ününü çekemeyen bazı din adamlarının Sultan II. Murat'a şikâyetleri üzerine Edirne'ye götürüldü. II. Murat, onunla görüştükten sonra, hakkında söylenenlerin gerçek olmadığını anladı. Ankara'ya gelip çalışmalarını sürdürdü. Mezarı Ankara'da kendi adını taşıyan camidedir.

Bugün elimizde aruzla bir, heceyle de üç şiiri bulunmaktadır. Şathiyye ve ilâhî tarzında bu şiirin bazıları bestelenmiştir. Şiirlerinde, Yunus Emre'nin söyleyiş özelliği görülür.

HACIHASANOĞLU, Muzaffer (1924 - 1985)

Çankırı'da doğdu. Ankara Gazi Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. İç hastalıkları uzmanlığı yaptı. Çeşitli illerde doktor olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Varlık dergisi ile çeşitli gazetelerde yayımlanan yazı ve öyküleriyle tanındı. Öykülerinde, kasaba yaşamından aldığı tipleri çevresiyle birlikte anlattı. Romanları gazetelerde tefrika edildi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bir Tesbih Tanesi, Bu Dağın Ardı, Eller, Dağ Başındaki Ölü*

Roman: *Trenler Yine Gidiyor, Evlerde Sevgi Yoktu, Kasaba Kadınları, Emin Efendi, Tatsız Dünya*

İnceleme: *Atatürk Bakıyor Bize*

Oyun: *Yolculuk*

HAFIZ, Nimetullah (1939 -)

1939'da Prizren'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Prizren'de tamamladı. Sarayova Felsefe Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Üniversitesi'nde doktora yaptı.

Koskova'daki Türk kültürü ve Türk dili üzerine araştırmalar yaptı. Yazıları *Çevren* ve *Sesler* dergilerinde yayımlandı. Türkiye'de de çeşitli dergilerde yazdı. Yalın bir dili, duyguları ile düşüncelerini kaynaştıran bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Günaydın, Ana Kucağı*

Araştırma: *Yugoslavya'da Çağdaş Türk Edebiyatı Antolojisi (3 cilt), Bulgaristan'da Çağdaş Türk Edebiyatı Antolojisi (2 cilt)*

HAFIZ [ŞİRAZLI] (XIV. Yüzyıl)

İranlı şairdir. Şiraz'da doğdu. Yoksul bir yaşam sürdü. Tasavvufla uğraştı. Çağının bilimleriyle yakından ilgilendi.

Günlük yaşamı şiire soktu. İnsan sevgisi, içtenlik ve sevinç duygularını şiirlerinde tema olarak ele aldı. İran şiirine gazel nazım biçimini getirdi. Gazellerinde anlam bütünlüğü görülür. Şiirlerinde, döneminin sosyal bozukluklarını eleştirdi. "Gizli Dil" olarak nitelenen *Divan*'ı, Türk ve dünya edebiyatını etkiledi.

Hafız Divanı, Abdülbaki Gölpınarlı tarafından Türkçeye çevrildi.

HALICI, Feyzi (1924 -)

Konya'da doğdu. Konya Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Konya'da ticaretle uğraştı. Konya senatörü oldu.

Çağrı adlı düşün ve sanat dergisini çıkardı. "Fezai" adıyla halk şiiri tarzında şiirler yazdı. Sonra, "Yeni Edebiyat" akımının getirdiği biçimsel olanaklardan yararlandı.

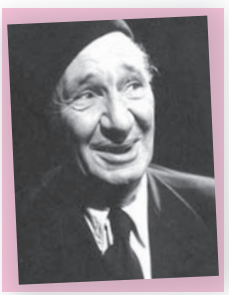
Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir Aşkın Şiirleri, Masmavi, İstanbul Caddesi, Günaydın, Dinle Neyden, Gecenin Bir Yerinde İki Ceylan, Selçukya'da Aşk*

Antoloji: *Bizim Şairler, İstanbul ve Fetih Şiirleri, Saz Şairlerinin Diliyle Atatürk*

HALİKARNAS BALIKÇISI (1890 - 1973)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı, Cevat Şakir Kabaağaçlı'dır. Robert Kolej'i bitirdi. Yükseköğrenimini İngiltere'de Oxford Üniversitesi Yeni Çağlar Tarihi Bölümü'nde tamamladı. Yurda dönünce, dergilerde yazılar yazdı. Kapak resimleri, süslemeler, karikatürler çizdi. Bir yazısı nedeniyle Bodrum'a sürüldü. Cezası bitince geri dönmedi. Bodrum'un antik adı olan *Halikarnas*'ı kendi adı olarak kullandı. Burada meyvecilik, bahçıvanlık, balıkçılık, turist rehberliği yaptı. İzmir'de vefat etti.

Çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı deniz öyküleriyle tanındı. Türk öykü ve romanında deniz çığırını açan, denizcilerin yaşantılarını tüm ayrıntılarıyla anlatan bir yazar oldu. Konularını Ege ve Akdeniz kıyılarında gelişen olaylardan aldı. Balıkçıları, dalgıçları, süngercileri ve gemileri zengin bir terim ve kitologya diliyle aktardı. Eserlerini coşkun, şiirli bir dille, biçem ve tekniğe fazla önem vermeden yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ege Kıyılarından, Merhaba Akdeniz, Ege'nin Dibi, Yaşasın Deniz, Gülen Ada, Ege'den, Gençlik Denizlerinde, Parmak Damgası, Dalgıçlar, Çiçeklerin Düğünü, Ege'den Denize Bıkarılmış Bir Çiçek, Mavi Zamanlar*

Roman: *Aganta Burina Burinata, Ötelerin Çocuğu, Uluç Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri, Bulamaç*

Anı: *Mavi Sürgün*

Deneme-inceleme: *Anadolu Efsaneleri, Anadolu Tanrıları, Anadolu'nun Sesi, Hey Koca Yurt, Merhaba Anadolu, Düşün Yazıları, Altıncı Kıta Akdeniz, Sonsuzluk Sessiz Büyür, Arşipel*

Çocuk kitabı: *Yol Ver Deniz, Denizin Çağrısı, İmbat Serinliği, Nasrettin Hoca, Gündüzünü Kaybeden Kuş, Deniz Gurbetçileri, Define Adası*

HALİLOĞLU YAHYA BURGAZİ (XIII. Yüzyıl)

Yaşamı hakkında hiçbir bilgi yoktur. Eserindeki dil özelliklerine göre, XIII. yüzyılda yaşadığı kabul edilmektedir. "Burgazi" adının, Lüleburgazlı olmasından geldiği de söylenmektedir.

Esnaf arasında kurulmuş bir örgüt olan "fütüvvet örgütü", sosyal dayanışma, iyilik, cömertlik, hizmet, içtenlik, dürüstlük ilkeleriyle yaygınlaşmıştır. Fütüvvet örgütlenmesi, üyelerine yol gösterici eserler yazılmasını gerektirmiştir. Haliloğlu Yahya Burgazi de Türkçe yazılan ilk *Fütüvvet-nâme*'nin yazarıdır. Alıntı yaptığı bazı kaynakların Arapça ve Farsça olması yazarın bu dilleri de bildiğini göstermektedir.

HALMAN, Talat Sait (1931 -)

İstanbul'da doğdu. Türkiye'nin ilk kültür bakanı ve özellikle Shakespeare çevirileriyle tanınmış bir edebiyat adamıdır. Robert Kolej'i bitirip ABD'ye gitti. Columbia Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Ortadoğu Edebiyatları Bölümü'nü bitirdi. Aynı üniversitede Türkçe okutmanlık yaptı. Princeton ve

New York üniversitelerinde Türk dili ve edebiyatı profesörüyken Türkiye'ye çağrıldı. 1986'dan sonra New York Üniversitesi'nde görev yaptı. Amerikan sanat-edebiyat dergilerinde, günümüz Türk şairleri üzerine tanıtmalar, değerlendirmeler yaptı. Uluslararası Şiir Komitesi ve Amerikan Şiir Akademisi üyesidir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Can Kulağı, Bin Bir (özdeyiş şiirleri), Canevi, Tuyuğlar, Uzak Ağıt, Sessiz Soru, Dört Gök Dört Gönül, Birler, İkiler*

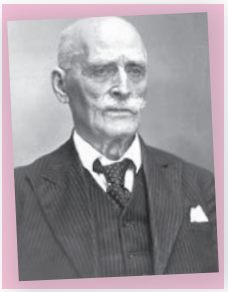
Çeviri-derleme: *Eski Mısır Şiiri, Eski Uygarlıkların Şiirleri, William Shakespeare'in Tüm Soneleri, Yaşayan Amerikalı Şairler, Amerikalı Kadın Şairler*

Oyun: *Kahramanlar ve Soytarılar*

Ödülleri: *1986 Columbia Üniversitesi çeviri ödülü, 1987 Boğaziçi Üniversitesi fahri doktorluk unvanı*

HAMSUN, Knut (1859 - 1952)

Norveçli romancı, oyun yazarı ve şairdir. Gudbrandsdal'da doğdu. Küçük toprak sahibi bir ailenin oğludur. Çocukluğu, sıkıntı içinde geçti. Norveç'in birçok yerinde ve çeşitli işlerde çalıştı. Şansını denemek için ABD'ye gitti. Orada da birçok işe girip çıktı. Bütün bu işlerden kazandığı deneyimle 1899'da, Amerika'nın kültür değerlerine saldıran *Çağdaş Amerika'nın Kültürel Hayatı* adlı kitabı yazdı. Avrupa'ya dönüp Kopenhag'a yerleşti. 1890'da *Açlık* (Sult) adlı romanını yayımladı. Kendi yaşamını anlattığı bu otobiyografik romanıyla birden yaygın bir üne kavuştu. Bu eserini, başka kitapları izledi, ünü uluslararası düzeye ulaştı. 1920'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. II. Dünya Savaşı sırasında Nazilerin Norveç'i işgal etmelerini hoş karşılaması ve Hitler'le görüşmesi, Norveçlilerin büyük tepkisini çekti. Savaştan sonra yakalanarak akıl hastanesine kapatıldı.

Eserlerinde kendi yaşamını, yetiştiği çevreyi yansıttı. Olay kişilerinin psikolojik portrelerini çizmeye önem verip, bu kişileri genellikle sıradan, silik insanlar arasından seçti. Toplumun bireye kapalı oluşuna karşı çıktı; toplumun dışladığı insanın doğa karşısındaki duygularını, serüvenci yaşamını anlattı. Doğa betimlemelerinde, çok üstün bir başarı gösterdi.

Başlıca eserleri: *Açlık, Pan, Victoria, Dünya Nimeti I-II, Son Bölüm, Göçebe, Vahşi Kalp (şiir kitabı), Rosa, Gizemler, Toprağın Bereketi, Otların Bürüdüğü Patikalarda, Sonbahar Yıldızları Altında*

HANÇERLİOĞLU, Orhan (1916 - 1991)

İstanbul'da doğdu. Şişli Terakki Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kaymakamlık, İstanbul Belediyesinde denetçilik, emniyette şube müdürlüğü, Şehir Tiyatroları'nda müdürlük yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra öykü ve roman yazdı. Romanlarında, gözlemlerinden yararlanarak Anadolu sorunlarını ve büyük kent insanlarının yaşamlarını anlattı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kıvılcım*

Roman: *Karanlık Dünya, Büyük Balıklar, Oyun, Ali, Ekilmemiş Topraklar, Kutu Kutu İçinde, Yedinci Gün, Bordamıza Vuran Deniz, Başka Dünyalar, Bütün Romanları I-II*

Öykü: *İnsansız Şehir*

İnceleme: *Erdem Açısından Düşünce Tarihi, Mutluluk Düşüncesi, Özgürlük Düşüncesi, Düşünce Tarihi, Felsefe Ansiklopedisi Kavramlar ve Akımlar (9 cilt), Felsefe Ansiklopedisi Düşünürler Bölümü (2 cilt)*

Sözlük: *Felsefe Sözlüğü, Ekonomi Sözlüğü, İnanç Sözlüğü, Ticaret Sözlüğü, İslâm İnançları Sözlüğü, Toplumbilim Sözlüğü, Ruhbilim Sözlüğü*

HÂŞİM, Ahmet (1884 - 1933)

Bağdat'ta doğdu. Sekiz yaşında annesini kaybetti. 1895'te İstanbul'a geldi. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Fakültesi'ne girdi. Aynı zamanda Reji (Tekel) İdaresi'nde memur olarak çalıştı. Fransızca öğretmeni olarak İzmir'e atanınca, hukuk öğrenimini bıraktı. Maliye Bakanlığı çevirmenliğine geçince, tekrar İstanbul'a geldi. I. Dünya Savaşı'na yedek subay olarak katıldı. Savaştan sonra, Güzel Sanatlar Akademisi'nde estetik ve mitoloji, Harp Akademisi ile Siyasal Bilgiler Okulu'nda Fransızca öğretmenliği yaptı. Böbrek tedavisi için 1932'de Frankfurt'a gitti. Döndükten sonra İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirini lise yıllarında, 1901'de yayımladı. 1909'da Fecr-i Âti Topluluğu'na girdi. Şiirlerini *Servet-i Fünûn, Dergâh* ve *Yeni Mecmua* dergilerinde; fıkra, söyleşi ve gezi yazılarını da *Akşam, İkdam, Milliyet* gazetelerinde yayımladı. Sembolist, empresyonist bir şairdi. Çocukluğunun, sanatı üzerinde büyük etkisi vardı. Annesi çok sevecen, babasıysa sert bir kişiydi. Annesi'nin ölümü üzerine, büyük bir yalnızlığa düştü. Şiirlerinde, annesine karşı duyduğu engin sevgiyi, yalnızlığını, küçük yüreğine zamansız düşen öksüzlük duygusunu duyurmaya çalıştı. "Sanat için sanat" anlayışını benimsedi. Ona göre, şiirle düz yazı birbirinden kesin çizgilerle ayrılır. Şiir "duyulmak" için, düz yazıysa "anlaşılmak" içindir. Şiirdeki güzelliğin kapalılıktan doğduğunu, şiir dilinin "müzikle söz arasında, sözden çok müziğe yakın" olduğunu savundu. Ön plana uyumu, ikinci plana anlamı aldı. Türlü anlamlara gelen, herkesi hoşlanacağı duygulara sürükleyen, anlam bakımından tam bir açıklık taşımayan, okuyucunun hayalini her an uyanık tutan şiire varmaya çalıştı. Batılı sembolistlerde olduğu gibi, görünen âlemin ötesinde, görünmeyen bir âlemin varlığına inandı. İnsanın iç ürperişlerini, akşam güneşinin renklerini, dizelerle resim yapan bir sanatın özelliklerini, ışıklı duygularla, renkli seslerle örülü bir kompozisyonu onda bolca bulabiliriz. Aşkla doğa, şiirlerinin en belirgin konularıdır.

Bütün şiirlerinde aruz ölçüsünü kullandı. Arapça, Farsça sözcüklere, tamlamalara, benzetmeli, istiareli, mecazlı anlatıma çok yer verdi. Son şiirlerinde, yalın bir dile yöneldi. Düz yazılarındaysa açık, anlaşılır, yalın bir anlatımı benimsedi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Göl Saatleri, Piyale*

Fıkra, söyleşi: *Bize Göre, Gurâbâhâne-i Lâklâkân*

Gezi yazısı: *Frankfurt Seyahatnamesi*

Şiirleri Şerif Hulisi, düz yazıları Mehmet Kaplan tarafından notlarla yayımlandı.

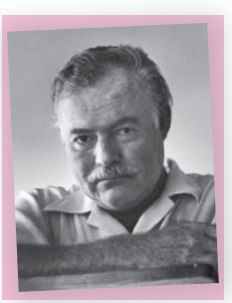

HATÂYÎ (1486 - 1524)

Asıl adı, İsmail Safevi (Şah İsmail)'dir. Erdebil'de doğdu. Dedesi Uzun Hasan'ın ölümünden sonra Şirvan, Azerbaycan, İran ve Irak bölgesinde şahlığını ilan etti. Yavuz Sultan Selim'e, Çaldıran'da yenildi. Farsça ve aruz ölçüsüyle şiirleri de olmasına karşın, asıl ününü Azeri Türkçesiyle ve halk şiiri geleneğine bağlı deme ve nefesleriyle yaptı.

Hakkında, Sadettin Nüzhet Ergun'un *Hatâyi Divanı*, Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Kaygusuz Abdal-Hatâyî-Kul Himmet* adlı çalışmaları vardır.

HEMINGWAY, Ernest (1899 - 1961)

Amerikalı yazar ve gazeteci. İlk makalelerini lise yıllarında okul gazetesinde yayınladı. On beş yaşında evden kaçarak Kızılderililerle yaşadı. Çeşitli işlerde çalıştı. Sonra Paris'e yerleşti. Burada, yaşadıklarını anlatan eserlerini yazdı. Kısa ve gösterişsiz yazı tarzıyla bilinir. *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı eseriyle nobel edebiyat ödülünü almıştır.

Başlıca eserleri: *Güneş de Doğar, Silahlara Veda, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, İhtiyar Balıkçı, Tehlikeli Yaz, Paris Bir Şenliktir, Ya Hep Ya Hiç, Klimanjaro'nun Karları*

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza (1948 -)

Ayvalık'ta doğdu. İzmir Kız Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde edebiyat öğretmenliği yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra öyküye yöneldi. Öykü ve oyun türlerinde birçok ödül kazandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Eski Bir Balerin, Ürkek Kuşlar, Sabah Yolcuları, Kırlangıçsız Geçti Yaz, Savrulmalar, İşte Gidiyorum Göç Öyküleri, Öykünmece, Üç Nokta Bir Çizgi*

Roman: *Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?, Tanrıkadın*

Çocuk romanı: *Uçtu Uçtu Pelin Uçtu, Çirkin Prenses, Ya Armut Ağacı Olursam?*

Deneme-inceleme: *Türkçe Dil bilgisi Öğretme Kitabı, Tohumun Toprağa Düştüğü Türkçe Günlükleri 4, Rüzgârın Göğe Savurduğu Türkçe Günlükleri 3, Dilin Zamana Dokuduğu Türkçe Günlükleri, Yıldızların Suya Döküldüğü, Türkçe Günlükleri, Sorulmadan, Dedim: "Ah", Türkçe "Off"*

HESSE, Hermann (1877 - 1962)

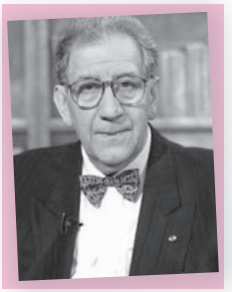
Alman yazardır. Dedesi ve babası gibi ilahiyatçı olacakken, okulu bıraktı. Satış memurluğu, çilingirlik, kitapçılık yaptı. Yönetime ayak uydurmadı, İsviçre'ye sığındı.

İlk şiirini yirmi beş yaşında yazdı. 1904'te serbest yazarlığa başladı ve romanları, öyküleri, denemeleri, şiirleri, politik makaleleri ile kültür alanındaki eleştirel yazılarıyla tüm dünyada 100 milyonu aşkın okura ulaştı. 1946'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Yazarlık yaşamında, hep bir arayış içinde oldu. Romanlarındaki bakış açısı ve üslup değişiktir. Kuşkuculuk, başkaldırma temel özelliğidir.

Başlıca eserleri: *Tekerlek İzi, Bozkırdaki Kurt, Nergiz ve Altın Ağız, Boncuk Oyunu, Gertrud, Siddhartha, Çarklar Arasında, Doğu Yolculuğu, İlk Gençlik Yıllarım, Öldürmeyeceksin, Şeftali Ağacı, Gençlik Güzel Şey*

HIZLAN, Doğan (1937 -)

İstanbul'da doğdu. Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. Televizyonda kitap tanıtma programı hazırladı. Gazete ve dergilerde eleştiri, kitap tanıtma yazıları yayımlandı. Eleştirilerinde, yargılamaktan çok okuyucuyu yargıya götürecek malzemeyi çözümlemeyi amaçladı. Daha çok şiir ve gelişmekte olan ülkelerde edebiyat konularına değindi. Yazıları ve edebiyatçılarla konuşmalarıyla Türk edebiyatına ışık tuttu.

Başlıca eserleri:

Deneme-eleştiri: *Yazılı İlişkiler, Günlerde Kalan, Sanat Günah Çıkarıyor, Kitaplar Kitabı, Saklı Su, Ne Kadar Mozart O Kadar Süt, Güncelin Çağrısı, Mavi Bereli, Şiir Çilingiri (Kitaplar Kitabı I), Düzyazı Ayracı (Kitaplar Kitabı II), On Birinci Kat Yazıları, Yalnızlık Kahvesi, Edebiyat Dönencesi, Edebiyat Daima, Aynadaki Bakışlar (Kitaplar Kitabı III), Sönmüş Kibritin İzinde, Çalıntı Kitap Deposu , Ne İstiyoruz? (inceleme)*

Derleme-yayım: *Haydi Anlat Anneciğim (çocuk öyküleri), Bütün Eserleri (Ercümend Behzad Lâv), Hüsran Filizleri (Celâl Sılay'ın Toplu Şiirleri, İhsan Yılmaz'la birlikte), Eleği Duvardan İndirelim, Bayram Gömleği (Türk yazarlarından seçme çocuk öyküleri)*

Doğan Hızlan, 2011 Yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülleri, Eleştiri Dalında ödüle layık görüldü.

HİSAR, Abdülbak Şinasi (1883 - 1963)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Paris'te, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okudu. Yurda dönünce özel şirketlerde, devlet görevlerinde, banka yönetim kurullarında çalıştı. İstanbul'da, vefat etti.

Dergâh dergisinde, *Kitaplar ve Muharrirler* başlığı altında eleştiriler yazdı. Yazılarını *Yarın, Varlık, İleri, Medeniyet* dergi ve gazetelerinde sürdürdü. Mensur şiir niteliğinde bir düz yazısı vardır. Çocukluk yıllarına, Boğaziçi'nde geçen gençlik anılarına sıkı sıkıya bağlıdır.

Eserlerinde çoğunlukla, yaşamın geçiciliği, hiçliği ve her şeyin bir gün yok olacağı görüşünü yansıttı. İstanbul'a özgü ulusal, yerli yaşantılarımızı zengin hayal gücüyle şaşırtıcı bir gözlemle anlattı. XX. yüzyıl başlarındaki İstanbul'u, mutluluk dolu çocukluk, gençlik yıllarını, o zamanlardaki köşkleri, yalıları, mehtapları, saz alemlerini, ünlü kişileri çekici bir üslupla sundu. Anı, makale, monografi, öykü ve roman türlerinde eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Anı: *Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları, Geçmiş Zaman Köşkleri, Geçmiş Zaman Fıkraları*

Roman: *Fehim Bey ve Biz, Çamlıcadaki Eniştemiz, Ali Nizami Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliği*

Monografi: *İstanbul ve Pierre Loti, Yahya Kemal'e Veda, Ahmet Hâşim Şiiri ve Hayatı*

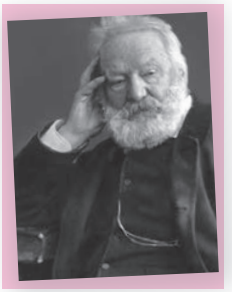
HOMEROS (MÖ VIII. Yüzyıl)

Yunanlı destan yazarıdır. Yaşamı üzerine kesin bilgi yoktur. Doğum yeri olarak yedi ayrı yer gösterilir. İzmir'de doğduğu, İonia yöresinde yaşadığı kabul edilir. Yaşlılık zamanında, destanlarından parçalar okuyarak kent kent dolaşan, kör bir saz şairi olduğu, yaşamının büyük bölümünü Sakız Adası'nda geçirdiği, Ege'deki küçük adalardan biri olan İos'ta öldüğü sanılmaktadır.

Destanları, MÖ VIII. yüzyıldan başlayarak tüm Yunanistan'da yaygınlaşmış, tanınmıştı. Şenliklerde, bu destanlardan parçalar okunurdu. Destanlar, yalnız edebiyat açısından değil, eğitim açısından da önemli sayılmıştır.

İlyada ve Odysseia destanları, Atina Tiranı Peisistratos tarafından oluşturduğu ilk tam destan olarak kabul edilir. Sonraları edebiyat teorileri kurallaştırılırken, destan türünün kuralları bu iki eserden çıkarılıp destanların yazımında bunlara uyulmuştur.

HUGO, Victor (1802 - 1885)

Besacon'da doğdu. Bir generalin oğludur. Çocukluğunda, babasıyla İtalya'ya gitti. Genç yaşta şiir yazmaya başlayınca maaş bağlandı. 1843-1851 yılları arasında, politikayla çok ilgilendi, birkaç kez de siyasal görüş değiştirdi. III. Napoleon iktidara gelince, cumhuriyetçi olduğu için, ülkesinden ayrılmak zorunda kaldı. Önce Brüksel'e, sonra da Jersey ve Guernesey adalarına sığındı. Cumhuriyetin ilan edilmesi üzerine, 1870'te Fransa'ya döndü. Milletvekili seçildi. Daha sonraki yaşantısı, yoğun bir çalışma temposu içinde geçti. Paris'te ölümü üzerine, ulusal yas ilan edildi.

Şiir, dram ve roman türlerinde yazdı. *Cromwell* adlı dramın ön sözüyle romantizm akımının ilkelerini saptadı. Eserlerinin konuları aşk, doğa, özgürlük, yurt ve insanlık sevgisidir. Canlı, parlak bir anlatımı vardır. Özellikle Namık Kemal ve Abdülhak Hamit Tarhan üzerinde etkileri görülür.

Başlıca eserleri:

Roman: *Notre Dame'ın Kamburu, Bir Cinayetin Öyküsü, Sefiller, Deniz İşçileri, 93 Devrimi, Gülen Adam, İdam Mahkûmunun Son Günü*

Şiir: *Odlar ve Baladlar, Doğudan, Sonbahar Yaprakları, Alacakaranlık Şarkılar, Cezalar, Gönülden Sesler, Işınlar ve Gölgeler, Sokak ve Orman Şarkıları, Şeytanın Sonu, Yüzyılların Efsanesi*

Oyun: *Cromwell, Hernani, Ruy Blas, Kral Eğleniyor, Derebeyler, Özgürlükte Tiyatro*

Düşünce yazısı: *Küçük Napolyon, Ren, Fransa ve Belçika, Eylemler ve Sözler - Sürgünden Önce, Eylemler ve Sözler - Sürgünden Sonra, Eylemler ve Sözler - Sürgünden Bu Yana*

I

IBSEN, Henrik (1828 - 1906)

Norveçli oyun yazarı. Skien'de doğdu. Öğrenimini yarıda bırakarak bir eczacının yanında çalıştı. Bir yandan da sürekli okudu. Kristiyana Tiyatrosu'nda estetik ve edebiyat öğrenimi gördü. Berfen Tiyatrosu'nda rejisörlük, Kristiyana Tiyatrosu'nda müdürlük yaptı. Sonra ülkesinden ayrılarak uzun süre Roma, Dresden ve Münih'te yaşadı. Yaşamının kalan yıllarını Kristiyana'da geçirdi.

Çağdaş tiyatronun kurucularındandır. Oyunlarında güçlü bir sahne tekniği, yalın, süssüz, akıcı bir dil kullandı. Özgürlük, aile, ahlak vb. konuları işledi. Sosyal yaşamın aksayan yönlerini eleştirdi. Oyunlarında sorunları ortaya serip bu sorunların çözümünü izleyicilere bıraktı. Canlı ve dramatik bir düşünce tiyatrosu kurdu.

Dilimize çevrilmiş başlıca oyunları: *Peer Gynt, Brand, Nora-Bir Bebek Evi, Hortlaklar, Halk Düşmanı, Hedda Gabler, Yapı Ustası*

ILGAZ, Afet (1937 -)

Bir öğretmenin kızıdır. İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Ayrıca Edebiyat Fakültesi Klasik Filoloji Bölümü'nde de okudu; son sınıfından ayrıldı. İzmit ve İstanbul'da Türkçe öğretmenliği yaptı. İstanbul Atatürk Eğitim Fakültesi edebiyat öğretmenliğinden emekli oldu.

Öykü ve romanlarında, kadınlık sorunlarını işleyen bir yazarımızdır. Kimi yapıtlarında ezilen, horlanan alt tabaka insanlarının sorunlarını sergilemeye çalışsa da, asıl konusu kadındır. Kadının aile, toplum içindeki durumu; kadın erkek eşitliği, cinsel ve geleneksel baskılar altındaki ezikliği sürekli irdelemeye çalıştığı temel sorunlarıdır. İnce bir duyarlıkla kadını savunma çabası içindedir. Öyle ki kimi zaman bunu bir hesaplaşmaya kadar vardırdığı olur; erkek egemenliğine başkaldırır. Bu nedenle yapıtları, feminizme kaynaklık niteliği taşır. Sade bir dili, şiirsel bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bedriye, Başörtülüler, Toprak, Halk Hikâyeleri, Çeribaş Abdullah'la İdamlık İsmail, Ölü Bir Kadın Yazar, Sendika, Garip Bir Dava*

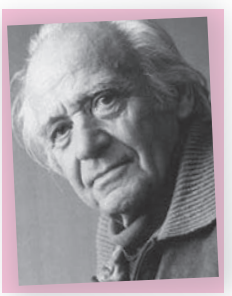
Roman: *Eşiktekiler, Aşamalar, Bir Feministin Doğruya Yakın Portresi, Ad Semûd Medyen, Yolcu, Menekşelendi Sular*

Gezi: *İtalya Mektupları*

Çocuk kitapları: *Annem Annem, Değişen Sevgiler, Çocuklar da Savaştı*

Ödülleri: *1969 Törehan Roman Ödülü (Eşiktekiler), 1965 TDK Hikâye Ödülü (Başörtülüler), 1993 TYB Roman ödülü*

ILGAZ, Rıfat (1911 - 1993)

Cide'de doğdu. Kastamonu Öğretmen Okulu'ndan sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde Türkçe öğretmenliği yaptı. Daha sonra öğretmenlikten ayrılarak gazeteciliğe başladı. Arkadaşlarıyla birlikte *Markopaşa, Malumpaşa, Merbumpaşa, Adembaba* adlı gülmece dergilerini çıkardı. Şiir kitapları yayımlayarak öykü, roman ve oyun yazarlığı yaparak yaşamını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirleri Kastamonu'da *Nazikter* ve *Açıksöz* gazetelerinde çıktı. Bunlar geleneksel nazım biçimleriyle yazılmış romantik şiirlerdi. 1940'tan sonra ölçüyle, uyağa, süse, alışılmış şiir kurallarına sırt çevirdi. Halk deyişlerinden yararlanan açık, yalın, akıcı bir dille taşlama ögeleri taşıyan toplumsal konuların şairi oldu.

Toplumsal gerçekçi akımın özgün adlarından sayıldı. 1955'ten sonra gülmece öyküsü, oyun ve roman türlerinde yoğunlaştı. Bu eserlerinde, güldürmekten çok, acı duygulara yaklaşmayı, işlediği her konuda insanları neşelendirmeyi değil, yaşantısının tatlı olmayan sonuçlarını anlatmayı denedi. Konularına ince bir ironiyle yaklaştı. Romanlarında Batı Karadeniz'in kıyı halkının yaşam mücadelesini ve II. Dünya Savaşı yıllarının toplumsal sorunlarını işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yarenlik, Sınıf, Yaşadıkça, Devam, Üsküdar'da Sabah Oldu, Soluk Soluğa, Kara Kılçık, Uzak Değil, Güvercinim Uyur mu, Kulağımız Kirişte, Ocak Katırı Alagöz*

Roman: *Pijamalılar, Karadeniz'in Kıyıcığında, Karartma Geceleri, Sarı Yazma, Yıldız Karayel*

Çocuk romanı: *Halime Kaptan, Kumdan Betona, Bacaksız Kamyon Sürücüsü, Cankurtaran Yılmaz, Bacaksız Okulda, Bacaksız Tatil Köyünde, Bacaksız Paralı Atlet, Küçükçekmece Okyanusu, Nasreddin Hoca ve Çömezleri, Apartman Çocukları*

Güldürü öyküsü: *Hababam Sınıfı, Hababam Sınıfı İcraatin İçinde, Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı, Radar'ın Anahtarı, Don Kişot İstanbul'da, Palavra, Kesmeli Bunları, Nerde O Eski Usturalar, Saksağanın Kuyruğu, Şevket Ustanın Kedisi, Geçmişe Mazi, Garibin Horozu, Altın Ekicisi, Tuh Sana, Çatal Matal Kaç Çatal, Bunadı Bu Adam, Hababam Sınıfı Uyanıyor, Rüşvetin Almancası, Çalış Osman Çiftlik Senin, Sosyal Kadınlar Partisi, Şeker Kutusu, Dördüncü Bölük*

Anı: *Yokuş Yukarı, Kırk Yıl Önce Kırk Yıl Sonra*

Köşe yazılarını topladığı kitaplar: *Nerede Kalmıştık, Cart Curt*

IRGAT, Cahit (1916 - 1971)

Lüleburgaz'da doğdu. Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Ankara Devlet Konservatuvarı'nın son sınıfından ayrıldı. Çeşitli tiyatrolarda aktörlük yaptı, filmler çevirdi. İstanbul'da vefat etti.

Dergilerde yayımlanan şiirleriyle Yeni Edebiyat akımının öncüleri arasında sayıldı. Şiirlerinde halkın sorunlarını duygulu bir gerçekçilikle, öfkeli bir içtenlikle anlattı. Şiir yanında tiyatro yazıları, öykü ve roman da yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bu Şehrin Çocukları, Rüzgârlarım Konuşuyor, Ortalık, Irgat'ın Türküsü, Seçme Şiirler*

Roman: *Geri Dönemezsin, İnsan Kafesi*

Anı: *Çok Yaşasın Ölüler (ölmüş ünlü aktör ve edebiyatçılarla ilgili anılar)*

ISTRATI, Panait (1884 - 1935)

Romanyalı yazar. Çok küçükken babası öldü. Çamaşırcılık yapan annesi tarafından büyütüldü. 12 yaşında evden kaçarak bir Rus arkadaşıyla Romanya'dan Mısır'a kadar değişik ülkelerde başıboş dolaştı. Kendi kendine Fransızca öğrendi. Fransız yazar Romain Rolland'ın önerisiyle 40 yaşında başından geçenleri yazmaya başladı.

Serüven dolu romanlarıyla tanınır. Yapıtları, içten gelen, yapaylıktan uzak bir anlatımla yaşanan olaylara dayanır. Olaylar basit, günlük olaylar; kahramanlar ise her an karşılaştığımız, sıradan insanlardır. Bunları anlatırken, kendini, yaşama sevgiyle bağlı bir insanı, içindeki yalnızlığı, garipliği yenmeyen; doğduğu yerlerden kopmuş bir bireyi yansıtmaya çalışır.

Başlıca eserleri: *Kodin, Sokak Kızı, Hayat Yollarında, Kira Kiralina, Uşak, Angel Dayı, Akdeniz, Baragan'ın Dikenleri, Perlmutler Ailesi, Sünger Avcısı, Minka Abla*

IŞINSU, Emine (1938 -)

I

Babasının tümen komutanı olarak görev yaptığı Kars'ta doğdu. Cumhuriyet döneminin tanınmış şair ve yazarı Halide Nusret Zorlutuna ile Tümgeneral Aziz Vecihi Zorlutuna'nın kızıdır. Ankara Koleji'ni bitirdi. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Yaşamını gazetecilikle kazandı.

İlk eseri 17 yaşında iken basılan şiir kitabı *İki Nokta*'dır. 1963'de ödül kazanan *Küçük Dünya*'dan sonra yoğun şekilde romana yöneldi. Roman yazmanın dışında 1970'lerin önemli fikir ve sanat süreli yayınlarından *Töre Dergisi*'ni 1971- 1981 yılları arasında çıkardı. Birçok dergi ve gazetede yazıları yayınlandı; *Yeni İstanbul* ve *Sabah* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. Daha sonra öykü, oyun ve roman türlerinde eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İki Nokta*

Roman: *Küçük Dünya, Azap Toprakları, Ak Topraklar, Tutsak, Sancı, Çiçekler Büyür, Cambaz, Atlıkarınca, Cumhuriyet Türküsü, Kaf Dağı'nın Ardında, Alpaslan, Atlı Karınca, Nisan Yağmuru*

Oyun: *Yürek Satıldı, Bir Milyon İğne*

Ödülleri: *Küçük Dünya (T. C. Turizm Bakanlığı Sanat Armağanı), Ak Topraklar (Türk Edebiyatı Vakfı Roman Ödülü), Sancı (Türkiye Millî Kültür Vakfı Roman Ödülü), Cambaz (Türkiye Yazarlar Birliği Roman Ödülü)*

İ

İBN-İ BATUTA (1304 - 1369)

Arap gezginidir. Fas'ın Tanca kentinde doğdu. Din eğitimi gördü. Hacca gitmek için Tanca'dan ayrılmasıyla başlayan uzun yolculuğu 29 yıl sürerek tekrar Tanca'ya dönmesiyle son buldu.

Fas sultanı Ebu İnan'ın isteği üzerine, gezileri sırasında gördüklerini Muhammet bin Cuzey el-Kelbi adlı bir bilim adamına yazdırdı. Eserin yazımı, üç yıl sürdü.

Din konusundaki bilgileriyle çağının İslam ülkelerinde ilgi gördü. Kuzey ve Orta Afrika, İspanya, Arabistan, Anadolu, Kırım, Orta Asya, Hindistan ve Çin'i gezdi. Anadolu gezisinde; halkın toplumsal yaşamı, gelenek ve görenekleri hakkında verdiği bilgiler önemlidir. *İbn-i Batuta Seyahatnamesi* Damat Mehmet Şerif Paşa tarafından 1917-1919 yıllarında Türkçeye çevrildi.

İHSAN RAİF HANIM (1877 - 1926)

Beyrut'ta doğdu. Vezir Köse Raif Paşa'nın kızıdır. Babasının görevi nedeniyle pek çok yer gezdi. Özel olarak müzik, edebiyat ve Fransızca dersleri aldı. Paris'te vefat etti.

Küçük yaştan itibaren edebiyata ilgi duydu. Döneminin şairlerinden Rıza Tevfik'in etkisiyle hece vezniyle halk şiiri tarzında şiirler yazdı. Hece veznini kullanan ilk kadın şairlerimizdendir. Sade bir dili, yalın bir anlatımı

vardır. Fransızcayı ve Fransız edebiyatını iyi bilirdi. Şiirleri kadınsı, aşk dolu ve yoğun duygu içeriklidir. Şiirlerinden bazılarını kendisi, çoğunu da diğer sanatçılar besteledi. Şiirlerinden bestelenmiş şarkılar günümüzde de dinlenmektedir.

Başlıca eserleri: *Gözyaşları, Kadın ve Vatan, Ağlarım*

İLDENİZ, Türkan (1938 -)

Düzce'de doğdu. İlk ve ortaokulu Düzce'de okudu. İstanbul Kandilli Kız Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni yarıda bıraktı, evlendi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde 20 yıl memurluk yaptıktan sonra emekliye ayrıldı.

Şiirleri *On Üç, Varlık, Seçilmiş Hikâyeler, Dost, Pazar Postası, Yelken, Yeni İnsan, Türk Dili, İnsancıl, Evrensel Kültür, Gerçek Sanat, Güzel Yazılar* dergilerinde yayınlandı. Duygu yüklü şiirlerindeki romantik ve başkaldırıcı kadın kimliğiyle dikkat çekti.

Başlıca eserleri: *Taşra Kızının Deliceleri, Havva Çıkmazı*

İLERİ, Selim (1949 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Yazarlıkla yaşamını sürdürdü.

Yayımladığı öyküleriyle edebiyat çevrelerinin dikkatini çekti. Sonra, roman ve senaryo alanında eserler verdi. Eserlerinde dili özenle kullandı. Konularını, çevresindeki genç insanların güncel sorunlar karşısındaki tepkilerinden; İstanbul'da değişen, yok olan orta tabakanın gelenek ve duyarlılıklarından seçti.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Cumartesi Yalnızlığı, Pastırma Yazı, Dostlukların Son Günü, Bir Denizin Eteklerinde, Eski Defterlerde Solmuş Çiçekler, Son Yaz Akşamı*

Roman: *Destan Gönüller, Her Gece Bodrum, Ölüm İlişkileri, Cehennem Kraliçesi, Bir Akşam Alacası, Yaşarken ve Ölürken, Ölünceye Kadar Seninim, Yalancı Şafak, Saz Caz Düğün Varyete, Hayal ve Istırap, Kafes, Mavi Kanatlarımla Yalnız Benim Olsaydın, Kırık Deniz Kabukları*

Şiir: *Ay Işığı*

Deneme: *Çağdaşlık Sorunları, Düşünce ve Duyarlık*

İnceleme: *Âşk-ı Memnu ya da Uzun Bir Kışın Siyah Günleri, Kamelyasız Kadınlar, Seni Çok Özledim*

Anı: *Annem İçin, Hatırlıyorum, O Yakamoz Söner*

Senaryo: *Kırık Bir Aşk Hikâyesi*

Derleme: *İlk Gençlik Çağına Öyküler (2 cilt), Türk Romanında Altın Sayfalar (2 cilt)*

İLHAN, Attila (1925 - 2005)

Menemen'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarım bıraktı. Çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. "Ali Kaptanoğlu" takma adıyla senaryo yazarlığı yaptı. Geçirdiği kalp krizi sonucunda İstanbul'da vefat etti.

Romantik bir duyarlılıkla, toplumsal gerçekçilik açısından çağımıza, yaşadığımız günlere baktı. Özellikle aşk, intihar, serüven, ölüm, kavga, kahramanlık temalarını işledi. Gerek şiirlerinde gerek nesirlerinde, soyuttan kaçındı, canlı konuşma dilinden, kültür kavramlarından, argodan, halk deyimlerinden yararlandı. Son dönem şiirlerinde, klasik şiirin biçim özelliklerini kullandı. Yakın tarihimizin gelişim çizgisini izlediği romanlarında, çağdaşlaşma sürecine özgü sorunları yaşayan okumuş kişileri tipleştirmeye çalıştı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Duvar, Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum, Belâ Çiçeği, Yasak Sevişmek, Tutuklunun Günlüğü, Böyle Bir Sevmek, Elde Var Hüzün, Korkunun Krallığı*

Roman: *Sokaktaki Adam, Zenciler Birbirine Benzemez, Kurtlar Sofrası, Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı, Yaraya Tuz Basmak, Fena Halde Leman, Dersaadet'te Sabah Ezanları, Haco Hanım Vay, O Karanlıkta Biz, O Sarışın Kurt, Gazi Paşa, Allah'ın Süngüleri: Reis Paşa*

Gezi notları: *Abbas Yolcu*

Senaryo: *Kartallar Yüksek Uçar, Yarın Artık Bugündür*

Denemeler: *Hangi Sol, Hangi Batı, Hangi Sağ, Hangi Atatürk, Hangi Edebiyat, Hangi Laiklik, Hangi Küreselleşme*

İ

İNAL, Gülseli (1947 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji-Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Şiirleri ilk olarak *Yazko Edebiyat* dergisinde yayınlandı. Daha sonra *Varlık, Gösteri, Somut* dergilerinde şiir ve denemeleri yayınlandı.

Başlıca eserleri: *Sulara Gönüllü Çağrı, Lale Sesiydiler ve Yoktular, Letoon, Dans Natura, Sif ve Gula*

İNAN, Âfet (1908 - 1985)

Selanik'te doğdu. Bursa Kız Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Mustafa Kemal tarafından Cenevre'ye gönderildi. Dönüşünde, öğretmenlik yaptı. Ardından Lozan Üniversitesi Tarih Bölümü'nü bitirerek doktora yaptı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde profesör oldu. Türk Tarih Kurumu'nun kuruluşunda görev aldı.

Atatürk devrimleri konusundaki incelemeleriyle tanındı. Atatürk dönemine ilişkin anılarını yayımladı.

Başlıca eserleri: *Türk Tarihinin Ana Hatları, Türkiye Halkının Antropolojik Karakterleri ve Türkiye Tarihi, Pirî Reis'in Hayatı ve Eserleri, Atatürk'ten Hatıralar, Eski Mısır Tarihi ve Medeniyeti, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Atatürk ve Türk Kadın Haklarının Kazanılması Tarihten Bugüne, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Devrimi, İzmir İktisat Kongresi*

İNCE, Özdemir (1936 -)

Mersin'de doğdu. Mersin Lisesi'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Paris'te Fransız edebiyatı okudu. Yurda dönünce öğretmenlik, TRT'de çevirmenlik yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve şiir çevirileriyle tanındı.

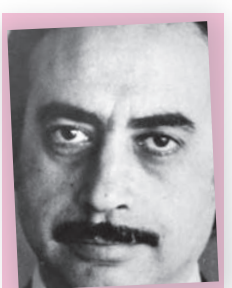
Başlıca eserleri:

Şiir: *Tekvin, Delta, Tohum Ölürse, Yağmur Taşı*

Çeviri: *Evren İçinde Evren (Alain Bosquet'den), Taşlar Yinelemesi Parmaklıklar (Yannis Ritsos'tan)*

Antoloji: *Bulgar Şiiri Antolojisi, Dünya Şiiri Antolojisi (4 cilt, Ataol Behramoğlu'yla)*

İPEKÇİ, Abdi (1929 - 1979)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. Yaşamını gazetecilikle kazandı. İstanbul'da öldürüldü.

Yeni Sabah, Yeni İstanbul, İstanbul Ekspres, Milliyet gazetelerinde çalıştı. Gazetelerde çıkan yazılarında toplumsal barış, uzlaşma mesajları verdi.

Başlıca eserleri: *Afrika (röportaj), İhtilâlin İçyüzü (inceleme), İnönü Atatürk'ü Anlatıyor, Liderler Ne Diyor; Dünyanın Dört Bucağında (röportaj)*

İSHAKÎ, Ayaz (1878 - 1954)

Kazan, Çistay-Yavşerme'de doğdu. İlköğrenimini Şakir Kemal Medresesi'nde yaptı. 1899'da Rus Öğretmen Okulu'nda öğrenim gördü.

Yaşamı, Türklük mücadelesiyle geçti. Kırım'da yayımlanan *Tercüman* ve Azerbaycan'da yayımlanan *İgenu* gazetelerinden, Kafkasya bölgesindeki Türkler hakkında bilgi edindi. "Cedit" akımının savunucularından oldu. 1917 Rus Devrimi'nden sonra Türkiye ve Avrupa'da yaşamını sürdürdü.

Başlıca eserleri: *Taallümde Saadet (Öğretimde Mutluluk), Bay Oğlu (Tüccar Oğlu), Dilenci Kız, Hikâyeler, Muallim, Mulla Babay (Hoca Efendi), Züleyha, Muallime, Ul, Eli Öylenmegen İdi (O Daha Evlenmemişti), Üyge Taba (Eve Dönüş)*

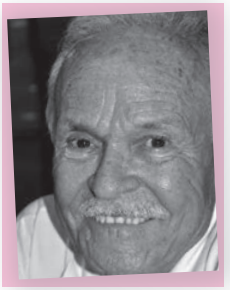
İZ, Fahir (1911 - 2004)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Londra ve Oxford üniversitesinde doçentlik yaptı. Yurda dönünce, Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı Kürsüsü'nde profesör olarak çalıştı. Eski Türk edebiyatı alanında önemli çalışmalar yaptı. İncelemeleri tüm dünyada kabul gören bilim adamlarımızdan biri oldu.

Başlıca eserleri: *Pabuççu Ahmet'in Garip Maceraları, Eski Türk Edebiyatında Nesir, Eski Türk Edebiyatında Nazım, Kısa Türk Öyküleri Antolojisi*

İZGÜ, Muzaffer (1933 -)

Adana'da doğdu. Diyarbakır Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Gülmece öyküleriyle tanındı. Konularını çevresinden aldığı öykülerinde, acıyla sevinci, güvenle güvensizliği, varlıkla yokluğu yan yana işledi. Öykülerinin yanı sıra, roman ve oyun türlerinde de eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Gülmece öyküsü: *Bando Takımı, Donumdaki Para, Deliye Her Gün Bayram, Sen Kim Hovardalık Kim, Her Eve Bir Karakol, Dayak Birincisi, Devlet Babanın Tonton Çocuğu, Lüplüp Makinesi, Çanak Çömlek Patladı, Ortadireği Yıkan Ayı, İşte Mühür İşte Sen, Devletin Malı Deniz, Azrail Nasıl Rüşvet Yedi, Siz Bilirsiniz Paşam, Zıkkımın Kökü, Demokrasimiz Kaç Para Eder, Yıl Sıfır Darbe Hazır, Bir Namussuz Aranıyor, Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever, Bir Mayıs Polis Bayramı, Nasıl Baba Oldum, Dandini Vatandaş Dandini, Hırsız Köpek*

Roman: *Gecekondu, İlyas Efendi, Halo Dayı, Kasabanın Yarısı*

Oyun: *İnsaniyettin, Kara Düzen, Reçetesi Peçete, Gön, Utanmıyorum Üşüyorum, Her Devrin İti*

Çocuk kitabı: *Kara Pamuk, Ekmek Parası, Dayak Birincisi, Bülbül Düdük, Çizmeli Osman, Pazar Kuşları, Uçtu Uçtu Ali Uçtu, Yumurtadan Çıkan Öğretmen, Güldürten Uçurtma*

KABACALI, Alpay (1942 -)

Antalya'da doğdu. Antalya Lisesi'ni bitirdi. İstanbul'da Hukuk Fakültesi'nde okurken yazarlığa başladı. *Gerçekler Postası* adında bir dergi çıkardı. *Ant* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Çeşitli yayınevlerinde ve haber ajanslarında çalıştı. Bazı ansiklopedilerin yazı kurullarında yer aldı.

Kültürel ve toplumsal alanlardaki araştırmalarıyla tanındı. Belgesel ve nesnel çalışmanın en iyi örnekleri arasında sayılabilecek kitaplarında gerçeğe ulaşmaya; geçmişle gelecek arasındaki doğru bağları kurmaya çalıştı.

Başlıca eserleri:

İnceleme: *Türk Yayın Tarihi, Türkiye'de Basın Sansürü, Arap Çöllerinde Türkler, Türkiye'de Gençlik Hareketleri, Yakın Tarihimizde Büyük Dönemeçler*

Röportaj: *Kültürümüzde İnsan Adaları*

Biyografi: *Neyzen Tevfik, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Şair Eşref, Nadir Nadi, Turhan Selçuk, Melih Cevdet Anday, Nasreddin Hoca, Yaşar Kemal, Rıfat Ilgaz, Adalet Ağaoğlu, İlhan Selçuk, Aziz Nesin*

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin 1987 "Araştırma Ödülü"nü aldı.

KABAKLI, Ahmet (1924 - 2001)

Harput'ta doğdu. Elazığ Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı. Sonradan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni de bitirdi. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nda edebiyat dersleri verdi.

Çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan yazılarıyla tanındı. Türk edebiyatı üzerine incelemeler yaptı. Türk Edebiyatı Cemiyeti Başkanı ve Türk Edebiyatı Dergisi'nin yönetmenliğini yaptı.

Başlıca eserleri: *Mehmet Âkif, Yunus Emre, Mevlânâ, Türk Edebiyatı (4 cilt), Kültür Emperyalizmi, Müslüman Türkiye, Mabet ve Millet, Bizim Alkibiaadis, Ecurufya, Sohbetler 1-2, Temellerin Duruşması, Güneydoğu Yakından,Şiir İncelemeleri, Doğudan Doğuş*

KADI BURHANETTİN (1345 - 1398)

Asıl adı Ahmet'tir. Oğuzların Salur boyundandır. Babası, Kayseri Kadısı Şemsettin Mehmet'tir. Kayseri'de doğdu.

Türkçe, Arapça, Farsça, hikmet ve mantık okuduktan sonra, çağının diğer bilimlerini okumak için Mısır'a gitti.

Babasının ölümü üzerine, Kayseri'ye dönerek kadılık görevini aldı. O sırada, Orta Anadolu, Ertenoğulları'nın elindeydi. Kadı Burhanettin, önce vezir, sonra hükümdar oldu. Osmanlı Memlûk, Timur gibi devletlerle uğraşmak zorunda kaldı. Akkoyunlular tarafından, pusuya düşürülerek öldürüldü.

Hem Anadolu Türk şiirinin kurucularından hem de Türkçeyi aruza ilk uygulayanlardan sayılır. Aşk, yiğitlik, tasavvuf temalarını, savaşlar ve iktidar mücadeleleriyle pişen bir ruh olgunluğu içerisinde, kendine özgü bir söyleyişle dile getirir.

Şiirlerindeki "yiğitçe" edayla diğer klasik edebiyat şairlerinden ayrılır. Hece ölçüsüyle şiirler de yazmıştır. Aruzla yazdığı Türkçe şiirlerindeki imale ve teknik kusurlar, duygularının içtenliğiyle, kültürünün zenginliği içerisinde kaybolur.

Türkçe Divan: *1268 gazel, 45 eksik gazel, 3 beyit, 20 rubaî ve 116 tuyuğdan oluşur. İksirü's-Saâdet fi Esrari't-İbadât* ve *Tercihü't-Tavzih* adlı iki eseri daha vardır.

KAFAOĞLU BÜKE, Asuman (1959 -)

İstanbul'da doğdu. Türkiye'deki ilköğreniminin ardından, babasının diplomatik görevle gittiği Cenevre-İsviçre'de, College Calvin Lisesi'nde ortaöğrenimini tamamladı. 1980-84 arasında, Amerika'da California State University, Long Beach Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Türkiye'ye döndükten sonra, ODTÜ'de ve sonra da Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. İngilizce ve Fransızcadan çeviriler yaptı. John Updike'nin *S.* adlı romanıyla Vikram Seth'in *An Equal Music* (Maggiore Dörtlüsü) adlı romanını Türkçeye çevirdi. Düzenli olarak TRT İstanbul Radyosu-Radyo III için klasik müzik ve edebiyat programları hazırladı. *Mitoloji ve Müzik* adlı bir programı Açık Radyo için hazırlayıp sundu. İstanbul Üniversitesi Dramaturji Bölümü'nde *"Platon'dan Günümüze Estetik Kuram"* dersleri verdi. Bilgi Üniversitesi Müzik Bölümü'nde, yüksek lisans öğrencilerine *"Sanat Felsefesi"* dersleri verdi. Gazetelerin kitap eklerinde ve dergilerde edebiyat üstüne yazılar yazıyor.

Başlıca eserleri: *Yazın Sanatı*

KAFKA, Franz (1883 - 1924)

Çek yazar. Prag'da doğdu. Hukuk öğrenimi gördü. Sigortacılık yaptı. Viyana'da öldü. Kafka'nın eserlerinin büyük bir bölümü ancak Kafka'nın ölümünden sonra meslektaşı ve arkadaşı Max Brod tarafından yayımlandı ve 20. yüzyıla damgasını vurdu.

Yazı yazmayı, bir ibadet gibi kutsal saydı. Eserlerinin kişileri, bilinmeyen karanlık bir dünyada, her an tehlikeler içinde yaşarlar. Kahramanları gülünç, zavallı kişilerdir.

Başlıca eserleri: *Dava, Açlık Şampiyonu, Şato, Amerika, Çin Seddi, Değişim, Ceza Sömürgesi, Kayıp, Milena'ya Mektuplar, Aforizmalar*

KAFTANCIOĞLU, Ümit (1935 - 1980)

Kars'ta doğdu. Cılavuz Köy Enstitüsü'nden sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik; TRT'de, İstanbul Radyosu'nda program yapımcılığı yaptı. İstanbul'da öldürüldü.

Öykü, roman, masal, halk edebiyatı derlemeleri alanlarında eserler verdi. Doğup büyüdüğü yörelerin yaşantısını eserlerinde yansıttı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Dönemeç, Çarpana, Çocuk ve Kent (çocuk öyküleri), İstanbul Allak Bullak*

Roman: *Yelalan, Tüfekliler*

Masal: *Tek Atlı Tekin Olmaz*

Halk öyküsü: *Köroğlu Kolları*

İnceleme: *Altın Ekin, Hızır Paşa*

KALPAKÇIOĞLU, Fethi Naci (1927 - 2008)

Giresun'da doğdu. Erzurum Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Özel fabrikalarda muhasebecilik, personel şefliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Toplumcu sanatın kuramlarını oluşturmaya çalışan bir eleştirmen olarak tanındı.

Başlıca eserleri:

Deneme-eleştiri: *İnsan Tükenmez, Gerçek Saygısı, On Türk Romanı, Edebiyat Yazıları, Türkiye'de Roman ve Toplumsal Değişme, Eleştiri Günlüğü, Bir Hikâyeci: Sait Faik-Bir Romancı: Yaşar Kemal, Gücünü Yitiren Edebiyat, Roman ve Yaşam, Eleştiride Kırk Yıl, Kırk Yılda Kırk Roman, Şiir Yazıları, 50 Türk Romanı, 60 Türk Romanı*

İnceleme-makale: *Az Gelişmiş Ülkeler ve Sosyalizm, Emperyalizm Nedir?, Az Gelişmiş Ülkelerde Askerî Darbeler ve Demokrasi, Atatürk'ün Temel Görüşleri, Kompradorsuz Türkiye*

KAMU, Kemalettin (1901 - 1948)

Bayburt'ta doğdu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Kurtuluş Savaşı'nda Ankara'ya geçti. Anadolu Ajansı muhabiri olarak Paris'e gönderildi. Orada Siyasal Bilgiler öğretimi gördü. Yurda dönünce milletvekili seçildi. Ankara'da vefat etti.

Millî Mücadele döneminde yazdığı şiirlerle tanındı. Hece ölçüsüyle, Millî Edebiyat akımı ilkelerine bağlı şiirler yazdı. Savaş, yurt, gurbet, aşk konularını işledi. Şiirleri, ölümünden sonra Rıfat Necdet Evrimer tarafından *Kemalettin Kamu, Hayatı, Şahsiyeti ve Şiirleri* adlı kitapta toplandı.

KANIK, Orhan Veli (1914 - 1950)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. PTT Genel Müdürlüğünde ve Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda çalıştı. Oradan ayrılınca, *Yaprak* dergisini çıkardı. İstanbul'da vefat etti.

Varlık dergisinde yayımlanan şiirleriyle dikkati çekti. İlk şiirlerinde, hece ölçüsünü kullandı. 1941'de, Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday'la birlikte çıkardıkları *Garip* ile birlikte, Türk şiirine yeni bir anlayış getirdi. Şiirden benzetmeyi, iğretilemeyi, mecazları kaldırdı. Ölçü ve uyak gibi biçim özelliklerini önemsemedi. Şiirlerinde, günlük yaşantıları konu edindi, nükteli ve alaylı bir anlatım, halkın anlayacağı yalın bir dil kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı (Ölümünden sonra şiirleri, Bütün Şiirleri adıyla bir kitapta toplandı.)*

Düzyazı: *Orhan Veli, Nesir Yazıları, Denize Doğru*

Diğer eserleri: *La Fontaine'in Masalları (49 fabl, nazım çeviri), Nasreddin Hoca Hikâyeleri (72 fıkra, nazım)*

Orhan Veli'nin 12 çeviri kitabı vardır.

KANSU, Ceyhun Atuf (1919 - 1978)

İstanbul'da doğdu. Ankara Gazi Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Çocuk hastalıkları uzmanı oldu. Yurdun birçok yerinde doktorluk yaptı. Ankara'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Önceleri halk şiiri geleneğine bağlı şiirler yazdı. Sonra, biçimde ve özde yeniliğe yönelerek halkın acılarını, sevinçlerini ve mutluluk özlemlerini dile getirdi. Ülke sorunlarına eğildiği yazılarında, Atatürk devrimlerinin yaygınlaşması için çaba harcadı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir Çocuk Bahçesinde, Bağbozumu Sofrası, Çocuklar Gemisi, Yurdumdan, Bağımsızlık Gülü, Sakarya Meydan Savaşı, Buğday Kadın Gün ve Gökyüzü, Tüm Şiirleri (basıma hazırlayan: Vecihi Timuroğlu)*

Çocuk kitabı: *İyi İnsan Mehmet Ali, Üvey Ana*

Oyun: *Sihirli Değnek*

Diğer eserleri: *Ya Bağımsızlık Ya Ölüm, Köy Öğretmenine Mektuplar (deneme), Atatürkçü Olmak (deneme), Atatürk ve Kurtuluş Savaşı (radyo konuşmaları), Balım Kız Dalım Oğul (yurt yazıları), Halk Önderi Atatürk, Cumhuriyet Ağacı (deneme), Dram Kaynağı Olarak Söylev, Devrimcinin Takvimi*

KAPLAN, Mehmet (1915 - 1986)

Sivrihisar'da doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat Fakültesi'nde Yeni Türk Edebiyatı profesörü oldu. İstanbul'da vefat etti.

Denemeleri, Tanzimat sonrası edebiyatımızın çeşitli kişi ve konuları üzerine yaptığı inceleme ve eleştirileriyle tanındı. Edebiyatımızın gelişme çizgisini toplum ve zaman koşulları içinde değerlendirdi. Metne yönelik eleştiri yöntemiyle ele aldığı eserleri, bu alandaki boşluğu doldurdu.

Başlıca eserleri:

Araştırma-inceleme: *Tevfik Fikret ve Şiiri, Namık Kemal Hayatı ve Eserleri, Şiir Tahlilleri I-II, Tanpınar'ın Şiir Dünyası, Yeni Türk Edebiyatı*

Üzerine Araştırmalar, Oğuz Kağan Destanı Hikâye Tahlilleri, Atatürk Devri Türk Edebiyatı I-II, Tip Tahlilleri

Deneme: *Nesillerin Ruhu, Büyük Türkiye Rüyası, Kültür ve Dil*

KARAALİOĞLU, Seyit Kemal (1925 - 1995)

Bafra'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat öğretmenliği, gazetecilik yaptı.

Türk edebiyatı konusunda inceleme ve derleme çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Sözlük: *Dil Bilgisi Sözlüğü, Türkçe ve Edebiyat Sözlüğü, Resimli Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, Resimli Dünya Edebiyatçılar Sözlüğü, Edebiyat Terimleri Kılavuzu, Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü, Çağdaş Öztürkçe Sözlük*

Diğer eserleri: *Bafra Ağzından Derlemeler, Kompozisyon Sanatı, Edebiyat Sanatı, Edebiyat Akımları, Türk Şiiri Sanatı, Türk Edebiyatı Tarihi (5 cilt), Cebrail Buzağısı (roman), Değirmen Döndükçe (öykü), Yazmak ve Konuşmak Sanatı, Türk Romanları, Türk Şiiri Antolojisi, Resimlerle Atatürk, Namık Kemal, Neyzen Tevfik, Ziya Paşa, Dede Korkut Hikâyeleri*

KARACAOĞLAN (XVI - XVII. Yüzyıl)

Kaynaklardaki bilgilerden ve şiirlerinden, XVI. yüzyılın ikinci yarısıyla XVII. yüzyılın başlarında yaşadığı, Çukurovalı olduğu, Türkmen obaları arasında yetiştiği sanılıyor. Başta Anadolu olmak üzere Osmanlı illerini dolaştığı, Rumeli'yi gördüğü, uzun yaşadığı ileri sürülüyor. Mezarının bulunduğu yer konusundaki söylentiler de değişiktir. Mut ilçesinin Çukur köyünde olduğu sanılıyor.

İçinde yaşadığı çevrenin ve insanların coşkun, gerçekçi şairidir. Türkçesindeki arılık ve durulukla, gönülden duyuş ve deyişiyle her çağda yeni kalabilmiştir.

Elinde sazı, dilinde sözüyle köy köy, diyar diyar dolaşarak yalnızca insan sevgisini, dünya güzelliklerini dile getirmiştir. Eski Türk geleneklerine, halk zevkine, köylerimizin yaşantısına en uygun şiirleri söylemiştir. Şiirlerinde coşkun bir lirizm, doğal bir içtenlik vardır. Gerçek aşk serüvenlerini, gönlünü kaptırdığı güzellerin verdiği üzüntülerle sevinçlerini sade bir konuşma diliyle, halk söyleyişleriyle dillendirmiştir. Aruz ölçüsünü hiç kullanmamış, tasavvuf yolunda şiirler söylememiştir. Hece ölçüsünü ustalıkla kullanarak halkın konuştuğu dili işlemiş, kıvrak, canlı bir söyleyişle daha çok koşma, semai türlerinde şiirler vermiştir.

Birçok halk hikâyesine de konu olan Karacaoğlan'ın, bugüne kadar 500'den fazla şiiri ele geçmiştir.

KARADAĞ, Eşref (1964 -)

İzmir'in Kiraz ilçesinde doğdu. Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Ağrı Eğitim Yüksek Okulu'nu, AÖF'nin Türkçe Bölümü'nü bitirdi. Bingöl-Kiğı'da, İzmir-Ödemiş ve Kiraz'da öğretmenlik yaptı.

Şiire 1987'de başladı. Aynı yıl, *Yenice* gazetesinin düzenlediği Sabri Akay Şiir Yarışması'nda, *Yüz Liralık Çocukluk* adlı şiirle mansiyon aldı. Daha sonra *Yaba Öykü, Kıyı, Damar, Karşı, Öğretmen Dünyası, Güneş, Dönemeç, Çalı* gibi dergilerde şiirleri yayımlandı. İlk şiir kitabı *Erik Ağacı Olmak İsteyen Çocuk,* 2004'te çıktı. Şiir dosyası *Çıkınımdaki Azıklar*'la Karabük İbrahim Yıldız Şiir Ödülü'nde mansiyon aldı. Şiirin yanı sıra öykü de yazdı. Ümit Kaftancıoğlu Öykü Yarışması'nda *Suriye'nin Öyküsü* adlı öyküyle ikincilik kazandı.

KARAER, Mustafa Necati (1929 - 1995)

Kayseri'de doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'nden sonra Harp Okulu'nu ve Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre subay olarak çalıştı. Sonra, Basın İlan Kurumu'na geçti.

Dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde halk şiirinin biçim ve anlatım özelliklerinden yararlandı.

Başlıca eserleri: *Sevmek Varken, Güvercin Uçurmak, Kuşlar ve İnsanlar, Kerem ile Aslı (destan)*

KARAHAN, Abdülkadir (1913 - 2000)

Siverek'te doğdu. İzmir İlköğretmen Okulu'ndan sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde profesör oldu.

Eski Türk edebiyatı alanındaki inceleme çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Fuzûli'nin Mektupları, Fuzûli, Nabî, Nef'i, İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis, Figanî ve Divançesi, Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri*

KARAKOÇ, Sezai (1933 -)

Ergani'de doğdu. Gaziantep Lisesi'nden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre devlet memurluğu yaptı, ardından gazeteciliğe geçti.

Dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde İslam düşüncesinden, menkıbelerden yararlanarak çarpıcı benzetme ve imgelerle yeni bir anlayış geliştirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Körfez, Şahdamar, Hızarla Kırk Saat, Sesler, Taha'nın Kitabı, Gül Muştusu, Zamana Adanmış Sözler, Leylâ ile Mecnun, Ateş Dansı, Gün Doğmadan (şiirlerinin toplu basımı)*

Öykü: *Meydan Ortaya Çıktığında, Portreler*

Deneme-inceleme: *Ruhun Dirilişi, Kıyamet Aşısı, Yitik Cennet, Makamda, Unutuş ve Hatırlayış, Varolma Sanatı, Yunus Emre, Mehmet Âkif, Ölümden Sonra Kalkış*

KARAKOYUNLU, Yılmaz (1936 -)

İstanbul'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nü bitirdi. ABD'de Georgia Üniversitesi'nde MBA derecesi aldı ve doktorasını İstanbul Üniversitesi'nde tamamladı. Kısa süre denetçilik yaptıktan sonra, Devlet Planlama Teşkilatı'na katıldı. 1975'te özel sektöre geçti; çeşitli kuruluşlarda genel müdürlük, yönetim kurulu üyeliği ve başkanlığı görevlerini üstlendi. 1995'te İstanbul milletvekili oldu; iki dönem milletvekilliği ve Devlet Bakanlığı yaptı.

Edebi çalışmalarına öykü yazarak başladı. İlk öyküleri, 1950'li yılların başında *İstanbul Ekspres* gazetesinin edebiyat sayfalarında yayınlandı. Daha sonra şiir yazmaya başladı. Başlangıçta şiirlerini aruzla yazdı, sonra heceye döndü. Divan şiirinin "rubai" formunda yağunlaştı.

Başlıca eserleri:

Roman-öykü: *Salkım Hanımın Taneleri, Güz Sancısı, Üç Aliler Divanı, Çiçekli Mumlar Sokağı, Yorgun Mayıs Kısrakları, Ezan Vakti Beethoven, Beyaz Mahşer Gergefi, Mevsimler Eskidi Biraz (öyküler)*

Şiir: *O Hayal Aynasında, Rubailer*

Oyun: *Zirveden Sonra/Sokullu, Altın Huylu Doruklar, Romanos Diyojen, Brütüs Aranıyor, Şimşir Kafes, Dümdüz Dünya*

Ödülleri: *1989 Yunus Nadi Roman Ödülü Birinciliği (Salkım Hanımın Taneleri ile), 1990 Türkiye Yazarlar Birliği Roman Birinciliği (Güz Sancısı ile)*

KARAKURT, Esat Mahmut (1902 - 1977)

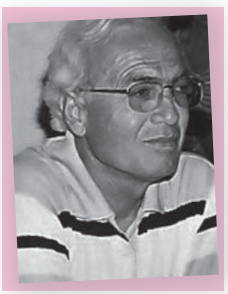
İstanbul'da doğdu. Diş Hekimliği Okulu'nu ve Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Gazetecilik ve öğretmenlik yaptı. Milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

Geniş halk kitlelerine seslenen aşk, ihtiras ve serüven romanlarıyla tanındı. Romanlarının birçoğu filme alındı.

Başlıca eserleri: *Vahşi Bir Kız Sevdim, Çölde Bir İstanbul Kızı, Dağları Bekleyen Kız, Allahasmarladık, Ölünceye Kadar, Son Gece, Kadın Severse, Ankara Ekspresi, Ömrünün Tek Gecesi, Erikler Çiçek Açtı*

KARAKUŞ, Hidayet (1946 -)

Yalvaç'ın Kurusarı köyünde doğdu. Gönen İlköğretmen Okulu'nda ve Selçuk Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. Adana ve Manisa'da Türkçe öğretmenliği yaptı. İzmir'de çalışırken emekli oldu; orada yaşıyor.

Edebiyata şiirle girdi. Sonra, roman türüne yöneldi. Daha çok bu türdeki çalışmalarıyla tanındı. Çocuklara yönelik çalışmaları da vardır. Toplumcu gerçekçi bir sanat anlayışına sahiptir. Romanlarında, içinde büyüyüp yaşadığı köylüleri; onların acılarını ve özlemlerini sergiledi. Rahat, akıcı bir anlatıma sahiptir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Günaydın Gül Yaprağı, Kemeraltı Şiirleri, Hangi Leylasın Sen, Sesini Bana Bırak, Ateş Mektupları, Konuş Benimle*

Roman: *Yağmurlar Nereye Yağar, Uykusu Derin Şehir*

Çocuk kitapları: *Sıska Balıkçı, Alyanaklı Mavi Balon, Can Dede'nin Çocukları, Can Dede'nin Oyuncakları, Bilgisayara Giren Tırtıl, Bilgisayar Amca, Sevgi Kuşları, Akıllı Tavşanlar, Dedem Çocuk Oldu, Kuyudaki Asker, Serçenin Şiir Defteri*

Aldığı ödüller: *1981 MAY Roman Ödülü (Yağmurlar Nereye Yağar?), 1982 Nevzat Üstün Başarı Ödülü (Hangi Leylasın Sen), 1990 Ferit Oğuz Bayır Ödülü (Uykusu Derin Şehir'le)*

KARALİYÇEV, Angel İvanov (1902 - 1972)

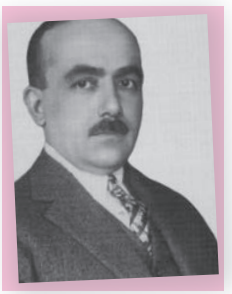
Bulgar yazar, Tırnova'da doğdu. Sofya'da okudu; serbest üniversiteyi bitirdi. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazdı.

Büyükler ve çocuklar için pek çok öykü, roman, masal, gezi kitabı yazdı. Öykü ve romanlarında, köylülerin yaşamını, çektikleri acıları ve umutlarını anlattı. Dünyaya insancıl ve duygusal bir açıdan bakan, içten bir yazardı. Şairce bir üslubu, akıcı bir dili vardır.

Başlıca eserleri: *Kanatlı Kahraman, Ocak Başı, Taş Köprü, Gümüş Bilezik, Masal Dünyası, Sihirli Çalgı, Nasrettin Hoca ile Kurnaz Petr, Karınca Masalı*

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (1889 - 1974)

Kahire'de doğdu. Ortaokul ikinci sınıfa kadar Manisa'da okudu. 1903'te İzmir İdadisi'ne girdi, sonra ailesiyle birlikte gittiği Mısır'da, Fransız Koleji'ne devam etti. 1909'da İstanbul'a gelerek Fecr-i Âti topluluğuna katıldı. Bir yandan gazete ve dergilerde makale ve öyküler yazıyor, öte yandan edebiyat ve felsefe öğretmenliği yapıyordu. Kurtuluş Savaşı yıllarında Anadolu'ya geçti. Sakarya'yı, Batı Cephesi'ni dolaştı. Mardin ve Manisa'dan milletvekili seçildi. Tiran, Prag, Lahey, Bern elçiliklerinde bulundu. Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu başkanlığı görevini sürdürürken Ankara'da vefat etti.

Öykü, roman, anı, mensur şiir, deneme, makale, tiyatro, monografi türlerinde eserler verdi. Eserlerinde, Türk toplumunun Tanzimat'tan sonra geçirdiği aşamaları anlattı. Gerçekçi küçük öykülerden romana geçti. Romanlarında, birbirini tamamlayan bireysel ve toplumsal yaşam zincirimizi betimledi. Anadolucu, Atatürkçü, laik bir görüş içerisindeydi. Romanlarındaki tiplerin çoğu, iç dünyaları zengin, kötümser, düzensizlik kurbanı,

törelere, geleneklere bağlı kişilerdir. Hemen her romanında, tarihsel olaylara bağlı insanların kişiliklerini yansıttı. "Toplum için sanat" ilkesine bağlıydı. Çözümlemeci, betimleyici, düşünce ve tezci yönleri dikkati çeker. Servet-i Fünûn etkisiyle ağırlaşan dili, Millî Edebiyat akımını benimsedikten sonra sadeleşti.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bir Serencam, Rahmet, Millî Savaş Hikâyeleri*

Roman: *Kiralık Konak, Nur Baba, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomore, Yaban, Ankara, Bir Sürgün, Panorama, Hep O Şarkı*

Anı: *Anamın Kitabı, Vatan Yolunda, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları, Zoraki Diplomat, Politikada 45 Yıl*

Mensur şiir: *Erenlerin Bağından, Okun Ucundan*

Monografi: *Ahmet Hâşim, Atatürk*

KARASU, Bilge (1930 - 1995)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Rockfeller Vakfı'nın bursuyla bir süre ABD'de kaldı. Ankara Radyosu dış yayınlar servisinde, Hacettepe Üniversitesi'nde çalıştı.

Öykülerinde, bireysel konuları ve bunalımları; birey-toplum çelişkisini işledi. Soyutlamalara ve simgelere dayalı, kendine özgü bir anlatım geliştirdi; bir biçim ustası olarak tanındı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Troya'da Ölüm Vardı, Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı, Kısmet Büfesi, Narla İncire Gazel, Altı Ay Bir Güz*

Roman: *Gece*

Deneme: *Ne Kitapsız Ne Kedisiz, Öteki Metinler*

Masal: *Göçmüş Kediler Bahçesi*

Aldığı ödüller: *1963 TDK Çeviri Ödülü (Ölen Adam), 1971 Sait Faik Hikâye Armağanı (Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı).*

KARAY, Refik Halit (1888 - 1965)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde okudu. Hukuk Fakültesi'nde öğrenimini bırakıp gazetecilik yaşamına atıldı. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde çalıştı. Fecr-i Âti topluluğuna katıldı. *Kalem* ve *Cem* adlı mizah dergilerinde "Kirpi" takma adıyla yazdığı yazılarla ünü arttı. Siyasi nedenlerle Sinop'a sürüldü. Çorum, Ankara, Bilecik bölgelerinde sürgün olarak kaldıktan sonra, 1918'de İstanbul'a döndü. *Aydede* dergisini çıkardı. Millî Mücadele'ye karşı davranışları dolayısıyla, "Yüz ellilikler" içine alınıp yurt dışına gönderildi. Beyrut ve Halep'te on beş yıl kaldıktan sonra, affedilince yurda döndü. Gazeteciliğe devam etti. İstanbul'da vefat etti.

Mizahi ve siyasal yergi yazılarıyla dikkati çekti. Konularını, I. Dünya Savaşı yıllarında yakından gördüğü Anadolu halkı ve yaşamından alan *Memleket Hikâyeleri*'yle tanındı. Konuşma dilini yazılarında büyük bir ustalıkla kullanarak "Yeni Dil" akımının tutunmasında katkısı oldu. Öykü ve romanlarında, renkli bir görgü ve gözlem zenginliği göze çarpar. Eserlerinde, kişilerin iç özelliklerinden güldüren, şaşırtan yanlarını aldı. Sürükleyici olayları, ilgi çekici tiplerle geniş bir coğrafya içerisinde, renkli benzetmelerle verdi. Mensur şiir, makale, fıkra, anı, söyleşi, öykü, tiyatro, roman türlerinde eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri*

Roman: *İstanbul'un İçyüzü, Yezidin Kızı, Çete, Sürgün, Anahtar, Bu Bizim Hayatımız, Nilgün, Yeraltında Dünya Var, Bugünün Saraylısı, Kadınlar Tekkesi, Karlı Dağdaki Ateş, Dört Yapraklı Yonca, Sonuncu Kadeh*

Oyun: *Deli, Kanije Müdafası*

Mizah, hiciv, fıkra deneme, söyleşi, anı: *Kirpi'nin Dedikleri, Agop Paşa'nın Anıları, Ay Peşinde, Sakın Aldanma-İnanma-Kanma, Tanıdıklarım, Guguklu Saat, Bir Avuç Saçma, Bir İçim Su, Üç Nesil, Üç Hayat*

KARTAL, Numan (1936 -)

Kocaeli'nin Akmeşe köyünde doğdu. Gölköy İlköğretmen Okulu'nu, Bursa Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli yerlerde (Balıkesir, Sivas, Bursa) ilkokul ve Türkçe, edebiyat öğretmenliği yaptı. 1991'de İnegöl Lisesi edebiyat öğretmenliğinden emekli oldu.

Yazarlığa, 1957'de Ankara'da yayınlanan *Köy ve Eğitim* dergisine yazdığı eğitim-öğretim içerikli yazılarla başladı. Bu tür çalışmalarını, *Öğretmenler Gazetesi, Yön* dergisi vb. yayın organlarında sürdürdü. Daha sonra halk bilimi konularına yöneldi. *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinde çıkan derleme ve değerlendirmeleriyle dikkati çekti, çocuklar için yazdığı *Keloğlan Masalları*'yla tanındı.

Başlıca eserleri:

Masal: *Keloğlan'ın Allı Gelini, Aslan Keloğlan, Keloğlan Geldi, Keloğlan Dağlar Padişahı*

Öykü: *Küçük Simitçi*

İnceleme: *İnegöl Folkloru*

Yardımcı kitaplar: *Açıklamalı Yardımcı Edebiyat (liseler için 1, 2, 3), Deyimler Sözlüğü, Türkçe Sözlük*

2000 Folklor Araştırma Kurumu'nun Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü'nü aldı.

KAŞGARLI MAHMUT (1008 - 1105)

Kaşgar'dan güneybatısındaki Opal kasabasında doğdu. Tam adı, Mahmut bin Hüseyin bin Muhammet'tir. Karahanlı soyundan soylu bir aileden olan Muhammet bin Hüseyin (*Husayn Çağrı Tégin*)'in oğludur. Babası, Barsgan'da yaşarken, bilinmeyen bir nedenle Kaşgar'a gelip yerleşti. O dönemde Kaşgar, önemli bir bilim ve kültür merkeziydi. Günümüzde, Çin'in egemenliğindeki Doğu Türkistan sınırları içindedir. Mahmut, "Hamirler" diye çağrıldığını, bunun Oğuzların "Emir" yerine "Hemir" demelerinden

kaynaklandığını söyler. Kendisinin verdiği bu bilgilerden, Türk tarihinin önemli devletlerinden biri olan Karahanlı devletinin hanedan soyundan olduğunu anlıyoruz. Kimi araştırmalara göre Batı Karahanlı hakanlarından Buğrahan Muhammet Yağan Tekin'in torunu ve Şehzade Hüseyin Emir Tekin'in oğludur. Yağan Tekin, 18 aylık kısa hakanlık döneminden sonra, tahtı kendi isteğiyle Kaşgarlı Mahmut'un babası Hüseyin Emir Tekin'e devretmek ister. Bu devir teslim için büyük şölenler hazırlanıp davullar dövülür. Bu şölen sırasında, Yağan Tekin'in eşlerinden Hanısı, tahta kendi oğlu İbrahim'i geçirebilmek için diğer şehzadeleri zehirler. Mahmut'un babası da zehirlenenler arasındadır. Bu saray darbesinden sonra İbrahim, 1057'de hakan olur. Mahmut ise bu tuzaktan kendini kurtararak o topraklardan kaçar. Ama İbrahim Han'ın adamları her yerde onu aradıklarından, o kendisini gezgin veya bilgin gibi sıfatlarla tanıtarak sık sık yer değiştirmek zorunda kalır.

Kesin olan, Kaşgarlı Mahmut'un dönemin bütün klasik bilimlerini öğrendiğidir. Saciye ve Hamidiye medreselerinde eğitim gördükten sonra, kendini Türk dili araştırmasına adar. Bu amaçla, Orta Asya'yı boydan boya kat ederek Anadolu'ya, oradan da Bağdat'a gider. 15 yıl boyunca Türklerin yaşadığı bütün illeri, şehirleri, obaları, dağları ve çölleri dolaşır. Bu geziler, inceleme amaçlıdır. Türklerin gelenek ve göreneklerini yerinde araştırır. Gezileri sırasında, ana dili Türkçenin Hakaniye, Oğuz, Kıpçak, Argu, Çiğil, Kepenek şivelerini de öğrenir.

Türklerin yaşadığı kentleri, köyleri, obaları bir bir dolaşarak hazırladığı sözlük, İslamlıktan önceki sözlü edebiyatımızı aydınlatan bir eserdir. O, iyi silah kullanan bir asker olmakla beraber, dilimizi, ulusal kültürümüzü, yurt sevgisini her şeyin üstünde gören ilk büyük dil bilginimizdir. Türkolojinin temel eseri sayılan *Divân-ü Lûgati't-Türk*'ü yazmakla, uygarlık tarihimize eşsiz bir hazine kazandırmıştır.

Eserini, Bağdat'a gidip 10 Şubat 1074'te Halife Ebül-Kasım Abdullah'a sunmuştur. Bu eserinden başka, bir de *Kitâbı Cevâhir-el Nahvi Fî Lûgat-el Türk* (Türk Dillerindeki Gramer İncilerini Bildiren Kitap) adlı, Türk dili üzerine ve henüz bulunamayan bir eseri daha vardır.

KÂTİBİ (XVII. Yüzyıl)

Doğum ve ölüm yılları bilinmeyen ve Kuloğlu ile Kayıkçı Kul Mustafa'nın arkadaşı olduğu anlaşılan Kâtibi; IV. Murat'ın Bağdat seferinde söylediği şiirle adını duyurdu. Savaşa katılmanın sevinç ve mutluluğunu dile getiren bu şiir, *"Yatarsın edip ah ü vah / Donunu giyersin siyah / Kâtibi gibi bir meddah / Bul imdi Bağdat çölleri"* dizeleriyle biter. Beş Osmanlı padişahının saltanat süresince yaşadı.

Koşma ve semaîleriyle halk şiirimizin en güzel örneklerini verdi. Aruz ve hece ölçülerini aynı ustalıkla kullandı. Aşk temasını işleyen şiirleri kendinden sonra yetişen birçok halk ozanını etkiledi.

KÂTİP ÇELEBİ (1609 - 1657)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Medrese öğrenimini tamamlamadan, on dört yaşındayken, Anadolu sipahilerinin kaydının tutulduğu kaleme girdi ve bütün memuriyet yaşamı bu kalemde geçti. Bilgisini ilerletmek için, İstanbul'un tanınmış bilginlerinin derslerine devam etti. Çok büyük bir kitaplık kurdu. Yaşamının sonuna kadar okumakla, yazmakla vakit geçirdi. İstanbul'da vefat etti.

Tarih, coğrafya, maliye, askerlik, denizcilik, bibliyografya, matematik, tıp alanlarında çalışıp, bu bilimlerde döneminin en derin bilgisine sahip oldu. Arapça, Farsça, Batı kaynaklarından yararlanacak kadar Latince, Fransızca biliyordu. O, yalnız değerli bir bilim adamı değil, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin bozuk yanlarını görerek halkı uyarmaya çalışan bir kişiydi. Din işleriyle dünya işlerinin birbirinden ayrılması gerektiğini, yaşam için pozitif bilimlerin önemini, insanların kafalarını dolduran batıl inançların gülünçlüğünü, Batı'nın o zamanki yeniliklerini dikkatle izlemenin gerekli olduğunu cesaretle savundu. Temiz, açık bir dili vardı. XVII. yüzyıl sade nesrinin en güzel örneklerini verdi.

Başlıca eserleri: *Cihannüma (coğrafyayla ilgili), Keşf üz-Zünûn an-Esâmi'il-Kütübi ve-l-Fünûn (Arapça bir bibliyografya), Fezleke (tarih-*

le ilgili), Takvimü't-Tevârih (tarihle ilgili), Tuhfet ül-Kibâr (tarihle ilgili), Târih-i Kostantiniyye ve Kayasira (tarihle ilgili), İrşâd ül-Hayârâ ilâ Tarih il-Yunan ve'n Nasara (tarihle ilgili), Düstûr ul-Amel li-Islah il-Halel (ekonomiyle ilgili), Mizân ül-Hakk fi'İbtiyar il-Ahakk

KAVUKÇU, Cemil (1951 -)

İnegöl'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini orada tamamladı. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Mühendis olarak MTA'da çalıştı.

Yalın ve gerçekçi bir dille yazdığı öyküleriyle tanındı. Kasaba insanlarının yalnızlıklarını, mutsuzluklarını anlatmaya çalıştı.

Başlıca eserleri: *Pazar Güneşi, Patika, Temmuz Suçlu, Uzak Noktalara Doğru, Yalnız Uyuyanlar, Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, Dört Duvar Beş Pencere*

Ödülleri: *1987 Yaşar Nabi Nayır, 1995 Sait Faik Armağanı Hikâye Ödülü*

KAYGILI, Osman Cemal (1890 - 1945)

İstanbul'da doğdu. Bir mahalle bakkalının oğludur. Ortaöğrenimini, Eğrikapı Merkez Rüştiyesi'nde tamamladı. Menşei Kuttab-ı Askeriye'yi bitirerek Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Dairesi'ne girdi. Kıtaat-ı Fenniye Müfettişliği kaleminde çalıştı. Mahmut Şevket Paşa suikastıyla ilgili görülen muhaliflerle birlikte, Sinop'a sürüldü. Seferberlikte, bir süre kâtiplik göreviyle gezici tümenlerde bulundu. 1918'de, hastalığı nedeniyle emekliye ayrıldı. Sütçülük, Haliç vapurlarında biletçilik, pazarlarda manifaturacılık yaparak geçimini sağladı. Aynı zamanda, çeşitli mizah dergileri ve gazetelerde şiir, öykü, fıkra ve makaleler yazdı. Cumhuriyet'ten sonra, İmam Hatip Okulu'nda, Çemberlitaş Ortaokulu'nda, Fener Kız Lisesi'nde öğretmenlik yaptı. *Cumhuriyet,*

Son Saat, Vakit, Haber, Son Posta, Son Telgraf gazetelerinde fıkra, öykü, makale ve tefrika romanlar yayınladı.

İlk yazısı, Baha Tevfik'in *Eşek* adlı güldürü dergisinde yayınlandı. Bazı yazılarında, "Anber" takma adını kullandı. Çağdaşlarından farklı bir yol izledi. Meddah, orta oyunu gibi seyirlik oyunlara ilgi duydu. Bir halk yazarı olarak tanındı. Öykü ve romanlarında, İstanbul'un kenar mahallelerinde, sur dışında yaşayan insanları, günlük yaşamlarını, alışkanlıklarını, geleneklerini anlattı. *Çingeneler* adlı romanında da İstanbul çingenelerinin yaşamlarını, renkli bir belgesel görüntüsünde yansıttı. *Argo Lügatı* adlı eseri, tefrika olarak yayınlandı ama ancak ölümünden sonra basıldı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Çingeneler, Aygır Fatma, Bekri Mustafa*

Öykü: *Eşkıya Güzeli, Sandalım Geliyor Varda, Altın Babası, Bir Kış Gecesi, Çingene Kavgası, Goncanın İntiharı*

Oyun: *Mezarlık Kızı, Üfürükçü, İstanbul Revüsü*

Araştırma-folklor: *İstanbul'un Semai Kahveleri Meydan Şairleri, Argo Lügatı*

KAYGUSUZ ABDAL (XIV - XV. Yüzyıl)

Yaşamına ilişkin bilgi çok azdır. Asıl adı, Alaeddin Gaybi'dir. Alaiye (Alanya) Beyi'nin oğludur. Genç yaşında, Elmalı'daki Şeyh Abdal Musa tekkesine girdi. Mısır, Kerbela, Necef'i gezdi; Edirne, Yanbolu, Filibe ve Manastır'da bulundu. Mısır'da vefat etti.

Aruz ve heceyle şiirler yazdı; kaynağını sözlü anlatımdan alan, yalın bir dille, kendine özgü bir söyleyişle yaslanan düzyazı örnekleri verdi. Bazı şiirlerinde, "Sarayî" adını kullandı. Halk tasavvuf edebiyatının en önemli şairlerinden biriydi. Şiirlerinde Yunus Emre izleri görülmekle birlikte, kendine özgü bir söyleyişi vardı. Çoğu şiirlerinde, mizahla yergi karışımı bir hava vardı. Folklorumuzda çok sık rastlanan tekerlemelerden de yararlandı. Böylece, kaba sofuluğu, insanlık kusurlarını üstü örtülü söyleyişlerle alaya aldı, "şathiye" denen türün gelişmesinde güçlü etkisi görüldü; Alevi-Bektaşi halk tasavvuf şiirinin kuruluşuna ön ayak oldu. Eserleri manzum, düzyazı ve manzum-düzyazı karışık olmak üzere başlıca üç grupta toplanabilir.

Başlıca eserleri:

Manzum eserleri: *Divan, Gülistan, Mesnevî-i Baba Kaygusuz, Gevhernâme, Minbernâme*

Düzyazı eserleri: *Budalanâme, Kitâb-ı Miğlate, Vücudnâme*

Manzum-düzyazı karışık eserleri: *Saraynâme, Dilgüşâ*

KEMAL, Mehmet (1920 - 1998)

Ankara'da doğdu. Ankara Lisesi'ni bitirdi. Üç yıl Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde okudu. Çeşitli gazetelerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiiri, *Gençlik* dergisinde yayımlandı. 1940 dönemi toplumsal şairleri içinde, yalın anlatışıyla yer edindi. Gazete ve dergilerde yayımlanan, ülke gerçeklerini özgür bir görüşle dile getiren köşe yazısı, makale ve röportajlarıyla tanındı.

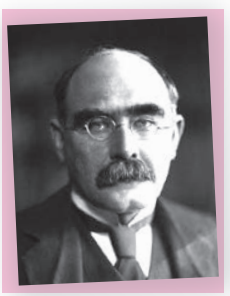
Başlıca eserleri:

Şiir: *Birinci Kilometre, Dünya Güzel Olmalı, Söz Gibi, Tükenmez*

Roman: *Sürgün Alayı, Pulsuz Tavla*

Diğer eserleri: *Acılı Kuşak, Politika ve Ötesi, Şairler Dövüşür, Türkiye'nin Kalbi Ankara, Haber Peşinde 50 Yıl*

KIPLING, J. Rudyard (1865 - 1936)

İngiliz yazar. Bombay'da doğdu. Çocukluğunu Hintli uşaklar arasında geçirdiğinden, iyi Hintçe öğrendi. Altı yaşında İngiltere'ye gönderildi. Öğrenimini yaptıktan sonra, on yedi yaşında Hindistan'a döndü, Lahor'da gazeteciliğe başladı. İki yıl sonra, çalıştığı gazete onu İngiltere'ye gönderdi. Orada yayımladığı çeşitli roman, öykü ve şiir kitaplarıyla ün kazandı. İngiltere'den, Amerikalı eşiyle Amerika'ya gitti.

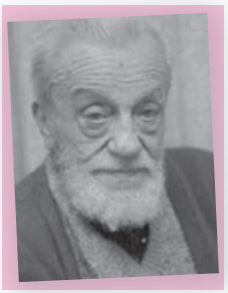
1901'de Boer Savaşı'nı gazetesi adına izlemek amacıyla Afrika'ya gönderildi. 1907'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Hindistan'ın toplum yaşamını, özelliklerini, törelerini, dinî inancını ustalıkla anlattı. Okuyucusuna gülmeyi ve korkmayı aynı anda yaşattı. Çocuklar ve hayvanlar, eserlerinin önde gelen kişileriydi. Anlatımı dolaysız, çok somuttu. Önceleri Anglosakson yayılmacılığını, yiğitliğini öven sert tutumu, o yıllarda savaştan nefret eden bir kuşağın da ortaya çıkmasıyla orta yaşlarında yumuşadı, evrensel boyutlar kazandı.

Başlıca eserleri: *Tepelerden Sade Hikâyeler, Çengel Kitabı I - II, Küçük Çocuklar İçin Hikâyeler, Gezi Mektupları, Kara ve Deniz Hikâyeleri, Kim, Sönen Işık, Cesur Kaptanlar*

K

KISAKÜREK, Necip Fazıl (1904 - 1983)

İstanbul'da doğdu. Çemberlitaş'ta bir konakta çocukluğunu geçirdi. Daha 4-5 yaşlarında iken dedesi Mehmet Hilmi Efendi'den okumayı öğrendi. Bahriye mektebine giren ve babasının ölümünden sonra buradan ayrılan Necip Fazıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne girdi. Millî Eğitim Bakanlığı bursuyla bir yıl Paris'te öğrenim gördü. Çeşitli yüksek okullarda öğretim üyeliği yaptı. *Ağaç* ve *Büyük Doğu* dergilerini çıkardı. *Son Posta, Yeni İstanbul* gibi gazetelerde fıkra yazarlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirlerini *Yeni Mecmua*'da yayımladı. *Millî Mecmua, Hayat, Varlık* dergilerinde çıkan şiirlerinde, halk şiirimizin öz ve biçim yapısından yararlandı; bunlara batılı, çağdaş bir özellik kazandırdı. Sonraları mistik, dinsel duyuşlarla şiirler yazdı. Heceyi ustalıkla kullandı. Sağlam bir teknikle esrarlı iç âlemini, felsefi görüşlerini, etkileyici bir güçle dile getirdi. Şiirin yanı sıra oyun, fıkra, makale, tarih, eleştiri, biyografi, monografi, öykü türlerinde de eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi, Sonsuzluk Kervanı, Çile, Şiirlerim*

Öykü: *Birkaç Hikâye, Birkaç Tahlil; Ruh Burkuntularından Hikâyeler*

Oyun: *Tohum, Bir Adam Yaratmak, Künye, Sabırtaşı, Para, Reis Bey, Ahşap Konak, Yunus Emre, Abdülhamit Han, Kanlı Sarık, Mukaddes Emanet*

Makale ve fıkra: *Çerçeve, Büyük Doğu'ya Doğru, Büyük Kapı*

İnceleme-monografi: *Namık Kemal*

Anı: *Yılanlı Kuyudan, Babıâli*

KIYAFET, Hasan (1937 -)

Kırşehir'de doğdu. Pazaören Köy Enstitüsü'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü'nü bitirdi. Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yaptı.

Çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayımlandı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Komünist İmam, Başlayan Kavga, Bizim Lise, Ali Ali, Yaşamak Yasak*

Öykü: *Baraç, Radar, Görüş Günü, Yelkovanotu*

Çocuk kitabı: *Çingene Çocuğu (roman), Çin Topu (öykü), Almanya Afacanları*

Deneme-inceleme: *Oy Pazarı, Yatırım Çocuklar*

KOCAGÖZ, Samim (1916 - 1993)

Söke'de doğdu. İzmir Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Lozan Üniversitesi'nde sanat tarihi okudu. Yaşamını çiftçilik yaparak sürdürdü.

Çeşitli dergilerde yayımlanan öyküleriyle adını duyurdu. Sonra romana geçti. Öykülerinde Söke Ovası'nın toprak sorunlarını, kırsal kesim insanlarının doğayla ve birbirleriyle ilişkilerini doğal anlatım biçimleriyle işledi. Romanlarında daha geniş konulara yöneldi. Üniversite gençliği, çok partili yaşama geçilen yıllarda kasaba insanlarının yaşantıları, tarımda makineleşmenin getirdiği sorunları işledi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Telli Kavak, Sığınak, Sam Amca, Ahmet'in Kuzuları, Yolun Üstündeki Kaya, Yağmurdaki Kız, Alandaki Delikanlı, Gecenin Soluğu*

Roman: *İkinci Dünya, Bir Şehrin İki Kapısı, Onbinlerin Dönüşü, Kalpaklılar, Doludizgin, Bir Çift Öküz, İzmir'in İçinde, Tartışma, Mor Ötesi, Bütün Öyküleri*

Çocuk öyküsü: *Zarkanat*

KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1907 - 1961)

Gümüşhane'de doğdu. Mülkiye Mektebi'ni bitirdi. Liselerde edebiyat öğretmenliği, müdürlük ve denetçilik yaptı, Gümüşhane milletvekili oldu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmen olarak çalışırken vefat etti.

Yedi Meşale şairlerindendir. Şiirlerinde genellikle hece ölçüsü kullandı. Biçime önem verdi. Halk şiiri geleneğinden esinlenerek duygusal doğa şiirleri ve "Millî Edebiyat" anlayışını geliştirme çabasıyla epik şiirler yazdı. Çocuk kitapları ve manzum oyun türünde eserleri de vardır. Tarih, edebiyat tarihi, edebiyat araştırmaları, antoloji ve ders kitapları alanlarında da çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

Edebiyat tarihi: *Türk Edebiyatı Tarihi, Metinlerle Türk Edebiyatı*

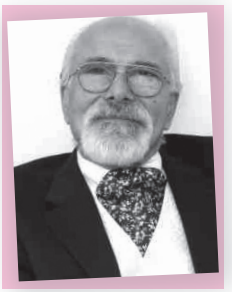
Antoloji: *Şaheserler Antolojisi I-II, Divan Şiiri Antolojisi, Türk Nesri Antolojisi, Türk Halk Şiiri Antolojisi, Türk Edebiyatı Antolojisi*

Şiir: *Tunç Sesleri, Geçmiş Geceler, Bizim Türküler, Ergenekon*

Manzum oyun: *On İnkılap, Yaman, Sanatkâr*

Çocuk kitabı: *Akıllı Bücür, Aslanın Kaptığı Çocuk, Ali Baba ve Kırk Haramiler*

KONGAR, Emre (1941 -)

İstanbul'da doğdu. Şişli Terakki Lisesi'nden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. ABD'de sosyal çalışma uzmanlığı eğitimi gördü. Yurda dönünce, Hacettepe Üniversitesi'nde toplum bilimi alanında profesör oldu. Öğretim üyeliği, kamuoyu araştırma çalışmaları yaptı. Kültür Bakanlığı danışmanlığı görevinde bulundu.

Sanat, kültür, demokrasi ve iletişim alanlarındaki çalışmalarıyla tanındı. Türkiye'nin toplumsal yapısını, değişme eğilimlerini inceledi. Bilimsel yayınlarının yanında sanat, edebiyat eleştirileri ve denemeler yazdı.

Başlıca eserleri: *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Kültür Üzerine, Türkiye Üzerine Araştırmalar, 12 Eylül ve Sonrası, Yaşamın Anlamı (deneme), Hocaefendi'nin Sandukası (roman), 21. Yüzyıl ve Türkiye, Kızlarıma Mektuplar, Babam-Oğlum-Torunum, Taribimizle Yüzleşmek, Demokrasimizle Yüzleşmek*

KORAY, Kenan Hulusi (1906 - 1943)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. 1934'te, *Vakit*'te gazeteciliğe başladı. Kısa zamanda yazı işleri müdürü oldu. Adapazarı'nda yedek subaylığını yaparken bir tifüs salgınında vefat etti.

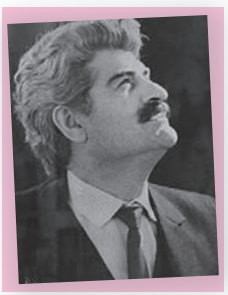
"Yedi Meşaleciler" arasındaki tek öykü yazarıydı. Öyküde, Ömer Seyfettin'den başlayarak gelişen çizgisinde, önceleri üslubu ve içeriğiyle Sait Faik ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ı hazırlayan fantastik bir yol tuttu. Sonraları daha gerçekçi konulara yöneldi. Onun edebiyat dünyasına adım atması, öğrencilik yıllarına denk düşer. *Serveti Fünun* dergisinde yayımlanan ilk öykülerinin ardından, aynı dergiye yazan diğer altı arkadaşıyla birlikte, edebiyatımızda "Yedi Meşaleciler" diye anılan topluluğu oluşturdular. 1928'de önce bir antoloji, ardından da bir dergi hazırlayarak çıkış yapan ve Sabri Esat

Siyavuşgil, Ziya Osman Saba, Yaşar Nabi Nayır, Muammer Lütfü Bahşi, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok ve Kenan Hulusi'den oluşan topluluk, millî edebiyatçıların sığlıklarına, gerçekçilikten kopmuş ve içi boşalmış milliliklerine bir tepkiyi dillendiriyordu. Ancak uzun soluklu olmayan çıkışları, *Meşale* dergisine geçmeleriyle son buldu. Onun *Vakit* gazetesine geçişi ve Sadri Ertem'in etkisiyle gerçekçiliğe yönelişi bundan sonradır. Yaşadığı sürede beş öykü kitabı yayınladı, *Osmanoflar* romanı ve kısa öykülerinin birçoğu gazete sayfalarında yitip gitti. Cumhuriyet döneminde korku türünde örnekler veren ilk öykücüdür.

Başlıca eserleri: *Bir Yudum Su (tek öykü), Osmanoflar (roman), Bahar Hikâyeleri (öykü), Son Öpüş (uzun öykü), Bir Otelde Yedi Kişi (öykü), RBK Pansiyonu (uzun öykü), Hikâyeler (seçmeler)*

KORKMAZGİL, Hasan Hüseyin (1927 - 1984)

Gürün'de doğdu. Adana Erkek Lisesi'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Daha sonra arzuhalcilik, tabela ressamlığı, düzeltmenlikle geçimini sağladı.

Çeşitli gazete ve dergilerde şiir, inceleme ve gülmece öyküleri yayımladı. Şiirlerinde halk deyişlerinden yararlandı. Gür sesli barış ve özgürlük tutkusuna yaslanan bir şiir geliştirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kavel, Temmuz Bildirisi, Kızılırmak, Kızılkuğu, Ağlasun Ayşafağı, Oğlak, Acıyı Bal Eyledik, Kelepçemin Karasında Bir Ak Güvercin, Koçero Vatan Şairi, Haziranda Ölmek Zor, Filizkıran Fırtınası, Acılara Tutunmak, Işıklarla Oynamayın, Kandan Kına Yakılmaz, Tohumlar Tuz İçinde*

Gülmece öyküsü: *Öhhöö! Made in Turkey, Bıyıklar Konuşuyor*

Gezi yazısı: *Bağdat - Basra Yollarında*

KORYÜREK, Enis Behiç (1891 - 1949)

İstanbul'da doğdu. Yükseköğrenimini Mülkiye Okulu'nda yaptı. Yurt dışı temsilciliklerinde çalıştı. Yurda dönünce Adalet, İktisat ve Çalışma bakanlıklarında görev yaptı.

Sanat yaşamına, aruz ölçüsüyle yazdığı şiirlerle başladı. Sonra Millî Edebiyat akımına bağlandı. Hece ölçüsüyle ve yalın dille, ulusal heyecanlarla yüklü, epik şiirler yazdı. "Beş Hececi" şairden biri sayıldı.

Başlıca şiir kitapları: *Miras, Vâridat-ı Süleyman, Güneşin Ölümü*

KOZANOĞLU, Abdullah Ziya (1906 - 1966)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'nden sonra Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık ve İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Bir süre Millî Eğitim Bakanlığında başmimar olarak çalıştıktan sonra, serbest mimarlık, mühendislik yaptı. Konularını tarihsel olaylardan, ünlü kahramanların yaşamlarından alan romanlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Kızıltuğ, Atlı Han, Türk Korsanları, Seydi Ali Reis, Gültekin, Kozanoğlu, Kolsuz Kahraman, Savcı Bey, Sarı Benizli Adam, Malkoçoğlu, Battal Gazi Destanı, Fatih Feneri, Dağlar Delisi Kızıl Kadırga, Arena Kraliçesi, Kubilay Hanın Gelini*

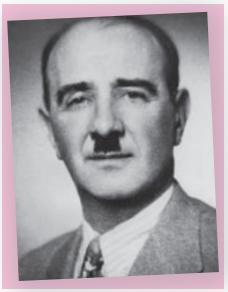
KÖKLÜGİLLER, Ahmet (1936 -)

Adana'da doğdu. Düziçi İlköğretim Okulu'ndan sonra, Balıkesir Necati Bey Eğitim Ensitüsü'nü bitirdi. Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı. Eğitim-öğretim kaynak kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri: *Ağrılı Üçgen (şiir kitabı, iki arkadaşıyla birlikte), 150 Soruda Türkçe Temel Bilgiler, Şair ve Yazarlarımız Nasıl Yazıyorlar (İbrahim Minnetoğlu'yla) Atatürk, Çözümlemeli Cümle Bilgisi, Açıklamalı Atasözleri ve Özdeyişler, Türk Yazarlarından Çocukluk ve Gençlik Anıları*

KÖPRÜLÜ, Fuat (1890 - 1966)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. İstanbul'da bir süre lise öğretmenliği yaptıktan sonra, Edebiyat Fakültesi'ne atandı. Çeşitli üniversitelerde edebiyat profesörü olarak çalıştı. Kars ve İstanbul milletvekilliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat alanına Fecr-i Âti şairleri arasında, şiirle girdi. Edebiyat Fakültesi'ne geçtikten sonra, edebiyatımız ve edebiyat tarihimiz üzerine çalışmalarını yoğunlaştırdı.

Ziya Gökalp'ın çıkardığı *Yeni Mecmua*'da klasik halk şiirimiz ve şairlerimiz üzerine tanıtma, inceleme yazıları yazdı. *Millî Tetebbular Mecmuası, Türkiyat Mecmuası* gibi kültür tarihimizin önemli dergilerini çıkardı.

Ziya Gökalp'in Türkçülük programına paralel olarak, Türkçü bir tarih ve bilim görüşünden yola çıktı. Edebiyat tarihimizi, Osmanlı devletinin sınırlarını aşmamış, birer antoloji olmaktan öteye geçememiş şuara tezkiresi anlayışından kurtardı, destanlar çağından günümüze bir bütün hâlinde ele aldı. Edebiyat tarihimizin çeşitli dönem ve kişilerini bilimsel tarih yöntemlerine göre, belgelere dayanarak ilk kez o aydınlığa çıkardı.

Eski kitaplara geçmemiş birçok şair ve yazarımızın varlığını bilim dünyasına tanıttı. Batıda otorite sayılan Türkologların yanlışlarını düzeltti, tamamladı. Bu sistemli çalışmaları sayesinde, birçok Avrupa üniversitesi ve bilim kurullarına üye seçildi, uluslararası bilim kongrelerinde ülkemizi temsil etti.

Şarkiyat, Türk medeniyeti ve kültür tarihi, Türk edebiyatı tarihi, edebi eleştiri, Türk dili, dini, Türk sanat müziği, Türk hukuk ve iktisat tarihleri, Türk siyasal tarihi ve etnolojisi gibi alanlardaki geniş çalışmalarının ürünlerini çeşitli kitap, dergi ve ansiklopedilerde derledi.

Başlıca eserleri: *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Türk Edebiyatı Tarihi I-II, Türkiye Tarihi, Bugünkü Edebiyat, Azeri Edebiyatına Ait Tetkikler, Divan Edebiyatı Antolojisi, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, Türk Saz Şairleri I-II-III, Edebiyat Araştırmaları*

KÖROĞLU (XVI. Yüzyıl)

Yaşamı hakkında pek az bilgimiz vardır. Sultan III. Murat zamanında, Osmanlı ordusuyla İran savaşlarına katıldığı bilinmektedir. Bolu Beyi'nden babasının öcünü almak üzere dağlara çıkan, yiğitlik ve iyilikseverliği destanlaştıran Köroğlu ile şair Köroğlu halk zihninde kaynaşmış bir durumdadır.

Köroğlu, halk şairlerimiz içerisinde mücadelenin sembolüdür. Şiirlerinde coşkun bir seslenişle yiğitlik, dostluk, aşk, doğa sevgisi çok sade bir dille anlatılır. Bu şiirler, hikâyeci âşıkların düzyazıyla anlatılan hikâyeleri arasına serpiştirilmiştir. Yirmi dördü bulan bu hikâyeler, Türklük dünyasına yayılan bir Köroğlu destanının doğuşunu hazırlamıştır.

Köroğlu'nun şiirleri Fuat Köprülü, Pertev Naili Boratav, Cahit Öztelli ve başka birçok araştırmacı tarafından derlenmiştir.

KUDRET (SOLOK), Cevdet (1907 - 1992)

İstanbul'da doğdu. İstiklal Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Meslek olarak edebiyat öğretmenliğini seçti. *Türk Ansiklopedisi*'nin hazırlanmasında görev aldı. Bir süre TDK'da çalıştı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Öğrencilik yıllarında "Yedi Meşale" hareketine katıldı. "Canlılık, içtenlik, yenilik" düşüncesinden yola çıkan Yedi Meşalecilerin güçlü şairlerinden biri oldu. Sonra öykü, oyun, roman, inceleme, antoloji, deneme ve edebiyat tarihi çalışmalarına yöneldi.

Eserlerinde "Cevdet Baykara, Abdurrahman Nisari, Nevzat Yesirgil, Suat Hizarcı" imzalarını kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yedi Meşale (altı arkadaşıyla), Birinci Perde*

Roman: *Sınıf Arkadaşları, Havada Bulut Yok*

Öykü: *Sokak*

Oyun: *Tersine Akan Nehir, Rüya İçinde Rüya, Danyal ve Sara, Kurtlar*

İnceleme: *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman (3 cilt), Karagöz (3 cilt), Orta Oyunu (2 cilt), Örnekleriyle Edebiyat Bilgileri (2 cilt), Örnekleriyle Türk Edebiyatı, Abdülhamit Devrinde Sansür, Nâzım Hikmet-Kuvayımilliye*

Deneme: *Dilleri Var Bizim Dile Benzemez, Bir Bakıma*

KULİN, Ayşe (1941 -)

İstanbul'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli gazete ve dergilerde editör ve muhabir olarak çalıştı. Uzun yıllar televizyon, reklam ve sinema filmlerinde sahne yapımcısı, sanat yönetmeni ve senarist olarak görev yaptı. Öykülerden oluşan ilk kitabı *Güneşe Dön Yüzünü* 1984'te yayınlandı. Bu kitaptaki *Gülizar* adlı öyküyü, *Kırık Bebek* adıyla senaryolaştırdı ve bu sinema filmi 1986'nın Kültür Bakanlığı Ödülü'nü kazandı. 1986'da sahne yapımcılığını ve sanat yönetmenliğini üstlendiği *Ayaşlı ve Kiracıları* adlı dizideki çalışmasıyla Tiyatro Yazarları Derneği'nin "En İyi Sanat Yönetmeni" ödülünü kazandı. 1996'da Münir Nurettin Selçuk'un yaşam öyküsünün anlatıldığı *Bir Tatlı Huzur* adlı kitabı yayınlandı. Aynı yıl, *Foto Sabah Resimleri* adlı öyküsü Haldun Taner Öykü Ödülü'nü, bir yıl sonra aynı adı taşıyan kitabı Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı.

Başlıca eserleri: *Güneşe Dön Yüzünü, Bir Tatlı Huzur, Adı: Aylin, Geniş Zamanlar, Foto Sabah Resimleri, Sevdalinka, Füreya, Köprü, Nefes Nefese, İçimde Kızıl Bir Gül Gibi, Babama, Kardelenler, Gece Seseleri, Bir Gün, Bir Varmış Bir Yokmuş, Veda, Sit Nene'nin Masalları, Umut, Türkan, Hayat-Dürbünümde Kırk Sene, Hüzün-Dürbünümden Kırk Sene*

KULİZADE, Celil Mehmet (1886 - 1932)

Nahcivan'da doğdu. İlköğrenimini molla mektebinde tamamladı, sonra Şehir Mektebi'ni bitirdi. Gori'de öğretmenlik seminerine katılarak Revan'ın Uluhanlı, Baş Noraşen ve Nehrem köylerinde öğretmenlik yaptı. Bu sırada *Çay Desgâhı* adlı alegorik piyesi yazdı. Sonra Revan'a yerleşip çevirmenlik yaptı. *Poçt Kutusu* adlı öyküsü, *Şarkî Rus* gazetesinde yayımlandı. Bir süre sonra gazeteyi satın alıp adını *Gayret* olarak değiştirdi. 7 Nisan 1906'da, *Molla Nesrettin* adlı mizahi gazeteyi çıkardı. Kafkasya'da büyük yankı yapan gazeteye Türkiye, İran, Hindistan, Afganistan, Avrupa ve hatta Amerika'dan bile aboneler kaydedildi. Gazetenin haftalık tirajı, beş bine yaklaştı.

Azerbaycan düşünce ve basın yaşamına birçok yenilik getirdi. Eserleri, bugün bile zevkle okunur. Azerbaycan'da sovhoz, kolhoz, kütüphane, çocuk bahçesi, cadde ve meydanlara onun adı verildi. Nahçıvan'daki Devlet Musiki Dram Tiyatrosu da onun adını taşır. Ayrıca, 1967'de Astrahanbazar yöresiyle kentin adı değiştirilerek Celilabad oldu. Azerbaycan'ın Celilabad ve Nahcivan kentlerinde heykeli dikildi.

Başlıca eserleri: *İran'da Hürriyet, Poçt Kutusu, Usta Zeynal, Novruzeli, Kurbanali Bey, Nigarançılık, Şiir Bülbülleri, Molla Fezleli, Ölüler, Sirke, Bakkal Meşedi Rehim, Konsulun Arvadı, Yahut İki Muallim, Bekle de Gaytardılar, Danabaş Kendinin Ehvalatları, Deli Yığıncağı, Kuzu, Eşeğin İtmekliyi, Felyetonlar, Yuhu, Buz, İki Alma, Hatıratım*

KUNDERA, Milan (1929 -)

Çekoslovakya'nın Brünn şehrinde doğdu. Birçok kitap yazmış, sayısız ödül almış, yazarlık mesleği yanında uzun yıllar müzik ve sinemayla profesyonel olarak uğraşmıştır.

Lise eğitimini 1948 yılında Brünn'de bitirdikten sonra, Charles Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, edebiyat ve estetik üzerine eğitim gördü. İki dönem sonra Film Akademisi'ne geçti ve yönetmenlik konusunda ilk makalelerini yazdı fakat daha sonra çalışmalarını politik baskı yüzünden durdurmak zorunda kaldı.

Başlıca eserleri: *Şaka, Gülünesi Aşklar, Yaşam Başka Yerde, Ayrılık Valsi, Gülüşün ve Unutuşun Kitabı, Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği, Ölümsüzlük, Yavaşlık, Kimlik, Bilmemek*

KUNTAY, Mithat Cemal (1885 - 1956)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 17 yaşındayken babasını kaybedince bütün ailenin geçim yükü üzerine kaldı ve öğrencilik yıllarında gazetecilik, öğretmenlik daha sonra da avukatlık yaptı. Adalet Bakanlığına bağlı görevlerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

1903 yılında, ileride biyografisini yazacağı Mehmet Akif ile tanıştı ve dost oldu. Bu tanışma onun sanatını ve düşüncelerini etkiledi.

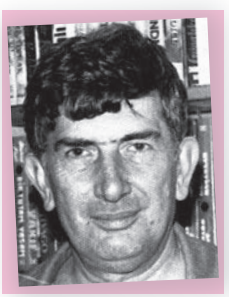

İlk şiirleri, *Malumat, Sırat-ı Müstakim* dergilerinde ve *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde yayımlandı. Yurt, ulus konularında aruz ölçüsüyle yazdığı epik-lirik şiirleriyle tanındı. Yakın tarihimize ışık tutan araştırma yazıları yazdı.

Başlıca eserleri: *Kemal (oyun), 28 Kanunu Evvel (manzum oyun), Üç İstanbul (roman), Türk'ün Şehnâmesinden (şiir kitabı)*

Biyografi: *Mehmet Akif-Hayatı Seciyesi Sanatı, İstiklal Şairi Mehmet Akif, Namık Kemal-Devrin Olayları ve İnsanları Arasında, İlkler ve Ötekiler, Sarıklı İhtilalcı Ali Suavi*

KURDAKUL, Şükran (1927 - 2004)

İstanbul'da doğdu. İzmir Karşıyaka Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. İzmir Belediyesi'nde ve İstanbul'da bir bankada memurluk, çeşitli yayın organlarında düzeltmenlik yaptı.

Birçok gazete ve dergide çıkan şiir, yazı ve öyküleriyle adını duyurdu. Toplumcu şiirlerinin yanı sıra öykü, inceleme ve araştırmalarıyla da tanınmaktadır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Tomurcuk, Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri, Giderayak, Nice Kaygılardan Sonra, İzmir'in İçinde Amerikan Neferi, Acılar Dönemi, Bir Yürekten Bir Yaşamdan, Ökselerin Yöresinde, Ölümsüzlere*

Öykü: *Tanığın Biri, Beyaz Yakalılar, Kurtuluştan Sonra, Onların Çocukları, Öyküler*

Diğer eserleri: *Çağdaş Türk Edebiyatı Meşrutiyet Dönemi, Namık Kemal, Nazım'ın Bilinmeyen Mektupları, Çağdaş Türk Edebiyatı Cumhuriyet Dönemi*

KUTLAR, Onat (1936 - 1995)

Gaziantep'te doğdu. Gaziantep Lisesi'ni bitirdi. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. *Doğan Kardeş* dergisinde sekreterlik, Sinematek Derneği'nde yöneticilik yaptı. İstanbul'da öldürüldü. Dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı. Daha sonra, masalsı, renkli, şiirli öyküler yazdı. Gazete ve dergilerde sinema yazıları, eleştiri ve denemeler yayımladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Peralı Bir Aşk İçin Divan, Unutulmuş Kent*

Öykü: *İshak*

Diğer eserleri: *Yeter ki Kararmasın (deneme-mektup), Sinema Bir Şenliktir (sinema yazıları), Bahar İsyancıdır (deneme)*

KUTLU, Ayla (1938 -)

Antakya'da doğdu. Antakya Lisesi'nden sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Devlet kurumlarında çalıştı.

İlk öyküleri, *Özgür İnsan* dergisinde yayımlandı. Sonra *Türk Dili, Sanat Olayı, Gösteri* dergilerinde yazdı.

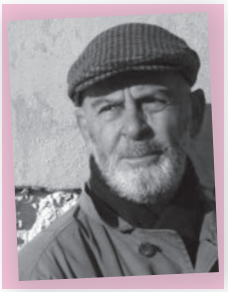
Başlıca eserleri:

Öykü: *Hüsnüyusuf Güzellemesi, Sen de Gitme Triyandafilis*

Roman: *Kaçış, Islak Güneş, Cadı Ağacı, Tutsaklar, Bir Göçmen Kuştu O, Hoşça Kal Umut*

Çocuk kitabı: *Merhaba Sevgi, Yıldız Yavrusu, Küçük Mavi Tren, Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar, Harika İkizler*

KUTLU, Mustafa (1947 -)

Erzincan'da doğdu. Erzincan Lisesi'nden sonra, Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat öğretmenliği yaptı. Yayınevlerinde çalıştı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Öykü ve incelemeleriyle tanındı. İlk öykü ve yazıları, *Adımlar* dergisinde yayımlandı. Daha sonra çeşitli dergilerde yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ortadaki Adam, Gönül İşi, Yokuşa Akan Sular, Yoksulluk İçimizde, Ya Tahammül Ya Sefer, Uzun Hikâye, Bu Böyledir, Sır, Arka Kapak Yazıları, Menekşeli Mektup, Hüzün ve Tesadüf, Beyhude Ömrüm, Mavi Kuş, Tufandan Önce, Rüzgârlı Pazar, Chef, Kapıları Açmak, Huzursuz Bacak, Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı, Zafer Yahut Hiç, Hayat Güzeldir*

Deneme: *Şehir Mektupları, Akasya ve Mandolin*

İnceleme: *Sait Faik'in Hikâye Dünyası, Sabahattin Ali*

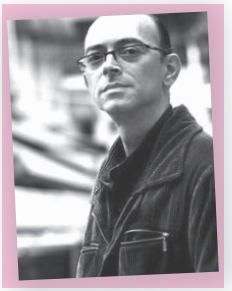
KUTLU, Şemsettin (1918 - 1991)

Göksun'da doğdu. Gaziantep Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Liselerde öğretmenlik, Millî Eğitim Bakanlığı denetçiliği yaptı.

Dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Daha sonra tarih, dil ve edebiyat üzerine araştırma ve inceleme yazıları üzerinde yoğunlaştı.

Başlıca eserleri: *Eski Türk Hayatı, Türk Romanları, Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı Antolojisi, Eski İstanbul Ünlüleri, Servet-i Fünun Dönemi Türk Edebiyatı Antolojisi, Türk Edebiyatında Kahramanlık Hikâyeleri Antolojisi, Metinlerle Örneklerle Şairler ve Yazarlar, Dünya Edebiyatçıları Antolojisi, Divan Edebiyatı Antolojisi, Dertli*

KÜÇÜK İSKENDER (1964 -)

İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde beş yıl okuduktan sonra ayrıldı. Bir süre de İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğrenim gördü. 1985'ten sonra çeşitli edebiyat dergilerinde şiir ve yazıları yayımlandı. İlk ve uzun şiirleri, *Adam Sanat* dergisinin hemen her sayısında yer aldı. Temalarında alışılagelmişin kimi kez tam karşısında yer alan, polemikçi, başkaldırıcı şiiriyle sadece 1980'li yılların değil, tüm Türk şiirinin en gözüpek şairi oldu. Fazlaca karışık ve yer yer fazlaca uzun ve çoğaltımcı şiiri, özgün, çarpıcı başarı düzeylerine de ulaşabiliyor. Geleneksel yöntemler kullanarak yazdığı divan tarzı şiirleri, gazelleriyle de dikkat çekiyor.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Gözlerim Sığmıyor Yüzüme, Erotika, Yirmi5April, Periler Ölürken Özür Diler, Suzidilara, Güzel Annemin Hayal Gücü, Ciddiye Alındığım Kara Parçaları, Papağana Silah Çekme, Gözyaşlarım Nal Sesleri, Alp Krizi, Sarı Şey*

Roman: *Flu'es, Cehenneme Gitme Yöntemleri, Zatülcenp*

Deneme: *Şiirli Değnek, Eflatun Sufleler*

Günce: *Cangüncem*

Düzyazı: *Dedem Beni Korkuttu Hikâyeleri, İkizler Burcu Hikâyeleri, 666, Belden Aşağı Aşk Hikâyeleri, The Kırmızı Başlıklı İstasyon Şefi, Pop H'art*

KÜLEBİ, Cahit (1917 - 1997)

Zile'de doğdu. Sivas Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat öğretmenliği, Millî Eğitim denetçiliği yaptı. TDK genel yazmanı oldu.

İlk şiirleri, "Nazmi Cahit" adıyla *Gençlik* dergisinde yayımlandı. Şiirlerinde, Anadolu insanının yaşamını doğal, içten bir gerçekçilikle yansıttı. Halk şiiri kaynaklarından yararlandı. Duygu ve düşüncelerini ince benzetmelerle anlattı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Adamın Biri, Rüzgâr, Atatürk Kurtuluş Savaşında, Yeşeren Otlar, Süt, Şiirler, Türk Mavisi, Sıkıntı ve Umut, Yangın, Bütün Şiirleri*

Diğer eserleri: *Şiir Her Zaman (şiir üzerine düzyazılar), İçi Sevda Dolu Yolculuk (anı)*

Muzaffer Uyguner, *Cahit Külebi* adlı bir inceleme kitabı yayımladı.

KÜR, Pınar (1945 -)

K

Bursa'da doğdu. New York'taki lise öğreniminden sonra, İstanbul Robert Kolej Yüksek Okulu Dil Bölümü'nü bitirdi. Fransa'da doktora yaptı. Yurda dönünce, Ankara Devlet Tiyatrosu'nda dramaturg olarak çalıştı. Öğretmenlik yaptı.

Önceleri yazar ve oyuncu olarak tiyatroyla uğraştı. Daha sonra öykü ve romanlar yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Yarın Yarın, Küçük Oyuncu, Asılacak Kadın, Bitmeyen Aşk, Bir Cinayet romanı, Sonuncu Sonbahar*

Öykü: *Bir Deli Ağaç, Akışı Olmayan Sular (1983 Sait Faik Hikâye Armağanı), Hayalet Hikâyeleri, Cinayet Fakültesi*

L

LA FONTAINE (1621 - 1695)

Fransız şair ve falb yazarıdır. Varlıklı bir ailenin çocuğuydu. Paris'te kolejde okudu. Hukuk tahsili yaptı fakat başarılı bir öğrenci olamadı. Çeşitli memurluklarda bulundu.

Eserlerinde, eski Yunan ve Latin edebiyatlarından esinlendi. Fabllarında, hayvanlar arasında geçen olaylar yoluyla insanlara ders vermek istedi. Genellikle sade ve akıcı bir dil kullandı. Şiirleri, hayvanlar üzerinde tenkitleri, incitmeden iğneleme usulleri ile Fransız edebiyatına çok büyük katkısı olmuştur.

La Fontaine'in eserleri, dilimize çevrilerek değişik yayınevleri tarafından defalarca basılmıştır.

LAGERLOF, Selma (1858 - 1940)

İsveçli yazar. Üç yaşında, çocuk felcine tutuldu. Yaşam boyu engelli kaldı. Çocukluğu, masal dinleyerek geçti. Öğretmen okulunu bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Sonra kendini edebiyata verdi.

Roman, masal ve öykü yazdı. Eserlerinde, İsveç masal ve söylencelerinden yararlandı.

Duygulu anlatımıyla İsveç romantizminin öncüsü oldu. Eserlerinde insan sevgisini işledi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Eski Ev, Ölümün Arabacısı, Sürgün, Nils Holgersson'la İsveç Gezisi (çocuk romanı)*

Öykü ve masal: *Görünmez Bağlar, Masal Üstüne Masal, Troll'ların Dünyası.*

Oyun: *Dişi Civciv, Eski Ev*

LAMARTINE, Alphonse Marie Louise Prat de (1790 - 1869)

Macon'da doğdu. Gençlik yıllarında İtalya'ya gitti. Hristiyanlık'ta karşılaştığı çelişkiler dininden soğumasına ve felsefi bir akıma kapılmasına neden oldu. İlk şiir derlemesiyle ün kazanmasına ve genç romantik kuşakça üstat ilan edilmesine karşın, diplomatik kariyer yapmak amacıyla politikaya atıldı. 1820'deki evliliğinden kısa bir süre sonra, Napoli'de elçilik kâtipliğine atandı. Buradayken, *Şairce Düşünceler* adlı eseri yayınladı. Bu, aynı zamanda onun ilk büyük eseridir. Sonrasında, *Sokrat'ın Ölümü* ve *Şairce Dini Abenkler* adlı eserleri başta olmak üzere, başka eserleri de yayınladı. Tahta Louis Philippe geçince, diplomatik görevlerinden ayrıldı. Ailesiyle birlikte, Doğu gezisine çıktı. Beyrut, Suriye, Lübnan ve Filistin'i gezdi. Milletvekili seçildiğini öğrenince, İstanbul üzerinden Fransa'ya döndü. İstanbul'da, padişah Abdülmecit tarafından iyi karşılandı. Kendisine, Aydın'da bir çiftlik armağan edildi. İstanbul'un birçok yerini gezdi. Yaptığı geziyle ilgili anılarını, 4 cilt hâlinde bastırdı. 1848 devriminden sonra, Cumhuriyet'in ilk geçici hükümetini kurdu. Liberal fikirlerinden ötürü büyük sermaye grubuyla anlaşamayınca, siyasi hayatın dışına itildi. Ekonomik sıkıntıya düştü. Tekrar Doğu'ya yöneldi. Marsilya'dan, 1850'de İstanbul'a geldi. Yaklaşık on beş gün kaldıktan sonra, İzmir'e gitti. Ancak, çiftlik işletme işinde başarılı olamayınca tekrar memleketine döndü. Herhangi bir gelir kaynağı olmadığından, gezisinden sonra kaleme aldığı, yolculuğunu konu ettiği eserini yayınlayarak geçimini sağlamaya çalıştı. Sonra, 1854'te yayımlanan *Histoire de la Turquie* (Osmanlı Tarihi) adlı eseri kaleme aldı.

Başlıca eserleri: *Sırdaşlıklar, Yeni Şairce Düşünceler, Sokrat'ın Ölümü, Harold'un Haccının Son Şarkısı, Şairce Dini Ahenkler, Bir Meleğin Düşüşü, Şairce İçe Kapanışlar, Jirondenler Tarihi, Yeni Sırdaşlıklar, Genevieve-Bir Hizmetçi Kızın Hikâyesi, Saint Point'teki Taş Heykeltıraşı*

LÂTİFÎ (1491 - 1582)

Kastamonu'da doğdu. Asıl adı, Abdüllatif'tir. Öğrenimine Kastamonu'da başladı. Fakat bu öğrenimin ne kadar sürdüğü bilinmiyor. İskender Çelebi'ye sunduğu kasidenin beğenilmesi üzerine, Belgrad'a atandı. Sonra İstanbul'a geldi ve kâtiplik yaptı. Rodos'ta, Mısır'da devlet görevlerinde bulundu. Yaşamının son dönemine ait bilgiler eksiktir. Mısır'dan Yemen'e giderken bindiği geminin batması üzerine, boğularak vefat etti.

Şairliğinden çok, tezkiresiyle ünlenmiştir. Kendisi bir divanı olduğunu söylese de bulunamamıştır. Dergilerde rastlanan şiirleri, pek güçlü bir şair olmadığını gösteriyor. Asıl ustalığı, düzyazıdadır. Alfabetik sıraya göre düzenlenen ilk tezkireyi, o yazmıştır. Beğenisi ve şairler üstüne yargıları açısından, en güvenilir kaynak odur.

Başlıca eserleri: *Lâtifî Tezkiresi, Risâle-i Evsâf-ı İstanbul (İstanbul'u tanıtan bir eser), Füsûl-i Erbaa (Nazım ve nesir karışık olarak dört mevsimin özelliklerini anlatır.), Subhatü'l-Uşşâk (Yüz hadisin çevirisi), Esamâü's-Suveri'l-Kur'an (Manzum olarak Kur'an surelerinin adları), Ahval-i İbrahim Paşa (Bir paşanın serüveni)*

LE GUIN, Ursula K. (1929 -)

ABD'li yazarın asıl adı Ursula Kroeber Le Guin'dir. Bilim kurgu ve fantezi edebiyatının en önemli yazarlarından kabul edilir. Le Guin, bu alanlardaki eserlerinin yanı sıra şiir, tiyatro, çocuk ve genç edebiyatı alanlarında da yazar ve çevirmen olarak katkıda bulundu. İlk romanı 1966 yılında yayımlanan Le Guin'in eserlerinde, ağırlıklı

olarak Jung'un, varoluşçuluğun ve Yunan mitolojisinin etkileri görülmektedir. Yazar, başta Hugo ve Nebula olmak üzere pek çok ödülün sahibidir.

Başlıca eserleri: *Öteki Rüzgâr, Yerdeniz Öyküleri, Tehanu, En Uzak Sahil, Atuan Mezarları, Yerdeniz Büyücüsü, Sesler, Güçler, Uçuştan Uçuşa, Başka Bir Yer, Hep Yuvaya Dönmek, Bağışlanmanın Dört Yolu, Dünyaya Orman Denir, Rocannon'un Dünyası, Her Yerden Çok Uzakta, Başlama Yeri, Balıkçıl Gözü, Hayaller Şebri, Karanlığın Sol Eli, Atmacanın Türküsü, Mülksüzler, Sürgün Gezegeni, Kanatlı Kediler Masalı-1 Dört Yavru, Kanatlı Kediler Masalı-2 Yuvaya Dönüş, Kanatlı Kediler Masalı-3 Yeni Arkadaş, Kanatlı Kediler Masalı-4 Kentte Tek Başına, İçdeniz Balıkçısı, Lavinia*

LEVENT, Agâh Sırrı (1894 - 1978)

L

Rodos'ta doğdu. Konya Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Öğretmenlik yaptı. Milletvekili seçildi. TDK başkanlığı yaptı. Ankara'da vefat etti.

Şiir, öykü ve roman türlerinde eserler de yazmasına karşın, edebiyat tarihi alanındaki verimli çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Edebiyat Tarihi Dersleri (3 cilt), Eserler ve Şahsiyetler, Divan Edebiyatı, Nâbi'nin Surnamesi, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Gazavâtnâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavâtnâmesi, Türk Edebiyatında Şehrengizler ve Şehrengizlerde İstanbul, Arap-Fars ve Türk Edebiyatlarında Leyla ve Mecnun Hikâyesi, Tarih Boyunca Türk Dili, Ümmet Çağı Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Deyimler, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ali Şir Nevaî (3 cilt), Ahmet Rasim, Şemsettin Sami, Türk Edebiyatı Tarihi*

LİVANELİ, Zülfü (1946 -)

Tam adı Ömer Zülfü Livanelioğlu'dur. Ankara Cumhuriyet Lisesi mezunudur. Daha sonraki tarihlerde ABD Fairfax Konservatuvarı'nı bitirdi.

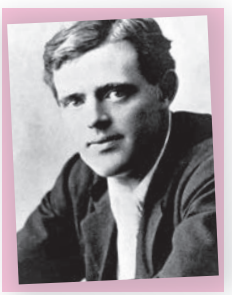
Zülfü Livaneli, müziği ile birçok ulusal ve uluslararası ödül aldı ve eserleri Joan Baez, Maria Farandouri, Maria del Mar Bonet, Leman Sam gibi onlarca yerli ve yabancı sanatçı tarafından yorumlandı.

Kültür, sanat ve politika alanında Türkiye'nin önemli isimlerinden birisi olan sanatçı, sanat yaşamı boyunca 300'e yakın besteye ve 30 film müziğine imzasını attı.

Başlıca eserleri: *Arafatta bir çocuk, Geçmişten Geleceğe Türküler, Sis, Orta Zekâlılar Cenneti, Diktatör ile Palyaço, Engereğin Gözündeki Kamaşma ve Bir Kedi, Bir Adam, Bir Ölüm ve Mutluluk ve Leyla'nın Evi, Sevdalım Hayat, Sanat Uzun Hayat Kısa, Yer Demir Gök Bakır, Son Ada*

LONDON, Jack (1876 - 1916)

Amerikalı romancıdır. San Francisco'da doğdu. Yoksulluk içinde büyüdü. Birçok serüven yaşadı. Çeşitli işlerde çalıştı. Altın aramaya gidenlerin yanına katıldı. *Vahşetin Çağrısı* dahil pek çok eserini bu tecrübesine dayanarak yazdı. 40 yaşında böbrek yetmezliğinden vefat etti.

Eserlerinde, düşüncelerindeki genişlik ve anlatımında sağlamlık dikkati çeker. Yaşam kavgasını romantik bir bakışla anlatır. Kitapları yabancı dillere en çok çevrilmiş Amerikalı yazarlardandır.

Başlıca eserleri: *Beyaz Diş, Açlar Ordusu, Ormanın Çağrısı, Hayatı Sevmek, Demir Ökçe, Martin Eden, Güney Denizi Hikâyeleri, Vahşetin Çağrısı, Can Yoldaşı, Dehşet Ülkesi, Ay Vadisi, Yıldızlar Korsanı*

LOTI, Pierre (1850 - 1923)

Fransız romancı. Deniz Akademisi'ni bitirdi. Birçok ülkeyi gezdi. Gittiği ülkelerin törelerini öğrendi. Gözlemlerini, yazdığı romanlarda kullandı.

Can Çekişen Türkiye kitabıyla Batı politikalarını eleştiren Loti aynı yıl devlet konuğu olarak Türkiye'ye geldiğinde Tophane Rıhtımı'nda Sultan Reşat tarafından karşılanarak sarayda ağırlandı.

İstanbul'da bulunduğu zamanlarda Eyüp'te yaşadı. Günümüzde Eyüp'te bir kahvenin ve bu kahvenin bulunduğu tepenin adı Pierre Loti'dir. Gözlemci bir yazar olan Loti'nin oldukça yalın bir dili vardır.

Başlıca eserleri: *Aziyade, Bir Sipahinin Romanı, İzlanda Balıkçısı, Madam Krizantem, Denizci, Bezginler, İlk Gençlik, Bir Çocuğun Romanı, Acıma ve Ölümün Kitabı, Mutsuz Kadınlar, Can Çekişen Türkiye*

MAALOUF, Amin (1949 -)

Lübnan'da doğdu. Hristiyan bir ailenin çocuğudur. Ekonomi ve toplum bilimi eğitimi gördü. Ardından gazeteciliğe başladı. 1976'dan beri Paris'te yaşıyor. Çeşitli yayın organlarında köşe yazarlığı ve yöneticilik yaptı. Bugün sadece kitaplarını yazıyor. Yapıtlarında çok iyi tanıdığı Asya ve Akdeniz çevresi kültürlerinin söylencelerini başarıyla işliyor. 1983'te yayınlanan *Arapların Gözüyle Haçlılar* kitabıyla adını duyurdu. 1986'da yayınlanan *Afrikalı Leo* ile Fransız-Arap Dostluk Ödülü'nü kazandı. 1993'te basılan *Tanios Kayası* ise ona Goncourt Ödülü'nü kazandırdı. Kitapları hemen tüm dünyada birçok dile çevrildi, milyonlarca sattı.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Arapların Gözüyle Haçlılar, Ölümcül Kimlikler*

Roman: *Afrikalı Leo, Semerkant, Işık Bahçeleri, Beatrice'den Sonra Birinci Yüzyıl, Tanios Kayası, Doğunun Limanları, Yüzüncü Ad, Baldassare'nin Yolculuğu, Uzaktan Aşk, Çivisi Çıkmış Dünya*

MADAK, Didem (1970 - 2011)

Lise eğitimini İzmir'de tamamladı. 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Ruhunu ütüsüz ve buruşuk gezdirmeyi sevdiğinden, hiçbir zaman yeterince "düzgün insan" olamadı. Yakalandığı amansız hastalık yüzünden genç yaşta aramızdan ayrıldı.

Şiirleri *Ludingirra, Öküz* ve *Sonbahar*'da yayımlandı.

Başlıca eserleri: *Grapon Kâğıtları, "Ah"lar Ağacı, Pulbiber Mahallesi*

MAKAL, Mahmut (1930 -)

Aksaray'da doğdu. İvriz Köy Enstitüsü'nden sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Öğretmenlik, ilköğretim denetçiliği yaptı.

İlk yazıları, öğretmenlik yaptığı köyün ekonomik ve sosyal yapısını anlatan notlar ve izlenimlerdir. Bu yazılar *Varlık* dergisinde yayımlanınca, büyük ilgi gördü. Daha sonra, *Bizim Köy* adıyla kitap olarak basıldı. Edebiyatımızda, köy yazıları çığırını açtı.

Yalın ve etkili diliyle, bazıları öykü biçimindeki köy gözlemlerini ustaca yansıtan kitaplar yazmayı sürdürdü. Toplum bilimi ve eğitim konularında inceleme yazıları yazdı.

Başlıca eserleri: *Bizim Köy, Köyümden, Memleketin Sahipleri, Kuru Sevda, 17 Nisan, Köye Gidenler, Kalkınma Masalı, Eğitimde Yolumuz Nereye, İplik Pazarı, Kamçı Teslimi, Yer Altında Bir Anadolu, Bu Ne Biçim Ülke, Kokmuş Bir Düzende, Karanlığı Zorlayanlar, Köy Enstitüleri ve Ötesi, Bir İşçinin Günlüğünden, Hayal ve Gerçek-Değişenler, Ağlatı, Faust'un Dediği, Bakırdaki Kıvılcım*

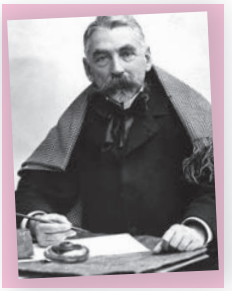
MAKAL, Tahir Kutsi (1937 - 1999)

Acıpayam'da doğdu. Denizli Lisesi'nden sonra, İstanbul Gazetecilik Okulu'nu bitirdi. Çeşitli gazetelerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra gazete ve dergilerde yayımlanan röportaj, inceleme ve gezi yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *İç Göç, Acı Yol, Köylü Gözüyle Avrupa, Sahte Ozanlar, Âşık Veysel, Anadolu'da Türk Mührü, Âşık Zülfükar Divanı, Zara'lı Âşık Erdem, Dadaloğlu, Karacaoğlan, Türk Halk Şiiri Antolojisi, Köroğlu, Al Kırbacı Eline, Delitay, Meydan Dayağı (roman), Kamyon (roman)*

MALLARME, Stephane (1842 - 1898)

Fransız şairdir. Paris'te doğdu. İngiltere'de dil öğrenimi gördü. Döndükten sonra, otuz yıl İngilizce öğretmenliği yaptı.

Kapalı şiirler yazdı. Sembolizmi savundu. Şiirin düşüncelerle değil, sözcüklerle yazıldığına inandı.

Başlıca eserleri: *Eski Tanrılar, Saçmalar, Düzyazı ve Şiir Albümü*

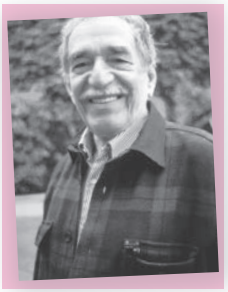
MANN, Thomas (1875 - 1955)

Alman yazardır. Lübeck'te doğdu. Üniversite öğrenimini yarıda bıraktı. Haftalık bir gülmece dergisinde öyküler yazdı. İtalya'ya gitti. Orada yazdığı *Budden Brooklar* romanıyla ünlendi. 1929'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Hitler yönetimine karşı çıkınca, yurt dışına sürüldü. Alman yurttaşlığından çıkarıldı. Fransa'ya, İsviçre'ye ABD'ye gitti.

Gerçekçi bir romancıdır. Eserlerinde, Fransız biçimliliğiyle Alman özcülüğünü birleştirdi. Burjuva gelenek ve ahlakına karşı çıkan romanlar yazdı.

Başlıca eserleri: *Venedik'te Ölüm, Büyülü Dağ, Doktor Faustos, Tanrı'nın Sevgili Kulu, Serap*

MARQUEZ, Gabriel Garcia (1928 -)

Gabriel Jose de la Conciliacion Garcia Marquez Kolombiyalı yazar ve romancıdır. Kolombiya'nın Aracataca kentinde doğdu. Başkent Bogota'daki Kolombiya Ulusal Üniversitesi'nde başladığı hukuk ve gazetecilik öğrenimini yarım bıraktı. 1940'lardan başlayarak uzun yıllar gazetecilik yaptı. Öykü yazmaya 1940'ların sonlarında başladı.

Başlıca eserleri: *Yaprak Fırtınası, Albaya Mektup Yazan Kimse Yok, Hanım Ana'nın Cenaze Töreni, Şer Saati, Yüzyıllık Yalnızlık, Sevgiden Öte Sürekli Ölüm, Mavi Köpeğin Gözleri, Başkan Babamızın Sonbaharı, İyi Kalpli Erendira ile İnsafsız Büyükannesinin İnanılmaz ve Acıklı Öyküsü, Kırmızı Pazartesi, Kolera Günlerinde Aşk, Labirentindeki General, On İki Gezici Öykü, Aşk ve Öbür Cinler.*

M

MAUPASSANT, Guy De (1850 - 1893)

Fransız öykü ve roman yazarıdır. Yvetot'da gittiği din okulundan atılır. Hayatı boyunca, bu ilk eğitim sürecinde geliştirdiği olumsuz görüşlerin izlerini taşır. Süssüz ve açık bir anlatımı, sağlam bir biçemi vardır.

Naturalistti. Konularını, gerçekçi bir açıdan anlattı. Yaşamın acı yanlarını, insanların kusurlarını karamsar bir bakışla işledi. 260'tan fazla öykü yazdı. Öyküleri, belli bir olaya dayanır, ilginç bir sonla biter. Öyküleri, dilimize *Hikâyeler* adı ile çevrilerek iki cilt hâlinde yayımlandı.

MAUROIS, Andre (1885 - 1967)

Fransız yazardır. Rouen Lisesi'nde okurken, felsefe öğretmeni Alain'in derin etkisinde kaldı. Sorbonne Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Babasının dokuma fabrikasını yönetti. I. Dünya Savaşı'nda, İngiliz ordusunda çevirmen-yedeksubay olarak görev aldı. II. Dünya Savaşı'nı ABD'de geçirdi.

Roman biçiminde yazdığı yaşam öyküleriyle tanındı. Yapıtlarında, orta sınıf halkın, duygusal ve ahlaksal sorunlarını dile getirdi.

Başlıca eserleri: *Bir Horoz Öttü, Pasifik Rüzgârı, Yamyamlar Adası, Mutluluk Tutkusu, İklimler, İnsan Sarrafı*

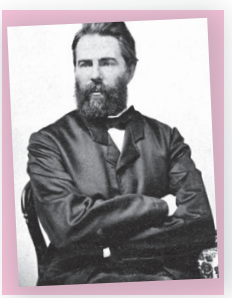
MAYAKOVSKİ, Vladimir (1893 - 1930)

Rus şairdir. Gürcistan'ın Kutaysi kentinde doğdu. Güzel Sanatlar Okulu'nda okudu. Maksim Gorki'yle tanıştıktan sonra, siyasal içerikli şiirler yazdı. Şiirlerinde, biçime önem verdi. Halk dilini kullanarak Rus şiirinde yeni bir dönem açtı. Başta Nazım Hikmet olmak üzere, birçok Türk şairini etkiledi.

Başlıca eserleri: *Pantolonlu Bulut, İnsan, Yüz Elli Milyon, Tahta Kurusu, Banyo, Şiirler*

MELVILLE, Herman (1819 - 1891)

New York'ta doğdu. Ailesinin maddi durumu hiç de parlak değildi ve babası, ardında yüklü bir miktarda borç bırakarak öldüğünde, on üç yaşındaki Melville için hayata atılma zamanı gelmişti. Çeşitli işlerde çalışarak geçen beş yılın ardından, on sekiz yaşında Liverpool'e giden bir gemiye ayak bastı. Gençliğinin en güzel günlerini kabusa çeviren bu adım, Melville'in dünya edebiyatına kazandıracağı büyük romanların malzemesi oldu. Yirmi iki yaşında Güney Denizlerinde balina avına çıktı, ama zorlu koşullara dayanamayıp birkaç arkadaşı ile gemiyi terk etti ve bir süre Typee yerlileri arasında yaşadı. Otuzlu yaşlarında Boston'a döndüğünde, artık deniz seferleri tamamıyla çıkmıştı kafasından, başka bir işi de yoktu; yazmaya başladı. 1846'da yayınlanan ilk romanları, yerliler arasında geçen günlerine aitti. *Moby Dick*'i 1851'de tamamladı, ancak romanları yeterince

ilgi görmedi. Melville, 1866'da New York gümrüğünde müfettiş olarak çalışmaya başlayınca edebiyattan bütünüyle uzaklaştı, 1891'de öldüğünde hiç kimsenin hatırlamadığı bir yazardı o, ama öldükten sonra keşfedildiğinde bir daha hiç unutulmadı.

MEMET FUAT (Mehmet Fuat BENGÜ) (1926 - 2002)

İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli dergi ve yayınevlerinde çalıştı.

Öykü, çeviri, eleştiri ve denemeleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Aşk ve Sümüklüböcek (Tuna Baltacıoğlu'yla)*

Roman: *Yaşadığımız*

Diğer eserleri: *Düşünceye Saygı (deneme-eleştiri) Başlangıcından Bugüne Türk ve Dünya Tiyatro Tarihi, Unutulmuş Yazılar (deneme), Çağdaşımız Makyevel, Türk Yazınından Seçilmiş Denemeler, Eleştiri Sorumluluğu, İki Yönlü Yozlaşma, Konuşan Toplum, Dağlarda Yüreğim, Ölümsüzlük Avı, Sömürüsüz Bir Dünya, Biçemden Biçem, Çoğunluğun Gücü, Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, Çeviri Şiirler, Gölgede Kalan Yıllar (anı)*

Çocuk kitabı: *İlkokul Çocukları İçin Şiirler, Türk Yazınından Seçilmiş Çocuklar İçin Şiirler*

MENTEŞ, Murat (1974 -)

Türk şair ve romancıdır. Bisiklet tamiriyle uğraştı. 2009'da yayımlanan *Korkma Ben Varım* adlı romanı, *Türkiye Yazarlar Birliği* tarafından roman dalında ödüle layık görülmüştür.

Başlıca eserleri:

Roman: *Dublörün Dilemması, Korkma Ben Varım*

Şiir: *Kuzgunun Gölgesi, Garanti Karantina*

Deneme: *Kaosa Mütevazi Bir Katkı, Aynalı Barikatlar*

MERAY, Seba L. (1924 - 1977)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede devletler hukuku profesörü oldu. Üniversite rektörlüğü, TDK başkanlığı yaptı.

Mesleğiyle ilgili bilimsel çalışmalar yaptı. Lozan Barış Konferansı'nın dökümanlarını yayımladı. Eserlerinde, Atatürk devrimlerini savundu.

Başlıca eserleri: *Üniversite Sorunları, Lozan Barış Konferansı (6 cilt), İnsanca Yaşamak (ülke sorunları üzerine yazılar), Su Başlarını Devler Tutmuş (ülke sorunları üzerine yazılar)*

MERİÇ, Cemil (1916 - 1987)

Reyhanlı'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yabancı Diller Okulu'nda okudu. Elazığ Lisesi'nde Fransızca öğretmenliği, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yabancı Diller Okulu'nda okutmanlık yaptı. Aşırı çalışmaktan, 1955'te gözlerini kaybetti, ancak çalışmalarını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

İnsan, Yücel, XX. Asır dergilerindeki inceleme ve makaleleriyle tanındı. Balzac, Victor Hugo vb. çevirileri yanı sıra inceleme kitapları da yayımladı. Batı, Hint ve Osmanlı kültürüyle ilgili araştırmalar yaptı. Tanzimat sonrası düşünce akımlarını, aydınların "kültür" sorununa bakışını ele aldı. Doğru bildiklerini çekinmeden dile getirdi. Süslü, akıcı ve şairane bir üslubu vardır.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Mağaradakiler, Bu Ülke, Jurnal*

İnceleme: *Hint Edebiyatı, Saint-Simon, Umrandan Uygarlığa, Bir Dünyanın Eşiğinde, Kırk Ambar, Bir Facianın Hikâyesi, Işık Doğu'dan Gelir*

MERİÇ, Nezihe (1925 - 2009)

Gemlik'te doğdu. Eskişehir Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Bir süre ilkokul öğretmenliği yaptı. Sonra yayıncılıkla uğraştı. İstanbul'da vefat etti.

Seçilmiş Hikâyeler dergisinde çıkan öyküleriyle tanındı. Öykülerinde, toplumsal yaşamın çarkları arasında sıkışmış genç kızı ve kadınları şiirsel bir dille anlattı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bozbulanık, Topal Koşma, Menekşeli Bilinç, Dumanaltı, Bir Kara Derin Kuyu, Yandırma, Gülün İçinde Bülbül Sesi Var*

Roman: *Korsan Çıkmazı*

Oyun: *Sular Aydınlanıyordu, Sevdican, Çın Sabahta*

Çocuk kitabı: *Alagün Çocukları, Küçük Bir Kız Tanıyorum Dizisi, Dur Dünya Çocukları Bekle, Ahmet Adında Bir Çocuk*

M

MERİÇBOYU, Abdulkadir (1917 - 1985)

Asıl adı, İbrahim Abdulkadir Meriçboyu'dur. İstanbul'da doğdu. Kuleli Askerî Lisesi'ni bitirdi. Kara Harp Okulu'nun son sınıfından ayrıldı. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudu. Çeşitli yayınevlerinde düzeltmenlik, çevirmenlik yaparak yaşamını sürdürdü. İstanbul'da vefat etti.

Toplumsal gerçekçi şiir akımının temsilcilerindendir. Şiirlerinde yalın, süssüz bir dil kullandı. Konularını özgürlük, işçi ve köylülerin türlü yaşantıları, haksızlıklara direniş, doğa ve çocuk sevgisi oluşturur. Bazı şiirlerinde, "Ali Karasu" adını kullandı. *Yeni Edebiyat, Yeni Ses, Yürüyüş, Yığın, Yeryüzü, Beraber, Yeditepe, Gelecek, Varlık* dergilerinde yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Tebliğ, Hoş Geldin Halil İbrahim, Dört Pencere, Mutlu Olmak Varken*

Çeviri: *Bugünün Diliyle Mevlânâ, Bugünün Diliyle Hayyam, İlyada (Azra Erhat'la), Odysseia (Azra Erhat'la), Asıl Adalet, Seçme Şiirler (Asım Bezirci'yle), Dünya Halk ve Demokrasi Şiirleri*

Gezi: *Sovyet Rusya'da On Beş Gün*

MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ (1207 - 1273)

Horasan'ın Belh ilinde doğdu. Babası, Sultânü'l Ulemâ (Bilginler Sultanı) Bahaeddin Velet'tir. İlköğrenimini babasından aldı. Babası, yaklaşan Moğol tehlikesi üzerine ailesini ve müritlerini toplayarak Hicaz-Şam yoluyla Anadolu'ya geçip, Konya'ya yerleşti. Mevlânâ, Seyyit Burhanettin'den tasavvuf eğitimi aldı. Bilgisini artırmak için Halep ve Şam'a gitti. Dönüşünde, medreselerde ders, camilerde vaaz verdi, çevresine toplananları aydınlatmayı amaçladı. Konya'da vefat etti.

Farsça-Türkçe karışık birkaç şiiri dışında, bütün şiirlerini Farsça yazdı. Doğu-İslam kültürünün en büyük düşünür ve şairlerindendi. Irk, din ayırımı gözetmeden bütün insanlığa seslendi; birliği, hoşgörüyü, iyiliği öğütleyen düşünceleriyle yalnız Türk şiirini değil, doğu şiirini de besledi. Her yıl Konya'da, ölüm yıldönümü olan 17 Aralık'a rastlayan hafta, sema gösterilerinin de yer aldığı anma törenleri düzenlenir.

Başlıca eserleri: *Rubaîler, Divan-ı Kebir*

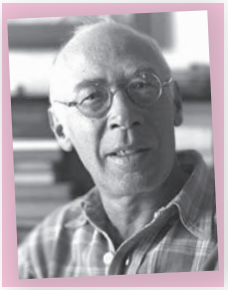
Mesnevî: *Ayetler, hadisler, "Senaî", "Attar" gibi şairlerin şiirlerinden alıntılar, öyküler, öğütler yoluyla tasavvufu anlatan bir eserdir.*

Fihi Mâ Fih: *Muineddin-i Pervane'nin konağında, toplu söyleşilerdeki sözlerinden oluşur. Kendi yaşamına, dönemine ilişkin bilgileri de kapsar.*

Mecâlis-i Seb'a: *Camilerdeki vaazlarından oluşmuştur. Arapça bir hutbeden sonra açıklayıcı öykülere geçilir. Yedi bölümdür.*

Mektûbât: *Dönemin ileri gelenlerine yazılmış mektupları kapsar.*

MILLER, Henry (1891 - 1980)

Alman göçmeni katolik bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Çocukluğu Brooklyn'de geçti. Gençliğinde çeşitli işlerde çalıştı ve kısa bir süre New York Şehir Üniversitesi'nde okudu. 1930 yılında tek başına Paris'e taşındı ve II. Dünya Savaşı patlak verene kadar burada yaşadı. Bu dönemde meteliksiz bir şekilde arkadaşlarından geçinerek avare bir hayat sürdü.

Başlıca eserleri: *Yengeç Dönencesi, Kara İlkbahar, Oğlak Dönencesi, Hatırlamayı Hatırlamak, Merdivenin Dibindeki Gülümseyiş, Seksus, Pleksus, Clichy'de Sakin Günler, Big Sur ve Hieronymus Bosch'un Portakalları, Rimbaud ya da Büyük İsyan, Neksus, Cennette Bir Şeytan, Uykusuzluk, Çılgın Üçlü*

MİNNETOĞLU, İbrahim (1920 - 1993)

Malatya'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Gazetecilik yaptı. Sonra kendi yayınevini kurdu. İstanbul'da vefat etti.

Önce hece ölçüsüyle şiirler yazdı. Giderek serbest ölçülü şiire yöneldi. Yurdun her köşesinden konular, renkler taşıyan şiirlerinde haksızlığa karşı koyuş, kötülüğe yergi, gerçeğe, tarihe bağlılık belirgin özellikleridir.

Başlıca şiir kitapları: *İstanbul'un Fetbi (destan), Kıbrıs Destanı, Ağvan, Sevgiler*

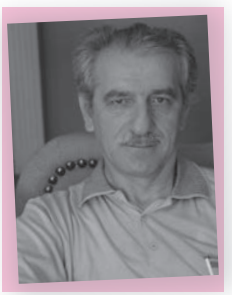
MİRAÇ, Yaşar (1953 -)

Trabzon'da doğdu. Trabzon Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi.

Dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde Karadeniz Bölgesi'nin folklorundan yararlandı.

Başlıca şiir kitapları: *Trabzonlu Delikanlı, Şili ile Söyleşi, Gül Ekmek, Taliplerin Ağıdı, Çan Deresi Türküleri, İçli Şarkılar, Trabzon'dan Çıktım Yola, İstanbul Bir Kırmızı Gül, Yurdumun İşçileri, Barış Günlerinin Gümüş Denizi, Karadeniz Hırçın Kız*

MİYASOĞLU, Mustafa (1946 -)

Kayseri'de doğdu. Kayseri Akşam Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. İzmit ve İstanbul'da edebiyat öğretmenliği, Mimar Sinan Üniversitesi'nde okutmanlık, İstanbul Şehir Tiyatroları Repartuar Kurulu'nda üyelik yaptı. Kısa bir süre, Pakistan'da da Türkçe dersleri verdi. Emekli olunca, yayıncılık yaptı. Özel radyo ve televizyonlarda, edebiyat ve kültür programları yaptı.

Konularını 12 Mart olaylarından alan romanlarıyla tanındı. Toplumsal, siyasal olaylar içinde bunalan insanın acı ve hüznünü yansıtmaya çalıştı; geleneksel değerlerin savunucusu olarak göründü. Deneme ve incelemelerinde de gelenekçi bakış açısı öne çıkar.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Rüya Çağrısı, Devran, Hicret Destanı, Bir Gülü Andıkça*

Roman: *Kaybolmuş Günler, Dönemeç, Güzel Ölüm, Bir Aşk Serüveni*

Deneme: *Edebiyat Geleneği, Devlet ve Zihniyet, Roman Düşüncesi ve Türk Romanı*

İnceleme: *Dede Korkut Kitabı, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Hâlet Çelebi, Ziya Osman Saba, Haldun Taner*

1975, 1981 Türk Millî Kültür Vakfı, 1980, 1995 TYB Yılın Romancısı Ödülleri'ni aldı.

MOLIERE (1622 - 1673)

Fransız oyun yazarı. Asıl adı, Jean Baptiste Poquelin'dir. Paris'te doğdu. Babası, saray görevlilerindendir. İyi bir öğrenim gördü. Felsefe ve hukuk okudu. Oyuncu olmaya karar verdi. Bejart Kardeşler'le bir kumpanya kurdu. On iki yıl taşrada, bu kumpanyayla yönetici olarak dolaştı. Bir yıl sonra, *Gülünç Kibarlar*'ı sahneye koydu. Bu oyunuyla geniş bir ün yaptı. Kral XIV. Louis'in ilgisini kazandı. Bağnaz kişilerin saldırılarına karşı, kral tarafından korundu. Bu ilgi ve güvene dayanarak, toplumun aksayan yanlarını çekinmeden eleştirebildi.

Yaşamı mücadele içinde geçti. Hem tiyatroyu yönetiyor hem oynuyor hem de oyunları yazıyordu. Hasta olmasına karşın, *Hastalık Hastası* adlı eserinin başrolünü bırakmadı. Oyun sırasında fenalaştı, evine götürüldü, az sonra da öldü. Din adamları, ölüsünü gömmeyi kabul etmediler. Kral araya girince, geceleyin dinsel tören yapılmaksızın gömülebildi.

Dünyanın en büyük komedi yazarlarındandır. Amacı seyirciyi sadece güldürmek değil, güldürerek düşündürmektir. Eserlerinin bu yönü, çağı için yenilik olmuştur.

Güldürme sanatının tüm biçimlerini kullanmış, özellikle gelenek ve kişiliklerden yararlanmıştır. Sahte dindarlarla, düzmece bilginlerle, düşünce ürünlerine ve iyi duygulara yapmacık sevgi gösterisinde bulunanlarla açıkça alay etmiştir.

Toplumun içyüzünü, gülünçlük ve çirkinliklerini sergilemiş, "kişilik ve töre güldürüsü" çığırını başlatmıştır. Büyük gücü, kahramanlarına canlılık, hareket vermiş olmasıdır. İnsan, onları seyrederken, gerçeğin canlandığı duygusuna kapılır.

Başlıca eserleri: *Gülünç Kibarlar, Kocalar Okulu, Kadınlar Okulu, Zorla Evlenme, Tartuffe, Don Juan, Adamcıl, Zoraki Hekim, George Dandini, Cimri, Kibarlık Budalası, Scapin'in Dolapları, Hastalık Hastası*

MONTAIGNE (1533 - 1592)

Fransız yazar ve düşünür. Perigord'da doğdu. Varlıklı bir ailenin çocuğudur. Yeni pedagojik yöntemlerde çok iyi bir öğrenim gördü. Alman öğretmeni, onunla yalnızca Latince konuşuyordu. Ünlü öğretmenlerin görevli olduğu bir kolejde okudu. Hukuk öğrenimi yaptı. Vergi mahkemesi, sonra da Bordeaux Parlamentosu üyeliğine getirildi. Bu görevde uzun süre çalıştı. Saray çevresiyle ilişki kurdu. Yaşamının bundan sonrasını daha çok malikânesinde, kitaplığında çalışarak geçirdi. Yaşamının son yıllarında, iki kez üst üste seçildiği Bordeaux Belediye Başkanlığı görevinde bulundu.

Rönesans'ın ve Fransız edebiyatının önemli adlarından biridir. Her türlü gelişmenin anası olan "kuşku"yu benimsemişti. Her insanın kendisinde "insanlığı" taşıdığına inanıyordu. Bu inançla, başkalarına yardımcı ve yararlı olabilmek için, kendini inceledi, çözümlemeye çalıştı. Eserlerinde açık sözlü, kültürlü, vicdan huzurunu, kendine egemen olmayı seven, şiddet ve bağnazlığa karşı bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılır. Fransızcayı yabancı dillerin etkisinden kurtarmaya, konuşma dilinin yazı dili olarak kullanılmasına da çaba harcadı.

Montaigne'in basılı olan tek eseri *(Essais) Denemeler'dir. (3 cilt)*

MORAN, Berna (1921 - 1993)

İstanbul'da doğdu. Işık Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde profesör oldu.

Çeşitli dergilerde yayımlanan eleştiri yazılarıyla tanındı. Eleştiri anlayışına yeni bir bakış açısı getirdi.

Başlıca eserleri: *Türklerle İlgili İngilizce Yayınlar Bibliyografyası, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış (2 cilt)*

MUALLİM NACİ (1850 - 1893)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı, Ömer'dir. Sekiz yaşlarında babasını kaybedince, annesiyle Varna'ya, dayısının yanına gitti, orada okudu. Arapça, Farsça, Fransızca öğrendi. Varna Ortaokulu'nda müdür yardımcısı oldu. Anadolu ve Rumeli'de birçok küçük memurluklarda bulunduktan sonra, İstanbul'da gazeteciliğe başladı. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinin edebî bölümünü idare etti. *Saadet* ve *Vakit* gazetelerinde yazdı. Mekteb-i Hukuk'la Mekteb-i Sultanî'de edebiyat öğretmenliği yaptı. Recaizâde Mahmut Ekrem'le yaptığı şiddetli edebiyat tartışması, Saray'ın emriyle durduruldu. Henüz kırk üç yaşındayken, bir kalp krizi sonucu İstanbul'da vefat etti.

M

Şiirimizi neoklasizme götürmek amacındaydı. Klasik şiirleri kadar, yeni anlayıştaki şiirleri de vardı. Edebiyatımızın aşırı değişme dönemi içinde tutumu iyi anlaşılamadı, yeni sanata düşman, eskiye sıkı sıkıya bağlı olarak görüldü. Bununla beraber, klasik edebiyata batılı bir görüşle, ilk bilinçli dönüşü o yaptı. İlk şiirlerinde, Nedim'in edasıyla Nabi'nin hikmetli tarzı kaynaşır. Yeni bir söyleyiş kazanan sonraki şiirlerindeyse, çağdaşları Abdülhak Hamit'le Recaizade Ekrem gibi, şiirin konusunu genişletmeye çalışır, doğa betimlerine önem verir; aruzu kusursuz olarak Türkçeye uygular. Çocukluk anılarını anlatırken, dilimizin nesir alanındaki en güzel örneklerinden birini verir. En sade, en düzgün Tanzimat nesri onundur. Bu nesir, süsten, mecazdan arınmış olmasına karşın, son derece hareketsiz ve heyecansızdır.

Şiirden sonra, edebî eleştiri türünde yazılarıyla tanındı. Eleştiride konunun estetik ve sanat yönünden çok, dil ve üslup özellikleri ile ilgilendi. Şiir, eleştiri, anı, tarih, sözlük, edebiyat bilgileri, tiyatro türlerinde eserler verdi, çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Terkib-i Bend-i Muallim Naci, Ateşpâre, Şerâre, Fürûzan, Sümbüle, Mir'ât'ı Bedâyı, Yâdigâr-ı Naci*

Edebî eleştiri: *Yazmış Bulundum, Muallim, Demdeme, Müdafaaname*

Mektup: *Şöyle Böyle, İntikad, Muhâberât ve Muhâverât*

Oyun: *Zâtü'n-Nitakayn, Heder, Musa bin Ebi'l-Gazan yahut Hamiyyet*

Dil ve edebiyat çalışmaları: *Lûgat-i Naci, İstihalat-ı Edebiyye, Osmanlı Şairleri, Esâmî*

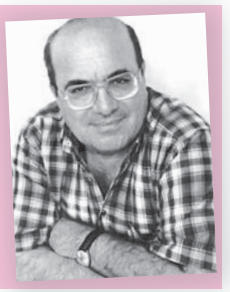
Çeviri: *Hurde-Furuş, Muammâ-yı İlâhî, Sâib'de Söz, Sânihatül'l Arab, Emsâl-i Ali, Hikemü'r Rüfâî, Hülâsatü'l İhlâs, Mütercem, Ubaydiya, İnşâ ve İnşâd*

Anı: *Ömer'in Çocukluğu, Medrese Hatıraları*

Okul kitabı: *Ta'lim-i Kırâ'at, Mekteb-i Edeb, Vezâ'if-i Ebeveyn*

MUMCU, Uğur (1942 - 1993)

Kırşehir'de doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Gazetecilik yaptı. Ankara'da öldürüldü.

Güncel olayları yorumlayan, belgelere dayalı köşe yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Suçlular ve Güçlüler, Sakıncalı Piyade, Bir Pulsuz Dilekçe, Büyüklerimiz, Çıkmaz Sokak, Tüfek İcat Oldu, Söz Meclisten İçeri, Terörsüz Özgürlük, Devrimci ve Demokrat, Liberal Çiftlik, İnkılap Mektupları, Kâzım Karabekir Anlatıyor, Gazi Paşa'ya Suikast, Gazetecilik, Polemikler, Söze Nereden Başlasam, Bomba Davası ve İlaç Dosyası, Unutmayalım, Unutturmayalım, Eğilmeden Bükülmeden, Kır Çiçekleri*

Makale ve yazılarıyla pek çok ödülün sahibi olmuştur.

MUNGAN, Murathan (1955 -)

İstanbul'da doğdu. Mardin Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. Devlet Tiyatroları'nda dramaturg olarak çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir, öykü ve yazılarıyla tanındı. Öykü ve şiirlerinde, iç çatışmalar içinde bunalan büyük kent insanlarını anlattı. Şiirde yeni biçim olanakları aradı. Öykülerinde, şiirsel bir dil kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Osmanlı'ya Dair Hikâyat, Kum Saati, Sahtiyan, Yaz Sinemaları, Eski 45'likler, Mırıldandıklarım, Yaz Geçer, Oda Poster ve Şeylerin Kederi, Omayra, Metal, Oyunlar, İntiharlar, Şarkılar, Mürekkep Balığı, Başkalarının Gecesi*

Öykü: *Son İstanbul, Cenk Hikâyeleri, Hedda Gabler Adlı Bir Kadın, Kırk Oda, Lâl Masallar, Kaf Dağı'nın Önü, Kâğıt Taş Kumaş, Büyümenin Türkçe Tarihi, Elli Parça*

Oyun: *Mahmud ile Yezida, Taziye, Geyikler Lânetler, Bir Garip Orhan Veli*

MUSAHİPZADE CELÂL (1870 - 1959)

İstanbul'da doğdu. Numune-i Terakki Lisesi'ni bitirdikten sonra, Tercüme Odası'na girdi. Tiyatroya ilgisi burada çalışırken başladı. Arkadaşları ile birlikte ortaoyunları tertip edip kendisi de rol aldı. İstanbul'da vefat etti.

Çocukluğunda izlediği Karagöz ve orta oyunlarından etkilendi. Türk tiyatrosuna yerli müzik ve motiflerle örgülü ilk opereti, konularını tarihten alan, yergili komedileri kazandırdı.

Başlıca oyunları: *Fermanlı Deli Hazretleri, Ayranoz Kadısı, Kafes Arkasında, Bir Kavuk Devrildi, Mum Söndü, Pazartesi-Perşembe, İstanbul Efendisi, Gül ve Gönül, Atlı Ases, Balaban Ağa, Demirbaş Şarl, Kaşıkçılar, Gülsüm, Lâle Devri, Macun Hokkası, Selma, Yedekçi, Türk Kızı, Köprülüler*

Musahipzade Celâl hakkında Sevda Şener, *Musahipzade Celâl ve Tiyatrosu* adlı bir kitap yayımladı.

MUTLUAY, Rauf (1925 - 1995)

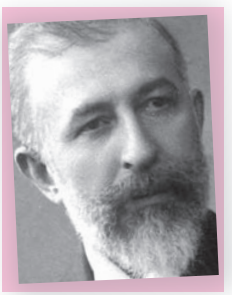
Eskişehir'de doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı.

Gazete ve dergilerde yayımlanan deneme ve eleştiri yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *100 Soruda Türk Edebiyatı, XIX. Yüzyıl Türk Edebiyatı, Edebiyat Bilgileri, Türk Halk Şiiri Antolojisi, Çağdaş Türk Edebiyatı, 50 Yılın Türk Edebiyatı, Tanzimattan Günümüze Kadar Türk Şiiri, Pas Demiri Yiyor (deneme), Bende Yaşayanlar (deneme-inceleme)*

MÜFTÜOĞLU, Ahmet Hikmet (1870 - 1927)

İstanbul'da doğdu. Aksaray ve Söğütlüçeşme rüştiyelerinden sonra, Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Marsilya, Pire, Poti ve Kerç konsolos kâtipliği ve konsoloslukları; Ankara hükümeti döneminde dışişleri bakanlığı genel müdürlüğü, danışmanlığı, Galatasaray Lisesi edebiyat öğretmenliği yaptı. Darülfünun'da Alman ve Fransız edebiyatı okuttu. Komisyon başkanlıkları görevleriyle Peşte, Viyana ve Berlin'e gitti. Dışişleri danışmanlığı yaparken, İstanbul'da vefat etti.

Çeviri, makale, öykü ve şiir alanındaki ilk ürünleri, *Hazine-i Fünûn, Servet-i Fünûn* dergilerinde yayımlandı. Tanınmasıysa *Edebiyât-ı Cedide* topluluğuna katıldıktan sonradır. II. Meşrutiyet Dönemi'nde "Yeni Dil" ve "Türkçülük" akımlarını benimsedi. *Türk Yurdu* dergisiyle Türk Derneği'nin kurucuları arasına katıldı. Adını günümüze taşıyan öyküleriyle romanını da bu dönemde yazdı. Türkçülük akımına bağlı olmakla beraber, yazıları süslü,

terkipli, şairane betimlerle doludur. İlk eserlerinde *Edebiyat-ı Cedide* üslup özellikleri, Millî Edebiyat akımına bağlı olanlarda daha sade bir dil görülür. Batı taklitçiliğine karşı, Türkçülük düşüncesinin egemen olduğu, tezli sayılabilecek ürünler verdi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Leylâ yahut Bir Mecnun'un İntikamı, Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar*

Roman: *Gönül Hanım*

Çeviri: *Patates, Tuvalet yahut Letâfet-i Âzâ, Bir Riyâzînin Muâşakası yahut Kâmil*

Ahmet Hikmet Müftüoğlu hakkında, Hikmet Dizdaroğlu ve Fethi Tevetoğlu'nun incelemeleri vardır.

MÜLDÜR, Lale (1956 -)

M

Aydın'da doğdu. Liseyi Robert Kolej'de bitirdi. Şiir bursu alarak Floransa'ya gitti. Türkiye'ye geri dönerek birer yıl ODTÜ Elektronik ve Ekonomi bölümlerine devam etti. 1977'de İngiltere'ye giderek Manchester Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nden lisansını, Essex Üniversitesi Edebiyat Sosyolojisi Bölümü'nden master derecesini aldı. 1983-1987 yılları arasında Brüksel'de yaşadı.

İlk şiirleri, 1980'de *Yazı* ve *Yeni İnsan* dergilerinde çıktı. *Gösteri, Defter, Şiir Atı, Oluşum, Mor Köpük, Yönelişler, Sonbahar* dergilerinde birçok şiir ve yazısı yayımlandı. Şiirlerinden bazıları bestelendi ve filmlerde kullanıldı. Bir dönem *Radikal* gazetesinde yazdı; yurt dışındaki birçok toplantıya Türkiye'yi temsilen katıldı. Türk şiirinin köşe taşlarından sayılan birçok şiiri vardır.

Başlıca eserleri: *Voyıcır II (Ahmet Güntan'la birlikte), Kuzey Defterleri, Buburumeryem, Uzak Fırtına, Seriler Kitabı, Divan ü Lügat-it-Türk, Water Music, Saatler/geyikler, Yağmur Kızı Böyle Diyor, Bizansiyya(roman), Güneş Tutulması, Medine Ve Kavun Likörü (Seyhan Özdamar'la birlikte), Haller Leyla (deneme)*

MÜTERCİM ÂSIM (1755 - 1820)

Gaziantep'te doğdu. Asıl adı, Mehmet Âsım'dır. Gaziantep'in tanınmış bilginlerinden ders aldı. Mahkeme ve divan kâtiplikleri yaptı. Vali Mehmet Nuri Paşa'nın ölüm cezasına çarptırılması ve bu arada çıkan karışıklıklar sırasında, kendisine de zarar geleceğini anladığından, Kilis'e kaçtı. 1789'da İstanbul'a gitti.

1791'de çevirmeye başladığı *Burhânı Kaatı*'yı 1797'de III. Selim'e sundu, karşılığında kendisine bir ev, müderrislik rütbesi verildi. Daha sonra vak'anüvisliğe atandı. *Kâamus* çevirisini tamamlayıp II. Mahmut'a sunduktan sonra Süleymaniye müderrisliğine yükseltilerek, Selanik kadılığı verildi. İstanbul'da vefat etti.

Bilgin, tarihçi, şair ama hepsinden önce dilcidir. Ona ün kazandıran kitaplar da iki sözlük çevirisidir. "Mütercim" (Çevirmen) adıyla anılmasının nedeni de budur.

Çevirilerinde, başka kitaplardan yararlanarak eklemeler yapmış, kimi yanlışları eleştirmiş, Arapça ve Farsça sözcüklere Türkçe karşılıklar göstermiştir. Gerek *Tarih*'inde, gerekse öteki eserlerinde sanatlı bir anlatım, ağdalı bir dil kullanmasına karşı sözlük çevirileri oldukça yalındır.

Başlıca eserleri:

Tibyân-ı Nâfi' der-terceme-i Burhân-ı Kaatı: *Hüseyin-i Tebrîzî'nin Burhân-ı Kaatı adlı Farsça sözlüğünün çevirisidir.*

El-Okyânûsül'l-basît fitercemeti'l Kaamûsi'l-Muhît: *Mecdüddîn-i Fîrûzâbâdî'nin Kaamûs adlı Arapça sözlüğünün çevirisidir.*

Tarih: *İki cilttir. İlk cilt III. Selim dönemi sonuna kadar, ikinci cilt II. Mahmut dönemi başlarına kadar gelir.*

Terceme-i Siyer-i Halebî: *Halepli İbrahim Efendinin Siyeri'nin Arapçadan çevirisidir.*

Tuhfe-i Âsım: *Çocuklara Arapça öğretmek amacıyla hazırlanmış manzum sözlüktür.*

NÂBÎ (1641 - 1712)

Urfa'da doğdu. Asıl adı Yusuf'tur. İyi bir öğrenim gördü. IV. Mehmet döneminde İstanbul'a geldi. Muhasip Mustafa Paşa'nın divan kâtibi oldu. Halep'e gidip uzun süre orada kaldı. Halep valisi Baltacı Mehmet Paşa sadrazam olunca, tekrar İstanbul'a gelerek devlet görevlerinde bulundu. İstanbul'da vefat etti.

Klasik edebiyatın en önemli didaktik şairlerindendir. Şiirlerinde atasözlerinden, hikmetlerden, düşüncelerden geniş ölçüde yararlanır. Osmanlı toplum düzeni, şiirine bütünüyle yansır. Dünyanın geçiciliği, kanaat, tevekkül, dinsel öğütler, iyilik, güzellik, doğruluk şiirlerinin başlıca temalarıdır. Klasik edebiyatta hikmetli, öğretici, atasözlü şiir söyleme çığırını açan odur. Şiirleri yüzyıllar boyu "atasözü" gibi dillerde dolaşmış, çağında "Şeyh-üş Şuarâ" olarak tanınmıştır. O, bir duygu adamı değil, bir düşünce adamıdır. Şiirlerinde, rahat söyleyiş yaratan kusursuz bir nazım tekniği vardır. Mazmunlara, cinaslara, söz sanatlarına düşkün olmasına karşın, şiir dili sadedir. Yaşadığı dönemin en güzel İstanbul şivesi, onun şiirlerinde görülür. Klasik şiiri yaşama bağlamak, toplumsal bozuklukları yansıtabilmek için, yergi yanı ağır basan mizahlı bir üslup kullanır.

Başlıca eserleri:

Manzum eserleri: *Türkçe Divan, Farsça Divançe, Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn (Câmî'den Kırk Hadis'in çevirisi), Hayriyye, Hayrâbâd (İran*

şairi Attar'ın bir eserinden yararlanarak yazdığı bir aşk hikâyesi), Surnâme (Padişahın şehzadeleri için 1675'te Edirne'de yapılan ve 15 gün süren sünnet şenliklerini anlatan 587 beyitlik mesnevî)

Düzyazı eserleri: *Fetih-nâme-i Kamaniçe (Padişah IV. Mehmet'in Kamaniçe Kalesi'ni fethetmesi üzerine yazmıştır), Tuhfetü'l-Haremeyn (Nâbî'nin hac ziyaretini anlatır.) Münşeât (mektupları)*

NÂBİZÂDE NAZIM (1862 - 1893)

İstanbul'da doğdu. Beşiktaş Askerî Rüştiyesi'nden sonra, Mühendishane'de okudu. Harp Okulu'nu bitirdi. Askerî okullarda öğretmenlik yaptı. Suriye'de görevliyken hastalanarak döndüğü İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra öykü ve romana yöneldi. Eserlerinde, kişilerin konuşmalarını gerçeğe uygun vermeye çalıştı. Hareketli, canlı, yalın bir dille yazdı. Olayları, çevreyi anlatırken araya girip eserin akışını bozmadı. *Karabibik* romanının konusunu Anadolu'dan aldı. Edebiyatımızda ilk kez toprakla ilgili konuları işledi. *Zebra* romanında da İstanbul yaşantısını gerçekçi bir anlatışla yansıttı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Heves Ettim*

Roman: *Karabibik, Zebra*

Öykü: *Yadigârlarım, Zavallı Kız, Sevda, Hâlâ Güzel, Haspa, Seyyie-i Tesâmuh (Hoşgörünün Kötülüğü)*

NADİR, Kerime (1917 - 1984)

İstanbul'da doğdu. Saint Joseph Fransız Kız Lisesi'ni bitirdi. Basın yaşamına girdi. İstanbul'da vefat etti.

Birçok baskısı yapılan, bir kısmı filme de alınan romanlarıyla halkın en çok okuduğu romancılardan biri oldu.

Başlıca romanları: *Yeşil Işıklar, Kalp Ağrısı, Gönül Hırsızı, Seven Ne Yapmaz, Samanyolu, Solan Ümit, Aşk Rüyası, Son Hıçkırık, Kırık Hayat, Kalp Uyumaz, Suya Düşen Hayaller*

NÂHİT, Tahsin (1887 - 1919)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi; bir süre Hukuk Mektebi'ne devam etti. Galatasaray Spor Kulübü kurucu üyelerindendir. Yazar ve çevirmen Mina Urgan'ın babasıdır.

İlk şiirleri, Selanik'te çıkan *Çocuk Bahçesi* dergisinde, "T. Nahide" adıyla yayımlandı. *Aşiyan*'da yayımlanan *Ben, Ruh-ı Mağdur, Şiirlerim İçin, Serap-ı Müstakbel, Yaz Gecesi* gibi manzumeleriyle tanındı. "Adalar, Kamer ve Zühre şairi" olarak ünlendi. Şiirlerinde, Ahmet Haşim etkisi görülür. Son şiirleri, *Şair* ve *Nedim* dergilerinde yayımlandı.

Tiyatroyla yakından ilgilendi; bu alanda, Şahabettin Süleyman'ı üstadı olarak niteledi. Birden çok yazarın birlikte çalışması sonucu meydana getirilen ortak eserlerin ilk örneklerini, bizde tiyatro alanında o verdi. Meşrutiyet'ten sonra Fecr-i Ati'nin kadın yazarlarından Ruhsan Nevvare'yle yazdıkları üç perdelik *Jön Türk* piyesi dikkat çekti. Ruhsan Nevvare'yle *Aşkımız* ve *Sanatkârlar* adlı basılmamış birer perdelik iki komedisi daha vardır. Şahabettin Süleyman'la da *Kösem Sultan* adlı tarihî piyesi yazdı. Diğeriyse *Ben Başka*'dır. Onu asıl tanıtan eseri, H. Kıstemaeckers ve E. Delard'ın *La Rivale* adlı dört perdelik oyunundan yaptığı üç perdelik uyarlaması *Rakibe*'dir. Sayısı az da olsa, *Ati* ve *Servet-i Fünûn* dergilerinde tiyatro eleştirileri de yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sisler ve Hisler, Kırlar ve Denizler, Ruh-ı Bîkayd*

Oyun: *Hicranlar, Firar, Jön Türk (R. Nevvare ile), Aşkımız (R. Nevvare ile), Sanatkârlar (R. Nevvare ile), Kösem Sultan (Ş. Süleyman'la), Ben Başka, Osman-ı Sani, Sanatkâr, Talâk, Bir Mücadele-i Hissiye, Kırık Mahfaza*

Uyarlamalar: *Rakibe (H. Kıstemaeckers-E. Delard), Bir Çiçek Bir Böcek (R. de Flers, G. de Gaillavet, E. Rene'nin birlikte yazdıkları "La Belle Avanture"den), Akortacı (M. Thieery'nin L'accordeur'undan), Bursalı Hâle (La tante d'Honfleur'den)*

NÂİMÂ (1655 - 1716)

Halep'te doğdu. Asıl adı, Mustafa Naim'dir. Öğrenimini memleketinde yaptıktan sonra, İstanbul'a geldi. Vak'anüvisliğe getirildi. Mora Savaşı sıralarında, Patras'ta vefat etti.

Türk tarih yazarlığında yeni bir çığır açtı. İnsan psikolojisinin derinliklerine inmekte, olayları eleştiri süzgecinden geçirmekte büyük bir başarı gösterdi. Kendinden önceki Osmanlı tarihçilerinden, gözlemlerindeki gerçekçiliğiyle, olayları akla uygun olarak değerlendirmesiyle, daha nesnel oluşuyla ayrıldı. Devletin resmî tarihçisiyken, yolsuzlukları, aksaklıkları korkusuzca eleştirdi. Kişileri konuşturmada, olayları betimlemede, üstün bir anlatım yeteneği, kişilikleri belirtmede bir romancı başarısı gösterdi. Süssüz, sade, doğal, canlı bir dili vardı.

Altı ciltlik *Ravzatü'l-Hüseyn fi Hülâsatı Ahbârü'l Hâfikeyn* adlı *Naimâ Tarihi* en önemli eseridir.

N

NAMIK KEMAL (1840 - 1888)

Tekirdağ'da doğdu. Çocukluğunu dedesinin yanında, Anadolu ve Rumeli'nin çeşitli yerlerinde geçirdi. Özel öğrenim gördü. 1863'te Tercüme Odası'nda çalışmaya başladı. "Yeni Osmanlılar Cemiyeti"ne katıldı ve *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde, hükümeti eleştiren yazılar yazdı. Bu nedenle gazete kapatıldı. Namık Kemal İstanbul'dan uzaklaştırılmak, Erzurum'a vali yardımcısı olarak gönderilmek istendi. Erzurum'a gitmeyip Mustafa Fazıl Paşa'nın desteğiyle Paris'e gitti. Londra'ya geçti, Ali Suavi'nin *Muhbir* gazetesinde yazılar yazdı. 1870'te İstanbul'a döndü, *İbret* gazetesinde yazmaya başladı. Bir yazısı üzerine, gazete dört ay kapatıldı; o da Gelibolu mutasarrıflığına sürgün edildi. Orada yazdığı *Vatan yahut Silistre* oyunu, Gedikpaşa Tiyatrosu'nda sergilenince halkı

coşturup olaylara neden oldu. Bunun üzerine tutuklandı ve kalebent olarak Magosa'ya gönderildi. I. Meşrutiyet'in ilanından sonra, İstanbul'a döndü. Şura-yı Devlet (Danıştay) üyesi oldu, Kanun-i Esasî'yi (Anayasa) hazırlayan kurulda görev aldı. 1877'de tutuklandı. Beş ay tutuklu kaldıktan sonra, Midilli Adası'na sürüldü. 1879'da, Midilli mutasarrıfı oldu. Aynı görevle Rodos ve Sakız Adası'na gönderildi. Orada vefat etti.

Edebiyatın hemen her türünde eser verdi. Eserlerinde çoğunlukla toplumsal konuları; yurt, ulus, özgürlük kavramlarını işleyip "toplum için sanat" ilkesine bağlandı. Klasik şiirin biçim özeliklerinden yararlanarak, yeni içerikli şiirler yazdı. Manzumlardan, mecazlardan, söz oyunlarından arınmış bir şiir dili yarattı. Eleştiri, makale, oyun, roman türlerindeki eserlerinde, halkı eğitmeyi amaçladı. Oyun ve romanlarında, romantizmin etkisi altında kaldı. Dilde yalınlaşmayı, konuşma diline yaklaşmayı savunmasına karşın, oyunları dışındaki eserlerini süslü, ağır bir dille yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *İntibah, Cezmi*

Oyun: *Vatan yahut Silistre, Zavallı Çocuk, Âkif Bey, Celalettin Harzemşah, Kara Bela*

Edebiyat ve eleştiri yazısı: *Tahrib-i Harâbat, Takip, Renan Müdafaanâmesi, İrfan Paşa'ya Mektup, Mukaddeme-i Celâl, Son Pişmanlık Mukaddimesi*

Tarih: *Devr-i İstilâ, Barika-i Zafer, Evrak-ı Perişan, Kanije, Silistre Muhasarası, Osmanlı Tarihi*

Mektup: *Namık Kemal'in Mektupları (hazırlayan: Fevziye Abdullah Tansel)*

Namık Kemal'in şiirleri, kitap olarak Sadettin Nüzhet Ergun tarafından yayımlandı: *Namık Kemal'in Şiirleri*

NASRETTİN HOCA (1208 - 1284)

Bir Türk halk bilgesidir. Sivrihisar'ın Hortu yöresinde doğdu, Akşehir'de vefat etti.

Sivrihisar'da medrese eğitimi gördü. Babasının ölümü üzerine, Hortu'da köy imamı oldu. 1273'te Akşehir'e yerleşti. Söylentilere göre, medresede dersler okutup kadılık görevinde bulundu. Halkın yoğun sevgisi, onun yaşamı üzerine yaygın söylentiler oluşmasına yol açmıştır. Bunlar; Selçuklu sultanlarıyla tanıştığı, Timur'la aynı dönemde yaşayıp onunla karşılaştığı, Mevlânâ'yla görüştüğü gibi söylentilerdir.

Fıkralarında dile gelen, onun kişiliğinde, halkın duygularının yansımasıdır. Eşeğinden ayrı düşünülemeyen, kaba sofulara karşı olan Nasrettin Hoca, gülmece türünün yaygınlaşmasının öncüsüdür. Hoca'nın fıkraları, yüzyıllardır dilden dile aktarılmış, yüzlerce kitapta ayrı ayrı derlenmiş ve hakkında yüzlerce araştırma yapılmıştır.

NAYIR, Yaşar Nabi (1908 - 1981)

Üsküp'te doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Bankalarda, *Ulus* gazetesinde, Türk Dil Kurumu'nda, Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda çalıştı. Kurduğu *Varlık Yayınevi*'ni yönetti. İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. *Yedi Meşale* topluluğunun şairlerinden biri olarak tanındı. Sonradan öykü, roman, oyun, deneme ve makale türlerinde eserler verdi. Çeviriler yaptı, antoloji ve derleme kitaplar hazırladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kahramanlar, Onar Mısra*

Roman: *Bir Kadın Söylüyor, Adem ile Havva*

Öykü: *Bu da Bir Hikâyedir, Sevi Çıkmazı*

Oyun: *Mete (manzum), Köyün Namusu, Radyofonik Öyküler (radyo oyunu)*

Makale-inceleme: *Edebiyatımızın Bugünkü Meseleleri, Atatürkçülük Nedir, Atatürk Yolu, Edebiyat Dünyamız, Dost Mektupları (mektup)*

NÂZIM HİKMET (RAN) (1902 - 1963)

Selanik'te doğdu. Heybeliada Bahriye Okulu'nda okudu. Hastalanması üzerine, askerlikten ayrıldı. Millî Mücadele'ye katılmak üzere Anadolu'ya geçti. Bir süre sonra Rusya'ya giderek Moskova Doğu Üniversitesi'nde ekonomi ve toplum bilimi okudu. Yurda dönünce, İstanbul'a yerleşti. Çeşitli gazete ve dergilerde, film stüdyolarında çalıştı. Yazdıklarından dolayı, uzun süre cezaevinde yattı. Cezası bitince yurt dışına çıktı. Moskova'da vefat etti.

Dergilerde çıkan ilk şiirini, hece ölçüsüyle yazmıştı. Sonra serbest ölçülü şiire geçti. Öz, biçim ve tema bakımlarından yeni şiirleriyle, toplumcu şiirin öncüsü oldu. Kendisinden sonraki birçok şairi etkiledi. Şiirleri, yüksek sesle okunmaya elverişlidir. Coşkularını konularından alan, dışa açık nitelikler taşır.

N

Başlıca eserleri:

Şiir: *835 Satır, Jakond ile Si-Ya-U, Sesini Kaybeden Şehir, Gece Gelen Telgraf, Benerci Kendini Niçin Öldürdü, Taranta Babu'ya Mektuplar, Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı, Kurtuluş Savaşı Destanı, Memleketimden İnsan Manzaraları (5 cilt), Tüm Şiirleri (8 kitap), Dört Hapishaneden, Yatar Bursa Kalesinde*

Oyun: *Kafatası, Bir Ölü Evi Yahut Merhumenin Hanesi, İnek, Ocak Başında / Yolcu, Yusuf ile Menofis, Ferhat ile Şirin, Unutulan Adam, Ivan Ivanoviç Var mıdır Yok mudur?*

Roman: *Kan Konuşmaz, Yaşamak Ne Güzel Şey Be Kardeşim, Yeşil Elmalar*

Masal: *Sevdalı Bulut, La Fontaine'den Masallar*

Mektup: *Kemal Tahir'e Mapushaneden Mektuplar, Oğlum Canım Evladım Memedim, Nazım ile Piraye (karısına mektuplar), Bursa Cezaevinden Vâ-Nû'lara Mektuplar*

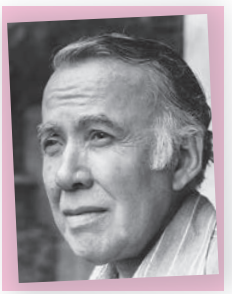
NECATÎ (? - 1509)

Edirne'de doğdu. Asıl adı İsa'dır. Edirne'de iyi bir öğrenim gördü. Kastamonu'ya gitti. Orada, hattatlığı ve şiirleriyle tanındı. Fatih Sultan Mehmet'in divan kâtipliğine atanınca, İstanbul'a geldi. Devlet görevlerinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

XV. yüzyılın klasik edebiyat şairlerindendir. Atasözü ve deyimlerle zenginleştirdiği şiirlerinde, yerli motifleri kullandı.

Necatî Bey Divanı, Ali Nihat Tarlan tarafından basıma hazırlandı.

NECATİGİL, Behçet (1916 - 1979)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli liselerde ve İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde öğretmen olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiiri, lise öğrencisiyken *Varlık* dergisinde çıktı. Şiirlerinde, orta hâlli kişilerin ev, aile, yakın çevre ilişkileri içinde gerçek ve hayal yaşantılarını ele aldı. Evreni, insan toplumlarını sembolist bir gerçeklikle işledi. Rahat, gösterişe kaçmayan, simgelere dayanan şiir geleneklerimizden yararlanan, kendine özgü bir şiir dili vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kapalı Çarşı, Çevre, Evler, Eski Toprak, Arada, Dar Çağ, Yaz Dönemi, Divançe, İki Başına Yürümek, En/Cam, Zebra, Kareler Aklar, Beyler, Söyleriz, Sevgilerde*

Çeviri şiir: *Yalnızlık Bir Yağmura Benzer*

Düzyazı: *Bile/Yazdı*

Radyo oyunu: *Yıldızlara Bakmak, Gece Aşevi, Üç Turunçlar, Pencere*

İnceleme-araştırma: *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*

NEDÎM (1680 - 1730)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Medrese öğrenimini tamamladıktan sonra, ilmiye mesleğine girdi, müderris oldu. İstanbul'un çeşitli medreselerinde müderrislik yaparken, Damat Nevşehirli İbrahim Paşa'nın özel kitaplığının "hâfız-ı kütüp"lük görevini de üzerine aldı. Sadrazam Ali Paşa, Nevşehirli İbrahim Paşa, III. Ahmet tarafından korundu. Lale Devri'nin saz ve söz âlemlerinde, eğlenceli bir yaşam sürdü. Patrona Halil İsyanı'nda, canını kurtarmak için damdan dama atlayarak kaçmak isterken, damdan düşüp vefat etti. Mezarı, İstanbul'un Çiçekçi semtindedir.

Klasik şiirin ortaklaşa kullanılan mazmunlarının dışında, kendine özgü kişisel bir üslup, yeni bir dil yarattı. Din dışı konuları; aşk, şarap, övgü, zevk, sefa temalarını işledi. Yaşama iyimser bir gözle bakardı, hafif alaycıydı; her zaman hayat ve neşe doluydu. Çağdaşlarından başlayarak hemen bütün Türk şairleri onun etkisinde kalmışlardır. O, sanatına günlük yaşantılarını, çevresini rahat ve sevimli bir edayla koyabilen bir şairdi. Bu çevreyi, doğası, bahçeleri, köşkleri, akarsuları, güzellikleri, güzellerin giyiniş ve kuşanışları, eğlenceleri ve müzikleriyle onun şiirleri yansıtır. Edebiyatımızda "yerelleşme" adı verilen akımın öncüsüdür.

Başlıca eserleri: *Nedim Divanı, Şehit Ali Paşa'ya İstida (Arapça-Farsça dizelerden oluşan bir eser), Nigârnâme (İzzet Ali Paşa'nın tezkiresine şaka yollu yazılan cevap)*

NEF'Î (1572 - 1635)

Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğdu. Asıl adı Ömer'dir. İyi bir medrese eğitimi gördükten sonra, İstanbul'a geldi. Bazı devlet görevlerinde bulundu. I. Ahmet, I. Mustafa, II. Osman, IV. Murat zamanlarını yaşadı. Padişaha, dönemin ileri gelenlerine sunduğu kasidelerle göze girdi. Kaynaklar, *Sihâm-ı Kazâ* (Kaza Okları) adlı eserini okuyan padişahın, çevreye düşen

bir yıldırım üzerine bir daha yergi yazmayacağına söz verdiğini belirtirler. Sözünde durmayıp Vezir Bayram Paşa hakkında bir taşlama yazması üzerine, boğdurularak denize atıldı.

Yaşadığı dönemden başlayarak kaside ve yergi alanlarında, Türk edebiyatının en usta şairi sayıldı. Şiir tekniğine egemendi, ölçü ve uyağı ustalıkla kullandı. Yeni, kullanılmamış sözcükler, tamlamalar ve deyimlerden oluşan zengin sözlüğü, akıcı, süslü, abartılı söyleyişiyle kendinden sonraki şairleri de etkiledi. Abartmaya olan eğilimi, güçlü, renkli hayal gücüyle kendine özgü bir şiir geliştirdi. Onda, övgü de yergi de olağanın sınırlarını aşar, ölçüsüzleşir. Kendini övmeye olan düşkünlüğüyse göze batacak kadar aşırıdır.

Başlıca eserleri: *Türkçe Divanı (59 kaside, 119 gazel, 15 rubaî ve kıt'a), Farsça Divanı, Sihâm-ı Kazâ (Kaza Okları, yergi), Tuhfet ül-Uşşâk (97 beyitlik Farsça bir kaside)*

NERUDA, Pablo (1904 - 1973)

Şilili şair. İlk şiirlerinde, bireysel duyguları işledi. Sonra toplumsal konulara eğildi. Çeşitli baskılar altında bunalan kişilerin şiirini yazdı. Düşsel çağrışımlarla, mecazlarla yüklü müzikal bir şiir yapısı vardır. 1971 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Başlıca eserleri: *Yirmi Aşk Şiiri ve Bir Umutsuzluk Şarkısı, Kalpteki İspanya, Yerüstünde Konaklama, Genel Şarkı, Bağ ve Rüzgâr, Yaşadığımı İtiraf Ediyorum, Sorular Kitabı, 100 Aşk Sonesi*

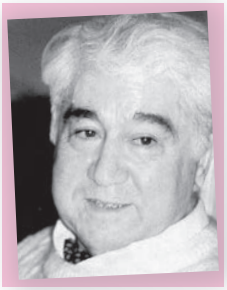
NESİMÎ (XIV - XV. Yüzyıl)

Tasavvuf şairidir. Asıl adı İmadettin'dir. Bağdat'ın Nesim kasabasında doğdu. Şiir ve düşünceleriyle dönemin yaygın din anlayışına karşı çıktığı için Halep'te öldürüldü.

Çağının Türkçesini başarıyla kullanan bir şairdi. Çok güçlü lirizmiyle kendinden sonra gelen divan ve halk şairlerini etkiledi.

Türkçe ve Farsça iki divanı vardır. *Türkçe Divanı*'ndan seçmeleri, Kemal Edip Kürkçüoğlu, *Seyyid Nesimî Divanı'ndan Seçmeler* adıyla yayımlanmıştır.

NESİN, Aziz (1915 - 1995)

İstanbul'da doğdu. Kuleli Askerî Lisesi'nden sonra, Harp Okulu'nu bitirdi. İki yıl Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu. Ordudan ayrılıp gazeteciliğe başladı. Yaşamı boyunca yazdı. İzmir'de vefat etti. Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra öykü, roman, oyun başta olmak üzere, edebiyatın birçok türünde eser verdi. Toplumun aksayan, yergiye elverişli olaylarını, değerleri çürümüş tiplerini rahat ve oyunlu anlatımıyla sergiledi. Dünyaca tanınan güçlü bir gülmece yazarı oldu.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Geriye Kalan, İt Kuyruğu, Yedek Parça, Fil Hamdi, Damda Deli Var, Koltuk, Kazan Töreni, Toros Canavarı, Deliler Boşandı, Mahallenin Kısmeti, Ölmüş Eşek, Hangi Parti Kazanacak, Havadan Sudan, Bay Düdük, Nazik Alet, Gıdıgıdı, Aferin, Kördöğüşü, Mahmut ile Nigâr, Gözüne Gözlük, Ah Biz Eşekler, Yüz Liraya Bir Deli, Bir Koltuk Nasıl Devrilir, Biz Adam Olmayız, İhtilali Nasıl Yaptık, Rıfat Bey Neden Kaşınıyor, Yeşil Renkli Namus Gazı, Bülbül Yuvası Evler, Vatan Sağolsun, Yaşasın Memleket, Borçlu Olduklarımız (çocuk öyküleri), Öküz Başkan (çocuk öyküleri), Hayvan Deyip Geçme, 70 Yaşım Merhaba, Kalpazanlık Bile Yapılamıyor, Maçinli Kız İçin Ev, Nah Kalkınırsın*

Roman: *Kadın Olan Erkek, Gol Kralı Sait Hopsait, Erkek Sabahat, Saçkıran, Zübük, Şimdiki Çocuklar Harika, Tatlı Betüş, Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Tek Yol*

Anı: *Bir Sürgünün Hatıraları, Böyle Gelmiş Böyle Gitmez, Poliste, Yokuşun Başı, Benim Delilerim, Salkım Salkım Asılacak Adamlar, Rüyalarım Ziyan Olmasın*

Masal: *Memleketin Birinde, Hoptirinam, Uyusana Tosunum, Aziz Dede'den Masallar*

Oyun: *Biraz Gelir misiniz, Bir Şey Yap Met, Toros Canavarı, Düdükçülerle Fırıncıların Savaşı, Üç Karagöz Oyunu, Çiçu, Tut Elimden Rovni,*

Hadi Öldürsene Canikom, Pırtlatan Bal (çocuk oyunu), Beş Kısa Oyun, Bütün Oyunları, Barbarosun Torunları, Hakkımı Ver Hakkı

Gazete-dergi yazısı: *Nutuk Makinası, Az Gittik Uz Gittik, Merhaba, Suçlanan ve Aklanan Yazılar, Ah Biz Ödlek Aydınlar, Korkudan Korkmak*

Gezi yazısı: *Duyduk Duymadık Demeyin, Dünya Kazan Ben Kepçe*

Şiir: *Sondan Başa, Seviye On Ölüme Beş Kala, Kendini Yakalamak, Hoşçakalın, Sivas Acısı*

Konuşmalar: *İnsanlar Konuşa Konuşa, Çuvala Doldurulmuş Kediler*

Diğer eserleri: *Mizah Hikâyeleri Antolojisi, Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı*

NEYZEN TEVFİK (Tevfik KOLAYLI) (1879 - 1953)

Bodrum'da doğdu. İlköğrenimini orada yaptı. Bir süre İzmir İdadisi'nde okudu. İzmir'de, o dönemin edebiyat ve müzikçileriyle yakınlık kurdu. Urla'da, bir berberden ney çalmasını öğrendi. Ortaokul öğretmeni olan babası, okuması için İstanbul'a gönderdi. Ama o, müzikten ve içkili toplantılardan kopamadı; başıboş, düzensiz bir yaşama girdi. Şiir yazmada, Mehmet Âkif'ten yararlandı. Polisin, kuşkulu davranışları, düzensiz yaşamı nedeniyle kendisini izlediğini anlayınca, Mısır'a gitti. Orada beş yıl kaldı; sonra İstanbul'a döndü. Tüm yaşamında, belli bir işte çalışmadı, ney çalarak geçindi. Aşırı içkiciliği yüzünden, sık sık hastaneye düşerek tedavi gördü. İstanbul'da vefat etti. Kartal'daki aile mezarlığına gömüldü.

Ünlü bir yergi (taşlama) şairiydi. Yergilerinde, yaşadığı acıları, tanık olduğu toplumsal bozuklukları, kimi zaman sövgüye varan bir dille yansıtmaya çalıştı. Renkli kişiliği ve sivri yergileriyle, günümüzde de adından söz ettiren; yaşamı birçok fıkraya konu olan biridir.

Başlıca eserleri: *Hiç, Azâb-ı Mukaddes*

NİYAZİ-İ MISRÎ (1618 - 1693)

Malatya'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Tasavvuf kültürünü geliştirmek için, doğduğu kentten sonra Diyarbakır, Mardin, Bağdat, Kerbela, Mısır şeyhlerinden ders aldı. 1646'da İstanbul'a gitti. Zamanın görüşlerine aykırı

düşen sözlerinden dolayı Rodos'a, Limni'ye sürüldü. İkinci kez sürüldüğü Limni Adası'nda vefat etti. Özlü bir içtenlikle, tasavvufî şiirler söyledi. Aruzla yazdığı şiirlerinde genellikle Fuzûlî ile Nesimî'nin, heceyle söylediklerindeyse Yunus Emre'nin etkileri görülür.

Başlıca eserleri: *Niyazi-i Mısrî Divanı, Risaletü't Tevhid (düzyazı, Tevhidin Aşamaları), Şerh-i Esmâi'l-Hüsna (düzyazı, tasavvuf), Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvıfhâne (düzyazı, tasavvuf terimleri), Şerh-i Nutk-ı Yunus Emre (Şatbiyye şerbi), Risale-i Eşrât-i Saat (kıyametle ilgili)*

NUTKU, Özdemir (1931 -)

İstanbul'da doğdu. Robert Kolej'i, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Filolojisi Bölümü'nü bitirdi. Aynı fakültenin Tiyatro Enstitüsü'ne asistan oldu. Bu görevini, daha sonra kurulan Tiyatro Kürsüsü'nde doçent ve profesör olarak sürdürdü. Edebiyata, şiirler yazarak girdi. Daha sonra tiyatroya yöneldi; inceleme ve eleştirileriyle tanındı. Nesnel eleştiri yöntemlerine bağlıdır. Ele aldığı yapıtları, değişik açılara göre, özellikle de yazıldıkları dönemlere ve ortamlara göre incelemeye çalışır. Son yıllarda çalışmalarını, kurumsal tiyatro alanında yoğunlaştırdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Eller, Nokta, Bölük Yaşantı, Bir O Kuşlar*

İnceleme-araştırma: *Tiyatro ve Yazar, Modern Tiyatro Akımları 1, Tiyatro Terimleri Sözlüğü (Haldun Taner ve Metin And'la), Oyun Yazarı, Darülbedayi'nin Ellinci Yılı, Dünya Tiyatrosu Tarihi (2 cilt), 4. Mehmet'in Edirne Şenliği, Tiyatro Yönetmenlerinin Çalışması, Yaşayan Tiyatro, Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri, Türkiye'de Brecht, Sahne Bilgisi, Gösterim Terimleri Sözlüğü, Zeynep'in Tiyatro Kitabı, Kor Altındaki Kor, Gerçeklerin Düşleri, Duvardaki Mavi Kuş, Oyunculuk Tarihi 1, Gecenin Maskesi, Kültür Tarihimizden Manzaralar, Oyun Çocuk Tiyatro*

Oyun: *Merdiven, Köprü, Savaş Oyunu, Söylev*

O

ODABAŞI, Yılmaz (1961 -)

Diyarbakır'da doğdu. Diyarbakır Lisesi'ni bitirdi. Siyasal nedenlerle birçok kez yargılandı. Tabela ressamlığı, kâtiplik, tıbbi temsilcilik, kitapçılık, gazetecilik yaptı. Ankara'ya yerleşti.

Çeşitli dergilerde şiirleri ve şiir konulu yazıları yayınlandı. Toplumcu temaları, bireysel yaşam ögeleri ve somut görüntülerle birleştirerek işledi. Betimleme, tamlama ve simgelerin ağırlıkta olduğu içten ve kişisel bir şiir kurdu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yurtsuz Şiirler, Reşo-Talan İklimi, Aynı Göğün Ezgisi, Feride, Her Ömür Kendi Gençliğinden Vurulur, Günlerin Çarmıhında, Cehennem Bileti, Aşk Bize Küstü, Siste Kalabalıklar*

Antoloji: *Sen Çeyrek Yüzyıl Şiir Antolojisi*

OFLAZOĞLU, Turan (1932 -)

Adana'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Filolojisi ve Felsefe bölümlerini bitirdi. Washington Üniversitesi'nde oyun yazarlığı ve tiyatro dersleri aldı. İstanbul Radyosu Tiyatro Şubesi'ne dramaturg oldu.

Oyunlarında daha çok tarihsel konu ve kişiler aracılığıyla, varoluş sorununu ele aldı. Oyunları, kapalı ve açık biçimleri bir arada içeren, çeşitli toplum kesimlerini bir arada yoğuran karakter tragedyası yapısındadır. Nazım-nesir iç içedir.

Başlıca oyunları: *Keziban, Deli İbrahim, IV. Murat, Sokrates Savunuyor, Genç Osman, Elif Ana, Kösem Sultan, Fatih, III. Selim, Sinan, Gardiyan*

OĞUZCAN, Ümit Yaşar (1926 - 1984)

Tarsus'ta doğdu. Eskişehir Ticaret Lisesi'ni bitirdi. Otuz yıl banka memuru olarak çalıştı. Emekli olunca, İstanbul'da sanat galerisi açtı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirleri, *Yedigün* dergisinde çıktı. *Büyük Doğu, Yücel, Varlık, Toprak, Türk'e Doğru, Çığır, Hisar, Çağrı* dergilerinde yayımlanan şiirleri, yergileri, şarkı sözleriyle ünlendi. Şiirlerinde aşk, ayrılık, özlem temalarını işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İnsanoğlu, Deniz Musikîsi, Dillere Destan, Dolmuş, Aşkımızın Son Çarşambası, Bir Daha Ölmek, Kör Ayna, İki Kişiye Bir Dünya, Beni Unutma, Karanlığın Gözleri, Akıllı Maymunlar, Seninle Ölmek İstiyorum, Üstüme Varma İstanbul, Sahibini Arayan Mektuplar, Yeni Dünya Rekoru, Sevenler Ölmez, Çigan Gözler, Ötesi Yok, Hüzün Şarkıları, Bir Gün Anlarsın, Sadrazamın Sol Kulağı, Mihribana Şiirler, Taşlar Başlar, Biraz Kül Biraz Duman, Seni Sevmek (rubaîler), İnşallahla Maşallah, Avrupa Görmüş Adam (gezi-şiir), Göbek Davası (yergiler), Toprak Olana Kadar, Ben Seni Sevdim mi, Halktan Yana, Aşk mıydı O, Önce Sen Sonra Sen, Rubaîler, Yalan Bitti, En Eski Yalnızlığımdır Aşk Benim, Acılar Denizi, Şiirle Kırk Yıl, Dikiz Aynası (yergiler), Yüzyıl Yanarım Yanmayı Öğrendimse (rubaîler-dörtlükler), İki Kişiye Bir Dünya*

Antoloji-inceleme: *Şairlerin Seçtikleri, Âşık Veysel*

OĞUZKAN, Ferhan (1921 - 1999)

İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni ve Amerika'da Colombia Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ni bitirdi. Yurda dönünce, çeşitli yüksekokullarda eğitim ve öğretim yöntemleri dersi okuttu.

Dergilerde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı. Çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri: *Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul Şiirleri Antolojisi, Mehmet Emin Yurdakul, Samipaşazade Sezai, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Devrimci Atatürk, Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*

O'HENRY (1862 - 1910)

Amerikalı öykü yazarıdır. Gazetecilik, banka memurluğu yaptı. Konularını günlük yaşamdan aldığı, ilgiyle okunan, sonları genellikle sürprizli biten öyküler yazdı. Yalın dili, yayımlandığı çağı yansıtması, özentisiz kalemi ve doğal anlatımı gibi nedenlerle Amerikan edebiyatının en güçlü yazarlarından biri olarak tanınır.

Başlıca eserleri: *Hikâyeler I-II, Son Yaprak*

OKAY, Haşim Nezihi (1904 - 1998)

Amasya'da doğdu. Trabzon Öğretmen Okulu'nu bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde sınavlara girerek edebiyat öğretmeni oldu. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra, halk edebiyatı araştırmalarıyla tanındı. Halk şairleriyle ilgili çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Ilgar, Akşam Şarkıları, Ömrümden Yapraklar*

Halk edebiyatı çalışmaları: *Âşık Sümmânî, Seyrânî, Dertli, Dadaloğlu, Köroğlu*

OKTAY, Ahmet (1933 -)

Ankara'da doğdu. Atatürk Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Ankara'da gazetecilik, memurluk yaptı. TRT'de çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir, deneme, inceleme ve eleştiri yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Gölgeleri Kullanmak, Her Yüz Bir Öykü Yazar, Dr. Kaligari'nin Dönüşü, Sürgün, Sürdürülen Bir Şarkının Tarihi, Kara Bir Zamana Alınlık, Yol Üstündeki Semender, Ağıtlar ve Övgüler, Bütün Şiirleri*

Oyun: *Kurt Dişi*

Deneme: *Bir Arayışın Yazıları Bir Yazının Arayışları, İnsan Yazar Kitap, Şiddet Söz Yaşam*

Anı: *Gizli Çekmece*

İnceleme: *Yazın İletişim İdeoloji, Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları, Kültür ve İdeoloji, Sanat ve Siyaset, Türkiye'de Popüler Kültür, Cumhuriyet Dönemi Edebiyat 1923/50*

OKTAY RİFAT (HOROZCU) (1914 - 1988)

Trabzon'da doğdu. Ankara Erkek Lisesi'nden sonra, Paris Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Yurda dönünce, devlet kuruluşlarında çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Varlık dergisinde çıkan şiirleriyle tanındı. Orhan Veli Kanık ve Melih Cevdet Anday'la birlikte "Garip" adı verilen yeni şiir anlayışının önderlerinden oldu. Şiirlerinde sürekli bir değişim, başkalık peşinde koştu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Garip (Orhan Veli ve Melih Cevdet'le), Güzelleme, Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üzerine, Şiirler, Aşağı Yukarı, Karga ile Tilki, Perçemli Sokak, Aşk Merdiveni, İkilik, Elleri Var Özgürlüğün, Yeni Şiirler, Çobanıl Şiirler, Denize Doğru Konuşma, Dilsiz ve Çıplak, Koca Bir Yaz*

Oyun: *Birtakım İnsanlar, Kadınlar Arasında, Yağmur Sıkıntısı*

Roman: *Bir Kadının Penceresinden, Danaburnu, Bay Lear*

Çeviri: *Lâtin Ozanlarından Çeviriler, Yunan Antologyası*

OKUMUŞ, İnci (1971 -)

Kahramanmaraş'ta doğdu. Ziraat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarım bıraktı. Kalite Yönetim Sistemleri ve Proje Yönetim Mentorlüğü üzerine eğitim aldı. TRT GAP Radyosu'nda edebiyat programına makale ve şiirleriyle katkıda bulundu. Türkiye genelinde düzenlenen şiir şölenlerinde düzenleme kurulunda görev aldı.

Çeşitli yerel gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Şiirlerini; çeşitli kültür, sanat ve edebiyat dergilerinde yayımlattı. Yazın yaşamına devam etmektedir. Başlıca şiir kitabı *Düğün Gönüle Kurulur*'dur.

ONAN, Necmettin Halil (1902 - 1968)

Çatalca'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Liselerde öğretmenlik, Millî Eğitim Bakanlığında denetçilik, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı profesörlüğü yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirlerini, aruz ölçüsüyle yazdı. Daha sonra hece ölçüsüyle, ulusal duyguları işleyen şiirlere yöneldi. Edebiyat inceleme ve araştırmaları yaptı. Okullar için dil bilgisi kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Çakıl Taşları, Bir Yudum Daha*

Roman: *İşleyen Yara*

Edebiyat tarihi araştırması: *İzahlı Divan Şiiri Antolojisi, Namık Kemal'in Tâlim-i Edebiyat Üzerine Bir Risalesi, Leylâ ile Mecnun (Fuzûli'nin ünlü mesnevîsi hakkında)*

ONARAN, Mustafa Şerif (1927 -)

İzmir'de doğdu. Tıp fakültesini bitirdi. Cerrah olarak çalıştı. Edebiyatla da yakından ilgilendi. 1980 öncesi dönemde, Türk Dil Kurumu'nda etkin görev aldı. Yayın ve Tanıtma Kolu başkanlığı yaptı. *Türk Dili* dergisinde sürekli yazıları yayınlandı. Edebiyatçılar Derneği Başkanlığı görevini üstlendi.

İlk şiirleri, 1940'lı yıllarda *Fikirler, Varlık, Yücel* ve *Türk Dili* dergilerinde yayınlandı. Başlıca eseri, *Unutulmuş Şiirler*'dir.

ONGUN, İpek (1942 -)

1961'de Amerikan Kız Koleji Edebiyat Bölümü'ni bitirdi. Yazı yaşamına, 1980'de yayımlanan *Mektup Arkadaşları*'yla başladı. Onu *Kamp Arkadaşları* ve *Afacanlar Çetesi* adlı çocuk kitapları izledi. Bunların ardından yayımlanan *Yaş On Yedi* ve *Bir Genç Kızın Gizli Defteri* adlı yapıtlarıysa gençlik için yazılmış romanlardır. Bu romanlardan sonra, gençlere yaşam kültürü ve kişisel gelişim gibi konularda yardımcı olmak amacıyla bir üçleme yazdı: *Bir Pırıltıdır Yaşamak, Bu Hayat Sizin* ve *Lütfen Beni Anla.* Bu kitapların ilki, 1991 TÜYAP Altın Kitaplar Ödülü'nü aldı. Gençler için yaptığı çalışmalar nedeniyle de Rotary Kulübü'nün Toros, Akdeniz ve Tarabya kollarınca 1995-1996, 2003-2004 ve 2006 yıllarında kendisine "Meslek Hizmetleri Ödülü" verildi. 1998'de de Oriflame firmasının 250.000 kişilik bir halk jürisine yaptırdığı anket sonucu, yılın en başarılı kadın yazarı seçildi. Bunlara ek olarak,

yazarın çeşitli okul ve derneklerce verilmiş ödülleri de vardır. Bu çalışmalardan sonra tekrar romana dönen Ongun, *Bir Genç Kızın Gizli Defteri*'nin devamı olan *Arkadaşlar Arasında, Kendi Ayakları Üstünde, Adım Adım Hayata, İşte Hayat, Şimdi Düğün Zamanı* ve son olarak da *Hayat Devam Ediyor* kitaplarını yazdı. *Sabah* gazetesindeki yazılarını *Yarım Elma Gönül Alma* ve *Sabah Parıltıları* adlı iki kitapta topladı. 2005'te, *Şu Çılgın Tempoda Duyarlı Davranışlar* adlı kitabı yayımlandı. Evli ve iki çocuğu olan İpek Ongun, yazı yaşamını, çok sevdiği Mersin'de sürdürmektedir.

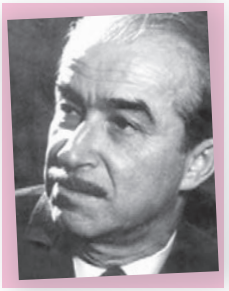
ORAL, Ünver (1937 -)

Tokat Erkek Sanat Enstitüsünü bitirdi. Geleneksel Türk halk tiyatrosu alanındaki çalışmalarıyla tanındı. Dünya Kukla ve Gölge Oyunu Birliği (UNIMA) Türkiye temsilciliği yaptı. Halk tiyatrosu konusunda konferanslar verdi, yazıları yayımlandı, kurs ve sergiler açtı. Radyo-televizyon programları hazırladı. *Halk Tiyatrosu* dergisini yayımladı.

Film senaryosu, tiyatro, canlı Karagöz, orta oyunu, kukla, Karagöz metinleri ve Karagöz belgeseli senaryosuyla ödüller kazandı. Çalışmalarını, yurt içinde ve yurt dışında yenilikler yaptığı Karagöz ve kukla gösterileriyle sürdürdü.

Başlıca eserleri: *Öp Hacivat'ın Elini, Karagöznâme, Lorel-Hardi İstanbul'da, Karagöz Amca (öykü dizisi, on iki kitap), Karagöz Boyama Kitabı (dört kitap), Çocuklara ve Gençlere Halk Tiyatrosu Dizisi (on kitap), Cin İkizler, Küçük Kuklacılar, Prenses ile Çoban, Karagöz Perde Gazelleri, Ah Şu İnsanlar (çocuk oyunu), Çocuklara Karagöz ve Kukla Şiirleri, Kuklacı Kardeşler, Kiracı (oyun), Çocuklara Karagöz Şiirleri, Çocuklara Karagöz Hikâyeleri, Karagöz Park Bekçisi (çocuk oyunu), Barış Korkusu (radyo oyunu)*

ORHAN KEMAL (1914 - 1970)

Ceyhan'da doğdu. Asıl adı, Mehmet Raşit Öğütçü'dür. Babasının siyasi nedenlerle Suriye'ye gitmesi üzerine, ortaokul son sınıftan ayrılmak zorunda kaldı. Bir yıl babasıyla birlikte Suriye ve Lübnan'da kaldıktan sonra, Adana'ya döndü. İşçilik, kâtiplik, dokumacılık yaptı. 1950'de İstanbul'a geldikten sonra, yazarlıkla geçindi. Yazarlar Birliği'nin davetlisi olarak gittiği Sofya'da, beyin kanamasından vefat etti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Sonra öykü ve romana yöneldi. Çocukluk ve gençlik yıllarını konu edinen *Baba Evi* ve *Avare Yıllar* romanlarıyla tanındı.

Seçtiği konularla, çizdiği karakterlerle, eserlerindeki kişiliğiyle, XX. yüzyıl Türkiye'sinin toplumsal durumunu yansıtan gerçekçi bir yazardı. Yetiştiği ve yaşam mücadelelerini yakından bilip bölüştüğü çevrelerin anlatıcısı oldu. Olay ve malzemeye önem vererek biçimi ve süslemeyi ikinci plana bıraktı. Eserlerindeki sürükleyicilik, yaşanmışlıktan gelen güçle kişileri konuşturmada başardığı doğallık ve gerçeğe uygunluğa dayanır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Ekmek Kavgası, Sarhoşlar, Çamaşırcının Kızı, 72. Koğuş, Grev, Arka Sokak, Kardeş Payı, Babil Kulesi, Dünyada Harp Vardı, İşsiz, Önce Ekmek*

Roman: *Baba Evi, Avare Yıllar, Murtaza, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Devlet Kuşu, Dünya Evi, Hanımın Çiftliği, Eskici ve Oğulları, Gurbet Kuşları, Sokakların Çocuğu, Müfettişler Müfettişi, Yalancı Dünya, Evlerden Biri, Arkadaş Islıkları, Sokaklardan Bir Kız, Kötü Yol, Tersine Dünya*

Oyun: *İspinozlar*

ORHON, Orhan Seyfi (1890 - 1972)

İstanbul'da doğdu. Mercan Lisesi'nden sonra, İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Öğretmenlik, gazetecilik yaptı. Çeşitli dergiler çıkardı. Milletvekili oldu. İstanbul'da vefat etti.

"Millî Edebiyat" akımının etkisiyle, hece ölçüsüyle şiirler yazdı. "Hecenin Beş Şairi"nden biri sayıldı. Bireysel duyguları işleyen ahenkli ve zarif şiirlerinde temiz, duru bir Türkçe kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Fırtına ve Kar, Peri Kız ile Çoban Hikâyesi (manzum masal), Gönülden Sesler, O Bir Beyaz Kuştu, Kervan*

Roman: *Çocuk Adam*

Diğer eserleri: *Düğün Gecesi (gülmece-yergi öyküleri), Dün-Bugün-Yarın (makaleler), Kulaktan Kulağa (gazete yazıları)*

ORTAÇ, Yusuf Ziya (1895 - 1967)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'ni bitirdi. Darülfünun'da sınavı verdikten sonra İzmit Sultanisi'nde başladığı edebiyat öğretmenliğine, İstanbul'daki yabancı okullarda devam etti.

Sular İdaresi Yönetim Kurulu üyeliği, Ordu milletvekilliği yaptıktan sonra, sahibi olduğu *Akbaba* dergi ve yayınlarına döndü. Bir kalp krizi sonucu İstanbul'da vefat etti.

"Hecenin Beş Şairi"nden biridir. Şiirlerinden başka mizah manzumeleri, yazıları da yazdı. *Binnaz* adlı oyunu, tiyatro edebiyatımızda edebiyat değeri olan ilk manzum oyun sayıldı. İnce, nükteli, esprili, iğneli bir dili vardı. Düz yazılarındaki Türkçesinin sağlamlığı ve kıvraklığıyla bir üslup ustası olarak tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Akından Akına, Cenk Ufukları, Âşıklar Yolu, Yanardağ, Bir Servi Gölgesi, Kuş Cıvıltıları, Bir Rüzgâr Esti*

Anı: *Portreler, Bizim Yokuş*

Oyun: *Binnaz, Name, Nikâhta Keramet*
Roman: *Göç, Üç Katlı Ev*
Fıkra: *Beşik, Ocak, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Gün Doğmadan*
Gezi yazısı: *Göz Ucuyla Avrupa*

ORWELL, Georges (1903 - 1950)

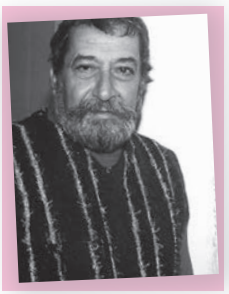
İngiliz romancıdır. Eton Kolej'de okudu. Bir süre subay olarak çalıştı. İngiliz emperyalizmini protesto etmek için ordudan ayrıldı. İşsiz kaldı. Bulaşıkçılık, özel öğretmenlik yaparak yaşamını sürdürdü. İspanya İç Savaşı'nda, Cumhuriyetçilerin safında gönüllü olarak savaşa katıldı. Yaralanınca, İngiltere'ye döndü.

Toplumsal içerikli eserler yazdı. Eserlerinde, var olan yönetim biçimlerini eleştirdi.

Başlıca eserleri: *Hayvan Çiftliği (Sovyet rejimini eleştiren bir romandır.) Bin Dokuz Yüz Seksen Dört (Dünyanın üç büyük devlet tarafından kişisel özgürlüklerin yok edilerek yönetilmesini anlatan bir romandır.)*

OTYAM, Fikret (1926 -)

Aksaray'da doğdu. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nin orta ve yüksek bölümlerini bitirdi. Çeşitli gazetelerde çalıştı.

Adım adım gezdiği Anadolu'yu, röportajlarında anlattı. Ülkemizin sorunlarını gözler önüne serdi. Tanınmasını sağlayan röportajlarını, *Gide Gide* genel başlığı altında topladı.

Başlıca eserleri:
Röportaj: *Ha Bu Diyar, Doğudan Gezi Notları, Topraksızlar, Hû Dost, Bir Karış Toprak İçin, Oy Fırat Asi Fırat, Korku, Can Pazarı, Vay*

Kurban, Hayvanlar ve İnsanlar, Kara Sevda'm Anadolu'm, Mayınlı Topraklar Üzerinde, Adı Yemen'dir, Harran Koçaklaması

Çocuk kitabı: *Can Arkadaş, Ceylanlar Suya İndi, Mayınlar Çiçek Açmaz, Şu Bizim Gazi Paşa ve İsmet Paşa'lı Yıllar*

Diğer eserleri: *Mayın (oyun), Arkadaşım Orhan Kemal (anı)*

OY, Aydın (1937 - 1996)

Tekirdağ'da doğdu. İstanbul İlköğretmen Okulu'ndan sonra, Eğitim Enstitüsü'nü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı.

Türk Dili, Türk Folklor Araştırmaları, Hisar, Ilgaz dergilerinde şiirleri, eleştiri ve incelemeleri yayımlandı.

Başlıca eserleri:

İnceleme-araştırma: *Tekirdağ İli Yer Adları, Tekirdağ'da Atatürk, Tarih Boyunca Türk Atasözleri, Folklor ve Etnografya Araştırmaları (İbrahim Aslanoğlu, İ. Gündağ Kayaoğlu ve M. Sabri Koz ile birlikte), Şiir Dünyamızda Atatürk, Tarihte Hayrabolu ve Çevresi, Atatürk Şiirleri Antolojisi*

Şiir: *Malazgirt Destanı*

OZANSOY, Halit Fahri (1891 - 1971)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Öğretmenlik sınavını kazanarak kırk yıl çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirleri, öğrenciyken *Rübap* ve *Şehbal* dergilerinde çıktı. I. Dünya Savaşı yıllarında adını aruzla yazdığı şiirlerle duyurdu. Sonra *Yeni Mecmua*'da hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri yayımlanınca, Beş Hececiler'den biri oldu. Şiirlerinde aşk, ölüm temalarına; egzotik, hüzünlü, melânkolik duygulara oldukça geniş yer verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Rüya, Cenk Duyguları, Efsaneler, Zakkum, Bulutlara Yakın, Gülistanlar Harabeler, Paravan, Balkonda Saatler, Sulara Dalan Gözler, Hep Onun İçin, Sonsuz Gecelerin Ötesinde*

Roman: *Sulara Giden Köprü, Âşıklar Yolunun Yolcuları*

Oyun: *Baykuş, İlk Şair, Sönen Kandiller, Nedim, On Yılın Destanı, Hayalet, Bir Dolaptır Dönüyor, İki Yanda*

Anı: *Edebiyatçılar Geçiyor, Dârülbedâyi Devrinin Eski Günleri, Eski İstanbul Ramazanları*

OZANSOY, Munis Faik (1911 - 1975)

Midilli'de doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli devlet görevlerinde çalıştı. Paris'te vefat etti.

Şark, Çığır, Millet, Bayrak, Marmara, Hisar dergilerinde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Büyük Mabedin Eşiğinde, Hayal Ettiğim Gibi, Yakarış, Bir Daha, Zaman Saati, Yakınma, Kaybolan Dünya*

Oyun: *Medea*

Deneme: *Düşündüğüm Gibi*

Ö

ÖCAL, Cemal Oğuz (1913 - 1971)

Seydişehir'de doğdu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı.

Açık, duru bir dille ve hece ölçüsüyle yazdığı şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde ulusal temaları işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yurttan Sesler, Kıbrıs'a Seferim Var, Türk Çocuklarına Millî Şiirler*

Makale: *Ata Sevgisi, Her Şey Vatan İçin*

ÖĞMEL, Hülya (1967 -)

İstanbul'da doğdu. Evli ve iki çocuk annesidir. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. İÜ Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nü bitirdi. Çalışma hayatına, özel bir sağlık kuruluşunda biyolog olarak başladı. 1996 yılında, bir devlet okuluna sınıf öğretmeni olarak atandı. Halen, aynı okulda görevine devam etmektedir.

Mesleği gereği çocuk kitaplarıyla yakından ilgilenirken, yazmaya 2005 yılında ilgi duymaya başladı. Ardından, çocuk öyküleri yazarak yayımladı.

Başlıca çocuk kitapları: *Limon-Yaramaz Kedicik, Kargacık İle Minik Söğüt, Huysuz Nehir, Eşyalarım Konuşuyor, Bal Küpü Öykü Dizisi (10 kitap)*

ÖMER HAYYAM (1048 - 1131)

İranlı şairdir. Nişabur'da doğdu. Kendini çok iyi yetiştirdi, birçok bilim dalına ilişkin kitaplar yazdı. Rubaileri ile büyük ün kazandı. Bu şiirlerde derin bir duygu, geniş bir düşünce, espri, sağlam bir gözlem, yaşamın zevkleri duyumsanır. Hayyam, bu dünyada güzel yaşamanın önemini vurgular. Bazı rubaîlerinde ham sofulara saldırır, döneminin geleneklerini önemsemez.

ÖMER NİDA (BIÇAKÇI) (1929 - 2004)

Trabzon'da doğdu. Kadıköy Kemal Atatürk Ortaokulu'nu bitirdi. Çeşitli kurumlarda memurluk yaptı.

İlk şiirleri, *XX. Asır* dergisinde çıktı. *Türk Dili, Yenilik, Yelken, Yeni Ufuklar, Gerçek Sanat* dergilerinde şiir ve öyküleri yayımlandı. Toplumsal gerçekçi edebiyat akımı doğrultusunda eserler verdi.

Başlıca eserleri:

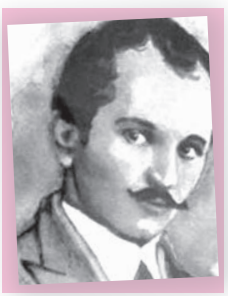
Şiir: *İskeledeki Işık, Bir Sürgün, Mavi, Kum, Padişahlar Taşlaması (gülmece şiirler), Aşk Kurultayı, Dikenler de Okşanır*

Öykü: *Yaşayıp Gitmek*

Deneme-inceleme: *İşçi Tiyatrosuna Doğru, Yarın Biz Konuşacağız, Kadın Romancılarımız, Halk Sanat İlişkileri, Sanatta Kişilik Sorunu*

ÖMER SEYFETTİN (1884 - 1920)

Gönen'de doğdu. Gönen'de başladığı öğrenimini, İstanbul'da sürdürdü. Eyüp Baytar Rüştiyesi'ni, Edirne Askerî İdadisi'ni, Harbiye'yi bitirdi. İzmir'de teğmen, Rumeli'de üsteğmen olarak askerî görevlerde bulunduktan sonra ordudan ayrıldı. Balkan Savaşı'nda yeniden askere alındı, Yanya Savunması'nda tutsak düştü. Serbest bırakılınca İstanbul'a geldi, Kabataş Lisesi'nde edebiyat öğretmeni oldu. İstanbul'da vefat etti.

İhtiyarın Tenezzühü adlı ilk öyküsü, *Sabah* gazetesinde yayımlandı. Asıl ününü, *Genç Kalemler* dergisiyle sağladı. İlk sayıda imzasız olarak yayımlanan *Yeni Lisan* başlıklı yazısı, Millî Edebiyat akımının başlangıç bildirgesi sayılabilir. Yalın, anlaşılır, halkın konuştuğu dille yazmanın gerekliliğini savundu. Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp'le yürüttükleri "Millî Edebiyat" akımının öykü alanında en başarılı örneklerini verdi. Konularını günlük yaşamından seçtiği, gözleme dayalı, olayın öne alındığı öyküleriyle içinde yaşadığı toplumsal düzenin aksayan yanlarını sergilediği gibi, mizahtan yararlanarak yerici bir tutum da takındı. Türklük bilincini oluşturmak, yenilgilerin getirdiği karamsarlığı dağıtmak amacıyla konusunu tarihten alan, ulusal duyguların işlendiği öyküler yazdı. Folklordan, halk edebiyatından geniş ölçüde yararlandı.

Şiir, öykü, makale, fıkra, anı, roman, tiyatro türlerinde eserler yazdı. Az sayıdaki şiirleri biçim ve öz bakımından Edebiyat-ı Cedide çizgisini izledi.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Harem, Bomba, Beyaz Lale, İlk Düşen Ak, Yüksek Ökçeler, Eski Kahramanlar, Gizli Mabet, Mahçupluk İmtihanı, Bahar ve Kelebekler, Aşk Dalgası, Falaka, Aleko, Kaşağı, And, Başını Vermeyen Şehit, Büyücü, Diyet, Forsa, Pembe İncili Kaftan, Topuz*

Roman: *Âshab-ı Kehfimiz, Efruz Bey, Yalnız Efe*

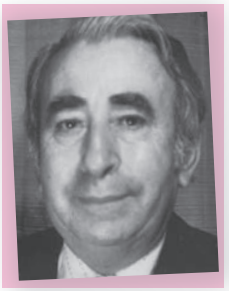
Şiir: *Ömer Seyfettin'in Şiirleri (drl: Fevziye Abdullah Tansel)*

Oyun: *Canlar ve Patlıcanlar, İhtiyar Olsam da, Mahçupluk İmtihanı, Nasreddin Hoca, Telgraf*

Düşünce eserleri: *Millî Tecrübelerden Çıkarılmış Âmelî Siyaset, Türklük Mefkûresi*

Ömer Seyfettin'in yaşamı ve eserleriyle ilgili Ali Canip Yöntem'in, Yaşar Nabi Nayır'ın, Tahir Alangu'nun, Atilla Özkırımlı'nın, Şerif Oktürk'ün, Şerif Hulusi'nin, Hilmi Yücebaş'ın, Hikmet Dizdaroğlu'nun, Fevziye Abdullah Tansel'in çalışmaları vardır.

ÖNDER, Mehmet (1926 - 2004)

Konya'da doğdu. Konya Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Enstitüsü'nü bitirdi. Müzelerde müdürlük, Millî Eğitim Bakanlığında genel müdürlük ve kültür danışmanlığı yaptı.

İlk şiir ve yazıları, Konya'daki dergilerde yayımlandı. Tarih, tasavvuf, sanat tarihi ve folklor alanlarında araştırmalar yaptı. Ulusal değerlerimizi ve bu değerleri yaratanları yaşatmak için çaba harcadı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Köyün Bağrından, Zafer Yolunda, Mevsim Sonu*

Diğer eserleri: *Seyahatnamelerde Konya, Gönüller Sultanı Mevlânâ, Anadolu Efsaneleri, Efsane ve Hikâyeleriyle Anadolu Şehir Adları, Anadolu Fetih Destanları, Bitmez Tükenmez Anadolu, Nasreddin Hoca, Şehirden Şehire, Atatürk'ün Yurt Gezileri, Aldı Sözü Anadolu, Antika ve Eski Eserler Ansiklopedisi, Anadolu Kentleri*

ÖNGAY, Mehmet Necati (1914 - 1992)

Ayaş'ta doğdu. Kayseri İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğünde, *Ulus* gazetesinde çalıştı. Öğretmenlik yaptı.

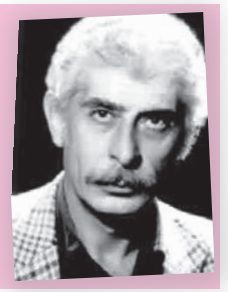
Şiirleri ve çocuk edebiyatı alanında yaptığı çalışmalarla tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dağınık Deyişler, Bir Gölde Kaybolan Su, Ergenekon'dan Doğan Güneş, Tılsım*

Çocuk kitabı: *Çocuk Şiirleri, Çocuklara Sevgi Şiirleri, Sevgi Bahçesi*

ÖNGÖREN, Vasıf (1938 - 1984)

Tavşanlı'da doğdu. Kütahya Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Almanya'da tiyatro eğitimi gördü. Yurda dönünce, çeşitli tiyatrolarda çalıştı. Daha sonra yurt dışına gitti. Amsterdam'da vefat etti.

Epik tiyatro biçiminde oyunlar yazdı. Tiyatro yoluyla seyirciyi bilinçlendirmek istedi.

Başlıca eserleri:

Oyun: *Güç, Asiye Nasıl Kurtulur, Almanya Defteri, Oyun Nasıl Oynanmalı, Zengin Mutfağı*

Çocuk kitabı: *Masalın Aslı*

ÖRİK, Nahit Sırrı (1895 - 1960)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde bir süre okudu. Hukuk Okulu'na devam etti. Uzun yıllar Avrupa'nın çeşitli kentlerinde kaldı. Yurda dönünce, Millî Eğitim Bakanlığında çevirmen, gazetelerde yazar olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü, roman, oyun, eleştiri, gezi ve anı türlerinde eserler verdi. Öykü ve romanlarında, geleneksel yaşantıdan koparak batıya öykünen Tanzimat sonrası aydınlarının yeni yaşantılarını yansıttı. Dil ve anlatım yönlerinden, eski düz yazı anlayışına bağlı kaldı. Gezi yazılarında, gözlem ve coğrafyadan çok tarihsel ayrıntıların üzerinde durdu.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Kırmızı ve Siyah, Sanatkârlar, Eski Resimler*

Roman: *Eve Düşen Yıldırım, Kıskanmak, Sultan Hamit Düşerken, Yıldız Olmak Kolay mı?*

Oyun: *Sönmeyen Ateş, Muharrir, Alın Yazısı*

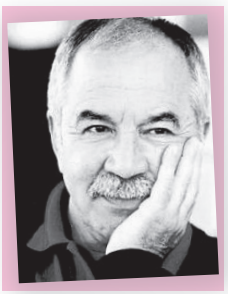
İnceleme: *Edebiyat ve Sanat Bahisleri, Tarihî Çehreler Etrafında, Roman ve Hikâye*

Makale: *Hayat ile Kitaplar*

Gezi: *Anadolu'da, Bir Edirne Seyahatnamesi, Kayseri-Kırşehir-Kastamonu*

Anı: *Eski Zaman Kadınları Arasında*

ÖZ, Erdal (1935 - 2006)

Yıldızeli'de doğdu. Tokat Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Yayıncılık alanında çalıştı. 1980 yılında Can Yayınları'nı kurdu.

Çeşitli dergilerde çıkan şiir, öykü ve eleştiri yazılarıyla tanındı. Öykü ve romanlarında, çeşitli baskılar altında kalan kişilerin yaşamlarından kesitler sundu.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Yorgunlar, Kanayan, Havada Kar Sesi Var, Sular Ne Güzelse, Cam Kırıkları*

Roman: *Odalarda, Yaralısın, Defterimde Kuş Sesleri*

Gezi: *Allı Turnam*

Anı: *Gülünün Solduğu Akşam*

Çocuk kitabı: *Dedem Korkut Öyküleri, Beyaz Yele, Alçaktan Kar Yağar, Kırmızı Balon, Babam Resim Yaptı*

ÖZAKMAN, Turgut (1930 -)

Ankara'da doğdu. Ankara Atatürk Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Almanya'ya giderek Köln'deki Tiyatro Bilgileri Enstitüsü'nde okudu. Yurda dönünce Devlet Tiyatrolarında, Basın Yayın Turizm Genel Müdürlüğünde, TRT'de çalıştı.

Oyunlarıyla tanınan bir yazarımızdır. Oyunlarında, insanı toplumsal çevresiyle birlikte, toplumsal sorunlarına eğilerek işledi.

Başlıca oyunları: *Pembe Evin Kaderi, Güneşte On Kişi, Tufan, Duvarların Ötesi, Kanaviçe, Ocak, Paramparça, Bulvar, Ulusal Kolej Disiplin Kurulu, Komşularımız, Sarıpınar (Reşat Nuri Güntekin'in Değirmen romanından uyarlama), Fehim Paşa Konağı*

ÖZCAN, Celal (1941 -)

Mudurnu'da doğdu. Necatibey Öğretmen Okulu'ndan sonra, İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik yaptı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Daha sonra öykü ve romana yöneldi. Öykü ve romanlarında, kırsal kesimden büyük kente gelenlerin yaşantılarını dile getirdi. Çeşitli dergilerde kitap tanıtma yazıları, eleştiri ve denemeleri çıktı.

Başlıca eserleri:

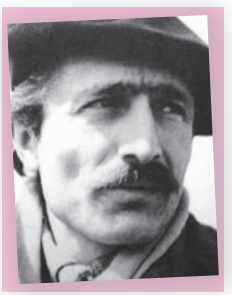
Öykü: *Gökova'nın Yalazları, Düğüncüler*

Roman: *Sevgi Tuzak mı?*

Çocuk kitabı: *Sokak Kedileri (öykü), Şakacı Çocuklar (roman), Ovadaki Şenlik (masal-roman), Pamuk Kız, Canım Kitabım (öykü)*

ÖZDEMİR ASAF (ARUN) (1923 - 1981)

Ankara'da doğdu. İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Hukuk ve İktisat fakültelerindeki öğrenimlerini yarıda bıraktı. Gazetecilik, çevirmenlik, matbaacılık yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Yoğun duygu ve düşüncelerini, küçük dizeler hâlinde işlediği kısa şiirlerle verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dünya Kaçtı Gözüme, Sen Sen Sen, Bir Kapı Önünde, Yuvarlağın Köşeleri, Yumuşaklıklar Değil, Nasılsın, Çiçekleri Yemeyin, Yalnızlık Paylaşılmaz, Benden Sonra Mutluluk*

Öykü: *Yağmur Yağacak*

ÖZDEMİR, Emin (1931 -)

Kemaliye'de doğdu. Pamukpınar Köy Enstitüsü'nden sonra, Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Bitirdiği bölümde asistanlık yaptı. Çeşitli yüksek okullarda öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Varlık, Türk Dili dergilerinde, edebiyatla ilgili yazı ve eleştiriler yayımladı. Eğitim-öğretim kaynak kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri: *Yazma Tekniği, Türkçe Öğretimi, Dil Devrimi mi? Öz Türkçe Üzerine, Yazma Sanatı-Kompozisyon, Erdemin Başı Dil, Düşüncenin Toprağı, Yazı ve Yazınsal Türler, Türk ve Dünya Edebiyatı, Mustafa Nihat Özön, Türkçe Öğretim Kılavuzu, Anlatım Sanatı-Kompozisyon, Atasözleri Sözlüğü, Deyimler Sözlüğü, Sözcükler Arasında, Dil Bilgisi Oyunları, Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı, Okuma Sanatı, Edebiyat Bilgileri Sözlüğü, Okuma ve Metin İnceleme, Dil ve Edebiyat Öğretimi, Eleştirel Okuma, Sözcük Sözcük İçinde, Güzel Dilimiz Türkçe ve Okuma Kitabı*

ÖZDENOĞLU, Şinasi (1922 -)

Ö

Gümüşhane'de doğdu. Trabzon Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Hukuk fakültelerini bitirdi. Kaymakamlık, avukatlık yaptı. Milletvekili oldu.

Çeşitli dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Teselli, Anaforda Dönen Adam, Vatanım Benim, Özgürlük İçin Ölmek, Acısıyla Yanmak Türkiye'nin, Memleket Sevmek Suçu, Şairler Böyle Sever, Yasaklar Cehennemi, Özgürlük Tek Sevgilim, Sımsıcak Dostluğunda Ölümün*

Öykü: *Seninle Bir Yılbaşı*

İnceleme: *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi (sanatçılarla konuşmalar)*

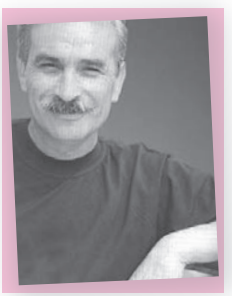
ÖZDEŞ, Oğuz (1920 - 1979)

Kırşehir'de doğdu. Ankara Erkek Lisesi'ni bitirdi. Dergilerde sekreterlik, yazı işleri müdürlüğü yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Yazdığı kırkı aşkın aşk ve tarihsel romanlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Aşk Istıraptır, Hasret, Gizlenen Istıraplar, Coşkun Gönüller, Şafak Sökerken, Vatan Borcu, Dağ Başını Duman Almış, Oğuz Han, Karapençe Estergon'da, Karapençe'nin İntikamı, Şebnem, Reyhan, Aşka Susayan Dudaklar, Herkesten Uzak*

ÖZEL, İsmet (1944 -)

Kayseri'de doğdu. Ankara Gazi Lisesi'nden sonra, Hacettepe Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda Fransızca öğretmeni olarak çalıştı.

Çeşitli dergilerde çıkan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde yoğun bir söyleyiş, taze buluşlar, mistik bir hava dikkati çeker.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Geceleyin Bir Koşu, Evet İsyan, Cinayetler Kitabı, Şiirler, Celladıma Gülümserken, Erbain, Bir Yusuf Masalı, Of Not Being a Jew*

İnceleme ve diğer düz yazıları: *Üç Mesele, Şiir Okuma Kılavuzu, Zor Zamanda Konuşmak, Taşları Yemek Yasak, Bakanlar ve Görenler, Faydasız Yazılar, Surat Asmak Hakkımız, İrtica Elden Gidiyor, Cuma Mektupları (1-10), Tehdit Değil Teklif, Tahrir Vazifeleri, Neyi Kaybettiğini Hatırla, Ve'l-Asr, Kırk Hadis, Bilinç Bile İlginç, Henry Sen Neden Buradasın? 1-2, Genç Bir Şairden Genç Bir Şaire (Ataol Behramoğlu ile mektuplaşmaları), Waldo Sen Neden Burada Değilsin, Kalıntürk, Çenebazlık, Şairin Devriye Nöbeti (1-11)*

ÖZEL, Sevgi (1950 -)

Polatlı'da doğdu. DTCF'nin Türk Dili Bölümü'nü bitirdikten on gün sonra, Atatürk'ün kurduğu TDK'ye girdi. Dil Bilgisi/ Dil Bilimi Kolu'nda, Türkiye Türkçesini araştıran bilimciler arasında yetişti. *Yazım Kılavuzu*'nun 1973'ten 1983'e değin bütün baskılarının hazırlığına katıldı. Yazım konusundaki çalışma ve araştırmalarına hiç ara vermedi. Dil Derneği'nin hem kılavuz hem de sözlük çalışmalarına katıldı. TDK üyelerinden 34 kişiyle birlikte, Dil Derneği'nin kurucuları arasında yer aldı. *Çağdaş Türk Dili* adlı aylık derginin genel yayın yönetmeni oldu. 30 Haziran 2002'den başlayarak yalnızca araştırmak, yazmak ve gezerek ülkesini, insanları daha iyi tanımak için profesyonel yaşamına nokta koydu. Gazete ve dergilere dil-yazın konularında yüzlerce yazı yazdı; kimisi deneme, kimisi makale türündeki yazılarının hepsini henüz kitaplaştırmadı.

Başlıca eserleri: *Türkiye Türkçesinde Sözcük Türleri (Doğan Aksan yönetiminde), Türkiye Türkçesinde Sözcük Türetme ve Bileştirme, Türkiye Türkçesi Gelişmeli Ses Bilimi (D. Aksan yönetiminde), Türkiye Türkçesinin Sözdizimi (N. Atabay-A. Çam ile), Ahmet Cevat Emre (yaşam öyküsü, TDK belgeliğinde), Besim Atalay (yaşam öyküsü), Atatürk'ün Türk Dil Kurumu ve Sonrası (H. Özen-A. Püsküllüoğlu ile), Baba İnönü'den Erdal İnönü'ye Mektuplar, Afili Mavallar (argo-senlibenli sözcükler derlemesi), Devrimciler Âşık Olamaz(dı) (öykü), Aşk Bir Boncuktur (öykü), Direncin Kuşları (öykü), Bir Yanım Bahar Bir Yanım Kış (öykü), Uğur Mumcu'dan um:ag'a Unutmadık (araştırma), Bir Bulut Ayağıma Dolandı (öykü), Dil Kiri El Kiri (araştırma), Aptal Dünya (öykü), Uğur Olsun/Bir Devrimcinin Öyküsü (yaşam öyküsel roman), Dilimde Tüy Bitti (deneme), Yıldızlar mı Suçluydu? (roman), 75. Yılda Türkçenin ve Dil Devriminin Öyküsü (Ş. Turan ile), Dilleri Uzun (deneme), İktidar Benim Ne İstersem Söylerim! (deneme)*

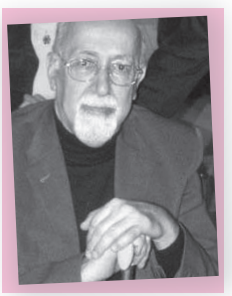
ÖZER, Adnan (1957 -)

Tekirdağ'ın Gazioğlu köyünde doğdu. Liseyi Batman'da bitirdi. 1979'dan beri İstanbul'da yayıncılık yapıyor. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin şiir yarışmasında birincilik kazandı. Tekirdağ yöresinin halk söylenceleri, türkü ve tekerlemelerine çağdaş şiir yöntemleriyle yaklaştı. Son dönemlerdeki şiirindeki içerik ve sözlükçeyle, Doğu kültürüne, metafiziğe, İsmet Özel'dekini anımsatan benmerkezci bir başkaldırı yöntemine yöneldiği görülüyor. Neruda, Paz ve Pesao'nun şiirlerini dilimize çevirdi.

Başlıca eserleri: *Ateşli Kaval, Çıngırağın Ölümü, Rüzgâr Durdurma Takvimi, Zaman Haritası, Seçme Şiirler*

Ödülleri: *İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Şiir Yarışması'nda birincilik, 1992 Cemal Süreya Şiir Ödülü (Zaman Haritası ile)*

ÖZER, Kemal (1935 - 2009)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğretimini yarıda bıraktı. Kitapçılık, yayıncılık, gazetecilik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde özgün bir dil, sağlam bir yapı görülür. Kitaplarındaki tek tek şiirlerin oluşturduğu bir bütünlük göze çarpar. Uzak çağrışımlardan somuta varır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Gül Yordamı, Ölü Bir Yaz, Tutsak Kan, Kavganın Yüreği, Yaşadığımız Günlerin Şiirleri, Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya, Geceye Karşı Söylenmiştir, Kimlikleriniz Lütfen, Araya Giren Görüntüler, Çağdaş ve Boyun Eğmeyen, Sınırlamıyor Beni Sevda, İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle, Bir Adı Gurbet, Oğulları Öldürülen Analar*

Gezi yazısı: *Güldeki Şafak, Düşmanı Kardeş Yapmak*

Deneme: *Umut Edebiyatı Yedi Canlıdır, Acı Şölen, Gün Olur Söze Yazılır*

Derleme: *Sanatçılarla Konuşmalar, Şiirlerle İstanbul, Soruların Gündeminde*

Günce: *Tanık Günler (2 cilt)*

Çocuk kitabı: *Nasrettin Hoca, Tatil Köyünün Çocukları, Trenler Ne Güzeldir, Dünya Onlarla Daha Güzel, Çiçek Dürbünü*

ÖZERDİM, Sami Nabi (1918 - 1997)

Hayrabolu'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Macar Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik, Millî Kütüphane müdürlüğü, TDK genel sekreterliği, TBMM Kütüphanesi müdür yardımcılığı, Siyasal Bilgiler Fakültesi Kütüphanesi müdürlüğü yaptı.

Yeni yayımlar üzerine bibliyografya ve tanıtma yazıları, sosyal ve ulusal konularda makaleler, denemeler yazdı. Macar edebiyatından çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri: *Bayraklaşan Atatürk, Atatürk Devrimi Kronolojisi, Sevgiye Saygı (deneme), Seçilmiş Bektaşî Fıkraları, Elli Yılda Kitap, Bilinmeyen Atatürk, Yazı Devriminin Öyküsü, Atatürkçünün El Kitabı*

ÖZGENTÜRK, Işıl (1948 -)

Gaziantep'te doğdu. Çamlıca Kız Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi.

Çocuk edebiyatı alanında yaptığı çalışmalarla tanındı. Daha sonra senaryolar yazdı, yönetmenlik yaptı.

Başlıca eserleri: *Keloğlan'ın Tembelliği (çocuk oyunu), Dünyayı Tanıyorum (çocuk oyunu), Kuş Ne Yana Öter (çocuk romanı),*

Hayat Okulu (çocuk öyküsü), Dünyaya Masallar, Yokuşu Tırmanır Hayat (öykü), Hançer (çocuk öyküsü), Derdim Yeter Sakin Ol (Öykü), Küçük Sevinçler Bulmalıyım (şiir-kabare), At (senaryo, Ali Özgentürk'le)

ÖZKAN, Ali İzzet (1902 - 1981)

Şarkışla'da doğdu. Sivaslı Âşık Sabri'den ders aldı. Kurtuluş Savaşı'na katıldı.

Küçük yaşta saz çalmaya başladı. Saz şairliği geleneğini sürdüren sanatçılardandı. Kimi şiirleri, *Ülkü* dergisinde yayımlandı. Plak ve kasetler yoluyla geniş halk kitlelerine ulaştı.

Başlıca eserleri: *Türk'ün Sazından, Mühür Gözlüm*

ÖZKAN, Hakkı (1926 - 1999)

Bursa'da doğdu. İstanbul'da Eyüp Ortaokulu'nu bitirdi. Basımevi teknisyenliği, yayınevlerinde düzeltmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Çocuk edebiyatı alanında çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bedava Kuşlar Gibi, Kıvılcım, Bakışların, Unutulmayan, Kırmızı Kırlangıç, Kız, Babamın Türküleri*

Roman: *Yokuştakiler, Kandilli Güzel Mahallesi, Adamcık, Umutsuzlar, Dönüş, Sürtük, Grevden Sonra, Şeytan Üçgeni Yolunda, İnci*

Şiir: *Güneşli, Aynalı Çarşı*

Çocuk kitabı: *Taş (çocuk romanı), Pilli Bebek, Bütün Çocuklar Gülmeli, Okyanus Çocukları, Şans, Her Çocuğun Kanadı Vardır*

ÖZKIRIMLI, Atilla (1942 - 2005)

Konya'da doğdu. Maraş Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. *Altın Kitaplar*

Yayınevi'nde çalıştı. *Meydan Larousse Ansiklopedisi* yazı kadrosunda görev aldı. Ankara Hacettepe Üniversitesi Temel Bilimler Yüksek Okulu'nda ve Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Düzlem ve *Su* dergilerinde şiirleri, öyküleri yayımlandı. Daha sonra çeşitli dergilerde deneme ve eleştiri yazıları ile görüldü. Edebiyat alanında inceleme kitapları yayımladı.

Başlıca eserleri: *Kâbusname (2 cilt, Mercimek Ahmet'ten), Nedim, Ahmet Hâşim, Tevfik Fikret, Sabahattin Ali (Filiz Ali'yle), Türk Edebiyatı Ansiklopedisi (5 cilt), Edebiyat İncelemeleri, Alevîlik Bektaşîlik ve Edebiyatı, Yazarları da Vururlar, (Celal Üster'le), Tarihe Not Düşmek, Hayatımıza Sevgisizliğe ve Yalnızlığa Dairdir, Açıklamalı Edebiyat Terimleri Sözlüğü, Söylev (yalınlaştırılmış özet metin), Çağdaş Türk Edebiyatı, Ömer Seyfettin-Seçilmiş Hikâyeler, Dil ve Anlatım, Romanların Dünyasında (eleştiri), Tarih İçinde Türk Edebiyatı, Sevgim Acıyor (deneme), Öykülerle Romanlarda Yaşamak (eleştiri), O Güzel İnsanlar (edebiyatımızdan portreler)*

ÖZLÜ, Demir (1935 -)

Ö

İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık yaptı. Uzun süre İsveç'te yaşadı.

Türk Dili dergisinde çıkan şiirleriyle edebiyat dünyasına girdi. 1955'ten sonra yayımladığı öykülerle tanındı. Öykülerinde ele aldığı kişileri çözümlerken çevre, toplum, doğa bağlarından koparak işledi. Kahramanlarını, çeşitli bunalımlar içinde yaşayan tedirgin kişilerden seçti. Onların yalnızlığını, umutsuzluğunu yansıtmaya çalıştı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Bunaltı, Soluma, Boğuntulu Sokaklar, Öteki Günler Gibi Bir Gün, Aşk ve Poster, Stocholm Öyküleri, İstanbul Büyüsü*

Roman: *Bir Uzun Sonbahar, Bir Küçük Burjuvanın Gençlik Yılları, Bir Yaz Mevsimi Romansı, Tatlı Bir Eylül, İthaca'ya Yolculuk, Dalgalar, Amerika 1954*

Anlatı kitabı: *Bir Beyoğlu Düşü, Berlin'de Sanrı, Kanallar*

Anı: *Sürgünde On Yıl*

Günce: *Berlin Güncesi, Paris Güncesi*

Eleştiri-deneme: *Kentler Kadınlar Yazarlar, Samuel Beckett'in Terzisi, Borges'in Kaplanları*

ÖZLÜ, Tezer (1943 - 1986)

Kütahya Simav'da doğdu. Zürih'te yaşamını yitirdi. Yaşarken yayınladığı üç "farklı" kitabıyla, edebiyatımızın çok erken yaşta yitirdiği en özgün kalemlerden biri oldu. Avusturya Kız Lisesi'nde okudu.

İlk kitabı olan *Eski Bahçe*'de, 1963'ten beri dergilerde yayınlanan öyküleri yer aldı. İlk romanı *Çocukluğun Soğuk Geceleri*, kişinin, çocukluğundan başlayarak içine düştüğü yaşamın, kimi zaman fiziksel-kaba, kimi zaman inceltilmiş dolaylı baskılarıyla karşı karşıya kalışını ve yaşadığı ya da "yaşamasına izin verilmek istenmeyen" farklılığını ve uyumsuzluğunu son derece sarsıcı ve incelikli bir biçimde işledi.

Yaşamın anlamını arayan ve bu arayışı, hayranlık duyduğu üç yazarın (Svevo, Kafka ve Pavese) izlerini de sürerek sürdüren ikinci roman/ anlatısını *Auf den Spuren eines Selbstmords (Bir İntiharın İzinde)* adıyla yazdı. Kitap, 1983 Marburg Yazın Ödülü'nü kazandı. Bu kitap, daha sonra dilimizde, yazarı tarafından *Yaşamın Ucuna Yolculuk* adıyla çevrildi.

Ölümünün ardından, ilk öykü kitabı, daha sonra yazdığı öykülerle bir arada *Eski Bahçe- Eski Sevgi* adıyla basıldı. *Gergedan* dergisi 13. sayısında, yazarın adına özel bir "fotobiyografi" yayınladı. Kimi günce ve anlatı parçaları

ise *Kalanlar* adlı küçük bir kitapçıkta toplandı. *Kalanlar*'daki metinlerin birçoğu Almanca yazılmış ve Sezer Duru tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

ÖZÖN, Mustafa Nihat (1896 - 1980)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Liselerde ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yaptı. Ankara'da vefat etti.

Edebiyat tarihi alanındaki verimli çalışmalarının yanında, yayımladığı sözcüklerle tanındı. Lise ders kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri: *Metinlerle Muasır Türk Edebiyatı Tarihi, Türkçede Roman, Namık Kemal ve İbret Gazetesi, Son Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Türkçe Tabirler Sözlüğü, Osmanlıca Türkçe Sözlük, Edebiyat ve Tenkit Sözlüğü, Türkçe Yabancı Kelime Sözlüğü, Türk Tiyatrosu Ansiklopedisi (Baha Dürder'le), Gördüklerim (2 cilt, Evliya Çelebi'den)*

ÖZTELLİ, Cahit (1910 - 1978)

Ö

Erzincan'da doğdu. Trabzon Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Lise ve yüksek okullarda öğretmenlikten sonra, Millî Eğitim Bakanlığı Folklor Enstitüsü müdürlüğü yaptı. Ankara'da vefat etti.

Türk halk edebiyatı ve folkloru alanındaki çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Zileli Şairler, Kul Nesimi, Karacaoğlan, Pir Sultan Abdal, Yunus Emre, Evlerinin Önü (halk türküleri), Bektaşî Gülleri (Alevî-Bektaşî şiirleri), Köroğlu-Dadaloğlu-Kuloğlu, Uyan Padişahım (tarihsel ve toplumsal şiirler), Ercişli Emrah Üzerine Çalışmalar, Belgelerle Yunus Emre, Pir Sultan'ın Dostları*

ÖZYALÇINER, Adnan (1934 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli dergi ve gazetelerde çalıştı.

İlk öyküsü, *Demet* dergisinde yayımlandı. Önceleri İstanbul'un kenar semtlerini anlatan öyküler yazdı. İnsanların psikolojik durumlarını çözümlemeye çalışan soyut öykülere yöneldi. Daha sonra ise yine toplumsal sorunları konu alan öyküler yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Panayır, Sur, Yağma, Yıkım Günleri, Gözleri Bağlı Adam, Cambazlar Savaşı Yitirdi, Alaycı Öyküler, Taş, Sağanak, Yazdan Kalma Bir Gün, Ayak İzleri, Aşık Garip ile Şah Senem, İç (Aslı Solakoğlu ile birlikte)*

Çocuk kitabı: *Kırmızı Çini Kâse, Ölümsüzleşen Bahçe, Sabırtaşı Çatladı, Garip Nasıl Okuyacak, Anıtların Öyküleri, Devlet Kuşu, (masallar), Keloğlan ile Köse (Sennur Sezer'le), Tarihten Öyküler*

İnceleme: *İstanbul'un Taşı Toprağı Altın (Sennur Sezer'le)*

Ödülleri: *Sait Faik Hikâye Armağanı (Sur, 1964), TDK Hikâye Ödülü (1972, Yağma), Sait Faik Hikâye Armağanı (1978, Gözleri Bağlı Adam), Sıtkı Dost Çocuk Edebiyatı Ödülü (1990, Keloğllan ile Köse), Haldun Taner Öykü Ödülü (1991, Cambazlar Savaşı Yitirdi), 1980 Çağdaş Gazeteciler Yılın Gazetecisi, 1993 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Ödülleri Edebiyat Portali*

P

PALA, İskender (1958 -)

Uşak'ta doğdu. Uşak Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve Kütahya Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Kültür Üniversitesi'nde profesör oldu.

Edebiyatla tanışması, Erzurum ve İstanbul'daki üniversite yıllarına denk geldi. Divan edebiyatı alanındaki çalışmalarıyla dikkat çeken yazarın çeşitli ansiklopedi ve dergilerde edebiyat araştırmacısı sıfatıyla yayımladığı bilimsel ve edebi makalelerinin yanında ortaokul ve liseler için yazdığı ders kitapları bulunmaktadır. Ayrıca Osmanlı deniz tarihiyle ilgili araştırmalarda bulunmuş ve bir kısmını kitaplaştırmıştır.

Başlıca eserleri: *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Kronolojik Divan Şiiri Antolojisi, Akademik Divan Şiiri Araştırmaları, Divan Edebiyatı, Atasözleri Sözlüğü, Müstesna Güzeller, Şairlerin Dilinden, Aşina Güzeller, Ah Mine'l-Aşk, Efsane Güzeller, Kudemanın Kırk Atlısı, Kırklar Meclisi, Şiirler Şairler Meclisler, Şi'r-i Kadim, Ve Gazel Yeniden, Perişan Gazeller, Perişan Güzeller, İki Dirhem Bir Çekirdek, Ayine, Gözgü, Tavan Arası,*

Kahve Molası, Güldeste, Gül Şiirleri, Hayriye, Hilye-i Saadet, Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk, Kadılar Kitabı, Kırk Güzeller Çeşmesi, Kitab-ı Aşk, Kırk Ambar, Mir'at, Şah ve Sultan, Od

Ödülleri: *1989 Türkiye Yazarlar Birliği Dil Ödülü (Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü), AKDTYK Türk Dil Kurumu Ödülü (Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü), Türkiye Yazarlar Birliği İnceleme Ödülü (Şairlerin Dilinden), Aydınlar Ocağı Kayseri Şubesi Yılın Edebiyat Adamı Ödülü, YTB Uşak Halk Kahramanı Ödülü, 2003 Türk Eğitim-Sen, Türkiye Yazarlar Birliği, Polis Akademisi ve Emniyet Teşkilatı Yılın Romanı Ödülü (Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk)*

PAMUK, Orhan (1952 -)

İstanbul'da doğdu. Robert Kolej'den sonra, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Yüksek Okulu'nu bitirdi.

Cevdet Bey ve Oğulları adlı romanıyla *Milliyet* ve Orhan Kemal Roman ödüllerini kazanınca tanındı. Art arda yayımladığı romanları, çeşitli dillere çevrildi. 2006 yılında Nobel Ödülü aldı. Romanlarında yarattığı sanal ortamda, kişilerini dolaştırdı. Çağımızın karmaşık insan ilişkilerini, girift bir kurguda verdi. *Benim Adım Kırmızı* adlı romanında somuta yaklaştığı görüldü.

Başlıca eserleri:

Roman: *Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı, Kar, Masumiyet Müzesi*

Anı: *İstanbul: Hatıralar ve Şehir, Babamın Bavulu*

Senaryo: *Gizli Yüz*

Diğer kitapları: *Öteki Renkler (seçme yazılar ve bir öykü), Manzaradan Parçalar (yazılarından ve söyleşilerinden seçmeler), Saf ve Düşünceli Romancı (Harvard Üniversitesi'nde verdiği Norton Dersleri)*

PAR, Arif Hikmet (1920 -)

Muğla'da doğdu. İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik, Millî Eğitim Bakanlığında şube müdür yardımcılığı yaptı.

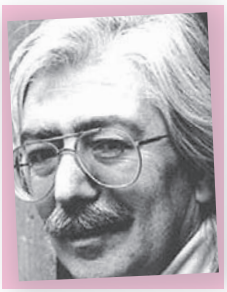
Kaynak, Fikirler, Şadırvan ve *Varlık* dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Tarihsel kaynaklarımızı destansal bir dille anlatan epik şiirler yazdı. Eğitim öğretim kaynak kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İstiklâl Destanı, İki Kemal, İstanbul Fethi Destanı, Ulu Şark-Mevlânâ*

Oyun: *Dertli Dolap*

PAZARKAYA, Yüksel (1940 -)

İzmir'de doğdu. Ortaöğrenimini İzmir'de tamamladı. Almanya'da Stutgart Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. Aynı üniversitede edebiyat doktorası verdi. Almanya'da öğretim üyeliği yaptı.

Türkiye ve Almanya'da çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanan şiir, öykü, eleştiri, inceleme ve çevirileri ile tanındı. Radyo ve sahne oyunları yazdı. Eserlerinde, Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin sorunlarını ele aldı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Koca Sapmalarda Biz Vardık, İncindiğin Yerdir Gurbet, Sen Dolayları, Karanlıktan Yakınma, Dost Dolayları*

Öykü: *Oturma İzni, Yaban Sıla Olur mu*

Çocuk kitabı: *Utku (Türkçe-Almanca öyküler), Ağaca Takılan Uçurtma (derleme, öyküler-şiirler-masallar), Aya Uçan Minare, Oktay Atatürk'ü Anlatıyor, Balinanın Bebeği*

PEÇEVÎ (1572 - 1650)

Macaristan'ın Peç kentinde doğdu. Asıl adı İbrahim Peçevî'dir. 14 yaşındayken babası ölünce orduya girdi, çeşitli seferlere katıldı ve bazı sancakların yazım görevinde bulundu. Diyarbakır, Tokat, Tuna'da defterdarlık yaptıktan sonra, Bosna Sancak Beyliğine gönderildi. Belgrad valiliğinden sonra da 1641'de kendi isteğiyle görevden ayrıldı. Son yıllarını Budin ve Peç'te, tarihini yazmakla geçirdi. Ölüm tarihi kesin olarak bilinmiyor.

Gençliğinden beri tarihe ilgi duyan Peçevî, Kanunî Sultan Süleyman'ın seferleri ile ilgili bilgileri toplayarak *Gazavat ve Fütuhat-ı Sultan Süleyman Han* adlı eserler hazırladı. 1502-1648 yılları arasındaki olayları, *Tarih-i Peçevî* adlı eserinde anlattı. Klasik Osmanlı vakayinameleri biçiminde yazdığı bu eserde, olaylar abartısız ve yalın bir biçimde aktarıldı. Özellikle konuşma bölümlerinde, eserin dili oldukça sadedir. Yer yer toplumsal ve kültürel konulara da değinilen eser, güvenilir bir kaynak olma özelliğini günümüze kadar korumuştur.

PERİDE CELAL (1916 -)

İstanbul'da doğdu. Tam adı, Peride Celal Yönsel'dir. İstanbul'da, Saint Pulchérie Fransız Okulu'nda okudu. 1944'te İsviçre'ye gidip Bern Basın Ataşeliği'nde sekreter olarak çalıştı. Yurda dönüşte, Basın-Yayın Kurumu ve *Yeni İstanbul* gazetesinde görev aldı. *Ak Kızın Hikâyesi* adlı ilk öyküsü, 1935'te *Yedi Gün* dergisinde yayınlandı. Kolay okunan romanlarıyla tanındı. Başlangıçta hareketli aşk ve serüven kitapları yazdı. 1950'den sonra ise gözlem, sanat ve çözümleme yanları ağır basan ürünler verdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Sönen Alev, Yaz Yağmuru, Ana-Kız, Kızıl Vazo, Ben Vurmadım, Atmaca, Aşkın Doğuşu, Yıldıztepe, Dar Yol, Kırkıncı Oda, Gecenin Ucundaki Işık, Güz Şarkısı, Evli Bir Kadının Günlüğünden, Üç Yirmi Dört Saat*

Öykü: *Jaguar, Bir Hanımefendinin Ölümü, Pay Kavgası, Mektup, Melahat Hanım'ın Düzenli Yaşamı*

Ödülleri: *1977 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü (Üç Yirmi dört Saat ile/ Fazıl Hüsnü Dağlarca ile paylaştı)*

PİRHASAN, Barış (1951 -)

İstanbul'da doğdu. Ankara Fen Lisesi'ni bitirdi. İki yıl Ankara Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gördü. Daha sonra tıp öğrenimini yarıda bıraktı. İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yurt dışında sinema ve televizyon yönetmenliği üzerine eğitim yaptı.

İlk şiiri 1973'te, *Yeni Dergi*'de yayımlandı. 1960 sonrası toplumcu şiirin ikinci kuşak şairleri arasında yer aldı. 1980'le birlikte, daha çok sinema alanında çalıştı.

Başlıca eserleri: *Tarih Kötüdür, İmzasız El Yazmaları, Aşka Sürgün (senaryo), Düşler ve Gerçekler (senaryo), Her Şey Aşk İçin (senaryo), O da Beni Seviyor (senaryo), Usta Beni Öldürsene (senaryo), Aşk Üzerine Söylenmemiş Her Şey (senaryo), Yer Çekimli Aşklar (senaryo), Bekle Dedim Gölgeye (senaryo), Küçük Balıklar Üzerine Bir Masal (senaryo), Kadının Adı Yok (senaryo), Asiye Nasıl Kurtulur (senaryo), Değirmen (senaryo), Aaahhh Belinda (senaryo), Körebe (senaryo), Adı Vasfiye (senaryo), Amansız Yol (senaryo), Güneşin Tutulduğu Gün (senaryo), Badi (senaryo)*

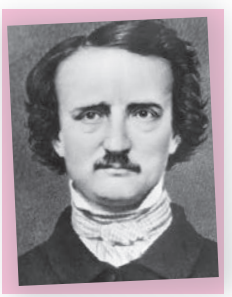
PİR SULTAN ABDAL (XVI. Yüzyıl)

Yaşamı üzerine kesin bilgi yoktur. Şiirlerinden öğrenildiğine göre, Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı Banaz köyünde doğdu. Asıl adı, Koca Haydar'dır. Kanunî Sultan Süleyman zamanında yaşadı. Bektaşî tarikatına bağlıdır. Bir ayaklanma hareketine katıldığı için, Vezir Hızır Paşa tarafından önce hapse atıldı, sonra Sivas'ta öldürüldü.

Halk tasavvuf edebiyatının en önemli şairlerinden biridir. Tasavvuf konusunu işleyen şiirlerinde, zaman zaman kuru ve öğretici özellikler görülmekle beraber, didaktik olmamaya özen göstermiştir. Köylü yaşantısını, doğa güzelliklerini, insan ve yaşama sevgisini işlediği şiirleri de vardır. Klasik edebiyatın hemen hiç etkisinde kalmamıştır. Şiirlerinde yalın bir dil, lirik bir anlatım vardır. Şiirlerinde, bir tasavvuf şairinin öğreticiliğiyle saz şiirinin yaşama bağlılığı ve doğa sevgisini bulabiliriz.

Şiirleri, Fuat Köprülü, Abdülbaki Gölpınarlı ve Pertev Naili Boratav tarafından derlenip yayımlanmıştır.

POE, Edgar Allan (1809 - 1849)

Amerikalı şair ve yazar. Boston'da doğdu. Gezgin bir tiyatrocu ailenin çocuğudur. Öğrenimini yarıda bıraktı. Gazetecilik yaptı. Dağınık bir yaşam sürdü. Genç yaşında, Baltimore'de yoksulluk içinde öldü.

Şiir ve öykü türlerinde yazdığı eserlerle tanındı. Şiirlerinde duygulu, öykülerinde gizemli konuları işledi. *Annabel Lee* adlı şiiriyle geniş bir ün sağladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kuzgun ve Başka Şiirler, Helen'e Çanlar*

Öykü: *İşitilmedik Öyküler (2 cilt), Gizem ve Hayalgücü Öyküleri*

POLO, Marco (1254 - 1324)

Venedikli gezgindir. Varlıklı bir tüccar ailenin çocuğudur. Gezilerine babası ve amcasıyla birlikte, 1271'de Adana'dan başladı. Doğu Anadolu üzerinden Gürcistan'a, oradan da Basra Körfezi'ne ulaştılar. Yeniden kuzeye yönelerek İran üzerinden Orta Asya'yı aşıp Çin'e vardılar. Çin'de, şaşırtıcı bir uygarlıkla karşılaştılar. Çin hükümdarı, onu korumasına aldı. Onu Çin'in

yönetim örgütü, kusursuz posta düzeni, bayındırlık (yollar, köprüler, kanallar), zanaat (özellikle ipek işçiliği) ve kâğıt para kullanımı çok etkiledi. 17 yıl orada kaldı. Dönüşte, İran üzerinden Trabzon'a geldi. Deniz yoluyla İstanbul'a ulaştı. Oradan Venedik'e döndü. Cenova'yla Venedik arasındaki bir deniz savaşında, tutsak düştü. Tutsaklığı sırasında, Rustichello adlı bir yazara, *Marco Polo Seyahatnamesi* adlı kitabını yazdırdı.

PORTER, Eleanor Hodgman (1868 - 1920)

Amerikalı romancıdır. Çocuk romanı alanında, dünyada ün yaptı. En ünlü eseri, *Pollyanna*'dır. Bu romanda, iyimser bir kız çocuğunun çevresindeki insanlara umut aşılaması anlatılır.

Eğitsel nitelikte romanlar yazdı. Çocukların düzeyine uygun bir dil ve anlatım kullandı.

Başlıca eserleri: *Pollyanna, Pollyanna'nın Gençliği, Março'nun Öyküsü, Küçük Kemancı*

POUND, Ezra (1885 - 1972)

Amerikalı şairdir. Hailey-İdaho'da doğdu. Üniversite öğreniminden sonra Amerika'dan ayrıldı. İngiltere, Fransa ve İtalya'da yaşadı. II. Dünya Savaşı'nda Almanya-İtalya tarafını destekleyince, savaştan sonra Amerika'da bir akıl hastanesine kapatıldı. Oradan çıkınca İtalya'ya yerleşti. Venedik'te vefat etti.

Dünya şiirini inceledi. Böylece ufku genişledi. Amerikan şiiri üzerinde etkisi oldu. 1914'te kendini izleyen İngiliz ve Amerikalı şairlerden derlediği şiirleri küçük bir antolojide topladı. Bunlar "İmgeciler" diye adlandırıldı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şarkılar*

Deneme ve eleştiri: *Nasıl Okumalı, Ezra Pound'un Mektupları, Edebiyat Denemeleri*

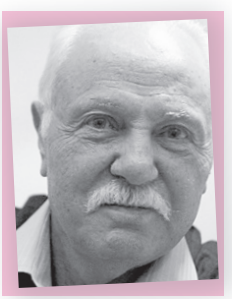
PUŞKIN, Aleksandr (1799 - 1837)

Rus şair ve yazardır. Moskova'da doğdu. Küçük yaşta Fransızca öğrendi. Çağdaş Rus edebiyatının kurucusu kabul edildi.

Fransız yazar ve şairlerinden etkilendi. Yurdunun güzelliklerini eserlerine yansıttı.

Başlıca eserleri: *Şiirler, Yüzbaşının Kızı, Çar Sultan, Çingeneler, Kafkas Mahpusu, Bahçe Saray Çeşmesi, Erzurum Yolculuğu*

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali (1935 - 2008)

Kadirli'de doğdu. Mersin Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Avukat yazmanlığı, gazetecilik, kitapevi yönetmenliği yaptı. TDK'da Yayın ve Tanıtma Kolu uzmanlığında bulundu. Ankara'da vefat etti.

İlk şiirleri, *Varlık* ve *Hisar* dergilerinde yayımlandı. Daha sonra çeşitli dergilerde yazdı. Dil üzerine radyo konuşmaları yaptı. Sözlükler hazırladı. Antolojiler çıkardı. Anadolu efsanelerini derledi.

P

Başlıca eserleri:

Şiir: *Pembe Beyaz, Karanfilli Saksı, Uzun Atlar Denizi, Sırtımızda Kızgın Güneş, Unutma Onları, Yaz ve Yağmur, Gül Sevgili Yurdum, Eskidikçe, Seçilmiş Şiirler, Babadat*

Sözlük: *Öztürkçe Sözlük, Yaşar Kemal Sözlüğü, Çağdaş Türkçe Sözlük*

Antoloji: *Sevgi Şiirleri Antolojisi, Yeni Türk Tiyatrosu (oyunlar antolojisi), Türk Halk Şiiri Antolojisi, Otuz Beş Ozandan Çocuklara Şakacı Şiirler*

Çocuk kitabı: *Okuma Sevinci, Kırlangıcın Kanat Vuruşu (seçki), Afacan Cem (10 kitap)*

R

RACINE (1639 - 1699)

Fransız trajedi yazarıdır. Ferte-Millon'da doğdu. Bir maliye memurunun oğludur. Anne ve babasını çok küçük yaşta yitirdi. Port-Royal rahibeleri tarafından yetiştirildi. 1658'de Harcourt Koleji'nde felsefe öğrenimi yaparken, ilk şiirlerini yayımlamaya başladı. Kendini tiyatroya verdi. İlk oyunu pek ilgi görmedi. Fakat *İskender* adlı oyunuyla ünlü yazarlar arasına girdi.

Sarayın resmî tarihçiliğiyle görevlendirildi. On iki yıl bu görevde çalıştıktan sonra tiyatroya döndü. Dinsel oyunları tepkiyle karşılandı, bu tür oyunları yazmaktan vazgeçti. Bir süre sonra oyun yazarlığını da bıraktı. Paris'te öldü.

Jean Racine, Fransız edebiyatının ve XVII. yüzyıl klasisizm akımının, Corneille ile birlikte en büyük tragedya şairi olarak kabul edilir. Tutkuyu, insanı her türlü kötülüğe yönelten bir güç olarak almıştır. Diyaloglarda ahlak özdeyişlerine, dinsel inançlara yer vermiştir. Kişiler karşılıklı konuşmalarla birbirlerini yumuşatmaya, karşılıklı yarar sağlamaya çalışırlar. Yunan tragedyasının, özellikle Euripides'in etkisindedir.

Başlıca eserleri: *Thebaide, Phedre, İphigenie, Andromak, Davacılar, Britannicus, Berenice, Beyazıt, Büyük İskender, Athalie, Esther*

RADO, Şevket (1913 - 1988)

Rodavişte'de doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. *Akşam* gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Çeşitli dergiler de çıkardı. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına, *Varlık* dergisinde yayımlanan şiirlerle başladı. Dergilerde yayımlanan söyleşileriyle tanındı. Söyleşileri, genellikle gençlere doğru yolu gösteren, yaşama sevinci uyandıran, karşılaşılabilecek zorlukları iyimser bir görüşle yorumlayan özellikler taşır. Oldukça yalın bir dili vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şiirler*

Söyleşi: *Eşref Saat, Ümit Dünyası, Hayat Böyledir, Aile Sohbetleri, Saadet Yolu*

Gezi yazısı: *50. Yılında Sovyet Rusya*

RAUF, Mehmet (1875 - 1931)

İstanbul'da doğdu. Eyüp ve Soğukçeşme askerî rüştiyelerinde okudu. Heybeliada Bahriye Mektebi'ni bitirince önce Girit'e, sonra da Kiel Kanalı'nın açılışında bulunmak üzere Almanya'ya gönderildi. 1908'e kadar Deniz Kuvvetleri'nde görev yaptı. *Mebasin* ve *Süs* adlı kadın dergilerini çıkardı. Yaşamının son yılları evinde, acı ve yoksulluk içinde geçti. İstanbul'da vefat etti.

Askerî okul öğrencisiyken edebiyata ilgi duydu. İlk öyküsü 1896'da, Halit Ziya Uşaklıgil'in çıkardığı *Hizmet* gazetesinde yayımlandı. *Servet-i Fünûn* dergisinde de yazıp, bu dergide tefrika edilen *Eylül* romanıyla büyük bir başarı kazandı. Bu yalın aşk romanında, kahramanlarının ruhsal durumlarını canlı bir biçimde anlattı. Döneminin yazarlarına göre daha duru, daha

akıcı ve temiz bir dil kullandı. *Eylül*'den sonra birçok roman, öykü ve oyun yazdı ama bu romanındaki başarıyı, diğer eserlerinde yakalayamadı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Ferdâ-yı Garâm, Eylül, Karanfil ve Yasemin, Genç Kız Kalbi, Böğürtlen, Define, Son Yıldız, Kan Damlası, Halâs, Yara*

Öykü: *İhtizâr, Aşıkâne, Son Emel, Hanımlar Arasında, Menekşe, Bir Aşkın Tarihi, Üç Hikâye, Pervaneler Gibi, Kadın İsterse, Aşk Kadını, Gözlerin Aşkı, Eski Aşk Geceleri*

Oyun: *Cidâl, Sansar, Ceriha, Ferdi ve Şürekâsı (H. Z. Uşaklıgil'in eserinden oyunlaştırma)*

Mensur şiir: *Siyah İnciler*

RECAİZADE MAHMUT EKREM (1847 - 1914)

İstanbul'da doğdu. Beyazıt Ortaokulu'nu bitirdi. Harbiye Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Fransızca öğrendi. Devlet kurumlarında memur olarak çalıştı. Mülkiye Okulu ile Galatasaray Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Şiir, roman, oyun, eleştiri türlerinde eserler verdi. Tanzimat'la başlayan Batı edebiyatı değerlerinin yayılmasına çalıştı. Eskiye bağlı yazarlarla yaptığı tartışmalarla ün kazandı. Üç çocuğunun ölmesi üzerine, yabancı sözcük ve tamlamalarla yüklü, içli şiirler yazdı. İnsanı doğa, sevgi, ölüm üçgeninde değerlendirdi. Öykülerinde, şairane betimlemeler yaptı. *Araba Sevdası* adlı romanı, gerçekçilik akımının ilk örneklerinden olduğu için önemli sayıldı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Nağme-i Seher (Tan Vakti Ezgileri) Yadigâr-ı Şebab (Gençlik Armağanı), Zemzeme (Tatlı Sesler, üç cilt), Nijad Ekrem (Oğlu Nijad'a şiirler, anılar)*

Roman: *Araba Sevdası*

Öykü: *Muhsin Bey yahut Şairliğin Hazin Bir Neticesi, Şemsa*

Oyun: *Afife Anjelik, Vuslat (kavuşma) Yahut Süreksiz Sevinç, Çok Bilen Çok Yanılır*

Eleştiri: *Takdir-i Elhan (Menemenlizade Tahir'in şiir kitabına ön yazı. İlk eleştiri yazısı olarak kabul edildi.)*

RECEPOĞLU, Altay Suroy (1949 -)

Kosova'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini doğduğu şehirde yaptı. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Gazeteci olarak *Tan* gazetesinde çalıştı. Prizren Tarım ve Endüstri Kombinası'nda hukuk işleri yönetmeni, Prizren Belediye Mahkemesi yargıcı, serbest avukat olarak çalıştı. Şu anda Prizren savcısıdır. 1968'den sonra, her yıl Türkiye'ye geldi. Kosova Türk Yazarlar Derneği başkanıdır. Prizren çeşme ve camilerini araştırıp yazdı. Türbelerle ilgili araştırmaları dikkat çekti.

İlk şiiri *Kırlangıçlar* 1964'te *Birlik* gazetesinde (Üsküp) çıktı. Eski Yugoslavya'da Sırpça, Arnavutça, Romence yayınlanan birçok gazete ve dergide yazdı. *Birlik, Sevinç, Tomurcuk, Sesler, İzler (Üsküp), Tan, Kuş, Çevren, Priştine, Çığ, Doğru Yol, Esin, Filiz, Bay, Rumeli'den Sesler, Sesimiz* ile Türkiye'de *Yedi İklim, Tarla, Güney'de Kültür, Balkanlarda Türk Kültürü, Ozan, Yeni Dönem, Türk Edebiyatı* gibi dergi ve gazetelerde şiir ve yazılarını yayınladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Yaya 73, Köprü (çocuk şiirleri), Dünden Yarına*

Araştırma-İnceleme: *Prizrenli Suzi'nin 500 Yılı, Kosova'da Türkçe, Prizren Çeşmeleri*

Düşünce: *Masal Gibi Bir Hayat, Kosova'da Türk Olmak*

REGÜ, Şükrü Enis (1923 - 1976)

Çankırı'da doğdu. Lise öğrenimini yarıda bırakarak çalışma yaşamına atıldı. Yayınevlerinde gazete ve dergilerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

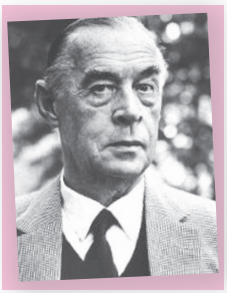
Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde çocukların dünyasını, güzel günlerin özlemini işledi. Çocuk öykü ve masal kitapları yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Buğu, Yağmur, Canım Dünya, Elma Ağacı (çocuk şiirleri)*

Diğer eserleri: *Onlar da Çocuktu (ünlü kişilerin yaşam öyküleri), Günaydın Kuşu, Uyuyan Gölge (çocuk öyküleri)*

REMARQUE, Erich-Maria (1898 - 1970)

Alman yazardır. On sekiz yaşında askere alındı; I. Dünya Savaşı'na katıldı. Savaştan sonra, yarış arabası sürücülüğü ve spor yazarlığı yaptı. *Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* adlı romanıyla büyük ün kazandı. Bundan sonra, kendini yazarlığa verdi.

Romanlarında, yakından tanıdığı çirkin ve acımasız savaş olaylarını anlattı. Savaştan etkilenen insanların üzüntülerini, sevgilerini, öfkelerini, çaresizliklerini yansıttı.

Başlıca eserleri: *Ana Baba Günleri, Aşk ve Ölüm, Dönüş Yolu, Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok, Hayat Kıvılcımı, İnsanları Seveceksin, Ölümsüz Günler, Tanrı'nın Gözdesi Yok, Üç Arkadaş, Zafer Abidesi, Hayat Köprüsü*

REŞAT ENİS (AYGEN) (1909 - 1984)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Yüksek Ticaret Okulu'nda okudu. Çeşitli gazetelerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarında, toplumun alt kesimlerinin yaşantısını katı bir gerçekçilikle dile getirdi. Eserlerinde canlı halk dilinden yararlandı.

Başlıca eserleri:
Öykü: *Kılıcımı Sürüyorum*
Roman: *Kanun Namına, Gong Vurdu, Gece Konuştu, Afrodit Buhurdanında Bir Kadın, Kara Toprak, Ekmek Kavgamız, Ağlama Duvarı, Yol Geçen Hanı, Despot, Sarı İt*

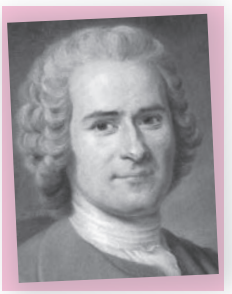
RIMBAUD, Arthur (1854 - 1891)

Fransız şairdir. Charleville'de doğdu. Çocukluğu yoksullukla geçti. Serüvenli bir yaşam sürdü. Marsilya'da vefat etti.

Şiirlerinde, gerçekle düş karışımı yepyeni bir birleşime ulaşmaya çalıştı. Özenli bir dil kullandı. İmge gücünü ve bilinçaltı duygularını şiirlerinde anlattı.

Başlıca eserleri: *Cehennemde Bir Mevsim, İlhamlar, Bütün Şiirler*

ROUSSEAU, Jean-Jacques (1712 - 1778)

Cenevre'de doğdu. Bir saatçinin ikinci oğluydu. Annesi doğumdan on beş gün sonra ölünce, on yaşına kadar babasının yanında kaldı. Okumayı ve zamanının edebiyat eserlerinden yararlanmayı, babası öğretti. 1741'de, öğretmenlik yapmak için Paris'e geldi. Burada, *Encyclopedie*'nin editör yardımcısı Diderot ve Dupin ailesiyle tanıştı. Çocuk yetiştirme ve eğitimi üzerine son derece akla yatkın ve ileri görüşlü denemeler yazdı. Bu dönemde, Dijon Akademisi için yazdığı *Sanatın ve Bilimin İlerleyişi Ahlakın Yozlaşmasına mı Yoksa Arınmasına mı Yardım Etmiştir* adlı denemesi, büyük başarı elde etti. İkinci başarısı, bundan da büyük oldu; bir operet olan *Le Devin du Village* adlı oyunun oynanması üzerine, kendisine sürekli bir gelir ve saraya girmesi önerildi. Ancak reddetti. 1761'de yayınlanan *La Nouvelle Heloise* ile

parlak bir başarı kazandı. Bütün hükümetlerin, yönetilenlerin onayına göre kurulması düzenini savunan *Le Contrat Social* (Toplum Sözleşmesi) adlı eseri, Amsterdam'da yayınlandı. Bu yapıtında, Fransız Devrimi'nin çağrısına uygun olarak genel seçim hakkı olan bir cumhuriyet diledi ve yurttaşların özgürlük, eşitlik ve kardeşlik haklarını savundu. Aynı yıl, çocuk eğitiminde kilise doktrini yerine mutlak din öğretisini savunan devrimci eseri *Emile, ou de L'Education*'u (Emil ya da Eğitim Üzerine) yazdı. *Emile*'in yayınlanmasını önlemek için tutuklanmakla korkutulunca, Leurdon'a oradan da tanınmış sanatsever Büyük Frederik'in yönetimindeki Motiers'e kaçtı. Kendisine saldıranlara *Lettres de la Montagne* adlı eserinde karşılık verince, artık İsviçre de korkulacak bir yer oldu. O da İngiltere'nin güvenliğine ve David Hume'un hoşgörüsüne sığındı. David Hume, onu Derbyshire'deki Wotton'a götürdü. Burada, tuhaf kişiliğinin ilginç belgesi olan *İtiraflar*'ı yazdı. Geçimsiz biri olması yüzünden, Hume'la da şiddetli bir çatışmaya girince, İngiltere'den ayrılarak Paris'e döndü ve başyapıtı olan *Promenades d'un Solitaire*'e başladı. Devletin iktidara değil halka ait olduğunu savunmuş ve ulus-devlet anlayışını benimsemiştir.

ROWLING, JOANNE K. (1965 -)

İngiltere'de doğdu. Fransızca ve Klasik Edebiyatlar okuduktan sonra Londra'ya yerleşti. Fransızca konuşulan Afrika ülkelerinde insan haklarıyla ilgili çalışmalar yaptı. 1990 yılından itibaren Harry Potter kitap dizisini yazmaya başladı ve kısa sürede tüm dünyada başarı kazandı.

Başlıca eserleri: *Harry Potter ve Felsefe Taşı, Harry Potter ve Sırlar Odası, Harry Potter ve Azkaban Tutsağı, Harry Potter ve Melez Prens, Harry Potter ve Ölüm Yadigârları, Harry Potter ve Ateş Kadehi, Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı, Çağlar Boyu Quidditch, Ozan Beedle'ın Hikâyeleri*

RUHÎ (BAĞDATLI) (? - 1605)

XVI. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerindendir. Bağdat'ta doğdu. Asıl adı Osman'dır. Birçok yeri dolaştı. Şam'a yerleşti ve orada vefat etti.

Toplumun aksayan yönlerini şiirlerinde işledi. Duygu ve düşüncelerini söz oyunlarına sapmadan, süssüz, iğneleyici bir söyleyişle dile getirdi. *Divan*'ında bulunan *Terkib-i Bend*'i ünlüdür. Bu şiire birçok şair tarafından nazire yazılmıştır.

Bağdatlı Ruhî'nin Divan'ı, 1870'te basıldı. Abdülbaki Gölpınarlı tarafından, hakkında bir tanıtma kitabı çıkarıldı.

S

SABA, Ziya Osman (1910 - 1957)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir bankada çalıştı. Millî Eğitim Basımevi Düzeltme Bürosu şefliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirleri, *Servet-i Fünûn* dergisinde yayımlandı. "Yedi Meşale" topluluğuna katıldı. Genellikle hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerde, Batı nazım biçimlerini kullandı. Çocukluk özlemi, anılara düşkünlük, ev-aile sevgisi, yoksullara acıma, Tanrı sevgisi, küçük mutluluklarla yetinme gibi temaları işledi. Açık, duru şiirler yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sebil ve Güvercinler, Geçen Zaman, Nefes Almak, Bir Yer Düşünüyorum, Çocukluğum, İstanbul, Deniz Kıyısındaki Kulübe*

Öykü: *Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi, Değişen İstanbul*

SABAHATTİN ALİ (1907 - 1948)

Gümülcine'de doğdu. İstanbul İlköğretmen Okulu'nu bitirdi. Millî Eğitim Bakanlığınca Almanya'ya gönderildi. Yurda dönünce Almanca öğretmenliği, Millî Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğünde memurluk ve Devlet Konservatuvarı'nda dramaturgluk yaptı. Çeşitli gazetelerde çalıştı. Kırklareli'nde öldürüldü.

Sanat yaşamına şiirle başladı. Sonra öykü ve roman türlerinde eserler yazdı. Çeviriler yaptı.

Anadolu köy-kasaba yaşamından aldığı acıklı konuları, gerçekçi bir yöntemle işledi. Kişilerden çok, kişileri kuşatan toplumsal düzeni anlattı. Öykülerinde güçlü bir gözleme dayanan doğa betimlerine yer verdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dağlar ve Rüzgâr*

Öykü: *Değirmen, Kağnı, Ses, Yeni Dünya, Sırça Köşk (masallar-öyküler), Bir Orman Hikâyesi, Hanende Melek*

Roman: *Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna*

Oyun: *Esirler*

SABUNCU, Başar (1943 -)

İstanbul'da doğdu. Saint Joseph Fransız Lisesi'ni bitirdi. Çeşitli tiyatrolarda, Ankara Radyosu Tiyatro Şubesi'nde aktör, rejisör ve uygulayıcı olarak çalıştı.

Oyun yazarı olarak tanındı. Oyunlarında, duyurmak istediği temel düşünceyi çeşitli durumların karşıtlığından yararlanarak olumlu bir sona ulaştırdı.

Başlıca oyunları: *Kargalar, Şerefiye, Zemberek, Lades ya da Aile Ocağı, Çark, Mutemet Ali Rıza Bey, Memurlar, İşçi Babası Ömer Ağa ile Küçük Hanımın Şoförü, İşgal ya da Talihli Amele Mehmet Ali'nin Harikulâde Maceraları*

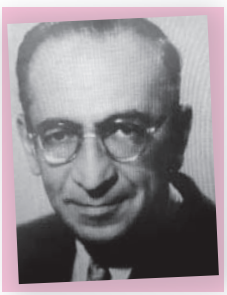
SÂDİ (XIII. Yüzyıl)

İran edebiyatının en büyük şairlerindendir. Şiraz'da doğdu. Asıl adı Ebu Abdullah Müşerefüddin'dir. Yaşamı hakkında yeterli bilgi yoktur. Medrese eğitimi gördüğü, İslam ülkelerini gezdiği bilinmektedir. Şiraz'da vefat etti. Şiir ve düzyazı türlerinde eserler vermiştir. Özellikle gazel nazım biçimi ile yazdığı lirik-didaktik şiirleri ile tanınmıştır. Kişinin onurlu ve insanca bir yaşam sürmesini; bilgi, güzel ahlak ve deneyim gibi erdemlerin yüceltilmesini;

insan sevgisini ve insana duyulan saygının önemini ve gerekliliğini kimi zaman tasavvufi açıdan değerlendirerek, kimi zaman da yalnız olayları aktararak vurgulamıştır.Din, ahlak, tasavvuf gibi konuları işleyen *Gülistan* ve *Bostan* adlı eserleri ünlüdür.

Başlıca eserleri: *Pendnâme, Risâlet, Kasaîd Marasi, Tayyibat, Badaye, Gazaliyat-ı Kadim, Kavâtim*

SAFA, Peyami (1899 - 1961)

İstanbul'da doğdu. Dokuz yaşında başlayan hastalığından dolayı ve on üç yaşında da çalışmak zorunda kaldığından, düzenli bir öğrenim göremedi. Kendi kendini yetiştirdi. Öğretmen olarak çalıştı. Sonra basına geçti. *Yirminci Asır* adlı bir gazete yayımladı. Bu gazetede çıkan ilk öyküleri ilgiyle karşılandı, İstanbul'da beyin kanamasından ölümüne dek fıkra, makale, roman yazarı olarak gazetelerde çalıştı.

Geçimini kalemiyle sağladığı için, hızlı bir tempoda yazdı. Değerli bulmadığı romanlarında, "Server Bedi" takma adını kullandı. Kendi adını taşıyan romanlarında, olaydan çok ruhsal çözümlemelere yer verdi, canlı bir dil kullandı. İnsanın iç serüvenini anlatırken çok yönlü, geniş kültürlü ve sezgisi güçlü olan kişiliği belirginleşir. Romanlarının hemen hepsinde kahramanlar, Doğu uygarlığından Batı uygarlığına geçişin sıkıntılarını yaşayan, bu sıkıntıların çözümlerini simgeleyen kişilerdir.

Başlıca eserleri:

Roman: *Gençliğimiz, Sözde Kızlar, Şimşek, Mahşer, Bir Akşamdı, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Atillâ, Fatih-Harbiye, Bir Tereddüdün Romanı, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu, Yalnızız, Biz İnsanlar*

Fıkra ve deneme: *Sanat, Edebiyat, Tenkit; Din, İnkılâp İrtica; Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar*

SAINT-EXUPÉRY, Antoine De (1900 - 1944)

Fransız yazardır. Hava kuvvetlerinde pilot oldu. Bir süre sonra buradan ayrılıp özel hava yolları şirketlerinde çalıştı.

Öykü ve romanları, insanoğlunun büyüklüğünü ve düşüncesinin yüceliğini anlatır. İnsancıl bir yazardır; insanlar arasında daha çok dayanışma ve sevgi gerektiğini savunur.

Başlıca eserleri: *Gece Uçuşu, Küçük Prens, İnsanların Dünyası, Savaş Pilotu, Güney Postası, Kanayan İspanya, Kale*

SALINGER, Jerome David (1919 - 2010)

Gönülçelen romanıyla ve münzevi yaşam tarzıyla tanınan ABD'li yazardır. Yayımlanmış son özgün eseri 1965 tarihlidir ve son röportajını 1980'de vermiştir.

Manhattan'da büyüyen Salinger, lise yıllarında hikâye yazmaya başladı ve II. Dünya Savaşı'nda görev almadan önce 1940'larda bu öykülerin birçoğunu yayımlattı. *Gönülçelen*'in yakaladığı başarı dikkatlerin ve ilginin yazarın üzerinde toplanmasına sebep oldu.

Başlıca eserleri: *Gönülçelen, Dokuz Öykü, Franny ve Zooey, Yükseltin Tavan Kirişini Ustalar ve Seymour: Bir Giriş*

SALİHOĞLU, Mehmet (1922 -)

Çayeli'nde doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ni bitirdi. Devlet Demir ve Kara Yollarında çalıştı. İmar ve İskân Bakanlığında genel müdürlük, müsteşarlık, teknik kurul başkanlığı yaptı.

Şiir, deneme, eleştiri, inceleme türlerinde eserler verdi. Dil üzerine yazdığı denemelerle tanındı. Dilin özleşmesi yolunda çaba harcadı. Şairin, topluma ve kişilere pembe gözlüklerle değil, çıplak gözle bakması gerektiğini, savundu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Ağacın Derdi, Duman Duman Üstüne, Bana Sensin Yaşamak, Esintiler Kavşağı, Sevgi Tutanağı, Güz Şarkıları, Güzellikler Ortasında*

Deneme: *Işıklanan Ülke, Ataç'la Gelen, Atatürkçü Düşünce, Gün Işığına Çıktıkça, Okuyup Düşündükçe, Günlerle Gelen*

SAMANOĞLU, Gültekin (1927 - 2003)

Konya'da doğdu. Kuleli Askerî Lisesi'nden sonra, Harp Okulu'nu bitirdi. Bir süre orduda çalıştıktan sonra, ayrılarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığına geçti. İstanbul'da Basın Yayın Kurumu genel müdürlüğü yaptı.

Hisar dergisinde yayımlanan şiirleriyle adını duyurdu. Duru bir Türkçeyle lirik şiirler yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Alacakaranlık, Uzun Vuran Gölge*

İnceleme: *Cahit Sıtkı Tarancı, Kemalettin Kamu*

SAMİPAŞAZADE SEZAÎ (1860 - 1936)

İstanbul'da doğdu. Özel öğrenim gördü. Devlet kurumlarında çalıştı. Londra Elçiliği 2. kâtipliği yaptı. Baskı döneminde Paris'e kaçtı. 1908'de Meşrutiyet ilan edilince İstanbul'a geldi. Madrid elçisi oldu. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına, makale ve tiyatro eserleri yazarak başladı. Asıl ününü öykü ve romanlarıyla yaptı. Bunlar, gerçekçi öykü ve romanın öncüleri sayıldı. Eserlerinde küçük, önemsiz konuları,

olmuş, olması mümkün olayları ruh çözümlemeleriyle doğal ve günlük konuşma diliyle işledi.

Başlıca eserleri: *Şîr (Aslan, oyun), Sergüzeşt (roman), Küçük Şeyler (öykü), Rumûzu'l-Edeb (Edebiyat Rumuzları, söyleşi-anı-gezi yazıları), İclâl (mektuplar)*

SARAÇ, Tahsin (1930 - 1989)

Muş'ta doğdu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Paris'te Fransız dili ve edebiyatı üzerine öğrenim gördü. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Fransızca öğretmenliği yaptı. İzmit'te vefat etti.

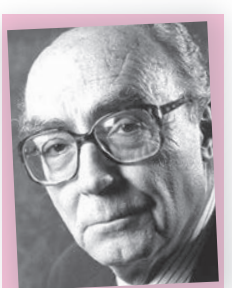
Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Yalnızlık, aşk, toplumsal sorunlar, haksızlıklara karşı mücadele şiirlerinin başlıca konularıdır. Türkçeden Fransızcaya, Fransızcadan Türkçeye çeviriler de yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir Ölümsüz Yalnızlık, Güneş Kavgası, Direnmeler, Güvercin Kasapları, Bir Sevgi Görüntüleme*

Antoloji-inceleme: *Günümüz Fransız Şiiri, Çağdaş Fransız Şiiri Antolojisi*

SARAMAGO, Jose (1922 - 2010)

Portekiz'de Azinhaga Ribatejo kentinde doğdu. Yoksul bir köylü ailenin oğlu olarak büyüdü. Ailesiyle birlikte taşındığı Lizbon'da öğrenim gördü. Öğrenimi sırasında kırsal kesimde çalıştı. Ekonomik sorunları nedeniyle okulu bıraktı. Makinistlik eğitimi aldı. Teknik ressamlıktan redaktörlüğe, editörlüğe ve çevirmenliğe kadar birçok işte çalıştı. Portekiz Yazarlar Birliği'nin yönetim kurulunda görev üstlendi. 1976'dan sonra kendini tümüyle kitaplarına verdi. Saramago, 1998 Nobel Edebiyat Ödülü sahibidir.

Başlıca eserleri: *Ressamın El Kitabı, Umut Tarlaları, Baltasar ve Blimunda, Ricardo Reis'in Öldüğü Yıl, Yitik Adanın Öyküsü, Lizbon Kuşatmasının Tarihi, İsa'ya göre İncil, Körlük, Bütün İsimler, Bilinmeyen Adanın Öyküsü, Mağara, Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş*

SARTRE, Jean Paul (1905 - 1980)

Fransız yazar ve düşünürdür. Paris'te doğdu. Yüksek Öğretmen Okulu'nun Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik yaptı. II. Dünya Savaşı'nda, Almanlara tutsak düştü. Kurtulunca kendini felsefe ve edebiyata verdi.

Varoluşçuluk akımının kurucusudur. Bu akıma göre, var olma özden önce gelir. Yani kişi dünyaya gelince, kendi özünü kendisi oluşturur, ne olmak istiyorsa öyle olur. Bu düşünce sisteminin edebiyata uygulanmasında, karakterler ön planda değildir. Durumlarla karşı karşıya gelmiş, ne yapacağı önceden bilinmeyen insanlar vardır. Böylece, roman ve öykülerin örgüsü sürekli okuyucunun ilgisini ayakta tutar.

Roman, öykü, oyun, deneme türlerinde eserler verdi. 1964'te kazandığı Nobel Edebiyat Ödülü'nü kabul etmedi.

Başlıca eserleri:

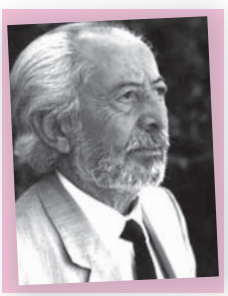
Öykü: *Duvar*

Roman: *Bulantı, Özgürlük Yolları (üç cilt), Akıl Çağı, İçimizdeki Ölüm, Mühlet, Son Şans*

Oyun: *Sinekler, Gizli Oturum, Saygılı Yosma, Kirli Eller*

S

SAYAR, Abbas (1923 - 1999)

Yozgat'ta doğdu. Yozgat Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Gazete satıcılığı, kitapçılık, matbaacılık ve çiftçilik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Asıl tanınması, *Yılkı Atı* romanıyla oldu. Romanlarında, başarılı çevre betimlemeleriyle Orta Anadolu

gerçeklerini yansıttı. Kişileri toplumsal koşulları içinde ele aldı. Eserlerinde özentiye ve gereksiz uzatmalara, gerçeği saptıran çözümlemelere düşmedi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Yılkı Atı, Çelo, Can Şenliği, Dik Bayır, Tarlabaşı Salkım Saçak, Anılarda Yumak Yumak*

Öykü: *Yorganımı Sıkı Sar*

Şiir: *Gönül Sandalı, Sereserpe, Neco'ya Mektuplar, Gibi, Bolluğa Takılan Ses*

SCHILLER, Friedrich (1759 - 1805)

Alman dram şairidir. Tıp öğrenimi gördü. Askerî doktor olarak çalıştı. *Haydutlar* adlı eserinin oynanması üzerine cezalandırılınca, ordudan ayrıldı.

Dramlarında heyecanlı olayları, sürükleyici bir şekilde anlattı. Özgürlük, yurt sevgisi, tutku gibi konuları işledi.

Başlıca eserleri: *Don Carlos, Maria Stuart, Wilhelm Tell*

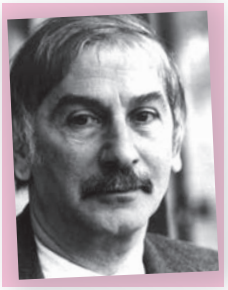
SCOTT, Walter (1771 - 1832)

İngiliz yazardır. Çocukluğu İskoçya'da geçti. Folklor (balat, efsane) derlemeciliği, polislik, çiftçilik yaptı.

İngiliz edebiyatında, tarihsel romanlarıyla tanınır. Romanları, sadece ülkesinde değil, tüm Avrupa'da tutuldu, etkili oldu. Özellikle Fransız romancıları çok etkilendiler. Avrupa'da tarihsel roman yazma geleneği, Scott'la başladı.

Başlıca eserleri: *Waverley, Iwanhoe, Antikacı, Kara Ekmek, Edinburg Hapishanesi, Rob Roy, Lammermoore'un Nişanlısı, Montrose Efsanesi, Manastır, Haydut, Nigel'in Serveti, Quentin Durward, Nişanlı, Napolyon'un Hayatı*

SELÇUK, İlhan (1925 - 2010)

Aydın'da doğdu. Adana Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre avukatlık yaptıktan sonra, gazeteciliğe başladı. Köşe yazarı olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Köşe yazısı (fıkra) türünün özgün yazarlarından kabul edildi. Yazılarında Atatürk devrimlerini savundu.

Başlıca eserleri: *Güzel Amerikalı (gezi yazısı), Uzak Komşu Rusya'dan Gezi Notları, Mustafa Kemal'in Saati (belgesel yazılar), Yüzbaşı Selâhattin'in Romanı (roman, 2 cilt), Yeni Krallar Yeni Soytarılar, Ağlamak ve Gülmek, Düşünüyorum Öyleyse Vurun, Görülmüştür, Ziverbey Köşkü (anı), Japon Gülü*

SELİMOĞLU, Zeyyat (1922 - 2000)

İstanbul'da doğdu. Alman Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre bir deniz şirketinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Öyküleri, radyo oyunları ve Almancadan çevirileriyle tanındı. Konularını genellikle denizcilerin renkli, devinimli yaşamlarından aldı. Eserlerinde kişilerin iç dünyalarını başarılı bir şekilde yansıttı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Kavganın Sonu ve Başı, Direğin Tepesinde Bir Adam, Kıç Üstünde Toplantı, Koca Denizde İki Nokta, Karaya Vurdu Deniz, Deprem, Soyunanlar, Çiçekli Dağ Sokağı, Gemi Adamları, Bir Şarkı Gibiydi, Aramızdaydı O Gün, Denizlerin İstanbul, Derin Dondurucu İçin Öykü*

Roman: *Tutkunun Köşeleri*

Anı: *Yeni Defter'den Eski Defter'e*

Çocuk kitabı: *Yavru Kayık, Martılar Adası, Uyumsuz Nuri*

SEMEDİ, Ziya (1914 - 2000)

Kazakistan'ın Honihay köyünde doğdu. 1931 yılında, Doğu Türkistan'a yerleşti. Gulca'da Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Ümit Okulu'nda öğretmenlik yaptı.

Edebiyat dünyasına şiirle girdi. *İli* gazetesinde şiirleri yayımlanmaya başladı.

1937 yılında, düşüncelerinden dolayı Çin yönetimince tutuklandı. Cezaevinde yedi yıl kaldı. Sonra Uygur bağımsızlık mücadelesine katıldı. Doğu Türkistan'daki Uygur Muhtar Bölgesi'nde Kültür Bakanlığı yaptı. Yazarlar Birliği başkanlığında bulundu. Şiir, tiyatro ve roman türlerinde eserler verdi. Eserlerinde Uygur Türklerinin mücadelelerini anlattı.

Başlıca eserleri: *Roşen, Kanlik Dağ, Gerip ve Senem, Köyümçan Ana, Siri Eçildi, Sürlük Minutlar, Hitay Zindanlirida, Mayimban, Jillar Siri*

SENECA, Lucius Annaeus (MÖ IV - MS LXV)

Latin düşünür, şair ve trajedi yazarıdır. İspanya'da, Kordoba kentinde doğdu. Roma'da felsefe ve hukuk öğrenimi gördü. Avukatlık, defterdarlık yaptı. Sarayda görevliyken, Neron'un emriyle kendini öldürdü.

"Stoacılık" denilen düşünce sisteminin öncülerindendir. Bu felsefeye göre, çileli bir yaşam sürmek gerekir. Yoksulluk övülür.

Başlıca eserleri: *Dialoglar (12 kitap), Lucilus'a Ahlak Mektupları (20 kitap), Doğa Olayları Üzerine Düşünceler, Yergiler, Tragedyalar (9 kitap, oynanmaktan çok okunmak için yazılmıştır.)*

SEPETÇİOĞLU, Mustafa Necati (1932 - 2006)

Zile'de doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Sosyal Sigortalar Kurumu'nda ve Millî Eğitim Basımevi'nde çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Öykünün yanı sıra oyun ve roman türlerinde de eserler yazdı. Romanlarında, Türk tarih ve yaşamını konu edindi. İslamiyet öncesi Türk destanlarını, günümüz Türkçesine aktardı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kilit, Anahtar, Kapı, Konak, Çatı, Cevahir ile Sadık Çavuşun Buğday Kamyonu, Darağacı, Ebemkuşağı, Geçitteki Ülke, Üçler-Yediler-Kırklar, Bu Atlı Geçide Gider*

Öykü: *Abdürrezzak Efendi*

Oyun: *Çardaklı Bakıcı, Büyüt Otmarlar, Mehveş Hanım, Köprü, Son Bloklar, Her Bizans'a Bir Fatih*

Destan: *Yaratılış ve Türeyiş, Türk Destanları ve Dede Korkut Hikâyeleri*

SERTEL, Mehmet Zekeriya (1890 - 1980)

Selanik'te doğdu. İlköğrenimini Selanik'te, ortaöğrenimini Selanik ve Edirne'de tamamladı. Selanik'te Hukuk Mektebi'ne devam etti. Gazeteciliğe, Selanik'te yayınlanan İttihat ve Terakki'nin yayın organı *Rumeli*'de başladı. Selanik'in işgalinden sonra, İstanbul'a gelip *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde çalıştı. İstanbul Hukuk Mektebi'ni bitirdi. Paris'te, Sorbonne Üniversitesi'nde sosyoloji öğrenimi gördü. I. Dünya Savaşı başlayınca, İstanbul'a döndü.

S

1914'te, kendi gazetesi *Turan*'ı yayınladı. 1919'da eşi Sabiha Sertel'le birlikte ABD'ye gitti. Columbia Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi'ni bitirdi. 1924'te *Resimli Ay* dergisini yayınladı. Dergideki yazılar nedeniyle İstiklal Mahkemesi'nde yargılandı, 3 yıl hapse mahkûm oldu. 1932'de Faik Sabri Duran'la birlikte *Hayat Ansiklopedisi*'ni çıkardı. 1936'da, *Tan* gazetesini Ahmet Emin Yalman'la birlikte satın aldı. *Tan*, II. Dünya Savaşı sırasında etkili bir gazete oldu. Tek Parti yönetiminin siyasi baskılarının artması üzerine, eşiyle Paris'e gitti. Oradan Bakü'ye geçtiler. Sabiha Sertel, Eylül 1968'de Bakü'de ölünce, yazar yeniden Paris'e yerleşti. 1977'de Danıştay kararıyla İstanbul'a dönebildi. Ölümüne kadar *Cumhuriyet* ve *Vatan* gazetelerinde yazdı.

Başlıca eserleri: *Hayat ve Şebap (Nebizade Hamdi'yle birlikte), Hayat Ansiklopedisi (ekip çalışması), Davamız ve Savunmamız (S. Sertel'le birlikte), Mavi Gözlü Dev, Nâzım Hikmet'in Son Yılları, Rus Biçimi Sosyalizm, Amerikan Biçimi Yaşam, Sertellerin Anılarında Nâzım Hikmet ve Babıali (Sabiha ve Yıldız Sertel'le birlikte)*

SEVENGİL, Refik Ahmet (1903 - 1970)

Bingazi'de (Libya) doğdu. Özel öğrenim gördü. Edebiyat öğretmenliği, Şehir Tiyatrosu Edebî Kurulu üyeliği, İstanbul Şehir Meclisi üyeliği görevlerinde bulundu. TRT'de çalıştı. Milletvekili seçildi. Ankara'da vefat etti.

Gazetelerde yayımlanan tiyatro ve kitap eleştirileriyle tanındı. Öykü ve roman yazdı. Tiyatro tarihi üzerine geniş araştırmalar yaptı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Çıplaklar, Açlık*

Öykü: *Köyün Yolu*

İnceleme: *Yakın Çağlarda Türk Tiyatrosu (2 cilt), Hüseyin Rahmi Gürpınar, Türk Tiyatrosu Tarihi (5 cilt, I. Eski Türklerde Dram Sanatı, II. Opera Sanatı ile İlk Temaslarımız, III. Tanzimat Tiyatrosu, IV. Saray Tiyatrosu, V. Meşrutiyet Tiyatrosu)*

Söyleşi: *Bizim İstediğimiz Edebiyat, Eski Şiirimizin Ustaları, Yüzyıllar Boyunca Halk Şairleri, Çağımızın Halk Şairleri*

SEVÜK, İsmail Habip (1892 - 1954)

Edremit'te doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kastamonu Abdurrahmanpaşa Lisesi'nde başladığı edebiyat öğretmenliğini, İstanbul Galatasaray Lisesi'nde sona erdirdi. Sinop milletvekilliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Millî Mücadele yıllarında, *İzmir'e Doğru* (Balıkesir) ve *Açıksöz* (Kastamonu) gazetelerinde başyazarlık yaptı. *Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi* adlı çalışmasıyla tanındı. Bu eser, daha sonraları *Edebî Yeniliğimiz* ve *Tanzimattan Beri* adlarıyla basılmıştır. Eserin en önemli özelliği, lise öğreniminde

yeni Türk edebiyatının sistemli bir biçimde öğretilmesini amaçlamasıdır. Yazar, edebiyat tarihiyle ilgili çalışmalarının yanında, sanatkârane bir üslupla anı ve gezi yazıları da yazmıştır.

Başlıca eserleri:

Gezi yazısı: *Tuna'dan Batıya, Yurttan Yazılar*

Anı: *O zamanlar*

İnceleme-araştırma: *Avrupa Edebiyatı ve Biz, Edebiyat Bilgileri*

SEYDA, Mehmet (1919 - 1986)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli devlet dairelerinde memurluk yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Eserlerinde yaşam deneylerini, gözlemlerini, anılarını yer yer iç diyaloglarla anlattı. Büyük kentin aile, töre ve gelenek bağlarında kopmuş yalnız kişilerini işledi. Romanlarında, büyük bir ailenin belirli kişilerinin yaşam sürecini, tinsel çözümlemeler altında toplumun gelişim evreleriyle koşut vermeye çalıştı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Beyaz Duvar, Zonguldak Hikâyeleri, Başgöz Etme Zamanı, Oyuncakçı Dükkânı, Garnizonda Bir Olay, Anahtarcı Salih, Kör Şeytan, Cumhuriyet Yazarlarından Hikâyeler, Çocuklara Hikâyeler, Çikolata (çocuk öyküleri), Bana Karşı Ben (gülmece öyküleri), Cumhuriyet Öncesi Yazarlardan Çocuklara Hikâyeler, Kapatma*

Roman: *Bir Gün Büyüyeceksin (çocuk romanı), Yaş Ağaç, Ne Ekersen, Köroğlu Sultan Döşeği, Nemrut Mustafa, Süeda Hanımın Ortanca Kızı, Yanartaş, İhtiyar Gençlik, Şeytan Çekiçleri (çocuk romanı), İçe Dönük ve Atak, Gerçek Dışı.*

Diğer eserleri: *Bir Açıdan (deneme), Edebiyat Dostları (24 edebiyatçı ile yapılan görüşme), Çocukluk Yılları (yazarlardan çocukluk anıları)*

SEYDÎ ALİ REİS (1498 - 1562)

İstanbul'da doğdu. Tershanede çalıştı. Bilim ve edebiyata da ilgi duyarak kendi kendini yetiştirdi. Reisliğe yükseldi ve Rodos Seferi'ne katıldı. Portekizlilerle yapılan bir deniz savaşından sonra, çıkan kasırga sonucu gemisi Hindistan kıyılarına sürüklendi. Karadan Gucerat, Lahor, Semerkand, Buhara, Horasan, Meşhed, Kazvin, Hemedan yoluyla Bağdat'a geldi. Edirne'de bulunan Kanunî'ye, yolculuğu sırasında görüştüğü hükümdarların yazdığı mektupları sunarak kendini bağışlattı. Kanunî'nin isteği üzerine, üç yıl beş ay süren serüvenini *Miratü'l Memalik* adlı kitabında anlattı. İstanbul'da vefat etti.

Denizciliğinden başka şair, coğrafya, matematik ve astronomi bilginiydi. Şiirlerinde "Seydî" ve "Kâtibî" takma adlarını kullandı. Edebiyatımızdaki önemli yeri; oldukça sade bir Türkçeyle, aruz ve hece ölçüleriyle yazdığı lirik-epik şiirlerinden çok, yolculuk notlarından ileri gelmektedir.

Başlıca eserleri: *Miratü'l Memalik, Mirat-ı Kâinat (denizcilikle ilgili), Hülâsatü'l-Hey'e (astronomi ve matematikle ilgili Ali Kuşçu'dan çeviri), Mubit (1554'te Hindistan'da denizcilere yararlı bilgiler vermek amacıyla yazılan bir eser)*

SEYRANÎ (? - 1866)

Adı Mehmet'tir. Kayseri'ye bağlı eski adı Everek olan Develi ilçesinin Oruza mahallesinde doğdu. İki yıl kadar medrese eğitimi gördü. Abdülmecit döneminde İstanbul'a geldi. Yedi yıl (bazı kaynaklara göre üç yıl) kaldığı İstanbul'da, devlet yöneticilerini yerdiği için memleketine dönmek zorunda kaldı. Yaşamının bundan sonrası, yoksulluk içinde geçti. Develi'de vefat etti.

Klasik şiirin geleneklerine bağlı kalarak aruzla yazdığı şiirler, dilinin yabancı sözcükler ve tamlamalarla dolu olmasının yanı sıra, söyleyiş kusurlarıyla da doludur. Asıl başarısı, âşık tarzı şiirlerinde görülür. Koşma, semaî ve nefeslerinde görülen dil ve anlatım yenilikleri, söyleyişindeki uyum, geniş bir hayal gücü, benzetme ve buluşlarındaki ustalık onu, XIX. yüzyılın önemli şairlerinden biri yaptı. Yergi ve taşlama türünde, güçlü şiirler söyledi. Toplumsal alana yönelik yergi şiirlerinin edebiyatımızda önemli yeri vardır.

Şiirleri, ilk olarak Everekli Müftizâde Ahmet Hazım tarafından *Sanihât-ı Seyrani* (Seyrani Baba Divanı) adlı altında, 1921'de yayımlandı. Daha sonra Haşim Nezihi Okay ve Cahit Öztelli yaşamı ve sanatı ile ilgili bir incelemeyle birlikte şiirlerini yayımladılar.

SEZER, Sennur (1943 -)

Eskişehir'de doğdu. İstanbul Kız Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Muhasebecilik yaptı, yayınevlerinde çalıştı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Ezilen, hor görülen, itelenen, ekmeğini alın teriyle kazanan kişilerin yaşam mücadelelerini şiirlerinde dile getirdi.

Başlıca eserleri:

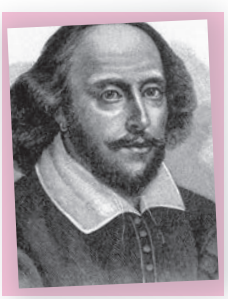
Şiir: *Gecekondu, Yasak, Direnç, Sesimi Arıyorum, Kimlik Kartı, Bu Resimde Kimler Var, Afiş, Uçuk Seçik Şiirler*

Deneme: *İstanbul'un Taşı Toprağı Altın (Adnan Özyalçıner'le), Şiir Gündemi*

Çocuk kitabı: *Gerçeğin Masalı (şiirler), Sümüklü Böceğin Masalı (manzum masal), Keloğlan ile Köse (A. Özyalçıner'le), Hasır Ören Padişah (masal)*

SHAKESPEARE, William (1564 - 1616)

S

Avon Irmağı kıyısında, Stratford'da doğdu. Bir tüccarın oğludur. Çocukluğunda doğduğu kasabanın okuluna gitti, biraz Latince öğrendi. Babasının iş durumu sarsılınca okulu bıraktı, babasının dükkânında çalıştı. Soylu bir kişinin korusunda izinsiz avlandığı için hapsedilmekten korktu, Londra'ya kaçtı. Başkentteki ilk yılları üstüne kesin bilgi yoktur. Bir süre tiyatro kapısında izleyicilerin atlarına bakarak yaşamını sürdürdüğü söylenir. Sonraları aktör olduğu, kimi eski oyunları yenileştirdiği sanılıyor. Bu

arada manzumeler, soneler yazdı. Bir arkadaşıyla "Globe" tiyatrosunu işletmeye başladı. Büyük eserlerini bu dönemde yazdı. Kraliçe Elizabeth'in ölümüyle tahta çıkan I. James, Shakespeare'in topluluğunu tutup "Kralın Oyuncuları" adını verdi. Son yıllarını Stratford'da, eserlerini yazarak geçirdi, orada vefat etti.

Komedi ve trajedi türünde, dünyanın sayılı büyük yazarlarından kabul edilir. Eserlerini nazımla ya da düz yazıyla, kimilerini de iki anlatım yolunu da kullanarak yazdı. Oyunları beşer perdeliktir. Her perde de kendi içinde sahnelere ayrılır. İnsanı, bütün duygu ve tutkularıyla, sahnede başarıyla canlandırdı. Yarattığı kahramanlar [Hamlet, Macbeth, Othello, Kral Lear...] ölümsüzleşmiştir. Ölümünden önce toplu olarak yayımlanmayan oyunlarının yazılış tarihleri, kesin olarak bilinmiyor. Soneleriyle de başarılı bir şair olduğunu kanıtlayan yazarın, gelmiş geçmiş yazarların en büyüklerinden biri sayılmasının nedeni, eserlerinde yalnız bir tarihsel dönemin değil, insanın değişmeyen evrensel özelliklerini kavrayıp başarıyla yansıtmasıdır. Konularını genellikle tarihten, tarihsel olay ve kişilerden alan Shakespeare'in eserlerinde, toplumsal ve siyasal değişmeler en çarpıcı yanlarıyla yansımakta ve anlatım zenginliğiyle okurun karşısına çıkmaktadır.

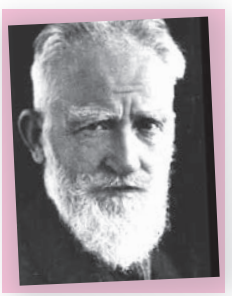
Başlıca eserleri:

Oyun: *4. Henry, 2. Richard, Kısasa Kısas, Othello, Yanlışlıklar Komedyası, Hamlet, Kral John, 5. Henry, Hırçın Kız, Romeo ve Juliet, Bir Yaz Gecesi Rüyası, 6. Henry, Venedik Taciri, Macbeth, Kral Lear, 3. Richard, Antonius ile Kleopatra, Atinalı Timon, Kış Masalı, 8. Henry, Julius Caesar (Jül Sezar), Fırtına*

Şiir: *Venüs ile Adonis, Anka Kuşu ile Kumru, Soneler*

S

SHAW, George Bernard (1856 - 1950)

İrlandalı yazardır. Dublin'de doğdu. Yaşamın zorlaması yüzünden, on dört yaşında okulu bıraktı. Değişik işlerde çalıştı. Edebiyata karşı duyduğu ilgi, onu gazeteciliğe yöneltti. 1876'da Londra'ya gitti. Resim, müzik, tiyatro üstüne yazdığı eleştirilerle tanındı. Ekonomi ve toplum

sorunlarıyla ilgili yazıları da ününü yaygınlaştırdı. Romanlarında pek başarılı olamadı. En tutulan eserleri, oyunları oldu. Dünyanın büyük tiyatro yazarlarından biri sayıldı. 1925'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Siyasal ve toplumsal görüşünü eserlerine de yansıttı. Kahramanları, yalnız kendi duygu ve heyecanlarını belirtmekle kalmazlar; halkın, toplumun sorunlarını ve ahlak görüşlerini de yansıtırlar. Niçin yazıldığını açıklayan uzun bir ön söz, metindeki geniş sahne betimlemeleri, başlıca kişilerin portreleri; güçlü bir mizah, özlü diyaloglar, ekonomik ve toplumsal sorunların birey üzerindeki yansımaları, oyunlarının en belirgin özellikleridir.

Başlıca eserleri: *Candida, Caesar ve Kleopatra, Blanco Posnet'in Sırrı, Pygmalion, Ermiş Jeanne, Bir Çuval İncir, Silahlar ve Kahraman, Kırgınlar Evi, İyi Olmayacak Kadar Gerçek, Acı Çekme Oyunu*

SILAY, Celal (1914 - 1974)

Bursa'da doğdu. Bursa Işıklar Askerî Lisesi'nin ilk ve orta bölümlerini bitirdi. İstanbul Hayriye Lisesi'yle ve İstiklal Lisesi'nde öğrenimini sürdürdü. Sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde okudu. 1940-1951 arasında *Vatan, Tasvir-i Efkâr, Her Hafta, Her Gün* ve *Ticaret Postası* gazetelerinde çalıştı. *Yeni Memleket* gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. *Yeni Gazete*'de ve *Her Gün* gazetesinde "Ahmet Selami Sel" takma adıyla köşe yazıları yazdı. 1944'te, *İşte* ve *Esi* dergilerini yönetti. 1952-1956 arasında toplam otuz sayı çıkan *Doğu ve Batı* ile 1963-1971 arasında toplam yüz beş sayısı okuyucuyla buluşan *Yeni İnsan* dergilerini kurdu. Ayrıca *Yeni İnsan Yayınları*'nın da kurucusudur.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Çöl Yolcuları, Dört Kapı, Lacivert Işıklar, Ebedi Renkler, Mısralar (Bu kitap, aynı yıl yeniden Hüsran Filizleri adıyla yayımlandı.), Merhamet Şiirleri, Acaba, Sonra, Boşlukta Duran Taş, Zaman ile Yarış, Adamca, Doğa, Aşk Diyalektiği, Şimdi Geldin Şimdi Gittin, Küpe Destanı, İlişki Deyimleri, Karşın, Hüsran Filizleri: Toplu Şiirler, Ayrılamam Senden*

Deneme: *Değinmeler, Kişi-Birey, Yorum, Söz-Eylem, Üçüncü Dönem*
Öykü: *Zorunla Somut*

SİNAN PAŞA (1440 - 1486)

Bursa ya da Edirne'de doğdu. Asıl adı Yusuf Sinaneddin'dir. İstanbul'un ilk kadısı Hızır Bey'in oğludur. İyi bir öğrenim gördü, ilmiye mesleğine girdi. Edirne Dâr-ül-hadisine müderrislik etti. Fatih'in gözüne girerek müsahib, hoca ve vezir sıfatlarıyla uzun zaman sarayda büyük bir nüfuz kazandı. Hocalığı dolayısıyla "Hoca Paşa" diye anıldı. Sonradan Fatih'in gözünden düşerek azil ve hapis edildi. Sivrihisar'a sürüldü. II. Bayezid döneminde, tekrar Edirne'ye müderris tayin edildi. İstanbul'da vefat etti.

Nazımla da uğraşmakla birlikte, nesir alanında ün aldı. Nesirleri secili, mecazlı ve her türlü sözcük oyunlarıyla süslü, yabancı dil kurallarıyla yüklüdür. Kendi çağında ve daha sonraki dönemlerde yetişen nesir yazarları üzerinde güçlü etkisi oldu.

Başlıca eserleri: *Tazarrunâme, Tezkiretü'l-Enbiya, Tehzibü'l-Ahlak, Maarifnâme*

SİYAVUŞGİL, Sabri Esat (1907 - 1968)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Öğretmen Okulu ve İstiklal Lisesi'nde okudu. Fransa'da felsefe öğrenimi gördü. Yurda dönünce, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nde doçent ve profesör oldu. İstanbul'da vefat etti.

Güneş ve *Hayat* dergilerinde çıkan şiirleriyle tanındı. Şiirin konularını genişletmek, şairanelikten kurtulmak, canlılık, içtenlik, yenilik ilkeleriyle yola çıkan "Yedi Meşale" topluluğuna katıldı. Daha sonra çeviri, ruh bilimi, folklor, eğitim, inceleme, deneme alanlarında eserler verdi.

Başlıca eserleri:
Şiir: *Odalar ve Sofalar*
Diğer eserleri: *İstanbul'da Karagöz ve Karagöz'de İstanbul, Psikoloji ve Terbiye Bahisleri, Karagöz*

SONGUR, Sadık (1957 -)

İstanbul'da doğdu. Ailevi nedenlerle, ilkokulu bitirdikten sonra öğrenimini sürdüremedi. İzmir'in ilçesi Menemen'in Asarlık beldesinde, fotoğrafçılık yaparak geçimini sağlamaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Basınla yazar olarak tanışması, 2002 yılında oldu. O yıldan beri, yerel gazetelerde köşe yazarlığı yaptı; roman, masal-öykü ve mizahi kısa öykü çalışmaları oldu.

Başlıca eserleri: *Sevgi Gezegeni (çocuk öyküleri), Karagöl'ün Kara Günü (çocuk öyküleri), Kara Gün Parası (çocuk öyküleri), Yedi Oba Yedi Pınar (çocuk öyküleri), Ada (çocuk romanı), Doğal Park (çocuk romanı), İzinli Korsanlar (çocuk romanı), Küçük Bilim İnsanları Kulübü (çocuk romanı), Manastırın Definesi (çocuk romanı)*

SOPHOKLES (MÖ 495 - 406)

Yunan yazardır. İyi bir öğrenim gördü. O dönemde Atina'da sürekli tragedya yarışmaları düzenlenirdi. Sophokles, bu yarışmalarda 24 kez birincilik, 40 kez ikincilik ödülü aldı.

Sophokles'in sesi kısıktı. Bu yüzden, devrinin geleneği olan şairlerin oyunlarını kendilerinin oynaması kuralını bozdu. Ama oyunları öylesine beğenildi ki bu geleneği bozmasına aldırış edilmedi. Ayrıca, kendisine deniz komutanı unvanı verildi.

Tragedyaların gelişmesine, büyük ölçüde katkıda bulundu. Oyunlara üçüncü aktörü kattı. Yalnızca bir karşılıklı konuşma havasından kurtardı. Koroda şarkı söyleyenlerin sayısını, 12'den 15'e yükseltti. Üçleme yazma geleneğini ortadan kaldırdı. Tiyatro yazarlığı alanında, olağanüstü bir başarıya ulaştı. 123 oyun yazdı. Günümüze tam olarak yalnız 7 tanesi ulaştı. Yapıtlarında, Tanrıların istemiyle davranan insanların, alın yazılarına boyun eğmeyen didişmelerini dile getirdi. İnsanların özyapılarını, çeşitli duygularını çözümlemede üstün bir başarı sağladı. Oyunları, dünyanın en büyük sanat yapıtlarından sayıldı.

Başlıca oyunları: *Kral Oidipus, Oidipus Kolonos'ta, Antigone, Elektra, Trakhis Kadınları, Aias*

SOYSAL, Sevgi (1936 - 1976)

İstanbul'da doğdu. Ankara Kız Lisesi'ni, DTCF'nin Klasik Filoloji Bölümü'nü bitirdi. Almanya'ya giderek Göttingen Üniversitesi'nde arkeoloji ve tiyatro öğrenimi gördü. Dönüşünde, TRT'de program uzmanı olarak çalıştı. 12 Mart 1971'den sonra tutuklanıp bir yıl hapis ve dört aylık sürgün cezasına çarptırıldı. Hapisliği Ankara'da, sürgünlüğü ise Adana'da geçti. 22 Kasım 1976'da Londra'da, kanserden vefat etti.

İlk dönem öyküleri, daha çok içe dönük konuları kapsar. Bireyin mutsuzluğunu (bunalım, anlamsızlık, aşağılık duygusu, tedirginlik vb.) işledi. Kadın sorunlarına ağırlık verdi. 1965'ten sonra, etkisinde kaldığı varoluşçu görüşten uzaklaşıp toplumcu sanat anlayışına yöneldi. Değişik sınıf ve tabakalardan aldığı kişilerin sorunlarını, birey-toplum ilişkisi içinde vermeye çalıştı. Asıl kişiliğini bulduğu öykü ve romanlarını, bu dönemde yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Tutkulu Perçem (Sevgi Nutku adıyla), Tante Rosa (Sevgi Sabuncu adıyla), Barış Adlı Bir Çocuk*

Roman: *Yürümek, Yenişehir'de Bir Öğle Vakti, Şafak, Hoş Geldin Ölüm (bitmemiş son romanı)*

Anı, fıkra: *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu, Bakmak*

Ödülleri: *1970 TRT Başarı Ödülü (Yürümek), 1974 Orhan Kemal Roman Armağanı (Yenişehir'de Bir Öğle Vakti)*

SOYTÜRK, İlhan (1958 -)

Sivas'a bağlı Gemerek ilçesinin Kocaoğlu köyünde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Gemerek'te, yükseköğrenimini de Adana Düziçi Eğitim Enstitüsü'nde tamamladı. Isparta, Şanlıurfa ve İzmir'in değişik okullarında öğretmenlik yaptıktan sonra, Bornova'da, Hilal Nemciye Hüsnü Ataberk İlköğretim Okulu'ndan emekli oldu. Evli ve bir kız babası olan yazar, yaşamını Bornova'da sürdürmektedir.

Güneydoğu gazetesiyle *Çağdaş Türk Dili, Aykırısanat, Çalı, Berfin Bahar, Damar, Güncel Sanat* dergilerinde öyküleri; *Anzılha, Minerva, Dördüncü Yeni, Yeni Aşk* dergilerinde şiirleri; *Öğretmen Dünyası* ve *Akköy* dergilerinde de çeşitli yazıları yayımlandı. 2001 Mevlüt Kaplan Edebiyat Ödülü-Çocuk Romanı Yarışması'nda *Sen de Olabilirsin* adlı romanıyla ikinci olan yazar, daha çok çocuklar için yazmaktadır.

SOYUER, Halil (1921 - 2004)

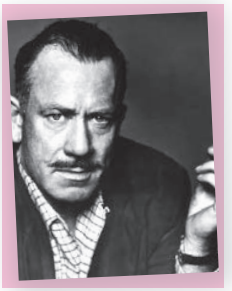
Havran'da doğdu. İlkokulu orada, ortaokulu Edremit'te okudu; daha sonra Balıkesir Lisesi'ni bitirdi. Askerlik sonrası, Ankara'da MEB merkez örgütünde görev aldı; bir süre memurluk yaptı. Ankara Halkevi'nin edebiyat kolu başkanlığında bulundu. Kendi isteğiyle memurluktan ayrılıp Ankara'da yayınlanan çeşitli gazetelerde muhabirlik, yöneticilik, köşe yazarlığı yaptı. *Çaba* adında bir edebiyat dergisi yayınladı.

Geleneksel âşık tarzının özelliklerini taşıyan şiirleriyle tanındı. Daha çok yurt sevgisi, doğa güzellikleri, aşk, ölüm gibi konuları işledi.

Başlıca eserleri: *Liman, Kin, Aylak İnsanlar Kenti, Kör Kuyu, Akşamüstü, Gönül Dağları, Sonbahar Çiçekleri, Sorma Hiç, Zaman Akıp Gidiyor, Sevgi Çiçekleri, Sevgi Burcu, Kader Faslı, Yürektir Sevginin Vatanı*

STEINBECK, John (1902 - 1968)

Amerikalı romancı ve öykücüdür. Kaliforniа'nın Salinas bölgesinde doğdu. Ortaokuldan sonra, Stanford Üniversitesi Biyoloji Bölümü'ne dinleyici öğrenci olarak devam etti. Özellikle deniz biyolojisi üzerinde yoğunlaştı. İnşaatlarda çalıştı. Eczanelerde kalfalık, bahçelerde meyve toplayıcılığı, çiftlik kâhyalığı yaptı. New York'ta gazeteciliğe başladı. Bu sıralarda roman da yazıyordu. *Fareler ve İnsanlar* romanıyla tüm dünyada tanındı.

Eserlerinde, toplumu çeşitli yönleriyle ele alarak işledi. İnsanların yoksul yaşayışlarını, yaşamın dertli yanlarını ele aldı. Eserlerinde naturalist bir gerçekçilik, imge gücüne dayanan bir gözlem, ironik bir alaycılık, toplum yaşamını derinden kavrayış görülür.

Başlıca eserleri: *Altın Kupa, Cennet Çayırları, Bilinmeyen Bir Tanrıya, Yukarı Mahalle, Bitmeyen Kavga, Al Midilli, Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri, Ay Battı, Sardalya Sokağı, Aşk Otobüsü, İnci, Alev, Cennet Yolu, Uğurlu Perşembe*

STENDHAL (1783 - 1842)

Asıl adı Marie-Henri Beyle'dir. Grenoble'de doğdu. Bir avukatın oğludur. Başarılı bir lise öğreniminden sonra, politeknik okuluna girmek için 1799'da Paris'e gitti. Okulla pek ilgilenmedi. Bütün zamanını tiyatrolarda geçirdi. Askerlik mesleğine girdi. İtalya ve Avusturya seferlerine katıldı. Viyana'ya gitti. 1810'da, danıştay yardımcı üyesi olarak Rusya'ya gönderildi; 1812 yılına dek Moskova'da kaldı. İmparatorluk çökünce,

kendi olanaklarıyla İtalya'ya döndü. İlk inceleme ürünlerini Milano'da verdi. 1812'de Paris'e dönerek çeşitli konularda Fransızca, İngilizce makaleler yazdı, kitaplar yayımladı. Trieste ve Civitavecchia'ya konsolos olarak atandı.

Eserlerini yazdığı sırada Fransa'da romantikler etkili olduğu için, pek dikkat çekmedi. Kendisi de eserlerinin elli yıl sonra anlaşılabileceğini söylüyordu. Böylece, romantizmden realizme geçiş döneminin büyük bir yazarı oldu. Eserlerini, kuru diye nitelenebilecek bir biçimde yazdı. Ama güçlü mantığı ve psikolojik çözümlemeleriyle zamana dayanabilecek eserler ortaya koydu. Kahramanı genellikle kendisiydi ya da öyle kabul edilebilir. Kahramanları da en çok enerjiye önem verir. Toplumla pek uyuşamazlar, ancak tuttuklarını da koparacak güçtedirler. Stendhal, insanları içlerinde yaktığı bir ışıkla aydınlatır.

Başlıca eserleri:

Roman: *Armance, Kırmızı ve Siyah, Parma Manastırı, Lucien Leuwen ve Lamiel (tamamlanamamış)*

Gezi: *İtalya Hikâyeleri, Bir Turistin Anıları, Roma, Napoli ve Floransa*

İnceleme: *Mozart'ın Yaşamı, Napolyon'un Yaşamı, Rossini'nin Yaşamı, Racine ve Shakespeare, Henri Brulard'ın Yaşamı (otobiyografi)*

Deneme: *Aşk Üzerine*

STEVENSON, Robert Louis (1850 - 1894)

S

İngiliz yazardır. İskoçya'da doğup büyüdü. Edinburg Üniversitesi'nde okuyup avukat oldu ama avukatlığı uzun sürmedi; yazarlığa yöneldi. Değişik ülkelere geziler yaptı. Güney denizlerine gitti.

En ünlü yapıtları, serüven romanlarıdır. Ahlakçı davranışına karşın, özellikle sıla özlemi çektiği dönemler, güzel lirik şiirler de yazdı. Çok güzel bir düzyazı üslubu yarattı. Gülmece dolu denemelerinde, açık yüreklilik görülür.

Başlıca eserleri: *Define Adası, İki Yüzlü Adam, Çalınan Çocuk, Hazine Adası, Kara Ok, Sihirbazın Ölümü, Şişedeki Cin*

SU, Mükerrem Kâmil (1906 - 1984)

Bursa'da doğdu. İstanbul Çapa Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Bir süre ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nün sınavlarında başarı göstererek Türkçe ve edebiyat öğretmeni oldu.

Aşk ve serüven romanları yazarı olarak tanındı. Atatürk kitapları hazırladı.

Başlıca eserleri: *Sevgim ve Istırabım, Dinmez Ağrı, Çırpınan Sular, Uyuyan Hatıralar, Gençliğimin Rüzgârı, Aynadaki Kız, Ayrı Dünyalar, Ata'nın Romanı, Atatürk Bizimle*

SÜLEYMAN ÇELEBİ (1351 - 1422)

Bursa'da doğdu. Halk arasında, "Süleman Dede" diye de anılır. Yaşamı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. I. Murat'ın veziri Ahmet Paşa'nın oğludur. Küçük yaşından beri iyi bir din eğitimi gördüğü anlaşılmaktadır. I. Beyazıt zamanında, Bursa Ulucami'de imamlık etti. Bir süre de Beyazıt'ın oğlu Emir Süleyman'ın sarayında bulundu. Mezarı Bursa'dadır.

Edebî kişiliğini yaratan eseri, *Mevlid*'dir. Bu eseri, Ulucami'deki dinsel bir tartışma sonucunda, İranlı bir vaizin, Hz. Muhammed'le öteki peygamberler arasında hiçbir üstünlük olmadığını ileri sürmesi üzerine yazdığı söylenir.

Birçok dile de çevrilen *Mevlid*'iyle, dinsel edebiyat alanında çığır açmakla kalmadı, gerek dili, gerekse söyleyiş ustalığıyla yaşanırlığını sürdürdü.

1409'da bitirdiği ve *Vesîletü'n-Necât* (Kurtuluş Yolu) adını verdiği *Mevlid*'den başka bir eseri günümüze ulaşmamıştır.

SÜLEYMAN NAZİF (1870 - 1927)

Diyarbakır'da doğdu. Özel öğrenim gördü. Arapça, Farsça ve Fransızca öğrendi. Baskı yönetiminden Paris'e kaçtı. Yurda dönünce, valilik yaptı. İstanbul'un işgaline karşı çıkan yazılardan dolayı, Malta'ya sürüldü. Sürgünden dönünce gazetelerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

"Servet-i Fünûn" şair ve yazarlarındandır. Özellikle Malta sürgününde yazdığı şiirlerde, abartıya ve söz oyunlarına düşmeden sıla özlemini, işgal acılarını içli bir dille anlattı. Düz yazılarında, ahenk kaygısıyla yabancı sözcük ve tamlamalara yer verdi.

Başlıca eserleri:

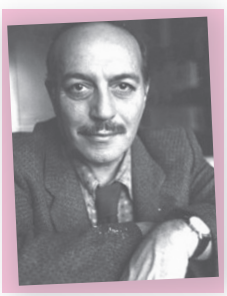
Şiir: *Gizli Figanlar, Firak-ı Irak (Iraktan Ayrılış)*

Şiir-düzyazı iç içe kitapları: *Batarya ile Ateş, Malta Geceleri*

Makale: *Çal Çoban Çal, Tarihin Yılan Hikâyesi*

İnceleme: *Mehmet Âkif, İki Dost (Ziya Paşa ile Namık Kemal hakkında), Fuzûlî*

SÜREYA, Cemal (1931 - 1990)

S

Asıl adı Cemalettin Seber'dir. Tunceli'de doğdu. İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli devlet görevlerinde bulundu. İstanbul'da vefat etti.

İkinci yeni hareketinin önde gelen şair ve kuramcılarından sayılan Cemal Süreya'nın ilk şiiri "Şarkısı Beyaz" *Mülkiye* dergisinde yayınlanmıştır. Geleneğe karşı olmasına rağmen geleneği şiirinde en güzel kullanan şairlerden birisiydi. Çeşitli dergilerde şiir ve yazıları yayımlandı. *Papirus* dergisini çıkardı. Kendine özgü dil ve sözcük oyunlarıyla yeni bir şiir anlayışı geliştirdi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Üvercinka, Göçebe, Beni Öp Sonra Doğur Beni, Sevda Sözleri, Güz Bitiği, Sıcak Nal*

Antoloji: *Mülkiyeli Şairler, Yüz Aşk Şiiri*

Deneme: *Şapkam Dolu Çiçeklerle, Günübirlik, 99 Yüz, Folklor Şiire Düşman, Uzat Saçlarını Frigya*

Mektup: *On Üç Günün Mektupları (eşine yazdığı mektuplar)*

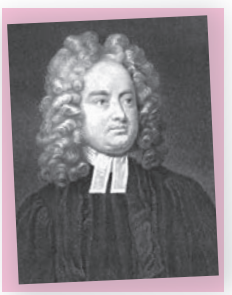
Çocuk kitabı: *Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi*

Günce: *999 Gün/ Üstü Kalsın*

Çeviri: *Küçük Prens (Exupery), Gelinlik Kız (Lonescu), Bir Aşk Kırgınının Şarkısı (Apollinaire), Günümüz Sağcı Fikirleri (S. De Beauvoir), Palto (Gogol), Aşkın Suçları (M. De Sade), Meyhane (E. Zola), Çin Uyanınca (A. Peyrefitte), Bir Tanem (Marceau)*

Söyleşi: *Güvercin Curnatası*

SWIFT, Jonathan (1667 - 1745)

İrlandalı yazar ve şair. İrlanda'ya göç edip yerleşmiş yoksul bir İngiliz ailenin çocuğudur. Yedi yıl kolej öğrenimi gördü. Hayata kâtiplik yapmaya başlayarak atıldı. Öğrenimini tamamladıktan sonra, yergi türündeki ilk edebiyat ürünlerini yazmaya başladı. Bir kiliseye rahip olarak girdi. Daha sonra başrahip oldu.

Yapıtlarının hepsi oldukça sert yergilerle doludur. En ünlü kitabı olan *Gulliver'in Gezileri,* aslında toplumsal bir yergidir. Yazar bu eserinde, döneminin İngiltere'sini acı bir biçimde eleştirip yermiştir. Bunu yapmak için de birtakım düşsel kahramanlar oluşturmuş, söylemek istediklerini devler, cüceler gibi olağanüstü yaratıklarla anlatmıştır.

Gulliver'in Gezileri birçok kez Türkçeye çevrilmiştir.

Ş

ŞAFAK, Elif (1971 -)

Strasbourg'da doğdu. Ortaokulu annesinin görev yaptığı Madrid'de, liseyi Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'nde tamamladıktan sonra, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümünü bitirdi. Yüksek lisansını aynı üniversitede Kadın Çalışmaları Bölümünde yaptı. "Bektaşi ve Mevlevi Düşüncesinde Döngüsel Evren ve Kadınsılık Anlayışı" üzerine master tezinin ardından; ODTÜ Siyaset Bilimi bölümünde doktorasını tamamladı. Doktora tezi, "Türk Modernleşmesinin Kadın Prototipleri ve Marjinaliteye Tahammül Sınırları" başlığını taşıyordu. Yüksek lisans çalışması sırasında *Kem Gözlere Anadolu* adlı öykü kitabını ve ilk romanı *Pinhan*'ı yayımladı. Bu eserle Kombassan Vakfı tarafından verilen Mevlana Büyük Ödülü'nü kazandı.

Doktorasının ardından İstanbul'a taşındı ve *Şehrin Aynaları*'nı yazdı. Bir süre İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde "Türkiye ve Kültürel Kimlikler", "Kadın ve Edebiyat" konularında dersler verdi.

İlk romanını yayımladığı 1997'den beri peş peşe eserler vermekte olan ve sanatçı, 2009'da yayımlanan *Aşk* adlı romanı ile Türk edebiyat tarihininin en kısa sürede en çok satan edebi eserinin yazarı ünvanına sahip olmuştur.

Başlıca eserleri: *Kem Gözlere Anadolu, Pinhan, Şehrin Aynaları, Mahrem, Bit Palas, Araf , Beşpeşe, (Murathan Mungan, Faruk Ulay, Celil Oker, Pınar Kür ile birlikte) Med Cezir, Baba ve Piç, Siyah Süt, Aşk, Kâğıt Helva, Firarperest, İskender*

ŞAHİN, Osman (1940 -)

Mersin'de doğdu. Dicle Köy Enstitüsü'nden sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Kırmızı Yel adlı öyküsüyle TRT büyük ödülünü kazanınca adını duyurdu. Öykülerinde, Fırat dolaylarındaki yaşam ve gözlemlerinden yararlandı. Kırsal kesim insanlarının serüvenlerini, çarpıcı olaylar içerisinde yerel bir dille anlattı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Acente Mirza, Ağız İçinde Dil Gibi, Acı Duman, Kolları Bağlı Doğan, Ay Bazen Mavidir, Selâm Ateşleri*

Roman: *Başaklar Gece Doğar*

Röportaj: *Son Yörük*

Senaryo: *Ayna, Kan*

ŞARDAĞ, Rüştü (1916 - 1994)

Halep'te (Suriye) doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da yaptı. Ankara'da Türkçe, edebiyat öğretmenliği, Devlet Konservatuvarı'nda asistanlık, MEB'de danışmanlık ve Tercüme Kurulu üyeliğinden sonra, İzmir'e yerleşti. İzmir Belediyesi'nde yazı işleri müdürlüğü, denetleme başkanlığı ve belediye başkan yardımcılığı yaptı. Son görevinden emekli olunca, Ege Üniversitesi'nde, Manisa Gençlik ve Spor Akademisi'nde öğretim üyeliği yaptı. 1983'te İzmir'den milletvekili seçildi.

Başlıca eserleri: *Edebiyatımızda Vatan Duygusu, Klasik Şiirimiz, Ömer Hayyam Rubaileri, Perişan Baba Tahir'den Çift Beyitler, Şirazlı Hâfız'dan Gazeller, Klasik Divan Şiirimiz, Allah Diyor ki, Şair Sultanlar, Itrî, Besmele Şerhi (Hacı Bektaş-ı Veli'den)*

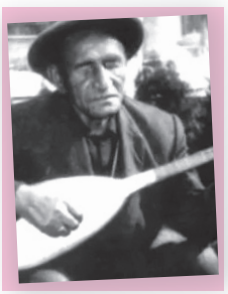
ŞASA, Ayşe (1941 -)

İstanbul'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdi. Robert Kolej'in İdari Bilimleri Bölümü'ne devam etti. 1963'ten başlayarak Türk sinemasında senaristlik yaptı. *Son Kuşlar, Ah Güzel İstanbul, Utanç* ve *Gramofon Avrat* gibi filmlere imza attı. 1993'te sinemayla ilgili *Yeşilçam Günlüğü* adlı denemeleri yayınlandı.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Yeşilçam Günlüğü, Bir Ruh Macerası, Delilik Ülkesinden Notlar, Şebek Romanı, Vakte Karşı Sözler (Ömer Tuğrul İnançer ve Berat Demirci ile), Düş Gerçeklik Sinema (Sadık Yalsızuçanlar ve İhsan Kabil ile)*

ŞATIROĞLU, Âşık Veysel (1894 - 1973)

Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivralan köyünde doğdu. Yedi yaşında, çiçek hastalığından gözlerini yitirdi. On yaşında saz çalmaya başladı. 1931'de, Sivas'ta düzenlenen "Halk Şairleri Bayramı"na katıldı. Bir arkadaşının yardımıyla, üç ay yürüyerek Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümünde Ankara'ya ulaştı. Ankara ve İstanbul radyolarında, kendine özgü sesiyle sazıyla okuduğu şiirlerinden sonra, ünü büyüdü. Yurdu dolaşıp şiirlerini söyledi. Birçok köy enstitüsünde halk türküsü öğretmenliği yaptı. Kendi köyünde vefat etti.

Şiirlerinde aşk, yurt ve toprak sevgisini, alışılagelen söyleyişten uzak bir duyarlılıkla dile getirdi. Gözlerinin dış âleme kapalı olması, ona zengin geleneksel Türk halk şiiri ve çağın gerçeklerini dizelerinde yaşatmayı sağlamıştır.

Başlıca eserleri: *Deyişler, Sazımdan Sesler, Dostlar Beni Hatırlasın, Bütün Şiirleri (ölümünden sonra basılmıştır)*

ŞEHRİYAR, Muhammet Hüseyin (1906 - 1988)

İran'ın Tebriz kentinde doğdu; Tahran'da vefat etti. İran'ın ve aynı zamanda Güney Azerbaycan'ın en büyük çağdaş şairlerinden biridir. Çocukluk yılları, Karaçemen'in Hoşgenâp Kasabası Haydar Baba Köyü'nde geçti. Köy, adını eteklerinde kurulduğu dağdan alır. Tahran'da, Darü'l-fünûn adlı liseyi bitirdi. Tıp fakültesini, son sınıfta terk etti.

Annesinin söylediği Türkçe yerel türkülerin, masalların, ninnilerin, üzerinde etkisi oldu. Farsça ve Türkçe şiirler yazdı. En ünlü eseri, Türkçe yazdığı *Heyder Baba'ya Selam*'dır.

Başlıca eserleri: *Heyder Baba'ya Selam, Behçetâbâd Hatırası, Rahim Bey'e Mektup*

ŞEMSETTİN SAMİ (1850 - 1904)

Yanya'da doğdu. Ortaöğrenimini bir Rum okulunda tamamladı. Yunanca, Fransızca, İtalyanca, Arapça ve Farsça öğrendi. İstanbul'a gelince, devlet görevlerinde bulundu, gazetecilik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Türk dilinin gelişmesi, yalınlaşması için çaba harcadı. Sözlük ve dil bilgisi alanlarında eserler verdi. İlk romanımız sayılan *Taaşşuk-ı Tal'at ve Fitnat*'ı yazdı. Başarılı oyunlar kaleme aldı.

Başlıca eserleri:

Oyun: *Seyyid Yahya, Besa yahut Ahde Vefa, Gâve*

Roman: *Taaşşuk-ı Tal'at ve Fitnat*

Sözlük: *Kamus-i Fransevî (2 cilt, Fransızca-Türkçe sözlük), Kamus-i Türkî (Türkçe Sözlük)*

Ansiklopedi: *Kamusü'l-A'lâm (6 cilt, tarih, coğrafya, ünlü kişiler ansiklopedisi)*

Çeviri: *Sefiller, Robinson Crusoe*

Şemsettin Sami hakkında, Agâh Sırrı Levent bir inceleme kitabı yayımladı.

ŞENSOY, Ferhan (1951 -)

Bir ilkokul öğretmeni olan Müjgân ve Çarşamba Belediye Başkanı Yusuf Cemil Şensoy'un çocukları olarak Samsun'un Çarşamba ilçesinde doğdu. Samsun'daki Gazi Osman Paşa İlkokulu'ndan sonra girdiği Galatasaray Lisesi'nde bir süre öğrenim gördüyse de liseyi Çarşamba'da bitirdi.

Öykü ve şiirleri, ilk kez *Yeni Ufuklar* ve *Soyut* dergilerinde yer alırken, yazdığı skeçler de Devekuşu Kabare'de oynandı. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü'nde okurken, *Yeni Ufuklar*'da öyküleri yayımlandı. *Je M'en Fous Bilader* adlı yarı Fransızca yarı Türkçe bir oyun yazdı ve kurduğu Galatasaray Oyuncuları adlı amatör toplulukla Haldun Taner'in önderliğinde, Galatasaray'ın Fenerbahçe tesislerinde, bir akşam yemeğinde sergilendi. 1972'de Fransa'ya gidip, tiyatro öğrenimini Strazburg'da Ecole Superieure d'Art Dramatique'da yaptı. Türkiye'ye dönmesinin ardından, 1976'da Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu'nda, yazarlığını da yaptığı *Dur Konuşma Sus Söyleme* adlı oyunda rol aldı. Türk Yazarları Tiyatrosu'nda da oyunculuk ve yönetmenlik yaptı. 1980'de ilk kez perdelerini açan ve 50'yi aşkın oyunun oynandığı Orta Oyuncular'ın bünyesinde, Nöbetçi Oyuncular adlı bir gençlik grubu kurarak yeni tiyatro sanatçılarının yetiştirilmesine katkıda bulundu. 1988'de yazdığı *Soyut Padişah* oyununu 1989'da yönetti ve oynadı. *İstanbul'u Satıyorum* ve

Ferhangi Şeyler gösterileri sürerken, Avni Dilligil Ödülü, İsmail Dümbüllü Ödülü, Nasrettin Hoca Mizah Ödülü, Kültür Bakanlığı Jüri Özel Ödülü, Heygirl Dergisi Yılın Oscarları Ödülü gibi ödüllerin sahibi oldu. O yıl, Kel Hasan Efendi'den günümüze gelen "Kavuk"u Münir Özkul'dan devraldı; tarihi Ses tiyatrosunu onardı ve Ses 1885 adıyla açtı.

Başlıca eserleri: *Karagöz'le Boşverinbeni (roman), Elveda SSK (roman), Hacı Komünist (günlük), Eşeğin Fikri, Rum Memet, FerhAntoloji, Kalemimin Sapını Gülle Donattım, Falınızda Rönesans Var, Oteller Kitabı, Denememeler, İngilizce Bilmeden Hepinizi I Love You, Güle Güle Godot, Kahraman Bakkal Süpermarkete Karşı, Düşbükü, Ayna Merdiven, Kazancı Yokuşu (deneme), Gündeste, Afitap'ın Kocası İstanbul, Şahları da Vururlar, Seçme Sapan Şeyler*

ŞEYH GÂLİP (1757 - 1799)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Önce "Esat", sonra "Gâlip" adını aldı. Mustafa Reşit adlı bir mevlevinin oğludur. Evlerinde şiir ve tasavvuf havasının olması, Gâlip'in erken yetişmesinde büyük bir etken oldu. Babasından ve şair Neşet'ten Farsça öğrendi. Beylikçilik Kalemi'nde kâtip yardımcısı oldu. Sonradan kendini yalnız okumaya, tasavvufa verdi. Konya'ya gidip geldi, Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. III. Selim tarafından korundu. Genç yaşta İstanbul'da vefat etti.

Klasik şiirin son büyük temsilcisidir. Klasik şiirin geleneklerine bağlı kalmakla beraber, belli mazmunlar yarattı; yeni imajlarla klasik şiirin ufkunu genişletti. Düşüncelerle, betimlerle örülü yoğun bir hayal gücü vardı. Şiirlerinde hayaller çok renkli, canlı ve güçlüdür. Söyleyeceklerini hep simgeler, benzetmelerle anlattı. Hayaller somut kavramlar üzerine kurulmuş, soyut kavramlarla birleştirilip canlandırılmıştır. Şiirlerinde yabancı sözcükleri çok kullandı, uzun tamlamalar yaptı. Bu ağır ve süslü dilinin yanı sıra, sade bir Türkçeyle söylediği şiirleri de vardır.

Başlıca eserleri: *Şeyh Gâlip Divanı, Hüsn-ü Aşk, Şerh-i Cezîre-i Mesnevî (Mesnevî açıklaması), Er-Risâletü'l Behiyye fi Tarîkati'l-Mevleviyye (Mevlevîlikle ilgili bir şerh)*

ŞEYHÎ (? - 1431)

Kütahya'da doğdu. Asıl adı Yusuf Sinan'dır. İyi bir öğrenim gördü. Şair Ahmedî'den, zamanının diğer birçok bilginlerinden ders aldı, İran'da tıp ve tasavvuf öğrendi, dönüşte ünlü bir göz hekimi oldu. "Hekim Sinan" diye de anılır. I. Beyazıt, Süleyman Çelebi, Çelebi Sultan Mehmet, II. Murat dönemlerinde yaşayıp, Germiyan Beyi II. Yakup'un hekimliğiyle birlikte musahipliğini de yaptı. Ankara'da Çelebi Mehmet'i tedavi etmesi üzerine, kendisine Tokuzlu köyü tımar olarak verildi. Bu köye giderken, yolda tımarın eski sahipleri tarafından soyuldu. *Harname,* bu olayı padişaha anlatmak için yazıldı. Son yıllarını nerede, nasıl geçirdiği konusunda bilgi yoktur. Mezarı Kütahya Dumlupınar'dadır.

Şiiri uzun süre ölçü olarak alınmış, birçok kaside ve gazeline Ahmet Paşa, Necati, Fuzulî, Bakî'nin de bulunduğu 45'e yakın şair nazire yazmıştır.

Başlıca eserleri:

Divan: *20 kadar kaside, 2 terkib-i bent, 3 terci-i bent, 2 müstezat ve 200 kadar gazelden oluşur.*

Hüsrev-ü Şirin: *Edirne'de II. Murat'ın sarayında yazmaya başladığı ve 6644 beyitlik kısmını yazdığı bu mesnevîsini bitiremeden ölmüştür.*

Harnâme ve ayrıca *Kenzü'l-Menafi* adlı tıpla ilgili manzum bir eseri vardır.

ŞİNASİ (1826 - 1871)

Ş

İstanbul'da doğdu. Topçu yüzbaşısı olan babası Osmanlı-Rus Savaşı'nda ölünce, onu annesi yetiştirdi. Feyziye Okulu'nu bitirip devlet memuru adayı olarak işe başladı ve burada Arapça, Farsça, Osmanlıca ve Fransızcayı kurallarıyla öğrendi. Çalışkanlığı, başarısı ve kendini yetiştirme çabasıyla göz doldurunca memurluğa geçirildi ve devlet tarafından eğitim için Paris'e gönderildi. Orada bilimsel ve edebî bilgilerini genişletti, çevre edindi. 1845'te yurda döndü, çeşitli memurluklarda çalıştı. Mustafa Reşit Paşa sadrazamlıktan ayrılınca, o da memuriuktan atıldı. 1857'de Reşit Paşa dönünce, o da

görevine döndü. 1860'ta, Agâh Efendi'yle birlikte *Tercüman-ı Ahval* gazetesini çıkardı. 1862'de *Tasvir-i Efkâr* gazetesini çıkarmaya başladı. Yönetimi eleştirince, görevine son verildi. 1865'te Fransa'ya gidip sözlük çalışmalarına başladı. İstanbul'a dönünce, bir matbaa kurup eserlerini basmaya başladı ve beyin tümöründen vefat etti.

Batı edebiyatı yolunda ilk örnekleri veren, Batılı türleri tanıtan Şinasi, Tanzimat edebiyatının kurucularındandır. Batı şiirini tanıtmak amacıyla Fransız şairlerinden çeviriler yaptı. Eski nazım biçimleriyle yeni düşünceleri dile getirdiği gibi, öz ve biçim bakımından bütünüyle yeni şiirler de yazdı. Klasik şiirdeki parça güzelliği, anlamın beyitle sınırlanması gibi görüşlerin tersine, şiirin belli bir düşünce çevresinde gelişmesini amaçlayarak konu birliğine önem verdi. Ama onun asıl önemi, gazetecilik alanındaki çalışmalarından dolayıdır. Özellikle *Tasvir-i Efkâr*, bir düşünce gazetesi kimliğiyle yalnız Türk basın tarihinin değil, Türk kültür tarihinin de önemli bir aşamasıdır. Gazeteyi, genelde de edebiyatı, halkı eğitmekte araç sayıp halkın anlayacağı bir dille yazmanın gerekliliğini savundu; bu yolda kısa, yalın düşünce cümlesini geliştirdi. Bağlaçları atıp noktalama işaretleri kullanarak fiil cümlesini gerçekleştiren de odur. *Şair Evlenmesi*'yle de konuşma dilini başarıyla kullanarak Batı tekniğine uygun tiyatronun ilk örneğini verdi.

Başlıca eserleri:

Tercüme-i Manzume: *Racine'in Esther, Athalie, Andromaque trajedileri ile La Fontaine, Gilbert, Fenelon ve Lamertine'den seçilen küçük parçaların çevirisidir.*

Müntehabât-ı Eş'ar: *Şairin kendi yazdığı şiirler arasından yaptığı seçmedir, bir "Divançe"yi andırır.*

Oyun: *Şair Evlenmesi*

Durûb-i Emsâl-i Osmaniye: *İlk baskıda 1500 kadar atasözü ve 300 kadar deyimden oluşmuştur. İkinci baskıda eserin söz varlığı 2500'ü bulmuştur.*

Müntahabât-ı Tasvir-i Efkâr: *Ebuzziya Tevfik tarafından Şinasi'nin Tasvir-i Efkâr'da çıkan yazılarının toplandığı kitaptır.*

Ahmet Rasim, Hüseyin Seçmen, Fuat Bengü, Hikmet Dizdaroğlu, Murat Uraz, Satı Erişen, İsmail Hikmet Ertalyan gibi araştırmacıların Şinasi'nin sanatı ve yaşamını inceleyen eserleri vardır.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (1955 -)

Of'ta doğdu. Ankara Ticari İlimler Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nu bitirdi. TRT'de çalıştı. İstanbul Radyosu'nda çocuk yayınlarını yönetti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Çocuk edebiyatı alanında çalışmalar yaptı. Çocuk Vakfı'nın kurucusudur.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Çocuk Yüzlü Yazılar, Dünya Kardeş Sobe*

Araştırma: *Çocukluğun Kozası, Masal Atlası, Televizyon Çocuk ve Aile, Gösteri Çağı Çocukları, Kuşatılmış Çocukluğun Öyküsü, Çocuğa Adanmış Konuşmalar, Çocuk Edebiyatı Kültürü, Masal Mektuplar (mektup)*

Öykü: *Guguklu Saatin Kumrusu, Her Çocuğun Bir Yıldızı Var, Geceleri Mızıka Çalan Kedi*

Masal: *Kar Altında Bir Kelebek, Mavi Rüyalar Gören Çocuk, Bülbül ile Leylek, Keloğlan'ın Oyunu, Kuş Ağacı, Aslankuş*

ŞOLOHOV, Mihail Aleksandroviç (1905 - 1984)

Kazak asıllı Rus romancıdır. Çocukluğu Kazak bozkırlarında geçti. Sovyet Devrimi'ne katıldı. 1965 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Romanlarında Sovyet Devrimi'ni ve sonrasını anlattı. Toplumsal gerçekçi anlayışıyla eserler verdi.

Başlıca eserleri: *Don Hikâyeleri, Ve Durgun Akardı Don (4 cilt), Uyandırılmış Toprak, Yalnız Dönüyorum, Sabah Kuşları (şiirler), Vatanları İçin Savaştılar*

T

TAGORE (1861 - 1941)

Hindistanlı şair, oyun yazarı, romancı, filozof, ressam ve müzikçidir. Kalküta'da doğdu. Özel öğrenim gördü. Hukuk öğrenimi yapmak için İngiltere'ye gitti. Batı edebiyatını yakından tanıdı, bazı eserlerini İngilizce yazdı. Birçok ülkeyi gezdi. 1913'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Kalküta'da vefat etti.

Hindu dinini putperestlikten arındırıp tek tanrılı bir dine dönüştürmeye çalışan bir dinî akımın önderi oldu. Küçük yaşta şiirler yazdı. Eserlerinde çocuk, doğa ve Tanrı sevgisini dile getirdi.

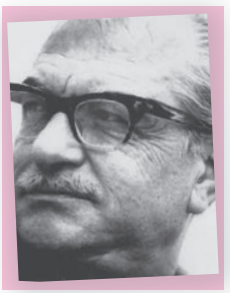
Başlıca eserleri:

Şiir: *Bahçıvan, Meyva Zamanı, Gitanjalı, Büyüyen Ay*

Roman ve öykü: *Gora, Yurt ve Dünya, Hoşça kal Dostum, Bidodini*

Oyun: *Çitra*

TAHİR, Kemal (1910 - 1973)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Gazetecilik, avukat kâtipliği, ambar memurluğu yaptı. Siyasi nedenlerle girdiği cezaevinden çıkınca, *Düşün Yayınevi*'ni kurdu. İstanbul'da vefat etti.

Sanat yaşamına şiir ve öyküyle girdi. Sonra romana yöneldi. Konularını Çankırı, Çorum

dolaylarından, cezaevi yaşantılarından, Kurtuluş Savaşı'ndan, tarihten, eşkıya söylencelerinden alan romanlarında; törelere bağlı, kökü geçmişlere uzanan köy düzen ve sorunlarını inceledi, eleştirdi. Yerli dekor ve renkleri ustalıkla kullanarak gerçek bir Anadolu romanı oluşturdu. Romanlarındaki kişileri, kendi yöresel ağızlarıyla konuşturmadı, konuşmalarındaki özelliklerin ve düşüncelerin belirmesine önem verdi. Tarihsel ve toplumsal konulardaki değişik görüş ve yorumlarından dolayı üzerinde sürekli tartışılan bir yazarımızdır.

Başlıca eserleri:

Roman: *Sağırdere, Esir Şehrin İnsanları, Körduman, Rahmet Yolları Kesti, Yediçınar Yaylası, Köyün Kamburu, Eski Şehrin Mahpusu, Kelleci Memet, Yorgun Savaşçı, Bozkırdaki Çekirdek, Devlet Ana, Kurt Kanunu, Büyük Mal, Yol Ayrımı, Namuscular, Karılar Koğuşu, Hür Şehrin İnsanları, Damağası, Bir Mülkiyet Kalesi*

Öykü: *Göl İnsanları*

Mektup: *Kemal Tahir'den Fatma İrfan'a Mektuplar*

TALAS, İ. Hakkı (1909 - 1978)

Talas'ta (Kayseri) doğdu. Adana Erkek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde açılan ortaokul Türkçe öğretmenliği sınavını kazandı. Ardından, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Öğretmenlik, avukatlık yaptı. Yayıncılıkla uğraştı. Tedavi için gittiği Londra'da vefat etti.

T

Çocuk edebiyatı alanında başarılı eserler verdi. Çocuk şiirine bilgi ve duygu yüklü yeni bir soluk getirdi. Canlı, sürükleyici, duygulandırıcı lirik şiirler yazdı.

Başlıca şiir kitapları: *Armağan, Babar, Pınar, Günaydın, Saat, Vatan, Cumhuriyet, 10 Kasım, 23 Nisan-19 Mayıs, Bütün Şiirlerim*

TALU, Ercüment Ekrem (1886 - 1956)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Paris'te hukuk öğrenimi gördü. Çeşitli devlet görevlerinde çalıştı. Öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Mizahi öykü ve romanlarıyla tanındı. Eserlerinde yeni zenginlerin, mirasyedilerin, savaş vurgunculârının, külhanbeylerin, azınlıkların yaşamlarını anlattı.

Başlıca eserleri: *Evliya-yı Cedîd (Yeni Evliya Çelebi), Asriler, Gün Batarken, Kopuk, Sabir Efendinin Gelini, Gemi Aslanı, Meşhedi Aslan Peşinde, Kodaman, Papeloğlu, Beyaz Şemsiyeli, Çömlekçioğlu ve Ailesi, Meşhedi'nin Hikâyeleri*

TAMARO, Susanna (1957 -)

Kentsoylu bir ailenin kızı olarak İtalya Trieste'de doğdu. Güç bir çocukluk geçirdi. 18 yaşındayken Friaul'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, üzerinde derin izler bıraktı. Kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında yaşıyor.

Yazmaya, 27 yaşında başladı. Başarısız birkaç denemenin ardından, ses getiren ilk kitabı, *Tek Ses İçin* oldu. 1994'te yayınlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'le dünya çapında bir ün yakaladı. Kitap, İtalya'da aylarca liste başı oldu.

Başlıca eserleri:

Roman: *Büyülü Çember, Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, Aklı Bir Karış Havada, Daha Çok Ateş Daha Çok Rüzgâr, Bir Sevgi Öyküsü*

Öykü: *Anima Mundi, Tek Ses İçin, Yanıtla Beni*

Çocuk kitabı: *Kitaplardan Korkan Çocuk, Tobia ve Melek, Tombul Yürek*

Günce-söyleşi: *Sevgili Mathilda, İnsanın Yürümesini Dört Gözle Bekliyorum, Eve Doğru*

TAMER, Ülkü (1937 -)

Gaziantep'te doğdu. İlkokulu orada, orta ve liseyi İstanbul'da, Robert Kolej'de okudu. Bir süre İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü'ne devam etti. Özel tiyatrolarda oyunculuk yaptı. *Milliyet Çocuk* dergisini, *Karacan Yayınları* ve *Sanat Olayı* dergisini yönetti.

İlk şiirleri, "İkinci Yeni" akımının izlerini taşır; yoğun imgelerle yüklü ve soyuttur. Asıl kişiliğini, bu akımın etkisinden uzaklaştıktan sonra buldu. *"Tadına vardığı gerçeklere bağlı, doğayı kendine özgü yorumlarla zorlamayan bir imge şiirine ulaştı. Toplumsal temaları işlerken de bu başarısını sürdürdü."* (Şükran Kurdakul) *Virgül'ün Başından Geçenler* kitabındaki şiirlerse, ince alayla desteklenen, gülmece izlenimi bırakan imgelerle örülmüş çocuksu bir söyleyişin ürünleri oldu. *Sıragöller* adlı kitabındaki şiirler, önceki şiirlerinin özelliklerini taşıyan ama daha ustalaşmış, yaşamla biraz daha alışveriş içindeki bir şiir anlayışının ürünleridir. Çocuklar için öyküler de yazan şairin akıcı bir dili vardır.

Başlıca eserleri:

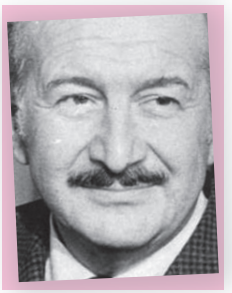
Şiir: *Soğuk Otların Altında, Gök Onları Yanıltmaz, Ezra ile Gary, Virgül'ün Başından Geçenler, İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür, Sıragöller, Seçme Şiirler (ilk üç kitabından seçilmiş şiirlerle, sonraki üç kitabının bir arada basımı), Yanardağın Üstündeki Kuş*

Öteki kitapları: *Büyük Sözler (derlenmiş özdeyişler), Çağdaş Latin Amerika Şiiri Antolojisi, Allaben Öyküleri, Allaben Anıları*

Çocuk kitabı: *Pullar Savaşı, Gün Işığı Hoşça Kal, Ne Biliyorum, Hangisi Doğru, Tele Yunus, Şeytanın Altınları*

Aldığı ödüller: *1967 Yeditepe Şiir Armağanı (İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür), 1991 Yunus Nadi Ödülü (Allaben Öyküleri'yle)*

TANER, Haldun (1915 - 1986)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Almanya'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okudu. Yurda dönünce, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat Fakültesi'nde tiyatro tarihi dersleri verdi. *Tercüman, Milliyet* gazetelerinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

İlk öyküsü *Töhmet*, "Haldun Hasırcıoğlu" takma adıyla *Yedigün* dergisinde çıktı. İç ve dış gözlemi güçlü, zengin bir kültürle yüklü konularını yergileme ve güldürme yanlarından etkileyici bir güçle işleyen edebî kişiliğe sahiptir. Öykü ve oyunlarında, "Sade kişisel planda kalmamak, bugünün toplumsal sorunlarına da yönelmek. Toplumun, çevremizin tiplerinin kalıbına girebilmek, onları kendi ağızları ve düşünüş tarzlarıyla konuşturabilmek, bugünün davalarını ele almak, toplumun birtakım aksaklıklarını gerek realist betimlerle, gerek alaya alarak yergiyle göstermek. Ve asıl önemlisi, bunu sanatkârca yapmak... Yapma bir edebiyatçılıktan kaçınıldığı kadar kuru bir makale üslubundan da o kadar kaçınmak. Kısaca hem sanat eseri yaratmak hem topluma yararlı olmak" görüşündedir. Düşüncelerden olay değil, olaylardan düşünce çıkardı. Canlı, neşeli, nütkeli, meddah konuşmalarına kaçan, işlediği tipleri şiveleriyle ele alan bir üslup yapısı vardır.

Başlıca eserleri:

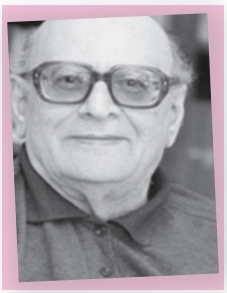
Öykü: *Yaşasın Demokrasi, Tuş, Şişbaneye Yağmur Yağıyordu, Ayışığında "Çalış-kur", On İkiye Bir Var, Konçinalar, Sancho'nun Sabah Yürüyüşü*

Oyun: *Dışarıdakiler, Ve Değirmen Dönerdi, Fazilet Eczanesi, Lütfen Dokunmayın, Günün Adamı, Huzur Çıkmazı, Keşanlı Ali Destanı, Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım, Eşeğin Gölgesi, Zilli Zarife, Sersem Kocanın Kurnaz Karısı*

Söyleşi: *Hak Dostum Diye Başlayım Söze*

Portre: *Ölür ise Ten Ölür Canlar Ölesi Değil*
Gezi yazısı: *Düşsem Yollara Yollara*

TANİLLİ, Server (1931 -)

İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Hukuk profesörü oldu. Üniversitelerde öğretim üyeliği yaptı. Yurt dışına gitti. Strasbourg Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı.

Hukuk, edebiyat, kültür ve siyasetle ilgili eserleriyle tanındı.

Başlıca eserleri: *Anayasalar ve Siyasal Bilgiler, Devlet ve Demokrasi, Uygarlık Tarihi, Yüzyılların Gerçeği ve Mirası, Diderot, Victor Hugo-Bir Dahinin Romanı, Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz, Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz, Bir Çağdaş Öncü Namık Kemal, Dünyayı Değiştiren On Yıl, Fransız Devriminden Portreler*

TANJU, Sadun (1924 -)

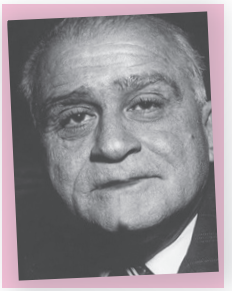
Çarşamba'da doğdu. Konya Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Gazetelerde çalıştı.

T

Şiir ve röportajlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Çocuk Şiir Kitabı, Daha Güzel Bir Dünya, Kıbrıs Şarkısız Halk (röportaj), Kutsal İnekler, Macaristan Notları, Tepedeki Dört Adam (araştırma), Miho Gibi Bir Adam (Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın yaşam öyküsü), Atatürk'ün Yanındakiyle Karşısındakiler, Yahya Kemal ve Halikarnas Balıkçısı*

TANPINAR, Ahmet Hamdi (1901 - 1962)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Liselerde, yüksek okullarda öğretmenlik yaptı. İstanbul Üniversitesi "Yeni Türk Edebiyatı" profesörlüğüne atandı. Milletvekilliği, Millî Eğitim denetçiliği gibi görevlerden sonra, ölümüne kadar çalıştığı üniversitedeki kürsüsüne döndü. İstanbul'da vefat etti.

Şiir, makale, deneme, biyografi, edebiyat tarihi, öykü ve roman türlerinde eserler yazdı. Dilimize yeni bir ses, yeni bir deyiş getiren sanatçıdır. Hece ölçüsünü en güzel uygulayan şairlerin başındadır. Şiirlerinde derin bir müzik, zaman teması, renkli bir imajın yanı sıra, bilinçaltına inen bir duyarlık görülür. Yurt sevgisi, geçmiş özlemi, sevme-sevilme isteği, şiirlerinde sık sık karşılaşılan motiflerdir. Seçkin, çeşitli mecazlara, düşüncelere, soyut sözcüklere geniş yer veren, kendine özgü zengin bir cümle yapısı vardır. Şiir diliyle nesir dili arasında kesin bir ayrılık görülmez. "Şiirde sustuğum şeyleri, roman ve hikâyelerimde anlatırım." der. Öykü ve romanlarında da şiirsel nitelik görülür. Sembolizme, empresyonizme varan bir belirsizlikle psikolojik anları işler. Öykü ve romanlarında, "Tek bir insan çevresinde dünyayı toplamak" ister. Yaşantısını, istek ve umutlarını, acı ve sevinçlerini eserlerine konu yapmıştır.

Başlıca eserleri:

Roman: *Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dışındakiler, Mahur Beste, Aydaki Kadın, Ayna*

Öykü: *Abdullah Efendinin Rüyaları, Yaz Yağmuru, Hikâyeler*

Şiir: *Şiirler*

Makale, deneme, biyografi, edebiyat tarihi: *Beş Şehir, Edebiyat Üzerine Makaleler, Yaşadığım Gibi, Yahya Kemal, XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*

TANRIÖVER, Hamdullah Suphi (1885 - 1966)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Öğretmenlik, büyükelçilik, milletvekilliği, Millî Eğitim bakanlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Şiir, öykü, makale, söylev, konferans türlerinde eserler verdi. Başarılı bir söylevci olarak tanındı. "Türkçülük" ve "Millî Edebiyat" akımlarının gelişmesine katkıları oldu.

Başlıca eserleri: *Dağ Yolu (2 cilt, söylev), Günebakan (makaleler)*

TANSEL, Fevziye Abdullah (1912 - 1988)

Elazığ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Edebiyat öğretmenliği yaptı. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi oldu. Ankara'da vefat etti.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Sonradan edebiyat tarihi alanındaki çalışmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Mehmet Âkif, Hususi Mektuplarına Göre Namık Kemal ve Abdülhak Hamit, Çocuklar İçin Dinî Şiirler, Tanzimat Devri Edebiyatında Dinî Şiirler, Servet-i Fünûn ve Son Devir Edebiyatında Dinî Şiirler, Türk-İslâm Edebiyatı (iki cilt), Ömer Seyfettin'in Şiirleri*

TANSEL, Oğuz (1915 - 1994)

Bozkır'da doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Öğretmenlik yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı. Masallar derledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Savrulmayı Bekleyen Harman, Gözünü Sevdiğim, Bektaşî Dedikleri (Metin Eloğlu'yla)*

Masal: *Altı Kardeşler, Yedi Devler, Üç Kızlar, Mavi Gelin, Allı ile Fırfırlı*

TARANCI, Cahit Sıtkı (1910 - 1956)

Diyarbakır'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra, Mülkiye Mektebi'ndeki yükseköğrenimini Paris'te tamamlamak istedi, ancak II. Dünya Savaşı çıkınca yurda döndü. Birçok kuruluşta çevirmen olarak çalıştı. Viyana'da vefat etti.

Muhit ve *Servet-i Fünûn* dergilerinde çıkan ilk şiirleri, temiz dili ve yeni buluşlarıyla dönemin edebiyat çevrelerinde ilgi uyandırdı. 1946'da bir yarışmada *Otuz Beş Yaş* adlı şiiriyle birinciliği kazanınca, ünü yaygınlaştı. Estetik, bireysel bir şiir görüşüyle hemen hemen bütün şiirlerinde ölüm ve yaşam temalarını işledi. Durakları atarak hece ölçüsünde yeni uyumlar aradı. "Şairin sorumluluğu ve onuru sesle başlar, sesle biter. Yoksa sözcüğün tek başına anlamından beklenen güzellik, nesir sınırları içine girer. Şiir, sonuçta bir sözcük işidir; duygular, fikirler, buluşlar sonra gelir." görüşünü savundu. Türkçenin olanaklarını kullanmada başarılıydı. Etkili şiirleriyle kendisinden sonra yetişen kuşaklara yeni söyleyiş ufukları açtı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Ömrümde Sükût, Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Sonrası*

Mektup: *Ziya'ya Mektuplar (Ziya Osman Saba'ya mektupları)*

Öykü: *Gün Eksilmesin Penceremden (ölümünden sonra derlendi)*

TARCAN, Selim Sırrı (1874 - 1948)

Yenişehir'de doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, Harp Okulu'nu bitirdi. İsveç'te, beden eğitimi konusunda uzmanlık eğitimi aldı. Yurda dönünce, Millî Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi başdenetçiliği yaptı. Milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

Türk sporunun gelişmesinde önemli katkıları oldu. Folklor araştırmaları yaptı. İyi bir söylevci olarak tanındı.

Başlıca eserleri: *Bizde Meçhul Hayatlar, Radyo Konferansları, Garpta Hayat, Beden Terbiyesi Tarihi, Bugünkü Almanya, Köy Mekteplerinde Beden Terbiyesi, Yaşama Öğütleri, Yeni ve Eski Olimpiyatlar*

TARHAN, Abdülhak Hamit (1852 - 1937)

İstanbul'da doğdu. Özel eğitim gördü; bir süre Paris'te, sonra Robert Kolej'de okudu. Tercüme Odası'na girdi. Babasıyla birlikte Tahran'a gitti, Farsçayı öğrendi, babası ölünce döndü. 1876-78 arasında, Paris'te elçilikte çalıştı. Çeşitli yerlerde konsolosluk görevlerinde bulundu. Cumhuriyet'ten sonra milletvekilliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Doğu ile Batı edebiyatı arasında köprü olabilecek kadar güçlü kültürü, zengin bir hayal gücü vardı. Kırkı aşkın eserinin yarısı tiyatrodur. Oyunlarında tarihsel konuları, hayale dayanan olaylarla manzum, düzyazı veya düzyazı-nazım karışımı bir anlatımla işler. Aruzun yanı sıra heceyi de kullanır. Oyunları, sahne tekniğine uygun değildir. "Sanat için sanat" ilkesine bağlı, romantik bir duyarlık içindedir. Batılı anlayışla ilk nazım yeniliklerini getiren şairimizdir; ondan sonradır ki, özle birlikte şiirimizin biçimi de yenileşir. Tanzimat şiirinde, yeni bir şiir dili yaratır. Tanzimat şiirine geniş ufuklar açan, klasik şiirin iç ve dış geleneklerini yıkan, metafizik konuları işleyen, tezatlardan güç alan,

ölüm, aşk, vatan, ulus, doğa konularını epik ve lirik bir dille işleyen şairdir. Tanzimat şiirine, iç güçlerin etkisiyle yüksek bir anlatım yeteneği kazandırır. Görünende görünmeyeni arar; fizik âlemle değil, metazifik âlemle ilgilenir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sahra, Divaneliklerim Yahut Belde, Hacle, Makber, Bir Sefilenin Hasbihali, Bâlâ'dan Bir Ses, Validem, Bunlar Odur, İlhâm-ı Vatan Tayflar Geçidi, Ruhlar*

Oyunları, düzyazıyla: *Macera-yı Aşk, Sabr ü Sebat, İçli Kız, Duhter-i Hindû (Hintli Kız)*

Aruzla: *Nazife, Tezer, Eşber*

Heceyle: *Nesteren*

Düz yazı-nazım karışık: *Finten, Tarık, Zeynep, İlhan, Turhan, Sardanapal, Yadigâr-ı Harb, İbnimusa yahut Zatülcemal*

Abdülhak Hâmit hakkında; Hikmet Dizdaroğlu'nun, Asım Bezirci'nin, Yusuf Mardin'in çalışmaları vardır.

TARIMAN, Betül (1962 -)

Edirne'nin Keşan içesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Anadolu'nun çeşitli kentlerinde tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nü bitirdi. Halen Kastamonu'da lise öğretmenidir.

İlk şiiri, Ağustos 1992'de *Kıyı* dergisinde çıktı. Ardından *Varlık, Şiir Odası, Yeni Biçem, Edebiyat ve Eleştiri, İnsan, Bahçe* başta olmak üzere çeşitli dergiler şiirlerine yer verdi. Şiirlerle fotoğraf sergisi açtı. Şair ve yazar Rıfat Ilgaz anısına 2001 yılından bu yana şiir dalında verilen Rıfat Ilgaz Şiir Ödülü'nün kurucusu oldu. *Kardan Harfler* ile 2000 yılında *Arıburnu Şiir Ödülü*'nü almıştır.

Başlıca eserleri: *Ay Soloları, Üzgündü Kırlar, Kardan Harfler, Güle Gece Yorumları*

TARLAN, Ali Nihat (1898 - 1978)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Dil Fakültesi Fransızca ve Farsça Bölümleri'ni bitirdi. Çeşitli liselerde öğretmenlik yaptı. Profesör olunca, üniversitede "Eski Türk Edebiyatı Kürsüsü" başkanlığına getirildi.

Edebiyat tarihi alanında yaptığı çalışmalarla tanındı. Klasik Türk edebiyatının kişi, sorun ve metinleri üzerine inceleme ve monografiler hazırladı.

Başlıca eserleri: *Şeyhî Divanını Tetkik (2 cilt), Divan Edebiyatında Tevditler, Divan Edebiyatında Muamma, Metin Tamiri, Ahmet Paşa Divanı, Zatî Divanı (2 cilt), Mevlânâ, Edebiyat Meseleleri, Fuzûlî Divanı Şerhi (3 cilt)*

TAŞER, Suat (1919 - 1982)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Vefa Lisesi'nin onuncu sınıfındayken girdiği Ankara Devlet Konservatuvarı'nı bitirdi. Ankara Devlet Tiyatrosu'nda aktörlük, rejisörlük; Ankara Radyosu'nda spikerlik; İzmir Devlet Tiyatrosu'nda müdürlük, 9 Eylül Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nde öğretim üyeliği yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. İlk şiirlerinde toplumsal konuları işledi. Sonraki şiirlerinde bireysel konulara yöneldi. Tiyatro alanında inceleme ve çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bir (Fethi Giray'la), Hürriyet (Ömer Faruk Toprak'la), Merhaba, Haraç Mezat, İkinci Kurtuluş, Hayret Bey'in Serüveni, Evrende Ellerimiz*

Oyun: *Aşk ve Barış, Deli Dumrul*

İnceleme: *Tiyatro Meseleleri, Bir Dünya ki*

Gezi yazısı: *Gönderilmeyen Mektuplar*

TAŞKIN, Mümtaz Zeki (1915 - 2003)

Bayramiç'te doğdu. İstanbul İstiklal Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam etti. Emniyet Genel Müdürlüğünde memurluk, Ankara Küçük Tiyatro'da yöneticilik, İstanbul Şehir Tiyatroları'nda danışmanlık yaptı. *Türk Tiyatrosu* dergisini yönetti. İstanbul'da çeşitli yayınevlerinde (*Bir, Milliyet, Karacan*) düzeltmenlik yaptı. On iki yıl Avustralya'da kaldı ve orada vefat etti.

Edebiyata şiirle girdi. Dadaizm akımının etkisiyle yazdığı şiirlerle tanındı. Ne var ki, bu girişimi olduğu yerde kaldı; sürekli olmadı. Daha sonra Orhan Veli ve arkadaşlarının başlattıkları akım içinde yer aldı. Asıl başarıyı, çocuk edebiyatı alanında gösterdi. Çocuklar için şiirler, masallar, öyküler, oyunlar yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Allo Allo, Köy Melodileri, Varyete, Sonra Finale, Sonsuzluğa Uçarken Potpuri*

Oyun: *Mavi Boncuk, Uçman Yalçın, Efe Ali, Nar Tanesi, Yıldız Ece, Karaboncuk, Adını Çocuklar Koysun, Altın Kuş, Oyuncakçı Dede, Yoklar Dağında Nar, Türk'ün Altın Masalı, Altın Bilezik, Karaböcek, Çocuklarımıza Resimli Şiirler*

Masal: *Çitlembik Kız*

Öykü: *Çocuklarımıza Kahramanlık Hikâyeleri, Efe Ali, Şampiyon Topaç*

Roman: *Ülkü Öğretmen, Uzaylı Çocuk*

TAŞLIOVA, Şeref (1938 -)

Ardahan'a bağlı Çıldır ilçesinin Gülyüzlü köyünde doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra, bir süre öğretmen okulunda okudu. Âşık Şenlik'in oğlu Kasım Usta'dan âşıklık geleneğini öğrendi. Yurt içinde ve yurt dışında birçok yarışmaya katıldı, ödüller aldı. TRT'nin Atatürk'ün 100. doğum yıl dönümü nedeniyle düzenlediği şiir yarışmasında, *Biri Anadolu, Biri Atatürk* adlı şiiriyle

birincilik kazandı. Müzik-San-Der tarafından 1983'te "Yılın Ozanı" seçildi. *Karseli, Çağrı, Türk Folkloru, Millî Kültür* dergilerinde şiirleri yayımlandı.

Şiirlerinde, geleneksel temaların yanında toplumsal temaları da işledi. Halk hikâyesi anlatmada ve âşık havalarını söylemede ustadır. Yöresel halk müziği dalında derlemeleri, *Çıldır Gölü Efsanesi, Çobanlık Gelenekleri, Kahramanlık Destanları, Yaşayan Ozanlar, Sayılı Günler, Eski Takvim* adlı araştırmaları yanında, *Emo ile Sümbül, Gülistan ile Süleyman* adlı hikâyeleri vardır. *Gönül Bahçesi* yayımlanmış şiir kitabıdır.

TECER, Ahmet Kutsi (1901 - 1967)

Kudüs'te doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Ankara ve Sivas'ta edebiyat öğretmenliği, Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu üyeliği yaptı. Adana ve Urfa milletvekilliklerine seçildi. Halkevlerinde denetçilik, Paris'te kültür ataşeliği, Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim üyeliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirini, *Dergâh* dergisiyle *Millî Mecmua*'da yayımladı. "Beş Hececiler" topluluğunun dışında, kendine özgü bir şiir geliştirdi. İçten, ince, duygulu memleket şiirleriyle tanındı. Hece ölçüsünü başarıyla kullandı. Ankara'da *Görüş* dergisini çıkardı. Şiirleri *Varlık, Oluş, Yücel, Ülkü, Türk Düşüncesi* dergilerinde çıktı. Oyun, inceleme-araştırma alanlarında da eser verdi. Oyunlarında halk yaşamından, orta oyunundan yararlandı.

Başlıca eserleri:
Şiir: *Şiirler*
Oyun: *Köşebaşı, Bir Pazar Günü, Koçyiğit Köroğlu, Satılık Ev*
İnceleme-araştırma: *Köylü Temsilleri*

T

TEK, Müfide Ferit (1892 - 1971)

Kastamonu'da doğdu. Babası, Kemahlı Mazhar Paşa'nın oğlu Şevket Bey'dir. Emel Esin'in annesidir. Babasının görevi dolayısıyla, ilköğrenimine Trablusgarp'ta başladı. Orada Türk okulu olmadığı için, İtalyan St. Joseph

Rahibe Okulu'nda okudu. O yıllarda, İstanbul'daki Harp Okulu'nda bir grup öğrenci, yasadışı etkinliklerde bulundukları gerekçesiyle Fizan'a sürüldüler. Aralarında Ahmet Ferit Tek'le Yusuf Akçura da vardı. Ahmet Ferit, daha sonra evleneceği Müfide Ferit'i burada tanıdı. Yazar, 1903'te gizlice gönderildiği Paris'te, Versailles Lisesi'ne kaydedildi. Velisi, babasının yakın arkadaşı, ünlü Jön-Türklerden Ahmet Rıza Bey'di. 1907'de, Ahmet Ferit'le evlendi. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra, İstanbul'a geldiler. Ahmet Ferit İttihat ve Terakki'ye muhalefetten Sinop'a sürülünce, Müfide Ferit de kocasıyla birlikte Sinop'a gitti. 1913-18 arasındaki yıllarını Sinop ve Bilecik'te geçirdi. Bu arada *Aydemir* romanını yazdı. *İkdam* ve *Hâkimiyet-i Milliye* gazetelerinde Millî Mücadele'yi destekledi. İkinci romanı *Pervaneler*'i, 1924'te kaleme aldı. Kocasının Dışişleri Bakanlığındaki görevi nedeniyle, uzun yıllar yurt dışında bulundu.

Başlıca eserleri: *Aydemir (roman), Pervaneler (roman)*

TEKİN, Latife (1957 -)

Bünyan'da doğdu. Beşiktaş Kız Lisesi'ni bitirdi. PTT'de çalıştı.

Kırsal kesimden büyük kente gelen bir ailenin zorlu yaşam mücadelesini masalsı bir havada anlatan *Sevgili Arsız Ölüm* adlı romanıyla tanındı. Romanlarında, büyük kentte yalınlaşan insanların dramlarını işledi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Berci Kristin Çöp Masalları, Gece Dersleri, Buzdan Kılıçlar, Sevgili Arsız Ölüm, Aşk İşaretleri, Ormanda Ölüm Yokmuş, Unutma Bahçesi, Muinar, Gümüşlük Akademisi (kısa roman), Rüyalar ve Uyanışlar Defteri*

Senaryo: *Bir Yudum Sevgi*

TELLİ, Ahmet (1946 -)

Eskipazar'da doğdu. Ankara Hasanoğlan Öğretmen Okulu'ndan sonra, Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı.

Dergilerde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı.

Başlıca şiir kitapları: *Yangın Yılları, Hüznün İsyan Olur, Dövüşen Anlatsın, Saklı Kalan, Su Çürüdü, Belki Yine Gelirim, Kalbim Unut Bu Şiiri, Barbar ile Şehla, Nida*

TEPEYRAN, Ebubekir Hazım (1864 - 1947)

Niğdeli Bekir Beyzade Hasan Efendi'nin oğludur. Niğde Rüştiyesi'ni bitirdi. Özel derslerle Arapça, Farsça, Fransızca öğrendi. Musul, Manastır, Bağdat'ta valilik yaptı. Meşrutiyet'in ilanından sonra Sivas ve Ankara valilikleri, İstanbul şehreminliği, Bursa valiliği görevlerinde bulundu. Mütareke döneminde, iki kez İçişleri Bakanlığı yaptı. Bu görevdeyken, Kuvayımilliye'ye yardım ettiği gerekçesiyle işgal ordusunca kurulan Harp Divanı'nda yargılanıp idamla cezalandırıldı ve son anda kurtuldu; cezası kürek mahkûmiyetine çevrildi. Tevfik Paşa'nın sadrazamlığı döneminde askerî temyiz kararı bozunca, gizlice Anadolu'ya geçti. Ankara hükümetince Sivas ve Trabzon valiliklerine getirildi. Cumhuriyet döneminde, üç kez Niğde milletvekili seçildi.

Türkçe, Fransızca şiir, anı, öykü kitapları yayınladı. Tek romanı *Küçük Paşa*, Türk yazınında önemli bir yer edindi. Nabizade Nazım'ın *Karabibik* romanından sonra, köyü ve köylüyü yazınımıza sokan ikinci romancıdır. Anılarını da yazmıştır. Yazar Oktay Akbal'ın dedesidir.

Başlıca eserleri:

Roman: *Küçük Paşa*

Öykü: *Eski Şeyler*

Şiir: *Les Fleurs Dégénérés (1. cilt), Kar Çiçekleri*

Anı: *Ebubekir Hazım Tepeyran-Hatıraları, Zalimane Bir İdam Hükmü, Belgelerle Kurtuluş Savaşı Anıları (Haz. Sadi Borak)*

Diğer: *İdarî-İçtimaî Sanihat*

TERZİBAŞI, Ata (1924 -)

Kerkük'te doğdu. İlköğrenimini, Türk Okulu'nda gördü. Ortaöğrenimini, Arapça öğretim yapan lisede tamamladı. Bağdat Hukuk Fakültesi'ni 1950'de bitirdi.

Irak Türklerinin kültürü, folkloru ve edebiyatı üzerinde araştırmalar yaptı. Türkiye'de ve Irak'ta yayımlanan çeşitli dergilerde yazıları çıktı. Kerkük'te Türkçe yayımlanan *Âfak* ve *Beşir* gazetelerinde başyazar olarak çalıştı.

Başlıca eserleri: *Kerkük Hoyratları ve Mânileri, Kerkük Havaları, Kerkük Şairleri, Kerkük Eskiler Sözü, Kerkük Ağzı, Türkmen Sözlüğü, Arzu Kamber Masalı*

TEVFİK EBÜZZİYA (1848 - 1913)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet Tevfik'tir. Cevriye Kalfa Sıbyan Mektebi'ni bitirdi. Babasını küçük yaşta yitirince, öğrenimini bırakarak Maliye Sergi Kalemi'nde çalıştı. Özel dersler alarak kendini yetiştirdi. 1864'te *Ruzname-i Ceride-i Havadis* gazetesinde yazmaya başladı. Namık Kemal ve Şinasi'yle tanıştıktan sonra, Yeni Osmanlılar Cemiyeti'ne girdi. *Tasvir-i Efkâr, Terakki, Diyojen, Hayal, Çıngıraklı Tatar, Hakayikü'l-Vekayi* gibi gazete ve dergilerde yazdı. Şûra-yı Devlet (danıştay) üyeliğine seçildi. 1872'de bu görevden ayrılarak kendisini tümüyle yazmaya verdi. Namık Kemal, Reşat ve Nuri beylerle *İbret* gazetesini yayınladı. *Hadika* adlı bir günlük gazete, *Salname-i Hadika* adlı özel bir yıllık çıkardı. 1873'te günlük *Sirac* gazetesini yayınladı. Namık Kemal'in *Vatan yahut Silistre* oyunundan sonra çıkan olaylar nedeniyle Rodos'a sürüldü. Sürgün yıllarındaki yazılarında "Ebüzziya" (Ziya'nın babası) imzasını kullandı. V. Murat tahta çıkınca bağışlanıp İstanbul'a döndü. Anayasanın hazırlık çalışmalarına katılıp Bosna mektupçuluğuna atandı. Yurda dönüşünden sonra, *Salname-i Ebüzziya* adlı yıllığı yayınladı. Bu yıllığı, *Salname-i Kameri, Rebi-i Marifet, Nevsal-i Marifet* ve *Takvim-i Ebüzziya* adlarıyla 1900'e kadar çıkardı. 1889'da, kadınlar için *Takvimü'n-Nisâ* adlı bir yıllık daha çıkardı. 1880'de, *Mecmua-i Ebüzziya*

dergisini çıkardı, 1882'den sonra, *Kitaphane-i Meşahir, Kitaphane-i Ebüzziya* adıyla iki dizi hâlinde kitaplar yayınladı. 1881'de, *Matbaa-i Ebüzziya* adıyla çağdaş bir basımevi kurdu. Gazetecilik ve yayıncılığının yanı sıra, usta bir hat ve süsleme sanatçısıydı. Çeşitli gerekçelerle birkaç kez tutuklanıp 1900'de Konya'ya sürüldü. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İstanbul'a döndü ve İttihat ve Terakki adayı olarak Antalya mebusu seçildi. *Le Courrier d'Orient* gazetesini yayınladı. Şinasi'nin yayınladığı *Tasvir-i Efkâr*'ı, *Yeni Tasvir-i Efkâr* adıyla çıkardı. Kırka yakın telif ve çeviri kitabı var.

Başlıca eserleri: *Numune-i Edebiyat-i Osmaniye, Yeni Osmanlılar Tarihi (3 cilt)*

Ödülleri: *1881 Leipzig Basın Derneği Onur Madalyası (uyguladığı çağdaş basım teknikleri nedeniyle)*

TEVFİK FİKRET (1867 - 1915)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde okurken Recaizâde Mahmut'un öğrencisiydi ve o dönemlerinde şiire yöneldi. Dışişleri Bakanlığında memur olarak çalışmaya başladı. Çeşitli memurluklar, öğretmenlikler yaptı. 1894'te *Malûmat* dergisini çıkardı. Memur maaşlarının yüzde onunu kesme kararı veren hükümete tepki olarak Galatasaray Lisesi'ndeki görevinden ayrılıp inzivaya çekildi. 1896'da *Servet-i Fünûn* dergisinin başyazarlığına getirildi. Bu dönemde Abdülhamit yönetiminin baskıları ve sansürü artmıştı. Bir şiirinden dolayı, evi arandı. Bir kez daha gözaltına alınınca, kafasına inziva düşüncesi iyice yerleşti. 1901'de -bugün müze olan yerde- "Aşiyan" adını verdiği evi yaptırdı. 1905'te oraya yerleşti. *Sis, Sabah Olursa* gibi şiirleri, elden ele dolaştı. II. Meşrutiyet'ten sonra inzivadan vazgeçti ve Hüseyin Cahit'le birlikte *Tanin* gazetesini çıkardı. Sonra Galatasaray Lisesi'ne müdür oldu. 31 Mart Ayaklanması'nı protesto etmek için, kendini okulun kapısına zincirledi ve ertesi gün de istifa etti.

Geri döndüyse de Maarif Nazırıyla anlaşamadığı için, ertesi yıl kesin olarak ayrıldı. Yeniden Aşiyan'a çekildi. Ünlü *Doksan Beş'e Doğru* şiirini yazdı. İstanbul'da vefat etti.

Önceleri Muallim Naci ve Muallim Feyzi etkisinde, klasik anlayışta şiirler yazdı. Sonra yeni şiire yöneldi. *Mirsad* dergisinin açtığı "Tevhid" ve "Sitayiş-i Hazret-i Padişahi" konulu iki yarışmada birincilik kazanması, ününü artırdı. Kendi yönetiminde yayımlanan *Servet-i Fünûn*'da yayımladığı şiirleriyle, bir yenilikçi olarak belirdi. "Servet-i Fünûn" hareketinin öncüsü olduğu gibi, batılılaşmayı savunan bir düşünce adamı olarak da biçim ve özde Türk şiirine getirdiği yeniliklerle döneminin önde gelen şairlerinden sayıldı. Bu döneminde, Batı parnesyen ve romantiklerin etkisini taşıyan ilk şiirlerinde, karamsar bir dünya görüşüyle bireysel duygularını dile getirdi. Yoksullara, ezilenlere karşı acıma duygularıyla yaklaştığı toplumsal konulu şiirlerini, *Sis*'ten başlayarak yönetimin eleştirildiği, kurtuluşun gençlerden, Batı'nın bilim ve tekniğinden beklendiği bir düşünce şiiri izledi. Biçimdeyse ilk şiirlerinden başlayarak anlamın beyitte tamamlanması anlayışını kırdı, dizeden yola çıkarak anlamı şiirin bütününe yaydı. Klasik şiirin müstezat biçimini, değişik kullanışlarla serbest şiire yaklaştırdı; şiirsel uyumu bozmadan düz yazıya yakın bir söyleyişe ulaştı. Şiirini aruzla yazdı, ölümüne yakın yazdığı ve *Şermin* kitabında topladığı 30 çocuk şiirinde heceyi kullandı.

Başlıca eserleri: *Rübâb-ı Şikeste, Halûk'un Defteri, Rübabın Cevabı, Şermin, Tarih-i Kadîm, Hasta Çocuk, Sis, Millet Şarkısı, Doksan Beş'e Doğru,*

Ölümünden sonra *Son Şiirler (1952)* ve *Eski Çağlar Tarihi (1965)* adlı iki şiir kitabı daha yayımlanmıştır.

Kenan Akyüz, Asım Bezirci, Atilla Özkırımlı, Mehmet Kaplan gibi birçok araştırmacının Tevfik Fikret'le ilgili çalışmaları vardır. *Bütün Şiirleri* 3 ciltte toplanarak yayımlanmıştır: 1. *Geçmişten Gelen,* 2. *Rübâb-ı Şikeste,* 3. *Halûk'un Defteri, Şermin, Son Şiirler*

TEZ, İlhami Bekir (1906 - 1984)

Trablus'ta (Libya) doğdu. İstanbul Öğretmen Okulu'nu bitirdi. İlkokul öğretmenliği yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. İlk şiirinde hece ölçüsünü kullandı. Daha sonra serbest ölçülü şiire yöneldi. Sesini sözcüklerin gücünden alan şiirinde, toplumsal konuları işledi. Çocuk edebiyatı alanında eserler de yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Çocuk Şiirleri, 24 Saat, Herhangi Bir Şiir Kitabıdır, Mustafa Kemal, Olduğu Gibi, Hürriyete Kaside, Birinci Seans, En Güzel Şarkı, Şiirler, Yetmiş Yaşın Melankolisi, Unuttum*

Roman: *Taşlıtarla'daki Ev, Herhangi Bir Roman Kitabıdır*

TEZEL, Naki (1915 - 1980)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kaymakamlık yaptı. Çeşitli devlet kurumlarında çalıştı.

Folklor ve halk masalları alanında yaptığı çalışmalarla tanındı. Çocuk edebiyatına katkılar sağladı.

Başlıca eserleri:

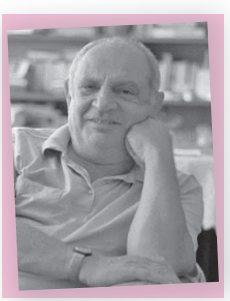
Masal: *Keloğlan Masalları, İstanbul Masalları, Köroğlu Masalı, Türk Masalları (2 cilt), Çocuk Masalları*

Öykü: *Yıkılan Köprü*

Folklor araştırması: *Bilmeceler ve Mâniler, Türk Halk Bilmeceleri, Türkiye Folklor ve Etnografya Kılavuzu*

TİMUÇİN, Afşar (1939 -)

Akhisar'da doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okurken Kanada'ya gitti. Felsefe alanında eğitim gördü. Yurda dönünce, felsefe doktorası verdi. Mimar Sinan Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

Çeşitli dergilerde çıkan şiir, çeviri ve denemeleriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Çöl, Böyle Söylenmeli Bizim Türkümüz, Savaşçı Türküleri, Ey Benim Güzel Sevdalım, Bu Sevda Böyle Gider, Arınmalar, Akşam Türküleri, Bulutlar Deniz Kokar*

Roman: *Yarına Başlamak, Gece Gelen Eski Dost, Kıyılar Durunca*

Öykü: *Denizli Pencere, Neden Bazı Akşamlar, Aşk Olsun Kırlangıçlar*

Deneme: *Sevmek Ne Güzel Şeydir, Gerçekçi Düşünce Gerçekçi Sanat*

İnceleme: *Aristoteles Felsefesi, Descardes Felsefesine Giriş, Niçin Yapısalcılık Değil, Niçin Varoluşçuluk Değil, Gerçekçi Düşüncenin Gelişimi, Estetik, Düşünce Tarihi*

Antoloji: *Vietnam Şiiri, Filistin Şiiri, Portekiz Sömürgeleri Şiiri*

Diğer eserleri: *Nâzım Hikmet'in Şiiri, Felsefe Sözlüğü, Felsefe Bir Sevinçtir, Özgür Prometheus, Aşkın Diyalektiği, Demokrasi Bilinci, Estetik Bakış, Erken Ölümler*

TİMUROĞLU, Vecihi (1927 -)

Sivas'ta doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ni bitirdi. Ankara'da lise öğretmenliği ve müdürlüğü yaptı. Bakan Danışmanı oldu. Ankara Atatürk Lisesi müdürü görevindeyken emekliye ayrıldı.

İlk şiiri *Varlık* dergisinde, ilk denemesi ise *Yücel* dergisinde yayınlandı. *Türkiye Yazıları, Adam Sanat, Dost, Sanat Rehberi, Türkçe, Yarın, Yeditepe, Yücel, Varlık, Damar* gibi dergilerde yapıtlarını yayımladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bura Yemen'dir, Tut Beni Sevda Çağırır, Bir Sürgünün Ezgileri, Kardaşım Oğul*

Öykü: *Minnacık Kadın*

Deneme-İnceleme: *Göz Göze Olmak, Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin ve Vâridât, Cahit Külebi/Hırçın ve Lirik, Ceyhun Atuf Kansu-Bütün Şiirleri, Dersim Tarihi, Dursun Akçam'ı Anmak*

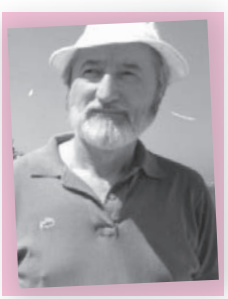
TİMURTAŞ, Faruk K. (1925 - 1983)

Kilis'te doğdu. Kabataş Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde profesör oldu.

Edebiyat inceleme ve araştırmaları yaptı. Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıca üzerinde çalıştı.

Başlıca eserleri: *Şeyhî ve Çağdaşlarının Eserleri Üzerinde Gramer Araştırmaları, Mehmet Âkif ve Cemiyetimiz, Şeyhî'nin Husrev-ü Şirin'i, Osmanlıca Grameri, Dil Davası ve Ziya Gökalp, Şeyhî Hayatı ve Eserleri, Şeyhî'nin Harnamesi, Yeni Osmanlıca Metinleri, Yunus Emre Divanı, Klasik ve Eski Osmanlı Türkçesi Metinleri, Tarih İçinde Türk Edebiyatı*

TİRALİ, Naim (1925 - 2009)

Giresun'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Milletvekili seçildi. Gazetecilik yaptı. Giresun'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Öykülerinde okul, aşk ve Beyoğlu yaşantısını dile getirdi. Duru bir dille, yer yer alaycı bir anlatımla yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Park, Yirmi Beş Kuruşa Amerika, Aşka Kitakse, Piraziz Nere Berlin Nere, Aşk Dediğin, Çılgınca Şeyler*

Diğer eserleri: *Bir Adayın Notları, Avrupa'daki Amerika, Devrimden Önce-Devrimden Sonra, İki Şalom Arasında (gezi), Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler (çeviri-seçki), Şapkasını Yiyen Bakan (gazete yazıları), Karanlığa Işık Tutmak (gazete yazıları)*

TOKGÖZ, Ahmet İhsan (1868 - 1942)

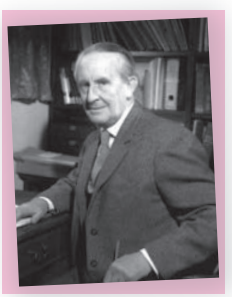
Erzurum'da doğdu. Mülkiye Mektebi'nde öğrenim gördü. Meşrutiyet ve Cumhuriyet döneminin önemli yayıncılarındandır.

İlk resimli kitapları bastırarak yayıncılık alanında öncülük eden Ahmet İhsan'ın 17 Mart 1891'de kurduğu *Servet-i Fünun* dergisi, basın tarihimizin en önemli ve en uzun süre yaşayan süreli yayınlarındandır. *Servet-i Fünun*'un en önemli özelliklerinden biri de "Servet-i Fünun Edebiyatı" da denen "Edebiyat-ı Cedide" adlı yenilikçi akımın ve kendine "Fecr-i Ati" adını veren edebiyat topluluğunun yayın organı olarak edebiyat tarihinde seçkin bir yer edinmesidir.

Yirmi beş yıllık zaman dilimini kapsayan anıları genel tarihe, basın yayın ve edebiyat tarihine ışık tutan önemli bir kaynak olarak nitelenir. Ancak, az sayıda basılan bu iki cilt, günümüzde birçok kütüphanede bile bulunmayan "ender kitap"lardandır. Tokgöz'ün anıları, birkaç bakımdan önemlidir. Ahmet İhsan anılarında, bir yandan dergisinde doğup gelişen bu edebiyat etkinlikleri üzerine bilgi verirken, bir yandan da gazeteci sıfatıyla tanıklık ettiği siyasal olayları anlatıyor.

Başlıca eserleri: *Matbuat Hatıralarım*

TOLKIEN, J. R. R. (1892 - 1973)

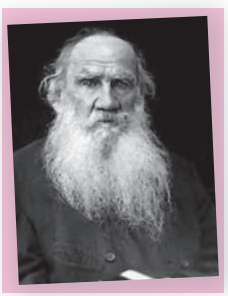
Asıl adı, John Ronald Reuel Tolkien'dir. Güney Afrika'da doğdu. Dilbilim ve Eski İngilizce konularında uzmanlaşıp Oxford Üniversitesi'nde İngilizce profesörü oldu.

Meşhur eseri, Yüzüklerin Efendisi'nin yarattığı dalgalanma, fantastik edebiyat türünün, tıpkı o yıllarda bilimkurgu için de olduğu gibi, saygın edebiyat türleri arasına kabul edilmesinde

önemli rol oynadı. Tolkien'i izleyen fantazi yazarları, onu ve onun yarattığı "Orta Dünya"yı büyük ölçüde taklit etmekten vazgeçemediler.

Başlıca eserleri: *Yüzüklerin Efendisi-Yüzük Kardeşliği, Yüzüklerin Efendisi-İki Kule, Yüzüklerin Efendisi-Kralın Dönüşü, Hobbit, Peri Masalları Üzerine, Güç Yüzükleri Üzerine, Silmarillion, Tehlikeli Diyardan Öyküler*

TOLSTOY, Lev Nikolayeviç (1828 - 1910)

Yasnaya Polyana'da doğdu. Küçük yaşta anne ve babasını kaybetti, halası tarafından büyütüldü. Özel öğrenim gördü. Kazan Üniversitesi'ne girdi. Kırım Savaşı çıkınca, üniversite öğrenimini bırakıp orduya yazıldı. Sivastopol Savaşı'na subay olarak katıldı. Yaşamının bu döneminde, edebiyatla uğraşmaya başladı. Sivastopol Savaşı üzerine yazdığı *Sivastopol* adlı eseriyle ünü yayıldı. Daha sonra ordudan ayrıldı. Bir ara Petersburg sosyetesinde yaşadı, edebiyat çevrelerinde ve genç sanatçılar arasında bulundu. 1857-1861 yılları arasında Almanya, Fransa, İsviçre ve İngiltere'yi dolaştı. Dönüşünde, doğup büyüdüğü yerde, üniversite öğrenciliğinden beri hayranı olduğu Jean Jacques Rousseau'nun eğitim anlayışına uygun örnek bir köy okulu kurdu. Okul, serbest eğitim ilkesine dayanıyordu. Sofya ile evlenerek oraya yerleşti. Kendini tümüyle edebiyat çalışmalarına verdi. 36 yaşında *Savaş ve Barış*'ı yazmaya başlayıp altı yılda bitirdi. Son yıllarında, kendini mistisizme kaptırdı. Kilisenin karşı çıktığı *Diriliş* adlı eserinde bu görüşlerini yansıttı. *İtiraflar*'da açıkladığı sıkıntılı bir dönemin sonunda, ilerlemiş yaşına karşı hep değişiklik, yenilik arayan ruhuna uyarak bir sonbahar gecesi evini terketti. Trende zatürreye tutuldu. Astapova Köyü'nün istasyonunda vefat etti.

Dünya edebiyatının önemli yazarlarından biridir. Eserlerinde Rus toplumunu ve ruhunu yapmacıksız, sade bir biçimde yansıtmayı amaçladı. Kişiler,

olaylar ve törelerle ilgili sahneler, gerçeğe çok uygundur. Eserlerinin tümünde, büyük bir düşünce ve sanat adamının elinden çıktığını sezdiren bir düşünce ve imge zenginliği vardır. Kendinden sonraki birçok Rus ve dünya yazarını etkiledi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Savaş ve Barış, Anna Karenina, Diriliş, Çocukluk, Ergenlik, Gençlik, Sivastopol Hikâyeleri, Kazaklar, İvan İlyiç'in Ölümü, Kroyçer Sonat, Karanlığın Gücü, Hacı Murat, İtiraflar (günlük), İnsan Ne ile Yaşar, Efendi ile Uşağı*

Öykü: *Toprak Ağasının Sabahı, Baskın, Ormanın Kesimi, İki Süvari Subayı, Bir Karşılaşma, Tipi, Üç Ölüm, Aile Saadeti, İnsanlar Arasında Boş Bir Konuşma, Köyde Şarkı Söylemek, Yanlış Kupon, Oyun'dan Sonra*

Sanat ve edebiyat: *Sanat Nedir?, Sanat ve Sanatsal Olmayan, Shakespeare ve Drama, Orloff'un Albümü, Amiel, Guy de Maupassant Hikâyelerinin Serbest Çevirileri, Bernardin de St. Pierre*

Deneme: *O Hâlde Ne Yapmalıyız?, Kadınlar, El Emeği, Zihinsel Hareketlilik ve El Emeği, Kültür Şöleni, Bir Devrimci'ye Mektup, Açlık*

TOPRAK, Ömer Faruk (1920 - 1979)

İstanbul'da doğdu. Kütahya Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Petrol Ofisi'nde memur olarak çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde yoksul insanların dertlerini anlattı. Gelecek güzel günlerin özlemini dile getirdi. Otobiyografik nitelikler taşıyan eserleri vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İnsanlar, Hürriyet (Suat Taşer'le), Dağda Ateş Yakanlar, Susan Anadolu, Ay Işığı, Tüm Şiirleri*

Anı: *Duman ve Alev*

Roman: *Tuz ve Ekmek*

Öykü: *Karşı Pencere, Gönen Öyküleri (çocuk öyküleri)*

TOSUNER, Necati (1944 -)

Ankara'da doğdu. İstanbul Pertevniyal Lisesi'ni bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde okudu. Basın İlan Kurumunda çalıştı. Yaşadıklarından çıkardığı gerçekleri anlattı. Toplumla ilgili açmazlar, umutlanışlar, çaresizlikler, düşler en çok ele aldığı konulardır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Özgürlük Masalı, Çıkmazda, Kambur, Sisli, Necati Tosuner Sokağı, Çılgınsı, Kambur ve Öncesi, Sisli ve Sonrası, Bir Tutkunun Dile Getirilme Biçimi, Armağan, Fareli Sokağın Kızı (oyun)*

Roman: *Sancı Sancı, Yalnızlıktan Devren Kiralık, Bana Sen Söyle*

Çocuk kitabı: *Keleş Osman Evden Kaçıyor, Keleş Osman'ın Tarihle Başı Dertte, Dayım Balon Olmuş*

TOY, Erol (1936 -)

Alaşehir'de doğdu. Alaşehir Ortaokulu'nu bitirdi. İşçilik, sigortacılık ve banka memurluğu yaptı.

Bir gazetenin açtığı yarışmada, *Yaşadıklarının Farkında Olmadıklarımız* adlı röportajıyla üçüncülük kazanarak adını duyurdu. Ardından öykü ve romanlarını yayımladı. Romanlarında, yakın tarihimizdeki önemli olayları işledi. Düşün, politika ve ticaret alanında ünlü kişilerin yaşamlarını konu olarak seçti.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Yenilgi, Iğrıp*

Roman: *Toprak Acıkınca (2 cilt), Acı Para, Azap Ortakları (2 cilt), İmparator, Kördüğüm, Son Seçim, Gözbağı, Doruktaki Adam, Kuzgunlar ve Leşler, Zor Oyunu, Kilittaşı, Yitik Ülke*

Çocuk kitabı: *Fareler Cumhuriyeti, Altın Saray*

Oyun: *Pir Sultan Abdal, Parti Pehlivanı, Meddah, İzmir'in İçinde, İpteki*

TÖR, Vedat Nedim (1897 - 1985)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Berlin Üniversitesi'nde iktisat doktorası verdi. Yurda dönünce, çeşitli devlet görevlerinde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Kadro ve *Hep Bu Topraktan* dergilerinin çıkarılmasına katkıda bulundu. Çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanan makale ve köşe yazılarının yanında, oyunlarıyla tanındı. Bir de roman yazdı.

Başlıca eserleri:

Oyun: *İşsizler, Üç Kişi Arasında, Fevkâlâsriler, Kör, Hayvan Fikri Yedi, Köksüzler, İmralı'nın İnsanları, Değişen Adam, Sanatkâr Aşkı, Hep ve Hiç, Siyah Beyaz, Aşağıdan Yukarı, Sahte Kahramanlar*

Roman: *Resim Öğretmeni*

Anı: *Yıllar Böyle Geçti*

Deneme: *Kemalizmin Dramı, Atatürk Olmasaydı*

TUĞCU, Kemalettin (1902 - 1996)

İstanbul'da doğdu. Yayınevlerinde, dergilerde çalıştı. Çocuk dergi ve gazetelerinde yüzlerce öyküsü, romanı, yayımlandı. İstanbul'da vefat etti.

Eserleriyle çocuklara okuma zevkini aşıladı. Eserlerinde akıcı olayları, iyi ve kötüler arasındaki mücadeleler biçiminde işledi.

Başlıca eserleri: *Ana Kucağı, Annelerin Çilesi, Babam ve Ben, Balıkçının Kızı, Çocukluk Arkadaşım, Dağdaki Yabancı, Deniz Kızı, Doğduğum Ev, Güllü Bahçe, Kardeşim Tomris, Komşularımız, Üvey Baba, Korkunç Yıllar, Küçük Adamlar, Eskici Baba, Maymunlar Adası, Taşyürek, Saadet Borcu, Uçurum, O Yolun Yolcusu, Yetim Malı, Küçük Mirasyedi, Sokak Köpeği, Küçük Serseri, Şeytan Çocuk, Kuklacı, Satılan Çocuk, Tanrı Misafiri, Yılanlı Bağ*

TUĞTEPE, Süha (1956 - 2009)

Cide'de doğdu. Kastamonu Göl Öğretmen Okulu'ndan sonra, İstanbul Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Almanya'da vefat etti.

Türkiye Yazıları, Yarın, Varlık, Broy, Adam Sanat, Şiir Atı dergilerinde yayımlanan toplumsal içerikli şiirleriyle tanındı. İlk şiir kitabı *"Yüzler ve Zarflar"* Akademi Kitabevi İlk Yapıtlar Şiir Ödülleri'nde mansiyona değer bulundu. İkinci kitabı *"Düşler ve Seyrek Zamanlar"* 1990 Yunus Nadi Ödülleri'nde mansiyon kazandı.

Başlıca şiir kitapları: *Yüzler ve Zarflar, Düşler ve Seyrek Zamanlar, Sürgün Mozaik, Piton Üşümesi, Güzel Hayvan*

TUNCOR, Ferit Ragıp (1911 - 2005)

Çanakkale'de doğdu. İzmir Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Öğretmenlik yaptı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğünde çalıştı. *Pedagoji, Defne, Yeni Defne* dergilerini çıkardı. Çocuk edebiyatı alanında eserler verdi.

Başlıca eserleri: *9 Eylül 1929, İzmir'den Sesler, Bu Toprağın Çocukları (çocuk öyküsü), Sarsılan Topraklar (çocuk öyküsü), Köye Dönüş (çocuk öyküsü), Kahraman Çocuk (çocuk öyküsü), Bir Yalancılığın Cezası (çocuk öyküsü), Kurtoğlu (çocuk öyküsü), Sevgi Şiirleri, Seçme Çocuk Masal ve Hikâyeleri (Rami Akman'la), Çocuklara Bilmeceler, Okul Piyesleri Kılavuzu (Rami Akman'la), Türk ve Dünya Büyükleri (Selahattin Arıkan'la), Anneler Günü, Hayat Bilgisine Uygun En Güzel Çocuk Şiirleri (5 kitap), İyilik Perileri (müzikli oyun), Belirli Günler Şiirleri, Nasreddin Hoca Fıkraları, 23 Nisan-19 Mayıs-30 Ağustos Şiirleri*

TUNÇ, Ayfer (1964 -)

Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında, çeşitli edebiyat ve kültür dergilerinde yazılar yazmaya başladı. 1989'da *Cumhuriyet* gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'nı, *Saklı* adlı yapıtıyla aldı.

1999-2004 arasında *Yapı Kredi Yayınları*'nda genel yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001'de yayınlanan ve okurdan büyük ilgi gören *Bir Maniniz Yoksa Annemler Size Gelecek-70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003 yılında yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen Uluslararası Balkanika Ödülü'nü kazandı ve altı balkan diline çevrildi. Aynı kitap, Suriye ve Lübnan'da Arapça olarak yayınlandı.

2003'te Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi.

Başlıca eserleri: *Saklı (öykü), Kapak Kızı (roman), İkiyüzlü Cinsellik (araştırma), Mağara Arkadaşları (öykü), Aziz Hadisesi (öykü), Bir Maniniz Yoksa Annemler Size Gelecek (yaşantı), Taş-Kâğıt-Makas (öykü), Belki Varmış Belki Yokmuş, Evvelotel (öykü), Ömür Diyorlar Buna (yaşantı), Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi (roman), Yeşil Peri Gecesi (roman)*

TURANLIOĞLU, Uluğ (1913 - 2002)

Pehlivanköy'de (Kırklareli) doğdu. Edirne Öğretmen Okulu'ndan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Hece ölçüsüyle destansı şiirler yazdı. Şiirlerinde yurt gerçeklerine bağlı konuları işledi.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Meriç Kıyılarında, Köy Şiirleri, Meriç Konuşuyor, Edirne Şiirleri, Memleket Şiirleri, Edirne'den Kars'a Kadar, Aşk ve Vatan Şiirleri, Trakya'dan Bir Ses*

Antoloji: *Türk Ozanları Antolojisi*

TÜLBENTÇİ, Feridun Fazıl (1912 - 1982)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, Yüksek Ticaret Okulu'nu bitirdi. Gazetecilik ve İstanbul Radyosu'nda danışmanlık, program müdürlüğü yaptı.

Edebiyat yaşamına şiirle başladı. Tarihsel olayları anlattığı radyo konuşmalarıyla ünlendi. Daha sonra tarihsel romanlar yazdı. Romanlarında, Türk tarihinin zaferlerini sürükleyici, yalın bir anlatımla işledi.

Başlıca eserleri:

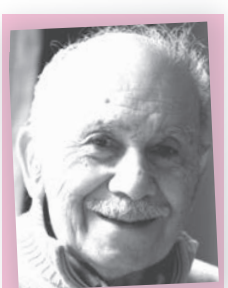
Şiir: *Sabahtan Bir Saat Evvel*

Roman: *Sultan Yıldırım Beyazıt, Yavuz Sultan Selim Ağlıyor, Barbaros Hayrettin Geliyor, Osmanoğulları, Sultanların Aşkı, İstanbul Kapılarında, Şah İsmail, Turgut Reis, Cem Sultan, Hürrem Sultan, Kanunî Sultan Süleyman, Şanlı Kadırgalar*

İnceleme: *Cumhuriyet'ten Sonra Çıkan Dergi ve Mecmualar*

Radyo konuşmaları: *Geçmişte Bugün (4 cilt), Kahramanlık Menkıbeleri, Büyük Türk Zaferleri, Kahramanlar Geçiyor*

TÜRKALİ, Vedat (1919 -)

Samsun'da doğdu. Asıl adı, Abdülkadir Pirhasan'dır. Samsun Lisesi'nden sonra, askerî öğrenci olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Askerî liselerde öğretmen olarak çalıştı. Senaryo yazarlığı, film yönetmenliği yaptı.

Milliyet Yayınları roman yarışmasında, *Bir Gün Tek Başına* adlı eseriyle birincilik kazanınca tanındı. Eserlerinde, genellikle aydınların bunalımlarını anlattı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Bir Gün Tek Başına, Mavi Karanlık, Yeşilçam Dedikleri Türkiye, Tek Kişilik Ölüm, Güven, Kayıp Romanlar, Yalancı Tanıklar Kahvesi*

Oyun: *141. Basamak, Dallar Yeşil Olmalı, Bu Ölü Kalkacak,*

Senaryo: *Üç Film Birden, Eski Filmler, Dolandırıcılar Şahı, Otobüs Yolcuları, Üç Tekerlekli Bisiklet, Kara Çarşaflı Gelin, Karanlıkta Uyananlar, Fatmagül'ün Suçu Ne?*

Şiir: *Eski Şiirler Yeni Türküler*

Diğer eserleri: *Bu Gemi Nereye (anı), Savunmalar, Yanıtlar, Komünist (anı)*

Ödülleri: *1965 Antalya Altın Portakal Film Festivali, En İyi Senaryo Ödülü (Karanlıkta Uyananlar), 1970 TRT Oyun Ödülü (Dallar Yeşil Olmalı), 1974 Milliyet Yayınları Roman Yarışması Birincilik Ödülü , 1976 Orhan Kemal Roman Armağanı*

TÜRKAY, Osman (1927 - 2001)

Kıbrıslı Türk şairdir. Girne'nin Kazafana (Ozanköy) köyünde doğdu. Girne'de özel bir İngiliz okulunu bitirdikten sonra, yüksek öğrenim için İngiltere'ye gitti. Londra Modern Diller Okulu Gazetecilik Bölümü'nü bitirdi. Ayrıca felsefe öğrenimi gördü. 1957'de Kıbrıs'a döndü, orada vefat etti.

Şiirleri, *Beşparmak* ve *Varlık* dergilerinde yayımlandı. Son yıllarda şiirlerindeki temalar dikkate alınarak, kendisine "Uzay Çağı Şairi" sıfatı uygun görüldü. 1988 ve 1990 yıllarında Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterildi. Şiirlerinden bazıları İngilizce, Rumca, İspanyolca, Urduca, Polonezce, Çekçe, İsviççe ve başka dillere çevrildi.

Başlıca eserleri: *7 Telli, Uyurgezer, Beethoven'da Aydınlığa Uyanmak, Evrenin Düşünde Gezgin, Kıyamet Günü Gözlemcileri, T.S. Eliot-Seçmeler, Variation*

TÜRKMEN, A. Ünal (1960 -)

Seyitgazi'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Eskişehir'de yaptı. Liseden sonra, eğitimini çeşitli askerî okullarda sürdürdü. Topçu subayı olarak Türkiye'nin değişik bölgelerinde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yaptı. 1999'da emekliye ayrıldı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda gazetecilik eğitimi gördü. TSK Almanca Dil Okulu'nu bitirdi.

Çeşitli yerel gazetelerde yazdı. 1995'te KKTC için yazdığı *Ulusal Direniş Marşı* bestelenerek seslendirildi. Şiirlerinden bazıları bestelendi. Almanca ve Türkçenin çeşitli lehçelerini konuşan yazar, İstanbul'da yaşıyor ve yazın çalışmalarının yanı sıra eğitim kurumlarında "iletişim" dersleri veriyor.

Başlıca eserleri:

Roman: *Sultan Raziye-İlk Müslüman Türk Kadın Hükümdar*

Şiir: *Hasret Şiirleri*, *Ulusal Direniş Marşı*

TÜTENGİL, Cavit Orhan (1921 - 1979)

Tarsus'ta doğdu. İstanbul Haydarpaşa Lisesi'nden sonra, Yüksek Öğretmen Okulu Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde sosyoloji profesörü oldu. Öğretim üyesi olarak çalışırken, İstanbul'da öldürüldü.

Sanat yaşamına, *Değirmen* dergisinde yayımlanan yazılarıyla başladı. Deneme, inceleme, makale alanlarında önemli eserler yazdı.

Başlıca eserleri: *Ziya Gökalp Bibliyografyası, Köy Enstitüleri Üzerine Düşünceler, Montesquieu'nun Siyasi ve İktisadi Fikirleri, Ziya Gökalp Üzerine Notlar, Köy Sorunu ve Gençlik, Ağrı Dağı'ndaki Horoz (derleme), Temeldeki Çatlak (deneme ve makaleler), Atatürk'ü Anlamak ve Tamamlamak*

U

UÇARI, Ercüment (1928 - 1996)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık yaptı. Şiirleriyle de tanındı. "İkinci Yeni" içinde yer alan şairlerdendir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Cümbüşçübaşı, Et, Avlanırken Bir Korku, Albatros Adı Bir Gün Gelecek, Geçmiş Zaman Tevellüdü*

UÇUK, Cahit (1909 - 2004)

İstanbul'da doğdu. Evinde özel öğrenim gördü. Yaşamını yazarlıkla kazandı. İlk olarak Nazım Hikmet'in çıkardığı *Yarım Ay* dergisinde bir köy masalı yayımlandı. Başlangıçta şiir yazarken daha sonra hikâye ve romana yöneldi. Eserlerinde genellikle kadın hakları, kadının toplumdaki yeri, analık duygusu ve zaman zaman da mistik temalar işledi. Türkiye Cumhuriyetinin ilk kadın yazarlarından olan Uçuk, İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarında, yurt ve doğa sevgisine dayanan konuları işledi. Çocuk edebiyatı alanında eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kirazlı Pınar, Kırmızı Balıklar, Küçük Ev, Değirmen Taşı, Gecenin Bu Saatinde, Hep Yarın, Özlem Şarkısı, Kanlı Düğün, Siyah Dantelli Şemsiye, Uçan Su, Güneş Kokusu, Sürü Çıngırakları, Dikenli Çit*

Öykü: *Cennet Bahçesi, Bir Işıklı Pencere, Değişen Sensin, Kurtların Saygısı, Altın Pabuçlar*

Çocuk kitabı: *Türk İkizleri, Kırmızı Mantarlar, Üç Masal, Türk Çocuğuna Masallar, Ateş Gözlü Dev, Kurnaz Tilki, İran İkizleri, Gümüş Kanat, Yalçın Kayalar, Mavi Ok, Kırmızı Mantarlar, Cepteki Yavrular, Kurnaz Çoban, Herte Verte Pitte, Eve Giren Güneş, Açılan Pencereler, Esrarengiz Yalı, Mavi Derinliklerdeki Sır, Sırrını Vermeyen Tabak*

Oyun: *Yaşamak İstiyoruz, Gök Korsan, Bileziklerin Sesi*

Anı: *Bir İmparatorluk, Erkekler Dünyasında Bir Kadın Yazar*

ULUNAY, Refi Cevat (1890 - 1968)

Şam'da doğdu. İstanbul'da Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Gazetecilik yaptı. Ulusal Kurtuluş Savaşı'na karşı yazıları nedeniyle yurt dışına çıkarıldı. Genel af çıkınca yurda döndü. Gazeteciliğe devam etti. İstanbul'da vefat etti.

Köşe yazısı, makale, çeviri, eleştiri, gezi, öykü ve roman türlerinde eserler verdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Köle, Enkazlar Arasında, Dağlar Kralı, Bir Başka Âlem*

Gezi yazısı: *İhtişam Diyarı Hindistan*

ULUSOY, Mustafa (1965 -)

Temel eğitimini Sungurlu'da, lise öğrenimini Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesini bitirdi. Psikiyatri uzmanı oldu.

Mustafa Ulusoy'un temel çalışma alanı Kognitif ve Varoluşçu Psikoterapilerdir. Çeşitli dergilerde deneme yazıları yayınlanan Ulusoy'un ulusal ve uluslararası kongrelere sunduğu, özellikle kognitif psikoterapiyle ilgili bir dizi mesleki

çalışması vardır. Ülke içinde ve dışında, psikiyatri dergilerinde makaleleri yayınlanmıştır.

Başlıca eserleri: *Dünyanın Üç Yüzü, Nietzsche ve Babaannem, Aynalar Koridorunda Aşk, Ay Terapisi*

UNAMUNO, Miguel De (1864 - 1936)

İspanyol yazardır. Madrid'de felsefe ve edebiyat okudu. Salamanca Üniversitesi'nde Yunanca profesörü oldu. Prima de Rivera diktatörlüğüne karşı çıktı. Kanarya Adaları'na sürgün edildi. Serbest bırakıldıktan sonra, kendi isteğiyle Fransa'ya gitti. Daha sonra İspanya'ya döndü.

İspanyol edebiyatının her türünde yapıtlar verdi. Romanlarında, doğduğu ili başarıyla anlattı. Felsefeci olarak üç yapıt yazdı. Ayrıca, dikkate değer bir dil bilimci, ateşli bir bireyci, sert bir yergici, güçlü bir deneme yazarıydı. Denemelerinde, çağının tüm sorunlarıyla ilgilendi. Tüm yapıtlarının temelinde kuşku, tutku ve kaygı vardır.

Başlıca eserleri: *Sis, Yaman Adam, Yaşamın Trajik Duygusu*

URAL, Yalvaç (1945 -)

Konya'da doğdu. İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. Liseden sonra meslek olarak gazeteciliği seçti. Yayınevlerinde çalıştı. Televizyon programları hazırladı. Çocuklar için yazdığı şiir, öykü ve romanlarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Sihirli Pabuçlar, Sincap, Bir Gök Dolusu Güvercin, Müzik Satan Çocuklar, Gözü Boynuz İzi Yaldız, La Fonten Orman Mahkemesinde, Anadolu Efsaneleri, Zıpır Bilmeceler, Kulağındaki Küçük Çan, Tekir Noktalama İşaretlerini Öğretiyor*

UŞAKLI, Ömer Bedrettin (1904 - 1946)

Uşak'ta doğdu. İstanbul Kabataş Lisesi'nden sonra, Mülkiye Okulu'nu bitirdi. Kaymakamlık, mülkiye müfettişliği yaptı. Milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

Millî Mecmua, Hayat, Varlık, Ülkü dergilerinde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Şiirlerinde, Anadolu'yu pastoral bir güzellikle anlattı. Deniz, gurbet, özleyiş temalarını işledi. Halk şiiri geleneğiyle Batı şiirinin özelliklerini birleştirmeye çalıştı.

Başlıca şiir kitapları: *Deniz Sarhoşları, Yayla Dumanı, Sarıkız Mermerleri*

Ömer Bedrettin Uşaklı'nın *Bütün Eserleri*, İnci Enginün tarafından düzenlenip yayımlandı.

UŞAKLIGİL, Halit Ziya (1867 - 1945)

İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Mercan Mahalle Okulu'nda, Fatih Askerî Rüştiyesi'nde yaptıktan sonra, İzmir'e büyük babasının yanına gitti. Orada, Fransız Mekitaristler Okulu'nda okudu.

Öğrenciliği sırasında çeviriler yaparak edebiyat alanına girdi. *Nevruz* dergisini ve *Hizmet* gazetesini çıkardı. İstanbul'a gelerek Servet-i Fünûn topluluğuna katıldı. Reji memurluğu, saray mabeyin kâtipliği, Darülfünûn'da Batı edebiyatı profesörlüğü yaptı. Görevli olarak Fransa ve Almanya'ya gönderildi. İstanbul'da vefat etti.

Sanatlı bir üslubu, çok güçlü bir iç ve dış gözlem yeteneği vardı. Edebiyatın hemen bütün türlerinde eser vermesine karşın, asıl kişiliğini roman ve öyküde gösterdi. Çevresinde gördüğü olaylarla kişilerden geniş ölçüde yararlanıp kişilerin ruhsal durumlarıyla betimlere önem verdi. Goncourt Kardeşler, Stendal, Flaubert, Balzac, Daudet, Zola, Dickens etkilendiği yazarlardı.

Realizmle naturalizmi benimseyip edebiyatımızda realist-psikolojik roman çığırını açarken, romantizmden kurtulamadı. Romanlarında konularını aydın çevrelerden seçmesine karşın, öykülerinde çoğunlukla halkın arasına girmeye çalıştı. Bu yüzden öykülerinde daha ulusal, daha yerli bir hava göze çarpar.

Roman ve öykü tekniği çok sağlamdır. Kişileri en çarpıcı yönleriyle tanıtır. Diliyse yabancı sözcük ve tamlamalarla doludur. Son yıllarında eserlerinin yeni baskılarını sadeleştirdi.

Başlıca eserleri:

Roman: *Sefile, Nemide, Bir Ölünün Defteri, Ferdi ve Şürekâsı, Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu, Kırık Hayatlar*

Öykü: *Bir Muhtıranın Son Yaprakları, Bir İzdivacın Tarih-i Muaşakası, Nakil, Küçük Fıkralar, Bu muydu, Heyhat, Bir Yazın Tarihi, Solgun Demet, Sepette Bulunmuş, Bir Hikâye-i Sevda, Hepsinden Acı, Onu Beklerken, Aşka Dair, İhtiyar Dost, Kadın Pençesinde, İzmir Hikâyeleri*

Anı: *Kırk Yıl, Saray ve Ötesi, Bir Acı Hikâye*

Oyun: *Kabus, Firuzan*

Deneme: *Sanata Dair*

UYAR, Tomris (1941 - 2003)

İstanbul'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. Çeviri, deneme ve öyküleriyle tanındı. Öykülerini izlenimler, anılar, çağrışımlar, imgeler ve iç diyaloglar üzerine kurdu. Öykülerinde toplumun çeşitli kesimlerinden gelen kadınları işledi. Kişileri çevre özellikleri içinde yansıtmaya çalıştı. Şiirsel bir dil kullandı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *İpek ve Bakır, Dizboyu Papatyalar, Yürekte Bukağı, Yaz Düşleri/Düş Kışları, Rus Ruleti, Yaza Yolculuk, Sekizinci Günah, Otuzların Kadını*

Günce: *Gündökümü 75, Sesler Yüzler ve Sokaklar, Günlerin Tortusu, Yazılı Günler*

UYAR, Turgut (1927 - 1985)

Ankara'da doğdu. Bursa Askerî Lisesi'nden sonra, Askerî Memurlar Okulu'nu bitirdi. Orduda personel subay olarak çeşitli görevlerde bulundu. Askerlikten ayrılınca, sivil görevlerde çalıştı. İstanbul'da vefat etti.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. İlk şiirlerinde, kişisel yaşantılarını ve çevresini dile getirdi. Sonraları toplumsal baskı altındaki bireyin yalnızlığını anlattı. "İkinci Yeni" adı verilen akımın temsilcilerinden oldu. Deneme ve yorumlarıyla Türk şiirine açılım sağladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Arz-ı Hâl, Türkiye'm, Dünyanın En Güzel Arabistanı, Tütünler Islak, Her Pazartesi, Divan, Toplandılar, Kayayı Delen İncir, Büyük Saat*

Deneme-inceleme: *Bir Şiirden*

UYAROĞLU, İsmail (1948 -)

Balıkesir'de doğdu. İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Düzeltmen ve reklam yazarı olarak çalıştı.

Şiir, oyun, roman türlerinde eserler verdi. Şiirlerinin konusunu günlük yaşamdan aldı. Yaşadığımız dünyayı tüm çeşit ve renkleriyle yansıttı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Aşktan ve Umuttan Aldım Rengimi, Yakında, Hayatı Karşılayan Şiirler, Şiir Kitabı, Bir Demet Diken, 5+2'ler, Ve Aşk, Şiir Ölümcül Yolculuğun Senin, Ateşin İçinden*

Çocuk şiiri: *Gül Sağnağı, Çocuk ve Şiir*

Oyun: *Leş*

Çocuk romanı: *Bir Liranın İki Günü*

UYGUNER, Muzaffer (1923 - 2002)

Kandıra'da doğdu. Trabzon Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Hukuk fakültelerini bitirdi. Çeşitli devlet kurumlarında çalıştı.

Şiir, eleştiri, inceleme yazıları ve çevirileriyle tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kayın Ağacı*

İnceleme: *Sait Faik'in Hayatı, Cahit Sıtkı Tarancı, Sait Faik Abasıyanık, Yahya Kemal, Orhan Veli'nin Dil ve Şiir Üstüne Düşünceleri, Orhan*

Veli Kanık, Halide Edip Adıvar, Bir Efsane Üzerine, Yunus Emre, Karacaoğlan, Âşık Veysel, Dadaloğlu, Ömer Seyfettin, Salâh Birsel, Cahit Külebi, Dertli, Şinasi, Mehmet Âkif Ersoy, Memduh Şevket Esendal, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp, Sabahattin Ali, Halit Ziya Uşaklıgil, Yaşar Kemal, Muzaffer İzgü, Sevgi Sosyal

UYGUR, Nermi (1925 - 2005)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Aynı fakültede profesör oldu.

Felsefi eserlerinin yanında, denemeleriyle tanındı. Edebiyatı felsefeye, felsefeyi edebiyata kaynaştırmaya çalıştı.

Başlıca eserleri:

Deneme: *Dilin Gücü, Felsefenin, Çağrısı, Dünya Görüşü, Güneşle, İnsan Açısından Edebiyat, Kurum-Eylem Bağlamı, Yaşama Felsefesi, Kültür Kuramı (felsefe kültür yazıları), Çağdaş Ortamda Teknik, Tadı Damağımda, Başka Sevgisi, Salkımlar*

İnceleme: *Türk Felsefesinin Boyutları, Dil Yönünden Fizik Felsefesi*

UYSAL, Ahmet (1938 - 2011)

Savaştepe'de doğdu. Savaştepe İlköğretmen Okulu'nu ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimi Bölümü'nü bitirdi. Çanakkale, Balıkesir, Bursa'da öğretmenlik; Yozgat, Balıkesir ve Afyon'da denetçilik yaptı. Balıkesir'de vefat etti.

Şiirleri ve çocuklar için hazırladığı kitaplarıyla tanındı. Oldukça yumuşak, kırılgan, duygusal ve naif bir şiir yapısı vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sularla, Uzak Yazlarda*

Çocuk kitapları: *Yaban Kedisi, Keloğlan'ın Düşü, Keloğlan'ın Diliyle, Alaca Baykuş, Çöpçü Martı, Anası Bulut Babası Yağmur, Kuş Gölünde Günler, Mağara Gölünde Serüven, Ayda Yaz Uykusu*

1998 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü aldı.

UZUNER, Buket (1955 -)

Ankara'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nü bitirdi. Norveç ve ABD'de çevre bilimi konusunda lisansüstü çalışmalar yaptı. Yurda dönünce, öğretim görevlisi olarak çalıştı. Turizm ve reklamcılık alanlarında görev yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan öykü ve yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Benim Adım Mayıs, Ayın En Çıplak Günü, Güneş Yiyen Çingene, Karayel Hüznü, Şairler Şehri, Şiirin Kızkardeşi Öykü, Yolda*

Roman: *İki Yeşil Su Samuru, Anneleri, Babaları ve Diğerleri; Balık İzlerinin Sesi; Kumral Ada Mavi Tuna; Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu; İstanbullular*

Gezi yazısı: *Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları, Şehir Romantiğinin Günlüğü, New York Şehir Defteri*

Biyografi: *Gümüş Yaz, Gümüş Kız*

Deneme: *Selin ve Cem'le Yolculuklar*

Ü

ÜMİT, Ahmet (1960 -)

Gaziantep'te doğdu. İlk ve ortaöğrenimini bu kentte tamamladı. 1983'te Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitirdi. İlk öyküsünü de bu yılda yazdı.

1985-1986 arasında, Moskova Sosyal Bilimler Akademisi'nde eğitim gördü. Yazın yaşamına öyküyle başladıysa da ilk yapıtı, 1989'da yayımlanan *Sokağın Zulası* adlı şiir kitabı oldu. 1990'da, bir grup edebiyat tutkunuyla birlikte *Yine "Hişt"* adlı kültür-sanat dergisini çıkardı. Şiir, öykü ve yazılarını *Adam Sanat, Yine Hişt, Öküz* ve *Cumhuriyet Kitap* dergileriyle *Yeni Yüzyıl* gazetesinde yayımladı. 1992'de yayınlanan ilk öykü kitabı *Çıplak Ayaklıydı Gece*, aynı yıl Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü'nü aldı. Bu kitap onu yazın dünyamıza tanıtan ilk kitaptır. Çeşitli gazete ve dergilerde Franz Kafka, Dostoyevski, Patricia Highsmith, Edgar Allan Poe ve polisiye roman yazarları üzerine inceleme ve tanıtım yazıları yazdı. Kitaplarının tümünde var olan gerilim duygusu ise *Sis ve Gece* adlı polisiye romanında kendisini tümüyle dışa vurdu.

Sis ve Gece, Türkiye'de yankı uyandırdı, tartışmalara yol açtı. Yunanistan'da yayımlanarak yabancı dile çevrilen ilk Türk polisiye yapıtı unvanını kazandı. Ayrıca öykülerinden yola çıkılarak Uğur Yücel tarafından *Karanlıkta Koşanlar* ve Cevdet Mercan tarafından *Şeytan Ayrıntıda Gizlidir* dizileri yapıldı. *Sis ve Gece*, 2007'de Turgut Yasalar tarafından sinemaya uyarlandı.

Başlıca eserleri: *Sokağın Zulası, Çıplak Ayaklıydı Gece, Bir Ses Böler Geceyi, Masal Masal İçinde, Sis ve Gece, Agatha'nın Anahtarı, Kar Kokusu, Patasana, Şeytan Ayrıntıda Gizlidir, Kukla, Beyoğlu Rapsodisi, Aşk Köpekliktir, Başkomser Nevzat-Çiçekçinin Ölümü, Kavim, Ninatta'nın Bileziği, İnsan Ruhunun Haritası, Olmayan Ülke, Bab-ı Esrar, İstanbul Hatırası*

ÜNAYDIN, Ruşen Eşref (1892 - 1959)

İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve Darülfünun Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. Galatasaray Lisesi, Askerî Baytar Okulu, Yüksek Öğretmen Okulu'nda edebiyat ve Fransızca öğretmenlikleri yaptı. Kurtuluş Savaşı'na katılmak üzere Ankara'ya gitti. Basın danışmanı, Buhara Elçiliği başkâtibi, Afyonkarahisar milletvekili, Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurucu genel yazmanı, Cumhurbaşkanlığı genel sekreteri, Tiran, Atina, Budapeşte elçisi oldu. Roma, Londra, Atina büyükelçiliği yaptı. 1952'de emekliye ayrıldı. İstanbul'da geçirdiği bir kalp krizi sonucunda vefat etti.

Yazarlığa çeviriyle başladı. *Servet-i Fünûn, Donanma Mecmuası, Türk Yurdu, Yeni Mecmua* gibi dergilerde yazdı. Türk edebiyatında görüşme türünün en güzel örneklerini verdi. Sonraları röportaj, anı, mensur şiir niteliğindeki yazılarıyla ününü genişletti. Kendine özgü, duygularla düşünceleri kaynaştıran bir üslup özelliği vardı. Zamanın en tanınmış şair ve yazarlarıyla yaptığı ve edebiyatımızın o günkü sorunlarını yansıtan edebî anketi *Diyorlar ki*, bizde röportaj çığırını açan öncü bir eser oldu. Birkaç cümleyle portre çizme, betimleme, düşünüş, duyuş ve söyleyiş yönleri güçlüdür. Her fırsatta Atatürk'e hayranlığını belirtmiştir.

Başlıca eserleri: *Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal'le Mülakat, Diyorlar ki, Atatürk'ün Hastalığı, Çanakkale'de Savaşanlar Dediler ki, Geçmiş Günler, Ayrılıklar, Damla Damla, Boğaziçi Yakından, Atatürk'ü Özleyiş, Tevfik Fikret, İstiklal Yolunda*

ÜNLÜ, Mahir (1926 -)

Elazığ'da doğdu. Askerî öğrenci olarak Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Askerî okullarda edebiyat dersi okuttu.

Edebiyat eleştirisi alanındaki çalışmalarıyla tanındı. Liseler için Türk dili ve edebiyatı ders kitapları hazırladı. Türk edebiyatının çeşitli alanlarıyla ilgili çalışmalar yaptı.

Başlıca eserleri: *Öz Türkçe Sözlük, Kavramlar ve Boyutları, Toplumsallık Açısından Türk Edebiyatı, Dil ve Edebiyatta Temel Kavramlar, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı (dört cilt, Ömer Özcan'la), Edebiyat Bilgileri, Dil Bilgileri, Şinasi, Türkçede Yazınsal Eleştiri*

ÜNSEL, Ziya (1915 - 1972)

Adapazarı'nda doğdu. Çocukluğu Yunan işgali, Kurtuluş Savaşı'nın çetin koşulları içinde geçti. Kabataş Lisesi'nde, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde okudu. Başta Bursa ve Malatya olmak üzere, değişik bölgelerde Türkçe öğretmenliği yaptı. Beykoz Ortaokulu müdürüyken, çıkan şiddetli bir tartışma sonucu, okulun kalorifercisi tarafından öldürüldü.

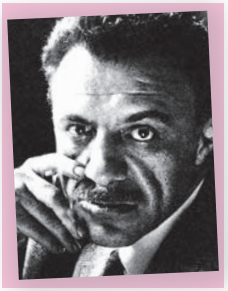
Yurt ve doğa güzelliklerini sergilediği gezi kitaplarıyla tanındı. Çok akıcı, yalın bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Gezi: *Beydağı, Malatya, Yeşil Malatya, Harput Masalı, Mutlu Güney, Anadolu Çizgisi, Çılgın Doruklar*

Araştırma, inceleme: *Hitabet Sanatı ve Meşhur Hatipler, Atamın Gününde*

ÜSTÜN, Nevzat (1924 - 1979)

İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Lisesi'ni bitirdi. Paris'e gitti. Yurda dönünce çeşitli gazetelerde çalıştı. Yaz aylarında Avrupa gezileri yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Toplumsal gerçekçi çizgideki şiirleriyle tanındı. Şiir yanında öykü, gezi yazısı ve deneme türlerinde eserler de yazdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Oluş, Yaşadığımız Devre Dair Şiirler, Cüceler Çarşısı, Yitikler Kapısı, Güneş Ülkesi, Hey Sen Amerikalı, Köprübaşı, Ak Yeşil Kavak Ağaçları, Beklemeden Sabah*

Öykü: *Yaşama Duvarı, Almanya Almanya, Akrep Üretim Çiftliği, Boğaların Ölümü, Çıplak, Büyük Şaşkınlık, Bunalımlı Günler*

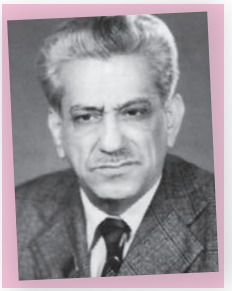
Gezi yazısı: *Sovyetler Birliği'nden Batıya, Üçüncü Bir Dünya, Almanya Beyleri ile Portakis Bahçeleri, Karın İçindeki Portakal: İsveç, Çağdaki Sarıcı*

Deneme: *Türkiye'deki Amerika (2 cilt)*

Röportaj: *Bir Tuhaf Yaşam, Güneşin Ağzı (inceleme-araştırma-röportaj)*

V

VAHAPZADE, Bahtiyar (1925 - 2009)

Çağdaş Azerbaycan edebiyatının tanınmış şair ve yazarlarındandır. Şeki'de doğdu. 1947'de, Azerbaycan Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi'ni bitirdi. Aynı üniversitede öğretim üyesi olarak çalıştı. Bakü'de vefat etti.

Şiirin yanı sıra öykü, tiyatro, inceleme-araştırma dallarında eserler verdi. Çevirileri de vardır. Şiirlerinde dil, yurt sevgisi, aşk, yaşam, ölüm, doğa temalarını işledi. Manzum tiyatroları başarılıdır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Menim Dostlarım, Bahar, Dostlug Neğmesi, Çınar, Ceyran, Aylı Geceler, İnsan ve Zaman, Bir Ürekte Dört Fesil, Deniz-Sahil, Açılan Seherlere Selam*

Oyun: *İkinci Ses, Yağışdan Sonra, Vicdan, Yollara İz Düşer, Feryat*

İnceleme-araştırma: *Sanatkâr ve Zaman, Sadelikte Büyüklük, Gelin Açık Danışag*

VÂLÂ NURETTİN (1901 - 1967)

İstanbul'da doğdu. "Veli Nuri, Va-Nu, Akşamcı, Hikâyeci" imzalarını da kullandı. Galatasaray Lisesi'nin orta kısmını bitirip bir süre Viyana Ticaret Akademisi'nde okudu. *Birinci Kitap, İkinci Kitap* adlı dergilerde şiirleri yer aldı. Nâzım Hikmet'le birlikte önce Anadolu'ya geçerek Millî Mücadele'ye katılmak üzere Ankara'ya gitti. Bolu'ya öğretmen olarak yine Nâzım Hikmet'le birlikte gönderildi. Ancak Bolu'daki ağır ceza reisinin Sovyetler Birliği'ndeki değişiklikleri büyük övgüyle anlatması, oradaki irtica baskısı, onları Moskova'ya yöneltti. Batum üzerinden Moskova'ya gittiler. O da Nâzım Hikmet gibi, Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi'nde öğrenim gördü. Yurda dönünce *Vakit* gazetesine girdi. Çok uzun bir süre *Akşam* gazetesinde çalıştı. Sonra *Haber, Cumhuriyet, Tercüman, Havadis* ve *Köroğlu* gazetelerinde yazıları, röportajları yayımlandı. Yapıtları içinde, arkadaşı Nâzım Hikmet'i anlattığı *Bu Dünyadan Nâzım Geçti* kitabı, anı sıcaklığı, içtenliği ve belgesel niteliğiyle büyük ilgi gördü.

Başlıca eserleri:

Anı: *Bu Dünyadan Nâzım Geçti*

Roman: *Baltacı ile Katerina, Tuzaktaki Kaplan*

Çocuk romanı: *Korkusuz Murat (eşi Müzehher Vâ-Nû -Nihal Karamağralı- adıyla)*

VASCONCELOS, Jose Mauro De (1920 - 1984)

Brezilya'da Kızılderili ve Portekizli, yoksul bir ailede doğmuştur. Hayatı boyunca birçok işle uğraşmıştır. Bu durum, ona yazdığı roman ve hikâyeler için önemli kaynak sağlamıştır. Genelde romanlarında roman karakterlerinin yaşamlarındaki zorlu yaşam koşullarını, yoksulluğu, şiddeti tüm çıplaklığıyla anlatır; ama özellikle *Şeker Portakalı* ve onun devamı olan *Güneşi Uyandıralım* gibi bazı romanları duygusallık ve iyimserlik de içermektedir. Türkiye'de

en çok *Şeker Portakalı* isimli romanıyla tanınmaktadır ve yazar, bu romanı 1968 yılında sadece on iki günde yazmıştır. *Şeker Portakalı*'nın küçük kahramanı *Zeze*'nin serüvenleri *Güneşi Uyandıralım* ve *Delifişek* adlı romanlarında da devam etmiştir.

Başlıca eserleri: *Yaban Muzu, Kayığım Rosinha, Kardeşim Rüzgâr Kardeşim Deniz, Şeker Portakalı, Güneşi Uyandıralım, Delifişek, Pissy'nin Öyküsü, Kırmızı Papağan, Japon Sarayı, Kristal Yelkenli, Çıplak Sokak*

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet (1904 - 1992)

İstanbul'da doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Almanya ve İtalya'da doktora çalışması yaptı. Yurda dönünce, İstanbul Hukuk Fakültesi'nde profesör oldu. İstanbul'da vefat etti.

Hukuk ve toplum konularındaki bilimsel çalışmalarının yanında, gazetelerde inceleme, deneme, söyleşi türlerindeki yazıları yayımlandı. Atatürk'ün *Söylev*'ini günümüz Türkçesine aktardı.

Başlıca eserleri: *Devirden Devire (3 cilt), Söylev (3 cilt), Millî Mücadele Anıları, Yol Kesen Irmak, Çağdaş Düşünce*

VERLAINE, Paul (1844 - 1896)

Metz'de doğdu. Bir subayın oğludur. Liseyi Paris'te bitirdi. Belediyeye memur oldu. Sanat ve edebiyat alanının öncü kişileriyle tanıştı. Çalışmalarında onlardan destek gördü. Ruhsal yaşamı tam bir düzensizlik içindeydi. Evlendikten sonra biraz huzura kavuştu, üç şiir kitabı yayımladı. Savaş, Paris kuşatması, askere alınışı onu yeniden bunalıma itti. Kuşkulu göründüğü için işine son verildi. 1872'de Arthur Rimbaud ile Belçika'ya kaçtı. Kendisinden ayrılmak isteyen Rimbaud'ı tabancayla yaraladı. Bu yüzden iki yıl hapis yattı. Çıkınca İngiltere'ye yerleşti sonra Fransa'ya döndü. Sürdüğü başıboş yaşantı sonucu sağlığı bozuldu, Paris'te vefat etti.

İlk şiir kitaplarında parnasizm akımına yakın şiirler yazdıysa da şiirdeki müzik ögeleriyle bu akımın dışında kalıp sembolizm akımına öncülük etti.

Şiirinde müziğe, ritme, ince ayrıntılara, esnekliğe ve anlam gizlemlerine yer verdi. Şiirinin içeriğindeki ve dilindeki kavramlar müzikleşti. Katı ölçü düzenini reddetti. İnsanın duyu ve ruh hâllerini şiirsel bir dille aktarması, şiirinin en belirgin özelliğidir.

Başlıca şiir kitapları: *Satürn (Zuhal) Şiirleri, Şenlikler, İyi Şarkı, Sözsüz Romanslar, Aşk, Kadınlar, Hakaretler*

VERNE, Jules (1828 - 1905)

Fransız romancıdır. Paris'te öğrenim gördü. Yaşadığı dönem, büyük keşif ve buluşların yapıldığı bir zamana rastlar. Bu durum, Jules Verne'i bilimsel buluşlar üstüne kurulan, imgeye dayanan roman yazmaya yöneltti. Eserleriyle yeni bir çığır açtı.

Romanlarını yazmadan önce konusuyla ilgili bilimsel eserleri inceler, deneyler yapar ve bu bilgileri imge gücüyle derinleştirirdi. Tasarladıkları, birçok buluş ve keşfin yolunu açtı. İnandırıcı, sürükleyici, ilgi uyandırıcı bir anlatım tekniği vardır.

Başlıca eserleri: *Denizler Altında Yirmi Bin Fersah, Kaptan Grant'ın Çocukları, Arzın Merkezine Seyahat, Seksen Günde Devr-iâlem, Afrika Ormanlarında, Arz'dan Ay'a Seyahat, Balonla Beş Hafta, İki Yıl Okul Tatili, Dünyanın Ucundaki Fener, 15 Yaşında Bir Kaptan, Esrarlı Ada, Altın Yanardağ, Gezgin Cambazlar, Kahraman Fenerciler, Madenin Esrarı*

VERGILIUS, Publius (MÖ 70 - 19)

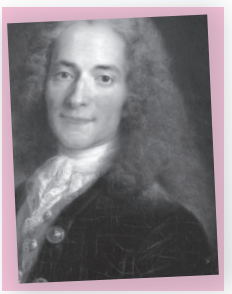

Romalı şairdir. İyi bir öğrenim gördü. Çocukluğundan beri içinde var olan doğa sevgisini şiirlerinde yansıttı. Pastoral, epik ve didaktik şiirler yazdı. Pastoral şiirlerinde, kent yaşamının büyüsüne kapılıp köy yaşamından

uzaklaşan Romalılara yeniden toprak, kır sevgisini kazandırmak istedi. Doğa betimlemeleri büyük ilgi gördü. *Eneide* adlı eseri, dünya edebiyatının en önemli epik şiirlerinden kabul edildi. Dünya edebiyatında, eserleriyle geniş toplulukları etkileyerek davranış değişikliği yaratabilmiş önde gelen şairlerden sayıldı.

Başlıca eserleri: *Çoban Şiirleri (kır ve doğa sevgisini anlatan pastoral şiirler), Çiftçi Şiirleri (4 kitap, tarımın önemini anlatan şiirler), Eneide (destan)*

VOLTAIRE, François Marie Arouet (1694 - 1778)

Fransız yazar ve düşünürdür. Parisli bir noterin oğludur. Hukuk öğrenimi gördü. Düşüncelerini özgürce dile getirmesi, her türlü baskıya karşı koyması yüzünden hapse atıldı. Çıkınca da gericilikle mücadeleyi sürdürdü. Yaşamının büyük bölümünü Fransa dışında geçirmek zorunda kaldı.

Fransız Devrimi'ne ışık tutan düşünürlerden biridir. Dinin yerini aklın, gelenek ve göreneklerin yerini bilimin almasıyla insanın mutluluğa ve özgürlüğe kavuşacağına inandı. Yaşamı boyunca düşünce ve vicdan özgürlüğünü savundu. Edebiyatın birçok türünde eserler verdi. Eserlerinde yalın bir dil, herkesin anlayabileceği açık bir anlatım kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Henriade*

Oyun: *Oedipe, Brutus, Zaire, Merope*

Roman: *Zadig, Candide*

Felsefe: *Felsefe Mektupları, Felsefe Sözlüğü (4 cilt), Milletlerin Töre ve Ruhuna Dair Deneme*

W

WHITMAN, Walt (1819 - 1892)

Amerikalı şairdir. West Hill'de doğdu. Kendi kendini yetiştirdi. Doktor, avukat yanında çalıştı. Öğretmenlik, gazetecilik yaptı.

Amerikan şiirine yeni bir biçim getirdi. Serbest ölçülü şiirlerinde doğa, gerçek ve demokrasi sevgisini anlattı. *Çimen Yaprakları* en tanınmış eseridir.

WILDE, Oscar (1854 - 1900)

İrlandalı şair, oyun yazarı, eleştirmen ve romancıdır. Dublin'de doğdu. İyi bir öğrenim gördü. Yunanca, Latince, Fransızca öğrendi. Dağınık bir yaşam sürdü. Ülkesinden ayrılıp Fransa'ya yerleşti. Paris'te vefat etti.

Yazdığı oyunlarla adını duyurdu. Yaşadığı toplumun aksayan yanlarını, geleneklerini, göreneklerini yeren eserler yazdı. Alaylı, nükteli bir dil kullandı. "Sanat için sanat" görüşünü benimsedi. Eserlerinde kapalı anlatım yolunu tuttu.

Başlıca eserleri: *Dorian Gray'in Portresi, Lady Windermere'in Yelpazesi, Mutlu Prens, Narlı Ev, Salame, Yıldız Çocuk, De Profundis, Reading Hapishanesi Baladı, Vera veya Nihilistler*

Y

YAĞCI, Öner (1951 -)

Zile'de doğdu. Tokat Öğretmen Okulu'ndan sonra, Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı. Daha sonra düzeltmenlik, yayınevlerinde yöneticilik yaptı.

Çeşitli dergilerde yazıları yayımlandı. Yakın tarihimizin çalkantılı dönemlerini anlatan romanlarıyla tanındı. Eserlerinde, toplumsal gerçekçi çizgide görüldü.

Başlıca eserleri:

Roman: *Kardelen, Turnalar, Gökyüzüne Akan Irmak*

Diğer eserleri: *Rıfat Ilgaz: Fedailer Mangası, Şükran Kurdakul, Dadaloğlu, Karacaoğlan, Yunus Emre, Köroğlu, Umut İnsanda*

YAĞCIOĞLU, Halim (1919 -)

İzmir'de doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'ni, Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Kütüphaneler Genel Müdürlüğünde çalıştı.

İlk şiirleri *Çınaraltı* ve *Ülkü* dergilerinde yayımlandı. Hece ölçüsüyle yazdığı ilk şiirlerinde, halk şiiri geleneğinden yararlandı. Sonraları yeni şiir anlayışı ile toplumcu anlayışta şiirler yazdı. Oyun, çocuk kitapları, masal ve antoloji alanlarında eserler verdi.

Başlıca şiir kitapları: *Samanyolu, Anzelha, Kasım Rüzgârları, Destan Türk, Altın Günlerin Eşiğinde*

YALÇIN, Hüseyin Cahit (1874 - 1957)

Balıkesir'de doğdu. İstanbul Lisesi'nden sonra, Mülkiye Okulu'nu bitirdi. Liselerde müdürlük, gazetecilik yaptı. Milletvekili seçildi. İstanbul'da vefat etti.

Servet-i Fünûn dönemi yazarlarındandır. Gözleme dayanan, şairane ve süslü bir biçimle roman ve öyküler yazdı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Hayat-ı Muhayyel (Hayaldeki Yaşam), Hayat-ı Hakikiye Sahneleri (Gerçek Yaşamdan Sahneler), Niçin Aldatırlarmış?*

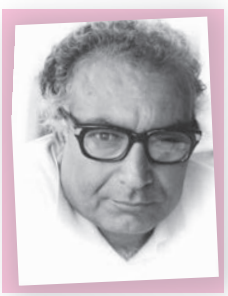
Roman: *Hayal İçinde*

Eleştiri: *Kavgalarım*

Anı: *Edebiyat Anıları, Siyasal Anılar*

Biyografi: *Talat Paşa*

YAŞAR KEMAL (1923 -)

Asıl adı Kemal Sadık Gökçeli'dir. Adana'nın Osmaniye ilçesine bağlı Gökçeli (Hemite) köyünde doğdu. Son sınıfta ortaokulu bıraktı. Adana'da inşaat kontrol memurluğu, ırgat kâtipliği, öğretmen vekilliği, sünger avcılığı, pamuk tarlalarında işçilik, su bekçiliği gibi kırkı aşkın işte çalıştı. İstanbul'a gelerek gazeteciliğe başladı.

Sanat yaşamına şiirle başladı. İlk şiiri, Adana'da yayımlanan *Görüşler* dergisinde çıktı. Folklor araştırmaları, fıkra, röportaj, öykü, roman, tiyatro ve senaryo türlerinde eserler verdi. Yurt gerçeklerini yansıtan röportajları ve dergilerde yayımlanan öyküleriyle ünü

yaygınlaştı. Romanlarının birçok yabancı dile çevrilmesiyle, ünü sınırlarımızın dışına çıktı. Eserlerinde, çoğunlukla Çukurova insanlarının yaşamlarını anlattı. Bu kişilerin yaşamlarını, türlü çelişkileri gözler önüne serdi. Halkın ortak inançlarını bir masal, efsane, destan havası içinde dile getirdi. Özgün bir dili, coşkulu bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Sarı Sıcak, Bütün Hikâyeler*

Roman: *İnce Memed (3 cilt), Teneke, Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır, Allah'ın Askerleri, Ölmez Otu, Akçasaz'ın Ağaları / Demirciler Çarşısı Cinayeti, Akçasaz'ın Ağaları / Yusufçuk Yusuf, Yılanı Öldürseler, Al Gözüm Seyreyle Salib, Kuşlar da Gitti (uzun öykü), Deniz Küstü, Yağmurcuk Kuşu / Kimsecik I, Höyükteki Nar Ağacı, Kale Kapısı / Kimsecik II, Kanın Sesi / Kimsecik III, Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana / Bir Ada Hikâyesi I, Karıncanın Su İçtiği / Bir Ada Hikâyesi II, Tanyeri Horozları / Bir Ada Hikâyesi III*

Şiir: *Bugünlerde Bahar İndi*

Çocuk Romanı: *Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca*

Diğer Eserleri: *Ay Işığı Kuyumcuları (A. Vidalie; Thilda Kemal ile), Yanan Ormanlarda 50 Gün, Çukurova Yana Yana, Peribacaları, Bu Diyar Baştan Başa, Bir Bulut Kaynıyor, Ağıtlar, Taş Çatlasa, Baldaki Tuz (gazete yazıları), Gökyüzü Mavi Kaldı (halk edebiyatından seçmeler, S. Eyüboğlu ile), Ağacın Çürüğü: Yazılar - Konuşmalar (der. Alpay Kabacalı), Yayımlanmamış 10 Ağıt, Sarı Defterdekiler: Folklor Derlemeleri (haz. Alpay Kabacalı), Ustadır Arı, Zulmün Artsın, BinBir Çiçekli Bahçe, Röportaj Yazarlığında 60 Yıl*

Destansı Roman: *Üç Anadolu Efsanesi, Ağrı Dağı Efsanesi, Binboğalar Efsanesi, Çakırcalı Efe*

Ödülleri: *1955 Gazeteciler Cemiyeti Başarı Armağanı (Dünyanın En Büyük Çiftliğinde Yedi Gün), 1956 Varlık Roman Armağanı (İnce Memed), 1966 İlhan İskender Armağanı (Teneke'den aynı adla uyarlanan oyun), 1966 Uluslararası Nancy Tiyatro Festivali Birincilik Ödülü (Yer Demir Gök Bakır'dan uyarlanan "Uzun Dere" oyunu ile Türkiye ödülü,*

Brezilya ile paylaştı.), 1974 Madaralı Roman Armağanı (Demirciler Çarşısı Cinayeti), 1977 Fransa Eleştirmenler Sendikası En İyi Yabancı Roman Ödülü (Yer Demir Gök Bakır), 1978 Fransa'da En İyi Yabancı Kitap Ödülü (Ölmez Otu), 1979 Fransa "Büyük Jüri" En İyi Kitap Ödülü (Binboğalar Efsanesi), 1982 Uluslararası Cino Del Duca Ödülü, 1984 Fransız Legion d'Honneur Ödülü Commandeur payesi, 1984 TÜYAP Kitap Fuarı Halk Ödülü, 1985 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü, 1986 Orhan Kemal Roman Ödülü (Kale Kapısı), 1988 TÜYAP Kitap Fuarı Halk Ödülü, 1988 Fransa Kültür Bakanlığı Commandeur des Arts et des Lettres Nişanı, 1991 Fransa Strasbourg Üniversitesi Onur Doktorası, 1992 11. TÜYAP Kitap Fuarı Onur Yazarı, 1992 Antalya Akdeniz Üniversitesi Onur Doktorası, 1993 Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü, 1994 Mülkiyeliler Birliği Rüştü Koray Armağanı, 1995 Morgenavissen Jylaand-Pösten Ödülü (Danimarka), 1996 Türkiye Yayıncılar Birliği Düşünce Özgürlüğü Ödülü, 1996 Kanın Sesi ile Akdeniz Yabancı Kitap Ödülü (Perpignan, Fransa), 1996 VIII Katalunya Uluslararası Ödülü (Barcelona, İspanya), 1996 Lillian Hellman/Dashiell Hammett Baskıya Karşı Cesaret Ödülü, İnsan Hakları İhlallerini İzleme Örgütü (New York), 1997 Toplu eserleri için Premio Internazionale Nonino Ödülü (İtalya), 1997 Kenne Vakfı Düşünce ve Söz Özgürlüğü Ödülü (Uppsala, İsveç), 1997 Norveç Yazarlar Birliği ödülü (Wole Soyinka ile ortak), 1997 Frankfurt Kitap Fuarı Alman Yayıncalar Birliği Ödülü, 1998 Frei Üniversitesi Berlin Fahri Doktora, 1998 Bordeaux Yayıncılar Birliği Yabancı Edebiyat Ödülü, 2002 Bilkent Üniversitesi Fahri Doktora, 2003 Z. Homerus Şiir Ödülü, 2003 Savanos Ödülü (Selanik), 2003 Türkiye Yayıncılar Birliği Yayıncılık Emek Ödülü, 2008 Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü, 2011 Türkiye Gazeteciler Derneği Özel Onur Ödülü, 2011 yılında Fransa'nın en üst düzey ödülü olan Legion d'Honneur nişanı verildi.

YAŞAR REYHANÎ (1932 -)

Erzurum'a bağlı Hasankale ilçesinin Alvar köyünde doğdu. Asıl adı Yaşar Yılmaz'dır. İlkokulu köyünde bitirdi. Çevresindeki âşıkları dinleyerek büyüdü. Özellikle halk hikâyelerinden çok etkilendiğini belirtir. Âşıklık geleneği

gereği, gördüğü bir düş üzerine halk ozanı oldu. Önce "Mâhirî, Dertli" adlarını kullandı, sonraları "Reyhanî" adını aldı.

Günümüz âşık tarzı Türk şiirinin önde gelen temsilcilerindendir. Bu tarzın tüm türlerinde başarılı şiirleri vardır. *Köroğlu* destanının birçok kolunu, *Kırmanşah* ve *Emrah ile Selvi* hikâyesini anlatır.

Başlıca eserleri: *Alvarlı Reyhanî, Böyle Bağlar, Kervan*

YAŞIN, Özker (1932 - 2011)

Lefkoşa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da yaptı. 1950'de Kıbrıs'a dönerek gazeteciliğe başladı. Bayrak Radyosu'nda çalıştı. Televizyonda şiir programları yaptı.

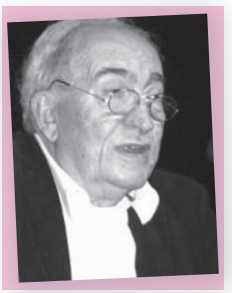
Savaş gazetesini çıkardı. Lefkoşa bağımsız milletvekili seçildi. Kurucu Meclis üyesi oldu. Köşe yazarlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiiri İstanbul'da çıkan bir gazetede yayımlandı. Sonra, *Varlık* dergisinde şiirleri sıkça yayımlandı. Kıbrıs'ın en çok eser veren şairlerindendir.

Başlıca şiir kitapları: *Ol Alem, Bayraktar Destanı, Kıbrıs'tan Atatürk'e, Limanda Bir Gemi, Namık Kemal Kıbrıs'ta, Kıbrıs Mektubu, Mehmetçik Kıbrıs'ta, Babil Daha Uzakta, Atatürk'e Saygı Duruşu, Bir Şahlanışın Destanı-1 (Kanlı Kıbrıs), Bir Şahlanışın Destanı-2 (Oğlum Savaş'a Mektuplar)*

Özker Yaşın, tüm şiirlerini 1986 yılında *Kıbrıs Benim Vatanım* ve *Önce Kuşlar Uyanır* adlı kitaplarında toplamıştır.

YAVUZ, Hilmi (1936 -)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Kabataş Lisesi'nden sonra, Londra Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. İngiltere'de BBC Radyosu'nda çalıştı. Yurda dönünce, *Meydan Larousse Ansiklopedisi* Yazı Kurulunda görev aldı. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

İlk şiirleri, *Dönüm* dergisinde yayımlandı. Çeşitli dergi ve gazetelerde felsefe yazıları, düşün ve sanat sorunlarına ilişkin inceleme yazıları, kitap eleştirileri yazdı. Son dönem şiirlerinde yoğun düşünce ve duyarlılıkları yansıtmaya çabaladı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Bakış Kuşu, Bedrettin Üstüne Şiirler, Doğu Şiirleri, Yaz Şiirleri, Gizemli Şiirler, Zaman Şiirleri, Söylen Şiirleri, Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize, Çöl Şiirleri, Akşam Şiirleri, Yolculuk Şiirleri, Hurufi Şiirler, Büyü'sün Yaz, Küller ve Zaman, Kayboluş Şiirleri*

Deneme-inceleme: *Felsefe ve Ulusal Kültür, Roman Kavramı ve Türk Romanı, Kültür Üzerine, Felsefe Üzerine, Yazın Üzerine, Denemeler Karşı Denemeler, İstanbul Yazıları, Okuma Notları, Kara Güneş, Sözün Gücü, Yüzler ve İzler, İslam'ın Zihin Tarihi, Türkiye'nin Zihin Tarihi, Okuma Biçimleri, Belleğin Kuytularından*

Anlatı: *Taormina, Fehmi K.'nın Acaip Serüvenleri, Kuyu*

Anı-Günce: *Geçmiş Yaz Defterleri, Ceviz Sandıktaki Anılar, Bulanık Defterler*

YENİŞEHİRLİ AVNÎ (1826 - 1884)

Bugünkü adı Larissa olan (Yunanistan'da) Yenişehir'de doğdu. Özel eğitim gördü. İstanbul'a geldikten sonra, Beşiktaş Mevlevîhanesi Şeyhi Nazîf Dede'nin kızıyla evlendi. 1859-60 yıllarında Bağdat'ta divan kâtipliği yaptı. Tekrar İstanbul'a geldiğinde nerede çalıştığı bilinmiyor. Son yıllarda, Üsküdar Bidâyet Mahkemesi üyeliğinde bulundu. İstanbul'da vefat etti.

Klasik şiirin son başarılı temsilcilerindendir. Eski şairlerin söyleyişlerinin zamanın koşullarına göre değiştirilip düzeltilmesi gerektiğine inanan, yeni bir söyleyiş peşinde koşan bir şairdir. Türkçe şiirleri kadar Farsça şiirleri de başarılıdır. Mevlevîliği benimseyip, derviş doğalı ve ünden kaçınan bir kişi olduğundan, eserlerini düzenleyip yayımlamamıştır.

Başlıca eserleri:

Divân: *Damadı Şevki Bey tarafından bastırılmıştır.*

Mesnevi Tercümesi: *İlk üç cildin düzyazı biçiminde çevirisidir.*

Âb-nâme: *Mevlevîhanedeki su sorununu dile getiren ve II. Abdülhamid'e sunulan manzum-düz yazı dilekçedir.*

Mir'ât-ı Cünûn: *Davranışları normal olmayan tipleri mizahi bir dille anlatan tamamlanmış bir mesnevîdir.*

Âteşgede: *Şeyh Gâlip'in Hüsn ü Aşk'ına nazire olarak yazılan bir mesnevîdir.*

Nihân-ı Kazâ: *Nefi'nin Sihâm-ı Kazâ'sı yolunda hicivlerden oluşmuş bir eseridir.*

YESARİ, Mahmut (1895 - 1945)

İstanbul'da doğdu. İstanbul Lisesi ve Güzel Sanatlar Okulu'nda okudu. *Diken* ve *Gıdık* dergilerinde karikatür çizerek gazeteciliğe başladı. İstanbul'da vefat etti.

Dergilerde çıkan öykü ve mizah yazılarıyla tanındı. Sonra romanlar yazdı. Romanlarında günlük yaşamdan aldığı konuları açık, yalın bir dille anlattı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Çoban Yıldızı, Çulluk, Bağrıyanık Ömer, Kırlangıçlar, Bahçemde Bir Gül Açtı, Tipi Dindi, Bir Kadın Geçti, Yakut Yüzük, Dağ Rüzgârları*

Öykü: *Yakacık Mektupları*

YETKİN, Suut Kemal (1903 - 1980)

Urfa'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra, Paris'te beş yıl felsefe öğrenimi gördü. Dönüşünde, çeşitli liselerdeki öğretmen ve müdürlüklerden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Estetik ve Sanat Tarihi doçentliğine atandı. Güzel Sanatlar genel müdürlüğü, Dil Tarih Coğrafya

Fakültesi Estetik ve Sanat Tarihi profesörlüğü yaptı. Urfa'dan milletvekili seçilerek parlamentoya girdi. Daha sonra üniversitedeki görevine döndü. Ankara'da vefat etti.

Önce "Suut Saffet" adıyla şiir ve mensur şiirler yayımladı. İlk şiiri, *Yarın* dergisinde çıktı. Daha sonra *Servet-i Fünûn* dergisinde düzyazıları görüldü. Fransa dönüşü, sanat ve edebiyat üzerine deneme türünde yazılar yayımlamaya başladı. Sanat ve edebiyatımızın türlü konularını irdeleyen denemeleriyle yaygın bir ün kazandı. Bununla ilgili görüşlerini özlü bir biçimde, açık ve anlaşılır bir dille ortaya koydu.

Başlıca eserleri: *Edebiyat Konuşmaları, Edebiyat Üzerine, Günlerin Götürdüğü, Düşün Payı, Yokuşa Doğru, Şiir Üzerine Düşünceler, Denemeler*

YILDIRIM, Ecem (1991 -)

İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Çağlayan İlköğretim Okulu'nda, ortaöğrenimini de aynı semtte bulunan Ahmet Buhan Lisesi'nde tamamladı. Şimdi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde yükseköğrenimini yapmaktadır.

Edebiyatla ilişkisi, ilköğretim yıllarına dayanır. Henüz ikinci sınıftayken anlattığı öykülerle, ilkokul öğretmeninde yazar olacağı izlenimini uyandırdı. Ortaokul yıllarında yazdığı kompozisyonlarla öğretmenlerinin dikkatini bir kez daha çekti. Yazdığı yazılar, çeşitli yarışmalara gönderildi. Lise öğrenimi sırasında da yazmayı sürdürdü. Aynı zamanda çeşitli yerlerde sunumlar yaptı. Liselerarası münazara yarışmalarına katıldı ve grup arkadaşlarıyla beraber başarılı sonuçlara imza attı. Bu yarışmalarda tanıştığı Erdal Çakıcıoğlu'nun desteğiyle, ilk masallarını yazdı.

Başlıca eserleri:

Roman: *Deniz (çocuk romanı)*

Çocuk öyküleri: *Ucuz Keman, Dertli, Hayat Güzeldir, Küçük Kelebek, Ada'nın Dostu, Ada'nın Giysisi, Balık Adam, Deniz Krallığı, İki Arkadaş, Kara Tren, Serçe ile Güneş, Sevgili Anneciğim, Uçurtma, Yağmurla Gelen*

YILDIZ, Bekir (1933 - 1998)

Urfa'da doğdu. İstanbul Güzel Sanatlar ve Matbaacılık Okulu Dizgi Bölümü'nü bitirdi. Basımevlerinde çalıştı. Bir süre Almanya'da kaldı. Dönüşünde matbaacılık yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Öykü ve romanlarının konularını, Urfa ve çevresinde yaşayan insanların günlük yaşam kavgalarından aldı. Güçlü bir gözlem yeteneği ve başarılı betimlemeleriyle dikkati çekti.

Başlıca eserleri:

Roman: *Türkler Almanya'da, Halkalı Köle, Aile Savaşları, Darbe*

Öykü: *Reşo Ağa, Kara Vagon, Kaçakçı Şaban, Evlilik Şirketi, Alman Ekmeği, Demir Bebek, Mahşerin İnsanları, Seçilmiş Öyküler*

Röportaj: *Harran, Yaman Göç*

Çocuk kitabı: *Şahinler Vadisi, Ölümsüz Kavak, Arılar Ordusu*

YİĞİTER, Ümran Nazif (1915 - 1964)

İstanbul'da doğdu. Pertevniyal Lisesi'nde ve İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudu. Bir süre savcılık ve avukatlık yaptı. Konya'dan milletvekili seçildi. Son görevi, İstanbul'da noterliktir.

Öykülerinde, toplum düzenindeki aksaklıkları, bilgisiz insanların bu düzen içinde ezilişlerini, II. Dünya Savaşı sırasında beliren ahlak çöküntüsünü, karaborsacıları, rüşvetçi memurları, topraksız köylüleri, Zonguldak kömür işçilerini, yoksulluk çeken küçük memurlar gibi konuları işledi. Eleştirici, zaman zaman yergiye kayan bir anlatımı vardır.

Başlıca eserleri:

Öykü: *İçimizden Birkaçı, Yaşamak İçin, Gar Sanatı, Tepedeki Ev, Aşk Üçgeni*

Roman: *Tango'nun Ölümü (Ocak gazetesinde tefrika, 1942 - 1943)*

İnceleme: *Kömür Havzasında Amele Hukuku*

YİĞİTLER, H. Zekâi (1940 - 2004)

Mersin'de doğdu. Akşehir İlköğretmen Okulu'nu ve İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Elbistan, Tarsus, Balıkesir, Edremit ve İstanbul'da Türkçe öğretmenliği yaptı. Ankara'da TV ile Eğitim Merkezinde radyo program yazarı ve yapımcılığından emekli oldu.

Edebiyata şiirle girdi. Çeşitli dergilerde yayınladığı şiirleriyle tanındı. Genellikle aşk, umut, burukluk gibi bireysel duyguları işledi. Bununla birlikte toplumsal konulara yönelen şiirleri de vardır. Şiirle birlikte, çocuklar için romanlar da yazdı. Yalın, akıcı bir dili vardır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Mavi Güvercin, Kutup Gülü, Senin Gözlerine Bakmak, 10 Kasımlarda Atatürk, Günde Güneş, Atatürk Destan, Susan Toprak, Savaşın Soluğu, Atom Çocuklarının Romanı*

Çocuk kitapları: *Öğretmenim (roman), Gökhan ile Özhancık (roman), Nasrettin Hoca, Resimlerle Nasrettin Hoca, Keloğlan (10 kitap), Türk Halk Masalları (14 kitap)*

YÖNTEM, Ali Canip (1887 - 1967)

İstanbul'da doğdu. Lise öğrenimini, Selanik'te tamamladı. Hukuk Fakültesi'nin son sınıfından ayrıldı. Liselerde öğretmenlik, müdürlük, denetçilik yaptı. Milletvekili seçildi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Fecr-î Âtî topluluğundan ayrılıp "Yeni Lisan" hareketini benimseyince, sade dille ve hece ölçüsüyle şiirler yazdı. Şiirlerinden çok okul kitapları, edebiyat ve edebiyat tarihi üzerine araştırmalarıyla tanındı.

Başlıca eserleri: *Geçtiğimiz Yol (şiirler), Millî Edebiyat Meseleleri ve Cenap Bey'le Münakaşalarım (makaleler), Edebiyat (lise ders kitabı), Epope, Türk Edebiyatı Antolojisi, Ömer Seyfettin Hayatı ve Eserleri (inceleme)*

YUND, Kerim (1912 - 1997)

Silifke'de doğdu. İstanbul Orman Okulu ve Ankara Gazi Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Orman Genel Müdürlüğüne bağlı çeşitli görevlerde çalıştı.

Şiir, inceleme ve folklor çalışmalarıyla tanındı. Şiirlerinde hece ölçüsünü kullandı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Kokulu Çam, Savaş Türküleri, Orman, İçel Dağlarından*

Diğer eserleri: *Ağaç Orman Atasözleri ve Açıklamaları, Çocuklara Tabiat Hikâyeleri, İstiklâl Marşı Bilgisi (inceleme), Ormancılıkla İlgili Atasözleri Deyimler Dilekler Mecazlar*

YUNUS EMRE (1238 ? - 1320 ?)

Eskişehir'in Sivrihisar ilçesine bağlı Sarıköy'de doğduğu, yine orada öldüğü ileri sürülür. Yaşamı şiirlerinden, menkıbelerden ve hakkında yazılmış kitaplardan çıkarılmaktadır. Medrese öğrenimi gördüğü, çiftçilik yaptığı, Taptuk Emre'nin uzun yıllar yanında bulunduğu, gurbete çıkarak Konya'yı, Şam'ı, Azerbaycan'ı dolaştığı, Mevlânâ ile tanıştığı anlaşılmaktadır. Anadolu'nun birçok yöresinde mezarının bulunması, halkın ona karşı duyduğu sevginin büyüklüğünü gösterir.

Tasavvuf Edebiyatı'nın en büyük şairidir. Şiirlerinin özünde derin bir insan sevgisi, içli bir Tanrı aşkı, tasavvufa bağlılık görülür. Halk dilini coşkun bir lirizmle, özentisiz bir söyleyişle, genellikle hece, bazen de aruz ölçüleri içerisinde kullanır.

Türk diline dinamik bir anlatım yeteneği, tinsel bir iç musiki gücü verenlerin başında gelir. Şiir dili temiz ve içtenlik taşıyan bir halk Türkçesidir. O, ulusal edebiyatımızın en sağlam temellerindendir. Ahmet Hamdi Tanpınar'a

göre; *"Yunus, Türkçenin kapısıdır ve bugün şiirimize ve edebiyatımıza bakarsanız, aruz deneyimini inkâr etmek, hemen hemen seçilen ve beğenilen taraflarıyla dilde Yunus'a dönmek demektir."*

O, halk içinden gelen, halk içinde yaşayan; onun duygu ve düşüncelerini, inançlarını dizelerinde dile getiren bir şair ve düşünürdür. Tanrı sevgisi, yaşam, ölüm ve dünya sorunları şiirlerinin ana konusudur. Din bağnazlığının ötesinde, bütün dünyayı kuşatan bir insan sevgisine ulaşabilmiş olmasındaki yücelik, onu yüzyılların ötesinden çağımıza ulaştıran büyük etkenlerden biridir. Şiirlerini özentiye, yapmacığa kapılmadan, içten gelen, inanç dolu bir coşkunlukla söylemiştir.

Başlıca eserleri:

Divan: *İlk taşbasması yayımı 1885'te yapılmıştır. Yeni harflerle, önce Burhan Toprak (1933-1934) sonra da Abdülbaki Gölpınarlı (1943-1948) tarafından yayımlandı.*

Risaletü'n-Nushiyye: *(Öğüt Kitabı) Manzum ve mesnevî tarzında 562 beyitten oluşur. Din, tasavvuf, ahlak, değişik insan huyları üzerine yazılmış didaktik bir eserdir.*

YURDAKUL, Mehmet Emin (1869 - 1944)

İstanbul'da doğdu. Beşiktaş Askerî Rüştiyesi'ni bitirdikten sonra, Mülkiye ve Hukuk'a devam etti. Hayatını kazanmak zorunda olduğu için, Sadaret Evrak Kalemi'ne girdi, Rüsumat Evrak Müdürü oldu. İlk şiirlerini bu sıralarda yayımladı. Osmanlı-Rus Savaşı sırasında *Servet-i Fünûn* dergisinde çıkan; *"Ben bir Türk'üm; dinim, cinsim uludur"* dizesiyle başlayan şiiri, ününü sağladı. Meşrutiyet'ten sonra Bahriye Nezareti müsteşarlığı, Hicaz, Sivas, Erzurum valiliği yaptı. "Türkçülük" akımını benimsedi. Türk Ocağı'nın kurucuları arasına katıldı. Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nda Musul milletvekilliği yaptı. Cumhuriyet'in ilk

yıllarında, Şarkî Karahisar, Urfa, İstanbul milletvekillikleri yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Edebiyatımızda, Anadolu halkının acılarını, saldırgan düşman güçlerine karşı ulusumuzun baş kaldırışını sade bir dille, hece ölçüsüyle, coşkun bir anlatımla dile getiren ilk şairimizdir. "Manzum nesir" diyebileceğimiz halk şiirine yaklaşan bir şiir yapısı vardır. Uyarıcı, öğretici şiirlerini sade bir dille yazmış, toplum dertlerini konu olarak almış, şiirimize halkçı, ulusçu bir nitelik katmıştır.

Gerçekçi, çağdaş, halkın dertlerine sıcak bir sevgiyle eğilen şiirler yazmak istemiş ancak canlı halk dilini bulamamış, hece ölçüsünün estetik yapısını kuramamıştır. Bununla beraber, halkçı, ulusçu, insancı yanlarıyla Türk şiirinin tema gücünü artırmıştır. Yaşantısının, sanatının özü şu sözündedir: *"Ben hayatımda iki gaye izledim: Birincisi halkçılık, ikincisi milletçilik."* O, düzyazı türlerinde fazla yazmadı, şiir üzerinde durdu. Kendisine "millî şair", "Türk şairi" denilmesinin nedeni, ulusal duyguları halk için, halk diliyle, kendine özgü bir coşkunlukla dile getirmesindendir.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Türkçe Şiirler, Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Tan Sesleri, Ordunun Destanı, Dicle Önünde, Hasta Bakıcı Hanımlar, Turan'a Doğru, Zafer Yolunda, İsyan ve Dua, Aydın Kızları, Dante'ye, Mustafa Kemal (nazım-nesir karışık), Ankara*

Düzyazı: *Fazilet ve Asalet*

Mehmet Emin Yurdakul'un yaşamı ve şiirleriyle ilgili olarak Enver Naci Göçken'in, Ferhan Oğuzkan'ın, Fevziye Abdullah Tansel'in çalışmaları vardır.

YURTTAŞ, Hüseyin (1946 -)

Foça'da doğdu. Edirne Öğretmen Okulu'nu bitirdi. Öğretmenlik yaptı. Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve yazılarıyla tanındı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İlk İşim Uyanmak, Gelincik Günleri, Sanayi Çarşısı, Gecede Kanat Sesleri, Kod Adı: Mansur, Sevgiden Ötesi Cehennem*

Çocuk kitabı: *Güvercin Kayaları, Astronot Çekirge, Çınar Dede, Çamlı Kuledeki Giz, Beyaz Bisiklet, Cüceler Gezegeni*

YUSUF HAS HÂCİP (XI. Yüzyıl)

Balasagun'da doğdu. Ana dilinden başka Arapça, Farsça ve Soğdakça (Orta İran dillerinden biri) da öğrenip felsefeden efsaneye, folklordan tıbba, matematikten astronomiye, hekimlikten spora bilgisini genişletti. İbni Sina ve Farabî'nin öğretilerini yakından inceleyip benimsedi.

1068 yılında, Balasagun'da *Kutadgu Bilig*'i yazmaya başladı. 1069'da Kaşgar'a gidip eserini tamamladı ve Doğu Karahanlı hükümdarı olan Tabgaç Buğra Kara Han'a sundu. Eseri beğenen hakan, ona "has hâcip" (başmabeyinci) unvanını verdi. Bundan sonraki yaşamını devlet hizmetinde geçirdi. Ölüm yılı bilinmiyor. Mezarının yeri de belli değildir.

YÜCE, Ali (1928 -)

Hatay-Yayladağ'da doğdu. Düziçi Köy Enstitüsü'nü bitirdi. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü sınavlarını dışarıdan vererek İngilizce öğretmeni oldu. Antakya'da öğretmenlik yaptı.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiirleriyle tanındı. Özgün benzetmeler ve sözcük oyunlarıyla yeni bir şiir anlayışı geliştirdi. İnce yergi ögeleri ve değişik imgelerle gerçekçiliğe boyut kazandırdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Boyundan Utan Darağacı, Halk Çağı, Şiir Sıcağı, Şiir Tufanı, Asılacak Kitap, Yunuslama, Havalı Meryem, Sevgim Servetimdir*

Roman: *Şeytanistan, Siskent*

Çocuk kitabı: *Anamı Arıyorum, Çocuklar İnsan Tomurcukları, Uzaya Giden Uçurtma*

YÜCE, Can Bahadır (1981 -)

Erzurum'da doğdu. Kuleli Askerî Lisesi'ni bitirdi. Ataol Behramoğlu'na göre, *"Bir yanı Attila İlhan, bir yanı Baudelaire, Necip Fazıl ve Ahmet Muhip Dıranas şiirinde"* genç ve romantik şairlerimizdendir. Henüz 18 yaşındayken 1999 Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödül'ünü aldı.

İlk şiir kitabı, *Yaslı Mızıka*'dır. Şiirlerinde iki ana tema göze çarpar: Deniz ve şehir. Eserlerinde, kaybedilen çocukluğa duyulan özlem, ilk gençlik heyecanları ve büyük ölçüde Kuleli Askerî Lisesi'nde okuduğu yıllarda yaşadığı yatılı okul günlerinin etkileri görülür.

Başlıca eserleri: *Yaslı Mızıka, Uzakta Beyaz*

YÜCEL, Can (1926 - 1999)

İstanbul'da doğdu. Ankara Erkek Lisesi'nden sonra, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Bölümü'nü bitirdi. İngiltere'de öğrenimini sürdürdü. Bir süre BBC Radyosu'nda çalıştı. Yurda dönünce turist rehberliği ve çevirmenlik yaptı. İzmir'de vefat etti. Hasan Âli Yücel'in oğludur.

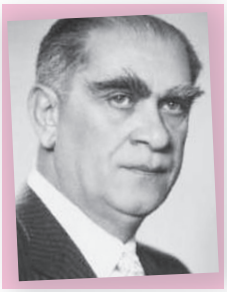
Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir, yazı ve çevirileriyle tanındı. Şiirlerinde halk argosunu bol bol kullandı. Toplumsal sorunları, etkileyici bir biçimde dile getirdi. Yalın dili ve özgün buluşlarıyla dikkati çekti.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Sevgi Duvarı, Ölüm ve Oğlum, Şiir Alayı, Rengahenk, Gökyokuş, Canfeda, Çok Bi Çocuk, Kuzgunun Yavrusu, Güle Güle Seslerin Sessizliği, Gezintiler, Maaile, Seke Seke, Yazma, Bir Siyasinin Şiirleri, Gece Vardiyası Albümü*

Çeviri: *Hamlet (Shakespeare), Bahar Noktası (Shakespeare), Muhteşem Gatsby (Fitzgerald)*

YÜCEL, Hasan Âli (1897 - 1961)

İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'nden sonra, Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Öğretmenlik, Millî Eğitim denetçiliği, Orta Öğretim Genel Müdürlüğü yaptı. Milletvekili seçildi. Millî Eğitim Bakanlığı yaptı. İstanbul'da vefat etti.

Köy enstitülerinin kurulması, dünya klasiklerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çevrilip yayımlanması gibi kültür hizmetlerine emeği geçti. Eğitim konularında mesleki kitaplar yazdı. Edebiyat ve sanat dünyamıza birçok kitaplar kazandırdı.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Dönen Ses, Sizin İçin (çocuk şiirleri), Dinle Benden*

İnceleme: *Goethe-Bir Dehanın Romanı, Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış*

Makale ve gazete yazıları: *Pazartesi Konuşmaları, Hürriyete Doğru, İyi Vatandaşlar-İyi İnsan, Kıbrıs Mektupları, Hürriyet Gene Hürriyet (iki cilt), Kültür Üzerine Düşünceler*

YÜCEL, Tahsin (1933 -)

Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde profesör oldu. Öğretim üyesi olarak çalıştı.

Dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Güneydoğu Anadolu insanlarını yerel çevre bağlantıları içinde yalın bir dille, ince bir duyarlıkla yansıttı. Fransız edebiyatından çeviriler yaptı.

Başlıca eserleri:

Öykü: *Haney Yaşamalı, Düşlerin Ölümü, Dönüşüm, Ben ve Öteki, Aykırı Öyküler, Uçan Daireler, Yaşadıktan Sonra, Komşular, Golyan Devrimi*

Roman: *Mutfak Çıkmazı, Peygamberin Son Beş Günü, Bıyık Söylencesi, Vatandaş, Kumru ile Kumru, Yalan, Gökdelen*

Deneme-eleştiri: *Yazın ve Yaşam, Tartışmalar, Yazın Gene Yazın, Alıntılar, Söylemlerin İçinden, Göstergeler, Eleştiri Kuramları*

YÜZBAŞIOĞLU, Muammer (1927 -)

Akşehir'de doğdu. Konya Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Lise ve eğitim enstitüsünde öğretmenlik, Millî Eğitim Bakanlığında şube müdürlüğü, denetçilik görevlerinde bulundu. Bonn ve Frankfurt'ta kültür ataşesi, eğitim danışmanı olarak çalıştı.

İlk ve orta dereceli okullar için hazırladığı kitaplarla tanındı. *Varlık, Türk Dili* vb. dergilerde yayınlanmış şiir, öykü ve incelemeleri de vardır.

Başlıca eserleri: *Bir Bulut Geçti (şiir), Hakk'a Karşı (şiir), Keman Çalan Çocuk, Çocuk Şiirleri, Örneklerle Edebiyat Bilgileri, Örneklerle Edebiyatımız, Çocuklar İçin Küçük Hikâyeler, Küçüklerimize Öyküler, Atatürk'ü Anmak (seçilmiş düzyazı ve şiirler), Uygulamalı Kolay Dil Bilgisi, Örneklerle Yazılı ve Sözlü Anlatım*

Z

ZARİFOĞLU, Cahit (1940 - 1987)

Ankara'da doğdu. Maraş Lisesi'nden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okudu. TRT'nin çeşitli bölümlerinde çevirmen, uzman ve yönetmen olarak çalıştı. Radyo oyunları yazdı. İstanbul Radyosu'nda görevliyken vefat etti.

İlk şiirleri soyut ve bireysel duygularla ilgilidir. Daha sonra İslamcı ve mistik (içe dönük) şiire yöneldi. Öyküleri ve çocuk kitapları da aynı doğrultudadır.

Başlıca eserleri:

Şiir: *İşaret çocukları, Yedi Güzel Adam, Menziller, Korku ve Yakarış, Şiirler (tüm şiirleri)*

Öykü: *İns, Hikâyeler*

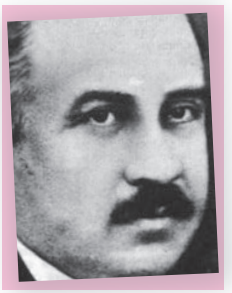
Çocuk hikâye: *Serçekuş, Katıraslan, Ağaçkakanlar, Yürekdede ile Padişah, Küçük Şehzade, Motorlu kuş, Kuşların Dili, Gülücük (şiir), Ağaçokul (şiir)*

Roman: *Savaş Ritimleri, Ana*

Deneme: *Bir Değirmendir Bu Dünya*

1984 TYB Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı Ödülü'nü aldı.

ZİYA GÖKALP (1876 - 1924)

Diyarbakır'da doğdu. Asıl adı Mehmet Ziya'dır. Diyarbakır Askerî Rüştiyesi'ni bitirdikten sonra, Mülkiye İdadisi'nde okudu. Bu yıllarda Arapça, Farsça, Fransızca dersleri aldı. Daha sonra Mülkiye Baytar Okulu'na girdi. II. Abdülhamit yönetimine karşı gizli etkinlikleri nedeniyle tutuklandı. On ay tutuklu kaldıktan sonra, Diyarbakır'a sürgüne gönderildi. Çeşitli memurluklar yaptı ve zamanını kendini yetiştirmeye verdi. II. Meşrutiyet'ten sonra, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Diyarbakır şubesini kurdu. Cemiyetin yöneticiliğine seçilince, yeniden Selanik'e gitti. *Genç Kalemler* dergisinde yazı ve şiirlerini yayımladı. Balkan Savaşı sırasında, Selânik'ten İstanbul'a geldi. Darülfünûn'da toplum bilimi (sosyoloji) okuttu. *Türk Yurdu* dergisinde yazdı. 1917'de *Yeni Mecmua*'yı çıkardı. İstanbul'un işgalinde, İngilizler tarafından yakalanarak Malta'ya sürüldü. Sürgünden dönünce, Diyarbakır'da *Küçük Mecmua*'yı çıkardı. Ankara'da Telif ve Tercüme Encümeni başkanlığına atandı. Diyarbakır milletvekili oldu. İstanbul'da vefat etti.

Türkleşmek, Muasırlaşmak, İslamlaşmak kavramıyla özetlediği Türkçülüğün dilde, estetikte, ahlakta, hukukta, dinde, iktisatta, siyasette ve felsefede gerçekleştirilmesini amaçladı. Selanik'te bulunduğu sırada, Ömer Seyfettin'le Ali Canip Yöntem'in çıkardıkları *Genç Kalemler*'de "Yeni Lisan" düşüncesini destekleyen yazılar, şiirler yazdı. Dilde yalınlaşmanın önemi üzerinde dururken, sanatı da düşüncelerini yaymak için bir araç olarak kullandı. Yalın bir dil ve hece ölçüsüyle halk edebiyatı biçimlerinden, folklordan yararlanarak didaktik şiirler, manzum masal ve destanlar yazdı. Bunun için Türk mitolojisinden, Dede Korkut hikâyelerinden yararlandı. Hece ölçüsünün benimsenip gelişmesinde, onun büyük rolü oldu.

Başlıca eserleri:

Şiir: *Şaki İbrahim Destanı, Kızıl Elma, Yeni Hayat, Altın Işık*

Makale ve inceleme: *İlm-i İçtima Dersleri, Türkleşmek İslâmlaşmak Muasırlaşmak, Türkçülüğün Esasları, Doğru Yol, Türk Kölesi, Türk Medeniyeti Tarihi*

Mektup: *Ziya Gökalp'in Hayatı ve Malta Mektupları (hzl.: A. N. Göksel), Limni ve Malta Mektupları (hzl.: F. A. Tansel)*

Ziya Gökalp'in düşünceleri hakkında İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Hilmi Ziya Ülken, Cevdet Kudret, Cavit Orhan Tütengil gibi araştırmacılar tarafından eserler yazılmıştır.

ZİYA PAŞA (1825 - 1880)

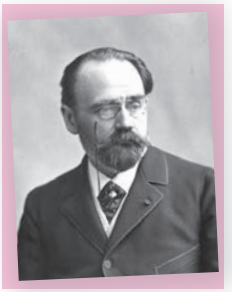
İstanbul'da doğdu. Asıl adı Abdülhamit Ziyaettin'dir. Beyazıt Rüştiyesi'ni bitirdi. Sadaret Kalemi'ne girdi. Mustafa Reşit Paşa döneminde, Sadrazamlık Kalemi'nde memurluğa başladı. Ali Paşa sadrazam olunca, saraydan uzaklaştırıldı. Kıbrıs ve Amasya mutasarrıflıkları, Meclis-i Vâlâ üyeliği gibi görevler verildi. Yeni Osmanlılar Cemiyeti'ne girdi. İkinci kez Kıbrıs'a atanınca, Paris'e kaçtı. Londra'ya geçip Namık Kemal'le birlikte *Hürriyet* gazetesini çıkardı. 1871'de İstanbul'a döndü. 1876'ya kadar çeşitli görevlerde bulundu ve o yıl Maarif Nezareti müsteşarlığına getirildi. Namık Kemal'le birlikte, yeni anayasanın hazırlanmasında çalıştı. II. Abdülhamit tarafından vezirlik rütbesiyle Suriye valiliğine getirilerek İstanbul'dan uzaklaştırıldı. Konya ve Adana valiliklerinde bulundu. Adana'da vefat etti.

Biçim açısından klasik edebiyat geleneğine bağlı kalmakla beraber, *Terkib-i Bent*'te "hak, adalet, ilerleme" gibi siyasi ve sosyal düşünceleri savundu. *Şiir ve İnşa* makalesinde halk dilinin yazı dili olmasını, halk şiirimizin değerlendirilmesini istedi.

Montesquie, Rousseau ve Voltaire'in düşüncelerinden etkilenmiştir.

Başlıca eserleri: *Eş'âr-ı Ziyâ (Külliyât-ı Ziya Paşa), Zafernâme, Rüyâ, Harâbât, Endülüs Tarihi (çeviri), Engizisyon Tarihi (çeviri), Verâset Mektupları, Arz-ı Hal (çeviri), Tartuffe Yâbut Riyânın Encâmı (çeviri)*

ZOLA, Emile (1840 - 1902)

Fransız romancıdır. İtalya'dan gelen bir ailenin çocuğu olarak Paris'te doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra, kitapevinde çalışmaya başladı. Bir yandan da öyküler ve eleştiri yazıları yazdı.

Naturalist roman akımının en güçlü temsilcilerindendir. Edebiyatın pozitif bilimlere dayanması gerektiğini savundu. Toplumsal ve bireysel yaşantıyı bilimsel yöntemlerle inceledi. "Deneysel roman" denilebilecek eserler yazdı. Romanlarda kişi, çevre ve olay betimlemelerine önem verdi.

Başlıca eserleri: *Döl Bereketi, Emek, Hakikat, Adalet, Germinal, Doktor Paskal, Trese Raquin, Meyhane, Nana, Toprak, Eser*

ZORLUTUNA, Halide Nusret (1901 - 1984)

İstanbul'da doğdu. Erenköy Kız Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ndeki öğrenimini yarıda bıraktı. Edirne Kız Öğretmen Okulu'nda başladığı Türkçe ve Edebiyat öğretmenliğine, çeşitli illerin ortaokul ve liselerinde devam etti. Ankara Kız Teknik Öğretmen Okulu edebiyat öğretmenliğinden emekliye ayrıldı. İstanbul'da vefat etti.

İlk şiirleri, mütareke yıllarında yayımlandı. *Git Bahar* şiiriyle adını duyurdu. Şiirlerinde hece ölçüsünü kullandı. Düz yazılarını, konuşulan Türkçeyle yazdı. *Millî Mecmua, Türk Kadını, Kadın Dünyası, Ayda Bir, Çınaraltı* dergilerinde yazı ve şiirleri yayımlandı. Şiir ve romanlarında, kadın psikolojisini vermeye çalıştı, hüzün ve romantizmle beslenen bir duyarlığı yansıttı.

Başlıca eserleri:

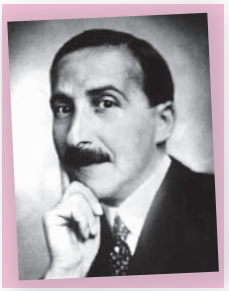
Şiir: *Geceden Taşan Dertler, Yayla Türküsü, Yurdumun Dört Bucağı, Ellerim Bomboş*

Roman ve öykü: *Küller, Sisli Geceler, Gül'ün Babası Kim, Beyaz Selvi, Büyükanne, Aşk ve Zafer, Aydınlık Kapı*

Anı: *Benim Küçük Dostlarım*

Mektup: *Hanım Mektupları*

ZWEIG, Stephan (1881 - 1942)

Avusturyalı romancı, oyun yazarı ve şairdir. Viyana'da doğdu. Felsefe öğrenimi gördü. Nazilerin yönetime gelmesi üzerine, ülkesini terk etti. Birçok ülkeyi gezdi.

Eserlerinde, psikolojik çözümlemelere önem verdi. Kişilerin ruhsal durumlarını ele aldı. Dünya edebiyatının birçok ünlüsü hakkında incelemeler hazırladı.

Başlıca eserleri: *Kendi Hayatının Şiirini Yazanlar: Casanova, Stendhal, Tolstoy; Meçhul Kadının Mektupları, Tehlikeli Merhamet, Korku, Satranç Oyuncusu, Freud ve Öğretisi, Yürek Çöküntüsü, Herkesin Dostu Anton, Yarının Tarihi, Karışık Duygular, Değişim Rüzgârı, Yakıcı Sır, Magellan, Dünün Dünyası, Üç Büyük Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski; Lyon'da Düğün, Yıldızın Parladığı Anlar, Amok Koşucusu, Balzac Bir Yaşam Öyküsü, Ruh Yoluyla Tedavi, Buluşmalar*